

د افغانستان کاليند

۱۳۳۲

ALMANACH
D'AFGHANISTAN

1953-54

د نشریاتو لوی مدیریت

DS
350
A35
1953
Pensum

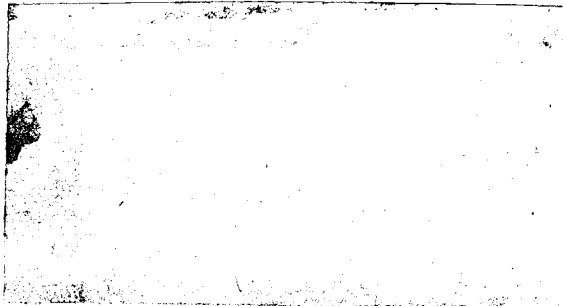
د افغانستان کالنی

۱۳۳۲

دمطبوعاتو مستقل ریاست

دنشرا تودلوی مدیریت له خوا

خپره شوه

د افغانستان د (۱۳۳۲) کال

کالني

د پاك خداى به فضل او مرحمت او د هماغه يوني معظم ټولواك اعلي حضرت المتوكل على الله او د ملت د جگپورو خياتو او پوره استعداده سپورې كښي هر ه ورغ د سر په ستر گوويڼو چه گران هيواد د اجتماعي اصلاحاتو او د مملكت د وداني به ليار مخ به وړاندې روان دى . د دولت اجرائيه هېئت دخپل زلمي پاچا د اصلاح طلبانه نيتونو اود حكومت په څېر انديشانه تاسي دخپلو وظيفو په مختلفو برخو كښي به هغه ډول چه د مملكت آني او فوري حوائج د هغو تقاضا كوي په ډير سرعت او جدت مخ به وړاندې درومي . او هم دغه فعاليتونه د (افغانستان كالني) كيان كو ونكوته ددې خپري موقع وركوي چه سر بيره په نورو علمي او فرهنگي محاسنو چه كال په كال ددې پاستاني مملكت په برخه كېږي يود بل د قدر ودمزيت چه هغه عبارت د مملكتي دواړو د كالنيو اجرائيو او چارو څخه دى د (۱۳۳۲) كال گرانو لويستونكوته وړاندې كوي او په دغه لړ كښي خپلولو ستونكوته دا حقيقت څرگندوي چه په كوم وخت كښي چه ددې كالني كار كو ونكو ددې كالني به ليكلو او ترتيب پيل كېدو په دغه موده كښي د دولت دلوي او مهم ماشين ټولي پرزي به پوره جدت او فعاليت او موفقيت بوختي او دخپل گران هيواد ډير مخ تگك او ټېټې دى د پاره ئي كارونه كول او هر يوه شخص او يا به بل عبارت ددې لوي دولتي ماشين هره پرزه په خپلو ورسپارل شوو وظيفو كښي ډير ولويو كاميابو او ستر وچارو مصدر گر مخېدلي دى (د افغانستان كالني) كار كوونكي دخپل خښتن تعالي داسوال كوي چه تل تر تله د گران ټولواك او زلمي صدر اعظم دلار پوښي لاندې هغه موقتيونه ددوي په برخه شي چه د ملت او مملكت مخ پر به هغو كښي مضروي .

(اندازه)

زمنونې گران او معضم ټولواك اعيان حضرت المټوكهل على الله محمد ظاهر شاه خلدالله ملكه وهملطنه

د افغانستان پادشاه

د افغانستان معظم پادشاه اوزلمی تولوواک اعليحضرت محمد ظاهر شاه خلدالله ملکه واطال الله عمره ودولته (۱۲۹۳) هجری کمال شمسی دمیزان به ۲۲ په کابل کښی ځیږیدلی دی همایونی ذات خپل تعلیمات د کابل په عالی ښوونځیو کښی پای ته ورسول کله چه دده شهید پلار اعليحضرت محمد نادر شاه کبیر د افغانستان په سفارت باریس ته ولاړ، همایونی ذات هم دهغه فقید شهر یار سره د عالی تحصیلاتو دپاره فرانس ته تشریف فرما شود فرانسه ژبی او علومو تحصیل ئی دهغه مملکت په مختلفو لړو او عالی ښوونځیو او پوهو کور نیو کښی پای ته ورساوه او د وطن د داخلی مسائلو په شاوخوا کښی خصوصی روزنه له خپل بزرگوار پلار څخه وشو او ملی اخلاق او د وطن په نسبت ئی دلایزه مطالبو ادراک او خصایص هم له هغه نومیالی پلار څخه زده کړه.

د افغانستان د لوی شورش تر پېښی وروسته (چه دهغه نجات د همایونی ذات د شهید پلار په حق پالو نکي لاس څرگند شو) زلمی اعليحضرت چه په فرانسه کښی ؤ او دده تعلیمات پای ته رسیدلی ؤ او د وطن د خدمت دپاره مستعد ؤ د ۱۳۰۹ شمسی کال دمیزان په ۲۰ کابل ته تشریف راوړ او محض دهغه عشق په اثر چه د افغانستان د عسکری عالم سره ئی درلود او دبزرگوار پلار د قدمونو په تعقیب د کابل د نظامی عالی تعلیمگاه په عسکری خانگه کښی شامل شو په ۱۳۱۰ شمسی کال ئی د مرحوم والا حضرت سردار احمد شاه خان

د دربار وزیر شهید اعلیحضرت د آکا زوی دمعظمی لور سره ازد واج
 وفرمایه او دهمدغه کال په آخیر کښی خوموده د ملی دفاع دجليله وزارت
 په وکالت او بیا دپوهنی دوزارت په وکالت مؤظف و په دی دواړو وزارتو
 کښی دهمایونی ذات فطری استعداد او ذاتی قابلیت د وظیفی د اجرا کولو
 او بڼی اداری له کبله ښه څرگند شو په ۱۳۱۲ کال یعنی د شهید شهریار تر
 شهادت وروسته د عقرب په ۱۶ د ملت د لویو وکیلانو او د ټولو عسکری
 او کشوری افرادو په غوښتنه او اتفاق د افغانستان پاچاشو سبز کال د دې زلمی
 شهریار د جلوس (۲۱) کال دی .

د همایونی اعلیحضرت اولاد:

- ۱- شهزاده بیگم بلقیس
 - ۲- والا حضرت شهزاده احمدشاه
 - ۳- شهزاده بیگم مریم
 - ۴- والا حضرت شهزاده محمد نادر
 - ۵- " " شهزاده شاه محمود
 - ۶- " " محمد داؤد ملقب به پښتونیار
- د تخمیزیدو نیټه د حمل ۲۸ سنه ۱۳۱۱ ش
- » د سنبلی ۲۱ » ۱۳۱۳
- » د عقرب ۱۰ » ۱۳۱۵
- » د جوزا ۳۱ » ۱۳۲۰
- » دمیزان ۱۲ » ۱۳۲۵
- » د حمل ۲۵ » ۱۳۲۸

والاحضرت اشرف شهزاده احمد شاه فرزند ارشد اعلیحضرت معظم هما یونی

مختصر سوانح

سر دار محمد داؤد صدراعظم

شاهلی سردار محمد داؤد پسر مرحوم سردار محمد عزیزخان در سلطان
۱۲۸۷ در کابل تولد یافته تحصیلات ابتدائی خود را در لیسه حبیبیه فرا
گرفته و در سال ۱۳۰۰ جهت تحصیل بفرانسه رفتند.

شاهلی سردار در پاریس الی پایان دوره انقلاب و نجات وطن مشغول تحصیل
بودند و آنگاه به وطن عودت و حسب الامر اعلیحضرت شهید سعید چندی
بوزارت خارجه موظف و بعداً در سال ۱۳۱۰ در اثر اراده ذات شاهانه
شامل تعلیم گاه پیاده گردیدند و آنجا را نیز به موفقیت طی نمودند.
در برج عقرب سال بعد فرمان حضور مبارک ملو کانه به رتبه فرقه مشری
ثانی به قوما ندانی عسکری مشرقی و پس از يك سال بحیث حاکم اعلی
و قوما ندان عسکری سمت مشرقی موظف گردیدند.

در سال ۱۳۱۴ به رتبه فرقه مشری اول ترفیع و قرار فرمان اعلیحضرت
معظم همایونی بحیث نائب الحکومه و قوما ندان عسکری قندهار و فزاه مقرر
شدند و سه سال بعد در ۲۰ قوس ۱۳۱۷ بحیث رئیس تنظیمیه و قوما ندان عمومی
قوای مشرقی تبدیل گردیدند.

شاهلی سردار در ماه اسد سال بعد از حضور مبارک همایونی به عهد
قوما ندانی قول اردوی مرکز و قوما ندانی مکتب حربیه موظف و متعاقباً
بعد تشکیل قوای مرکز بحیث قوما ندان قوای مرکز و مکاتب حربی
عز تقرر حاصل کردند.

در ماه نور ۱۳۲۵ نظر به ابراز فعالیت و مجاهدات شاندارشان در وظائف
محواله قوایم کز در کابینه ج، ع، ج، ل، افشان سپه سالار غازی سردار
شاه محمود خان بحیث وزیر حربیه انتخاب و منظور گردیدند .

در نور ۱۳۲۶ اعلیحضرت معظم همایونی ایشان را بحیث وزیر مختار
و نماینده فوق العاده ذات شاهانه در پاریس - برن و بروکسل مقرر فرمودند
و در برج عقرب سال بعد نظر به پیشنهاد مقام منیع صدارت عظمی و منظوری
حضور شاهانه مجددا بحیث وزیر حربیه مقرر و نیز ریاست گروپ اول
و عضویت مجلس شورای دولت را تا (برج میزان ۱۳۳۰) متکفل
بودند .

شباغلی سردار در ماه حوت ۱۳۳۱ به حیث نماینده مخصوص اعلیحضرت
معظم همایونی برای شمول در مراسم تشییع جنازه مارشال ستالین به مسکو
رفتند. در ماه جوزای سال ۱۳۳۲ جهت شمول در مراسم تاج گذاری علیاء حضرت
ملکه الیزابت در لندن سمت نمایندگی مخصوص ذات شاهانه را داشتند. ایشان
حین سفر اخیر به اروپا دعوت جلالتماب رئیس جمهور دولت دو ست
و برادر ماتر کیه را پذیرفتند و در آنقره با ایشان ملاقات هائی کردند .

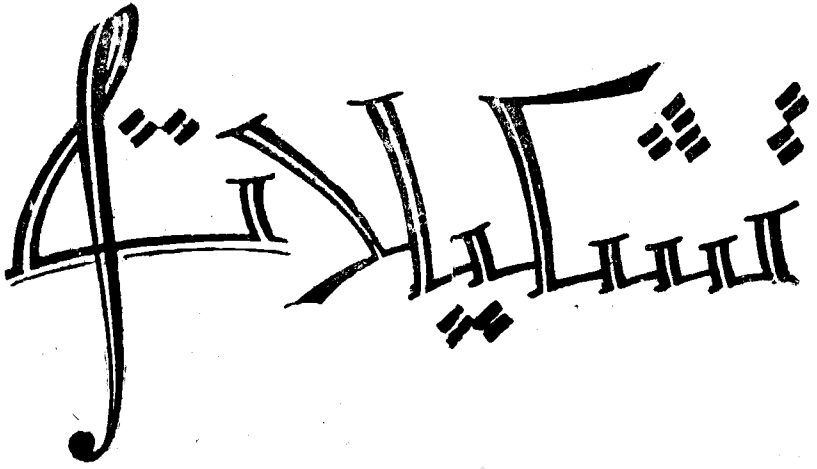
نشان هائی که شباغلی سردار اخذ داشته اند حسب ذیل است:

نشان تحسین - نشان خدمت - نشان سردار عالی و نشان لمر عالی

بناغلی سردار محمد داؤد صدراعظم

صدارت عظمیٰ

صدر اعظم	ج، ع، ج، ل، ع سر دار محمد داؤد
لمپی معاون	ع، ج، س، ا، علی، محمد
دوہم معاون	ع، ج، ل، ع سر دار محمد نعیم
دتجریر اتو دلہری۔ خانگی مدیر ددریمی رتبی بحیث	ع، عبد اللہ
» دوہمی » » »	ع، محمد قاسم
» ددریمی خانگی مدیر ددریمی رتبی بحیث	ع، غلام جیلانی
دما مورینو مدیر دخلرمی رتبی بحیث	ص، عبدالخالق
دعارضینو مدیر ددریمی رتبی بحیث	ع، میر عبد اللہ
داجرائیی مدیر دخلرمی رتبی بحیث	ص، فضل حق
د، وترخانی » » » »	ص، محمد ایوب
داورافو مدیر ددریمی » »	ع، محمد زمان
دتشریفاتو مدیر دبنجمی رتبی دکفیل بحیث	ص، فقیر نبی
دوزراء دعالی مجلس منشی دوہمی رتبی بحیث	ع، ص، خلیل اللہ
دسیورت دفا بریکی مدیر دخلرمی رتبی بحیث	ص، علی بابا
دضبط احوالاتو رئیس دلہری۔ رتبی بحیث	ع، ص، نصر اللہ
مدیر ددریمی رتبی بحیث	ع، شیر احمد
دضبط احوالاتو دلہری۔ خانگی مدیر دخلرمی	ص، محمد ابراہیم
رتبی بحیث	
» » دوہمی » » » »	ص، عبد الرؤف
» » ددریمی » » » »	ص، عبد اللطیف

دکاپن کالنی

ص، عبداللہ غوثی	دضبط احوالات و خانگی مدیر دخلرمی رتبی پو حیث
ص، عہد الستار	» » اداری مدیر دخلرمی رتبی پو حیث
ع، ص غلام مجتبی	دیپلٹنی رئیس دلمری رتبی پو حیث
ع، ص پایندہ محمد	معاون ددویمی رتبی پو حیث
ع، ص یار محمد	دمحا کما تو عمومی رئیس
.....	فانونی مشاور ددوہمی رتبی پو حیث
	دمحا کما تو دریا ست دتمیز محکمی عضو ددریمی
ع، محمد شریف	رتبی پو حیث
	» » دمر افعی دمحا کما رئیس دلمری
ع، ص محمد شفیع	رتبی پو حیث
	» » داہندائی محکمی رئیس ددوہمی
ع، ص، عبدالخاق	رتبی پو حیث

ع، ج، س، ا، بنا غلی علی محمد ماون
مہداریت عظمی

ع، ج، ل، ع، بنا غلی سر دار محمد نسیم وزیر امور
خارجہ و ماون مہداریت عظمی

د خارجہ وزارت تشکیل

ع ، ج ، ل ، ع سر دار محمد نعیم
 ع ، ج عبد الحمید عزیز
 ع ، ج محمد عثمان امیر

وزیر
 سیاسی معین دلہری رتبی بہ حیث
 اداری معین » » »
سیاسی لوی مدیر بت :

ع ، ص عبدالرحمن
 ع ، فضل احمد شیرزاد بہ درجہ رتبہ
 ص ، عبد القیوم عطائی
 ص ، محمد اختر
 ص ، محمد نعیم

لوی مدیر ددوہمی رتبی بہ حیث
 دسیاسی لہری خانگی دخلرمی رتبی بہ حیث
 » ددوہمی » » »
 » ددریعی » » »
 » دخلرمی » » »

داطلاعات مدیریت :

ع ، نور احمد اعتمادی (کفیل)

مدیر دخلرمی رتبی بہ حیث

اقتصادی مدیریت :

ع ، ص ، نور احمد اعتمادی

مدیر دخلرمی رتبی بہ حیث

د تشریفات و ریاست :

ع ، ص عبدالرؤفہ ناصر ضیائی
 ص ، علی محمد اویناب
 ص ، محمد ایوب عزیز

رئیس ددوہمی رتبی بہ حیث
 تشریفات معاون
 اداری »

د بین المللی چارو ریاست :

ع ، ص جلال الدین طرزی
 ع ، عبد القیوم

رئیس ددوہمی رتبی بہ حیث
 د متعدد و مللو خانگی آمر ددریعی رتبی بہ حیث

بہ اہمیتی اوسیاسی بہ لہری کمیٹی پوری مربوط :

مامور دشپنہمی رتبی بہ حیث
 » دنہمی » »

ترجمان

داقتصادی او مالی یا اداري خانگي په دوهمي کميټي پوري مر بوط :

مامور د ۷ رتبې په حيث

» دنهمي »

د فرهنگي او اجتماعي يا اداري خانگي په دريمه کميټي پوري مر بوط:

مامور د څلرمي رتبې په حيث

» د ۷ »

د قيموميت يا اداري خانگي په څلرمي کميټي پوري مر بوط :

مامور د څلرمي رتبې په حيث

» د ۸ »

» د ۱۰ »

داداري او بودجوي چارو خانگي يا په پنځمې کميټي پوري مر بوط :

مامور د پنځمې رتبې په حيث

» د ۸ »

د حقوقي چارو خانگي په شپږمې کميټي پوري مر بوط :

مامور د شپږمې رتبې په حيث

» دنهمي »

ترچمان

حقوقي مشاور

د کنفرانسو او عمومي خدمتو خانگي :

مامور د پنځمې رتبې په حيث

» د ۱۰ »

» د ۱۰ »

د شفر او مخصوص قلم مدیریت :

مدیر د څلرمي رتبې په حيث

د مخصوص قلم معاون د شپږمې رتبې په حيث

» د شفر معاون د ۷ »

ع . محمد سلیمان په دریمه رتبه

دقو نسلگر يو لوى مدير یت :

ع ، محمد شعیب :

لوى مدير ددرېمى رتبې په حيث
دقو نسلگرى مدير دخلمى »
معاون داوهمى »

دویزى او دتبا بعیت خا ننگه :

ص سید محمد امین ، رتبه :

مدير دخلمى رتبې په حيث
معاون داوهمى »

دهامو رينو مدير یت :

ص محمد طا هر :

د مدير کفيل
معاون داوهمى رتبې په حيث

داجرائىي اولوا زمو خاننگه :

معاون داوهمى رتبې په حيث
» د شپښمى »

دپانوى لوى مدير یت :

ع ، سيد تاج الدين :

لوى مدير
داجرائىي خاننگى مرستيال د شپښمى رتبې په حيث
د ضبطى خاننگى مرستيال د شپښمى رتبې په حيث
دپانوى دساتنى دخاننگى مرستيال

افغانى نمايندگان په دياندينو هوادو کښي :

ع ، ج محمد کبير لودين :

په واشنگتن کښي لوى سفير

ع ، ج محمد هاشم ميوند وال :

مستشار د دوهمى رتبې په حيث
سر کاتب د پنځمى »

ع ، ج ، ل انشان والا حضرت مارشال شاه ولي خان :

په لندن کښي افغانى لوى سفير

ع ، ص مير محمد صديق :

مستشار د درېمى رتبې په حيث
سر کاتب د پنځمى »

ع ، ج ، س ، ا جنرال اسد الله :

په آنقره کښي افغانى لوى سفير

ع ، ج جنرال محمد عمر :

سر کاتب د پنځمى رتبې په حيث
په پاریس کښي افغانى لوى سفير
سر کاتب د پنځمى رتبې په حيث

د کابل کالنۍ

- په مسکو کېنې افغانۍ لوی سفیر
سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
- په طهران کېنې افغانۍ لوی سفیر
سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
- په مصر کېنې افغانۍ لوی سفیر
سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
- په دهلی کېنې افغانۍ لوی سفیر
سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
- په کراچی کېنې افغانۍ لوی سفیر
وزیر مختار شازد دا فیر
- سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
په یونو کېنې دائمی افغانی نماینده
معاون د دوهمې رتبی په حیث
- سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
په عراق کېنې افغانی مختار وزیر
سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
- په روما کېنې افغانی مختار وزیر
سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
- په یراک کېنې افغانی مختار وزیر
سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
- په حجاز کېنې افغانی مختار وزیر
سر کاتب دینڅمې رتبی په حیث
- په مشهد کېنې افغانی جنرال قونسل
په نیورک کېنې افغانی قونسل
- په بمبئی کېنې
په پینوز کېنې
په کوپته کېنې
- ع ، ج ، س ، ا ، غلام یحیی طریزی
: :
: :
ع ، ج ، عبد الهادی داوی
: :
ع ، ج ، دکټور نجیب الله
: :
ص ، عبد الحمید مخمور
: :
ع ، ج ، محمد عتیق رفیق
: :
ص ، محمد نعیم یونس
: :
ع ، ج ، عبد الصمد
: :
ع ، ج ، غلام محمد شیر زاد
: :
ع ، ج ، غلام محمد سلیمان
: :
ص ، عبد الباقي
: :
ع ، محمد قسیم
: :
ع ، عبد الرازق ضیائی
: :
ع ، غلام احمد نوید
: :
ص ، محمد قیوم
: :
ص ، محمد اکبر پروانی
: :

۷۳ ساله شامیہ پورہ لکھنؤ ہفت روزہ
 ذوائیکہ درسال ۳۲ ترفیع کردفاند

میرزا اسلم خان
 بنی غلی محمد شفیع رئیس ہفت روزہ
 مچا کما ت امورین
 ملکی صدارت عظمی

میرزا اسلم خان
 بنی غلی محمد علی کفیل
 ریاست تشریفات
 سلطنتی

میرزا اسلم خان
 بنی غلی عبدالخالق رئیس
 محکمہ ابتدائہ مقام
 صدارت عظمی

از مقررین و ترفیحات سال ۳۲
 معافان و موقوفین و موقوفین

شیخانی عزیز احمد مدیر
 عمومی بودجه و وزارت معارف
 وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

شیخانی عبدالمصطفی مدیر
 عمومی خزانه و وزارت
 مایه مأمور تیرتیر دوم
 وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

ع . ش . س . ع . فیس محمد
 فرقه مشیر اول نائب السکتور
 موقوفه اندان عسکری ولایت
 تبریز

دداخله وزارت

وزیر

معین اواداری رئیس

دماورینو مدیر

دپلټنی ریاست:

رئیس دلمړی رتبی په حیث

اداری مدیر دخلرمی » »

دولایاتو د احصائی دپلټنی مدیر

دپلټنی دزیاست غړی:

ع ، محمد صدیق

» ، محمد حسین

» ، محمد صدیق

ص ، عبدالوکیل

» ، میر محمد عثمان

» ، خواجه محمد

» ، شاه جان

» ، عبدالقدوس

» ، عبدالرحیم

» ، میر عبدالرحیم

مولوی یار محمد

» حافظ عبدالله

» ، قاری عبدالخالق

» ، سید محمد

» ، عبدالشکور

» ، محمد اسلم

» ، حاجی محمد دین

ع ، ص عبدالرحیم

ع ، شامحمد

ع ، ص عبدالله

ص محمد طاهر

ص محمد ابراهیم

د نفوسو او د سچلو ثبتولو او احصائیی لوی مدیریت :

د لوی مدیر کفیل	:	ص ، ف ، قیر محمد
د نفوسو او احصائیی مدیر دخلرمی رتبی په حیث	:	یونقر
رسام د پنځمی رتبی په حیث	:	» »
د سچلو ثبتولو مدیر دخلرمی رتبی په حیث	:	» »
د ناقلینو لوی مدیر دریمی » »	:	ع ، خداداد
د اوراقو مدیر د دریمی رتبی	:	ص ، عبدالستار
د هوتلو لوی مدیر کفیل	:	» ، عبدا لغفار
» » » معاون د پنځمی	:	» ، یونقر
» » » د اجرائیی مدیر	:	» »

دعدایی وزارت

وزیر

معین دلمیری رتبی بہ حیث

ع، ص، مولوی محمد قاسم

دتمیز ریاست:

رئیس دلمیری رتبی بہ حیث

ع، ص، مولوی عبدالجلیل

عضو ددریمی » »

ع، ص، مولوی عبد البصر

» د خلمی » »

ص، مولوی محمد صدیق

» » » »

» » » »

» د پنجمی » »

» » » »

» » » »

» » » »

دجمعیت العلماء ریاست:

رئیس ددریمی رتبی بہ حیث

» » » »

اعضاء د خلمی » »

ص، مولوی حفیظ اللہ

» » » »

ص، » عبید اللہ

» » » »

ص، » عبید اللہ

» » » »

ص، » غلام حیدر

» » » »

ص، » سید محمد عمر

» » » »

ص، » فضل ربی

» » » »

ص، » عبد الخلیل

» » » »

ص، » عبد الواحد

» » » »

ص، » محمد اعظم

» » » »

ص، » سید عبدالرحمن

» د پنجمی » »

ص، » فضل الرحمن

» » » »

ص، » عبد العزیز

» » » »

ص، » سید انور شاہ

» » » »

ص، » محمد امین

» » » »

ص، » عبد الغنی

» » » »

ص، » محمد امان

» » » »

» » » »

: ص ، مولوی نصر اللہ

: ص ، فضل حق

عضو دیندہمی رتبی په حیث

» » » »

د پلټنې مدیر یت :

: ص ، مولوی فنیل الرحمن

: ص ، خمار الدین

: ص ، غلام رسول

: ص ،

مدیر دخلی رتبی په حیث

» » » »

» » » »

» » » »

نور مدیر پټونه :

: ص ، غلام محمد داچرائی او ما مورینو مدیر دیندہمی رتبی په حیث

: ص ، میر احمد سعید د کنټرول مدیر دیندہمی رتبی په حیث

: ص ، عبد القادر د مخصوص قلم » » » »

دمايی وزارت

وزیر (نایب) : جناب میرزا محمد علی
 معین (نایب) : جناب میرزا محمد علی
 د. مخصوص قلم مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. حس ، احمد گل

د. حسباتو ریاست :

رئیس : جناب میرزا محمد علی
 د. کنترل لوی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. مالی کنترول مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. گزی : جناب میرزا محمد علی
 د. تجارتی : جناب میرزا محمد علی
 د. خزانو لوی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. بودجی : جناب میرزا محمد علی
 د. بودجی دلمری خانگی مدیر : جناب میرزا محمد اسماعیل
 د. بودجی دوهمی خانگی مدیر : جناب میرزا محمد شریف
 د. بودجی لوی مدیر : جناب میرزا محمد نسیم

اداری ریاست :

رئیس : جناب میرزا محمد علی
 د. مارینو لوی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. احصائی لوی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. مساحت مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. گدامو لوی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. اجرائی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. اوراقو لوی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. اوراقو دلمری خانگی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. اوراقو دوهمی خانگی مدیر : جناب میرزا محمد علی
 د. معائنات : جناب میرزا محمد علی
 د. معاون : جناب میرزا محمد علی

- د کنترول لوی مدیر
 د تشخیصی دلمری خانگی مدیر
 د تشخیصی ددوهمی « »
 د مالیاتو او محصولاتو لوی مدیر
 د تندقو او مطالعاتو لوی مدیر
 د املاکو مدیر
- ع ، غلام حیدر
 ص ، عبد الغفور
 ص ، محمد انور
 ع ، محمد یونس (حیران)
 ع ، میر غلام حامد (بهار)
 ص ، شمس الدین

دیلمتی ریاست :

- رئیس
 معاون
 د سر کز اداری مدیر
 د لویاتو اداری مدیر
 اعضا د مدیر په حیث
- ع ، ص قطب الدین
 ع ، میر ضیاؤ الدین
 ص ، محمد امین
 ص ، عبد الغنی
 : (۲۳) نفر

د تشخیصی آمریت :

- آمر
 د تشخیصی د مالیاتو مدیر
 د تشخیصی د مالیاتو مدیر
 د حمل و نقل د تشخیصی مدیر
- ع ، ص محمد احسن
 ص ، محمد محسن
 ص ، محمد ذکریا
 ص ، عبد الصمد

د تقاعد لوی مدیریت :

- لوی مدیر
- ع نور الدین

د پروژې او لواړو دجو دبرسی کمیسیون :

- ع ، ص عبد الغفور
 ع ، محمد سعید
 ع ، محمد طاهر
 ع ، عبد المجید

د سکو کوز ریاست :

- رئیس
 معاون
 مدیر
- ع ، ص صوفی عبد الحمید
 عزت مند نوری افندی
 ص ، محمد اکبر

دسکو کوچاپ دمر اقبیت ہیئت :

بناغلی	حاجی فیض محمد
»	میر محمد شاہ
»	عبدالعزیز
»	محمد عمر تانا

دضراب خانہ ریاست :

رئیس	ع، ص صوفی عبدالحمید
معاون	ع، عبدالنبی
دکنٹرول مدیر	ص، عبدالصمد
داجر ٹیٹی مدیر	ص، عبدالفتاح
دتحلیل مدیر	ع، محمد رحیم

دانحصار اتو ریاست :

رئیس	ع، ص عبداللہ یفتلی
معاون	ع، امیر محمد
معاون	ع، احمد شاہ

د دولتی نقلیاتو ریاست :

آمر	ع، سید امیر
دکنٹرول مدیر	ص، میر بابا
داجر اٹبی مدیر	ص، محمد عتیق
دبلوٹنر مدیر	ص، سلطان محمد

د معارف وزارت

وزیر
اداری معین
تدریسی معین
مشاور

ع، ج دو کتور عبد المجید
ع، ص عبد الاحمد
ع، ص دو کتور علی احمد یو بل
ع، ص عزیز الرحمن فتحی
د مخصوص قلم لوی مدیر: ع، امیر الدین
» د مدیر معاون: ص، عبد الله

د عمومی تدریسا تور ریاست:

در رئیس کفیل: ع، ص دو کتور علی احمد یو بل
معاون: ع، حمید الله ع سراج
د ثا نوی تدریسا تو مدیر: ص دو کتور محمد اکرم
غری: ع، ص محمد اسماعیل مشاور
»: ص، عبد الغفار
د مسلکی تدریسا تو مدیر: ص، دو کتور محمد حیدر

ع * ج دو کتور عبد المجید

د ابتدائی تدریسا تو لوی مدیر
غری
دیونسکو مدیر
د احصائی مدیر
د تعلیم نو د مورینو د مدیریت کفیل

د دار التالیف ریاست:

ع، ص دو کتور میر نجم الدین انصاری
ع، محمد هاشم مجددی
ع، ص غلام سرور گویا اعتمادی
ص، محمد یعقوب مفتون
ص، میر محمد اسماعیل

رئیس
معاون
د دار التالیف ریاست عضو
»
»
»
»

ص، محمد نادر
 ع، یابنده محمد زہیر
 ع، محمد کریم صمیعی
 ص، عبد الباقی طلوع
 ص، عبد اللطیف آریان

ددارالتالیف غری
 دتالیف اوترجمی لوی مدیر
 دنشریاتوالوی مدیر
 دکتابخانہ منشی دمدریت کفیل
 دعرفان مجلی دمدریت »

دیپلومی ریاست :

.
 ع، عزیز محمد
 ص، محمود کریم زاده
 ص، عبد الاحمد
 ص، قربان علی
 ص، محمد ایوب
 ص، محمد اکبر
 ص، عبد النبی
 ص، محمد سلیمان
 ص، محمد موسی

رئیس
 معاون
 دمدریکفیل
 غری
 »
 »
 »
 »
 »
 »

دروغتمیا دساتنی اوسپورت ریاست :

ع، ص حاجی میر عبد الرشید بیغم
 ص، حاجی محمد شریف

درئیس کفیل
 دشفاخانی سرطیب

دموزی اوحفریاتور ریاست :

ع، ص احمد علی کھزاد
 ص، محمد نادر
 ص، محمد ابراہیم
 ص، میر محمد اسلام

رئیس
 غری
 »
 »

دکلمتوری اوعرفانی دارتباط ریاست یہاروپا کتبی :

.
 ع، عبد الشکور
 ع، غلام احمد

رئیس
 معاون
 سکریٹر

دلوازمو مدیریت :

د لوازمو مدیر	ع، محمد اسلم
د تحصیل د لوازمو مدیر	ص، فخر الدین
د اعاشی او ایاتې مدیر	ص، محمد علی
د تعمیراتو مدیر	ص، محمد اسحق
د اجرایی او مامورینو مدیر	ص، عبدالفتاح
د کنترول مدیر د دریمې رتبه په حیث	ع، نور احمد
معاون	ص، محمد اسلم
د بودجې مدیر	ص، عبداللطیف
د اوراقو مدیر	.
معاون	ص، محمد امین
د تصفیې مدیر	ص، عبدالغفور

د ثانوي مکتبونو مدیران :

د استقلال د لیسې مدیر	موسیو قریسه
د حبیبی » »	مستر ساور
د نجات د لیسې د مدیر کفیل	ع، حمید الله ع سراج
د غازی » » »	.
د ابن سینا » آمر	ع، ص عبدالرحیم
د ښځو د مکتبونو آمر	ع، ص حاجی عزیز الرحمن فتحی
د زرفونې د لیسې مدیر	ع، غلام محمد
د ملالی » »	.
د رحمان بابا او خوشها لغان ښوونځیو مدیر	ص، محمد آصف

د مسلکي مکتبونو مدیران :

د دارالمعلمین رئیس	ع، ص غلام حسن مجددی
د متوسطی دارالمعلمین مدیر	ص، عبدالمجید
د مسلکي » »	ص، عبدالرحمن
د تجارتی لیسې مدیر	د کتور مرک
د عالی تخنیک د لیسې مدیر	مسترونین
د میخانیکي ښوونځیو مدیر کفیل	ص، غلام سخی

د معارف وزارت

د گرهنتی دلیسی	د مستروفو
د صنایعو د تجارتی رئیس	د ع، س نور الله
د لیک د اصول دینوونکی مدیر	د ع، س امیر محمد
د عربی دارالعلوم رئیس	د ع، س قاری عبدالرسول
د ښار دینوونکیو مدیر	د ع، س قاری غلام محمد

د پوهنتون ریاست

د پوهنتون رئیس	د ع، س دوکتور محمد انس
د معاون	د ع، س سید حبیب
د تبحر یراتو د مدیر یت کفیل	د ع، س شېر محمد
د اجرا ښی او مامورینو مدیر	د ع، س سلطان علی
د کنترول مدیر	د ع، س محمد یوسف

د سمیانس دفا کولتی ریاست:

د رئیس	د ع، س دوکتور محمد انور
د معاون	د ع، س عبدالصمد
د دفا کولتی استاد	د ع، س دوکتور عبدالله
»	د ع، س عبدالفقار
»	د ع، س دوکتور عبدالعظیم
»	د ع، س محمد انور
د پروفیسر معاون	د ع، س محمد حیدر
»	د ع، س محمد طاهر
»	د ع، س بصیر احمد
»	د ع، س محمد امان
»	د ع، س محمد یاسین
»	د ع، س محمد صدیق
»	د ع، س محمد یونس
»	د ع، س بلبل شاه

د ادبیاتو پوهنتونی ریاست:

د رئیس کفیل	د ع، س میرامان الدین انصاری
د معاون	د ع، س محمد اکرم

د معارف وزارت

د ع. ص. هاشم شایق	د پوهنځی استاد
د ع. ص. ملک الشعرا بی‌تاب	»
د ع. ص. امین مبرز	»
د ع. ص. عبدالاحد جاوید	»
د ع. ص. غلام عمر	»
د ع. ص. موای محمد علی	»
د ع. ص. عبدالاحد	د نشر یا تودمیریت کفیل

د حقوقو او سیاسي علومو پوهنځی:

د ع. ص. دوکتور محمد اکرم	د رئیس کفیل
د ع. ص. عبد الوالی	معاون
د ع. ص. عبدالکریم	د پوهنځی استاد
د ع. ص. فضل ربی	د نشر یا تودمیریت کفیل
د ع. ص. غلام سخی	د پروفیسر معاون
د ع. ص. محمد یوسف	»
د ع. ص. نور الدین	»
د ع. ص. عاطفه کوچ	پروفیسر
د ع. ص. بلا بیر	»
د ع. ص. اورهان آغوز	»
د ع. ص. فیض محمد	د پروفیسر معاون

د شرعیاتو د پوهنځی ریاست:

د ع. ص. عبد الحق	د رئیس کفیل
د ع. ص. عبداللطیف	اداری معاون
د ع. ص. باز محمد	د شرعیاتو د پوهنځی استاد
د ع. ص. عبدالودود	»
د ع. ص. فضل حق	»
د ع. ص. تمند احمد خیاط	»

د ښځو د پوهنځی ریاست:

د ع. ص. حاجی عزیز الرحمن فتحی	د رئیس کفیل
د ع. ص. دوکتور محمد انس	د ښځو د پوهنځی استاد

دیمارف وزارت

د شیخو دیوهنجی استاد	ع، ص میرامان الدین
» » »	ع، ص محمد اکرم
» » »	ع، ص غلام سرور گوپای اعتمادی
» » »	ع، ص دوکتور محمد انور
» » »	ع، ص عبد الرحیم
» » »	ع، ص دوکتور عبدالعظیم
» » »	ع، ص هاشم شایق
» » »	ع، ص غلام عمر
» » »	ع، ص بیگلہ میرمن بیگم

د طب فاکولتہ :

اداری خانگہ :

داداری خانگی لوی مدیر	ع، دوکتور نظر محمد سکندر
مرستیال	ص، عبدالله اعتمادی
دکتر بظانز، مدیر	ص، عید الله یوسفی
»	» عبد القادر بہا
د مکتوب آمر	برزننگ مس تنگ
مدیر	ناہیدین
دپرستاری دشیوونجی آمر	مس ریوند
»	ص، نظام الدین

ددریسی خانگہ :

رئیس	پرو فیسر سرہ فیثو
مرستیال
د حکومت کمیسار	دکتور فیر محمد شفا
د کمیسار مرستیال	» کرام الدین

د تشریح خانگہ :

پروفیسر	گیدونو
»	تو خیر
دوکتور	بالمکنند اس مٹر کنفرانس

دانساجواو مرضو نود تشریح خانگه:

پروفیسر : پرو فینو
 دما کدلوژی او پراژینو لوژی پروفیسر : دو کتور محمد اسماعیل متر کنفرانس
 طبی کیمیا دو کتور : « سید اسحق مدرس کرسی
 داید لوژی او حفظ الصحی دو کتور : « محمد اسماعیل طاہری متر کنفرانس

دنسائی او فتالہ خانگه:

پروفیسر : سره فینو
 غری : مادام سره فینو
 » : دو کتور محمد عثمان انوری

دجراحی دمرضو نو خانگه:

پروفیسر : سره فینو
 دجراحی د متر کنفرانس کفیل : دو کتور میر محمد اکبر سجادی
 » : « کرام الدین
 » : « محمد حسین
 » : « سید محمد
 شف کلینک : « عبدالحسین وحدت

دداخلی مرضو نو خانگه:

متر کنفرانس : دو کتور فقیر محمد شفا
 » : « صفیر علی
 » : « نظر محمد سکندر

دشف کلینیک خانگه:

دفارمه کولوژی پروفیسر : محمد رحیم رشیدی
 فیزیو لوژی : دو کتور پک
 طبی فیزیک : « محمد اسماعیل علم
 دستر گوا مراض : « رجب علی طاہری شف کلینیک

دسموئی او غوزوانه:

پروفیسر : دو کتور نوروز علی متر کنفرانس
 دپروفیسر کفیل : محمد حسین نصرت شف کلینیک
 » :

دعقلی او عصبی خانگه:

پروفیسر : دو کتور علی احمد شف کلینیک
 مرستیال :
 ۲۰

محمد علي جناح

سید احمد خان

صاحب منصبانیکه امسال به سلسله ترفیعات سنویہ در وزارت
دفاع ملی ترفیع کردہ اند

ع، ش غلام جیلانی
فرقہ مشر اول

ع، ش محمد ہاشم
فرقہ مشر اول

ع، ش خیر الدین
فرقہ مشر ثانی

ع، ش محمد اقبال ہاشم
فرقہ مشر ثانی

صاحب امتیازانیکہ امسال بسلسلہ ترقیعات سنویہ در وزارت
دفاع ملی ترفیع کردہ اند

جنرل محمد آصف
فرقہ مشر ثانی

جنرل خورشید فرقیہ
فرقہ مشر ثانی

جنرل امین
فرقہ مشر اول

جنرل محمد اقبال
فرقہ مشر اول

صاحب منصبان نیکوہ اور جمال بسلسلہ ارفیما ان کے سبب وجہ در وزارت
 دفاع ملی شریعہ کر کے لے آئے

سید عظیم غلام - مشر اول

عظیم عبدالعزیز - مشر اول

عظیم غلام - مشر اول

عظیم غلام - مشر اول

صاحب منصبان نیکہ اہمال بداسالہ ارفیعات سمویہ در وزارت
بدقاع ملی ترفیع کردہ اند

ح، شاہ محمد غند مشر ہوائی

ب، عبد الغنی غند مشر اول

د، محمد اسلم غند مشر اول

ع، محمد نسیم غند مشر اول

صاحب منصبیانی که امسال بسلسله ترفیعات استیز به دروزارت

دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح ، عوالباقی غندمشراول

ح ، محمد حسین غنیمت اول

ح ، عبد الرؤف غندمشراول

ح ، تاج محمد غنیمت مشراول

صاحب منصبیایکه امتثال بهتسلطه ترافیمات استویه دروزاریه

دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح ، حاجی ابوالمجدید غنیمت اول

ح ، حاجی ابوالحسن غنیمت اول

ح ، سید علی محمد غنیمت اول

ح ، حاجی ابوالحسن غنیمت اول

صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیعات سنویه در وزارت
دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح، داد خدا غند مشراول

ح، عبدل اشکور غند مشراول

ح، محمد تقسم غند مشرانانی

ح، حبیب الله غند مشرانانی

والتشبهه غند مشرانانی

والتشبهه غند مشرانانی

صاحب منصب اینکده امسال بسلسله ترفیحات سنویه در وزارت
دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح. آغا جان غنڈ مشر ثانی

ح. محمد ابراهیم غنڈ مشر ثانی

ح. شیر علی غنڈ مشر ثانی

ح. غلام حیدر غنڈ مشر ثانی

صاحب منصبانیکه امسال بسلسله ترفیحات سنویه در وزارت
دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح. م. محمّد نسیمیان

ح. ه. عبد الوهّاب علوی

ح. ه. عبد الغفور غنّی

ح. ه. عبد الغفور غنّی

ح. شهنواز غنّی

تصاحب منصبان بکذا اہمیتال بسلسلہ ترفیعات سبزیوہ ڈرو وزارت
 دفاع ملی ترفیعات کردہ اند

جنرل محمد الغفور غندمشرانی

جنرل محمد عبدالملک غندمشرانی

جنرل محمد عبدالغفور غندمشرانی

جنرل محمد اسام غندمشرانی

جنرل محمد عبدالملک غندمشرانی

د کابل کالنی

پلټنی	لوی	مدیر	ع، عبدالغفور (رمزی)
»	»	مدیر	ص، محمد یعقوب
»	»	»	ص، عبدالو دود
»	»	»	ص، فیض محمد
»	»	»	ص، محمد نبی
»	»	»	ص، غلام صفدر
»	»	»	ص، سعد الدین
»	»	»	ص، صدر الدین
»	»	»	ص، امیر محمد
»	»	»	ص، عبدالصمد
»	»	»	ص، میر عبدالعزیز

دفاوئد علمي وزارت

وزیر : ع، ج عبدالحکیم
 معین دلمری رتبی به حیث : ع، ص محمد کبیر
 اداری رئیس ددوهمی رتبی به حیث : ع، ص میر عنایت اللہ
 د مخصوص قلم مدیر دینجمنی رتبی به حیث : ص، محمد ابراهیم

وزیر
 معین دلمری رتبی به حیث
 اداری رئیس ددوهمی رتبی به حیث
 د مخصوص قلم مدیر دینجمنی رتبی به حیث : ص، محمد ابراهیم

د معا برو ریاست :

رئیس : ع، ص محمد کبیر
 مدیر ددریمی رتبی به حیث : ع، غلام حیدر
 د حفظ مرافقت مدیر دینجمنی رتبی به حیث : ص، محمد سلیم
 دسر کونو مدیر : ص، غلام جیلانی

د فنی مدیریت :

مدیر ددلمری رتبی به حیث : ص، عبدالحمید
 : ص، مسجدی
 : ص، محمد رضا
 : ص، سندت سنگگ
 : ص، عبد الاحد

د سروبی او گلبهار دسرک

ع، ج عبدالحکیم دفاوئد علمي وزیر

د جدید تشکیل مدیریت :

مدیر ددلمری رتبی به حیث

د تعمیراتو اوی مدیریت :

: ص، سید احمد

مدیر ددریمی رتبی به حیث

: ع، فضل حق

د سر کزی خانگی مدیر دینجمنی رتبی به حیث

: ص، عبد الستار

دولایاتو : ص، یوسف علی

: ص، یوسف علی

د تعمیراتو فنی ها مورین :

: ص، حاجی محمد

مدیر ددلمری رتبی به حیث

: ص، غلام محمد

: ص، غلام محمد

: ص، محمد علی
: ص، محمد افضل
: ص، محمد علی

مدیر دڅلرمی رتبې په حیث
» دپنځمې »
» » »

: ع، خواجه عبدالغفور
: ص، یار محمد
: ص، عبدالرحمن
: ص، غلام غوث

دبرآوردیو مدیریت:
مدیر ددریعی رتبې په حیث
» دپنځمې »
» » »
» » »

: ع، عبدالباقي
: ص، محمدحسین

دبنداوانهاروریاست:
رئیس

مدیر ددریعی رتبې په حیث
» دڅلرمی »

: ح، سید ضیاؤ الدین
: ص، عبد العزیز
: ص، سید قاسم
: ص، محمد آصف
: ص، محمد انور
: ص، غلام علی

دیلمتی لوی مدیریت:

مدیر ددریعی رتبې په حیث
» معاون دڅلرمی »
» عضو »
» » »
» دپنځمې »
» کفیل »

: ع، محمد ظاهر
: ص، محمد حسین

دمصالح تهیه کولو مدیریت:
مدیر ددریعی رتبې په حیث
داجرایی مدیر دپنځمې رتبې په حیث

: ع، عبدالقنی
: ع، غلام محمد
: ص، عنایت الله
: ص، محمد اسلم

نور اداري مدیریتونه:
دماورینو مدیر ددریعی رتبې په حیث
» دتخنیک فنی مدیر »
» داجرایی مدیر دپنځمې »
» داوراقو مدیر دڅلرمی »

: ع، گلن ایاز
: ص، محمد اعظم
: ص، محمد یوسف

د کسټرول مدیریت:
مدیر ددریعی رتبې په حیث
د تعمیراتو د کسټرول مدیر دپنځمې رتبې په حیث
د تصفیې مدیر دڅلرمی رتبې په حیث

دمخبر اتو وزارت

غ، ج، محمد مرید
 غ، ص، غلام صفدر « سکندری »
 غ، ص، محمد سعید

غ، ج، محمد مرید دمخبر اتو وزیر

غ، ص، محمد حسین
 غ، ص، عبد المجید
 غ، ص، غلام سرور
 غ، ص، عبد الحییب
 غ، ص، عبد الله
 غ، ص، عبد الله
 غ، ص، محمد عثمان
 غ، ص، عبد الحق
 غ، ص، محمد شعیب

غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید
 غ، ص، محمد سعید

د پلیمنی ریاست
 رئیس د دوهمی رتبی په حیث
 عضو د دریمی رتبی په حیث
 « دخلر می »
 غ، ص، غلام دستگیر
 غ، ص، عبد الاحد « آدم »

دیوست ریاست :

رئیس د دوهمی رتبی په حیث : غ، ص، غلام فاروق
 دیوست متخصص د دوهمی رتبی په حیث : غ، ص، عبد الاحد
 « فدائی »
 « اداری مدیر دخلر می رتبی په حیث : ص، رجب علمی
 « دموزیم » : ص، عبد الرزق
 « دواردی » : ص، محمد یوسف
 « د ادار الامان دیوسته خانجی مدیر » : ص، نیک محمد
 « دیوست د صادری مدیر دینجی » : ص، محمد ابراهیم
 « ترجمان » : ص، حیدر علی

دتلگراف او تیلیفون ریاست :

رئیس د دوهمی رتبی په حیث
 د تیلیفون فنی او اداری لوی مدیر د دوهمی رتبی په حیث
 د تلگراف دینجی آمر د دریمی رتبی په حیث
 دیکه توت د تلگراف افغانی مدیر
 « معاون »
 د سیمارو د تلگراف لوی مدیر
 د مرکز د تلگراف افغانی معاون د دریمی رتبی په حیث
 د مہتاب قلعه د تلگراف افغانی مدیر دینجی
 « معاون دخلر می »

ص، عبد المجید :	د مہتاب قلعه تلگراف دینجمنی رتبی بہ حیث
ص، امیر الدین :	د مرکز د تلگراف افغانی مدیر دینجمنی رتبی بہ حیث
ص، عبد الرزاق :	» » » تلگرافنی
ص، عبد الغفور :	» » » »
ص، محمد شریف :	» » » د تلگراف د ریاست اداری مدیر
ص، عبد القیوم :	» » » دینوونجی اداری مدیر دینجمنی
ص، عبد الاحد :	» » » د تیلفون وړک شاب مدیر دخلرمی
ص، ملک محمد :	» » » اداری مدیر دینجمنی
ص، احمد علی :	» » » دسو چپورد مدیر

د چک آفس د خارجہ ارتباط لوی مدیریت :

ع، عبد القیوم :	لوی مدیر د دریمی رتبی بہ حیث
ع، عبد الغیاث :	د چک آفس ترجمان د دریمی رتبی بہ حیث
ص، حبیب اللہ :	» » » اداری مدیر دینجمنی رتبی بہ حیث
ص، محمد سرور :	» » » د فرمایشاتو مدیر

د اجرائی او مامورینو لوی مدیریت :

ع، محمد ایوب :	مدیر د دریمی رتبی بہ حیث
ص، عبد الرحمن :	داوراقو مدیر دخلرمی رتبی بہ حیث
ص، میر فیض احمد :	د مخصوص قلم مدیر دینجمنی رتبی بہ حیث
ع، محمد ابراہیم :	د کنترول لوی مدیر د دریمی رتبی بہ حیث
ص، عبد الحق :	د خزانہ د مدیریت کفیل

د صحیبي دوزارت تشکيل

ع، ج دکتور غلام افشار وړوک
ع، ص عید الظاهر

وزیر
مہین

ع، ج دکتور غلام فاروق
ع، ص دکتور عبداللہ

ع، ص محمد اسحاق

ع، ص میرزا صالح محمد

ع، ص عبدالرحمن

ع، ص عبدالسمیع

ع، ص محمد رفیق

ع، ص دکتور غلام زکریا

د حفظ الصحی د ریاست کفیل دکتور عبدالرحمن

د نشریاتو مدیر

د بجا دلی داحصائی مدیر

د بین المللی دمدیریت کفیل ع، ص محمد موسی

د اشکیلاتو رئیس

د اشکیلاتو دمدیریت کفیل ع، ص دکتور

محمد اسمعیل

د تفتیش دمدیریت کفیل ع، ص عبدالقادر

د درملواکی دمدیریت کفیل ع، ص عبدالصبور

د مامورینو او اجرائیې مدیر ع، ص حبیب اللہ

د اوراقو مدیر ع، ص عبدالغفار

د کنترول مدیر ع، ص سید علم

د قلم مخصوص دمدیریت کفیل ع، ص محمد یعقوب

د غاښو چوپړولو د ریاست کفیل

د دوا د پیو د ریاست کفیل

د پیو داچرائیې مدیر

د پیو د کنترول مدیر

د پیو د فرما پشاتو دمدیر کفیل

د پیو د اسپریت کشتی مدیر

د محبس د شفاخانی سرطیب

د کابل کالنی

میرزا غلام حیدر
په، د کتور محمد اسماعیل

په، محمد موسی
: عر تمشد د کتور باک

په، د کتور حسن علی

په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی

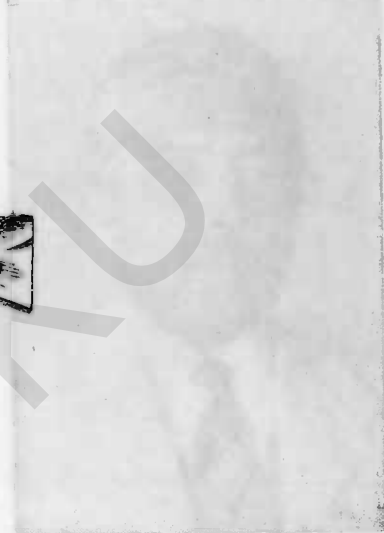
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی

په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی

د نسوان دهناتوریم سرطیب
د باکتر اوژی د موسی آمر

د ابن سینا د اکسریز د اداری آمر
د ابن سینا د اکسریز فنی آمر

د توبو کلاوز د مچادلی د موسی آمر

په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی
په، د کتور حسن علی

دعمادنو وزارت

د وزارت کفیل

ع، ج دو کټور محمد يوسف

معيّن

د پلټنې لوی مدير

ع، ج دو کټور سلطان احمد «پويل»

د مامورينو او اجرائيې مدير

ع، ج دو کټور محمد شمس

انجنيئر

د پلټنې ادارې مدير

ع، ج دو کټور سيد مومن

د کټرول مدير

ع، ج دو کټور سيد الاحد

د اوراقو مدير

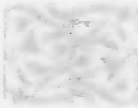
د پلټنې د لوی مدير پټ امری عضو

ع، ج دو کټور سيد احمد

د دوهم «س» خواجه کلاب شمس

ع، ج دو کټور محمد يوسف
دعمادنو وزارت کفيل

دکتر هنی وزارت تشکیل

وزیر

معین

ع.ج. میر محمد یوسف

ع.ص. غلام صدیق

د. تجریر لٹو مدیر شعبہ تعلیمی رتبہ بہ حیث: مس. سید ابو محمد معین
 د. تقریباً نسپورت لوی مدیر رتبہ: مس. فقیر محمد (۴ رتبہ)
 د. کر ہنی د. تحقیقات و اہو تطبیقا طور باسٹ
 د. کر ہنی د. تحقیقات و آمریت
 د. ذراعتی مینور و حشر انو د. مجاہدالی آمر: ع.ص. محمد کریم
 د. حیوانا تو درون نی اذ بیطاری آمر: ع. داد محمد
 د. عالی فنی شور اذ دار الانشاء منشی: ع. محمد زمان
 د. بیکہ کونو لوی مدیر رتبہ: مس. میر سید الدین (۵ رتبہ)
 د. جنگلا تو مدیر رتبہ: مس. محمد طاہر
 د. دیپلومی لوی مدیر رتبہ: ع. غلام معنی الدین
 د. غری مدیر رتبہ: مس. عجب گل
 د. اہرا رتبہ مدیر رتبہ: ع. محمد حسین (۳ رتبہ)
 د. اورا تو مدیر رتبہ: مس. محمد یونس
 د. ولایاتو د. کر ہنی مدیر رتبہ: مس. میر محمد ہاشم

ع.ج. میر محمد یوسف

نشریه عمومی

دمطبو عاتو مستقل ریاست

رئیس

معاون

ده مخصوص قلم مدیر

ج : صلاح الدین سلجوقی
ع : ص عبد الصبور نسیمی
ص : حفیظ اللہ

دداخلي نشر اتولوی مدیریت :

اولی مدیر : ع ، عبد الوهاب طرزی

دولوی مدیر : کفیل

ص ، محمد ابراهیم عباسی

دوهمی : ص ، محمد سرور وفا

ددرجی : مدیر : ص ، عبد النبی

دبانڈیشی نشر اتولوی مدیریت :

اولی مدیر : کفیل : ص ، عطا اللہ شاہ

دولوی مدیر : کفیل : ص ، محمد شرفی

ددرجی : کفیل : ص ، محمد شریف ایوبی

دوهمی : کفیل : ص ، محمد شریف ایوبی

ددرجی : کفیل : ص ، محمد شریف ایوبی

ج ، صلاح الدین سلجوقی

دافکارو دروزنی لوی مدیریت :

اولی مدیر : ع ، مولوی محمد شاہ رشاد

دولوی مدیر : کفیل : ص ، فہد الرؤف

ددرجی : کفیل : ص ، محمد شریف ایوبی

دداقرۃ المعارف لوی مدیریت :

اولی مدیر : ع ، سعید احمد شاہ

دولوی مدیر : کفیل : ص ، غلام عالی غشتلی

ددرجی : کفیل : ص ، عبد الصمد جاہد

دوهمی : کفیل : ص ، عبد النبی مشوری

ددرجی : کفیل : ص ، عبد النبی مشوری

دوهمی : کفیل : ص ، عبد النبی مشوری

دپښتو ټولنی لوی مدیریت:

لوی مدیر ددوهمی رتبی په حیث	: ع ، ص صدیق الله رشتمبن
دلغاتو مدیر	: ص ، پاینده محمد روهلی
دادبیاتو مدیر	: ص ، محمد ابراهم ثابت
دتالیف او ترجمی مدیر	: ص ، عزیز الرحمن سیقی
دکابل مجلی مدیر	: ص ، نور محمد پونده
دهیواد مدیر	: ص ، محمد یونس مراد
دپښتو دائره المعارف مدیر	: ص ، عید المنان دردمند
دکورسو مدیر	: ص ، محمد ایوب مهمندی

مطبوعاتی آتشی په بادنیو هوادو کښی:

په لندن کښی	: ع ، ص عبدالرحمن پژواک
» په دهلی	: ع ، ص عبدالرؤف بینوا
» په قاهره	: ع ، ص عبدالرشید لطیفی
» په تهران	: ع ، ص عبید النفور برینشا
» په انقره	: ص ، ضیاء قاریزاده

دسار یخ لوی مدیریت:

لوی مدیر ددوهمی رتبی په حیث	: ع ، ص احمد علی کهزاد
معاون دخارمی رتبی په حیث	: ص ، محمد ابراهیم خلیل

اداری لوی مدیریت:

لوی مدیر	:
داجرائیبی مدیر	: ص ، عبد الرؤف طالع
دکنترول مدیر	: ص ، رامچند
داوراقو مدیر	: ص ، امان الله
دکتابخانگی مدیر	: ص ، غلام جان

درادیو نشراتولوی مدیریت:

لوی مدیر	: ع ، ص احمد علی درانی
دپښتو معاون	: ص ، غلام رحمن جرار
اداری	: ص ، رستم علی سلطانی

دراديو تخنيڪي لوى مديريت :

لوى مدير ددوهمى رتبى به حيث
معاون دخار مى رتبى »
:ع، ص عطاء الله
:س، محمد رحيم

ديوهننى نندارى لوى مديريت :

لوى مدير
:ع، فضل احمد زرمتى

دمطبعى لوى مديريت :

لوى مدير
داجر ائپى مدير
د كينترول مدير
:ع، شير احمد
:ص، محمد رحيم
:ص، فيض محمد

دباختر آژانس لوى مديريت :

دلوى مدير كفيل
دداخلى اود پښتو خانگى معاون
دخار جى
دمقا ما تو
:ص، عبد الحق واله
:ص، محمد رحيم عاصمى
:ص، عبد الاحد حشمت
:ص، مير محمد حسن

د کابل ولایت

ه و ج، سید عبدالله	د کابل والی
ه ع، ص نور احمد	د مستوفی کفیل
ح، عید العزیز	د امنیې قوماندان
ف، ملا عبدالباقي	د مرافعی د محکمې کفیل
ف، ملا محمد یوسف	د ابتدایي محکمې فاضل
ع، ص عبد الرسول	د گمرک رئیس
ع، عید عبدالباقي	د تجریراتو لوی مدیر
ح، سید احمد	د مکلفیت مدیر
ح، عبد الجلیل	د ژاندارمی غنډ مشر
ع، عبد الغفور احمدی	د معارف لوی مدیر
س، محمد اکبر	د اصحابیې د مدیریت کفیل
ع، میر محمد هاشم	د کورنی لوی مدیر
ع، ع جان محمد	د لوگر لوی حاکم
ع، ع عبد الغنی	د دایرې لوی حاکم

د وطن ولایت

ه و ج، محمد اسماعیل	نائب الحکومه
ه ع، سردار محمد	مستوفی
ح، عبد الرحيم	د امنیې قوماندان
ف، مولوی یابنده محمد	د ژاندارمی قوماندان
ع، میر امین الدین	د مرافعی د محکمې فاضل
ع، محمد کبیر	د مطبوعاتو مدیر د دریې رتبې پوښت
ع، حاجی سلطان علی	د معارفو مدیر
س، محمد سرور	د تجریراتو مدیر
ص، محمد عثمان	د صحیې مدیر
ص، عبدالرزاق	د تجریراتو مدیر
	د فواید عامی مدیر

ص، محمد شریف	د مالیاتو برعایداتو مدیر
ص، عبدالر سول	د کرنه مدیر
ص، محمد رفیق	د گمرک مدیر
ص، عصمت الله	د دولتی انحصاراتو مدیر
ع، غلام قادر	د تالقانو لوی حاکم
ع، ع سراج الدین	د قندز »
ع، ع حبیب الله	د پلجمری »

دمشرفی ولایت

و، ج عبدالله (وردک)	نائب الحکومه
ع، ص محمد ابراهم	مستوفی
ح، دین محمد (دلاور)	دامنی قوماندان
.....	دمرافعی قاضی
ف، مولوی محمد عالم	د ابتدائی قاضی
ع، عبد السلام	د پوهنی لوی مدیر
ص، دکتور محمد طاهر	د روغتیا مدیر
ص، عبد الباقي (باغوانی وال)	د مطبوعاتو مدیر
ص، محمد سرور	د مخصوص قلم مدیر
ص، محمد امان	د تحریراتو مدیر
ص، احمد شاه	د املا کو مدیر
ص، حفیظ الله	د فواید عامی مدیر
.....	د مخا براتو مدیر
.....	د مالیاتو برعایداتو مدیر
ص، عبد الشکور	د گمرک مدیر
.....	د مسکلفیت مدیر
ص، عبد الهادی	د احصائی مدیر
.....	د دولتی انحصاراتو مدیر

لوی حاکم

ع، ع عبد الشکور	د لغمان لوی حاکم
ع، ع عبد المجید	د کپرونو لوی حاکم
ع، ع عبد الخالق	د شینوارو لوی حاکم

د جنوبی ولایت

عسکری قوماندان او نائب الحکومه	: ع، ش، س، ع فیض محمد لمړی فرقه مشر
مستوفی	:
دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف، فضل کریم
دابتدائی دمحکمی قاضی	: ف، محی الدین
دامنیئی قوماندان	: ح، عبد القادر
دتجربراتو مدیر	: ص، عبد الباقی
دمخا براتو مدیر	: ص، جمعه گل
دمعارف لوی مدیر	: ع، عبد الر سول
دفوائد عامی مدیر	: ص، امیر محمد
دصحی مدیر	: ص، محمد اسلم
دمطبوعاتو مدیر	: ص، محمد ایوب
دمخصوص قلم مدیر	: ص، محمد کریم
دگمرک مدیر	: ص، نظرمحمد
دکرهڼی مدیر	: ص، عبد الله
دقبایلو لوی مدیر	: ع، محمد اسلم

د فراه اعلیٰ حکومت:

اعلیٰ حاکم	: ع، ع، ص سید آقا
سر رشته دار	: ع، یعقوب علی
دمرافعی دمحکمی قاضی	: ف، سید سیف الرحمن
دامنیئی قوماندان	: ش، محمد انور
دمطبوعاتو مدیر	: ص، محب الرحمن (هوسا)
دیوهڼی مدیر	: ص، عبد القفور (ویاند)
دعسکری دمکلفیت مدیر	: ح، عبد الرحیم
دابتدائی محکمی قاضی	: ف، عبدالکریم
دمخا براتو مدیر	: ص، نور الدین
دروغتیا مدیر	: ص، محمد علی اکبری
دفوائد عامی مدیر	: ص، محمد امین
دکرهڼی مدیر	: ص،
د بنا والی رئیس	: بناغلی محمد نعیم

ديروان اعلي حكومت :

اعلا حاكم	: ع، ع، ص، سيد غلام رسول
سررشته دار	: ع، محمد مجسن
دمرافعي دمحكومي قاضي	: ف، مولوي عبد الرؤف
د امنيتي قوماندان	: ش، امير محمد
دمكلفيت مدير	: ح، عبد القا در
دمعارف مدير	: ص، عبد المجيد
دمطپو عاتو مدير	: ص، مير سعيد (بري من)
د مخابراتو مدير	: ص، عبد الشكور
د فوائده عامي مدير	: ص، محمد يوسف
د كرهني مدير	: ص، عبدالرحيم (شكيبا)
د صحي مدير	: ص، محمد سرور
د ليسی مدير	: ع، محمد يوسف
د پوليسو د تعليم اوتربی مدير	: غ، غلام حضرت
د ابتدائي دمحكومي قاضي	: ف، مولوي محمد جانان
د تجريراتو مامور	: ص، عبدالشكور
د استخباراتو مامور	:
د احصائي مامور	:
د گمرک مدير	: ص، صالح محمد
د بياروالي رئيس	: ع، مير، عبد الكريم (معقول)

د غزني اعلي حكومت :

اعلي حاكم	: ع، ع، ص، سيد عباس
سررشته دار	: ع، خواجه عبد القیوم
دمرافعي دمحكومي قاضي	: ف، ملا محمد علي

ح ، امیر محمد	دامینی قوماندان
ح ، محمد یعقوب	حدودی غنڈ قوماندان
ع ، ص غلام جیلانی (جلالی)	دمطبوغاتو مدیر ددوهمی رتبی په حیث
ح ، محمد اسماعیل	دمکلفیت مدیر
ص ، عبد العزیز	دیوه-نی مدیر
ص ، محمد کاظم	دگمرک مدیر
ص ، محمد سرور	دفوائد عامی مدیر
ص ، محمد اسحاق	دمخابراتو مدیر
ص ، میر قطب الدین	داحصائی مدیر
ص ، محمد نعیم	دکره نی مدیر
ص ، عبد البصیر	دتحریراتو مدیر
ص ، محمد یونس	داستخباراتو مدیر

دملی شوری ریاست

پایه
ریاست
دملی شوری ریاست

دملی شوری ریاست
دملی شوری ریاست

الف رئیس هیئت

رئیس دقنههار ذولایت د تهر سراج و کیل
لمری معین د غور، ذولایت د اعلی حکومت و کیل
دوهم معین د مشرقی ولایت کور و داتو و کیل
لمری منشی دهرات د پستون زرعون و کیل
دوهم منشی دجنوبی ولایت لالوزری

ع، ح، عید الرشید
ع، ص، محمد کبیر (عزیزی)
ع، ص، محمد عثمان
ع، ص، محمد علی (مخضی زادر)
ع، لعل گل فریاد
ع، میرزا محمد طاهر (کشاورز)

د مجلس مدیر: علی صغیر
د نشریاتو مدیر: سید سلطان (احمدی)
د تحریراتو مامور: میرزا محمد اعظم
د اجرائی مامور: علی مرزا
د مامورینو مامور: سید عبدالحکیم
د اوراقو مدیر: فیض محمد

ب: داتمی دوری و کیلان

د کابل دمرگزو کیل: علی اصغر (شعاع)
د چهاردهی: قیام الدین
د ده ستر: چهار نهار شاه
د بیگرامیو: عبدالعلی
د پغمان: محمد اکبر
د کوهدامن: محمد اصغر
د سروبی: محمد امین
د دایزنگی: سید شاه موسی
د پوسودو: عبدالرحیم
د دایکنندی: عبدالرشید
د بیکاولنگ: سید حبیب
د لعل اوسر جنگل و کیل

ع، ح، عبدالرشید دشورا رئیس
ع، میر اسد الله
ع، سید حبیب
ع، مهر خادم حسین بیگ

ع ، ولی محمد :	دشهرستان وکیل
» ، سید گلا نجان :	دلوگر »
» ، حاجی محمد :	دمیدان »
» ، عبد الغفور (عبادی) :	دکلینگار »
» ، محمه زمان :	دو ردک »
» ، عبد الغفور :	دقند هار دمر کیز »
» ، داد محمد :	دچند »
» ، محمد خان :	دسپین بولدک »
» ، سید احمد :	دد هراود »
» ، عبد الصمد :	دار غستان »
» ، محمد رسول :	دتیرین »
» ، محمد سرور :	دخا کریز »
» ، عبد الرؤف :	دار غنداب »
» ، گل احمد :	دپنجواښی »
» ، میر احمد :	دکشک نخود »
» ، اعل محمد :	ددهاه »
» ، سید محمد :	دشورا بک »
» ، محمد صدیق :	دگرشک دلاوی حکومت وکیل
» ، کمال الدین :	دگرمسیر »
» ، عبد الله :	دموسی قلعه »
» ، آقا محمد :	دنو زاد »
» ، خدای رحیم :	دارزگان دلاوی حکومت وکیل
» ، محمد عمر :	دگیزاب »
» ، عبد الغنی :	داجرستان »
» ، خا اقداد :	دقلات دلاوی حکومت وکیل
» ، کندل :	ددایه چوبان »
» ، مهمند :	دشنسکی »
» ، خدایداد :	دتر نک او جلدک »
» ، عبد السلام :	دقلات دیوونندو »
» ، ولی محمد :	دپشتروود »

دگر مسیر دبلوخواؤ کبیل	: ع، محمد یوسف (وحدت)
دھر ات دمر کز	: «، میر محمد سرور
دبادغیسات	: «، مولوی محمد اسما ہیل
دمر غاب	: «، عبد القادر
دگہلران	: «، محمد ظریف
دکشک	: «، عبد الرحمن
دقادس	: «، یار محمد
دجووند	: «، محمد یوسف
دشہرک دلوئی حکومت وکیل	: «، رسولداد
دچنچران	: «، محمد خان
دتولک	: «، عبد الرحمن
دیرچمن	: «، حاجی عبد الغفار
دپسا بند	: «، محمد نصیر
دغور یا نودلوئی حکومت	: «، فضل واحد (مجددی)
دشینہند	: «، محمد محسن
دزندہ جان	: «، عبدالحق
دکھسان	: «، غلام محمد (مجددی)
دادر سکین	: «، سید محمد
دچلگی دمر کز دلوئی حکومت وکیل	: «، محمد اکبر
دگذار	: «، شیخ محمد ابراہیم
داوبی	: «، حاجی محمد صدیق
دگرخ	: «، عبد الباقی
دمزہر شریف دمر کز	: «، مولوی غلام حیدر
دنہر شاہی	: «، «، سید آقا
دشیرغان دلوئی حکومت دمر کز وکیل	: «، محمد علی
دسنگچا رک	: «، محمد لطیف
دآقچی	: «، محمد عمر
دسرپل	: «، محمود
دقرقین	: «، حاجی محمد ولی
دبلخ دلوئی حکومت دمر کز	: «، مولوی عبد الاحد

د دولت آباد	وکیل	ع اشمیراد :
د کشتی	»	: » : خال محمد
د شورابی	»	: » : ملا نور محمد
د سمنگا نو د لوی حکومت د مرکز	»	: » : محمد یعقوب
د خلم	»	: » : فیض محمد
د دره صوف	»	: » : جمعہ بیگ
د بقلان	»	: » : حاجی گل
د پانچمری د لوی حکومت د دہنی غوری	»	: » : عبد اللہ
د دوشی	»	: » : ارسلاح
د نهرین	»	: » : ملا عبد الحمید
د اندرابو	»	: » : حاجی عبد القدوس
د قندز د لوی حکومت	»	: » : عبد انجی
د حضرت امام	»	: » : علی مراد
د خان آباد	»	: » : عبد المحمد
د قلعه زال	»	: » : عبد الستار
د نالغانو	»	: » : سید عبد الحکیم
د سناقو	»	: » : محمد صدیق
د چاہ آب	»	: » : عبد اللہ
د ینگی قلعه	»	: » : محمد عمر
د خوست و فرننگ	»	: » : میر عبد القیوم
د چال و اشکمش	»	: » : میر صابر
د فرخار	»	: » : مولوی محمد امین
د جلال آباد و کیل	»	: » : سید حب علی شاه
د خوگیانو	»	: » : والا جان
د سرخ رود	»	: » : عبد اللہ
د کامی	»	: » : عبد الخلیل (خلیل)
د کپڑ د لوی حکومت د مرکز	»	: » : محمد صدیق
د خاص کپڑ	»	: » : محمد شعیب
د برک پڑ	»	: » : سید جلال الدین
د چرکی	»	: » : میر باز

«ع، محمد عظیم	وکیل	دپیچ دتری
«، محمد جان	»	دلندی سین (کامدیش)
«، عصمت الله	»	دسر کاتبو
«،	»	دحصارک غلجانی
«، محمد جان	»	دلغمان دلوی حکومت دمرکز
«، بنجوک	»	دنورستان دمرکز
«، گلی پاچا (الفت)	»	دقرغه تی
«، عبدالقوس (پرهیز)	»	دکوز کتپ
«،	»	دشنوارو دلوی حکومت دمرکز وکیل
«، علی محمد	»	دا چین
«، محمد عثمان	»	دپرو داتو
«، رحمت الله	»	دمهندری
«،	»	دننگرهار دکوچیا نو
«، محمد عالم (اتمان)	»	دگر دیز
«، اسمعیل گل	»	دارگون
«، شاه جهان	»	دگو و مل
«، حاجی چنار	»	دلخا لخیو
«، محمد نادر	»	دخمکنیو
«، دین محمد	»	دلخدرانو
«، محمد قچیر	»	دزر ملې
«، لعل گل فریاد	»	دازرې
«، امیر محمد	»	دسید کرم
«، علی جانخان	»	دخوست دلوی حکومت دمرکز
«،	»	دخوست دتلیو
«، گت خان	»	دمشکلو دموسی خیلو
«، شهزاده خان	»	دلخا لخی میدان
«، باز محمد	»	دجانی خیلو
«، عبد الغفور	»	دپروان داغلی حکومت دمرکز
«، عبد ارواح	»	دجبل السراج
«، محمد کبیر (عزیزی)	»	دغور بند

دملی شورا ریاست

بع، عبد العزیز	وکیل	دبگرام
» «، میرزا احمد	»	دینچشیر
» «، حاجی صالح محمد	»	دسرخ و یارسا
» «، سید سلطان علی	»	دبا میا نو
» «، محمد یوسف	»	دکها مرد
» «، مولوی لطیف اللہ	»	دتگاؤ داوی حکومت دمر کز
» «، عبد العظیم	»	دریزہ کو ہستان
» «، میرزا غلام نقشبند	»	د نجرؤ
» «، سید محمود (غز نوی)	»	دغز نی دمر کز
» «، محمد یونس	»	دکتواز
» «، غلام مجید الدین	»	داندرؤ
» «، معراج الدین	»	دمقر
» «، جمعہ محمد	»	دشرن
» «، محمد افضل	»	دغز نی دقرہ باغ
» «، میر سکندر شاہ	»	دچغتو
» «، محمد حسین	»	دجاغوری
» «، اشرف خان	»	دوازه خوا
» «، محمد بشیر	»	دغز نی دکوچیانو
» «، محمد شاہ	»	دکتواز
» «، محمد سرور	»	دید خشان دمر کز
» «، عبد اللہ بیگ	»	ددر واز
» «، عبد الجبار	»	دجرم
» «، عبدالقدوس	»	دکشم
» «، عاشور محمد	»	دوا خان
» «، رحمت اللہ	»	داسکاشم
» «، عبد القادر (بلیغ)	»	دفرا دمر کز
» «، میرزا دوست محمد	»	دچقا نور
» «، میرزا محمد	»	دبکوا
» «، محمد یسین	»	داناردی
» «، محمد کریم (نیزھی)	»	دمیمنی دمر کز
» «، محمد دا عظم	»	داندهوی
» «، عبدالرؤف	»	دبیتون کوت
» «، میرزا عبد الاحد	»	دبل چراغ
» «، محمد صدیق	»	دشیرین تکاب
		دقیصار

داعیانواریا

رئیس : حاج سید محمد احمد (مجددی)

- معین دلاویز ریاستی به حیث : ع ، ص عبد الجبار
- » سدوہمی : ع ، ص سید الغفار
- » سحری ذلمری : ع ، ص محمد اسحق
- » : ع ، ص محمد امین
- » : ع ، ص محمد انور (بمعل)
- » : ع ، ص خواجہ جان گل
- » : ع ، ص عبدالحق کیم مشرقی وال
- » : ع ، ص سید امین اللہ سنی
- » : ع ، ص سید محمد کیم
- » : ع ، ص سید محمد ظہیر
- » : ع ، ص حاجی شرف الدین جاجی
- » : ع ، ص جان محمد سلیمان نچیل
- » : ع ، ص نظر محمد زر مٹی
- » : ع ، ص میرزا محمد میر
- » : ع ، ص درویش خان
- » : ع ، ص حاجی عبدالحق کیم
- » : ع ، ص اختر سزادہ محمد رسول
- » : ع ، ص علی احمد لودین
- » : ع ، ص میرزا محمد

ع ، ج ، س ، ع فضل احمد (مجددی)

دسلطنتی دربار وزارت

- وزیر : ع، ج سردار احمد علی
 معین : ع، ص حاجی امین اللہ
 دتشر بقاتو در یاست کفیل : ص، سردار محمد علی
 دجر سرای ناظم : ع، ص محمد آصف
 دکنٹرول مدیر ددریہمی رقبی بہ حیث : ع، میر امام الدین
 دحضور مڈر ملتونہ مدیر : ع، میر عبد الغنی
 دتنظیماتو مدیر ددریہمی رقبی بہ حیث : ص، محمد زمان
 داجر اٹمی مدیر دینتظمیج : ص، شیر احمد
 داور ملقو مدیر دینتظمیج : ص، محمد عظیم
 دنقلی مدیر دینتظمیج : ص، میر اکبر
 دحضور دینخزانہی مدیر ددریہمی رقبی بہ حیث : ص، عبد الباقی
 دکارخانہ ناظم : ص، محمد عثمان
 فراشباشی : ص، خوشدل

ع، ج سردار احمد علی د دربار وزیر

دحضور مصاحبان

داعلی حضرت معظم مہا یونی دحضور مصاحبان : ع، ج سردار محمد حیدر (اعتمادی)

»	»	»	»
»	»	»	»
»	»	»	»
»	»	»	»

دارالتجوير شاهي

دسر منشي کنگريل دلمري رتبي به حيث : ع ، ص حافظ نور محمد (اکي گداي)

مشاور : ع ، ص سراج الدين (سهيلا)

دلمري خانگي لوي مدير بيت :

لوي مدير ددريمي رتبي به حيث :

مدير دخلرمي : د

د دو همي خانگي لوي مدير بيت :

لوي مدير ددريمي رتبي به حيث :

مدير دخلرمي : د

ص ، محمد اکرم

د دخلرمي خانگي لوي مدير بيت :

لوي مدير ددريمي رتبي به حيث :

مدير دخلرمي : د

د پنځمي : د

د کتابخاني مدير د پنځمي رتبي به حيث :

د عز ايضو مدير دخلرمي : د

د

د

د

د

د

د

د

د

دمیمنی اعلیٰ حکومت

اعلیٰ حاکم	: ع، ع، س میر عبدالعزیز
سرراشته دار	.
دمر افعی دمحکمہ قاضی	: ف، عبد الرحمن
دامثنی قوماندان	: ش، محمد رفیق
دمطبوعا تو مدیر	: س، فداحمد (صارم)
دیوہنی مدیر	: س، اختر محمد
دمکلفیت مدیر	: ح، عبدالرزاق
دمکسار دمعدن مدیر	: س، محمد کاظم
دمالیاتو برعائداتو مدیر	: س، حبیب اللہ
دکرہنی مدیر	: س، آقارحیم (زارع)
دصحی مدیر	: س، دکتور میر محمد علی
دمخبراتو مدیر	: س، محمد نبی
دگھک مدیر	: س، غلام فاروق
دکنٹرول مدیر	: س، سیدال
دفوائد عامی مدیر	: س، عبد الہادی
دابندہانی دمحکمہ قاضی	: ف، خیر اللہ
دتجریاتو مامور	: س، ولی محمد
داحصائی مامور	: س، سید مقیم
داستخباراتو مامور	: س، امین اللہ
دعسکری قوماندان	: ح، محمد ایوب
حدودی قوماندان	: ح، مسجدی
دانند خوی حدودی کمیٹار	: ح، سید یعقوب
دانند خوی نوری حاکم	: ع، ا، ہدایت اللہ
دمیمنی دیناروالی رئیس	: ع، محمد رحیم (شیدا)
داطاق تجارت	: ع، محمد کریم (کوہی)
دتجارتی منازعاتو دفیصلی رئیس	: ع، سید کمال

شعبہ سائنس و ادب، لاہور، پاکستان

شعبہ سائنس و ادب

دینار والی ریاست

1. حاج محمد آصف سہیل
2. ع. ص. غلام جیلانی

3. حاج محمد آصف سہیل
4. محمد نعیم
5. محمد نادر
6. عبدالحمید
7. عبدالرؤف
8. ضیاء الدین
9. شہیر محمد آسیابان
10. محمد اصغر
11. محمد طاہر
12. عبداللہ
13.
14. محمد عزیز سراج
15. سید مظفر

رئیس
اداری معاون دلہری: رتبی بہ حیث

- حسابی معاون » » ع. ص. حاجی عبدالخالق
- دہ مخصوص قلم مدیر ددریمی » ع. عبدالرزاق فراہی
- لمری منشی » » ع. نور اللہ کریمی
- دوہم » » ع. عبداللہ محجب خیرت
- دیبا میر دسینما مدیر » ع. محمد یوسف آئیٹہ
- دصحنی مدیر دخلری می » ع. عبدالرشید چلیہا
- دیبا میر دجریدی مدیر » ع. عبدالمنان دردمند
- دعمیر اتومدیر ددریمی » ع. محمد زمان
- » » دخلری می » ع. رمضان
- انجنیر ددریمی » ع. عبدالغفور
- مہندس دخلری می رتبی »
- دکنترول مدیر ددریمی » ع. خدا داد
- دوار داؤم مدیر دینجھی » ع. محمد علی
- دتحصیلی » » ع. علی احمد
- دانسقٹی مدیر ددریمی »
- دعاؤد اتومدیر دینجھی »
- دما مورینو » »
- داجرائیٹی مدیر » »
- داوراقو » »
- دنفوسو داحصائی مدیر دینجھی رتبی بہ حیث
- دتنظیماتو مدیر ددریمی رتبی بہ حیث
- داپورسواو » دینجھی »
- دہر بننا مدیر » »
- دترافیکو » »
- دترافیکو اجرائیٹی مدیر دینجھی رتبی بہ حیث
- دیناروالی سرطیب ددریمی » »
- دسرطیبات داجرائیٹی مدیر دینجھی رتبی بہ حیث

ص، محمد حسین

د سرطبابت د کنترول مدیر د پنځمې رتبې په حیث

دیپلټنې معاو نیت :

ع، ص صوفی عبد الحکیم	په حیث	معا و ن د دوهمې رتبې
ع، محمد نبی	»	حسابی مدیر د ریښې رتبې
ص، غلام یحیی	»	» د خلرمی
ص، حاجی عبدالو دود	»	» »
ص، محمد انور	»	» د پنځمې
ص، عبدالقدیر	»	» »
۱۵ :		د ښاروالی د ناحیو مدیران د پنځمې رتبې په حیث

از مقررین هیأت دولتی

شاهعلی محمدتاجیوسف آقچه‌مدیر
عمومی سینمایی پامیر

شاهعلی حاجی عسماالخطیبی معاون
حسابی بلدیہ

شاهعلی غلام جیلانی
معاون بلدیہ

از مقرر بهای بهار والی

شاغلی عبدالله « محب حیرت »

رئیس هیئت مدیره

شماره ۱۰۰

شاغلی محمد نبی مدیر عمومی

رئیس هیئت مدیره

شماره ۱۰۰

شاغلی زورالله « کریمی »

رئیس هیئت مدیره

شماره ۱۰۰

امور و ائراء صدرت عظمی

ریاست عمومی محاکمات مامورین مالکیہ

الف : محکمہ تمیزیہ :-

- ۱ — فقراتیکہ بصورت مجموعی بغرض دوران تمیزخواہی واصل شدہ (۴۳) فقرہ
- ۲ — « منجملہ قضایای واردہ صورت فیصلہ را بخود گرفتہ و از محکمہ فیصلہ دادہ شدہ (۳۱) فقرہ
- ۳ — بہ نسبت عدم جریانات اصولی محاکم ابتدائیہ ، مرافعہ بملاحظہ تقابص قانونی جهت تکمیل نو افس بر اجیش از سال و ہدایت دادہ شدہ است (۱۱) فقرہ
- ۴ — فقرہ کہ فعلاً تحت غور و اجراء آت محکمہ است (۱) فقرہ

ب : محکمہ مرافعہ :-

- ۱ — فقراتیکہ بصورت مجموعی بغرض دوران مرافعہ خواہی واصل شدہ (۲۸) فقرہ
- ۲ — منجملہ قضایای واردہ صورت فیصلہ را بخود گرفتہ از محکمہ فیصلہ دادہ شدہ (۲۸) فقرہ

ج : محکمہ ابتدائیہ :-

- ۱ — فقراتیکہ بصورت مجموعی بغرض دوران محکمہ ابتدائیہ واصل شدہ (۲۳) فقرہ
- ۲ — نسبت تکمیل نو افس وطنی مراتب اصولی بمراجع مر بوضہ ارسال و ہدایت دادہ شدہ (۱۱) فقرہ
- ۳ — « فعلاً تحت غور و اجراء آت محکمہ است (۲) فقرہ
- ۴ — « منجملہ قضایای واردہ صورت فیصلہ را با خود گرفتہ و از محکمہ فیصلہ دادہ شدہ است (۱۰) فقرہ

از نمبر ۱۱ کتاب ثبت فیصلہ الی ۴۰ کتاب مذکور منتهی شدہ
جملہ (۳۰) قطعہ فیصلہ از محکمہ ابتدائیہ صادر گر دیبہ

امور ریاست المپیک

د افغانستان د المپیک ریاست د سال ۱۳۴۲ قرار همه مساله تاندازه اختیارات و توان یولی بودجه محدود خود با تمام کمیته های المپیک دنیا که عبارت از هفتاد و پنج کمیته المپیک می باشد مر او ده و مکاتبه نموده مقررات جدید ورزشی را که از آنها رسیده و در دوسیه های مر بوطه شعبه فنی خود گرفته و بسیاری آنها را به زبان فارسی بر ای استفا ده و روز شکاران افغانی ترجمه هم نموده سال ۳۲ اداره مسابقه پهلوانی جشن اطفال را به ۷ جزوا بوجه احسن ترتیب و پهلوانهای ، درجه اول کابل را برای مسابقات مذکور آماده نموده که پول واردات آن را ریاست روز نتون تحویل شده و در جشن استقلال امسال یک تیم ها کی و فوتبال منتخبه دهلی از طرف ریاست المپیک از هند دعوت شده بود که ازیشاور تا بازگشت شان در تمام مدت اقامت شان به افغانستان میمان ریاست المپیک بوده اند و مسابقات آنها بمقابل تیم های ها کی کابل و تیم ها کی معارف و تیم های فوتبال حبیبیانا و آریانا و پوهنتون کابل از طرف المپیک بخوبی ترتیب گرفته شده بود و هم عموم نمایشات جشن استقلال که در ستدیوم اجرا شده از قبیل مسابقه باسکیتبال با تیم امریکائی های مقیم افغانستان و مسابقه بس بال تیم حبیبیانا مقابل امریکائی و مسابقات والی بال و مسابقات دلچسب پهلوانان معروف وطن در حین هفته جشن استقلال و مسابقه پهلوانان معروف پاکستانی که بریاست (گاما) رستم دنیا به افغانستان آمده بودند و در ستدیوم بین خود مسابقات دلچسبی اجرا نمودند و ریاست المپیک نمایش آنها بدون اخذتکت برای اهالی رایگان اجازه داده بود و عموم نمایشات جشن استقلال را بصورت صحیح اداره و تنظیم نمود که در اثر آن رئیس و کاز کنان المپیک مورد فرمان تقدیر از طرف مقام صدرت و یک عدد نشان بزرگ طلائی از طرف ریاست شاروالی کابل برای رئیس المپیک و تشکر نامه به همه مامورین المپیک در اثر زحمات و خدمات شان در جشن استقلال وطن اعطا گردیده و ترتیب عموم نمایشات جشن پشتمستان از طرف ریاست المپیک به تاریخ ۹ سنبله گرفته شده که بنسبت حسن تنظیم و ترتیب از ریاست مستقل قبائل مکتوب امتنان و تشکر بریاست المپیک مواصلت گردید - بر علاوه یک دسته جوانان راجت آمریت شاغلی سردار احمد ولی خان و سردار عبدالعظیم خان غازی بوزرش آبیازی در ریشخور مشغول تمرین گرفته شد و هم برسمیت شناختن یک کلب بنام کلب دند چهار دهی تاسیس و بتمرین گرفته اند . امسال برای اولین بار مسابقه بی مسابقه بزرگ کشتی ذریعه یک تعداد سوارکاران معروف فطهن و مزار بوزر تولدی اعلیحضرت همایونی بتاریخ (۲۲) میزان در کابل شروع شده که چون شروع این

مسابقه مهیج و قابل دید به افتخار جشن تولدی پادشاه محبوب افغانستان بود از طرف ریاست المپیک قرار گذاشته شد که مسابقه مذکور شروع نور نمت بزکشی افغانستان باشد و هر ساله بروز تولدی اعلیحضرت معظم همایونی بسکابل اجرا شود هر تیمی که سه سال متواتر بمسابقه غالب آمد (توغ) معروف بزکشی طور دایم به او داده می شود امسال تیم ولایت قطغن بر تیم بزکشی ولایت مزار شریف غالب شده برای یک سال (توغ) مظفریت را که از دست مبارک اعلیحضرت گرفته بودند با خود بولایت قطغن بردند نا دیده شود که سال آینده نصیب کدام تیم می شود. همچنین امسال تنظیم عموم نمایشات ورزشی هفته سره میاشت از طرف ریاست المپیک گرفته شد که تیم های معروف فت بال کابل آریانا جینا ناپوهنتون بناروالی در ان شرکت نمودند و پهلوانان معروف کابل زور آزمائی کردند و علاوه آن از طرف ریاست المپیک ترتیب بر گرام دلچسپ مسابقه بزکشی در داخل ستم یوم در هفته سره میاشت گرفته شد که بی اندازه مورد پسند تماشاچیان خارجی و داخلی واقع گردید و درین مسابقه نمایش جام فیروزی که از طرف ریاست المپیک تهیه شده بود از حضور بناغلی صدراعظم به آمر تیم مزار شریف داده شد. زیرا درین مسابقه تیم مزار بر تیم ولایت قطغن غالب شده بود و ریاست المپیک بنوبه خود یک اندازه مبلغ کافی طور انعام برای بزکشان هر دو ولایت بنام سفر خرج داد امسال در اثر دعوت حکومت جمهوری هند که یک تیم هاکی کابل را بارتیس المپیک افغانی برای اجرای مسابقات دوستانه با تیم های معروف هاکی هند دعوت کرده بود از طرف ریاست المپیک ترتیب سفیریک تیم هاکی که عبارت از ۱۵ نفر بود پس از اینکه از جمله بهترین هاکی بازان کابل بناغلی رئیس المپیک افغانی ۱۵ نفریخته هاکی بازان را از روی لیاقت آنها طوری عادلانه انتخاب و به منظوری مقامات آمر رسانید بتاريخ یازده عقرب هیئت ورزشکاران افغانی بر ریاست بناغلی محمد فاروق سراج روانه هند گردید که دو سفره مند با تمام تیم های درجه اول هاکی آن مملکت مسابقات بزرگی نموده و از مقامات ورزشی و اشخاص بزرگ حکومتی آن مملکت پذیرائی های گرمی از هیئت افغانی بعمل آمده در مسابقه اخیر هاکی که در دهلی بحضور هزاران نفر تماشاچی صورت گرفت تیم هاکی کابل بر تیم هاکی دهلی غالب آمده در اثر آن مجسمه نقره بی فتح هاکی دهلی به رئیس هیئت افغانی بناغلی سراج داده شد و از اینکه تیم هاکی کابل در دهلی مقابل تیم هاکی آنها غالب آمد شطارت و قابلیت ورزشکاران افغانی مورد ستایش عموم حلقه های ورزشی قرار گرفت زیرا در ورزش هاکی هند وستان سالهای دراز است که قهرمان تمام دنیا میباشد در ماه دلو امسال ریاست

المییک سرشته تورنمنت عمومی قهرمانی پښتګ پانګګ راګرځته. که دران یک عده زیادی ورزشکاران جوان کابل شرکت نمودند و مسابقه مذکور برای دو هفته دوام داشت که نتایج آن پروژنامه های کابل درج شد و در نتیجه برای سال ۱۳۳۲ محمد یونس سیفی قهرمان پښتګ پانګګ افغانستان شناخته شد. امسال در اثر دعوت مملکت فلپین که از تمام ممالک شرقی دعوت کرده است افغانستان هم در دو مین مسابقات آسیائی یک تیم فوتبال و یک نفر وزن بردار پناغل بریالی یک نفر نیزه انداز پناغل محمد اسمعیل نورستانی که مجموعاً ۱۷ نفر شود با یک نفر رئیس هیئت ورزشکاران افغانی پناغلی محمد فاروق سراج فرستاد که ریاست المییک سرشته تهیه سفرو سامان و عموم مخارج هیئت اعزامی را از کابل راه پاکستان و هندوستان نموده و بتاريخ اول می هیئت مذکور قرار پر و کرام مرآه باید به مانیا باشد در مسابقات دوم ممالک شرقی هجده مملکت شرکت نموده اند که افغانستان نیز در جمله این ممالک داخل است.

میان کلتوری و فرهنگساز افغانستان در میدان هوایی هند :
نیاغلی سفیر هند در کابل بهاولی نیاغلی نجیب‌الله سفیر کبیر سابق افغانستان در هند دیده می‌شوند

امور وزارت خارجہ

ریاست تشریفات :

- ۱۔ در موقع مرگہ مارشال ستالین فقید از حضور اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی ج، ع، ج، ل، ع والا حضرت سردار محمد داؤد واز جانب وزارت امور خارجہ افغانستان جلالتاب عبدالحمید عزیز تعین شدند تادر مراسم تشییع جنازہ و ابراز ہمدردی از طرف پادشاہ و حکومت افغانستان نمایندگی بنمایند۔ چنانچہ ذوات موصوف بتاريخ ۱۸ حوت ۱۳۳۱ ذریعہ طیارہ سفارت کبری شوروی در کابل عازم مسکو گردیدند پس از اجرای مراسم فوق بتاريخ ۱۵ حمل ۱۳۳۲ بسکابل مراجعت کردند ۔
- ۲۔ تعین و تقرر جلالتاب دانیل ویلیم لاسلز ہست سفیر کبیر برطانیہ بعوض آقای ایرک لانگک من میباشد۔ چنانچہ جلالتاب موصوف بتاريخ ۲۰ سنبلہ ۱۳۳۲ وارد کابل گردیدہ بساعت ۱۱ قبل از ظہر روز ۴ سنبلہ ۱۳۳۲ اعتبار نامہ خود را بہ حضور اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی در قصر دلکشا حسب تشریفات معمولہ تقدیم نمودند۔ سوانح مختصر جلالتاب موصوف را در صفحہ ۵۲ ملاحظہ نمائید ۔
- ۳۔ تعین و تقرر جلالتاب ستیفانہلو بعیت اولین وزیر مختار دولت بلجیک در کابل میباشد۔ جلالتاب موصوف بہ تاریخ ۲۱ سرطان ۳۲ وارد کابل گردیدند و بساعت ۱۱ ونیم قبل از ظہر روز یکشنبہ ۲۷ سرطان اعتماد نامہ خود را بحضور ذات اشرف ملوکاہ در قصر دلکشا حسب تشریفات معمولہ تقدیم نمودند ۔
- ۴۔ تعین و تقرر جلالتاب (پیترو شواریو یاز فلورین) وزیر مختار جدید دولت ہسپانیہ بعوض جلالتاب (جان منویل ارستو گری) میباشد کہ نامبردہ بہ تاریخ ۲۷ اسد یکا بل مواصلت و ساعت ۱۱ ونیم قبل از ظہر روز ۳۱ اسد اعتماد نامہ خود را حسب تشریفات معمولہ بحضور اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی در قصر دلکشا تقدیم نمودند ۔
- ۵۔ تقرر جلالتاب میخائیل واسیلویچ دگتیار ہست سفیر کبیر جدید اتحاد جماہیر شوروی بعوض جلالتاب ارتیمی فیدروف می باشد۔ مشارالہ بتاريخ ۲۶ اسد ذریعہ طیارہ سفارت شوروی وارد کابل گردیدند و بہ ساعت ۱۱ ونیم قبل از ظہر ۳۱ اسد اعتماد نامہ خویش را حسب تشریفات معمولہ بحضور اعلیٰ حضرت در قصر دلکشا تقدیم نمودند سوانح مختصر جلالتاب دگتیار را در صفحہ ۵۲ ملاحظہ نمائید ۔
- ۶۔ در مراسم جشن تاج پوشی الیزابت دوم ملکہ انگلستان از طرف اعلیٰ حضرت ہمایونی ج، ع، ج، ل، ع والا حضرت سردار محمد داؤد و ج، ع، ج، ل، ع والا حضرت مارشال شاہ ولی خان تعین گردیدند تا در جشن مذکور از جانب اعلیٰ حضرت پادشاہ افغانستان

د کابل کالنیه

نمایشه گئی نماید چنانچه ذوات موصوف بتاريخ معینه در مراسم منته کرده حضور بهم رسا نیندند .

۷- قیام و ابط دیلوماسی بین افغانستان و برازیل است که از طرف حکومت افغانستان جلالتماب محمد کبیر لودین سفیر کبیر افغانستان درواشننگتن بحیث وزیر مختار افغانی در (ریودی ژنیرو) تعیین و مقرر گردیده اند چنانچه مشار الیه اعتماد نامه خویش را بر رئیس جمهور برازیل نیز تقدیم نمودند . از جانب حکومت برازیل جلالتماب آقای فالسکاو سفیر کبیر برازیل در هندی سمت وزیر مختار شان بدر بار شاهی کابل تعیین و مقرر شده اند ولی تاکنون معزی الیه اعتماد نامه خود را بحضور اعلیحضرت تقدیم نموده اند امکان دارد در آینده قریبی بکابل بیایند .

۸- تقرر جلالتماب شکیب مراد لاجا بری بحیث وزیر مختار سوریه در کابل میباشد معزی الیه بساعت ۶ و نیم روز یکشنبه ۳۰ عقرب اعتماد نامه خویش را حسب تشریفات معموله در قصر دلکش بحضور اعلیحضرت همایونی تقدیم نمودند . سوانح مختصر موصوف را در صفحه ۵۲ ملاحظه نمایند .

۹- احضار جلالتماب میشل برابال سفیر کبیر دولت فرانسه در کابل میباشد که نامبرده بتاريخ ۲۰ قوس سال جاری کابل را ترک گفتند . تا تقرر سفیر جدید متصدی امور سفارت فرانسه آقای مایر مستشار سفارت مذکور میباشد .

۱۰- تقرر جلالتماب بسکوات دیال بحیث سفیر کبیر جدید دولت هند در کابل بعوض آقای کماندر روپ چندمی باشد . چنانچه اگر یمان موصوف قبلاً صادر نیز گردیده است قرار معلوم در آینده قریبی کابل خواهند آمد . سوانح جلالتماب دیال را در صفحه ۵۲ بخوانید .

۱۱- تعیین جلالتماب داکتر پالار بحیث وزیر مختار جدید دولت اندونیز یا بدر بار کابل میباشد . جلالتماب موصوف بساعت ۷ بعد از ظهر روز چارشنبه ۳۱ سنبله اعتماد نامه خویش را حسب تشریفات معموله بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر دلکش شاه تقدیم نمودند .

۱۲- اعلیحضرت جلالتماب سردار اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی در ترکیه نماینده شخصی اعلیحضرت معظم همایونی تعیین شدند تا مراتب تسلیمت و همدردی اعلیحضرت پادشاه افغانستان را به اعلیحضرت امیر سعود پادشاه عربستان سعودی نسبت بوفات اعلیحضرت عبدالعزیز ابن سعود بدر شان ابراز دارند .

۱۳- تقرر جلالتماب الفریدایشر بحیث وزیر مختار دولت سویس بدر بار شاهی کابل میباشد مشار الیه بتاريخ سهشنبه ۲۱ دلو وارد کابل و بساعت ۶ بعد از ظهر ۲۸ دلو اعتماد نامه خویش را حسب تشریفات معموله بحضور اعلیحضرت معظم همایونی تقدیم نمودند .

۱۴ - در هنگام مراسم تاجگذاری اعلیحضرت امیر فیصل دوم پادشاه عراق از طرف اعلیحضرت معظم همایونی ع ج س، سردار اسدالله سراج سفیر کبیر افغانی در ترکیه و از جانب حکومت متبوعه ع ج عبدالصمد وزیر مختار افغانی در بغداد تعیین گردیدند تا در مراسم مذکور از جانب پادشاه و حکومت افغانستان نمایندگی نمایند چنانچه ذوات موصوف در تاریخ همیشه در مراسم جشن مذکور حضور بهم رسانیدند.

۱۵ - تقرر جلالتماب ابراهیم راوی وزیر مختار جدید عراق بعوض آقای اسماعیل حقی ابراهیم الاقا اگریمان مشار الیه اخیراً صادر گردیده ممکن است ایشان در آینده قریبی وارد کابل شوند، سوانح مختصر مذکور فراز ذیل است.

۱۶ - تقرر جلالتماب حسین ثابت کراره بحیث سفیر کبیر جدید مصر بعوض احمد فاتحی العقاد بیگ میباشد. چنانچه اگریمان مشار الیه اخیراً از طرف حکومت متبوعه صادر شده است.

مختصر سوانح جلالتماب آقای ابراهیم راوی وزیر مختار جدید دولت عراق در کابل

جلالتماب آقای ابراهیم راوی یکی از جمله اشخاص متدین و زاهد کبار عراقی است که کاملاً به مقررات و قوانین مقدسه کیش اسلام پابندی دارد شخص مذکور تمام عمر خود را در سلك عسکری گذشتانده در وقت حکومت رشید عالی کیلانی برای خریداری اسلحه بروم تعیین گردید چون وقت جنگ بود در عین زمان مسائل سفارت های عراق بسفارت های افغانی از طرف حکومت عراق گذاشته شده بود و تمام مسائل عراقی ما را سفارت های افغانی رسیدگی میکرد. وقتا که حکومت رشید عالی کیلانی سقوط کرد خواست بعراق برگردد مگر آلمانها و ایطالوینها اورانگذاشتند که دو باره بعراق برود و میخواستند از او در اروپا برخلاف حکومت عراق کار بگیرند شخص مذکور با نموده و در اثر آن یکی از شهرهای (۳۰۰) کیلومتری بیرون روم در شهر ار تسو تحت نظر او را فرستادند و تا مدتی در آنجا بود و بعد او را قبل از اینکه جنگ عمومی خاتمه بیابد از تحت نظر آنها نمودند. شخص مذکور پس از اختتام جنگ عمومی بعراق برگشت و تقاعد کرد بعد از وزارت مختاری جده را بوی پیشنهاد کردند ولی شخص مذکور از روقن بچده ایان نمود تا اینکه او را بحیث وزیر مختار در افغانستان تعیین نمودند وی این پیشنهاد را با بسیا خوشی قبول کرد.

خلص سوانح جلالتمآب میخائیل واسیاویچ سفیر کبیر جدید دولت

شوروی در در بار کابل

جلالتمآب موصوف متاهل است. تحصیلات عالی یونیورسیتی پلان اقتصادی را تکمیل کرده از ۱۹۳۳ تا ۱۹۴۵ مامور مسئول در عضوبلان بوده در سال ۴۵ در خدمت دیپلوماتیک شامل و تا سال ۵۱ به حیث مشاور و شارژ دافر سفارت شوروی در کانادا بود. از سال ۵۱ تا اکنون همکار مسئول وزارت امور خارجه میباشد.

خلص سوانح جلالتمآب بیگوات دیبال سفیر کبیر جدید هند در کابل

آقای بیگوات دیبال در سال ۱۹۰۰ عیسوی تولد یافته است. تحصیلات خویش را در شهر آله آباد و لندن با تمام رسانیده است. بعد از سال ۱۹۲۵ الی ۱۹۴۵ بحیث معلم در دیپارتمنت انگلیسی دارالفنون آله آباد ایفای وظیفه مینمود. مشارالیه در زمان جنگ دوم دنیا در سکرتریات (دارالانشاء) وزارت اغذیه حکومت هند بحیث مامور خصوصی کار میکرد. در سال ۱۹۴۶ در کار بر سیاسی بحیث فونسل هند در بنکاک مقرر گردیده متقابلاً موقفاته بحیث وزیر مختار و سپس بصفت سفیر کبیر در ان پست عزت قرار حاصل نمود. در سال ۱۹۵۱ بسمت سفیر کبیر هند در جاگارتا مرکز اندونیزیا تعیین و مقرر گردید.

مختصر سوانح جلالتمآب شکیب الجابری وزیر مختار سوریه

اسم شکیب مراد الجابری

تاریخ تولد (۱۹۱۰)

شهادت نامه و دیپلوم در علوم هندسه - معادن و کیمیا
وظیفه از سال ۱۹۴۳ الی ۱۹۴۴ مدیر تبلیغات و مطبوعات

از ۱۹۴۵ الی ۱۹۴۹ مدیر شرکت های معادن

لسان فرانسوی - انگلیسی - المانی - ترکی - ایطالوی میداند.

خلص سوانح جلالتمآب دابیل ویلیم لاسلر - سی - ام - جی

سفیر کبیر جدید برطانیه در در بار کابل

شخص مذکور در سال ۱۹۰۲ عیسوی تولد گردیده و تعلیمات خود را در دارالفنون های اوو بورن و دات موت و بالبول آکسفورد تکمیل نموده در سال ۱۹۲۶ با خدمت تصدیق نامه خدمت ملکی نایل و بحیث کاتب سوم در شت دیپلوماسی و خارجه مقرر گردید. در همان تاریخ بیاریس مقرر گردید بعد از ان در تاریخ ۱۴ می ۱۹۲۸ به برلین تبدیل شد

وبتاریخ ۱۴ جون ۱۹۲۹ بنهران تبدیل گردید در سال ۱۹۲۹ امتیاز زبان فارسی را حاصل و وایس بوزارت امور خارجه مراجعت کرد در سال ۱۹۳۱ بدرجه کتاب دوم ترفیع و به ۱۴ دسامبر ۱۹۳۴ به وارساو و از آنجا بتاریخ ۱۸ مارچ ۱۹۳۵ به اسکو تبدیل گردید و بحیث شارژد افرکار مینمود در سال ۱۹۳۵ امتیاز زبان روسی را نیز حاصل کرده و در سال ۱۹۳۷ بحیث کتاب اول ترفیع نمود و در سال ۱۹۳۹ بوزارت امور خارجه مراجعت نمود در ۲۹ دسامبر ۱۹۳۹ باسلو و بغداد در ۲۶ می ۱۹۴۰ به مسکو به اول فروری ۱۹۴۲ به بیروت تبدیل و اجرای وظیفه می نمود در ۱۲ فروری ۱۹۴۲ موفق به امتیاز زبان عربی گردید در اول فروری ۱۹۴۳ بحیث کفیل مستشار ترفیع نمود ۱۹۴۴ بحیث شارژد افر در بیروت و بتاریخ ۹ جون ۱۹۴۴ به تهران تبدیل و بحیث شارژد افر موظف بود در اول فروری ۱۹۴۵ برتبه مستشاری نایل و در ۲۹ اگست ۱۹۴۵ در یونان برتبه وزیر مختار تبدیل شد در اول جنوری ۱۹۴۶ بدرجه (سی-ام-جی) موفق گردیده که تا سالهای ۴۶ و ۴۷ آن عهده را دارا بود در ۲۶ می ۱۹۴۶ برتبه وزیر مختار فوق العاده و جنرال فونسل در حجه و در ۲۱ جون ۱۹۴۹ برتبه سفیر کبیر و نماینده فوق العاده ترفیع نمود.

ریاست امور بین المللی

الف - مدیریت عمومی - ان

۱ - نوره هشتم مجمع عمومی سازمان ملل متحد بتاريخ ۱۵ ستمبر ۱۹۵۳ در نیویارک منعقد و از طرف افغانستان ع، ج محمد کبیر لودین سفیر کبیر اعلیحضرت در واشنگتن که در آنوقت عهده نمایندگی دائمی افغانستان در یونان را داشتند بحیث رئیس هیئت آقای جلال الدین طریزی رئیس امور بین المللی وزارت خارجه بصفت نماینده در کمیته فیمومیت، آقای میر نجم الدین انصاری رئیس دارالتالیف وزارت معارف بسمت نمایندگی در کمیته مخصوص سیاسی (ادیک) آقای عبد الله یفتلی رئیس انحصارات دولتی نماینده در کمیته اقتصاد آقای عبد الرحمن یزواک آتش مطبوعاتی سفارت کبرای افغانستان در لندن نماینده کمیته اجتماعی و فرهنگی، آقای عطا الله ناصر ضیاء مدیر تشریفات خارجی ریاست مستقل مطبوعات نماینده در کمیته اداری و بودجوی و آقای عبدالحکیم طیبی عضو ریاست بین المللی و وزارت خارجه نماینده در کمیته حقوق در مجمع عمومی هشتم اشتراک ورزیدند.

در ضمن جلسات اسمبله عمومی از طرف هر یک از نمایندگان فوق الذکر بیاناتی در کمیته های متذکره ایراد گردیده است علاوه بر آن در اسمبله جاری آقای عبد الرحمن یزواک

بـحـیـث راپورتر کمیټه اجتماعي و فرهنگي و آقاي عبدالحكيم طبيبي بحیث نائب رئیس و نیز بحیث کفیل رئیس در کمیسیون حقوقی انتخاب و اجرایی وظیفه نموده اند و این نخستین بار است که دوفتر ازینک هیئت در اسامبله عمومی بحیث آمر کمیسیون های دائمی موظف شده است و در باره اجراءات نمایندگان افغانی در اسامبله گذشته نشریاتی نیز در جمله یوان (۱۵ اکتوبر) و شماره ۲۵ نوامبر ۱۹۵۳ نیویارک تایمز بعمل آمده است و مجمع عمومی هشتم بتاريخ ۸ دسمبر ۱۹۵۳ خاتمه پذیرفت .

۲- بتقریب روز تاسیس ملل متحد بیانیه در رادیو کابل از طرف ج.ع.ل، ع.ع.الاحضرت سردار محمد داؤد صدراعظم ایراد گردید و همچنین بتاريخ ۲۴-۱۰ کتوبر تلگرام تبریکی از طرف وزارت امور خارجه بعنوان منشی عمومی سازمان ملل مخابره شده وزارت معارف، ریاست مستقل مطبوعات و رادیو کابل در اطراف سازمان ملل مقصد و مرام آن خطا بهها و نشراتی بعمل آوردند .

۳- بمناسبت روز حقوق بشر بتاريخ ۱۰ دسمبر تلگرام تبریکی از طرف وزارت امور خارجه بعنوان مدیر عمومی یونسکو مخابره شد. رادیو کابل، مجلات و روزنامه های افغانستان بمناسبت این روز فرخنده نشریاتی بعمل آوردند .

۴- در ماه اپریل ۱۹۵۳ افغانستان بحیث عضو در کمیسیون اقتصادی برلین آسیا و شرق دور از طرف شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل قبول شد. اخیراً آقای عبدالوهاب بسمت نماینده افغانی در جلسه کمیسیون مذکور که در پنکاک سیلون منعقد گردید اشتراک ورزید .

ب: مدیریت کنفرانسها

۱- با تړ دعوت دفتر بین المللی مخابرات چین و ادر کنفرانس بین المللی مخابرات که از تاریخ اول دسمبر الی ۱۲ دسمبر ۱۹۵۳ در لاهور انعقاد گردیده بود. آقای محمد حسین رئیس تیلیفون و تلگراف بحیث رئیس و ص. محمد عظیمم انجنیر بحیث عضو اشتراک نموده بودند. ۲- بموجب دعوت حکومت هند در نمایش منازل از زنان که از تاریخ ۲۰ جنوری تا ۵ مارچ ۱۹۵۴ در دهلی جدید منعقد شده بود آقایان شیر آقا و محمد حکیم مهند سین اشتراک نمودند .

۳- در کنفرانس خورا که وزارت بین المللی که بتاريخ ۲۳ نومبر ۱۹۵۳ در روما انعقاد شده بود ع.ج. غلام محمد شیرزاد بحیث نماینده افغانی اشتراک نموده است.

۴- با تړ دعوت و مراجعه سفارت کبرای ترکیه در کابل در نهمین کانگرس بین المللی علوم اداری که بتاريخ ۱۶ الی ۱۴ ستمبر ۱۹۵۳ در استامبول منعقد شده بود آقای نثار احمد سرکاتب سفارت کبرای افغانی در ترکیه بحیث مشاهد اشتراک نموده است .

- ۵- به موجب دعوتنامه موسسه سيانس با كستان در ششمين كنفرانس سيانس كه بتاريخ ۱۸ جنوري ۱۹۵۴ در كراچي انعقاد شده بود آقای مير نجم الدين اشتراك کرده اند .
- ۶- حسب دعوت موسسه يونسكو هندی در كنفرانس يونسكو كه از تاريخ ۹- الي ۱۴ جنوري در دهلي جديد انعقاد شده بود ع، ع، جكتور نجيب الله به حيث رئيس و آقایان مير نجم الدين رئيس دارالتاليف وزارت معارف و عبدالغفور برشنا به حيث عضو اشتراك نموده اند .
- ۷- حسب دعوت موسسه صحي جهان در ششمين اساميه عامه عمومی صحي جهان كه بتاريخ ۵ می ۱۹۵۳ در جينوا منعقد شده بود ع، ع، ص دكتور ظاهر معين بصحيه به حيث رئيس و عبدالرحمن ككيمي رئيس حفظ الصحه بصفت عضو اشتراك نموده اند .
- ۸- به موجب دعوت نامه موسسه صحي جهان جنوب شرق آسيا در جلسه ششم كميته سازمان صحي جهان برای جنوب شرق آسيا كه از تاريخ ۱۵ الي ۱۹ ستمبر ۱۹۵۳ در بنكاك منعقد می شد ع، ع، ص دكتور عبدالرحيم رئيس مجادله ملاريا اشتراك نموده اند .
- ۹- با اثر دعوت موسسه ملاريا در بنكاك در كنفرانس ملاريا كه از تاريخ ۱۶ الي ۲۴ ستمبر ۱۹۵۳ در بنكاك منعقد می شد ع، ع، ص دكتور عبدالرحيم رئيس مجادله ملاريا به حيث نماينده اشتراك نمودند .

مدیریت عمومی کار و کارگر:

- ۱- ترتيب و ارسال راپورت مطابق سال گذشته به موسسه بين المللی کار (راجع بوضع و جريان قوانين و نظامات در افغانستان) در باره كانونشن هاور يكامند يشن های ذيل كه افغانستان به حيث يك عضو موسسه الحاق خود را بان اعلان نموده :
- ۱- كانونشن نمبر ۴ (راجع بكار شبانه زنها تاريخي ۸ نومبر ۱۹۱۹)
- ۲- « » ۱۳ (با استعمال سرب سفيد و مر كبات آن در نقاشی و رنگمالی) تاريخي ۱۹ نومبر (۱۹۲۱)
- ۳- « » ۱۴ (راجع با استراحت هفته كار گران مستخدم در صنايع تاريخي ۱۷ نومبر (۱۹۲۱)
- ۴- « » ۴۱ (راجع بكار شبانه زنها تجديد نظر شده تاريخي ۱۷ نومبر (۱۹۲۱)
- ۵- « » ۴۵ (با استخدام زنها در كارهای زیر زمینی تاريخي ۲۱ جون (۱۹۳۵)
- ۲- تهیه معلومات و جواب در اطراف ملاحظات (ريزرويشنهاي) كه كوميته متخصصين و كوميته كنفرانس عمومی (۱۹۵۳) راجع به تطبيق كانونشن هاور يكامند يشنها در مملكت مائوده و اين ملاحظات و استعلامات شان در قسمت (الف) و قسمت (ب) ضميمه اول و ضميمه چهارم - قسمت چهارم راپورت نمبر سوم - سي و ششمين اجلاس عمومی كنفرانس موسسه

بین المللی کار بصفحات (۱۶) (۲۴) و (۵۰) راپورت مذکور و در قسمت الف ضمیمه یک راپورت کومپته تطبیق کانونشن هاوریکامند بشنهای موسسه بین المللی کار در اجلاس سی و ششمین کنفرانس مذکور (بصفحه ۸۸ آن راپورت) نشر شده و تقاضا شده بود که باید حکومت افغانستان آن ملا حظات و استیضاحات را جواب بدهد.

۳- مراتب اصولی موضوع کانونشن هاوریکامندیشنهای که در دوران سی و یکمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار (منعده در جنوا بماه جون ۱۹۴۸) بتصویب رسیده و از طرف دفتر بین المللی کار برای حکومت افغانستان که عضو موسسه مذکور است بحسب ذیل روانه شده بود

۱- کانونشن نمبر ۸۷ راجع به آزادی اتحادیه و حمایت از حق و تشکیل آن

۲- « ۸۸ » بتشکیل سرویس استخدام

۳- « ۸۹ » بکار شبانه زنها مستخدم در صنایع (تجدید نظر شده ۱۹۴۸)

۴- « ۹۰ » بخورد سالها مستخدم در صنایع (تجدید نظر شده ۱۹۴۸)

۵- ریکامندیشن نمبر ۸۳ راجع بتشکیل سرویس استخدام

و از طرف مدیریت عمومی کار و کارگر بحسب تقاضای دفتر مذکور قبلاً بمقامات

صلاحیتدار و حکومت جهت اخذ نظر به مقامات مذکور تقدیم شده بود در سال جاری طی و

مدیریت عمومی کار و کارگر باخذ نظر به مقامات صلاحیتدار حکومت دران باره موفق گردید

که البته در موقع آن و عنداللزوم بدفتر بین المللی از نظریه مذکور اطلاع داده خواهد شد

۴- مراتب اصولی موضوع کانونشن هاوریکامندیشنهای که در دوران سی و دومین

کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعده در جنوا بماه جون ۱۹۴۹ بتصویب

رسیده و از طرف دفتر بین المللی کار برای تصویب حکومت افغانستان که عضو موسسه

مذکور است بحسب ذیل عرضه شده بود :

۱- کانونشن نمبر ۹۱ راجع برخصتی های تفریحی بامعاش برای بحریین

۲- « ۹۲ » بلوازم و مایحتاج کارگرهای بالای کشتی

۳- « ۹۳ » بساعت های کار در بالای کشتی

۴- « ۹۴ » بقواعد متعلق بکارگر در قرارداد های عمومی

۵- « ۹۵ » بحمایت معاشها

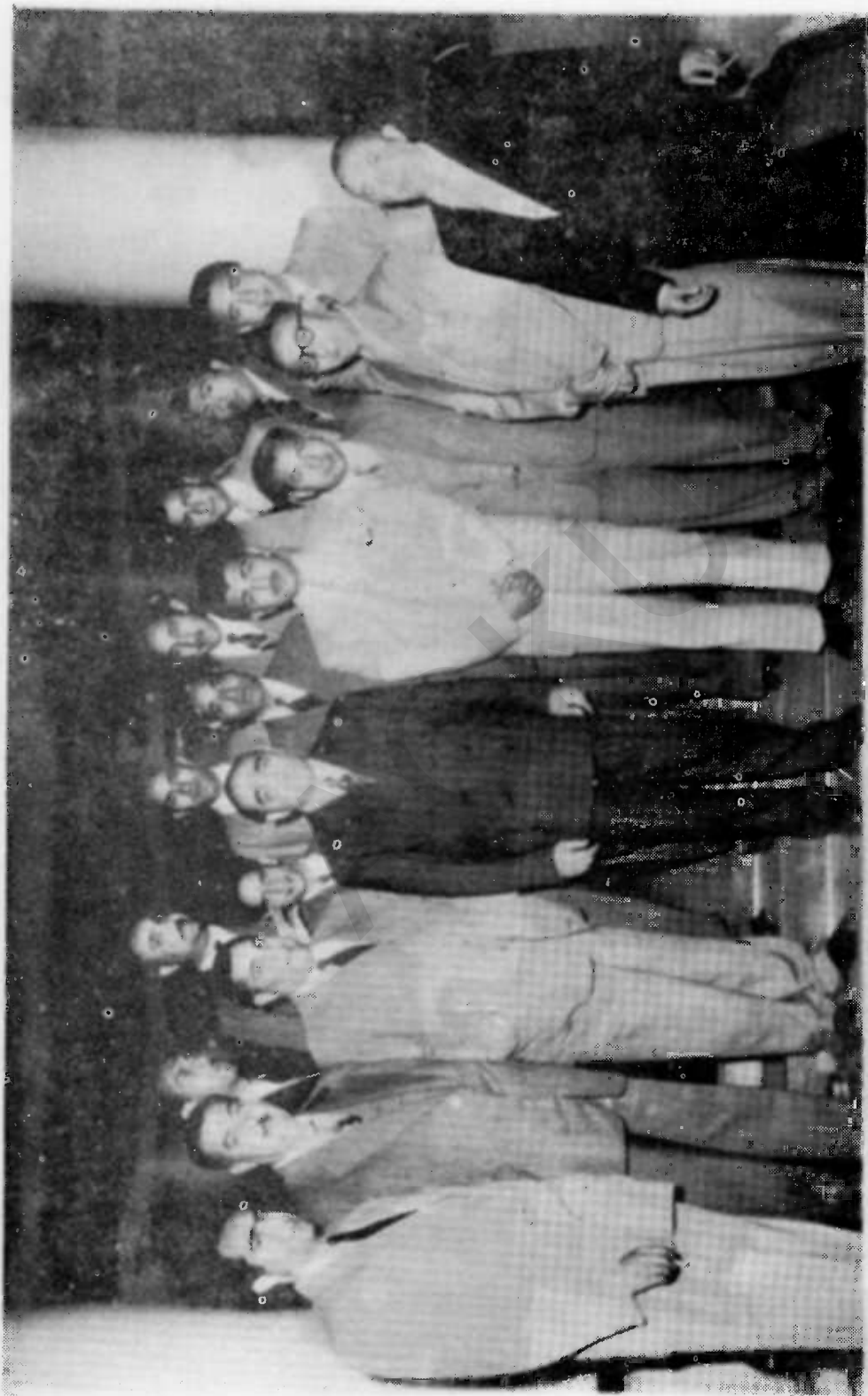
۶- « ۹۶ » باجنسی های کارگری موظف تاد به معاش

۷- « ۹۷ » بمعاجرت بقصد کار

۸- « ۹۸ » باصول و برنسب های حق تشکیل نمودن و معامله نمودن مجموعی

۹- ریکامندیشن نمبر ۸۴ « به فقرات کار در قرارداد های عمومی

۱۰- « ۸۵ » بحمایت معاشها

هیئت کلغوری افغانی در وقت عصر که از طرف جماعی غیر کسیر افغانی برایشان آمده شده بود

طرح: بهمن کلغوری افغانی

تیم ملی افغانستان در مقابل تیم هندوستانی

- ۱۱- ريكامنديشن نمبر ۸۶ راجع بمهاجرت بقصد كار
- ۱۲- » » ۸۷ » برهنمائي حرفوى.
- واظرف مدیریت عمومى كارو كارگر قبلا بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حكومت جهت اخذ نظریه مقامات مذکور تقدیم شده بود. در سال جاری تايك حدی طی و مدیریت عمومى كارو كارگر باخذ نظریه مقامات صلاحیتدار حكومت در ان باره موفق گردید چنانچه مقامات صلاحیتدار حكومت در حاز موجوده و شرایط فعلى در حاضر از جمله هشت كا نویشن و چهار ريكامنديشن فوق الذکر فقط بالتحاق افغانستان بكا نویشن نمبر (۹۵) در مورد حمایت معاشهاو ريكامنديشن (۸۷) راجع برهنمائي حرفوى اظهار موافقه نموده كه این موافقت حكومت بشورای ملی ارسال و بعد تصویب مجلس مذکور بدفتر بین المللی كارو ابلاغ و اطمینان داده خواهد شد.
- ۵- مراتب اصولی موضوع ريكامنديشن نمبر ۸۸ راجع به ترتیب حرفوى كه دو دوران سى و سومین كنفرانس عمومى موسسه بین المللی كار منعقدہ در چینوا بماه جون ۱۹۵۰ بتصویب رسیده و از طرف دفتر بین المللی كار برای قبولی و تصدیق حكومت افغانستان كه عضو موسسه مذکور است عرضه شده بود و از طرف مدیریت عمومى كار و كارگر قبلا بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حكومت جهت اخذ نظریه مقامات مذکور تقدیم گردیده بود در سال جاری طی گردیده و مدیریت عمومى كارو كارگر باخذ نظریه مقامات صلاحیتدار حكومت در ان باره موفق گردید كه البته در موقع انعقاد الزوم بدفتر بین المللی كار هم از نظریه مذکور اطلاع داده خواهد شد.
- ۶- مراتب اصولی موضوع كانویشن هاو ريكامنديشنهاى كه در دوران سى و چهارمین كنفرانس عمومى موسسه بین المللی كار منعقدہ بماه جون ۱۹۵۱ بتصویب رسیده و از طرف دفتر بین المللی كار برای تصدیق و قبولی حكومت افغانستان كه عضو موسسه مذکور است بحسب ذیل عرضه شده بود :

 - ۱- كانویشن نمبر ۹۹ راجع باصول تعیین كشنده حداقل معاش در زراعت
 - ۲- » » ۱۰۰ » بمردمساوى برای كارگرهاى ذكور و اناث در كارهاى دارای ارزش مساوى.
 - ۳- ريكامنديشن نمبر ۸۹ راجع باصول تعیین كشنده حداقل و معاش در زراعت
 - ۴- » » ۹۰ » بمردمساوى برای كارگرهاى ذكور و اناث در كارهاى دارای ارزش مساوى
 - ۵- » » ۹۱ » بموافقه های دست جمعی.
 - ۶- » » ۹۲ » باشتی ها و حكیمت های اختیاری و خوش برضا.

- واظرف مدیریت عمومى كارو كارگر قبلا بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حكومت جهت اخذ نظریه مقامات مذکور تقدیم شده بود تايك حدی در سال

طی گردیده و مدیریت عمومی کارو کارگر باخذ نظریه مقامات مذکور دران باره موفق گردید چنانچه مقامات صلاحیتدار حکومت درحالت موجوده و شرایط فعلی از میان کانون نشن ها و وریکامندیشن های فوق الذکر فقط بالتخاق افغانستان بسکانون نشن نمبر (۱۰۰) وریکامندیشن نمبر (۹۰) راجع بمرد مساوی برای کارگرهای ذکور وانات در کارهای دارای ارزش مساوی اظهار موافقت نموده که این موافقت حکومت بشورایملی ارسال و بعد تصویب و تائید شورا یملی بموافقت حکومت بدفتر بین المللی کار از موضوع ابلاغ واطمینان داده خواهد شد .

مراتب اصولی موضوع کانون نشن ها وریکامندیشن های که در دوران سی و پنجمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقد ه درجینوا بمه جون ۱۹۵۲ بتصویب رسیده و از طرف دفتر بین المللی کار برای تصدیق و قبولی حکومت افغانستان که عضو مؤسسه امد کوراست بحسب ذیل عرضه شده بود:

- ۱- کانون نشن نمبر ۱۰۱ راجع بر خصتی با معاش درز راعت .
- ۲- « « « ۱۰۲ » بمعیار نهای حد اقل امنیت اجتماعي .
- ۳- « « « ۱۰۳ » بحمايه مادران .
- ۴- وریکامندیشن نمبر ۹۳ راجع بر خصتی با معاش درز راعت .
- ۵- « « « ۹۴ » بشوره و همکاری بین کارفرمايان و کارگران
بماهیت تعهد
- ۶- « « « ۹۵ » بحمايه مادران .

و از طرف مدیریت عمومی کارو کارگر قبلا بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت جهت اخذ نظریه مقامات مذکور تقدیم شده بود تا يك حدی در سال جاری طی گردیده و مدیریت عمومی کارو کارگر باخذ نظریه مقامات مذکور دران باره موفق گردیده است چنانچه مقامات صلاحیتدار حکومت درحالت موجوده و شرایط فعلی از میان کانون نشن ها و وریکامندیشن های متذکره بالتخاق افغانستان بسکانون نشن نمبر (۱۰۳) راجع بحمايت مادران اظهار موافقت نموده است که این موافقت حکومت بشورایملي ارسال و بعد تائید و تصویب بشورایملي بموافقت مذکور بدفتر بین المللی کار از موضوع ابلاغ واطلاع داده خواهد شد .

۸- ترجمه های وریکامندیشن نمبر (۹۶) راجع بحد اقل سن قبول برای کارگران ویرزمین در معادن ذغال وریکامندیشن (توصیه) نمبر ۹۷ راجع بحمايت صحت کارگران و در مواضع کار که در دوران سی و ششمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقد ه درجینوا بمه جون ۱۹۵۳ بتصویب رسیده و از طرف دفتر بین المللی کار برای تصویب حکومت

افغانستان که عضو موسسه مذکور است روانه شده بود و مقدمات تقدیم آن حسب تقاضای دفتر بین المللی کار بمقامات صلاحیتدار حکومت جهت اخذ نظر به مقامات مذکور تکمیل و بمقامات مذکور تقدیم گردید .

۹- موضوع ترمیمات که در مواد ۷ و ۱۳۶ اساسنامه موسسه بین المللی کار در طی سی و ششمین کنفرانس عمومی موسسه مذکور منعقد در جینوا به ماه جون ۱۹۵۳ بعمل آمده و از طرف دفتر بین المللی کار برای تصویب حکومت افغانستان که عضو موسسه مذکور است روانه شده بود از طرف مدیریت عمومی کار و کارگر بحسب تقاضای دفتر مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت تقدیم و قبولیت رسمی مقامات صلاحیت دار مذکور در سند ترمیمیه مذکور حاصل و جهت طی مراتب اصولی بشورای ملی ارسال شده و راجع بقبولی رسمی حکومت به ترمیم مذکور بدفتر بین المللی کار ابلاغ و اطمینان داده شده و تسد کرده شد که موضوع تصدیق سند مذکور بعد از تصویب شورای ملی برای شان اخبار خواهد شد .

۱۰- دفتر بین المللی کار علاوه بر اینکه از دول عضو موسسه راجع بجریان قوانین و اجراءات متعلق به تطبیق کانون نشن ها و ریکامندیشن های معدوقه از طرف دول مذکور همه ساله راپورتی مطالبه میکند (چنانچه کیفیت ارسال را رپورت درین باره رادرفقه اول توضیحات داده ایم) در باره یک عده کانون نشن های که دول مذکور هنوز آنها را تصدیق هم نکرده است (بحسب انتخاباتی که از طرف هیئت اداری موسسه بین المللی کار درین باره بعمل آمده و چند کانون نشن و ریکامندیشن را همه ساله برای ترتیب راپورت از طرف دول عضو انتخاب میکند) مطالبه راپورت مینماید زیرا ماده ۱۹ اساسنامه موسسه مقرر نموده که دول عضو موسسه در باره کانون نشن ها و ریکامندیشن های که تصدیق نکرده صرف جریان قوانین و دستاویز را که در آن باره در مملکت شان از چه قرار میباشد مکلف بر راپورت داده میباشد چنانچه دفتر بین المللی کار برای ترتیب راپورت جهت سال ۱۹۵۳ کانون نشن ها و ریکامندیشن های ذیل را انتخاب نموده بود :

۱- کانون نشن نمبو (۶۰) راجع بمن قبول برای کار و استخدام اطفال در کار های غیر صنعتی .

۲- کانون نشن نمبر (۷۸) راجع بمعاینه طبی موزون بودن برای کار و استخدام اطفال و اشخاص جوان در کار های غیر صنعتی .

۳- ریکامندیشن نمبر (۷۹) راجع بمعاینه طبی موزون بودن برای کار و استخدام اطفال و اشخاص جوان در کار های غیر صنعتی .

۴- کانون نشن نمبر (۷۹) راجع بقیود و ممانعت کار شبانه اطفال و اشخاص جوان در مشاغل غیر صنعتی .

۵- ر. کامنډیشن نمبر (۸۰) راجع بقیود و ممانعت کار شبانه اطفال و اشخاص جوان در مشاغل غیر صنعتی .

لهذا مدیریت عمومی کار و کارگر برای ترتیب جواب لازمہ راجع بکانون نشین ها و ریکامنډیشن فوق الذکر که برای ۱۹۵۳ موضوع ترتیب راپورت انتخاب و اتخاذ شده بود اجراءات لازمہ را امر علی نمود .

۱۱- بمراجعات که از طرف نماینده گی دایمی افغانستان در مؤسسه ملل متحدہ باشر مراجعه مؤسسه مذکور در بارہ بارہ مسایل بعمل آمده و مسایل مذکور از حیث ارتباط موضوع مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر ارجاع گردیده است از طرف مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر رسیده گی وغور بدادن جواب در قسمتهای مربوطه حتی الامکان پرداخته شده و هکذا بمراجعات مؤسسه بین المللی و مکاتبات آن در باب مسایل مربوطه و بمراجعات مکاتبات شعبات دفتر بین المللی کار در آسیا در داخل استعداد و صلاحیت موجوده ترتیب اثر داده شده است .

۱۲- راپورت های مرتبه از طرف دفتر بین المللی کار در باب مسایل داخل اجنده کنفرانس عمومی آینده مؤسسه مذکور یعنی سی و هفتمین کنفرانس عمومی آن مؤسسه که دو ماه جون ۱۹۵۴ در جینوا منعقد میشود تحت غور و مطالعه قرار گرفته و جوابات لازمہ مبنی به نظریات حکومت افغانستان در اطراف راپورت های مذکور ترتیب وار سال شده است .

۱۳- بسوالات که از طرف کنفرانس بین المللی اقتصادی اسلامی مربوط بمسایل کار و کارگر و بهبودی وضعیت کارگر ها از وزارت اقتصاد ملی بعمل آمده و وزارت مذکور ترتیب جواب آنرا از مدیریت عمومی کار و کارگر خواش کرده بود غور و مطالعه بعمل آمده و جوابات مذکور از مدیریت مذکور ترتیب یافته است .

۱۴- هیئت مدیریت عمومی کار و کارگر در عرض این سال راجع به چگونگی اوضاع کار گران و معامله کار فرماها با کار گران و صورت تطبیق اصل و لنامہ کار و کارگر در تمام مؤسسات ملی و دوا یردواتی مرکز و مر بوطات ولایت کابل و ولایات قطغن - مزار شریف - هرات - قند هار - حکومت اعلی گرشک - حکومت اعلی غزنی - بازرسی و دیدن کرده و نتیجه مشاهدات شان پس از گذارش و ملاحظه مقام منیع صد ارت عظمی بوزارات و مؤسسات مربوطه جهت تطبیق نظریات که از طرف هیئت داده شده توام باهدایات لازمہ روانه شده است .

۱۵- بمراجعات که از طرف کار گرها و یا کار فرما هان نسبت بمسایل طرف علاقہ شان بعمل آمده از طرف مدیریت عمومی کار و کارگر غور و مطالعات لازمہ اجراء و جوابات

توام باهدایات لازمه اعطای ونگر حالائیکه ارجاع موضوع حسب مقررات اصولنامه کار و کارگر بوزارت اقتصاد ملی الزام واقضاء نموده موضوع بوزارت موصوفه اطلاع داده شده است .

۱۶- برای تلافی و جبران فضا یا و صدماتیکه ببعضی از کارگرها در اثنای کار واقع و اطلاع آن بمدریت عمومی کار و کارگر رسیده از طرف مدیریت مذکور تعقیبات لازمه بعمل آمده و مؤسسات مربوطه را که (کارگر در آن مشغول بوده) بایفای وظایف و واجبات آنها در مقابل کارگر مطابق اصولنامه کار و کارگر آشنا و مستمرا ساخته است .

۱۷- بجمع آوری و ترتیب احصائیه کارهائیکه در شقوق مختلفه کار و صنایع در تشبثات و مصانع مملکت مصروف و مشغول کارانند و هکنذا به ترتیب احصائیه کارگرهای دیگر از روی احصائیه که مدیریت عمومی احصائیه وزارت جلیله داخله گرفته است مطابق سال گذشته ادامه داده شده است .

۱۸- برای قبول دعوت مؤسسه بین المللی کار جهت شمول درسی و ششمین کنفرانس عمومی مؤسسه مذکور که در ماه جون ۱۹۵۳ (مطابق ماه جوزای ۱۳۳۳) منعقد شده بود اقدامات و ترتیبات لازمه اتخاذ و نماینده افغانستان به کنفرانس مذکور اعزام و شامل و در مذاکرات کنفرانس و اظهار نظر دارد و تصویب تصامیم و مقالات و قرارهائیکه در کنفرانس مذکور اتخاذ میگردد مطابق بمقررات داخلی کنفرانس و اساسنامه مؤسسه بین المللی کار حصه گرفته و بعد تصامیم و توصیه های مذکور بمقامات صلاحیتدار حکومت چنانچه در فقرات ۸ و ۹ فوق الذکر تذکر داده شد عرضه شده است .

۱۹- مکاتبات که در طول سال الی اخیر ماه دلو ۱۳۳۲ متعلق بامور مختلفه اداری و زاجیع به مسایل کار و کارگر و احصائیه کار و کارگر باد و این مربوطه و مؤسسات ملی و باد قتر بین المللی کار تعاطی شده است بالغ بر (۷۰۰) قطعه شده است .

خلص اجرا آت سال ۱۳۳۲ مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر از قریب از فسوق است .

امور وزارت داخله

الف مقرریها :

- ع ، ع ، ص سعادت خان به حیث حاکم اعلاى گرشک
ص ، ضياء الدين به مدیریت احصائیه ولایت هرات
ص ، محمد ابراهيم به کفالت مدیریت قلم مخصوص ولایت کابل
ع ، ا محمد ناصر به حکومت درجه اول شین دند مر بوط ولایت هرات
ع ، ا عبدالرزاق به حکومت درجه اول کامه مر بوط ولایت مشرقی
ع ، ا محمدیوسف به حکومت میدان مر بوط ولایت کابل
ع ، ا محمد نبی به حکومت ارزستان مر بوط ولایت قندهار
ع ، ا عبدالکریم به کفالت حکومت درجه اول بهسود

ب تبدلات :

و ، ج سید عبداللہ نائب الحکومہ مزار شریف بهیث والی کابل .
ع ، ش ، س ، ع فیض محمد قوماندان عسکری بهیث نائب الحکومہ وقو ما ندان
عسکری ولایت جنوبی

س ، محمد کریم مدیر عایدات ریاست بلدیہ کابل به مدیریت قلم مخصوص ولایت جنوبی
ج ، نسبت به تقاعد مامورین قابل تقاعد در این سال از شعبات مر بوطه اقدامات مقتضیه بعمل آمده
د - نسبت به ترتیب امور سوانح و سجل مامورین طبق مقررات اصول اقدامات بعمل آمده
ه - نسبت با تنظیم امور حاضری مامورین و توسعه کورسهای پشتو و تحصیلات درین سال
اقدامات شده .

و - راجع به تهیه وسایل حمل و نقل مورد ضرورت مامورین مرکزی و مر بوطات وزارت
داخله تاجیکه بودجه اقتصادی متحمل می شد درین سال نیز اقدامات لازمه بعمل آمده
ز - در قسمت عمرانات به اساس پروژه تعمیراتی مرکزی و مر بوطات وزارت داخله
درین سال اقدامات لازمه بعمل آورده شد.

ریاست تفتیش :

از ریاست تفتیش در مرور سال ۳۲ هیئت های تفتیش و تحقیق اداری و احصائیوی
که در مرکز و ولایات و حکومت اعلی تمین و اعزام شده است . ۲۷ هیئت

مدیریت اداری:

- ۱- فقراتیکه بعد از غور و دقت در اثر مرافعه طلبی و تمیز خواهی محکومین و مرافعه طلبی وزارت در ریاست محاکمات مقام منبع صدارت عظمی رجعت داده شده .
 - ۲- فقراتیکه بعد از اجر آت اصولی بفرض تطبیق جزا بالای محکومین و معامله دفاتر سوانج و یا تکمیل نواقص به مراجعات ذی علاقه ارسال شده است .
- ۳۲ فقره

مدیریت تفیش احصائیه ولایات :

الف :- فقراتیکه از ولایات واصل و اجرا گردیده است :

- ۱- از حکومت اعلاى غزنی
 - ۲- » » فراه
 - ۳- از ولایت کابل
 - ۴- » مزار شریف
- ب :- فقراتیکه به ریاست محاکمات صدارت عظمی مرستاده شده :
- ۱- به محکمه تمیز صدارت
 - ۲- » مرافعه
- ج :- به مجالس مشوره ولایات :
- ۱- بحکومت اعلاى میمنه
 - ۲- ولایت هرات
 - ۳- » قندهار

امروزارت مالیه

فارغین گرام و اهل خیرت بهتر میدانند که ارتقا و تعالی کنونیة مملعالم ناشی از حس احتیاج و تهیه وسائل لازمه آن بوده و اساس نهضت های حیات اجتماعی و اقتصادی دول متمدنه امروزه بروی همین دویابه اصلی که در حقیقت شالوده حیات بشری گفته میشود استوار میباشد . چه احساس احتیاج بذات خود واجد عنصر عمده مورال (معنویات) حیات بشری بوده و رسیدن به یابه کمال آن خاصه گرانبهای بشری تنهامنوط به تهیه وسائل لازمه آن میباشد . تهیه وسائل نتیجه حرکت و فعالیت بوده و بالاخره ماهیت نشی و ماذیات را بوجود آورده است . با آنهم باید گفت که احساس احتیاج اگر هم قدرعالی و امتکی به مورال هم باشد در صورتیکه وسائل لازمه آن فراهم نگردد از حیث حصول مطلب وقع و ارزشی ندارد . چنانچه احساس گرسنگی یکی از احتیاج اولین بشری بوده که بسائمه آن فرد ابتدائی به جستجوی غذا و ه واد خوراکه برآمده تا اینکه بعد از صرف یک اندازه قوای دماغی و بدنی توانست به فراهم آوری آن که وسیله رفع احتیاج گفته میشود موفق آمد . و همچو حس احتیاج و تهیه وسائل لازمه آن مسلسل ادوار مختلفه راییموده با لآخره مسبب تشکیل جوامع بشری و نول مختلفه گردید ، رازان به معد تهیه وسائل ما یحتاج فردی نسبتا فزایش مالانهایه طبعاً ناممکن دیده شده بحکم اضطرار از قوانین اجتماعی بدوش جوامع متکامل و یادوات جمعیل شد .

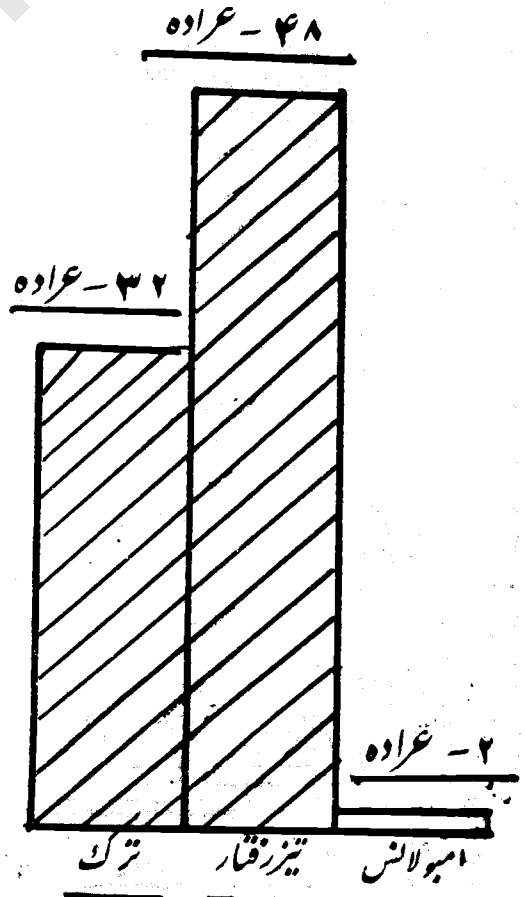
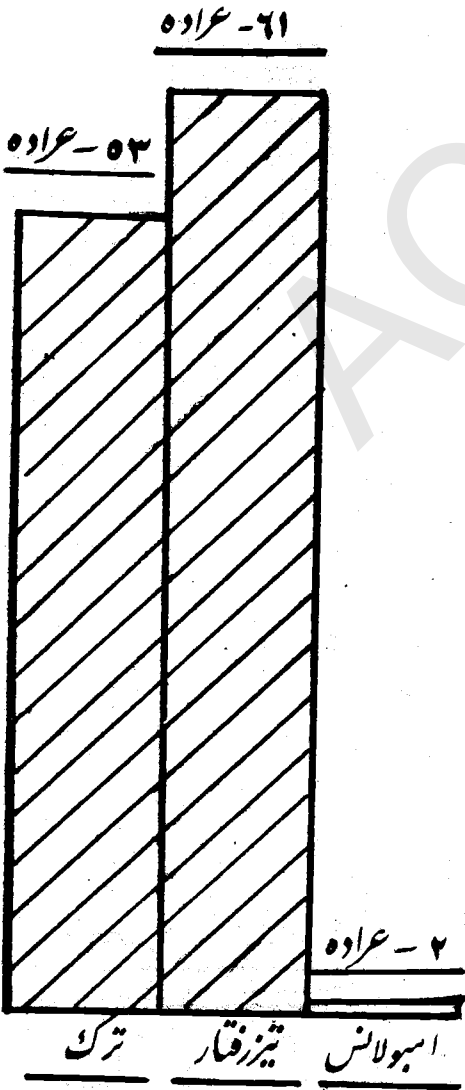
و همچو افزایش حس احتیاج و تهیه وسائل لازمه آن مسلسل به کمیت و کیفیت وظایف دولت مورث واقع آمده تا اینکه به اصطلاح علم حقوق وظایف متجمله دولت عبارت از خدمات متنوعه عامه یک مملکت شناخته شد .

مسلم است که خدمات عامه بتاسی از هر نسیب های حقوقی که در فوق ازان تذکر رفت و منحصر بدر یافت احساس احتیاجات عامه ، و رفع احتیاجات عامه وابسته به وسایل لازمه ، و تأمین وسایل لازمه مر بوط به نقد و جنس و فراهم نمودن نقد و جنس منوط به تدوین واردات عمومیه دولت میباشد . از آنست که تدوین و حمایه واردات عمومیه دولت از طرف دولت به اختیار وزارت مالیه سپرده شده است ، وزارت مالیه از حیث وظیفه در راس دستگا های تهیه وسائل لازمه ، احتیاجات عامه یک مملکت قرار گرفته مکلف است تا به غرض رفع احتیاجات ضروری و مدنی و عالی دولت مقدار نقد و جنس طرف احتیاج دولت را از واردات عمومیه مملکت بروی اساسات صحیح و قوانین و نظامات مالی دولت در داخل یک تشکیلات منظم و موافق به ایجابات کنونی توسط اهل کار فراهم نماید . و از طرف دیگر قوانین و نظامات مالی و حسابی و اداری دوایر و موسسات مر بوط بر حسب ایجابات حیات اجتماعی ، حقوقی

دوران هشت ماهه شعبه موت

فروشات

توريدات

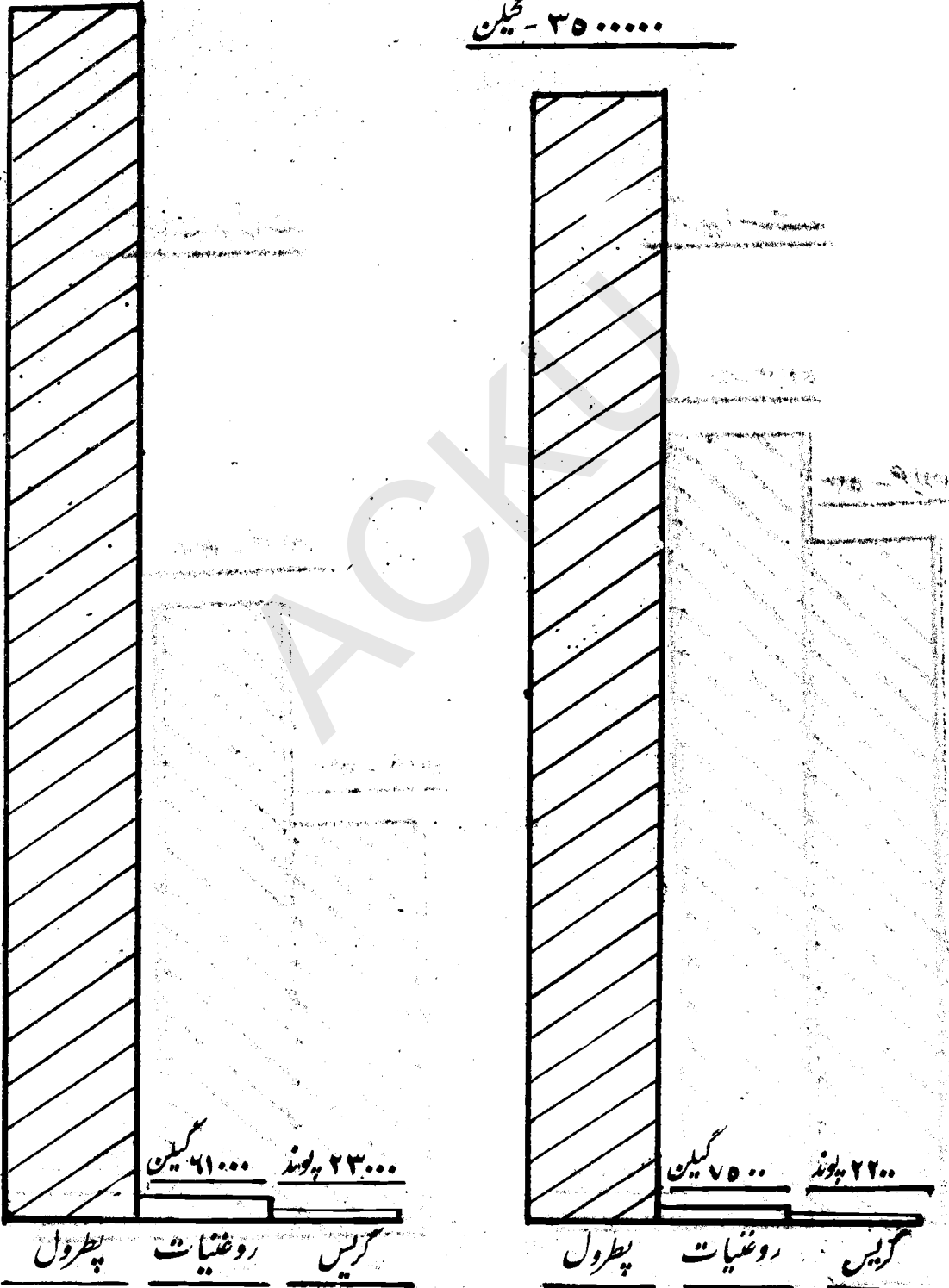
دوران ۸ ماهه شعبه پترول از ۱/۱/۳۲ الی ۳۲/۸/۳۲

فروش تاکمها

واردات تاکمها

۳۷۰۰۰۰۰ - کین

۳۵۰۰۰۰ - کین

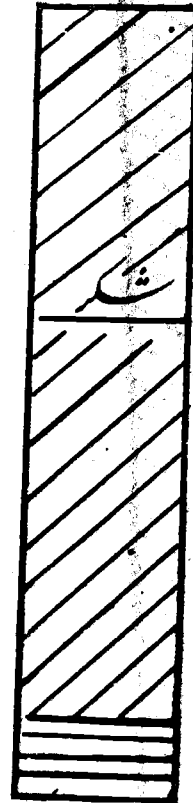
کریس روغنیات پترول

کریس روغنیات پترول

دوران ۸ ماهه شعبه شکر از ۱/۱/۳۲ الی اخیر عقرب ۳۲

فروش

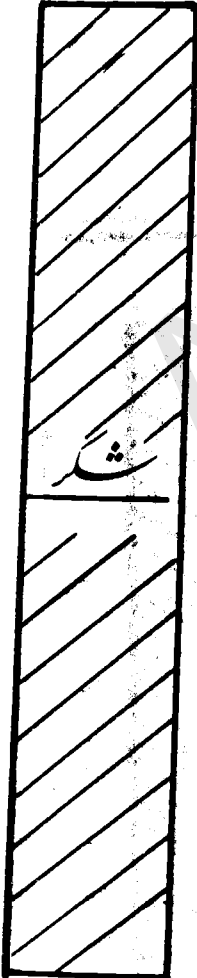
۵۳۰۰۰۰ - کیلو

۵۷۰۰۰۰ - کوپون

خرید

۲۴۷۰۰۰۰ کیلو

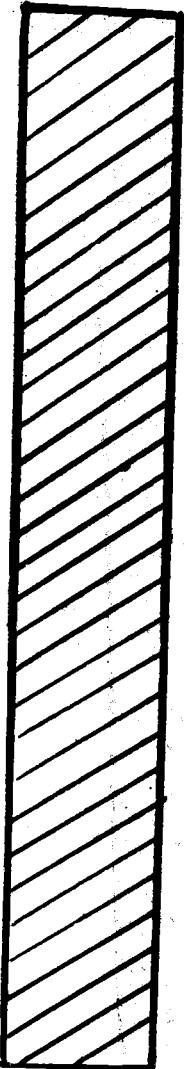

دوران ۸ ماهه شعبه و خانیاست

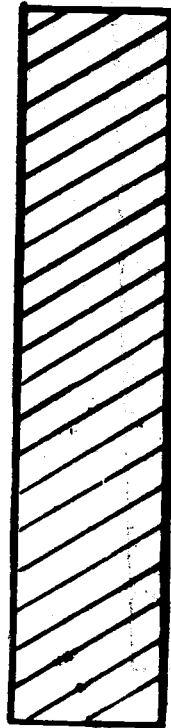
تورید است

فروش

۷۶۰۰۰۰ - قطی

۴۷۰۰۰۰ - قطی

دمائی وزیر

دیاندی مشاورین

حقوقی مشاورین
اقتصادی مشاورین
مالی مشاورین
عدلی مشاورین

معیین

معیین

دقیق خصوصیت

تبرہ ۱-۳-۴
۱۰-۱۱-۱۲

دھنی ریاست

رتبہ ۲

اداریے لوی مدیریت

رتبہ ۳

داملا کومدیریت

رتبہ ۳

دیپستی لوی مدیریت

رتبہ ۲

دھاسا تو ریاست

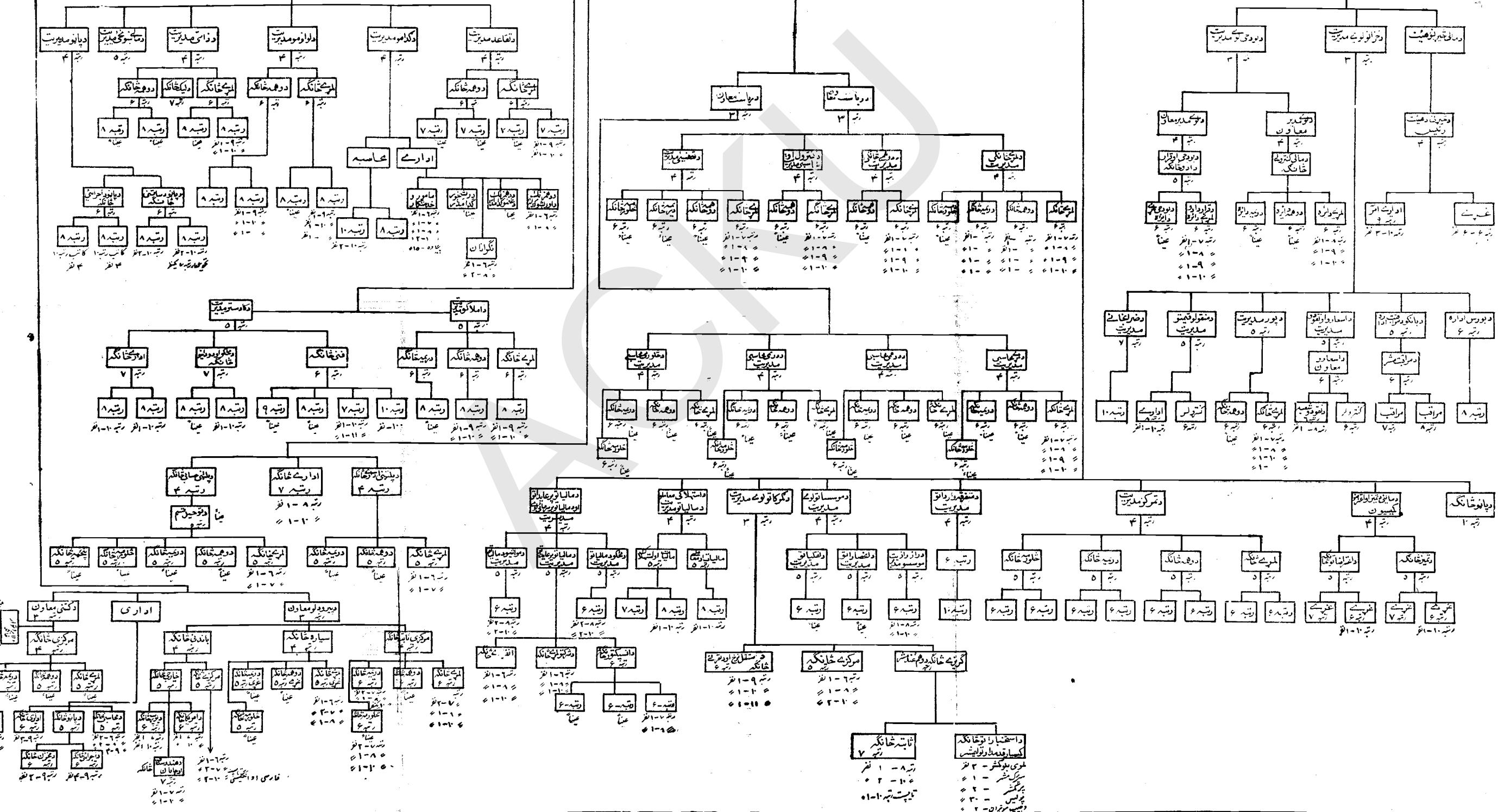
رتبہ ۲

دوار دانو ریاست

رتبہ ۲

دھاسا ریاست

رتبہ ۲

- دھاسا ریاست
- دوار دانو ریاست
- دھاسا تو ریاست
- دیپستی لوی مدیریت
- داملا کومدیریت
- اداریے لوی مدیریت
- دھنی ریاست

واقفتمادی. امروزی تدوین و تطبیق گردیده و در عین زمان مترادف بانها پلان های مالی که رویهمرفته از معیار وظیفه و حدود چشمه های متنوعه وارداتی در داخل پر نسیب های معینه رهنمائی مینماید مکمل ترتیب و روی دست گرفته شود ، مهتر از همه همکاری اشخاص در کار است که از حیث علم و اخلاق و اهلیت و شخصیت امتیاز بسزائی داشته و هم فعالیت خسته ناپذیری در کار و انجام وظایف مودوعه از خود ارائه دهند .

خوشبختانه دمچه يك مفكوره عالی که در فوق ازان شرح داده شد در ارتقاء سپس حکومت بر گزیده سردار محمد داود صدراعظم که ازان شش ماه میگذرد رویکار آمده و درین مدت کم از اجراء آت و طرز فعالیت دوایر و موسسات دولتی می توان بیش بینی نمود که افغانستان بخواست خدای متعال بعد ازین در شاهره ترقی و تعالی یویان بوده هر چه زود تر در تحصیل نتایج مطلوبه موفق آید .

وزارت مالیه موجوده نیز درین مدت مختصر بناسی از نظریات نیک و بهی خواهانه حکومت متبوعه بر علاوه يك نوع اصلاحات و انتظامات امور داخلی اداری و حسابی که نشر آن در سالنا مه بی لزوم است بیک سلسله تحولات عمده و نهضت های اساسیه مالی که در طول سالیان گذشته سابقه نداشته و سر اسر بر فاهیت جامعه و بخیر دولت تمام میشود نایل گردیده است که اینک بغرض آگاهی قارئین گرام آتیا سلسل درج می نمایم :

۱ - موضوع مهم تر از همه که در اس امور قابل توجه و ضروریه مالی قرار گرفته متاسفانه فقد آن پلان مالی است که از سالیان چندی بایشطرف هر چه درین مورد اقدام شده باز هم پلان متد کرد ترتیب و اکمال نگردیده است . چه تدوین و ترتیب پلان مالی منحصر به وجود احصائیه مالی بوده و احصائیه مالی نیز بنا بر بعضی رهگذر بداخل شرایط مقتضیه و قانونیه طور مکمل و صحیح بدست آورده نشده است لهدا مقام وزارت مالیه که اهمیت و لزوم وجود پلان مالی را در ردیف امور مهمه مالی ادتر و بیشتر احساس نموده اند از یک جانب بر اجمع مختلفه دستاير لازمه اعطا نمودند تا هر چه زود تر به تشکیل احصائیه مالی بپردازند و از جانب دیگر به کمیسیون مالی رسما رهنمائی مفصلی فرمودند که بروی خطوط عمومیه پلان مالی که منجان مقام وزارت مالیه طرح شده است امور مقد ماتی پلان متد کره را رو بدست گیرند .

قراریکه دیده میشود احصائیه های مالی که زمینه ترتیب پلان مالی را تشکیل میدهد سلسل یکی بعد دیگر تراکم کرده میرود و هم در قسمت مقد ماتی پلان الی اقدامات جدی بعمل می آید امید میرود که در زمان کمی احصائیه مالی طور مطلوب بدست آمده و هم نظر به آن پلان مالی مکمل ترتیب و بعد از طی مراتب لازمه در مورد تطبیق و عمل قرار گیرد و ازان به بعد دوایر مالیاتی از تکالیف اساسیه مالی فهییده قدمهای موثری در راه انکشاف و توسعه امور مالی بردارند ، و هم حجم پلان های مالی سایر وزارت خانه های مملکت

که از حجم عمومی پلان مالی وزارت مالیه سرچشمه میگیرد نیز بطور اساسی تعیین گردیده و مشکلات مبهمات وارده زودتر از جلو نظر وزارت مالیه و تمام وزارت خا نها و ریاسات مستقره برداشته شود. چه پلان مالی، حجم حقیقی و اساسی واردات مختلفه دولت را تعیین و در راه پیشرفت و توسعه واردات چشمه های متنوعه واردات مملکت را مسلسل ارائه و در عین زمان مصارف عمومیه دولت را نظر به اقتضای حال و زمان و احتیاج از روی ملاحظه او ضاع اقتصادی تعیین و اجازه میدهد.

۲ - مسئله قابل ذکر دیگری که مورد عطف توجه مقام وزارت مالیه قرار گرفته نضیه

استقرار ارزش پول و کنترل صحیح اسعار در مملکت و تشبیهت پر بلیم های مالی و تدوین و وضع قوانین درین موارد بود تا هر چه زودتر پول افغانی به اساس پرنسب های علمی بروفق ایجابات و اقتضات محیط مستقر ساخته و ارزش و قیمت آن نیز تقویه شود تا مملکت، از اضار عدم استقرار ارزش پول افغانی و عدم کنترل صحیح اسعار خارجی که مسلسل بر مضیقه های اقتصادی و اجتماعی بر خورده و از اثر آن بومیه بخساره مواجه شده می روند زود تر نجات یافته و ازین رهگذر در توسعه امور تجارته و اقتصادی یک تحول و جنبش لازمه رونما گردد لهدا از مقام وزارت مالیه بقرض تأمین این مطلب به کمیسیون مالی رهنمائی مفصلی بعمل آمده تا اساسات موضوع را در نظر گرفته چنان قوانین ارزش پول افغانی و کنترل صحیح اسعار خارجی را تدوین و ترتیب نمایند که از هر حیث دارای جنبه های علمی و اقتصادی بوده و به احتیاجات کنونی مملکت مطابق باشد.

قرار معلوم قانون متذکره بداخل تمام شرایط و مطالب تدوین و ترتیب گردیده تحت مراتب تجدید نظر و تصویب قرار گرفته است. یقین میرود که قانون موصوفه در اوایل سال آینده مراتب مقرره رایبوده تحت تطبیق قرار گیرد.

لایحه تقسیم و تعیین وظایف دوایر و موسسات مالی در وزارت مالیه بکلی وجودند اشت و ازین رهگذر مسئولیت و صلاحیت مبهم مانده مسلسل باعث طوالت انجام کار و مداخله در وظایف یکدیگر و سرگردانی مراجعین میگردد. مقام وزارت مالیه فقدان همچو لایحه را خیلی مهم شمرده به کمیسیون معینه مالی رهنمائی فرمودند تا ایجابات امور مختلفه مالی را در نظر گرفته لایحه تقسیم و تعیین وظایف عمومیه دوایر و موسسات مالی را بصفت یک لایحه قانونی تدوین و ترتیب نمایند فراریکه از کمیسیون موصوفه اطلاع رسیده لایحه متذکره به سرعت تمام تدوین و ترتیب و هم مراتب تصویب و ترتیبی کرده در نظر است که مترادف با تشکیلات سال آینده در اوایل سال در مورد تطبیق و عمل قرار گیرد و از آن به بعد حدود مسئولیت و صلاحیت معین، و برعکس رفتار سابق به پراگنده گی امور و مداخله در وظایف یکدیگر و مبهمات بی لزوم از یک سر خاتمه داده شود.

۴- در سلسله امور قابل توجه موضوع دیگری که مورد جلب نظر و دقت مقام وزارت مالیه قرار یافت عبارت از تشکیلات سنه ۳۲ دوایر و موسسات مالی بود، چه تشکیلات متذکره با اینکه نظر به حجم کار و وظایف معینه مصادف بیک نوع افراط و تفریط ترتیب یافته بود نیز با سیستم های مالی عصر کنونی مطابقت بهم نمی رسانید یعنی در قسمت های بی لزوم مامورین زیاد و در قسمت های ضروری مامورین کم در بست گرفته شده بود اما چون از تاریخ تصویب و تطبیق تشکیلات متذکره قسمت بیشتر سنه ۳۲ سپری گردیده بود لهذا تشکیلات موصوفه به عین حال مانده و مقام نقائص آن در تشکیلات سنه ۲۳ که مطابق ایجابات و احتیاجات مالی مملکت بیک سیستم امروزی ترتیب و از موقیع تصویب نیز گذشته رفع گردیده است. توفیع است که مزایای فنی و ازومی تشکیلات سنه ۳۳ با خطوط عمومی آن در سنه آینده تذکر یا بدو ازینکه موثقت تشکیلات سنه ۳۲ با تشکیلات سنوات گذشته که در سالنامه ها شایع شده است کدام فرق و تفاوت قابل ذکری نشان نمیدهد لهذا نشر آن بمرورد دیده شد.

۵- تدقیقات و مطالعات مقام وزارت مالیه که در قسمت محاسبات دولت صورت گرفت ، بالنتیجه واضح شد که یک سلسله عطلات و فروماندگی های ناشی از فقدان قانون محاسبات در فعالیت های حسابی رخ داده است. واقعا عدم وجود قانون محاسبات نه تنها در مجرای معاملات حسابدانی تاثیر سوء می افکند بلکه در ترتیب و صورت تطبیق قانون موازنه عمومی دولت نیز مشکلات عدیده وارد میکند. لهذا از طرف مقام وزارت مالیه به کمیسیون مالی طور دیر کتیف هدایت لازمه اعطا گردید تا تمام نقایص حسابی گذشته را در نظر گرفته یک آن اول تر در تدوین قانون محاسبات دولت اقدام نمایند. قرار معلوم قانون محاسبات دولت درین وقت ها مکمل ترتیب و در معرض غور و تدقیق ثانی وزارت مالیه قرار گرفته امید است بعد از مدت مختصری به تصویب مقامات عالی رسیده و متعاقبا در مورد تطبیق وضع و نظربان کافه معاملات حسابی در وقت و زمان معینه و بشکل و ترتیب مقرر صورت گیرد.

۶- همچنین مطالعات مقام وزارت مالیه که در سلسله محاسبات دولتی ادامه داده شد بالاخره واضح شد که طرز دفتر داری محاسبات دولتی از نقطه نظر امور دولتی و تجارتی بد و دسته تقسیم و هر دسته متقاضی ایجابات عدیده بوده است. لهذا برای اینکه طرز دفتر داری محاسبات دولت بوفق قانون محاسبات دولت و طرز دفتر داری محاسبات تجارتی دولت مطابق تعلیمات نامه محاسبات تجارتی دولت صورت گیرد به کمیسیون مالی رهنمائی مفصلی گردید که هر چه زودتر تعلیمات نامه محاسبات تجارتی دولت را بوفق ایجاب و احتیاج کنونی روی دست گیرند قرار معلومات واصله تعلیمات نامه محاسبات تجارتی دولت نیز تحت تدوین و ترتیب گرفته شده و عنقریب بعد از طی مراتب قانونی در مورد تطبیق قرار خواهد گرفت. ناگفته نماند در اثر تطبیق قانون محاسبات عمومی دولت و تعلیمات نامه محاسبات تجارتی دولت

البته استعمال کلمه (اصولاً) که در تجربیات میرزا صاحبان از سابق تا این وقت يك استناد قانونی معرفی شده است حذف گردیده هر يك از امور حسابی بوفوق مواد محتویه قوانین متذکره صورت خواهد گرفت .

۷- در قسمت محصول دهان مملکت که تدقیقات و مطالبات لازمه بعمل آمد همچو محصول دهان در حالیکه تا کنون بيك قطار دیده میشدند منقسم به سه دسته اند :

- ۱- فعالیت های انفرادی که تابع مالیات بر عایدات میباشند
- ۲- فعالیت های مجموعی که تابع مالیات مؤسسات تجاری است
- ۳- فعالیت اصناف که تابع دفتر نبوده اما محصول آنها مقید نظام علیحدہ میباشد.

بغرض اینکه هر سه دسته فوق نظر به فعالیت و نوع محصول از همدیگر تفریق و مالیه منصفانه اخذ و شکایات وارده مرفوع گردد بکمیسیون مالی هدایت لازمه داده شد تا قوانین و تعلیمات نامه متعلق هر صنف را جداگانه تدوین نماید . نظر به اطلاع واصله قوانین و تعلیمات نامه مطلوبه به تفصیل ذیل ترتیب شده است :

۱- قانون مالیات بر عایدات تجار انفرادی

۲- « » « » « » شرکتها و موسسات اقتصادی

۳- تعلیمات نامه « » « » اصنافی

البته قوانین و تعلیمات نامه متذکره بعد از طی مراتب قانونی در مورد تطبیق وضع و به اختلافات بيمورد که قبل ازین نسبت تادیه محصولات دولت واقع میگردد خاتمه داده خواهد شد .

وزارت مالیه از حیث نداشتن مجاسین مقتدر و واقف بر موز محاسبات جدیده شدیداً احساس احتیاج می نماید لهذا بغرض رفع این نقیصه تصمیم گرفته اند تا يك مکتب تکمیلشن مالی افتتاح نموده و متعلمین صنف د و ازده را در آن شامل نماید و هم در صدد این است که مکتب اصول تجزیر فعلیه را به امداد فنی و اقتصادی (یونیون) و (F.A.O) به همچو مکتبی تعدیل نماید تا در بودجه ثقلاتی احساس نگردد . قرار معلوم مطالعات و تدقیقات لازمه در بيمورد خاتمه یافته و لوائح مربوط بان تکمیل و در شرف تصویب و صحنه مقامات عالیله قرار گرفته است .

مترادف با تصمیمات فوق الذکر وزارت مالیه در نظر گرفته اند تا برای کتب نظریات عالی مالی بکمبرگ وزارت جلیله معارف عده از متعلمین فاکولته حقوق را که بعد از خاتمه صنف سوم به شقوق مالی و اقتصادی می گرایند بعد از تطبیق يك پروگرام در گروپ اقتصادی و هفت سیکالر شیب به خارج اجراء نماید تا در بازگشت شان اشخاص با سویه عالی بار آیند قرار معلوم هنوز مطالعات و تعابیطی افسکار در بيمورد ادامه داشته و یقین میرود عقرب نتائج مطلوبه بدست آید .

۱۰. چون تأمین مطالب فوق مستلزم وقت زیاد است و از طرف دیگر به منظور اینکه از مامورین فعلیه هم حسب مطلوب کار صحیح گرفته شده بتواند وزارت مالیه در صدق باز کردن کورس های مستعجله مالی بر آمده تا در آن از مامورین وزارت مالیه و محاسبین نجات خانه ها را شامل نماید که بدین طریق به ترتیب محاسبات معرفت حاصل نموده و هم در آینده شکایات تجار و مؤسسات از بی نظمی و اختلافات حساب رفع گردد.

۱۱. مطالبات مقام وزارت مالیه در قسمت ترانسپورت ممالکت خیلی حایز اهمیت است. چه فعالیت ترانسپورت اگر منظم بوده و در داخل چوکات قوانین مطابق به ایجابات جهان امروزی و احتیاجات ملی فرارمیگیرد یقین است که در موازنه اقتصادیات مردم نیز بی تأثیر نمی ماند. از آنست که وزارت مالیه در او این تصمیمات خویش کفایت فعالیت های ترانسپورتی را تحت نظم و نسق قانونی در آورده و در اثر آن در زمره سایر اجناس قابل حمل و نقل یک مقدار هنگفت غله را از ذخایر غله ولایات مربوط بمرکز وارد نمودند تا از فحطی و کرائی غله که طبعاً همه ساله در موسم حاوول سرمانسبت عبور و مرور و وسایط نقلیه فراهم میگردد جلوگیری شود. چنانچه قبل از آغاز سرما کافه گدام های ذخایر غله مرکزی مملو از غله گردیده و مسلسل در مورد احتیاج اهالی و مؤسسات دولتی صرف شده میرود.

و از طرف دیگر معادل بوزن نان پخته خبازهای بازار اما به قیمت ده پول کمتر از آن یک مقدار زیاد نان پخته همه روزه تهیه گردیده و در ناحیه های مختلفه شهر در مورد فروش و استفاده عامه گذاشته شده است.

بر علاوه طوریکه در حرکات و فعالیت و وسایط نقلیاتی انتظام و تحول اساسی رویکار آورده شد نیز در قسمت مشکلات و ارده مسائل ترانسپورتی تصمیمات لازمه در نظر گرفته شده است یعنی در مورد اختلاف انواع لاری ها و موترها و تهیه پرزه جات به تناسب انواع لاری ها و موترها و ضمناً عدم تناسب طرق و ماشین های ترمیم اطراف که به بیکر و سایر ترانسپورتی صدمه وارد نمینماید تهیه گرفته شده است تا همه این مشکلات مرفوع گردند.

و ضمناً تجویز شده است که در نقاط مختلفه کشور ترمیم خانه های لازمه تأسیس شود تا در صورت خرابی پرزه جات لاری ها و موترها بتوانند به تجدید پس از جات مخروبه بپسندازند. و از اینکه تاکنون نقلیاتی موجوده بحیث (یک ارکان استهلاك) شناخته شده بود بعد از این بصفت از کسان استهلاك استحصال کسب موقوف خواهند نمود. با آنهم تمام مسایل مربوط به فعالیت و انواع ترانسپورت ممالکت را تحت غور و تدقیق کمیسیون مالی قرار گرفته و قرار معلوم قوانین و تعلیمات نامه های لازمه آن تحت تدوین و ترتیب گرفته شده است.

۱۲. گدام های ذخایر غله همینه که مورد تدقیق و مطالعه مقام وزارت مالیه واقع گردید در نتیجه ثبات شده که گدام

های متذکره با اینکه از نقطه نظر ایجابات فنی معمول جهان تعمیر نکرده است برای حفظ غله نیز الی یک مدت طولانی مساعد دیده نمیشود لہذا در نتیجه یک سلسله سنجش های اساسی بر این قرار داده شد تا چنان گداهای اساسی تعمیر شود که دارای ظرفیت وسیع بوده و هم بتواند غله بدون از تصادف بکدام امراض نباتی الی مدت درازی در آن نگهداشته شود و ازینکه غله در ابتداء توزیع بگدام بایداز هر نوع مواد اجنبی و گرد و خاک و ریگ صاف و پاک گردانیده شود و وسائل لازمه آن نیز تدارک گردد و هم آسیابی تهیه شود که دولت را از آرد کردن در آسیاب های سنگی و غیره بی نیاز گرداند و برعلاوه چنان یک دانش اساسی و عصری بایست تعمیر شود که احتیاجات ملی و دولتی را از هر حیث تکافو نماید بتاسی از نظریات فوق الذکر به ساعت ۱۲ و ۸ دلو ۳۲ در بین جلالتماب وزیر مالیه و شایعاً دکتر کاتب سفیر کبیر اتحاد جماہر اشترایکیہ شوروی قراردادی بہ امضاء رسید کہ بموجب آن متخصص تخنیو اکسیورت شوروی دو عدد سیلو برای ذخیره گندم تعمیر میکنند کہ هر یک ظرفیت حفظ بیست ہزار تن گندم را داشته یکی در کابل و دیگری در پل خمی ساخته میشود همچنین ساختن یک آسیاب را کہ در ۲۴ ساعت شصت تن آرد میدہد و نیز تعمیر یک داش را کہ روزانہ پنجاه تن آرد را نان میزند بر عہدہ میگیرند کہ در پایان سال ۱۹۵۶ بمعادل او اواخر سنہ ۱۳۳۶ تکمیل گردیدہ بدسترس افغانستان دادہ خواهد شد مصارف این دو عدد سیلو و یک عدد آسیاب و یک عدد داش بہ سہ نیم میلیون دالر بالغ میگردد کہ بہ تکت بولی سہ قیصد بہ افغانستان دادہ خواهد شد و در آخر سال ۱۹۵۶ در مقابل آن ششم، پنہ، تخم های تیل دار و غیرہ بہ قیمت روز بہ اتحاد شوروی تبادلہ خواهد گردید و توقع کامل میرود کہ بعد از اكمال تاسیسات متذکرہ علاوہ بر آنچه فوقاً توضیح شد از قحطی و گرانی غلہ در مواسم سرماہ و غیرہ اوقات جلو گیری لازمه بعمل خواهد آمد .

۱۳ - مطالعات مقام وزارت مالیه در مورد تاسیس بانک فعلی مبنی برین است کہ ہر یک از ممالک متدینہ دنیا بروی یک قانون اساسی بہ تاسیس بانک های مختلفہ پرداختہ اند . چہ قانون متذکرہ تاسیس ہر نوع بانک را از روی یک ہدف معینی کہ در سلسلہ احتیاجات امور مختلفہ اجتماعی و اقتصادی قرار گیرد اجازہ میدہد . بانک ہائیکہ بہ اساس قانون متذکرہ تاسیس شود بانصب العین معینی بفعالیت خود دوام دادہ زیادہ بران نمی تواند بہ امور دیگری کہ خارج نصب العین شان بودہ و باعث تولید مضیقہ های اجتماعی و اقتصادی گردد مداخلہ نماید . لہذا بتاسی از نظریات فوق کمیسیون مالی مکلف گردید . تا ہرچہ زود تر قانون اساسی تاسیس بانک را بروفق ایجابات اقتصادیات کنونی ترتیب نماید قرار معلوم قانون متذکرہ کہ از تمام نقاط نظر کامل دیدہ میشود ترتیب در مورد غورنانی قرار گرفته و عنقریب بعد از طی مراتب قانونی در مورد تطبیق وضع خواهد شد و البتہ نظر بہ آن

چه بانکهای موجوده وجه بانکهای که در آینده تاسیس میشود واجد نسب العین معینی بوده از مداخله در امور خارج از مرام و هدف معینه جلوگیری خواهند نمود .

۱۴ - درحین مطالعه از معاملات و عواید گمرکی وجودچنان یک قانون که مقاصد مالی و اقتصادی را مشترکاً تعقیب نماید بنظر نرسید . چون در عایدات گمرکی دو هدف مضر است که یکی اصل عایدات که بداخل کدام نوع شرایط باید بدست آورده شود دوم حمایه آن عایدات که از چه نوع عوارض - بایست مصئون بماند . لہذا در این مورد به کمیسیون مالی رهنمائی مفصلی شد تا قانون متذکره را در داخل هر دو هدف که عبارت از صورت تحصیل عایدات و حمایه آن باشد ترتیب نماید .

قرار معلوم قانون متذکره تحت تدوین و ترتیب بوده ممکن است بعد اتمام مراتب قانونی را بپیموده و در مورد تطبیق قرارگیرد .

۱۵ - قرار اطلاع واصله فعالیت ریاست انحصارات دولتی بدو قسمت منقسم میشود :

الف . - تجدید نظر بحساب امور دفتر داری انحصارات دولتی و تعدیل آن بیک سیستم جدید که در واقع باعث رفع مشکلات عدیده سابقه و تامین تسهیلات لازمه گردیده است . و هم تاسیس کورس بغرض تحصیل طرز حساب دفتر داری جدید که در آن یکصد نفر از مامورین شامل و در ختم دوره معینه تعداد زیادی از آنچمله کما میاب برآمده و موفقانه بکار آغاز نموده اند .

ب . - مواد انحصارات و تجارتی ریاست مو صوفه عبارت از پترول، دیزل، کریس روغنهای معدنی و غیره تیلهای معدنی و شکر و موتر و د خانیات ورودی و غیره است . بر علاوه در این اواخر شعبه بنام صادرات بعضی اشیا نیز تاسیس گردیده است که عنقریب توسعه خواهد یافت فعالیت و دوران هر یک از شعب تجارتی انحصارات از روی گراف منضمه بخوبی استنباط میشود .

امروز وزارت معارف

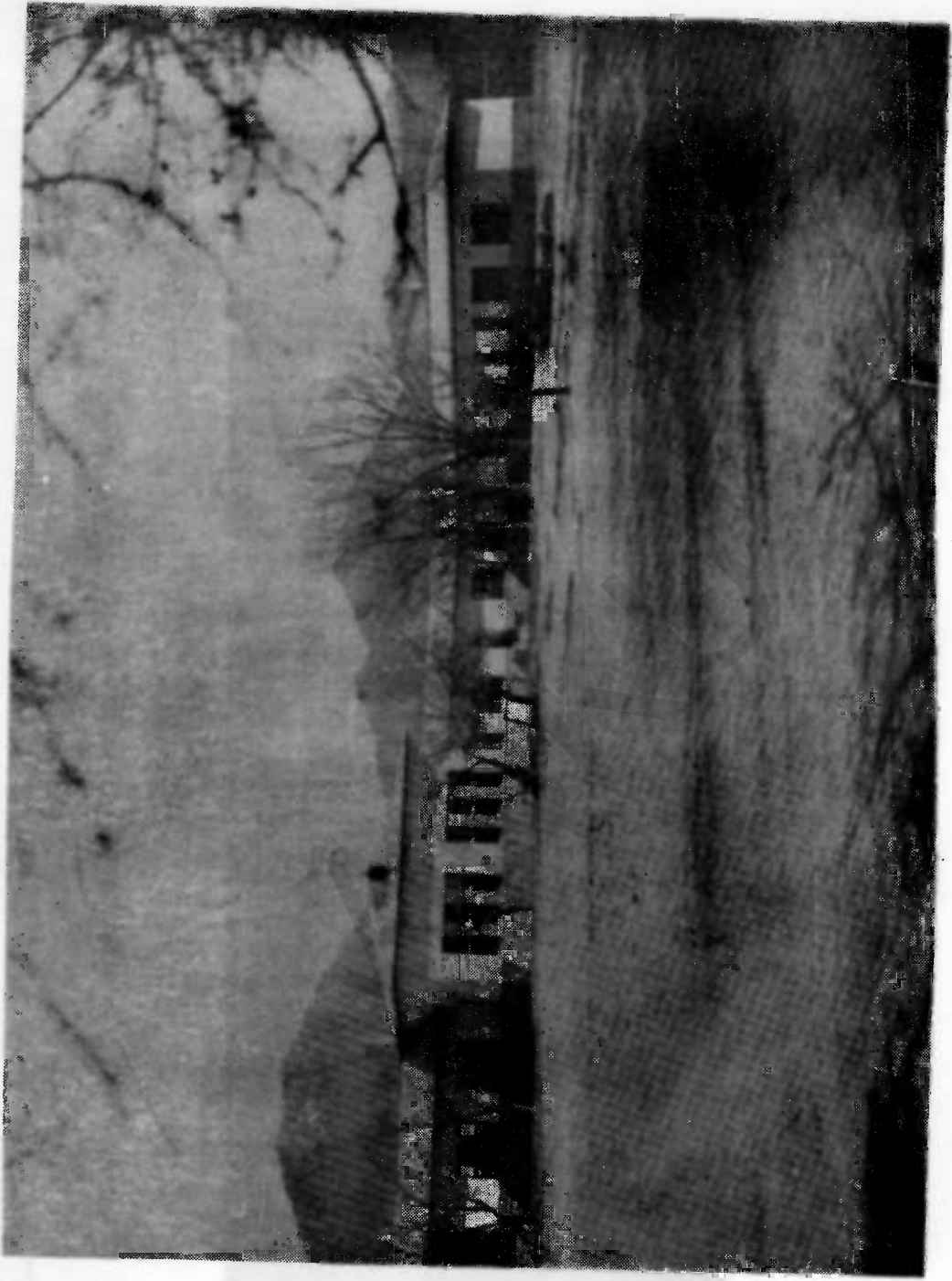
در اس اجراءات مفید و موثر یکه امسال در تعمیم علم و معارف و تجدید با بیسوادی بعمل آمده از دیاد در مکاتیبها تباهی است که امسال تعداد آن بالغ به تقریباً (۲۷۰) باب گردیده به علاوه مکاتیب سیاردهانی به جهت کوچی های افغانستان بدر نظر گرفته شد چنانچه او لین مکتب آن برای کوچی های هزاربز که زمستان در سنگر علمینگار و بهار در قره دشمن کوچ میکنند تاسیس گردید .

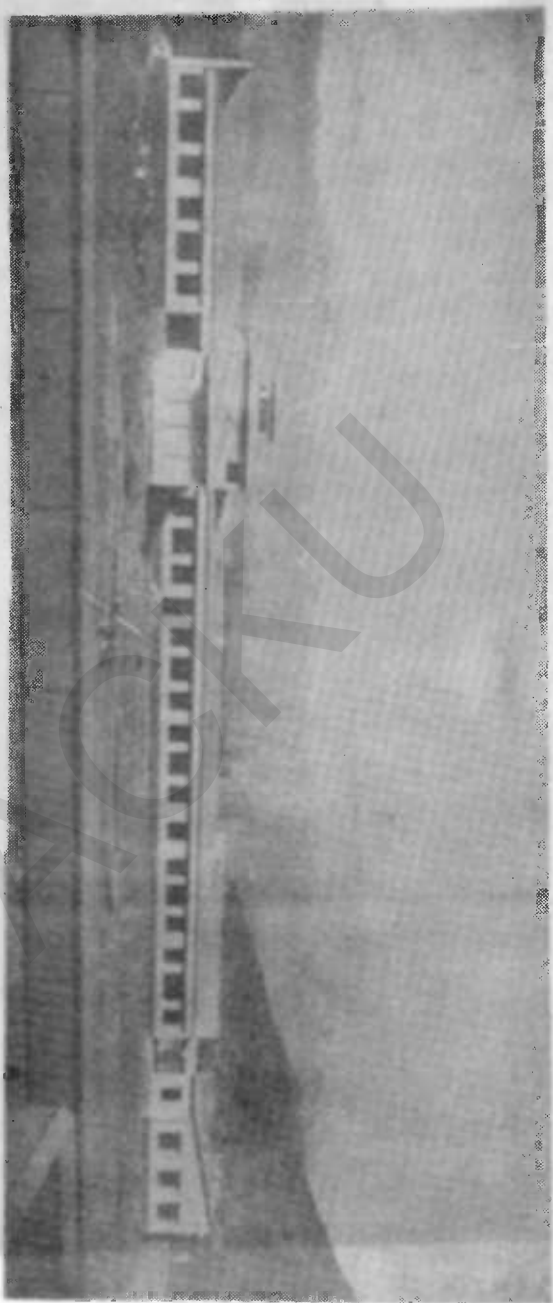
در تعمیم کورس های اکابر توجه زیادی بعمل آمده است امسال در مراکز تمام ولایات و حکومتات اعلی افغانستان کورس های اکابر تاسیس شد و به تعداد کورسهای اکابر نسوان و ذکور مرکز کابل هم افزوده شده .

درد نیای امروز وسایل زیادی در تعلیم و تربیه اطفال بکار برده می شود بر علاوه آنکه موضوعات بذریعہ سامان و لوازم عملاً به اطفال نشان داده می شود از دستگا های سینما رادیو - تیاتر - وغیره نیز استفاده بعمل می آید وزارت معارف برای اینکه تعلیمات بصری اطفال را تقویه نماید و نیز آثار تربیت را بدورترین نقاط مملکت برساند اقدام به نمایش يك سلسله فلم های تربیوی - صحیحی - اجتماعی در اکثر ولایات افغانستان نمود سینمای سیار وزارت معارف در دورترین نقاط مملکت وظیفه خود را انجام داده نه تنها متعلمین بلکه اهالی قریب مکاتب را نیز مستفید نمود .

امسال يك قسمت علوم عصری مانند سیمانس - تاریخ و جغرافیه را داخل پروگرام علوم عربی دار العاوم ها ساختیم که ازان نتایج خوبی بدست آمده در طریقہ تدوین عملی دارالمعلمین ها به کومک مستر هل مشاور تعلیمی وزارت معارف جنبش و تحول بزرگی واقع شد چنانچه مکتب تجربوی علاو الدین برای این منظور کفایت نکرده امسال مکتب سهین کلمی و مکتب سید جمال الدین افغان را نیز ساخته تجربه و تعلیمات عملی طلاب دارالمعلمین ها قرار دادیم در دارالمعلمین بغرض پیشبرد نظر به تطبیق صنایع دستی در تعلیم ابتدائی کورس های نجاری زراعت رسامی وغیره را تاسیس نمودیم و در نظر است عنقریب کورسهای دیگری مانند کورس موسیقی - خیاطی - رنگمالی وغیره را به آن علاوه کنیم تا معلمین مملکت بعد از فراغ تعلیم به تنها شهادتنامه معلمی بلکه تصدیق نامه يك مملکت را نیز با خود داشته باشد . تا در پیشبرد تعلیمات عملی و صنایع دستی که در نظر است در پروگرام مکاتب ابتدائی شامل ساخته شود آکار کرده بتواند در ایسه زراعت به کمک معلمین امریکائی تحول و ترقی قابل وصفی بعمل آمده از آن جمله تاسیس شاپ ترمیم آلات زراعتی است که دران نجاری - بسته کاری ماشین های زراعتی را عملی آموزند

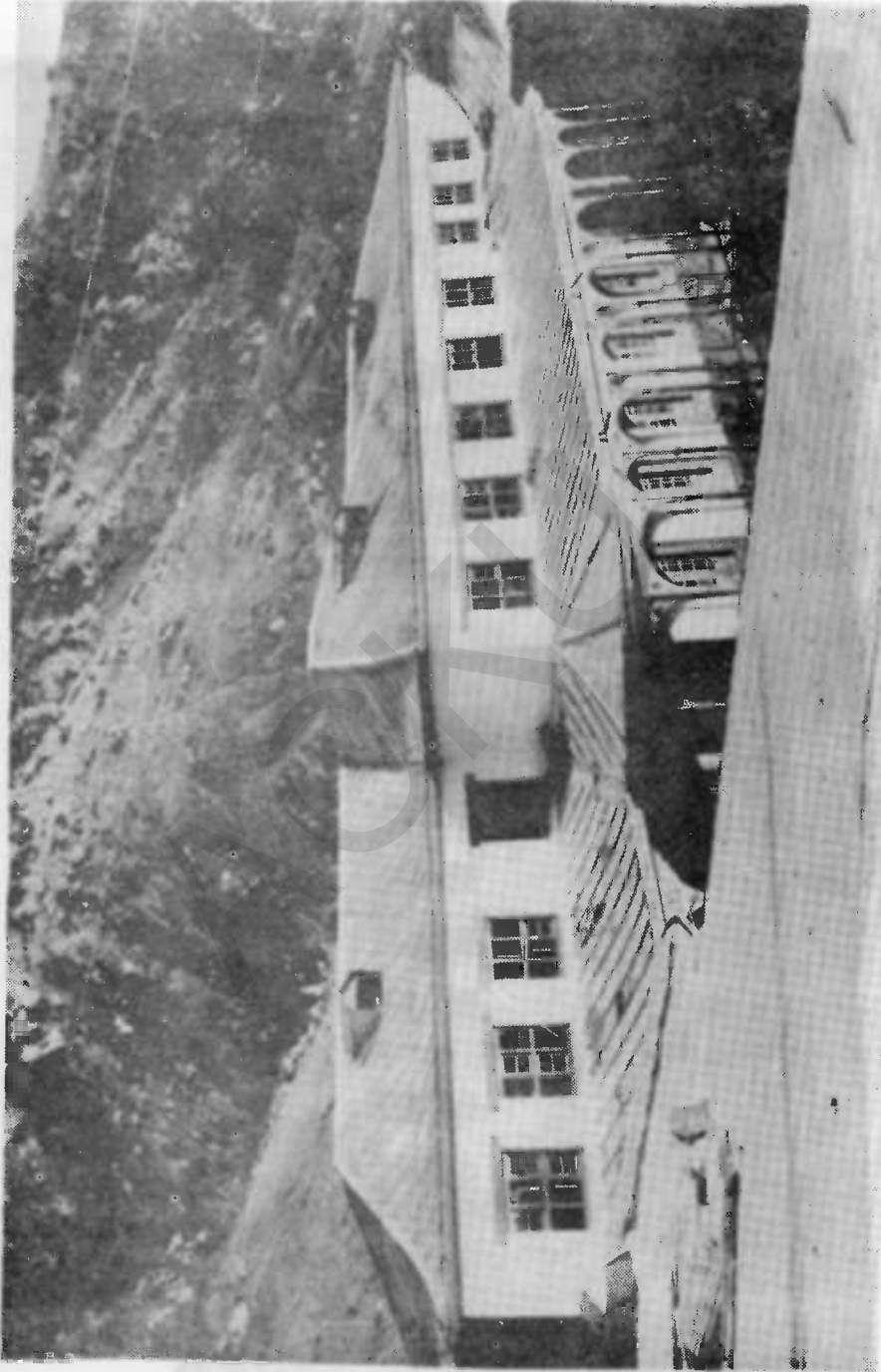
مکتب ابد الیدہ سید جمال الدین افغان

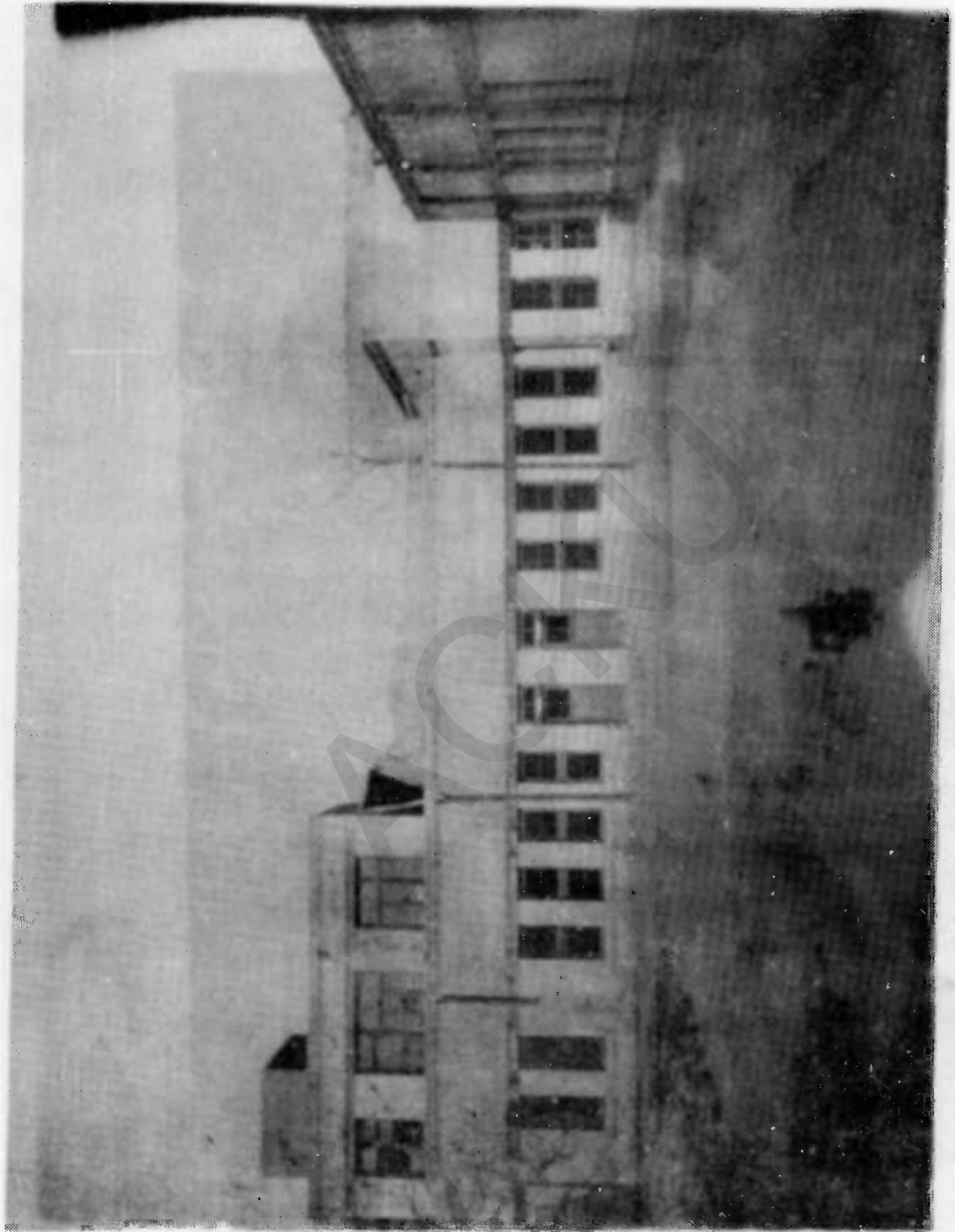

مکتب فرمان کارتره

مکتب فرمان کارتره

الماتية مكتبة رحمان بازار قلع بلخ بزرگشاه

الحاقه جديد مكتب شاه و ششيره عليه الرحمه

در قسمت توسعه فارم ها و تربیه خانه های حیوانات توجه لازمه بعمل آمده برای اینکه طلاب درساحه عمل خوبتر کامیاب باشند امسال ۲۰ نفر از شاگردان صنوف ۱۲ آن بقسم ستاژ بوادی هلمند اعزام شدند در موسسه تخنیک عالی امسال يك شعبه كسا نكریت ریزی يك شعبه تخنیک مخابرات بایك دستگاه مكمل سوج بوردماشین خردای وشعبه جدیدی بنام مکتب هوانوردی ملکی افتتاح وبکار انداخته شد در پروگرام وتعلیمات موسسه دشپی دارالمعلمین تجدید نظر بعمل آمد تا تمام معلمین معارف بتوانند آزا دانه سوبه تعلیمی خویش را در حین ایفای وظیفه پیش ببرند مکتب اصول تجریر که از بدو تاسیس تا امروز (۵۲۷) نفر فارغ التحصیل داده و در رفع احتیاجات مملکت از حیث کاتبان مجاسب کمک بسزائی نموده در نظر است تعلیمات آن بلند برده وبسویه کورس های مالی رسا نمیده شود امسال از مکاتب مسلکی ، معارف به ترتیب وتعداد ذیل فارغ التحصیل بر آمده است .

از دارالمعلمین مسلکی ۷۲ نفر . و از دارالمعلمین متوسط ۲۵ نفر که ۱۸ آن برای ادامه تحصیلات شامل فاکولته شدند و بقیه معلم مقرر گردیدند و از مکتب تجار ت ۴۲ نفر فارغ التحصیل شدند که ۱۵ نفر آن موسسات و ۲۲ آن به فاکولته ها شامل شد و از دارالعلوم ها يك تعداد زیاد فارغ التحصیل گردیدند که بوظایف مجوله گماشته شدند ۴۲ نفر از مدرسه علوم شرعی یغمان و ۴۸ نفر از مکتب تخنیک معارف فارغ شدند که بقدر احتیاج به وزارت خانه ها وموسسات صنعتی مملکت تقسیم گردیدند بطور عموم تعداد فارغ التحصیلان امساله مکاتب مسلکی معارف را (۳۶۰) نفر تخمین کرده میتوانیم .

به تعداد شاگردان لیسه ها ومتوسطه ها عده قابل وصفی افزوده شده چنانچه احصائیه نشان میدهد که تعداد طلاب وطالبات مکاتب ثانوی ومتوسطه در تمام مملکت به ۱۸ هزار نفر میرسد در این مکاتب ۵۹۶ معلم خارجی و داخلی مشغول تدریس میباشد امسال لیسه های هرات و چهاریکار دارای صنف ۱۱ لیسه های مزار بغلان ولغمان و جلال آباد دارای صنف دهم شدند در لیسه حبیبیه سیستم جدید تدریس مضامین را بقسم متمرکز تحت آزمایش قرار داده ایم بطور نمونه امسال تمام مضامین ۱۲ گانه صنف دهم لیسه حبیبیه را تغییر داده تدریس متمرکز مضامین مذکور را به ترتیبی که صنف را که تعداد شاگردان آن زیاد بود به دوگروپ ۳۰ نفری الف وب تقسیم نموده و برای هرگروپ ۶ مضمون مقرر شد که در ظرف ۴ نیم ماه مضامین مذکور را امتحان داده وبه گروپ دوم شامل شوند وبرعکس به گروپ مقابل آن تبدیل مضامین نمایند این سیستم تا سه سال زیرتجر به است که اگر نتایج مفید از آن بارآمد به تمام لیسه ها تطبیق و عملی خواهد شد امسال هم مانند سالهای گذشته برای ادامه تحصیلات عالی يك تعداد فارغین صنف ۱۲ و لیسه ها بخارج اعزام شدند .

هیئت نماینده گان افغانی در هفتمین جلسه عمومی یونسکو درباریس شمولیت نمودند که در نتیجه کمک های چندی از قبیل تمدید قرارداد هر دو نفر معلمین مکتب تخنیک تقرر یکنفر متخصص مسلکی سکالرشپ دو نفر معلمین افغانی در آلمان غربی و تمدید قرار داد معلم اصول تدریس دارالمعلمین و دو نفر سکالرشپ تربوی در لندن بعمل آمد در نظر است یک سکالرشپ برای تخنیک و یکی برای تربیه داده شود برای تهیه سامان و لوازم دارالمعلمیات و حیصیه ۲۲۰۰ دالر کمک بعمل خواهد آمد اما سال با فراغ ۸۰ نفر فراغ التحصیلان دارالمعلمین تا یک اندازه احتیاج مکاتب به معلم مرفوع خواهد شد و هم برای معلمین از فارغین دارالعلومها و دارالعلوم شرعیه یغمان استفاده بعمل آمده برای تمام مکاتب دهاتی مکتب معلم تهیه و فارغات اخیر سال ۳۱ مکاتب نسوان را بحیث معلمات در مکاتب نسوان مقرر نمودیم با حکومت فرانسه - هند - اطریش - آلمان - امریکا - مصر - عراق در باره استخدام معلمین جدید و یا معلمینیکه قراردادشان پوره شد داخل اقدامات میباشیم که یک تعداد آن رسیده و بکار شروع کرده اند برای اصلاح و بهبود حال معارف درین سال یک سلسله تغیرات و تبدیلات در مدیر ها معاونین مفتشین و مامور های معارف بعمل آمد .

امسال احصائیه های درسنی به کمک شعبه احصائیه امداد تخنیک یونیورسیتی مختلف معارف بدست آوردیم و او را احصائیوی معارف را به کمک ماشین های « کدکولیت » و « مونر » سر و صورتی داده و ازین راه در ترتیب گراف ها و تنظیم هر نوع احصائیه پیشرفت کاملی بدست آمده .

مطبعه معارف با وجودیکه هنوز رسماً « افتتاح نشده و در جریان امتحانی خود میباشد به طبع ۱۰۰۹۹ جلد کتاب و ۴۰ هزار ورق متفرقه موفق شده است. امسال یک قسمت بزرگی مکاتب ممالک ذریعه مفتشین مرکزی وزارت معارف تفتیش و معاینه گردیده این تفتیش و معاینه بر علاوه آن معاینات متداوم و مسلسل است که از طرف مفتشین محلی ولایات در سال چندین بار صورت میگیرد و همین قسم تمام مکاتب مرکز معاینه و امور لیلیه ها همیشه تحت مراقبت مفتشین مرکزی وزارت معارف بوده است از آنجائیکه وزارت معارف همیشه تربیه قوای دماغی طفل را توأم با تربیه بدنی آن مدنظر دارد ریاست سپورت و حفظ الصحه معارف در ترویج و تعمیم سپورت قدم های فراخی برداشته و قسم همه ساله مسابقات سپورتنی باشطارت و مهارت زاید الوصفی در جریان بوده و به فاتحین و قهرمانان سپورتنی امسال معارف بغرض تشویق انعامات لازمه داده شده در شفاخانه معارف ۱۷۶۱۹ نفر متعلم و متعلمات تداوی و به ۲۴۸۶۳ نفر واکسناسیون های مختلف تزریق شده است و مجموعاً ۱۱۳۲۳۴ افغانی امسال بخرج معالجه طلاب معارف رفته است در قسمت توسعه باستان شناسی و روشن ساختن آثار ثقافت ملی و تاریخی و رود هیئت باستان شناسی و دانشگاه پشلوانیا و حفریات دزقندز و بلخ

را مهم میدانیم و همین قسم دامنه حفريات سرخ کوتل ادامه داشته و در جنوب شهر قندز کشفیات مهمی بعمل آمده که در نتیجه کاوش‌ها بسا آثار گرانبهای تاریخی کشف شده که همه آن روشن ساختن تاریخ باستان مملکت خیلی مهم و قابل تذکر بشمار میرود.

کار تعمیر مطبعه معارف مکتب نسوان کارته ۴ مکتب شاه دو شمیره علیه الرحمه عمارت مکتب قبایل تکمیل یافته امسال اکثر مؤسسات معارف ترمیم و رنگمالی و تزئین شده امسال برای سامان و لوازم کمبود مطبعه معارف فرمایش داده شده که از آنجمله سه پایه ماشین جدید بایک مقدار لوازم از قبیل کاغذ و غیره رسیده برای ۷۹۸۸۳ نفر طلاب دوره ابتدائی و به ۱۸۰۰۰ طلاب متوسط و ثنوی معارف افغانستان سامان و لوازم مکتب از قبیل کتب - قلم و کاغذ و کتایچه و غیره تهیه شده و همین قسم برای ۲۶۵۴ طلاب لیلیه معارف افغانستان لوازم اعاشه و اباته آن تهیه گردیده یک تعداد کتب زبان خارجی را از آلمان فرانسه و امریکا خواستیم و برای تکمیل لابراتوارهای مکاتب سامان لازم به آلمان غربی فرمایش داده شده و یک تعداد ماشینها تراکتورهای زراعتی و غیره را برای مکتب زراعت و تخنیک عالی فرمایش داده شده در قسمت تعلیمات عالی که اجرا آن ذریعه ریاست پوهنتون صورت گرفته انفنک فاکولته شرعیات از فاکولته حقوق قرار گرفتن آن بصورت یک فاکولته علیحده تحت اداره آمر علوم شرعیه در پغمان قابل تذکر است و همین قسم تجدید نظر در پروگرام فاکولته مذکور و استخدام معلمین مصری و عراقی برای آن مهم میباشد تدریس فاکولته ادبیات کماکان جریان داشته و عنقریب از شعبه های تاریخ و جغرافیه آن لیسانسه های لایق به مملکت تقدیم خواهد شد در پروگرام فاکولته حقوق تجدید نظر بعمل آمده و بعد ازین شق اختصاصی از صنف سوم شروع خواهد شد و همین قسم سویه کورس مالی و اداری بلند برده شده فاکولته سیانس امسال یک تعداد لیسانسه های لایق به جامعه تقدیم خواهد کرد که احتیاجات ما را از احتیاج معلمین خارجی مستغنی میسازد تدریس فاکولته طب زیاده ترجمه عملی بخود گرفته و امسال تعداد فارغین آن نسبت به سالهای گذشته زیاده تر خواهد بود.

این بود روش اجرا آن وزارت معارف در امسال که به جزئیات هر یک از خواندن راپور شرح هر ریاست پی برده میتوانید.

مدیریت تدریسات ابتدائی :

فعالیت های عرفانی مدیریت تدریسات ابتدائی را در موضوعات ذیل خلاصه کرده میتوانیم:

۱- مکاتب ابتدائی: ریاست تدریسات در نظر داشت به سبب کثرت شاگردان مکاتب ابتدائی شهر و عدم گنجایش اطفال در مکاتب موجوده بقدر اعتبار و توان مالی خود یک عده مکاتب ابتدائی شش صنفی جدید در حصص مختلف شهر کابل تاسیس نماید.

اخیر پس از پیشنهاد بمقامات صلاحیت دار واستحصال منظوری موفق به تاسیس دو باب مکتب ابتدائیه جدید گردیدیم یکی در حصه دوم شهر نو (شهر آرا) و دو می در حصه شاه شهید (ح) افتتاح شد مکتب شهر آرا فعلا دارای صنوف اول الی سوم و مکتب شاه شهید دارای صنوف اول و دوم میباشد. افتتاح این مکاتب بر علاوه اینک قدمی دیگر در راه توسعه و تعمیم معارف است و از رهگذر سهولتی که در رفت و آمد اطفال خورد بمکتب پیش نموده نهایت مفید ثابت شده است .

(۲) - مکاتب دهاتی :

تاسیس و افتتاح مکاتب دهاتی که از نظر تعمیم معارف و تنویر توده در سراسر مملکت از اقدامات مفید و عملی وزارت معارف محسوب میگردد نتایج خوبی ازان بدست آمده و نظر به معلومات و راپورهاییکه بوزارت معارف میرسد این نوع مکاتب که وسیله نشر خط و سواد در دورترین نقطه مملکت است در تمام کشور استقبال شایانی از طرف اهالی میشود. نظر بهمین حسن نظر این نوع مکاتب در نقاط دور دست و طن و بر روی بلان توسعه و تعمیم معارف وزارت معارف در دوران سال ۱۳۳۲ نظر به گنجایش بودجه موفق به تاسیس یک تعداد مکاتب دهاتی جدید شده است .

مکاتب دهاتی که در سال اخیر افتتاح شده است قرار آتی است :

(الف) - مکاتب دهاتی که در ولایات کابل افتتاح شده .

- ۱ - مکتب دهاتی سروبی .
- ۲ - » » خورد کابل
- ۳ - » » بتچاک
- ۴ - » » فرزة کوه دامن
- ۵ - » » کلسکان کوه دامن
- ۶ - » » چلریز میدان
- ۷ - » » نرخ میدان
- ۸ - » » پل سرخ میدان
- ۹ - » » پورک لوگر .
- ۱۰ - » » سرخ آب لوگرد .
- ۱۱ - » » ده کلان موسی لوگرد .
- ۱۲ - » » قلعه رؤف لوگرد
- ۱۳ - » » مننگی
- ۱۴ - » » سر چشه .
- ۱۵ - » » حصه اول بهسون .

۱۶- مکتب د هاتی مرکز بهسود .	
» » ۱۷- تگاب رموز .	
» » ۱۸- منگسک (شاداب)	
» » ۱۹- کز ماب لعل	
» » ۲۰- مرکز دایکنندی	
» » ۲۱- شیخ میران	
» » ۲۲- استر لی .	
» » ۲۳- تر بلاق .	
» » ۲۴- خوردک تیخته .	
» » ۲۵- زرسنگ	
» » ۲۶- زاری-ن .	
» » ۲۷- دره شکر دره	
» » ۲۸- قریه غازه شکر دره	
» » (ب) که در ولایت فندهار افتتاح شده است :	
» » ۱- قریه نسوزانی .	
» » ۲- کرکان	
» » ۳- کتوزانی	
» » ۴- خوچه ملک	
» » ۵- شوهین	
» » ۶- محمد مسیح	
» » ۷- خواجه خاق	
» » ۸- چهل کزی .	
» » ۹- شوهین وسطی .	
» » ۱۰- روح آباد .	
» » ۱۱- مرکز فلات	
» » ۱۲- قریه معروف	
» » ۱۳- شاه جوی .	
» » ۱۴- اتقر	
» » ۱۵- مرکز شنگی .	
» » ۱۶- مندی خیل	

۱۷-	مکتب د هاتی بورکی منو نوری .	»	»
۱۸-	»	»	»
۱۹-	بوستان زائی .	»	»
۲۰-	مرکز فلات	»	»
۲۱-	ارغنداب فلات	»	»
۲۲-	ارزگان	»	»
۲۳-	»	»	»
۲۴-	تیرین	»	»
۲۵-	سپین بولدک	»	»
۲۶-	ارغستان	»	»
۲۷-	خاکریز .	»	»
۲۸-	علائه داری معروفه	»	»
۲۹-	آرق خاکریز .	»	»
۳۰-	مرکز حکومت دهله	»	»
۳۱-	انگور زیان	»	»
۳۲-	رم بافی .	»	»
۳۳-	منسکبوت	»	»
۳۴-	تغائی خواجه	»	»
۳۵-	کشک	»	»
۳۶-	تگاب خوا نساژ	»	»
۳۷-	با با قمبر	»	»
(ج)	که در ولایت مزار شریف افتتاح شده	»	»
۱-	قریه سیاگرد .	»	»
۲-	فر و زنجی	»	»
۳-	سار باغ	»	»
۴-	مرکز دره صوف	»	»
۵-	قرقین	»	»
۶-	جنگلی رابع	»	»
۷-	صیاد سریل	»	»
۸-	تیسر	»	»

- ۹۔ مکتب دہانی قریہ قدیم بوینہ قرہ
 ۱۰۔ آق کپرک » »
 ۱۱۔ چہار سنگ » »
 ۱۲۔ امام صاحب » »
 ۱۳۔ ہارون ہا » »
 ۱۴۔ مردیان فیض آباد » »
 ۱۵۔ چار جنمو » »
 ۱۶۔ خودہ دو کوہ » »
 ۱۷۔ قوچین » »
 ۱۸۔ قوتن مست » »
 ۱۹۔ کوهستانات سریل » »
 ۲۰۔ صیاد خلم » »
 ۲۱۔ با بہ قمبر » »
 ۲۲۔ حضرت سلطان » »
 ۲۳۔ قریہ غجلہ » »
 ۲۴۔ دوشی ودو آب » »
 ۲۵۔ شور تپہ » »
 ۲۶۔ درہ زندان » »
 ۲۷۔ گلد رہ » »
 ۲۸۔ قریہ گمل قچلاق » »
 ۲۹۔ شاد یان » »
 ۳۰۔ زر غون کوت » »
 (د) کہ در ولایت مشرقی افتتاح شدہ » »
 ۱۔ قریہ بنن شینوار » »
 ۲۔ ہدہ سر خر ود » »
 ۳۔ پنچہ شینوار » »
 ۴۔ عبد الخیل » »
 ۵۔ وچل پارہ خیل شینوار » »
 ۶۔ نرنگ کنرہا » »
 ۷۔ ننگلام بیچ کنرہا » »

- ۸ — مکتب د هاتې چپه دره بیچ کترها
- ۹ — « « در بابا علیه الرحمه شینوار
- ۱۰ — « « سروبی شینوار
- ۱۱ — « « سر کانی کترها
- ۱۲ — « « مندتی شینوار
- ۱۳ — « « تیکل اسمار کترها
- ۱۴ — « « نشان سنگر اسمار کترها
- ۱۵ — « « آ کام خوگیا نی
- ۱۶ — « « زاوه خوگیا نی
- ۱۷ — « « مامند شینوار
- ۱۸ — « « ده بالای شینوار
- ۱۹ — « « چو کان حصارک غلزائی
- ۲۰ — « « فریه لاجگر حصارک
- ۲۱ — « « کاندیش
- ۲۲ — « « میردیش
- ۲۳ — « « کوشتوز
- ۲۴ — « « منده گل
- ۲۵ — « « نیک موک
- ۲۶ — « « مرگک متان
- ۲۷ — « « ذمگی
- (۵) « « که در ولایت قطن افتتاح شده:
- ۱ — « « باجگاه
- ۲ — « « کیله گی
- ۳ — « « بازار خوست
- ۴ — « « بالای دوری
- ۵ — « « فریه باغ میرقندروز
- ۶ — « « یش کندر ستاق
- ۷ — « « خلیان چاه آب
- ۹ — « « نوآباد دشت ارچی
- ۸ — « « خواجه غمار

- ۱۰۔ مکتب دہاتی قلبرس تالقان
- ۱۱۔ » » آہن درۂ تالقان
- ۱۲۔ » » کو یہ ٹی فنروز
- ۱۳۔ » » حضرت سلطان
- ۱۴۔ » » چارتوت خان آباد
- ۱۵۔ » » جنگل باشی
- ۱۶۔ » » اُرکس نہرین
- ۱۷۔ » » اشککش
- ۱۸۔ » » سمتی چاہ آب
- ۱۹۔ » » جگگ پنگی قلعه
- ۲۰۔ » » قریہ حاجی شیر محمد ارجی
- ۲۱۔ » » برک
- ۲۲۔ » » علاقہ داری ہنگی
- ۲۳۔ » » آق تپہ قلعه زال
- ۲۴۔ » » قلعه زال
- ۲۵۔ » » باسوس حضرت امام
- ۲۶۔ » » قریہ ورسج فر خار علاقہ داری درۂ ورسج
- ۲۷۔ » » ملاقی، دشت ارجی
- ۲۸۔ » » جمال شاہ
- (و) کہ در ولایت ہرات افتتاح شدہ:
- ۱۔ » » مرکز مرغاب
- ۲۔ » » میران زائی
- ۳۔ » » یکہ درخت
- ۴۔ » » با غچہ
- ۵۔ » » جوی سلطان
- ۶۔ » » مرکز کشک
- ۷۔ » » تور غندی
- ۸۔ » » گلران
- ۹۔ » » کہسان
- ۱۰۔ » » مزار دولت آباد.

۱۱- مکتب دهاتی	کایسی	
۱۲- » »	تخت یرچمن	
۱۳- » »	سر مشگان	
۱۴- » »	یسا بند	
۱۵- » »	تخت تولک	
۱۶- » »	فربسی	
۱۷- » »	کمیخ	
۱۸- » »	دره تخت	
۱۹- » »	قرچقی	
۲۰- » »	غورماج	
۲۱- » »	چوند	
۲۲- » »	غوش آسیا	
(ز)	» »	که در ولایت جنوب افتتاح شده
۱- » »	کو تگی منگل	
(ح)	» »	که در ولایت اعلی پروان افتتاح شد
۱- » »	جمال آغه	
۲- » »	سنگی خان حصه دوم پنجشیر	
۳- » »	انچو سید خیل	
۴- » »	کهمرد	
۵- » »	سرخ	
۶- » »	لسونج	
۷- » »	افغانیه نجراب	
۸- » »	دره پچغان	
۹- » »	دره گلدان نجراب	
۱۰- » »	فرخساره	
۱۱- » »	محمود عراقی کوهستان نجراب	
۱۲- » »	چارقریه حصه اول پنجشیر	
۱۳- » »	کرمان حصه دوم نجراب پنجشیر	
۱۴- » »	اعنا به پنجشیر	
۱۵- » »	سنگونه	

اموروزارت معارف

۱۶-	مکتب دہاتی	سالنگ
۱۷-	» »	دہ فاضی
۱۸-	» »	چینکل
۱۹-	» »	رباط
۲۰-	» »	قمچاق غور بند
۲۱-	» »	بولغین
۲۲-	» »	درانی
۲۳-	» »	نوآباد، زبہ کوہستان
۲۴-	» »	کشکتان
(ط)	» »	کہ درولایت اعلیٰ میمنہ افتتاح شدہ
۱-	» »	ناموس
۲-	» »	خواجہ سبزیوش
۳-	» »	اسلم
۴-	» »	بلچراغ
۵-	» »	نیکی تگر امان
۶-	» »	دو فون
۷-	» »	کوسہ قلعه
۸-	» »	صحرا ئی قلعه
۹-	» »	قریہ شیخیل
۱۰-	» »	قریہ شیر بک
۱۱-	» »	گدائی قلعه
۱۲-	» »	خواجہ موسیٰ
۱۳-	» »	توریا ختو
۱۴-	» »	تورچی
(ی)	» »	کہ در حکومت اعلیٰ بدخشان افتتاح شدہ
۱-	» »	شکاشم
۲-	» »	زیباک
۳-	» »	خندود
۴-	» »	ینجہ
۵-	» »	کوف

۶- مکتب دهاتی	ماہ نو	
۷- » »	غومی سفلی	
۸- » »	قریہ سبز	
۹- » »	شهران منجان	
۱۰- » »	تکیہ کشم	
۱۱- » »	پاجو روشن	
۱۲- » »	خواهان	
۱۳- » »	وختی دیو	
۱۴- » »	شهر بزرگ	
۱۵- » »	لنگر درانم	
۱۶- » »	ارگو	
۱۷- » »	نسی	
۱۸- » »	شیر چنگک	
۱۹- » »	بچوچ وزدیو	
۲۰- » »	حوض شاه	
۲۱- » »	بلوچ	
۲۲- » »	راغ	
۲۳- » »	میر وکان	
(ک) » »	که در حکومت اعلیٰ غزنی افتتاح شده :	
۱- » »	قلعه امیر محمد خان	
۲- » »	محمد صدیق خان	
۳- » »	مزد	
۴- » »	قریہ موشکی	
۵- » »	خودزائی	
۶- » »	ارادیه	
۷- » »	پردل خان	
(ل) » »	که در ولایت اعلیٰ فراہ افتتاح شده :	
۱- » »	زھکین	
۲- » »	تجاک	
۳- » »	قریہ باجده	

- ۴- مکتب دهاتی یکن
 ۵- « « پشت کوه
 ۶- « « علمای شیب کوه
 ۷- « « چخانسور
 ۸- « « خوابگاه
 (م) « « که در حکومت اعلیٰ گرشک افتتاح شده ؟
 ۱- « « مرکز موسی قلعه
 ۲- « « تخته پل موسی قلعه
 ۳- « « کما ریز قران موسی قلعه
 ۴- « « قریه رکار قلعه بست
 ۵- « « قریه مهاجرین
 ۶- « « شورك
 ۷- « « اوبازان
 ۸- « « برنوزاد

(۳) مکاتب دهاتی سیاره

وزارت معارف به سلسله تاسیس و تعمیم مکاتب دهاتی در سراسر کشور چهاره برای تعلیم و تربیه اطفال کوچی نیز اندیشیده است که عبارت از تاسیس مکاتب دهاتی سیار است مکاتب دهاتی سیار آن نوع مکاتب دهاتی میباشد که برای يك قبیله کوچی تاسیس گردیده و هر جا که قبیله مذکور سفر کند مکتب هم همراه آنها با تمام سامان و لوازم تحصیل میباشد مکاتب دهاتی سیار از حیث پروگرام کیفیت تعلیم عیناً مانند دیگر مکاتب دهاتی بوده و فرقی که دارد اینست که همیشه با قبایل کوچی بوده هر جا که آنها میروند معلم سامان و لوازم تحصیل شاگردان همراه شان میباشد و به این وسیله سیر و حرکت آنها از يك محل به محل دیگر مانع تعلیم پسران شان نمیگردد او این مکاتب دهاتی سیار در سال ۱۳۳۲ برای اهالی کوچی هزار بز در قریه سنگر رودات مر بوط ولایت مشرفی تاسیس شده این مکتب سیار در موسم زمستان در قریه سنگر رودات دایر بوده و در فصول گرما با قوام کوچی هزار بز در فردشمن مر بوط ولایت کابل نقل مکان و در آنجا به تحصیل طلاب ادامه داده میشود امید است متناسب با گنجایش بودجه این نوع مکاتب توسعه داده شود.

(۴) کورسهای سواد خوانی

کورسهای اکا بر که یکی از وسایل مهم تعمیم خط و سواد در میان افراد جامعه میباشد از سال ۱۳۳۰ به اینطرف اقدام به تاسیس این کورسها گردیده و قرار یک تجربه به شد تا حال نتیجه خوبی از آن بدست آمده و یک عده اشخاص بی سواد و ناخوان موفق شدند دارای خط و سواد گردند

در سال ۱۳۳۲ دایره توسعه و تعمیم کورسهای اکابر از مرکز مملکت به اطراف ولایات نیز اثر کرده اخیراً مدیریت های معارف موفق به افتتاح يك تعداد کورسهای اکابر گردیده اند کورسهای اکابر در سال ۱۳۳۲ در مرکز ولایات تاسیس گردیده حسب آتی است

۱- ولایت کابل در مجلس عمومی ولایت کابل يك باب

۲- در یلخمری مربوط حکومت قطغن يك باب

۳- در شهر قندوز « « « «

۴- « خان آباد « « « «

۵- « قندهار يك باب

۶- « جلال آباد يك باب

۷- مرکز حکومت اعلى پروان

۸- شهر فیض آباد حکومت اعلى بدخشان يك باب

کورسهای اکابر ذکور و ناث مرکز نیز روز بروز در توسعه و انکشاف بوده و بر علاوه کورسهای سال گذشته دو باب کورس جدید برای مردان و يك باب کورس جدید برای انات تاسیس گردیده است .

(۵)- اصلاح و تعدیل و طبع تعلیمات نامه :

تعلیمات نامه تدریسات ابتدائی که نظر به ایجابات وقت و ضروریات محیطی قابل تعدیل بوده در سال گذشته تعدیلات و اصلاحات لازمه در آن بعمل آمده و به تصویب شورای عالی معارف رسانیده شده بود پس از شیت مواد و مقررات آن در سال ۱۳۳۲ فرمایش طبع آن داده شده و تعلیمات نامه تدریسات ابتدائی مطابق ضروریات مکاتب و موسسات جدیداً بغارسی و پشتو طبع گردیده .

همچنان برای ایشکه معلمین و مدیران خارجی که در مکاتب مامور و خدمت میباشند و نیز اشخاص و موسسات فرهنگی که با ما روابط علمی دارند از مقررات و اصول مکاتب و موسسات ما واقف نمایند تعلیمات نامه های ابتدائی بعد از ایشکه جدیداً طبع گردیده به انگلیسی ترجمه و در مطبعه معارف به لسان مذکور طبع شده و مورد استفاده قرار داده شد

(۶)- کورس اصول تدریس جلال آباد :

وزارت معارف بمقصد استفاده از اصول جدید تدریس و اصلاح طرز تفتیش تدریس چنین تجویز نمود که يك کورس اصول تدریس بمعلمی مستر هل متخصص تعلیم و تربیه مشاوری و نسکو تاسیس و تمام مقتشین مرکز و ولایات در کورس مذکور شامل شده از طریق های جدید استفاده و مورد تطبیق و عمل قرار دهند و به همین منظور در موقع رخصتی مکاتب تمام مقتشین ولایات را حاضر و به جلال آباد اعزام گردیده در کورس مذکور شامل شدند .

تعلیمات بصری :

دردنیای امروزی وسایل زیادی در تعلیم و تربیه اطفال بکار برده میشود بر علاوه آنکه موضوعات دروس را بذریعہ سامان و لوازم عملاً به اطفال نشان میدهند از دستگا های سینما- رادیو- درامه ها بشکل کنفرانس و غیره و غیره استفاده بعمل می آید وزارت معارف برای اینکہ تعلیمات بصری شاگردان مکاتب را تقویہ نموده و نیز آثار و علائم مدنیت را در دورترین نقاط مملکت برساند اقدام بنمایش فلمهای تعلیمی و تربیوی و صحنی در مکاتب و ایالت و اهالی نقاط متذکره نموده بدو ایک دستگاہ سینمای سیار با انواع و اقسام فلمهای تعلیمی و تربیوی تهیه نموده در مکاتب و ایالت مشرفی ولایت قطن تعلیمی و تربیوی نمایش داده شده بعدیک دستگاہ دومی نیز بان افزوده شده در مکاتب پروان- لوگر- قندهار- فلمهای متعدد نمایش داده شد در دوران سال ۱۳۳۲ در ولایات ذیل ذریعہ سینمای سیار فلمهای تعلیمی نمایش داده شده است.

۱- در ولایات قطن برای طلاب (۲۰) باب مکاتب و اهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد.

۲- حکومت اعلی پروان » » (۱۶) باب مکاتب و اهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد .

۳- حکومت کلان اوگرد » » (۸) باب مکاتب و اهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد .

۴- ولایت قندهار » » (۱۲) باب مکاتب و اهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد .

۵- ولایت مشرفی » » (۳۲) باب مکاتب و اهالی آن مناطق که مکاتب در آنجا وجود دارد .

۸۸

جمله

- پشمتو :

مدیریت تدریسات ابتدائی دارای شعبه پشمتو بوده و امور مربوطه بکورسهای پشمتوی معلمین تمام مکاتب مملکت را اداره و از کورسهای معلمین مرکوشش گروهی و ارسی سینما مید . فعلاً یک تعداد کورسهای پشمتو از سمستر اول الی ششم دائر میباشد که معلمین مکاتب در آنها مشغول خواندن پشمتو میباشد. بر علاوه امتحانات سمسترهای اول الی پنجم معلمین که از طرف مدیریت تدریسات ابتدائی گرفته میشود امتحان سمسترهای نهائی معلمین نیز از طرف این مدیریت باشمول نماینده ریاست مطبوعات و سایر اعضای معینہ قرار مقررات اخذ و شهادتنامه داده میشود بر علاوه کسانی که در سال ۱۳۳۱ از سمستر ششم کامیاب و شهادتنامه گرفته اند در سال ۱۳۳۲ نیز (یک تعداد) معلمین مکاتب ابتدائی و لیسه های مرکز و لیسه نوی

کابل در امتحان نهائی که در برج سرطان ۱۳۳۲ در ایسه استقلال به شمول نماینده مطبوعات از آنها گرفته شده گامیاب موفق به اخذ شهادتنامه و معاش امتیازی گردیده اند.

۹ - کورس دارالعلمیات:

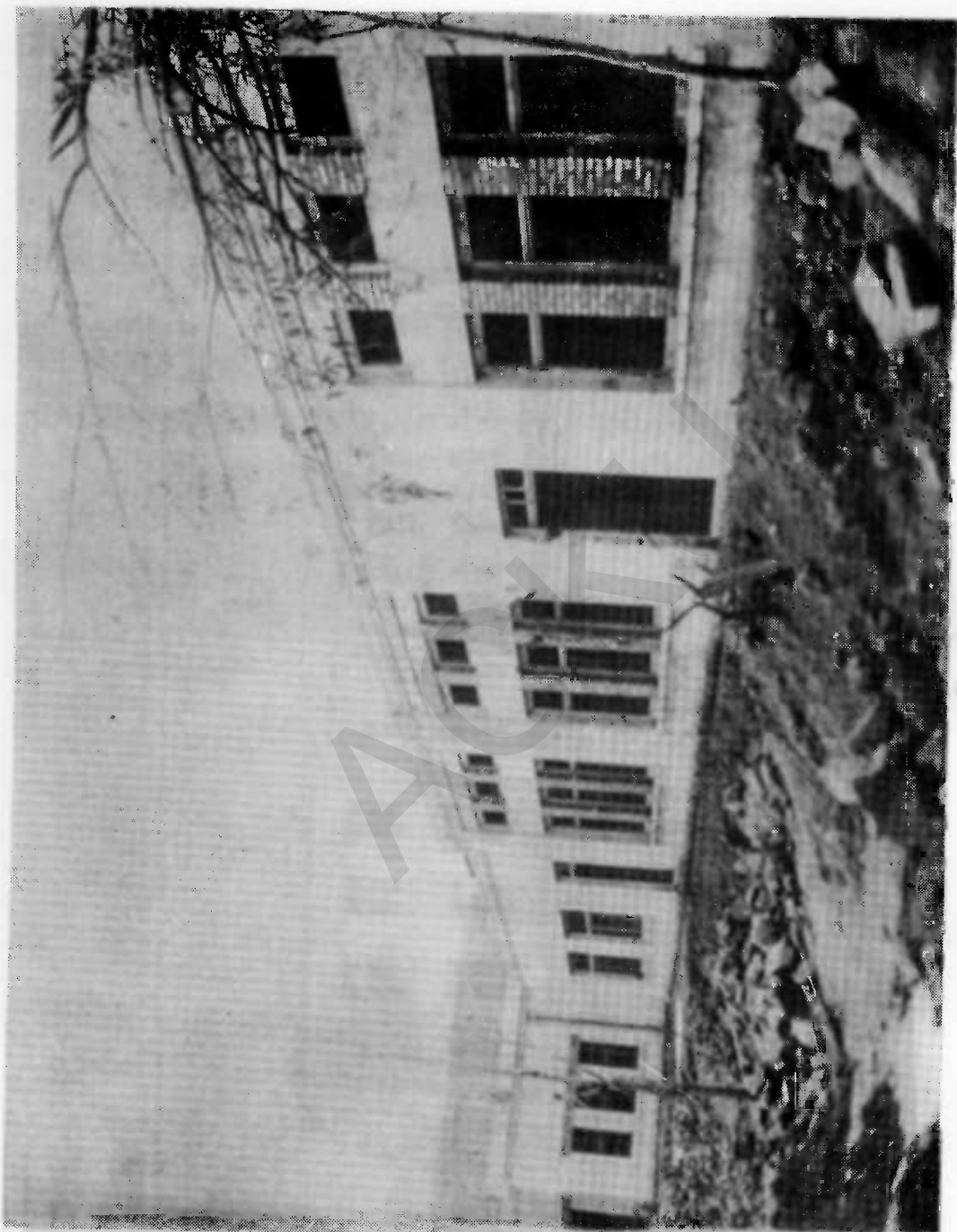
طوریکه خوانندگان اطلاع دارند در سال ۱۳۳۱ بغرض بلند بردن سویه تعلیمی معلمات مکاتب ابتدائی نسوان یک کورس دارالعلمیات تاسیس و قرار شرائط مقررات معینه شاگردان کورس موصوف از معلمات مکاتب ابتدائی شامل درس گردیدند افتتاح این کورس قرار یکه مشاهده شد نتیجه خوبی داده و معلمات ابتدائی مکاتب نسوان دارای معلومات علمی و مدارج تعلیمی بلندتری خواهند شد (۶۰) نفر شاگردان کورس فعلاً در صنف سوم مشغول درس بوده و در سال ۱۳۳۳ بحیث معلمات لایق فارغ التحصیل خواهند شد.

مدیریت تدریسات ثانوی:

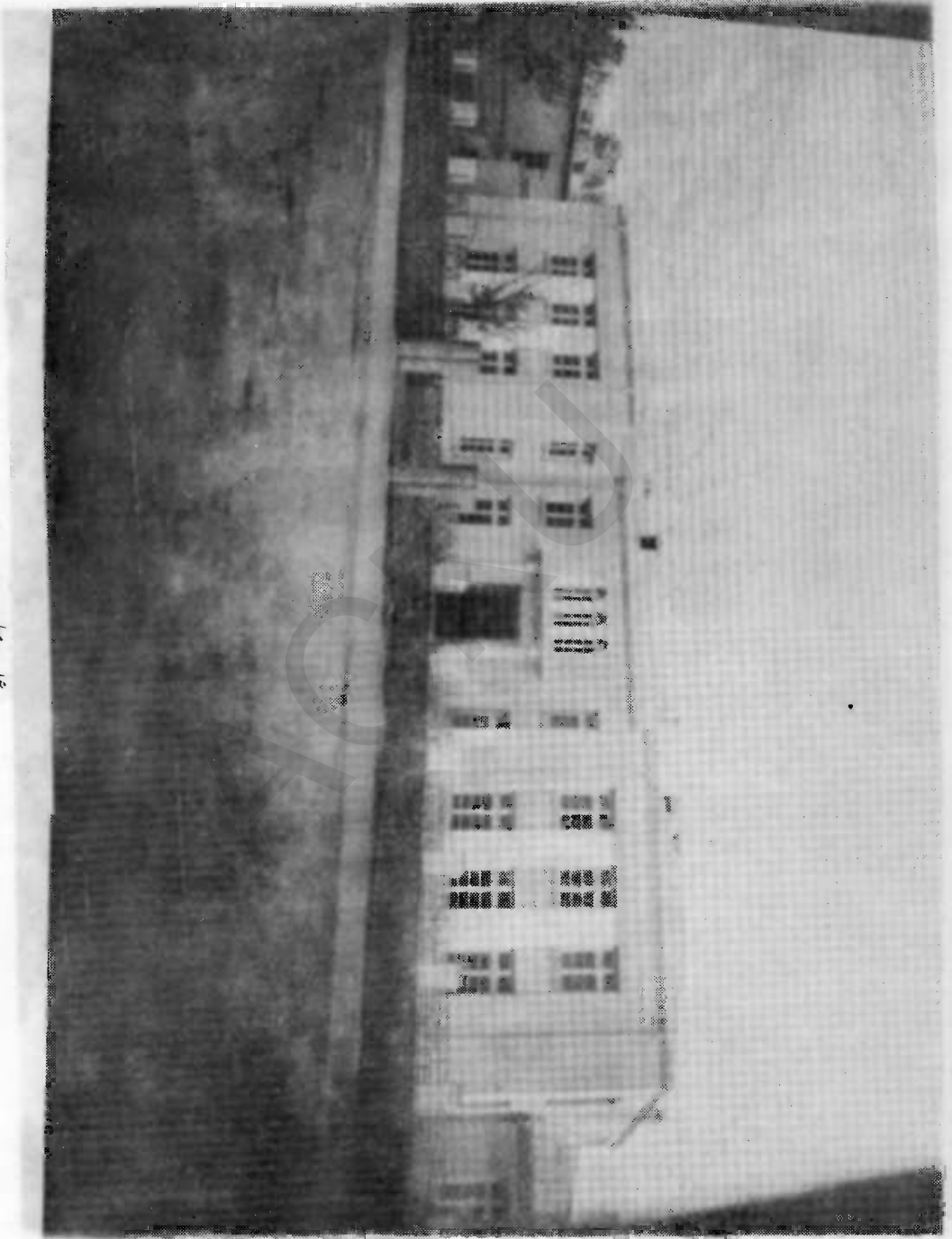
مقصد از مکاتب متوسطه و ثانوی آن است که متعلمین در آن اعتیاد دات دینی - اخلاقی و صحتی پیدا نموده چنان اشخاص تربیه کردند که هر یک از آنها وطن دوست - صاحب مسلك و مرد حقیقی بار آمده با بنای وطن و حیات ملی مصدر خدمات شایان شده بتواند پس مکاتب متذکره ذریعه تدریسات منظم بدین مقصود و قایه که تلقینات و اعتیادات خیرخواهانه برای طلاب تا مین و آنها را برای زندگی آینده که پیش رو دارند آماده نماید. نایل می شود و قیمت کامیابی این نوع مکاتب با نتایجیکه درین مورد بدست می آید اندازه میشود.

پس ایسه ها و مکاتب متوسطه برای بر آوردن مقصد فوق الزکر حتی الامکان در محلاتی که شرایط افتتاح آن مساعد بوده سال گذشته عوض نمودیم تاسیس گردیده است فعلاً از جمله ۲۱ باب ایسه و متوسطه ذکور و سه باب ایسه و متوسطه نسوان که مربوط مدیریت تدریسات ثانوی است (۸) باب ایسه آن در مرکز کابل دائر و عبارت است از ایسه حمیه ایسه استقلال - ایسه نجات - ایسه غازی - ایسه ابن سینا - ایسه نوری کابل - که هنوز به نسبت تعداد کم متعلمین تشکیل صنف دهم را نهموده است (و دو باب ایسه نسوان (که عبارت است از ایسه ملالی که از (۸) سال به این طرف فارغ التحصیل بسکلور داده است

و ایسه زرغونه که در سال ۱۳۳۲ فارغ تحصیلات صنف نهم داده و در صورت شوق و خواهش طالبات به ادامه تحصیل ممکن است در حوت ۱۳۳۲ تشکیل صنف دهم را بدهیم ما بقی ۱۶ باب ایسه های ذکور و اثاث در ولایات قرار ذیل دائر میباشد یک باب متوسطه در غزنی بنام متوسطه سنائی. دو باب ایسه در قندهار بنام احمد شاه و میرویس بابا ایسه های قندهار چندین دوره فارغ التحصیل بسکلور یاد داده است اما در سه سال اخیر نظر بقلت تعداد شاگردان در صنف ۱۱ و ۱۲ و شاگردان آنجا را به ایسه های مرکز کابل

الحاقية صيد مكتبة شاه دوشميره عليه الرحمه

عمارت طبرستان - هراز

عمران و معماری ایران

طور لیلیه شامل مینمودیم ولی از سنبل ۱۳۳۲ که شروع سال تعلیمی مناطق گرم سیر است در باره صنف ۱۲ دوباره لیسه احمد شاه دائر گردیده است) یک باب متوسطه در فراه که تاجان چند دوره فارغ التحصیلان صنف ۹ هم آن در مکاتب مسلکی شامل گردیده اند و دو باب لیسه هرات بنام لیسه سلطان غیاث الدین و لیسه جامی در سالهای گذشته هم در لیسه سلطان غیاث الدین تشکیل صنف یازده به عمل آمده بود ولی در سابق نظر بقتل شاگردان در صنف فوق الذکر و نظر بقتل معلمین سیانس وزارت معارف دوام صنف یازده را در هرات عملی ندانسته شاگردان آنجا را به یکی از لیسه های مرکز یادارای معلمین شامل مینمرد بالاخره در ۱۳۳۲ توانستیم صنف یازده را در هرات دائر نمائیم که به این ترتیب اگر خواست خداوند باشد لیسه های هرات در ۱۳۳۴ فارغ التحصیلان بکلوریا به جامعه تقدیم خواهد کرد.

یک باب مکتب متوسطه در مینده از چند سال به اینطرف فارغ التحصیلان صنف نهم داده است که به مکاتب مسلکی کابل شامل و به تحصیل خوداد امده اند. یک باب لیسه در مزار شریف که از سال ۱۳۲۷ به اینطرف فارغ التحصیلان صنف نهم داده است نظر به علتی که در باره لیسه های هرات در بالا ذکر شد تشکیل صنف دهم را تا همین اواخر عملی نتوانستیم.

بالاخره در سال تعلیمی ۳۱-۳۲ صنف دهم تشکیل گردیده است. یک باب لیسه در بغلان و دو باب متوسطه در فیض آباد و خان آباد موجود است و برای لیسه بغلان وزارت معارف از دو سال به اینطرف اجازت تشکیل صنف دهم در صورت تعداد کافی شاگردان فارغ صنف نهم و رسانیدن معلمین لایق ساینس صادر نموده است متوسط فیض آباد چند دوره فارغین صنف نهم را برای شمول در مکاتب مسلکی کابل تقدیم نموده است متوسطه خان آباد قسمیکه در سال گذشته عرض شد جدیداً از ابتدائی شش صنفی به متوسطه مبدل گردیده است و امسال صنف هفتم و در سال ۱۳۳۳ صنف هشتم را دارا می باشد یک باب لیسه در چهار یکار که تشکیل صنف دهم را در سال ۱۳۳۱ صورت گرفته است و فعلاً (یازده نفر) شاگرد در صنف یازده دارد.

یک باب متوسطه در گردیز بنام متوسطه عبدالجی گردیزی که این مکتب هم مانند سایر متوسطه های یک تعداد زیاد فارغین صنف نهم را برای شمول در لیسه زراعت و سایر مکاتب مسلکی تقدیم داشته است

دو باب لیسه در ولایت مشرقی یکی در مرکز جلال آباد بنام لیسه ننگرها و دیگری در تیگری لغمان بعد از آنکه چندین دوره فارغ التحصیلان صنف نهم آن شامل مکاتب مسلکی گردیده بالاخره از دو سال به این طرف در اثر اصرار زیاد اهالی وزارت معارف در تشکیل صنف دهم آن اقدامات بعمل آورده است.

به ترتيب فوق تقریبا (۱۸) هزار معلم و معلمه در لیسه‌ها و متوسطه‌های مربوطه مدیریت تدریسات ثانوی درسال تعلیمی ۱۳۳۲ مشغول تحصیل بوده است که ازین جمله (۹ ۹۶۵) نفر در هشت باب لیسه کابل به ترتیب ذیل منقسم بوده است

لیسه حبیبیه	(۲۰۰۵)	شاگرد
لیسه استقلال	(۱۴۸۸)	»
لیسه نجات	(۱۳۹۵)	»
لیسه غازی	(۵۴۲)	»
لیسه ابن سینا	(۵۳۳)	»
لیسه نوی کابل	(۵۱۵)	»
لیسه ملالی	(۱۳۱۶)	»
لیسه زرغونه	(۱۸۶۷)	»

و مابقی در ولایات دوام تحصیل میدهند.

در مکاتب فوق درسال تعلیمی ۱۳۳۱ بتعداد (۵۶۹) نفر معلمین داخلی و خارجی مشغول تدریس بوده است

و ارسای از امور تعلیمی مکاتب مربوطه .

مدیریت تدریسات ثانوی به کمک اعضای تدریسات و مقتضین ریاست تفتیش از امور تدریسی مکاتب مربوطه در جریان سال و ارسای نموده اند به معلمین و شاگردان هدایات لازمه داده اند و در حین امتحانات سه ماهه و شش ماهه و سالانه نه تنها از اراکین وزارت معارف بلکه از فضلا... دانشمندان و علاقه مندان معارف دعوت بعمل آمد تا در غور و رسی مکاتب با مدیریت تدریسات ثانوی کمک نمایند که بدین ترتیب در حین امتحان سالانه صنف هفتم الی یازدهم مرکز علاوه بر داخلی معلمین خود مکاتب ازده الی پانزده نفر معیارین و ممتازین خارج مکتب نیز بجهت در قوس و حوت ۱۳۳۱ و چه در قوس ۱۳۳۰ دعوت بعمل آمده بود امتحانات بکلوریا که تحت اداره مستقیم مدیریت ثانوی بعمل می آید چنانس اول ۱۳۳۱ از شانزده قوس الی سوم جدی و از چانس دوم همان سال از ۱۵ حوت الی دوم حمل ۱۳۳۲ دوام داشت هکذا چانس اول ۱۳۳۲ از تاریخ ۱۴ قوس ۱۳۳۲ شروع و سوم جدی تمام گردیده است در سال ۱۳۳۲ مثل سالهای سابق سورات صنف نهائی دوره متوسطه و از بکلوریا را مدیریت تدریسات ثانوی بکمک استادان پوهنتون و اراکین وزارت معارف ترتیب در موقع معینه بدسترس ادارات مکاتب رسانید .

توزیع شهادتنامه ها: مدیران سرپرستان ۱۳۳۲ مانند همیشه ساله محفلی بزرگی را دران علاوه بر مدیران داخلی و خارجی مکاتب مرکز و هیئت اداری آنها - اراکین وزارت معارف رئیس پوهنتون و روسای فاکولته ها و هم از نمایندگان

یونسکو نیز دعوت بعمل آمده بود توزیع شهادتنامه ها از طرف جلالتماب وزیر معارف صورت گرفته - وبه طلاب لایق که حایز درجات اول - دوم - سوم بوده به هر کدام سه صد دو صد و پنجاه افغانی و دو صد افغانی پول نقد طور انعام داده شد .

سیستم جدید در ایسه حبیبیه: در سال تعلیمی ۱۳۳۲ در اثر پیشنهاد نماینده یونسکو و منظوری مجلس وزارت معارف صورت تدریس مضامین ۱۲ گانه صنف ۱۰ حبیبیه را تغییر داده تدریس متمركز مضامین را تجربه بنا عملی نمودیم طور عموم تقسیم ساعت ۱۲ مضمون صنف دهم مکتاتب نظر به اهمیت آن در سیستم سابقه به ترتیب ذیل منقسم گردیده بود

دنیات شریف ۲ ساعت	فارسی سه ساعت	پشتو ۴ ساعت
تاریخ ساعت	جغرافیه ۲ ساعت	جیولوژی سه ساعت
فزیک سه ساعت	کیمیا سه ساعت	لسان خارجه ۶ ساعت
ریاضیات ۷ ساعت	سیورت ۱ ساعت	

ولی در صنف دهم ایسه حبیبیه که دارای (۳۶) نفر متعلم و به دو شعبه (الف) و (ب) منقسم گردیده تقسیم ساعت مضامین را بجه ترتیب ذیل عملی نموده سال تعلیمی را بدو سمنتر مستقل منقسم و در هر کدام آن تدریس (۶) مضمون مختلف آنرا بصورت متمرکز قراردادیم چنانچه تقسیم ساعات مضامین در هر کدام از شعبات صنف دهم ایسه حبیبیه بقراز ذیل ترتیب شده است .

صنف دهم الف	صنف دهم ب
کیمیا ۶ ساعت	دنیات ۴ ساعت
الجبر ۸ ساعت	فزیک ۶ ساعت
جغرافیه ۴ ساعت	هندسه ۷ ساعت
جیولوژی ۵ ساعت	تاریخ ۴ ساعت
فارسی ۶ ساعت	پشتو ۸ ساعت
انگلیسی ۶ ساعت	انگلیسی ۵ ساعت
سیورت ۱ ساعت	سیورت ۱ ساعت
جمله ۳۶ ساعت	جمله ۳۶ ساعت

در ماه اول سال تعلیمی متعلمین صنف دهم به ترتیب فوق دوام تحصیل دادند و در ماه سرطان امتحان (سالانه) مضامین اول خود را داده به تحصیل دروس مضامین دو می شروع نمودند و در ماه قوس امتحان گروپ دوم مضامین آنها اخذ گردید .

اگرچه نتیجه که از تطبیق سیستم جدید تدریس در ایسه حبیبیه بدست آمده است قناعت بخش است و همین انتظار را هم داشتیم چه از یکطرف چون تمرکز قوای متعلمین در بالای

یکتعداد کمی مضامین بعمل می آید پس قوه آخذہ آنها باید بیشتر و مکملتر باشد و از جانب دیگر هر گاه متعلمی در یک سمستر ناکام می ماند در حقیقت نصف سال تعلیمی اوضاع میگردد نه تمام سالش با این هم تا وقتیکه یک دوره تعلیمی سه سال تجربه حاصل نشده است است تمام جنبه های مفید و غیر مفید مطالعه نگردیده است عملی نمودن آنرا در سایر مکاتب تعمیم نمی نمایم

و در سال ۱۳۳۳ در یکی دو مکتب دیگر نیز تحت نظارت تدریسات با زنجیره در زمینه بعمل خواهد آمد و قارئین گرامی سالنامه و اشخاص ذی علاقه را از نتیجه مستحضر میگردانم . اعزام طلاب بخارج . - وزارت معارف که احتیاج زیاد به متخصصین مسلکی معلمین لایق برای مکاتب مسلکی و ثانوی خود دارد علاوه بر اشخاصیکه در داخل مملکت آنها را تحت تربیه قرار میدهد همه ساله یکتعداد از فارغین بکلوریا از ایسائسه هاراطورسکا لرشب و فیلوشیب بخارج اعزام میدارد از آنست که مدیریت تدریسات ثانوی بعد از ختم امتحانات چانس اول و دوم سال تعلیمی ۱۳۳۱ احتیاجات معارف را برای متخصصین و معلمین لایق در شقوقیکه هنوز برای آن نفر تا اعزام نگردیده است و یا آنکه تعداد کافی نبوده است بمجلس معارف پیشنهاد و در زمینه یک نفر برای تحصیلات عالی در شق فلسفه تصویب گردید و آقای عبدالعزیز خان ولد محمد عمر خان از ایسائسه نجات اعزام گردید .

بر علاوه در سال (۱۳۳۲) پنج سکا لرشیب که توسط سفارت هند بوزارت معارف داده شده بود که آقایون ذیل بهند اعزام گردید .

(۱) آقای عبدالاحمد خدن

(۲) آقای محمد سرور خان

(۳) آقای محمد یعقوب خان

(۴) محمد افضل خان

(۵) آقای عبدالرحمن خان

تکمیل دوسیه و ترتیبات اعزام این همه اشخاص از مدیریت تدریسات ثانوی بعمل آمده است علاوه تا مدیریت تدریسات ثانوی توسط ریاست پوهنتون راپور تعلیمی محصلین اعزامی وزارت معارف را حاصل و تحت غور و مذاقه قرار میدهد تعداد محصلینیکه وزارت معارف برای تربیه معلمی در شقوق مختلف اعزام نموده است (۴۴) نفر در مالک ذیل مشغول تحصیل اند .

۱- بشیر احمد	ولد فیض محمد خان امریکا
۲- محمد عزیز	محمد حسن خان مطبعه جرمنی
۳- نخلی	شام محمد و دخان غازی علوم سیاسی امریکا
۴- گل محمد	خیر محمد خان مطبعه جرمنی

- ۵- عصمت الله ولد سردار عنایت الله خان معماری امریکا
- ۶- عبدالغنی » محمد عمر خان تیلہ مونیکیشن جرمنی
- ۷- شیر محمد » نور محمد خان برق ومیخانیک امریکا
- ۸- غلام حیدر » محمد حسن خان انجینیری موتر جرمنی
- ۹- غلام فاروق » غلام حسن خان پیداگوژی امریکا
- ۱۰- محمد بصیر » محمد امین خان کیکودیزی وکار توگرافی جرمنی
- ۱۱- عبد الجلیل » عبدالغفور خان نٹھولوژی امریکا
- ۱۲- عبدالعزیز » محمد عمر خان فلسفہ جرمنی
- ۱۳- صفی الله » حبیب الله تربیہ حیوانات امریکا
- ۱۴- خان محمد » نیاز محمد علوم شرعیہ مصر
- ۱۵- محمد رفیع » محمد شفیع بیالوژی نباتی امریکا
- ۱۶- گیلا بخان » حضرت جانتخان اصول الدین مصر
- ۱۷- ولی احمد » سلطان احمد مالیه واقتصاد فرانسه
- ۱۸- محمد کبیر » محمد انور علوم شرعیہ مصر
- ۱۹- محمد حیدر » عبد الحکیم زراعت فرانسه
- ۲۰- غلام محی الدین » دوست محمد علوم عربی مصر
- ۲۱- عبدالاحد » عبد الر شید زراعت فرانسه
- ۲۲- غلام محمد » خان محمد علوم عربی اصول الدین مصر
- ۲۳- سید بہاوالدین » سید شمس الدین فلسفہ فرانسه
- ۲۴- غلام صفدر » شیر میرزا علوم عربی مصر
- ۲۵- احسان الله » امان الله خان سویس
- ۲۶- محمد وسی » محمد ابراہیم شرعیات وعلوم دین مصر
- ۲۷- دونفر صبیہ های سویس
- ۲۸- دونفر صبیہ های سفیر کبیر افغانی در ترکیہ
- ۲۹- غلام محمد ولد نیاز محمد جغرافیہ سویس
- ۳۰- نجیب الله » غلام محمد تجارت ومالیہ لندن
- ۳۱- میر زمان شاہ » میر محمد شاہ مہندسی تہمیر لندن
- ۳۲- عبدالقادر » عبدالغفور امور مضبہ
- ۳۳- سراج الدین » محمد ایوب تاریخ

دکابل کالنیه

ولد جان محمد پیداکوژی « مبرز ابو القاسم مهندسی تعمیرات » « محمد نوروز تجارتي وماليه جرمني » « عبدالرزاق برق وميخانیکي » « عبد الاحد مهندسی تعمیر » « سيد فقير خان تجارت ومايه » « علي احمد اقتصاد » « مهر علي زواوژی » « محمد اکبر کیمیای زراعتی »	۳۴- علی محمد ۳۵- غلام نبی ۳۶- عبدالواحد ۳۷- عبدالوکیل ۳۸- عبد السمیع ۳۹- سید شریف ۴۰- فقیر احمد ۴۱- محمد شاه ۴۲- محمد اصغر
--	--

در سال ۱۳۳۲ از جمله محصلین اعزامی وزارت معارف (پنج) نفر واپس بوطن مراجعت نموده مشغول تدریس میباشند. توریالی اعتادی - حمید الله طرزی - صبغت الله مجد دی عبدالعلیخان - عبیدالله خان شیوانا اجازه اسعار و بررسی از امور شاگردان در خارج .
 در اثر تقاضای نماینده گان سیاسی افغانی در خارج و منظور مجلس عالی وزرا قرار فرمان ۲۷۲۱ ر ۳۰۹۱۲۲ مقام منیع صدارت عظمی اجازه تادیه اسعار خارجه را برای اولاد نماینده گان سیاسی و مامورین دیگرافغانی که در خارج وظیفه دار باشند و اطفال خود را در مکاتب آنجا شامل نمایند وهم برای اشخاصیکه اطفال خود را برای دوام تحصیلات آنها در خارج تنها اعزام دارند داده است در اثر این امر تا حال برای (۹۹) نفر شاگردان افغانی که در ۱۳ مملکت خارج به ترتیب ذیل مشغول تحصیل اند تادیه اسعار خارجه در بدل پول افغانی کسه او لیای آنها درد افغانستان با ننگ پرداخته داده شده است .

ایطالیا ۴ نفر - سویس ۱۰ نفر - فرانسه ۸ نفر - انگلستان ۵ نفر - ترکیه ۴ نفر
 چکوسلواکیه ۴ نفر - لبنان ۱ نفر - المان غربی ۲۰ نفر - امریکا ۱۴ نفر - مصر ۱۶ نفر
 عراق ۴ نفر - ایران ۶ نفر - و پاکستان ۳ نفر . برای تادیه اسعار اینچنین اشخاص
 در اثر ملاحظه وغور درباره راپورتعلیمی آنها که از طرف تدریسات ثانوی بعمل می آید
 باد افغانستان بانک مکاتبه ومقافهه بعمل می آید . نمایش رسامی و کار دستی شاگردان
 مکاتب (سالون خزان وزارت معارف درباره احیای ذوق بدیع شاگردان وتشویق آنها
 به صنایع نفیسه وسایر کارهای دستی . خیاطی ... بافت وگلدوزی - در مکاتب نسوان)
 وغیره توجه خاصی درین او اخر بعمل آورده است ودر پروگرام های رسم مکاتب
 قسمیکه سال گذشته از آن تذکر داده بودیم تجدید نظر بعمل آمده ومدیریت تدریسات
 ثانوی بکمک سامان مکاتب مرکز پروگرام جدیدی را روی کار آورده است که دران
 رسم هندسی رسم اجسام حیه رسامی تزئیناتی ونقاشی نیز شامل گردیده است واسباب

تشویق و ترغیب شاگردان نیز در این دو سال اخیر بیشتر مجایا گردیده است در سال ۱۳۳۱ در سالون بزرگ وزارت معارف برای اولین مرتبه نمایش آثار شاگردان مکاتب از طرف جلالتماب وزیر معارف بروز اول عقرب افتتاح گردید و در سال ۱۳۳۲ نیز مدیریت تدریسات ثانوی بکمک معامین رسم و کاردستی - خیاطی - بافت - و گلدوزی مکاتب نسوان بیشتر از هفت هزار اثر رسامی - نقاشی - کاردستی - خیاطی - بافت و گلدوزی شاگردان مکاتب ذکور و اناث و کورس سواد خوانی موسسه نسوان را در کلب سپور تهای نقیله گرد آورده و در معرض نمایش گذاشته بود این نمایش که ده روز دوام داشت بساعت ۱۱ بجبه روز دوم عقرب ۱۳۳۲ توسط جلالتماب وزیر معارف در حالیکه رسامان مکاتب و بعضی از اراکین معارف حضور داشتند افتتاح گردید در روزهای ما بعد متعلمین مکاتب معامین داخلی و خارجی - هیئت یونسکو و یو. یو. ا. هالی جوفه جوفه به تعداد (۱۱۰۰۰) نفر آمده از زحمت کشی های شاگردان تقدیر و تحسین میگفتند مدیریت تدریسات بکمک رسامان هیئت پنج نفری را انتخاب و تحت ریاست آفای خیر محمد خان رسام لیسه تجار تی درجه بندی آثار را بعمل آوردند در نتیجه (مبلغ ۱۲۳۵۰) افغانی برای متعلمان و متعلمین درجه اول دوم و سوم طور انعام داده شد و بر علاوه بیشتر از (۲۰۰۰۰) افغانی اثر شاگردان ذکور و اناث توسط تماشا چیان خریداری و پول آن را بصاحبان اثر تسلیم دادند .

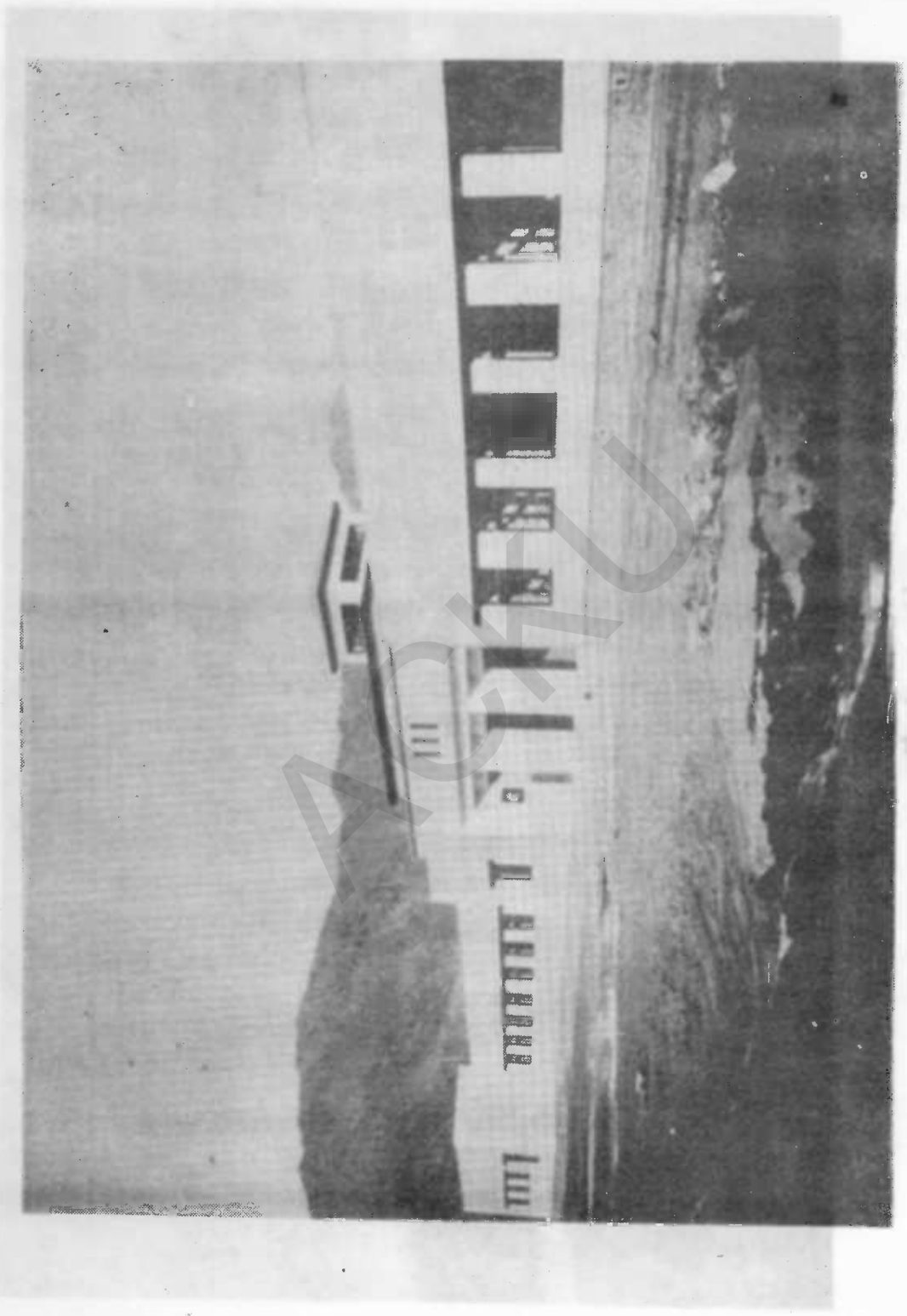
سال گذشته به اطلاع قارئین رسانیده بودیم که آثار رسامی یک دسته شاگردان را در نمایش بین المللی رسامی و نقاشی که در دهلی ترتیب یافته بود ارسال نموده بودیم در نتیجه در بین ۲۶ مملکت شرکت کنندنده دو نفر شاگردان افغانی عبدالقواب متعلم لیسه غازی و عبدالمنان لیسه مکتب تجار تی یکی در بین اطفال ۱۳ ساله درجه اول و دومی در بین شاگردان ۱۵ ساله درجه دوم و حایز جایزه گردیده جایزه نفر اول الذکر عبارت از یک صراحی و از نفر دوم یک کیلاس نقره بود توسط رئیس جمهور هند به جلالتماب سفیر کبیر افغانی در دهلی سپرده شده بود تا بکابل ارسال دارد سامان مذکور بمدریت تدریسات ثانوی توصل و توسط جلالتماب وزیر صاحب معارف بصاحبان آن سپرده شد در سال ۱۳۳۲ نیز یکتعداد از آثار رسامی و نقاشی رسامان مشهور کابل برای نمایش در هند ارسال نموده ایم از برای تشویق بهتر رسامان و اشخاص صاحب ذوق وزارت معارف در نظر دارد ترتیباتی را برای یک اتولیه آزاد رسامی و نقاشی افتتاح نماید تا شایقین در اوقات فراغ مکتب در آنجا تحت هدایت رسامان ماهر دوام بدهند .

در اثر پیشنهاد مدیریت تدریسات ثانوی وزارت معارف بر سامان که در اثر ترتیب (سالون خزان) و تهیه شاگردان خوب جدیت زیادی به خرج داده بود آنها را مورد تفقد قرار داده یک یک مشت پول به طور انعام به آنها اعطا نمود

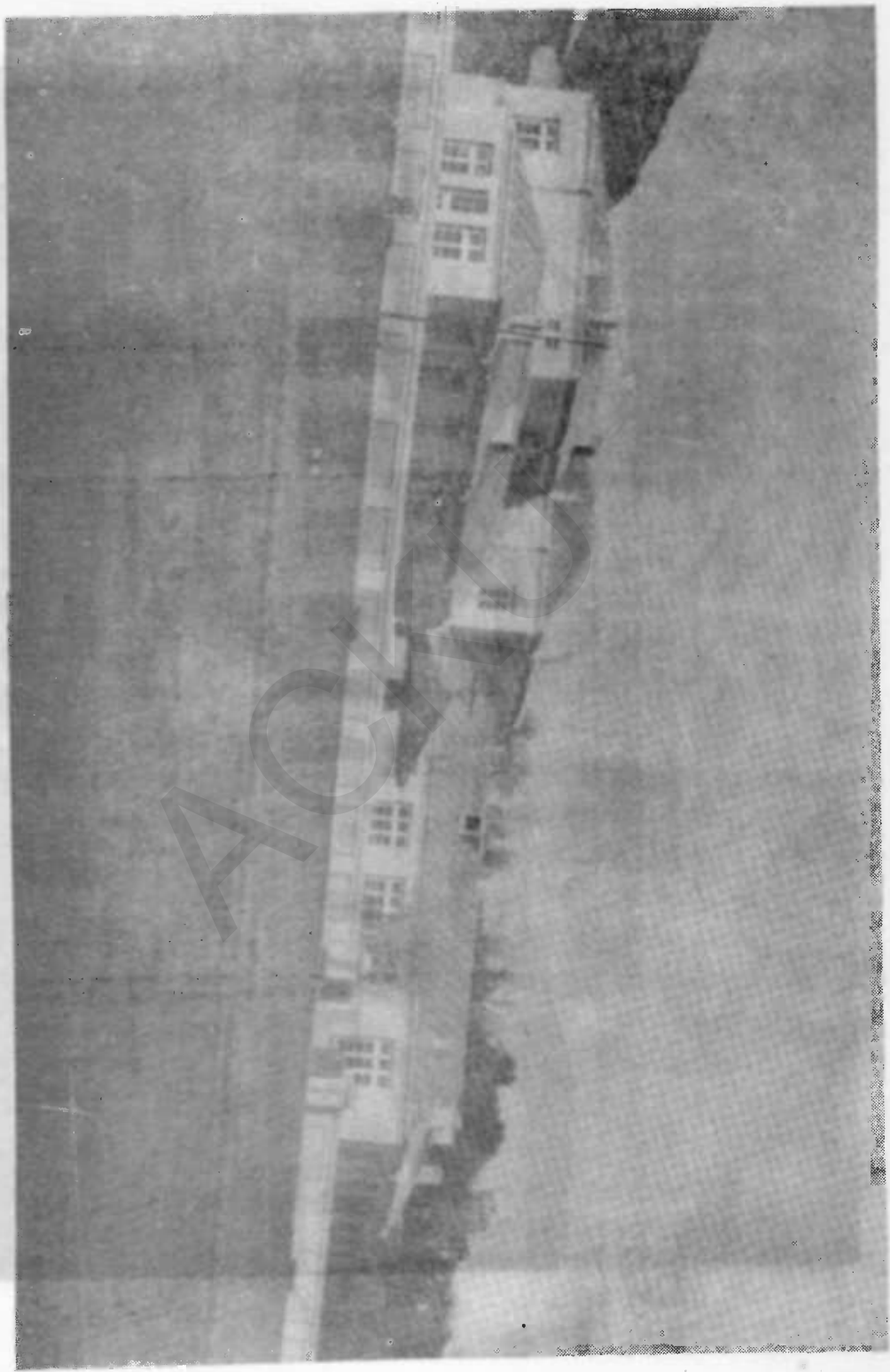
تجدید نظر در تعلیماتناامه مکاتب ثانوی و مسلکی :- تعلیماتناامه مکاتب متوسط و ثانوی که تثبیت و بطبع رسیده بود نظر به مرور زمان و انکشاف روزمرهٔ معارف و تحولات و تعلیمات در سیستم عرفانی مملکت قابل تجدید نظر بود از آن است که مدیریت تدریسات ثانوی از عرصهٔ دو سال به این طرف تجدید نظری به تعلیماتناامه بعمل آورده و بعدها چندین نکتهٔ آنرا به همکاری ریاست دارالتالیف به گستر و مدیریت های معارف ولایات و مرکز وهم به متخصصین و اشخاص صاحب نظر ارسال نمودیم تدریساتناامه نظریات خود را ارائه نمایند درین اواخر نظریات یک تعداد زیاد متخصصین و اشخاص صاحب تجربه در معارف بما توصل ورزیده است و تعلیماتناامه را حسب نظریات آنها دوباره تحت تدقیق و غور توسط اعضاء تدریسات قرار داده ایم و عنقریب فیصله در زمینه اجراآت بعمل آورده و بطبع آن اقدامات بعمل می آوریم .

تعلیماتناامه سیر علمی و تطبیقات همه ساله یک تعداد از شاگردان صنوف مختلف علی الخصوص از صنوف دوره اعدادیه و رشديه در حین روزهای درسی و یادریایام جمعه برای تطبیقات بعضی از دروس خود مانند تاریخ- جغرافیه- طبقات الارضی و فزیک به بعضی از اماکن تاریخی موزیم- مناطق مهم جغرافیائی- و طبقات الارضی و فزیکها میرفتند چون تعلیماتناامه برای این نوع گشتنها و سیر علمی وجود نداشت اغلبا سیر علمی به هواخوری و میله مبدل میگردد و کمتر استفاده علمی بعمل می آمد از برای آنکه ازین گشتن ها و سیر علمی که در حقیقت تطبیقات علمی دروس نظری و بعضی از مضامین است استفاده درستی بعمل آید ریاست تدریسات اساس نامه را بطبع و مقررات را برای آن وضع نمود که طبق آن شاگردان تحت هدایت معلمین خود عمل نموده در اخیر راپوری به اداره مکتب از استفاده های علمی خود بدهند مدیریت تدریسات ثانوی اساسنامه وزارت معارف را به تمام مکاتب مربوطه ابلاغ و عملی نمودن آنرا توصیه نموده است .

غور و تدقیق راپورهای تعلیمی و نتایج امتحانات :- قبلا راپور خواندگی مکاتب مربوطه ثانوی ماهوار از مکاتب مدیریت های معارف و از آنجا مدیریت تدریسات ثانوی ارسال میگردد . چون اغلبا در اثر خرابی راه و یا کدام عامل دیگر نقلیاتی این راپورها بعد از چندین هفته مدیریت ثانوی میرسید و در وقت غور و تعمق در باره آن زمانی زیاد از اصل مرحله میگذشت از آنست که تجویزی در زمینه گرفته شد و به مدیریت های معارف تحریر یافت تا قبل از ارسال راپور غوری در باره راپورهای خواندگی بعمل آورد و از این بعد هر سه ماه راپور مرتب را ارسال دارند در سال ۱۳۳۲ راپورهای ارسال ولایات به مجرد رسیدن مورد غور قرار یافته و هرگاه اصلاحات و تبصره در زمینه لازمی بود مدیریت های معارف با شروع وقت تحریر یافته است تا اقدامات لازمه بعمل آرند .

عمارت مکتب نوان کارته ۲

طبعہ وزارت معارف

ACER

جدول نتایج امتحان سالانه که در ابتدای سال ۳۲ مدیریت تدریسات ثانوی توصل ورزیده بود توسط اعضای تدریسات ملاحظه و مقایسه گردید و در باره نواقصی که موجود بود به مدیریت های مکاتب تحریر گردیده است .

تعلیمات بصری - مدیریت تدریسات مثل سال گذشته استفاده از فلم های تعلیمی را به مکاتب مربوط خود توصیه نموده و از فلم های جدیدی که ماهوار بتدریسات ثانوی میرسد به آنها برای نشان دادن ارسال نموده است از جمله فلم های فرمایشی تدریسات ثانوی يك تعداد زیاد آن که بزبان العانی است درین اواخر بوزارت معارف توصل ورزیده است .

تطبیق پروگرام جدید در مکاتب متوسطه نسوان هرات - شهر هرات بعد از کمابل او این شهری است که دارای مکاتب متوسطه نسوان گردیده است در سال ۱۳۳۰ حینیکه کود کستان هرات فارغ التحصیلات صنف ششم داد نایب الحکومه آنوقت ولایت هرات از احساسات نیک مردم شهر آرزوی آنها برای تاسیس دوره متوسطه نسوان در مکتب مهری هروی بوزارت معارف تحریر داشته و تقاضای آنها را تأیید می نمود وزارت معارف امر تاسیس صنف ششم را در مکتب فوق الذکر صادر نمود و بالاخر ریاست تدریسات در صدد آن افتاد تا پروگرام مخصوصی را در آن مکتب تطبیق نماید تا از یکطرف سویه تعلیمی طالبات بلند رفته و آرزوی آنها بر آورده شود و از جانب دیگر وزارت معارف نیز عندالاحتیاج از فارغات مکتب به قسم معلمه دوره ابتدائیه استفاده بعمل آورده بتواند از آنست که مدیریت تدریسات ثانوی بکمک مدیریت تدریسات ابتدائی پروگرام مخصوصی را ترتیب و برای تطبیق آن بهرات ارسال گردید نظر به رایور واصله تطبیق این پروگرام که تقریباً به سویه کورس دارا معلومات است نتیجه خوبی داده است و در اخیر سال ۱۳۳۳ متوسطه نسوان مهری هروی گرو ب اول معلومات دوره ابتدائی را برای دوره ابتدائی خود آن مکتب و مکاتب جدیدی که ممکن است عنقریب بهرات افتتاح شود بجا معه و معارف هرات تقدیم میدارد .

ارتباط باشعبه عرفانی یونوه - مدیریت تدریسات ثانوی در سال ۱۳۳۲ مانند سایر نهای دیگر مکاتبه و مفاهمه خود را باشعبه عرفانی یونوه قسمیکه در سالنامه ۱۳۳۰ در (صفحات ۱۰۱ و ۲۰۲) تحریر نموده بودیم يك دایره است مجزا از شعبه یونسکو دوام داده و هکذا در روز سالگرمه یونو ترتیباتی را در سه مرکز دارا المعلمین برای نمکاتیبیکه در کارته ۴ جا دارند سپینمای پامیر برای صنوف عالی لیسسه های مرکز وفا کولته ها و پروفیسورران آن لیسسه ملالی برای مکاتب نسوان) اتخاذ نموده بود در مرکز اولی بناغلی معین تدریسی معارف در سپینمای پامیر مدیریت تدریسات ثانوی و در لیسسه ملالی بک تعداد از معلومات لیسسه های مرکز خطا به ها در باره یونو و اهمیت آن برای تأمین صلح جهان ایراد و مجالس به نمایش فلم های که فعالیت های یونورا نشان میداد خاتمه یافت .

ویر علاوه دز روز ۲۴ اکتوبر در اتر پيشنهاد مدیریت تدریسات ثانوی و منظوری جلالتماب وزیر معارف مکاتب مرکز به مناسبت سالگره یوانو نیم روز رخصت بودند .

مدیریت تدریسات مسلکی

مدیریت تدریسات مسلکی که وظیفه دار مراقبت از جریان تعلیمات مکاتب مسلکی افغانستان اعم از مکاتب دینی و تربیوی تخنیکي وغيره است امسال به اجرا آت ذیل ایل شده

۱ دارالعلوم ها :

این مدارس طبق سال گذشته در جریان تدریسات خود ادامه داده مطابق پروگرام معین در پیشرفت بوده و تدریسات آنها طرف اطمینان وزات معارف واقع شده است در هندا سنه اذ دارالعلوم کابل (۱۷) نفر فارغ شده که (۱۵) نفر آن بوزارت عدلیه معرفی گردیده و (۲) نفر معلم شده اند

واز مدرسه علوم شرعیه یقمان (۴۲) نفر فارغ شده است .

واز نجم المدارس مشرفی نیز یکتعداد فارغ شده است .

علاوه بر مدارس فوق مدرسه تجارستان ... اسدیة مزارشریف ظاهرشاهی میمنه و فخر المدارس هرات و مدرسه جامع هرات نیز به اساس پروگرام مرتبه به تدریسات خود ادامه داده اند در آن جمله فخر المدارس هرات و تجارستان بر علاوه علوم دینی طبق پروگرام معینه و دارالعلوم کابل مضامین عصری، تاریخ، جغرافیه، ریاضی — لسان و ساینس راهم تدریس میدارند باوصف آنکه این دسته اخیر مدارس ملی گفته میشوند کتب تدریسی مضامین عصری مجاناً از طرف وزارت معارف به آنها داده شده است

دار المعلمین مسلکی :

از طرف موسسه یونسکو یک نفر متخصص علم تربیه یعنی آقای مستر هل بافغانستان معرفی شده که در دار المعلمین مسلکی تدریس عملی طلاب دار المعلمین را به سیستم جدید و عصری تطبیق میدهند متخصص مذکور پس از یک سلسله مطالعات درین مورد مشوره با مقامات مربوط وزارت معارف پروگرامی ترتیب داده که بر طبق آن مادیک هفته طلاب به تطبیقات عملی و سه هفته به تدریس سائر مضامین می پردازد و چون تنها مکتب تجربی بوی علاوالدین برای تطبیقات این هدف کفایت نمیکرد لهذا وزارت معارف دو مکتب ابتدائی یکی سید جمال الدین (کارته ۴) و دیگری سین کلمی را نیز برای تطبیقات و تجارب متعلمین مسلکی تخصیص داد و از ابتدای سال تاکنون به صورت مرتب شاگردان تحت هدایت متخصص مذکور و معلمین خویش به مکاتب مذکور به کار تدریس عملی ادامه دادند و تا جائیکه دیده شد نتیجه رضائیت بخش بوده امید است که از تطبیق صحیح این سیستم جدید در تعلیم و تربیه مکاتب ابتدائی

کشور نتیجه مفید و مثبتی باز آید واقعاً مشاهده تطبیقاتی تجویلی را که در کیفیت تعلیم و تدریس این سه مکتب تجربوی روح داده است این امر تأیید مینماید .

۳- نور سهای مسلکی دار المعلمین مسلکی :

در سال ۳۲ بعضی کورسهای فنی و عملی از قبیل کورسهای نجاری و سامی نیز درین موسسه علاوه گردیده است که حصه از طلاب مطابق ذوق سلیقه و خصائص جسمی به هر یکی از این کورسها شامل گردیده و در اوقات معین بعد از ختم تدریس روزانه يك ساعت تحت نظر و رهنمائی معلمین لائق فنی بکار آغاز نمودند اگرچه از عمر این کورسها دیری نمیگذرد اما توجه خاصی که از طرف وزارت معارف تا کنون درین باره مبذول شده دلچسپی و حرارتیکه از طلاب و شاملمین کورسها به مشاهده میرسد امید کامل می رود که تا سیس این نوع کورسها نتیجه خیلی خوب خواهد داد مخصوصاً وقتیکه کورسهای خیاطی رنگامالی و موسیقی که در نظر است دائر شود. دو نکت شاگردان دار المعلمین مسلکی بعد از پنج سال تحصیل طوری بار میآیند که بر علاوه اصول تعلیم و تربیه به بعضی فنون عملی نیز آشنا میباشند. برای فارغ التحصیلان این کورسها علاوه بر شهادتنامه مقرر ه دار المعلمین مسلکی يك شهادتنامه از همان کورسیکه مؤفقا نه به پایان رسانده اند نیز داده میشود

۴- دار المعلمین متوسطه :

درین دار المعلمین شاگردان تا صنف (۱۲) تحصیل و بعد از ختم به فاکولته های سیانس و ادبیات ادامه تحصیل می نمایند و اشخاص صمیکه به ادامه تحصیل ذوق نداشته باشد به حیث معلم مکاتب متوسطه مقرر میگردد .

در قسمت شفاخانه در وضع صحی طلاب این موسسه امسال توجه بیشتری شده چنانچه قبلاً ادویه از دواخانه های بازار خریداری میشد برای آنکه از فرصت استفاده شود دیت اطاق دواخانه مکمل به موافقه وزارت صحیه تاسیس شد و همچنان در دار المعلمین ها برای بستری شدن مریض هایک اطاق و چند بستره تهیه و مورد استفاده قرار گرفته .

فارغ التحصیلان دار المعلمین ها :

۱- از دار المعلمین مسلکی (۷۲) نفر فارغ التحصیل و بحیث معلم مقرر شدند .

۲- از دار المعلمین متوسطه (۲۵) نفر فارغ التحصیل (۱۸) نفر بقا کواته ها و (۷) نفر

بحیث معلم مقرر شدند

۵- مکتب زراعت :

در سال ۱۳۳۲ یک نفر مدبر و سه نفر معلم ا مریکائی استخدام و به حیث معلم فنی از آنها

کار گرفته شده .

مستر اسی معلم آلات زراعتی که بر علاوه شناختانندن طلاب به آلات زراعتی و طرز استعمال آنها یک شاپ ترمیم و ساختمان آلات زراعتی راهم تکمیل و مورد استفاده طلاب گذاشته که در آن نجاری و آهنگری و بسته کاری ماشین های زراعتی را به طلاب عملاً می آموزاند :

۳- مستر فرتر که معلم زراعت عمومی بوده در فارم زراعت متعلقه مکتب در کشت و کار عملی و طریقه اصلاح نباتات به طلاب تجارب مفیده آموخت .

۴- نظر به پیشنهاد دکتور و نرم دیر مکتب زراعت در قسمت پروگرام مضامینیکه ساحه عملی آن کمتر بوده از بین برداشته شد و عوض مضامین مسلکی که میدان عملیات وسیعی داشتند ایراد گردید .

۵- یک کتابخانه به طرز جدید که شاگردان بتوانند از آن استفاده بهتری نمایند دائر گردید و یک تعداد کتب متعلق به زراعت و نشریات زراعتی جمع و طرف استفاده طلاب قرار گرفت . برای اینکه از طرز عملیات خویش بهتر کار بگیرند نظر به موافقه انکشاف وادی هلمند به تعداد (۲۰) نفر طلاب صنف (۱۲) برای ستاژ بوادی هلمند فرستاده شد که عملاً داخل کار شوند .

مکتب تجارت :

این مکتب که از عرصه چند سال دائر است تا جائیکه دیده شده نتیجه اطمینان بخش داده و در سال ۱۳۳۲ حسب ارشاد وزارت معارف در حصه تعلیم اقتصاد عملی بیشتر توجه بعمل آمده تا ئی نویسی به طلاب صنوف (۱۲) یاد داده شد در تدریس سائر مضامین جنبه عملی بیشتر بوده تا جائیکه دیده شد اطمینان بخش است به فارغ تحصیلان این مکتب قدرت بخشید . تا در انکشاف بنیه اقتصادی وطن کمک نموده باشند .

در سال ۱۳۳۲ به تعداد چهل و دو نفر از مکتب تجارت فارغ التحصیل گردیده اند که از آن جمله (۱۵) نفر آن بیانک شاهی و (۵) نفر آن به بانک ملی معرفی گردیده اند تا شامل کار گردند متباقی آن که عبارت از (۲۲) نفر باشند خواهش شمول فاکولته را نموده اند که جهت شمول به فاکولته ریاست پوهنتون معرفی گردیدند .

دشپی دارالمعلمین :

این موسسه برای تکمیل دوره تعلیمی معلمین بوده و از چند سال است دائر می باشد .

در هذا سنه اجراءات ذیل در آن بعمل آمده ..

پروگرام تدریسی دشپی دارالمعلمین عیناً مانند صنوف ۱۰-۱۱-۱۲ دارالمعلمین بوده ولی تعداد مضامین آن کمتر است .

چون در سال ۱۳۳۲ تصویب بعمل آمده که کامیاهای صنف (۸) میتوانند به دشپی دارالمعلمین داخل شوند که در سابق از طلاب صنوف پنجم میتوانستند داخل گردند لازم

بود که در پروگرام آن تعدیل بعمل آید . و باید تعلیماتنامه پروگرام مستقل داشته باشد که پروگرام به نظریه هیئت معلمین دشی دارالمعلمین ترتیب و به این اساس مؤسسه دارای چهار صنف بوده قرار ذیل پروگرام دارالمعلمین متوسط تطبیق خواهد شد .
الف - در صنف اول : قسمت عمده پروگرام صنف نهم و یک قسمت مفردات پروگرام صنف (۱۰)

ب - در صنف دوم : قسمت باقیمانده پروگرام صنف ده و یک حصه مفردات پروگرام صنف (۱۱) .

ج - در صنف سوم : قسمت باقیمانده پروگرام صنف یازده و یک حصه مفردات پروگرام صنف (۱۲) .

د - در صنف چهارم : باقیمانده پروگرام صنف دوازده دارالمعلمین تطبیق می شود .
و باین سلسله در سالهای آینده دشی دارالمعلمین دارای شعبه ساینس بوده و مضامین ذیل تدریس خواهد شد .
فزیک - کیمیا - الجبر - هندسه بیولوژی - بیولوژی - انگلیسی - فارسی .

کورسها :

ه - کورس انگلیسی که دارای سه صنف یک و دو و سه میباشد که امسال یک نفر فارغ التحصیل داد .

کورس روسی : برای مداومین کورس روسی که سال گذشته بعد از فراغت یکسال دیگر هم فرصت داده شده بود که به تدریس خود دوام بدهند در جریان سال دوام داشت .

مکتب اصول تدریس :

این مکتب از عرصه چند سال دائر است برای آنکه کتابت تعلیم یافته که از هر حیث به اصول دفتر داری آشنا باشند تحت پروگرام معینه تر بیه و به تعداد (۵۳۷) نفر فارغ التحصیل از بدو تاسیس خود تاحال بدو ایر تقدیم کرده است که اکثر به نتیجه اطمینان بخش داده است نظر به ضرورت وزارت مالیه وزارت معزی الیهادر نظر دارد که از فارغ التحصیلان صنف (۱۲) کورس مالی را که از هر حیث مکمل و بتواند کار نمایند دایر نماید که مقدمات آن تحت غور است .

ممکن مکتب اصول تدریس فعلیه بعد از ۲-۳ سال وجود نخواهد داشت بلکه بصورت یک کورس مالی در جنب فا کواته حقوق عرض اندام خواهد کرد .

مکتب تخنیک ثانوی :

در جریان سال ۱۳۳۲ تحولات و تغییراتی که به مؤسسه ثانوی تخنیک بوقوع پیوسته است ذیلاً خاطر نشان میگردد .

د کابل کالنی

۱ - شعبه انجنیري مهندسي يك شعبه بنام كانكریت سازی افزوده شده و برای تطبیقات عملی و امتحان مواد كانكریت د و پایه ماشین در لابراتوار امتحان مواد نصب و شاگردان بعد از ترکیب و امتحان مواد سطح اطاق کتا بخانه را بصورت آزمایشی كانكریت کرده و نتیجه خوب بدست آمد .

۲ - شعبه انجنیري برق : تحولات در صنف ۱۱ - ۱۲ این شعبه رخ داد که بر علاوه پرو گرام سابقه ترمیم جنریتر و موتور برقی . پاور الکترونیک - شق مغابرات افزوده شده که بصورت عملی شاگردان به کار پرداختند چنانچه يك دستگاه مکمل سویچ بور د کیبل بزرگ با تمام لوازم آن در لابراتوار شعبه برق نصب و به کار انداخته شده است و هکذا در حوضه تخنیک رادیو تدریس نظری و عملی از طرف معلمین امر یکنائی مغبلاً تطبیق و نتیجه خوب گرفته شده است .

۳ - شعبه انجنیري میخانیک : علاوه از پرو گرام سال ۱۳۳۱ به طلاب ترمیم ماشین های د یزلی بطرولی و به حرکت آوردن ماشین های مختلف یاد داده شده درین شعبه يك پایه ماشین خرا دی نصب و شروع بکار نموده است .

۴ - بر علاوه شعبات متذکره در ماه سرطان ۳۲ شعبه دیگری بنام هوانوردی ملکی افتتاح و يك تعداد شاگرد پذیرفت که تدریسات عملی و نظری شان در جریان سال طرف امامینان بوده و به سال آینده سی نفر جدید دیگر هم پذیرفته خواهد شد .

مکتب میخانیکی :

امور تدریس مکتب میخانیکی طبق پروگرام در جریان بوده و در سال ۱۳۳۲ (۴۸) نفر از شعبات مختلفه مکتب مذکور فارغ التحصیل گردیده است که از جمله تعدادی فوق (۹) نفر آن بوزارت صحنیه وزارت معادن و انحصارات دولتی و دو نفر بخود وزارت معارف یکی بحیث معلم فنی مکتب میخانیکی و دیگری بحیث مامور فنی سینما سیار و (۱۹) نفر بریاست شرکت نساجی و (۱۲) نفر بشرکت برق معرفی شده است تا ایشان را شامل کار نمایند و باقی شش نفر جهت بلند بردن سویه تعلیمی خود بکورس استاد فن که در مکتب میخانیکی دایر است شامل گردیده اند .

مکتب صنایع :

امور تدریسی مکتب صنایع طبق پروگرام معینه در جریان بوده و متعلمین در شعبات مختلفه آن مصروف تحصیل بودند .

مدیریت یونسکو :

در ایور اجراءات سال گذشته تذکر داده بودیم که افغانستان حسب مقررات اساسنامه یونسکو در هفتمین کنفرانس عمومی سازمان شرکت کرد . رئیس هیئت اعزامی بنیاد علی داکتر

محمدانس رئیس پوهنتون و شاعلی دا کتر محمد یونسف رئیس ارتباط کلتوری افغانی دراروپا شاعلی عبدالشکور دلولی، معاون ریاست ارتباط کلتوری و شاعلی محمد اکرم مدیر ارتباط ریاست ثانوی سمت عضویت آنرا داشتند. کنفرانس عمومی یونسکو بروز چهارشنبه ۱۲ نوامبر درپاریس به تالار کلوب هوا بازی فرانسه طبق آئین نامه یونسکو از طرف هیئت اعزامی امریکا افتتاح شد (چه مقرر است رئیس هیئت مملکتی که سال قبل ریاست کنفرانس عمومی را داشته آنرا افتتاح نماید) و کارهای آن الی ۱۱ دسمبر دوام کرد.

متعاقباً نظر به پیشقدمی درانجمن اجرائیه یونسکو Dr. S. Radhakrishnan سر تروپالی رادا کرشنان رئیس هیئت هند بحیث رئیس هفتمین کنفرانس عمومی انتخاب گردید. چون حجم کارهای این کنفرانس مانند جاه کنفرانس های بین المللی زیاد و متنوع بود بعد از اجرای امور مقدماتی کمیسیونها و کمیتهای اختصاصی (۱) تشکیل گردیده و کارها به ایشان سپرده شد رئیس هیئت افغانی در جلسات امداد تخنیکي کمیسیونهای ملی انجمن اجرائیه فعالیت فرهنگی تبادل اطلاعات علوم حقیقی و طبیعی علوم اجتماعی پروگرام بودجه و غیره اشتراک ورزیده است. راپورتهای این کمیسیونها و کمیته هادر جلسات عمومی جهت رای گیری رجعت داده میشدند.

در کنفرانس عمومی دوره هفتم نمایندگان پنجاه وهفت مملکت عضو سازمان حضور بهم رسانیده بودند علاوه مشاهدین پنج مملکت دیگر نمایندگان سازمان ملل متحده و بعضی مؤسسات اختصاصی بین المللی دیگر بحیث مشاهد شامل بودند.

- تصمیمات مهمی که درین کنفرانس در قسمت های مختلف اخذ شده عبارتند از:
- (۱) قبولی هسپانیه لیبیا و نیبال بحیث عضویت یونسکو.
 - (۲) انتخاب نه عضو جدید در انجمن اجرائیه.

تعیین محل اجلاس هشتمین کنفرانس عمومی یونسکو که نظر به دعوت حکومت یوروگوای در اواخر ۱۹۵۴ به مونتوید و انعقاد خواهد یافت قبولی استعفای مدیر عمومی یونسکو (جیم توریس) بوده که در اثر تقلیل بودجه بمیان آمد چه مدیر عمومی مدعی بود تقلیل بودجه باعث انحطاط و عقب رفتن پروگرام یونسکو است که در حال رشد و نمو می باشد. اقدام بطرفداری از صلح که در بیست و پنجمین جلسه عمومی از دول عضو یونسکو و کمیسیون های ملی تقاضا رفت تا توسط وسائل ممکنه و توسط فعالیت سازمان بمنظور صلح بین المللی بذل توجه مینمایند که حسن تفاهم متقابل و بهبود حال بشر فراهم شود.

تصمیماتی که راجع به پروگرام یونسکو در سال ۱۹۵۳ و ۱۹۵۴ به تصویب رسید بشرح ذیل بیان میگردد چون از بودجه پیشنهاد شده ۱۶ فی صد آن تقلیل یافت یعنی (دالر ۴۵۸ « ۹۶۱ » ۲۰)

به ۲۹،۶۷۱،۰۷۱ دالر تزیل کرد) لداچنین فیصله بعمل آمد که باید پروژهای که حق اولیت را درازامیباشند تحت اجرا گرفته شوند از قبیل

۱- فعالیت و تشریک مساعی با کمیسیونهای ملی بمنظور عملی ساختن پروگرام یونسکو بادر نظر گرفتن شرایط خاصه مناطق مختلفه جهان .

۲- همکاری با سازمان بین المللی که مدیر عمومی یونسکو جهت استشاره نمایندگان ایشان را در مقر یونسکو دعوت نموده و در اجراء و تطبیق پروگرام سازمان شرکت آنها را مطالعه نمایند .

۳- اجرای بعضی پروژههای دیگر که دارای اهمیت بوده و تحت A قرار گرفته است . تخصیصه های این پروژهها در صورت امکان از پول باقیمانده بودجه سال ۱۹۵۲ تهیه میگردد و خاصه در باره پروژه کورسهای یونیورسسته توجه مخصوصی مبذول شود .

۴- سفارشات برای ترتیب پروگرام آینده سازمان. مدیر عمومی موظف شد تا در پور مرتبه پروگرام و بسط فعالیت آینده یونسکو را به دول عضو فرستاده و نظریات شان را مطالعه نماید و جوابهاییکه دریافت میدارد خط مشی آینده را برای سال ۵۵-۵۶ تعیین بنماید تصمیماتی که در باره بودجه سازمان اتخاذ گردیده عبارت اند از کنفرانس عمومی سال ۱۹۵۳-۵۴ - رابسه، ۲۹۶۴، ۸۷، ۱۷۱ دالر تعیین گردیده که از آن جمله برای مسائل اداری ۳۰۲۹۶۰۸۴۷ دالر و برای اجرای پروگرام یونسکو ۱۲۳۵۴۱۵۱ تخصیص یافته و بقیه در بودجه مصارف احتیاطی قید گردیده است یا بالاخره کنفرانس عمومی تصویب نمود که یک کمیته مشاورتی پروگرام و بودجه مرکب از نمایندگان ۱۵ دول عضو تاسیس گردد و در باره پروگرام و بودجه هشتمین کنفرانس ده روز قبل از افتتاح کنفرانس اجتماع خواهد ورزید و پروگرام مرتبه عمومی رایاتبصره های انجمن اجرائیه تحت غور و مداقه قرار داده و رایور خود را به کنفرانس عمومی عرضه خواهد نمود .

تصمیماتی که در باره مسائل مالی اداری و حقوق روابط رسمی و خارجی و عمرانی مرکز جدید یونسکو اتخاذ گردیده قرار ذیل است .

۱- مسائل مالی. کنفرانس عمومی راهور مالی مدیر عمومی و کمیسیون حسابی را تصویب کرد و سهمیه دول عضو را تعیین نمود بالاخره کنفرانس عمومی تقلیلی را که کمیسیون اداری در باره بودجه پیشنهاد کرده بود تصویب کرد .

۲- مسائل مامورین :- کنفرانس عمومی تصمیمه تیرا که در باره پرداخت معاش و غیره بیش بینی شده بود تصویب کرد (از قبیل بیمه مررضی مدد معاش و غیره) به مدیر عمومی و انجمن اجرائیه توصیه کرد تا مامورین دارالانشاء نظر به تقسیمات جغرافیائی از جمله ممالک عضو انتخاب و استخدام شوند .

یہ تصویر رزفا لایت شوپا سماجی مطبوعہ معارف ناپسند کی ہے

فعالیت کارگران ماشین جمع‌رونی‌شده در کلاس دانش‌آموزان ماشین

۳- عمران مرکز جدید یونسکو : کنفرانس عمومی به مدیریت عمومی یونسکو اجازه داد تا پیشنهاد فرانسه را درباره اعطای یک قطعه زمین که در آن عمارت جدید یونسکو ساخته شود قبیل نمایند و پلان عمارت جدید را توسط مهندسیین بین المللی طرح کند که قیمت آن از ۶ میلیون دالر تجاوز نکند .

۴- مسائل حقوقی : به نسبت اینکه جلسات کنفرانس عمومی یونسکو بعد ازین جلسه هر دو سال صورت پذیر خواهد گردید کنفرانس عمومی تصمیم گرفته بعضی تعديلات در اساسنامه یونسکو وارد کند علاوه تا تصویب شد تعديلات ماده (۵) - اساسنامه یونسکو که از طرف اتانونی پیشنهاد شده بود درباره ترکیب انجمن اجرائیه میباشد به جلسه هشتمین محول گردد .

۵- تصمیمات مربوطه به ترتیب راپورهای عضو : کنفرانس عمومی راپور کمیته راپورو تحقیق راپورهای دول عضو یونسکو را مطالعه کرده و تصمیم آتی را تصویب نمود . کنفرانس عمومی مقررات ماده (۸) اساسنامه را درباره ترتیب و متن راپورسالانه بدون عضو خاطر نشان نموده و سفارشات را که توسط کنفرانس عمومی تصویب شده باطلاع آنها رسانیده مدیر عمومی راموظف میسازد که هدیایات لازمه و پلان عمومی ترتیب راپور را بوقت مناسب به استحضاری شان برساند .

و بدول عضو سفارش بنماید که شما فعالیت های مهم خویش را ناجائپکه به پرو گرام یونسکو ربط دارد به کنفرانس عرضه دارد و پیشتر فتهای عرفانی که در ساحه مختلفه صورت میگردد و داخل پرو گرام یونسکو میباشد بصورت ضمیمه درج باشد البته این معلومات در مرکز تبادل معلومات یونسکو گذاشته خواهد شد علاوه تا از دول عضو سا زمان خواهش میکند که راپورهای خود را بوقت معینه بدار الانشاء از سال دارد تا مطالعه و غور آنها پیش از افتتاح کنفرانس عمومی صورت پذیرشده بتواند و مدیر عمومی را موظف میسازد تا بوقت مناسب مجموعه راپورهای دول عضو را بطبع برساند راپور هائیکه به تاخیر مواصالت میکنند البته از قلم خواهد ماند .

مجدداً به دول عضو سفارش مینماید تا نتایجی را که در ساحه فعالیت یونسکو برای مملکت بدست آورده اند توسط نشریه علیجده و توسط مطبوعات به اطلاع اهالی برسانند . بالاخره کنفرانس عمومی تصمیم گرفته تا کمیته مخصوص مرکب از نمایندگان (۱۱) مملکت جهت مطالعه راپور دول عضو برای هشتمین کنفرانس عمومی یونسکو تعیین کند و کمیته موصوف نتیجه مطالعات تبصره و سفارشات خود را در یکی از جلسات مکمله کنفرانس عمومی آینده به نمایندگان دول عضو عرضه دارند .

دومین کنفرانس فوق العاده یونسکو

در هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو چنین تصویب گردیده بود که در جریان سال ۱۹۵۲ کنفرانس عمومی فوق العاده انعقاد شود و در آن راجع به انتخاب مدیر عمومی یونسکو

مسائل دیگر بحث بعمل میاید طبق این تصویب دومین کنفرانس عمومی فوق لعاده ازاول الی چهار جولائی درپاریس دائرگردید ازطرف حکومت افغانستان بناغلی عبد الشکور معاون ریاست کلتوری افغانی درادو با بحث نماینده معرفی گردید تصمیمات مهمی را که درین جلسه اتخاذ گردیده عبارتند از :

انتخاب Dr. Luther Harri Evans از تبعه امریکا بحیث مدیر عمومی یونسکو
انتخاب دونفر اعضای انجمن اجرائیه :

علاوتاً درین دوره اجلاسیه را پور کمیته اعمار مرکز جدید یونسکو طرح مذاکره قرار گرفت وچنین فیصله بعمل آمد که مدیر عمومی یونسکو اعطای قطعه زمین جهت اعمار مرکز جدید از طرف حکومت فرانسه را قبول مینماید و ضمناً در باره مقرارت قرضه طویل المدت که حکومت فرانسه جهت اعمار آن قبولدار گردیده است داخل مذاکره شود نتیجه آنرا بصورت راپور به هشتمین کنفرانس عمومی یونسکو رویت بدهد
مسائل مختلفه که درین کنفرانس تصویب شده عبارت است از بشکه راپور ستاژ مطالعوی هند رادرباره پلتور میتو د گاندی برای از بین بردن کشیدگی های ملی و بین المللی به مدیر عمومی وانجمن اجرائیه عرضه دارند تا پروژہ جهت ترتیبات لازمه و با اثر این میتود در پروگرام سال ۵۵ و ۵۶ در نظر گرفته شود :

انعقاد کنفرانس منطقوی نمایندگان کمیسیون های ملی ممالک شرق قریب و شرق میانه در ششمین کنفرانس عمومی تصمیمی اتخاذ شده بود که طبق آن کنفرانس های منطقوی نمایندگان کمیسیون های ملی مثل سابق ادامه یابد چنانچه دوجین کنفرانس منطقوی قبلاً در بشکاک سال ۱۹۵۱ منعقد شده بود رئیس کمیسیون ملی افغانی در آن شرکت نموده بودند بنا بر عدم موافقت بین یونسکو و ممالک شرق قریب این کنفرانس منطقوی که میبایست در جریان سال ۱۹۵۳ دائر شود صورت پذیر نشد بنا بران انجمن اجرائیه در سی و چارمین جلسه خود چنین تصمیم گرفت که پول تخصیصیه کنفرانس منطقوی بمنظور ترجمه و نشر بعضی رساله های مفید یونسکو بزبان های ممالک شرق قریب و شرق میانه بمصرف برسد تا مریبون معارف از پروگرام و فعالیت یونسکو بیشتر مطلع و مستفید شوند . تشکیل کمیته تحقیق سکالر شیب و فیلوشیپ : برای اینکه از سکالر شیب و فیلوشیپ ها نیکه از یونو و موسسات اختصاصی آن به افغانستان داده میشود استفاده بهتری بعمل آمده بتواند کمیته بنام کمیته سکالر شیب و فیلوشیپ در مرکز وزارت معارف تشکیل گردیده است وظیفه کمیته موصوف مطالعه و تحقیق او راق دا و طلبان افغانی است این کمیته سعی میکند اشخاصی معرفی شوند که از حیث مدارج علمی استفاده خوبی ازین بورسها کرده بتوانند چنانچه از تشکیل این کمیته بدوائر و موسسات رسمی و ملی خبر داده شده است نیز تذکار گردیده که تصدیق این کمیته برای صدور پاسپورت دا و طلبان حتمی شمرده میشود

رئیس کمیسیون ملی یونسکو داکتر محمدانس بچیت رئیس کمیته اجرائی وظیفه مینماید و مدیریت یونسکو دارالانشای آن تعیین گردیده است .

کمک های عرفانی یونسکو نظریه درخواست وزارت معارف: کمک های آتی از طرف شعبه امداد تخنیک یونسکو برای سال ۱۹۵۲ در زمینه عرفانی به حکومت افغانستان داده شده است .

تمدید قرارداد دو نفر معلمین مکتب تخنیک عالی برای یکسال تقرر یک نفر متخصص تعلیمات مسلکی (مستر لارسن) که از جنوری ۱۹۵۲ مصروف کار میباشد .

تمدید سکارل شیب دو نفر معلمین افغانی مکتب میخانیک که قبلاً در آلمان غربی مشغول تحصیل میباشد برای یکسال دیگر تمدید داده شد. قرارداد معلم اصول تدریس برای مکتب دارالمعلمین برای یکسال .

تمدید یکساله سکارل شیب یک نفر منسوبین دارالمعلمین جهت فراگرفتن اصول تدریس که فعلاً در لندن تحصیل مینماید علاوه بر آن سکارل شیب به مکتب میخانیک و یک سکارل شیب دیگر بیک از منسوبین مکتب دارالمعلمین در نیوزلیندا اعطا گردد کمکی که از داخل بودجه یونسکو بایر و گرام عادی سازمان در سال ۵۳ اخذ شده عبارتند از .

۱- پیشنهاد در باره اعزام یک هیئت سه نفری برای ترمیم و ترتیب موزه کابل که نظر به بعضی معاذیر از طرف وزارت معارف رد گردید .

۲- سامان و لوازم تحصیل . از ناحیه کیفیت کوپون Gifcoupon (اوراق بهادار یونسکو) معادل ۱۸۰۰ دالر به دارالمعلمین و معادل (۱۵۰۰) دالر به انجمن حبیبه سامان و لوازم تعلیمی اعطاء گردید .

۳- تخصیص یک فیلوشیپ جهت فراگرفتن تدریس در باره ملل متحده به افغانستان که توسط داکتر غلام عمر استاد فاکولته ادبیات معرفی گردیدند .

علاوتاً از مدیریت یونسکو به یک تعداد سوالات یونسکو و موسسات بین المللی راپور و جواب تهیه و فرستاده شده است که مهمترین شان عبارتند از .

راپور در باره تشکیلات وزارت معارف و فعالیت آن که در مجموعه Hand book of education که از طرف یونسکو نشر میشود درج خواهد شد .

راپور اجراءات سال ۵۲ وزارت معارف بدفتر عرفانی بین المللی چینوا که در سالنامه سال ۵۲ دفتر موصوف درج شده است راپور راجع به کمکهای اجتماعی که به اطفال و فامیل داده میشود تا جائیکه مربوط تعلیم و تربیه آنهاست از طریق وزارت خارجه برای مجلس اقتصادی واجتماعی یونو فرستاده شده راپور در باره کتب درسی، تاریخ، جغرافیه و اسان خارجه که در مسکات افغانستان معمول است .

معلومات در باره اعزام محصلین افغانی در خارج برای تحصیل به تعداد سالانه مصارف تعلیمی وغیره که به یونسکو فرستاده شد:

رپور دو باره سپورت در مکاتب افغانستان:

رپور در باره یونسکو و مصارف که از طریق مدیریت احصائیه به ریاست مستقل مطبوعات فرستاده شده است وغیره .

نظر به دعوت کمیسیون ملی هندوستان که بمجلس در دهلی از ۱۹ الی ۱۴ جولائی د اثر شده بود وزارت معارف هیئت مرکب از دو کتور نجیب الله، دو کتور نجم الدین انصاری-بناغلی برشنا تعیین نمود که البته رپور آن در آینده بمطابقه قارئین گرام گذاشته خواهد شد.

مدیریت عمومی یونسکو مقیم پاریس یک عده تابلو جهت نمایش برای طلاب که موضوع عمومی آن عبارت از صلح و مصارف میباشد توسط شعبه اطلاعات خویش به اسمی این مدیریت فرستاده شود یک مجموعه (کلوکسیون) آن به مکتب دارالمعلمین فرستاده شد .

امسال ششمین کنفرانس ترقی سیانس در کراچی منعقد شده که نماینده گان انگلستان - جرمنی - ترکیه - مصر - فرانسه و افغانستان در آن شمولیت ورزیده بودند این کنفرانس از ۲۸ جنوری دوام کرد .

از طرف افغانستان بناغلی دو کتور میر نجم الدین انصاری رئیس دار التالیف شرکت ورزیدند .

و همچنین دو کتور موصوف حسب معمول چند ساله امسال نیز در هشتمین دوره اجلاسیه اسامبله عمومی ملل متحد اشترک ورزیدند که تا ختم دوره اجلاسیه در آن جا بودند .

امسال یک هیئت بنا بدعوت حکومت هند برای بازدید مراکز عرفانی - صناعتی و کلتوری آن مملکت عازم آن دیار شدند. رئیس این هیئت آقای علی احمد معین تدریسی معارف و اعضا عبارت از بناغلی احمد علی - کهزاد - دو کتور محمد حیدر - عبدالغفور برشنا - محمدخاند روشن - و ضیای قاریزاده بودند .

و همین قسم هیئت دیگری بریاست داکتر محمدانس رئیس پوهنتون کابل و عضویت دو کتور محمد اکرم دو کتور محمد عثمان انوری - دو کتور عبدالرحیم - میرامان الدین انصاری برای بازدید موسسات فرهنگی شوروی بنا بدعوت اداره روابط فرهنگی اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی بد آنجا رفته بودند که بعد از ملاظه موسسات فرهنگی مسکو - لنین گراد - باکو - و تاشکند دوباره بوطن عزیزت کردند .

مدیریت مامورین و معلمین تدریسات .

در سال جاری ما نند سالهای گذشته تغییرات و تبدیلاتیکه بر اساس تصاویر انجمن معارف و منظوری مقام وزارت صورت گرفته توسط این مدیریت بهر جمله اجرا گند ازده شده است نکات مهم آن قرار آتی است :

- الف تقرر وتبدل مديرهاى معارف ولايات بر حسب ذيل صورت گرفته :
- ۱- بناغلى عبدالغفور احمدى سابق مدير معارف مشرقى بمديريت معارف ولايت كابل.
 - ۲- محمد كبير سابق مدير معارف ولايت كابل بمديريت معارف قطغن .
 - ۳- عبدالرسول سابق مدير معارف قطغن بمديريت معارف جنوبي .
 - ۴- عبدالسلام سابق مدير معارف جنوبي بمديريت معارف مشرقى .
 - ۵- محمد عمر سابق كفيل بمديريت معارف پروان بكفالت مديريت معارف مزار شريف .
 - ۶- تقرر محمد طاهر بمديريت معارف قندهار .
 - ۷- عبدالعزيز سابق مدير معارف فراه بمديريت معارف غزنى .
 - ۸- بناغلى محمد سليمان سابق مدير معارف غزنى به مفتشى رياست تفتيش .
 - ۹- « محمد موپسى سابق مدير معارف بدخشان به مفتشى رياست تفتيش .
 - ۱۰- « مير محمود سابق مفتش مكاتب شهر بكفالت مدير معارف بدخشان
 - ۱۱- « عبدالغفور وياند سابق معلم ليسانس استقلال بكفالت مديريت معارف فراه .
 - ۱۲- « عبدالمجيد سابق معاون ليسانس استقلال بكفالت مديريت معارف پروان .
 - ۱۳- تقرر بناغلى سراج الدين ضياء سابق معاون مكتب اصول تحرير بكفالت مديريت معارف لوگرد .
 - ۱۴- بناغلى سيد محمد اشرف سابق كفيل مديريت معارف لوگرد بمعاونيت معارف كابل.
- ب- بر علاوه يكتنفر مامور بمعارف هزاره جات يكتنفر معاون به ليسانس استقلال يكتنفر معاون بمكتب اصول تحرير ويكتنفر معاون بمدرسه علوم شرعيه يكتنفر معاون به ليسانس ابن سينا يكتنفر معاون به ليسانس تجارتي ويكتنفر معاون به ليسانس زراعت مقرر ومنصوب گرديده اند .
- ج- به تعداد هفتاد و دو نفر از فارغ التحصيلان دارالمعلمين متوسطه وهفت نفر مسلكى ويك عده از فارغ التحصيلان دارالعلوم هاليسه ابن سينا ومدرسه علوم شرعيه در مكاتب مركز ومعارف ولايات مقرر گرديدند متذكر بايد شد كه درين راه حتى الوسع كوشش بعمل آمده تا فارغ التحصيلان مذكور باوطن خویش مقرر گردند و در باره اكثر يه آنان اين منظور عملي گرديد كه بدین ترتيب عده بزرگ احتياجات مكاتب از حيث كمبود معلمين مرفوع شده است همچنان فارغ التحصيلان ليسانس نسوان كه در اخير سال ۳۱ فارغ گرديده بودند همه آنها بحيث معلمه مكاتب نسوان مركز مقرر گرديدند .
- د- در مورد معلمين خارجى كه از خارج استخدام گرديده اند ذيلاً توضيحات داده ميشود .
- الف - معلمين فرانسوى - در سال جارى قرار داد پنج تن از معلمين فرانسوى خاتمه يافت وآنان آماده تجديد قرار داد نشدند در باره استخدام عوض اوشان توسط مكاتب جداگانه سفارت كبراي افغانى مقيم پارس اطلاع داده شد همچنين در سال جارى حسب صوابد يد مقام وزارت بعد از ختم قرارداد موصوف مومل مدير سابق موسيوفريسى

بحیث مدیر تدریسی لیسۍ استقلال عز تقرر حاصل نموده و بایک نفر معلم فرانسوی که مدت قراردادش بسر رسیده بود تجدید قرارداد بعمل آمد .

ب - معلمین امریکائی - در سال جاری قرار داد سه نفر از معلمین امریکائی ختم و آماده تجدید قرارداد نشدند در باره استخدام عوض اوشان با سفارت کبرای افغانی مقیم واشنگتن داخل مذاکره هستیم . هکذا درین اواخر آقای اولی معلم لیسۍ حبیبیه نظر به عدم ضرورت از تاریخ ۱۵ حوت ۳۶ فسخ گردید نظر بصوابدین مقام وزارت همینکه مدت قرارداد مستر لارسن مدیر تدریسی لیسۍ حبیبیه بسر رسید بعوض او مستر زاوور معلم آنمکتب بحیث مدیر تدریسی لیسۍ مذکور منسوب گردید . همچنان امسال چهار نفر معلم و معلمه از امریکا استخدام و به کابل وارد و به تدریس مشغول گردیدند و بایک نفر معلمه در کابل قرارداد بعمل آمد و مکتب (A. T. T) مقرر گردید .

معلمین هندی :

قرارداد دوفتر از معلمین هندی که موعده آن بسر رسیده بود فسخ و در عوض آن ۹ نفر از هندوستان بمنظور تدریس لسان انگلیسی در معارف ولایات استخدام گردید که منجمله یکنفر بمعارف غزنی یکنفر بمعارف مزار شریف دوفتر بمعارف قندهار دوفتر بمعارف مشرفی دوفتر به لیسۍ ابن سینا و یکنفر بمعارف قطغن مقرر شده و مشغول تدریس هیباشند .

۴ - معلمین آلمانی و اطریشی .

معلمینیکه از ممالک فوق فعلا موجود اند عبارت از ۱۰ نفر میباشند که از آن جمله قرار داد سه نفر خاتمه یافت و برای ایشان اجازه داده شد تا به اوطان خود برگردند در باره عوض آنها اقدام کرده ایم .

۵ - معلمین تبعه انگلستان .

ازین مملکت با چهار نفر قرارداد عقد شده بود که منجمله قرارداد پایلستون مدیر لیسۍ غازی بسر رسیده و فسخ شد که در عوض او شخص دیگری از فارغ التحصیلان افغانی به مدیریت مذکور مدنظر است و بایک نفر معلمه در کابل عقد قرار داد بعمل آمده که فعلا در لیسۍ تجارتی مشغول تدریس میباشد .

۶ - معلمین عربی :

در سال جاری یاد دوفتر معلمین عراقی قرار دادی عقد گردیده که بحیث معلم در مدرسه علوم شرعیه شامل کار میباشند .

۱ - ترفیعات مامورین و معلمین و معلمات توسط کمیسیون منتخبه بیکه زیر نظر - لالتماز وزیر معارف دایر میگردد انجام پذیرفته و پس از تصویب کمیسیون بمنصه اجرا گذاشته شده .

مدیریت احصائیه معارف

۱- برای جمع کردن احصائیه کاملتری از طرف مدیریت احصائیه معارف در سال ۱۳۳۱ فورمه سوالات احصائیه یوی جدیدی به استشاره متخصص احصائیه یوی امداد تخنیککی یونو در کابل ترتیب وطبع گردیده بود .
این فورمه به تمامی مکاتب معارف چه در مرکز و چه در ولایات توسط مدیریت های معارف ارسال گردیده و از آمرین مکاتب درخواست شد تا سوالات احصائیه یوی فورمه را راجع به متعلمین و معلمین و چگونگی مکاتب خود در برج عمل خانه پری و تکمیل نموده به مدیریت احصائیه ارسال دارند این فورمه ها مسلسلآ به مدیریت احصائیه واصل و از طرف مامورین مربوطه در روسیه های مخصوص آن داخل گردیده توسط ماشین های کلمکولیت حسابی مجموعه جداول بندی آن بعمل آمد که نتایج آن بصورت را پور کوچک احصائیه یوی در آورده شد این را فورمه گونه معلومات را راجع به مکاتب معلمین و متعلمین معارف اهدا کرده میتواند .
۲- در احصائیه یوی از ارکان مهم طریق عرضه کردن آنست مدیریت احصائیه بر همین اساس وهم در اثر درخواست بعضی دوایر اقام کرده تا معلومات های احصائیه یوی دست داشته خود را بصورت گرافهای احصائیه یوی مرتب کرده تقدیم کنند و همین است که معلومات های ذیل بصورت گراف در آورده شد -

- ۱- گراف تعداد مکاتب افغانستان از سنه ۱۳۱۱ تا سنه ۱۳۳۱
- ۲- « « « « « معلمین معارف
- ۳- « « « « « متعلمین
- ۴- « « « « « فارغ التحصیلان مکاتب معارف
- ۵- « « « « « بودجه معارف افغانستان از سنه ۱۳۳۱ تا سنه ۱۳۳۲

۶- تعداد گراف متعلمین معارف در سنه ۱۳۳۱ از حیث مسالك پدري زا رع مسالك آزاد - مامورین - عمله و فعله تاجر .

۷- نسبت دختران و پسران دو دوره های مختلف مکاتب معارف در سال ۱۳۳۱ .

۸- نسبت مکاتب ابتدائیه - متوسطه ثانوی مسلکی و فاکولته در سنه ۱۳۳۱ .

۹- گراف درجه تحصیل معلمین معارف در سنه ۱۳۳۱ .

۱۰- گراف نقشه افغانستان و تقسیم متناسب مکاتب در ولایات آن در سنه ۱۳۳۱
هدف گراف ها که عبارت است از نشان دادن معلومات بو سایل ساده و عام فهم و سهولت دادن هر گونه معلومات درین گراف ها مراعات گردیده وهم کوشش شده است تا معلومات های جامع و مفیدی را بصورت واضح تر جمانی نماید چون این گراف ها نهایت دلچسپ و قابل استفاده است در اثر تقاضای متخصص احصائیه و متخصص تعلیم و تربیه امداد تخنیککی یونو وزارت معارف به مدیریت مکتب تخنیک عالی امر داد تا از آنها عکاسی بعمل آرند

همانا هر ده قطعه گراف توسط مستر کتنی معلم امر یکاائی عکاسی و نیز از آنها ده قطعه عکس بسفارت کبرای افغانستان درهند ارسال شد.

۳- قبل برین مدیریت احصائیه سال یکم رتبه توسط فورمه سوالات احصائیه خود معلومات هارا از مکاتب جمع آوری و تا اخیر سال از نتایج آن استفاده میشود بدیهی است که در ظرف یکسال تحولات بسیاری در تعداد مکاتب معلمین - متعلمین و غیره معلومات هارخ میدهد بنابراین مدیریت احصائیه یکورق راپورا احصائیه ماهوار مدیریت های معارف راتجویز نمود تا به این ذریعه بتواند معلومات های احصائیه راجع به معارف را در ظرف یکماه داشته بتواند این راپوریکه عبارت از ۹ جدول بوده و هدايات مفصلی را برای خانه پری کردن آن دارا است به مطبعه معارف ارسال گردیده تا آنرا طبع نماید از آغاز سال ۱۳۳۳ مدیریت های معارف خواهند توانست که ماهوار اروری راپور های که مکاتب به ادارات شان میفرستند این راپور را خانه پوری و به مدیریت احصائیه معارف ارسال دارند .

۴- ترتیب معلومات هائیکه از طرف اداره احصائیه یونسکو درباریس خواسته میشود از قبیل احصائیه تعلیم کابر و تعلیمات مخصوص .

۵- معلومات های احصائیه معارف که از طرف تمامی شعبات استعلاما خواسته میشود این اداره آنرا مرتباً میدهد از او امر عادی دفتر به شمار میرود مدیریت احصائیه توانست يك پایه ماشین نوع (مونرو) که هم با برق و هم با دست کار جمع و تفریق را تا به ۹۹۹ ملیون اجرا کرده میتواند از گمرک کابل خریداری و مورد استفاده قرار داد .

ریاست دارالتالیف:

امسال ریاست دارالتالیف موفق به تکمیل کتب دوره ابتدائی مطابق پروگرام جدید گردید و نیز برای کمک به معلمین برای هر مضمون کتاب رهنما مانند رهنمای ریاضی و رهنمای جغرافیه و غیره تالیف و تدوین کرد کتب دوره دهاتی و اکابر چه پشتوچه فارسی همه از طبع فارغ و بدسترس استفاده قرار گرفت يك تعداد کتب مفید و معد تعلیمات طبع و نشر شد کتب دوره متوسط و ثانوی هم مطابق پروگرام جدید بعضاً از طبع و قسمتی از تالیف برآمد حالا موقع آنرا یافته که کم کم به نشر و طبع نشریات یونسکو و غیره آثار مفید و معد تعلیمات عامه به پردازد. چنانچه مجله عرفان امسال ماهانه شد و در نظر است يك مجله دیگر هم بنام مجله اکابر طبع و نشر شود این همه آرزوها مربوط و منحصر به بکار افتیدن مکمل مطبعه معارف است که آنهم روز بروز بسوی تکامل پیش میرود اینک اجرا آت هر اداره این ریاست راجیدا گانه شرح میدهم .

کارگران شیمیائی مجید سماندیش در عین اجرای وظیفه

کتابخانه حضرت امام خمینی (ره) - تهران
کاروان حضرت امام خمینی (ره) در آستانای کا

- ۱- مدیریت تألیف و ترجمه .
- اجراآت این مدیریت را اولتر به عناوین ذیل تقسیم و بعدراجع به هر کدام آن بصورت مختصر تشریحات لازمه تقدیم مینمائیم .
- ۱- کتب درسی
- ۲- کتب معاون درسی و کتب مطالعه .
- ۳- کتب درسی راجع به تدریسات مسلکی .
- ۴- طبع ثانی کتب .
- ۵- تصحیح کتب .
- ۶- تدوین و جریان امور علمی و عرفانی و اداری .
- ۱- در قسمت کتب درسی باید شعبات ذیل را مد نظر بگیریم .
 - الف - کتب ابتدائی .
 - ب - کتب متوسط .
 - ج - کتب ثانوی .
- الف - اجراآتیکه راجع به کتب ابتدائی درین سال بعمل آمده قرار ذیل است .
 - ۱- کتب قرائت پشروی دوره ابتدائی که منقاضی بارة از تعديلات و اصلاحات بود درین سال تحت تعديل و اصلاح گرفته شد و در نتیجه کتاب قرائت پشروی صنف ۳-۴-۵-۶ یکی بعد دیگری آماده طبع آفست گردیده که عنقریب به طبع ارسال میشود .
 - ۲- درباره کتب قرائت فارسی دوره ابتدائی ریاست دارالتالیف موفق گردیده تا کتب مثله کره را بصورت نستعلیق با آفست طبع نماید در نتیجه کتاب دوم و سوم ابتدائی و فارسی چهارم مخصوص مناطق پشرو زبان بعد از اصلاح و تعديل و خطاطی به طبع سپرده شد .
 - ۳- کتب ریاضی این دوره طبق پروگرام جدید تصنف ۵ تکمیل و بعد از طی مراتب اصولی و ارائه نظریات در آن باره آماده طبع گردیده درین باره هم ریاست دارالتالیف سعی نموده تا این مسئله نیز بخط نستعلیق و به طبع آفست صورت بگیرد چنانچه کتب صنوف اول و دوم زیر طبع و از سوم و چهارم و پنجم تحت خطاطی و عنقریب آماده طبع و نشر میگردد .
 - ۴- ریاست دارالتالیف برای اینکه در قسمت خط و املا و ترکیب کلمات و الفاظ خدمتی کرده باشد ترتیب تألیف و تدوین کتب رهنمای خط را گرفته تا برای دوره ابتدائی و حتی متوسط پاره از فواین خط واهلارا بصورت کتب متعدد طبع و نشر نماید چنانچه این کتب تحت تألیف و تحریر است که عنقریب از طبع فارغ و بد سترس افاده و استفاده قرار خواهد گرفت و این نظریه در فارسی و پشرو تطبیق خواهد شد .
 - ۵ - کتب دهاتی برای مسکاتب دهاتی در فارسی و پشرو تکمیل و مورد افاد و استفاده قرار گرفت .

۶- درین سال ریاست دارالتالیف به هم-کاری تدریسات بتالیف یکه‌ده کتایې بنام رهنمای معلم درفسمت کتب و مضامین ابتدائی پرداخت کتب متذکره ازینکطرف شامل تمام مقررات و پروگرام مضامین ابتدائی ازطرف دیگر دارای اصول تعلیم درمضمون‌های مختلف صنف اول الی ششم ابتدائی است . . علاوه‌تاً این کتب دارای معلومات زیاد و تفصیلات بیشتر راجع به هر مضمون بودوکتنایبست که احتیاجات مطالعوی و تهیه درسی یک معلم را رفع و صورت‌القای دروس را طوریکه لازم وشائسته یک معلم است به‌معلمین رهنمائی میکنند و باین صورت یک معلم تمام مطالعات و تشریحات لازم درسی خود را بدون اینکه محتاج تتبع و یا مطالعه و یا یافتن کتب دیگر باشد ازین کتبا بها دست‌می‌آرند این کتب دارای شرایط علمی - عملی - تربیوی - رسم‌ها - اشکال نقشه‌ها وغیره بوده حیات اجتماعی و تطبیق مضمون را با محیط خوبر و بهتر نشان میدهد . کتب متذکره عبارتند از :

- ۱- رهنمای دینیات باطرز تدریس و صورت تسلیم و تعلم .
 - ۲- رهنمای قرائت‌های پښتو باطرز تدریس و صورت تعلیم و تعلم زبان پښتو .
 - ۳- « فارسی » « » « » « فارسی .
 - ۴- « تاریخ » « » « » « مضمون تاریخ .
 - ۵- « جغرافیه » « » « » « جغرافیه .
 - ۶- « ریاضی » « » « » « ریاضی .
 - ۷- « هندسه » « » « » « هندسه .
 - ۸- « تاریخ طبیعی » « » « » « تاریخ طبیعی .
- مقررات این کتاب‌ها تعیین و به مولفین جهت تالیف سپرده شده .
- ۷- کتب اطفال :

درین سال ریاست دارالتالیف جهت بلند بردن سویه تعلیمی به تالیف و تدوین یک عده کتب رنگه اطفال پرداخت و مقصد اساسی اینگونه کتب همانا تربیه ذوق و اعتلای سویه تعلیمی طلاب خوردسال است که ازان جمله دوسه جلد آن تهیه گردیده است .

ب- کتب متوسط :

۱- تالیف و تدوین قرائت‌های پښتو .

این کتب که متقاضی برخی از تعدیلات و اصلاحات بود تو سط مجالس معلمینیکه در ریاست دارالتالیف منعقد گردیده به تعدیلات و اصلاحات آن اقدام و در نتیجه کتب صنف ۷-۸-۹ آن تدوین و من جمله کتاب ۷ آن طبع سپرده شد که دوی دیگر آن هم عنقریب به طبع سپرده خواهد شد .

۲ تکمیل و طبع تمام کتب عربی برای صنف ۷-۸-۹ .

- ۳- اختصار کتب جغرافیه صنف ۷-۸ که بعد از ابراز نظریات هیئت به طبع داده میشود .
 - ۴- تالیف جغرافیه صنف ۹
 - ۵- تعدیل و اصلاح تاریخ‌های صنوف متوسطه ضبق پروگرام جدید که به طبع داده میشود
 - ۶- تالیف هند سه صنف نهم که بطبع داده شده .
 - ۷- تصحیح و تدوین قرائت فارسی ۹ که از طبع ثانی فارغ شده .
 - ۸- تعدیل و اصلاح کتب معلومات مدنیه — اخلاق و اقتصاد صنوف متوسط مطابق نظریات جدید پروگرام بطبع داده میشود .
- ج- دوره ثانوی :
- ۱- تعدیل و تدوین کتاب قرائت پشتو صنف ۱۰ مطابق به اقدامات کتب متوسطه .
 - ۲- تالیف و طبع عقاید صنف ۱۲ .
 - ۳- تکمیل تالیف جیولوجی صنف ۱۰ که به طبع رفته
 - ۴- تالیف جغرافیه صنوف ۱۰-۱۱-۱۲ که بعد از ابراز نظریات هیئت به طبع داده میشود .
 - ۵- تکمیل تالیف تاریخ صنف ۱۱ که به طبع رفته .
 - ۶- تکمیل تالیف صنف ۱۰ که از طبع برآمده .
 - ۷- تالیف کیمیای صنف بازده با اشکال آن که عنقریب به طبع میرود .
- ۲- کتب معاون درسی و مطالعه :
- ۱- تکمیل ترجمه کتاب طرز تدریس تاریخ مولف دوکتور جانس از انگلیسی به فارسی .
 - ۲- ترجمه کتب تعلیم تربیه از نشرات یونسکو دره جلد .
 - ۳- ترجمه پروگرام ابتدائی .
 - ۴- ترجمه را پور عرفانی .
 - ۵- ترجمه یک کتاب منطق بزبان فارسی .
 - ۶- ترجمه کتاب پیدا کوژی از جرمنی .
 - ۷- ترجمه یک عده مقالات تربیوی از نشرات یونسکو و خطاب به هائیکه هیئت عرفانی افغانستان در کشورهای ممالک خارجه شمولیت ورزیده بودند .
 - ۸- ترجمه و طبع یک کتاب بنام حفظ الصبحه مقدمه مائی .
 - ۳- کتب درسی راجع به تعلیمات مسلکی .
- ریاست دارالتالیف درین سال بتالیف کتب تعلیمات مسلکی مخصوصاً کتاب میخانسی وزارت اقدام نموده و ضمناً بتالیف و تدوین این دوائر پرداخت .
- ۱- تالیف کتاب میخانسیکی جهت کتاتب میخانسیکی معه اشکال و رسم‌های آن .
 - ۲- ترجمه رساله زراعت جهت مکتب زراعت .
 - ۴- طبع ثانی و ثالث کتب .

- ۱- از دوره ابتدائی .
- دینیات صنف ۴ - ۵- ۶- که از طبع ثانی بر آمده .
- حساب اول و دووم که بطبع ثانی رفته .
- ۲- از دوره متوسط .
- تاریخ صنف ۷ که برای طبع ثانی رفته .
- ۳- از دوره ثانوی :
- تاریخ ادبیات پشتو برای صنف ۱۱- ۱۲ فارسی صنف ۱۰- ۱۱ که از طبع فارغ شده
- ۱- تصحیح شعر العجم حصه اول و دوم ویا کنویس حصه اول .
- ۲- تصحیح یکعمده کتب حفظ الصحه از سازمان صحی جهان معه اش کمال و تصاویر .
- ۳- تدویر و جریان امور علمی و عرفانی و اداری .
- ۱- تهیه راپورها و گذارشهای علمی وزارت معارف و تطبیق آن به امور عرفانی دنیا .
- ۲- جوابات مسکاتیب عرفانی موسسات علمی دنیا .
- ۳- جواب برخی از نظریات علمی و عرفانی .
- ۴- تهیه برخی از کتب تعلیمی و مجلات عرفانی برای مراکزیکه خواستار شده اند .
- ۲- مدیریت نشریات :
- مدیریت نشریات موظف فرستادن کتب به طبع و نشر و مراقبت وضع طباعتی آن است
- از زمانیکه به طبع میرود تا از طبع فارغ شود اینککه اجراءات این مدیریت را در امسال
- بقسم ذیل خلاصه میکنیم :
- الف از کتب دوره ابتدائی :
- ۱- جغرافیه ششم به تعداد (۱۲۰۰۰) جلد دارای کلیشه ها و تصاویر
- ۲- پشتو » (۱۰۰۰۰) » » »
- ۳- تاریخ » (۱۵۰۰۰) » » »
- ۴- فارسی » (۱۲۰۰۰) » » »
- ۵- دوم اکا بر به پشتو » (۱۰۰۰۰) » » »
- ب از کتب دوره متوسط و ثانوی :
- ۶- کتاب دپشتو ادب تاریخ برای ۱۱ و ۱۲ به تعداد (۲۰۰۰) جلد دارای تصاویر و کلیشه ها
- ۷- کتاب عقاید برای صنف ۱۲ لیسسه ها به تعداد (۱۰۰۰) جلد .
- ۸- نجوم عربی برای صنف نهم .
- ج- کتابهاییکه امسال در مطبعه معارف از طبع فارغ و اوضاع طباعتی از قبیل دیدن
- پروف ها و تصحیح اغلاط و غیره آن مراقبت شده قرار ذیل است :

- ۱- کتاب عربی برای صنف هفتم به تعداد (۶۰۰۰) جلد
- ۲- « « « « هشتم » (۳۰۰۰) »
- ۳- طبع ثانی فارسی نهم » (۴۰۰۰) »
- ۴- « « « « دهم » (۳۰۰۰) »
- ۵- طبع ثانی دینیات ششم فارسی » (۱۵۰۰۰) »
- ۶- « « « « پنجم » (۱۲۰۰۰) »
- ۷- طبع اول تاریخ صنف دهم به تعداد » (۳۰۰۰) »
- ۸- « « کتاب حفظ الصلحه مقدماتی » (۳۵۰۰) »
- ۹- طبع ثانی تاریخ صنف هفتم. (۶۰۰۰) جلد دارای کلیشه ها و تصاویر ها
- ۱۰- طبع تعلیمات نامه ابتدائی بزبان انگلیسی به تعداد (۲۰۰) جلد
- ۱۱- طبع فرائد فارسی مناطق پشتوزبان دارای کلیشه ها و تصاویر
- ۱۲- فارسی صنف دوم ابتدائی به تعداد (۲۰۰۰۰) جلد با تصاویر و کلیشه ها.
- ۱۳- کتاب دوم دهاتی پشتو به تعداد (۵۰۰۰) جلد
- د- کتب ذیل در مطبعه معارف تحت کار است که عنقریب از طبع فارغ خواهد شد .
- ۱- کتاب دوم دهاتی پشتو به تعداد (۵۰۰۰) جلد
- ۱۰- تاریخ صنف یازده به تعداد (۲۰۰۰) جلد
- ۲- فارسی « « « (۲۰۰۰) »
- ۳- دینیات « « « ۷ » (۱۰۰۰۰) »
- ۴- پشتوی « « « ۷ » (۱۰۰۰) »
- ۵- حساب « « اول ابتدائی طبع آفسیت .
- ۶- « « « « دوم » « « »
- ۷- فارسی صنف سوم ابتدائی (۴۰۰۰۰) جلد طبع آفسیت
- ۸- جیولوجی برای صنف دهم (۱۵۰۰) جلد »
- ۹- کتابهاییکه در دستگاه کسبتنرو گستوریت خود مدیریت نشریات امسال به طبع رسیده .
- ۱- کیمیای صنف ۱۲ دارای کلیشه و تصاویر به تعداد (۱۰۰۰) جلد
- ۲- الجبر صنف دهم « « « « (۳۰۰۰) »
- سایر فعالیت های این اداره رامیتوان حسب ذیل خلاصه کرد .
- طبع یک تعداد اوراق فرمایشی که از اداره های وزارت معارف رسیده از قبیل راپورها-
سوانح شهادت نامه ها و غیره به تعداد ۳۱۶۵ ورق .

مدیریت مجله عرفان :

۱- مجله عرفان که سال گذشته سه ماهه نشر میشود امسال از شروع سال ۳۲ ماهانه نشر میشود که ۱۲ شماره آن امسال بقسم مرتب و منظم از هر کدام به تعداد (۲۰۰۰) جلد نشر و طبع و توزیع شده است .

۲- اخبار (۱۵) روزه عرفانى که قبلاً بماشين گسټتر مديریت نشریات طبع ميشد امسال بقطع بزرگتر به مطبعه معارف طبع گردیده که ۲۴ شماره از هر شماره به تعداد (۵۰۰) نسخه طبع ونشرو توزیع شده .

مطبعه معارف :

يکي از شعبه های تازه و مهم وزارت معارف که امسال شروع بکار نموده مطبعه معارف است. این مطبعه اگرچه تا حال رسماً افتتاح نشده لاکن با آنهم در دوره امتحانی خود موفق به انجام کارهای ذیل گردیده .

الف. کتب تدریسی .

- ۱- کتاب عربی صنوف هفتم ۸۰۰۰ جلد .
- ۲- « فارسی » نهم ۳۰۰۰ »
- ۳- « » « دهم ۳۰۰۰ »
- ۴- « » « دوم ۲۰۰۰۰ »
- ۵- دینیات « پنجم ۱۷۰۰۰ »
- ۶- « » « ششم ۱۰۰۰۰ »
- ۷- کتاب عربی صنوف ۸ ۳۰۰۰ »
- ۸- « تاریخ » ۷ ۶۰۰۰ »
- ۹- « فارسی صنوف ۴ مکاتب پشتوزبان ۱۰۰۰۰ »
- ۱۰- تاریخ صنف دهم ۵۰۰۰ »
- ۱۱- حفظ الصحه عمومی ۳۵۰۰ »
- ۱۲- تعلیمات نامه ابتدائی بزبان انگلیسی ۲۰۰ »
- ۱۳- کتاب فارسی صنف ۱۱ ۱۰۰۰ »
- ۱۴- کتاب دوم دهاتی پشتو ۵۰۰۰ »
- ۱۵- کتب دفتر جمله ۹۴۷۰۰ »
- ۱۶- کتابچه خط دار سفید ۴۰ ورقه ۴۰۰۰۰ »
- ۱۷- کتب دفتر ۶۲۹۴ »
- ۱۶- اوراق متفرقه اداری- قرطاسیه- جدول- پارچه جات وغیره ۵۰۵۹۰۰ ورق
- ۱۷- اخبار ۱۵ روزه عرفانی ۱۷ شماره شماره ۵۰۰ نسخه ۸۵۰۰ ورق
- ۱۸- شماره عرفانی از هر شماره ۲۰۰۰ جلد ۱۲۰۰۰۰ جلد .

کتاب ذیل زیر کار است که عنقریب از طبع فارغ خواهد شد .
 پشتوی صنف ۷- دینیات ۷- تاریخ- صنف ۱۱- فارسی ۳- جیو لوجی ۱۰-
 کسلیات ملک الشعراء فارسی- حساب ۱- ۲- ابتدائی

ریاست تفتیش

ریاست تفتیش موظف و ارسبی جریان تدریس و صورت اداره مکاتب در تمام معارف مملکت میباشد که بر علاوه آن مسایل شمول و اخراج طلاب هم به این ریاست تعلق میگردد که ما ذیلًا صورت اجراء آن امساله این ریاست را بطور خلص درج مینمائیم :

الف معاینه و تفتیش :

۱- امسال یک هیئت برای اخراج طلاب کلان سال به ولایت کابل اعزام شده و همچنین یک هیئت به معاینه و تفتیش امور تعلیمی ولایت مذکور رفته که بعد از انجام وظایف را پور و نتایج خود را به مقام مرجوعه تقدیم کرده اند :

۲- همین قسم امسال یک هیئت برای معاینه و تفتیش امور تعلیمی و اداری معارف مزار شریف میمنه جنوبی و هرات رفته بعد از انجام وظایف را پور نتایج خود را به مقام مربوطه سپرده اند
 ۳- مفتشین موصوف برای رسیدگی به شکایات - اطلاعات مخصوص که بقسم رسمی و غیر رسمی (بوزارت توصل کرده قرار ذیل) اجراء نموده اند :

الف- حل و فصل دوقره از همچه مسایل در ولایت کابل .

ب- « » « » « » « » شش گروهی

ج- « » « » « » « » لوگرد .

د- « » « » « » « » در سایر ولایات .

۴- امسال هم مانند سال های گذشته مفتشین این ریاست از جریان امتحانات مکاتب مرکزی نگرانی کردند .

۵- مفتشین این ریاست از امور کمتر ولی حاضرین و اخراج طلاب از لیسه ها و لیلیه های مرکز مراقبت نمودند .

۶- امسال هم مفتشین این ریاست در تحقیقات وقایع سرفه - حریق - قضا یای اخلاقی جرائم منسوبین معارف که از طرف قوماندانی امنیه تحت درسی قرار گرفته اشتراک نمودند .

۷- معاینه و تفتیش انتظامات لیلیه مسایل اعاشه و ابانه تمام مکاتب لیلی مرکزی بطور مسلسل و متداوم

۸- دوقره مفتش مایکی بدعوت وزارت فواید عامه برای دیدن تعمیرات میمنه و دیگری بدعوت مخدرات برای معاینه و بازدید مکتب مخدرات مدتی مصروف شدند .

۹- تعیین واعزام هیئت چهار نفری مفتشین مرکزی بشمول معاون تفتیش بغرض شمول و انتظام کورس مفتشین در جلال آباد برخی از متعلمین خارج شده خواهش کار را بدو ایر مینمایند که امسال به تعداد (۱۳۲) نفر از همچه طلاب را جواز داده اند تا به ادارات دولتی و غیره شامل کار شده بتوانند .

د کابل کالنې

درطول سال تعليمي به تعداد (۵۶۰) نفر طلاب در مرکز و ولايات از يك مكتب ديگر تبديل شده اند شمول طلاب به مكاتب مسلکي هم از وظيف ابن رياست است که امسال قرار آتي اجراآت شده .

احصائيه تعداد طلابيکه در سال تعليمي ۱۳۳۳ از مديريت هاي معارف ولايات جهت شمول به مكاتب ليليه خواسته شده اند :

اسم مديريت معارف - تعداد طلاب خواسته شده		نام مكاتب ليليه	
دار المعلمين	دار المعلمين	دار المعلمين	ابن سينا ليليه ميخانيكي
مسلکي	متوسطه		
مديريت معارف کابل	۱۷ نفر	۷ نفر	۲ نفر
»	»	»	»
هزاره جات	۲۸ »	۱۶ »	۲ نفر
»	»	»	»
پروان	۱۸ »	۷ »	۵ »
»	»	»	»
قطغن	۲۴ »	۱۳ »	۱ »
»	»	»	»
مزار شريف	۲۵ »	۱۴ »	۲ »
»	»	»	»
ميمنه	۳۵ »	۱۴ »	۱۶ »
»	»	»	»
هرات	۲۰ »	۸ »	۲ »
»	»	»	»
فراه	۲۸ »	۹ »	۲ »
»	»	»	»
گرشک	۳۵ »	۱۶ »	۶ »
»	»	»	»
غزني	۱۷ »	۷ »	۷ »
»	»	»	»
جنوبي	۳۷ »	۱۶ »	۷ »
»	»	»	»
مشرقي	۱۰ »	۵ »	۴ »
»	»	»	»
شنوار	۱۱ »	۲ »	۴ »
»	»	»	»
بدخشان	۱۵ »	۶ »	۷ »
»	»	»	»
قندهار	۳۵ »	۲۰ »	۶ »
»	»	»	»
مجموعه	۳۵۰ »	۱۶۰ »	۴۰ »

و همچنين براي مكاتب رحمن بابا — ۴۰ نفر

» » » تخنيك عالي — ۸۰ نفر

» » » ليسۀ زراعت — ۸۰ »

» » » خوشحال خان — ۴۰ »

نظر به درخواست ليسۀ حربي بيونخي به تعداد (۳۰۰) نفر متعلم از فارغ التحصيلان

مكاتب ابتدائي به آنجا معرفي شده ويك تعداد هم بصورت خوشبرضا شامل ليسۀ شده اند که تعداد آن به ۲۹ نفر ميرسد .

سفر از کارگران شعبه کلیشه سازی معارف درصین انجام وظیفه

یک نفر کارگر شعبه عکاسی معارف در اطاق تاریک مشغول شستن فلم است

وامسال به تعداد ۲۵ نفر طلاب برای ریاست مجادله ملاریا - فواید عامه - وزارت صحیفه
حجاری و نجاری - صناعتی بانگک و غیره جاها معرفی شده .

برای مکتب پرستاری به تعداد (۳۰) نفر طلاب از مکاتب مربوطه ولایات کابل
داده شده فارغ التحصیلان سال ۱۳۳۲ مکاتب ذیل به موسسات معرفی گردیدند :

از دارالمعلمین متوسطه ۲۳ نفر
از مکتب میثانیکی ۴۸ »
از مکتب اصول تحریر ۶۵ »

امسال کسارت سوانج مفصل (۶۶) نفر طلاب از فارغ التحصیلان مکاتب ثانوی -
متوسطه و لیسه ها و لیسانسیه های داخل را که شامل مکتب ضابطان احتیاط شده اند
خانه یری و پیر اجعش ارسال شده .

ریاست حفظ الصحه و سپورت:

از آنجائیکه میگویند روح سالم در بدن سالم جادارد بنا بر آنست که وزارت معارف
بیشتر فت سپورت و حفظ الصحه را دوش بدوش پیشرفت های تعلیمی و تربیوی در نظر دارد
امسال هم مانند سال های گذشته درین قسمت فعالیت هایی بعمل آمده
ب اجراآت امساله سرطیابت معارف :

البسه ها - سوختگی ها - ادینت ها - بناریس - بوسون - زخم های مختلف - پیچکار یهای مختلف مجموعه

۸۰ ۴۵ ۱۷ ۱۱ ۵۶ ۶۱۴ ۴۲۲ ۱۲۵۵

یولی کلینیک دندان

کشیدن دندان با انجکشن - کشیدن دندان بدون انجکشن - ژان ژوویت - ستوماتیت -

۳۰۶ ۱۰۴ ۱۹۲ ۴۶

آسیه های دندان - پارانتوز - گرم خورنگی - دندان عقلی - پاک کردن - مجموعه

۳۶۹ ۱۰۶۵ ۵۵۵ ۷۶ ۳۷ ۱۶۰۰

مجموعه تداوی شدگان در امراض مختلف

اطفال حوردتر از ۱۲ - متعلمات متعلمین کلانتر از ۱۲ مجموعه

۴۹۰۴ ۴۲۳۷ ۸۴۷۸ ۱۷۶۱۹

واکسینا سیون چیچک ۶۰۷۵

تیفوئید ۱۸۲۱۱

سایر امراض ۵۷۷

جمعه ۲۴۸۶۳

ادویه خریداری شده از بازار و دیپوی عمومی که به معارف امسال رسید
بالغه ۶۱ ر۱۱۳۲۳ - افغانی

ریاست موزه و حفظ آثار

ریاست موزه کابل قديمى متين و موثرى در، اډه بيشرف و انكشاف باستان شناسى كه يكي از وسايل عمده روشن كردن مراتب تاريخى و فرهنگى و مدنى يك مملكت است برداشته بدین قرار .

۱- عقد و امضا موافقه نامه مشترك حفريات فى ما بين موزه كابل و موزه دانشگاه پنسلوانيا امرى كه بغرض روشن ساختن تاريخ باستان افغانستان بسورت مشترك تحقيقات عتيقه شناسى را عملى ميكند اشترك و مساعى اين دو موسسه فرهنگى يكي تر بيهيك تعداد مجامع و دانشمندان افغان و آشنا ساختن ايشان به اصول باستان شناسى و از جانب ديگر روشن كردن ادوار تاريخى افغانستان ميباشد خلاصه قرار داد مذکور بداخله ۱۲ مواد پس از طى مراتب اصولى امضا و عقد شده است .

۲- ورود يك هيئت حفارى سه نفرى موزه دانشگاه پنسلوانيا امرى كه مرگب از دستر يوشنگ - مستر كامن - ميرمن كوگس بتاريخ اوایل هفته اسد سال ۳۲ بكابل بغرض معاينه نقاط قابل حفر افغانستان و يك عمليات كوچك حفارى قسم سروى

۳- هيئت حفريات موزه دانشگاه پنسلوانيا امرى كه پس از توقف چندى يوم بكابل و معرفى و مذاكره اوشان با اولياى امور رياست موزه كابل وزارت معارف بعد از طرح يك پروتو كول به استميدان وزارت معارف بمعيت نمايندگان موزه كابل بغرض يك عمليات سروى حفارى در قند و زوبلخ به هفته دوم برج سنبله سال ۳۲ براى شش هفته رهسپار قندوز و بلخ گریده و در تپه كه تقريباً صد يار دطول و ۵۰ يار دعر بض بوده در دونيم ميلى شمال شرق شهر مذکور در منطقه كه بنام «كله گاو» موسوم است و دوران آنرا زمين هاى زراعتى فرا گرفته است و هایشگاه روحانوز بودائى بوده و كشف حصه دروازه در آمد معبد و بعضى پته زينه ها و ساپختمانها و چندين سر نيزهاى برنجى و پارچه چپمه از اطراف معبد و پنجاه عدد سكه خاتمه يافت .

۴- همچنان حفريت هيئت موزه پنسلوانيا در بلخ در نواحى برج عباران بفاصله تقريباً ۲۲ مترى ديوار شرقى برج مذکور بوده كه پس از دو هفته كاشوش و ظهور بعضى مسكوكات مهره هاى عصر كوشانى و پاره آثار عمارت دوره كوشانى خاتمه يافته شده .

۵- حفريات دوره دوم سرخ كوتل يا كوتل چشمه شير در غورى كه بفاصله تقريباً (۴۰) كيلومترى شمال غرب پل خمري و شش كيلومترى شمال شرقى چشمه شير در منطقه كه كوه چونغر از حاشه غربى غورى دور زده و پوزه در گوشه از افق شمال تشكيل مينهد گردنه وجود دارد كه آنرا معمولاً بنام سرخ كوتل يا تپه شير ياد ميكند حفريات مواضع متذكره توسط هيئت حفريات فرانسوى همراى نماينده موزه كابل بتاريخ هفته دوم سنبله سال ۳۲ شروع يالى اخير .

برج قوس مدت سه و نیم ماه دوام کرده و بتتقیب حفريات دوره اول مواضع مذکور که در نوس اجراءات ۳۱ ریاست موزه نشر گردیده و هم مقاله های مفصل راجع بپژوهنگی موضع مذکور و ظهور آثار و معابد متذکره در مجله آریانا شماره (۱۲۱) سال ۳۱ و شماره ۱۳۱ -

سال ۳۲ از جانب بنا علی کهزاد نشر گردیده درین دوره حفريات نیز بعضی اشیاء از نوع يك سنگ مربع که اشکال گاودریك طرف آن حکاکی شده بپاره پارچه های ظروف گلی نوك های تبر سنگی مهرهای ملون حلقه سنگی و سنگ های لشم و سه عدد لوله گلی دو عدد استخوانهای که يك طرف آن خیلی تزئینات شده که از آن کارسوزن گرفته میشد و بعضی مجسمه ها و تیکر ها و ۳۶ عدد سکه نقره اسلامی ۱۹ عدد مسی بزرگ عصر کوشان و غیره و دو عدد گل کمر بند طلائی که یکی بوزن ۸۷ ۳۹ گرام دیگری بوزن ۴۰ - ۱۱۸ گرام بادورق نازک طلائی بوزن ۶۰ - ۲۰ گرام دیگر آن بوزن ۲۰ - ۵ گرام کشف شده که تمام اموال مکشوفه بموزه کابل نقل و تحت بررسی فنی میباشند .

توزیع و تقسیم آثار مکشوفه حفريات فندوز و بلخ هیئت - حفريات موزه دانشگاه پندلوانیا قسار مراد پروتوکول توسط يك هیئت وزارت معارف که مرکب از بنا علی وزیر معارف بنا غلام معین تریسی مبین اداری رئیس موزه کابل هیئت حفريات امریکائی بوده در منزل هیئت مذکور واقع شهر نو قرار داده قرار داد تمام اموال یونیک مکشوفه مال موزه کابل و متبافی آن قرار مقررات قرار داد فی ما بین موزه کابل دانشگاه پندلوانیا توزیع و حصه موزه کابل نمود ما نقل و به موزه کابل در اطاق معینه آن ترتیب یافته .

۷ - حفريات هیئت باستان شناسی فرانسوی تحت اداره موسیو گزل عضو هیئت موصوف و نماینده موزه کابل در چند کیلومتری جنوب شهر فندوز حفريك تپه که ممکن قبرستان پادشاهان و اشخاص بزرگ دوره یونان باختری بود (رتبه مذکور بنام شاخ تپه که اصلا شاخ تپه یاد میشود و دورادور آن زمین خشک بایر بوده از فراز آن آبادی های سرسبز خان آباد و فندوز نمایان میگردد میباشد که پس از چهار هفته حفريات و کاوش های پاره اشیا کشف گردیده که باعث روشن شدن دوره باستان تاریخ افغانستان میباشد .

۸ - انفکاک کتابخانه موزه از موزه باستانی و اتنوگرافی چون به اثر حفريات چندین ساله هیئت باستان شناسی فرانسوی و امریکائی ها و خریداری های متوالی ریاست موزه خصوصا پنج دوره حفريات لشکر گاه و ظهور آثار دوره غرنویها که باب نوین در تاریخ غزنه کشف شده است بالخصوص (مقصوره کوچک) مسجد که اولین مسجد اسلامی میباشند عمارت موجوده موزه کفایت نکرده نهایت ضیق گردیده بود و در نظر گرفته شده بود تا پس از بدست آوردن کدام عمارت مناسب موزه بنام موزه صنعت آرت و هنر دوره اسلامی جداگانه افتتاح گردد همانا پس از استیذان مقام وزارت معارف درجواز موزه سابقه عمارت بدسترس موزه کابل داده شده که بعد از يك ترمیمات لازمه عمارت کتابخانه موزه که در حدود نیمه است چندین

هزارجلد کتب قلمی ولو ائح ومینا تورهاو نمونه خطهاو غیره میباشد از موزه باستانی واتنو گرافی منتفک و به عمارت مذکور عجالئاً بدا خله هشت اطاق فوقانی عمارت مذکور نقل وترتیب داده شده که برای استفاده شوقمندان آماده میباشد .

۹-مخایره و کاتبه راجع به روشن ساختن دوره تاریخی افغانستان وچگونگی حفظ آثار باموسسات فرهنگی ملل متحده از قبیل موزه ینسلوا نیا موسسه شرق شناسی روما موسسه فرهنگی باستان شناسی هند وغیره میباشد

۱۰- ترتیب وتنظیم مواد عقدیک قرارداد مشترک فی مابین موزه کابل وموسسه شرق شناسی روما در خصوص حفاریات درغز نه لغمان جلال آباد و بغرض روشن نمودن دوره تاریخی وهنری افغانستان .

۱۱- ورود اکثر طلاب مسکاتب ایسه های مرکز- حییه - نجات استقلال- دار لمعلمین جهت تطبیق دروس تاریخی شان به موزه کابل .

۱۲- واری و معاینه نقاط حفاری هیئت فرانسوی وامریکنائی ها درسرخ کوتل «وشاخ تیه» وکله گار و اعطای یاره هدایت لازمه جهت پیش برد کفارات حفاری مواضع موصوف از طرفک یناغل کهزاد .

۱۳- ورود بعضی سفرای خارجی از قبیل سفیر فرانسه- هند- هیئت فرنگی امریکنائی سفیر ایران سیور تبین های هندی - فندهاری و بعضی رجال بزرگ پشتونستانی وهیئت امریکنآ معاون رئیس جمهور امریکنآ جهت بازدید آثار موجوده موزه کابل .

۱۴- واری نسبت اوضاع موزه واتخاذ پاره تصمیمات لازمه جهت محافظه آثار موزه اتنو گرافی از صد مه کویه وبدست آمدن نتایج مفید از عمل مذکور .

۱۵- خریداری بعضی کتب قلمی نهایت گران بها و پاره آثار اتنو گرافی وغیره تاریخی بغرض تکمیل کتلکسیون های موزه توسط هیئت معینه وزارت از بودجه ریاست موزه

۱۶- مراقبت و واری از امور اداری ریاست موزه از قبیل تصفیه حسابات تجویلداران بر طرف شده موزه وتحصیل اجناس وغیره ذمه اوشان وفیصله معاملات باقیات وحسابات نقدی وجشعی وغیره ریاست .

۱۷- مراقبت و واری از امور دفتر داری ریاست موزه از قبیل حواله جات معاشات وغیره که در حدود چندین چلدود و پارچه وسه پارچه وغیره بود .

۱۸- نسبت به روابط کلتوری وفرهنگی فی مابین موزه کابل وموزه کوپن هاگن دنمارک قایم بوده خوشبختانه در برج سرطان ۳۲ موزه کوپن هاگن یک کتلکسیون آثار قبل تاریخ دوره مفرغ را توسط هیئت ملی دنمارک ذریعه یناغلی بپتر رئیس هیئت موصوف بموزه کابل اهداء نموده که با کمال تشکرات قلبی از طرف ریاست موزه کابل پذیرفته شده در اطاق مخصوص دوره قبل تاریخ موزه گذاشته شده .

۱۹ — عزیمت ښاغلی کهنزاد درزمره هیئت ثقافتی افغانی که بغرض مشاهدات موسسات فرهنگی دولت جمهوري هند حسب دعوت دولت موصوف بتاریخ هفته دوم دلو سال ۳۲ میباشد و ښاغلی کهنزاد پس از یکماتوقف در هند برای مدت یکمات حسب دعوت موسسه شرق شناسی روما بغرض ایراد کنفرانسها راجع به روشن ساختن دوره های تاریخی افغانسان به ایطالیبا خواهندرفت و از آنجا برای دو هفته بغرض بازدید مومسسات باستانی مصر نیز مسافرت خواهند کرد .

۲۰ به اثر ازدیاد سامان میکشوفه حفاریات خصوصاً آثار لشکر گاه که ایجاب میکرد تا یک نفر متخصص مرمت کار در موزه کابل مصروف باشد تماماً آثار لشکر گاه خصوصاً مقصوره کوچک را در اطرافهای موزه بسازد ورقه عرض بمقام صدارت تقدیم و منظوری استخدام متخصص مذکور در سال ۳۳ در بودجه موزه منظور گردیده که ممکن کهنزاد در پایان توقف خود در روم راجع به استخدام متخصص موصوف مفاهمه خواهند فرمود .

مدیریت عمومی لوازم

ظوریکه معلوم است تهیه و توزیع تمام سامان و اشیاء و مواد کار آمد معارف ذریعه دوشعبه این مدیریت صورت میگیرد .

مدیریت لوازم تحصیل :

الف — تهیه سامان و لوازم تحصیل مکاتب مرکز و اضراف .

سامان که از خارج برای مطبعه معارف تهیه شده .

(۱) ریزه جات فالتوی ماشین های مطبعه معارف .

(۲) ماشین طبع حروفی

(۳) » روتاپرنت

(۴) » سیم دوزی کتب

(۵) انواع کاغذ برای طبع کتب طبع مجله و پشتی قرطاسیه مجله (۳۹۶) تن

(ب) سامانیکه فرمایش داده شده .

(۱) قلم نوک آهنی ۱۸۰ گرس

(۲) پینسل سیاه جاپانی ۱۱۲۲۰ گرس

(۳) پینسل پاک ۶۰۰ »

(۴) نوک قلم برنجی ۶۰۰ »

(۵) تراکتور و آلات زراعتی لیسه زراعت بامریکاء

(۶) کتب درسی کارآمده لیسه استقلال به پاریس (۳۹۳۰) جلد

(۷) سه سیت لایبراتور کارآمد مکاتب مسلکی و متوسطه بالمان غربی

- (۸) کتب تدریسی لیسه نجات باطریش و بالمان (۲۸۵۰) جلد
 (۹) اطلس های جغرافیای بالمان غربی (۲۰۰۰) جلد
 سامان فرمایشی سال ۱۳۳۱ که در سال ۳۲ وارد شده
 (۱) نقشه های دیواری از المان غربی (۲۴۰۰) قطعه
 (۲) ماشین مونیو تایپ
 یکپایه
 (۳) ماشین های تایپ لیسه تجارتنی
 پنجپایه
 (۴) مواد خام و غیره پرزجات مکتب میخانیک

لوازم تحصیل که در طول سال ۱۳۳۲ از داخل مکتب تهیه شده است .

- (۱) گل سفید برای مشق طلاب ۸۴۰۰ سیر
 (۲) قلم نی برای مشق طلاب (۱۳۷۰۰۰) متن
 (۳) قلمشیر (۵۰۰۰۰۰۰) قلم
 (۴) هون قند هاری (۶۰۰) سیر

ب - توضیح لوازم تحصیل که مطابق بست و احصائیه مکاتب صورت گرفته است .

- (۱) کتا بچه خط دار (۳۱۷۲۰۶) جلد
 (۲) پنسل سیاه (۲۱۵۶۹۸) دانه
 (۳) پنسل پاک (۱۱۱۰۰۱) »
 (۴) دیوات کاشی (۹۸۳۹۳) »
 (۵) تخته مشق (۳۹۲۱۶) »
 (۶) قلم نی (۸۹۷۰۳۷) »
 (۷) نوک قلم برنجی (۱۰۴۶۹۷) »
 (۸) قلم نوک آهنی (۶۰۰۰۰) »
 (۹) قلمی پرکار (۱۹۰۱۱) »
 (۱۰) تخته سلیمت (۱۹۲۱۶) »
 (۱۱) قلم » (۱۹۶۷۸۶)
 (۱۲) کاغذ رسم ۳۳۸۲۱۲ تخته
 (۱۳) کتا بچه رسم ۶۰۰۰ جلد
 (۱۴) گل سفید ۹۰۰۰ سیر
 (۱۵) قلمشیر سفید ۳۰۰۰۰۰ قلم

ج - حواله جات جنسی و نقدی و مجرائی .

۱ - کتاب درسی و لوازم تحصیل کارآمد مکاتب مرکز و ولایات طی (۵۱۳) قطعه دوپارچه

- ۲- حواله دوی پارچه نقدی که بموجب اسناد بخرج موسسات ودوائر ونما یشدگی های افغانی در خارج وکالت التجار تی و فونسلگریها وغیره بداخل (۱۰۷) قطعه دوی پارچه نقدی .
- (۳) حواله پولهای افغانی عوض قیمت سامان وغیره (۲۱۱) قطعه چک
- (۴) « « اسعاری پوند دالر کلدار فرانک (۴۴) قطعه برات ومصارف ضلاب
- به یوهنتون تخصیص داده شده چهار نوبت .
- (۵) وارشات سنویه مبلغ (۹۸۸۲۷) افغانی که تحصیل هم همین مقدار شده است .
- (۶) باقیات که تحصیل شده قرار ذیل است .

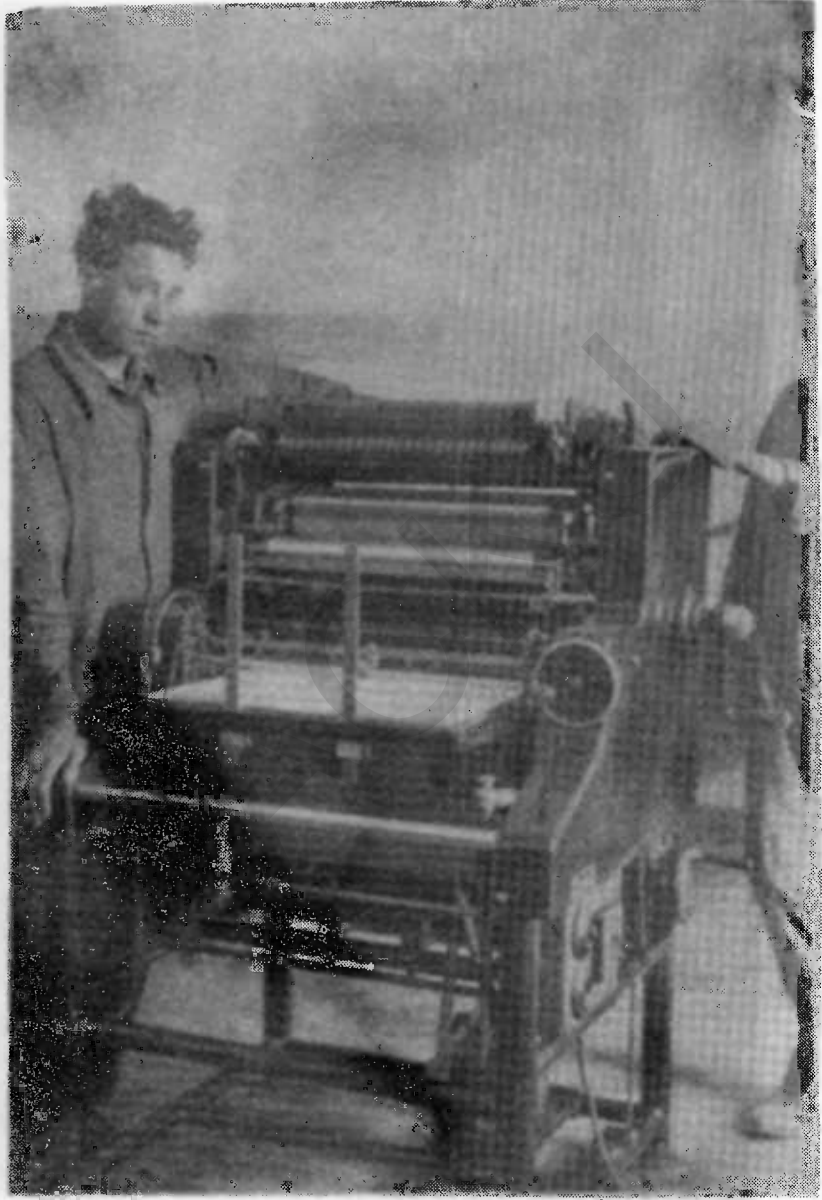
افغانی	۱۳۱۸۷۹۷	۱- افغانی
پوند	۲۲۸۸۸۱	۲- پوند
سنت	۶۰	۳- دالر
کلدار پاکسانی	۲۳۲	۴- کلدار

مدیریت اعاشه واباته :

الف . موادیکه در جریان سال به مراتب ایله توزیع شده *

۹۷۷ خروار	۱- آرد گندم
» ۱۷۰	۲- برنج باریک
۵۴۰۰ سیر	۳- روغن زرد
» ۶۴۰	۴- روغن نباتی
» ۲۰۰۰	۵- بوره
» ۱۸۰۰۰	۶- گوشت گوسفند
» ۱۰۳۰	۷- نمک طعام
» ۱۰۰	۸- چای سیاه
» ۳۱۰۰۰	۹- ترکاری
۲۰۰ خروار	۱۰- چوب سوخت
» ۶۱۸	۱۱- ذغال سنگ
۵۴۰۰ دست	۱۲- بیراهن وزیر جامه
۸۱۰۰ جوره	۱۳- جراب
۲۷۰۰ دست	۱۴- دریشی
» ۲۷۰۰	۱۵- بوت
» ۵۴۰۰	۱۶- بند بوت
۸۱۰۰ دست	۱۷- بند زیر جامه

» ۲۷۰۰	۱۸- کلاه
» ۵۴۰۰	۱۹- دستمال دست
» ۵۴۰۰	۲۰- « روی
۸۱۰۰ کلمچه	۲۱- صابون
۳۵۰ تجسته	۲۲- کمپل سراج خود رنگ
۲۲۰۰۰ متر	۲۳- صحن وطنی برای روجائی وغیره
۴۰۳ دست	۲۴- دریشی کار برای طلاب نختیک عالی و مکتب میخانیک
۱۰۰ سوپ	۲۵- بالا پوش برای متعلمین دارالعلوم عربیه
۱۰۰ طاقه	۲۶- کلاه
۱۰۰۰ متر	۲۷- ملعل برای لنگی
۱۰۰ زوج	۲۸- بوت نیمساق
۳۰۰ دست	۲۹- پیراهن وزیر جامه
» ۵۵۰	۳۰- دریشی مستخدمین
۱۱۵۰ چوره	۳۱- میز و چوکی دو نفره طنبه
۵۲ پایه	۳۲- الماری
۵۰ دانه	۳۳- آبدان جستی
» ۲۵	۳۴- طشت
» ۴۵	۳۵- بنخاری بعه نل
۲۳۲۲ کیلو	۳۶- پنبه
۲۱۳ تکه	۳۷- ظروف مسی
ب. سامانیکه برای کار آمد سال ۱۳۳۳ تهیه و تدارک گردیده .	
۱۲۶۰۰ یارد	۱- تکه دریشی طلاب از کمپنی دولت هالیند خریداری و وارد مرکز شده
عدد ۵۵۰۰	۲- دستمال دست
» ۵۵۰۰	۳- « روی
۷۰۰۰ چوره	۴- جراب
» ۲۷۰۰	۵- بوت نیمساق
» ۸۱۰۰	۶- پیراهن وزیر جامه
۴۸۰۰۰ متر	۷- صحن وطنی جهت روجائی پوش دوشک بالشت پیراهن وزیر جامه وغیره
عدد ۲۵۰	۸- بشقاب مسی سالن خوری
» ۳۰۰	۹- کاسه مسی شور با خوری
» ۲۴	۱۰- دیگ های مختلف چارسیره الی چار پاوه

یک نفر کارگر ماشین مسج روتا پرنٹ معارف

مطابق کتابخانه شمس المصطفیٰ مطهر معارف در تهران ۱۳۰۶ هجری

۱۱- راجع به يك هزار خروار آرد گندم باریاست کوپراتیف به مفاهمه میباشیم .

۱۲- « به سه صد خروار برنج باریک باریاست کوپراتیف »

ج- حواله جات نقدی جنسی و اسناد خرج آن .

۱- حواله های نقدی ۳۱۰ قطعه

۲- « جنسی » ۲۰۰ »

۳- اسناد خرج نقدی ۹۸ »

۴- « جنسی » ۵۵ »

تذکر: علاوه بر اجراءات فوق يك مشت پولهایی کافی از در ذات سفریه کرایه مکاتب کرائی مدد معاش ملبوسات اضافه خرجی ها طلبات ماضیه و غیره به اداره های معارف ولایات و مرکز تخصیصیه ارسال شده و همچنین راجع به تهیه و تدارک اجناس ذکر شده بادواثر و مؤسسات مفاهمه و عقد قراردادها بعمل آمده است.

مدیریت مامورین مرکزی وزارت معارف:

امسال هم مانند سال های گذشته این مدیریت بر حسب ایجاب وظیفه ای خویش در ترتیب و مراقبت حاضری راپورها انتخاب هیئت های لازمه- مسایل کوپون مامورین و ترفیعات- اجرای معاشات- تحصیل باقیات انفرادی- سفر خرج ها- ترتیبات دعوت و محافل و تهیه قرطاسیه و لوازم اباته وزارت معارف مراقبت و واریسی و تهیه نموده است در تمام مرکز وزارت معارف امسال قرار ذیل ترفیعات بعمل آمده .

ازرتبه ۷ برتبه ۶-۴ نفر.

» ۸ » ۷-۹ نفر

» ۹ » ۸-۱ نفر

» ۱۰ » ۹-۴ نفر

» ۱۱ ۱۰-۹ نفر.

ذواتیکه به اخذ نشان و تقدیر نامه نایل شده اند.

۱- بناغلی محمد اسمعیل مشاور وزارت معارف به اخذ نشان درجه اول معارف مفتخر

شده اند .

۲- ناغلی میر عبد الرشید بیغم رئیس سپورت و حفظ الصحه به اخذ تقدیر نامه درجه سوم

نایل شده اند .

۳- بناغلی امیرالدین مدیر قلم مخصوص به اخذ تقدیر نامه درجه سوم نایل شده اند .

مدیریت تعمیرات معارف:

مدیریت تعمیرات وزارت معارف امسال به تعمیر و ترمیم و تکمیل تعمیرات ذیل موفق شده .

- الف تعمیرات
- ۱- تکمیل تعمیر مطبوعه معارف
- ۲- « مکتب نسوان کارته ۴ »
- ۳- « الحاقیه مکتب ابتدائیه »
- سید جمال الدین افغان
- ۴- « « « شاه دو شمشیره » » »
- ۵- « « « تجویخا نه مطبوعه معارف ۵- سفیده کاری مقبره اعلیحضرت امیر عبدالرحمن خان
- ۶- « « « لیسه استقلال ۶- ترمیم و سفیده کاری کتابخانه وزارت
- ۷- « « « عمارت دومنزله مکتب قبایل ۷- ترمیم و سفیده کاری رنگمالی مکتب خوشحالخان خټک
- ۸- کندن دو چاه در دارالمعلمین ۸- رنگمالی و ترمیمات دارالمعلمین .
- ۹- کار تعمیر عمارت تجارتی صنایع که سال های گذشته حریق شده بود به شدت جاری است ۹- رنگمالی و ترمیمات لیسه ملالی .
- ۱۰ تکمیل ۱۶ اطاق و تشناب هادر لیسه زراعت ۱۰ « « « زرغونه
- ۱۱- « « « تعمیر تریه طیور » « ۱۱- « « « زراعت
- ۱۲- « « « خانه گو سفند » « ۱۲- « « « مکتب مستوره غوری .
- ۱۳- ترمیمات لیسه نجات .
- ۱۴- « دارالعلوم شرعی پغمان .
- این کارها بر علاوه امورات اداره از قبیل وارده صادره پارچه سند جنسی ترتیب نقشه های تعمیراتی و صورت برآوردی وغیره است که یومیه اجراءات گردیده .

ریاست پوهنتون:

ریاست پوهنتون درین سال هم مانند سالهای گذشته برای تقویه اصلاح و بلند بردن سویه تعلیمی فاکولته ها ابراز مساعی نموده و تعلیمات را با وسایلی که در دست بود تا حد ممکن طبق سویه ممالک دیگر عملی ساخته که اینک اجراءات هر فاکولته را جداگانه مینگاریم .

۱- فاکولته شریعت:

این فاکولته که در سال ۳۰ تا سیس یافته بود و تا امسال مربوط و ملحق به فاکولته حقوق بود امسال نظر به پیشنهاد ریاست پوهنتون موافقه وزارت معارف و منظوری مقام صدارت عظمی به پغمان نقل داده شد . با مدرسه علوم شرعی ملحق گردید و بصورت یک فاکولته جداگانه

عرض اندام نموده و تحت اداره نیاغلی مولنا عبدالحمق آمرمدرسه مذکور قرار گرفت
 نظر به غایه هدف اصلی آن که تربیه فضات لایق و مدرسین مضامین شرعی میباشد ریاست
 پروگرام سابقه را مکفی ندانسته تعدیلی در آن وارد نمود که به اساس آن یککنفر
 معلم مصری برای تدریس لسان و ادبیات عربی استخدام شد و برای تدریس مضامین دینی
 یک نفر استاد بنام مولوی باز محمد مدرس دیپلوم عربی که یککنفر عالم جید میباشد
 درین فا کولته مقرر شدند و پروگرام فا کولته حسب ذیل تعدیل و اصلاح یافت .

صنف اول . معانی - اصول - حدیث شریف - نحو - فقه شریف - تفسیر شریف -
 اصول فقه - حقوق اساسی - منطق - ادب و انگلیسی .

صنف دوم - نحو - ادب - تفسیر حدیث - منطق - حقوق مدنی - معانی - فقه اصول فقه انگلیسی
 صنف سوم - فقه - شریف - منطق - نحو - ادب - اصول فق - تفسیر حدیث - حقوق مدنی انگلیسی
 سامان و لوازم لیلیه فا کولته مذکور که تکمیل نبود تکمیل گردید .

امتحان فا کولته مذکور به ۱۵ قوس شروع و به اخیر قوس تمام میشود که از جمله شاملین
 امتحان که (۸۹) نفر بودند همه کما میاب شدند .

در بقیه اجراءات فا کولته مذکور ترمیم و تکمیل اطاق های درسی لیلیه - کتاب -
 خانه و تکمیل وضع اعاشه و اباته آنرا میتوان شمرد
 ۲ - فا کولته ادبیات .

امسال صنف سوم تاریخ جغرافیای این فا کولته بصنف چهارم ترقی نمودند که بخو است
 خداوند برای سال آینده یک تعداد لیسا نسیه های تاریخ و جغرافیه به مملکت تقدیم خواهد نمود .
 و همین قسم باسپری شدن سال ۱۳۳۲ دوره ششم فارغ التحصیلان فا کولته ادبیات
 به جا معه تقدیم خواهند شد .

امسال به تعداد کتب ذخیره کتابخانه این فا کولته افزود گردید .
 بواسطه ماشین گسترش دروس مضامین ذیل در خود فا کولته تهیه و نشر گردید
 ۱ - تاریخ تربیه برای صنف دهم (تاریخ و جغرافیه) نگارش استاد میرا ما الدین
 رئیس فا کولته .

۲ - تاریخ اسلام بزبان انگلیسی (نگارش پروفیسور محمد علی استاد فا کولته .

۳ - تاریخ مدنیت عرب (از جانب متخصص غلام سرور رحیمی .

۴ - تاریخ غرب و امریکا « « « « «

۵ - تور نالیزم برای صنف چهارم ادبیات از جانب محمد خالد روشیان

۶ - نمونه های آثار کلاسیکی فارسی از دروس استاد احمد جاوید استاذ فا کولته .

۷ - امسال فا کولته موفق شد که شماره اول مجله ادب) را برای نشر به مطبعه معارف

بفرستند . که در شروع سال ۳۳ نشر خواهد شد .

مقرری و ترفیعات :

امسال بر حسب سیری شدن مدت قانونی و ابراز لیاقت و کفایت بناغلی ملک الشعرا بیتاب استاد فاکولته از رتبه دوم بر تبه اول ترفیع نمودند .
وشاغلی عبد الغفور فارغ پنجمین فاکولته بعیت استنات پرو فیسر فاکولته کورسی تاریخ ادبیات فارسی را اشغال کردند .

۳ - فاکولته حقوق :

امسال فاکولته حقوق لازم دید تاروی پرو گرام و دروس مرتبه خویش تجدید نظر نماید بر حسب ذیل .

۱- برای اینسکه محصلین در شقوق اداری و اقتصادی نخصص حاصل نمایند سابق برین بعد از تکمیل معلومات اقتصادی عمومی بعد از صنف سوم یعنی محض در صنف چهارم بدو شعبه اختصاصی اداری و اقتصادی تقسیم می شدند ولی برای اینسکه خوبتر ورزیده و لایق بار آیند فیصله شد بعد از تکمیل صنف دوم یعنی به صنف سوم و چهارم بدو شعبه اداری و اقتصادی تقسیم شوند تا در شقوق منتخبه خود خوبتر و لایق تر بار آیند .

۴ - کورس مالی و اداری :

برای اینسکه شاملین این کورس اشخاص فهمیده و لایق تری بار آیند امسال برای داو طلبان آن امتحانی قرار داده شد چنانچه از جمله (۱۶۰) نفر داو طلب بعد از اخذ امتحان محض (۶۲) نفر آن موفق و حق شمولیت را در کورس پیدا نمودند .

امسال از مداومین کورس سال گذشته (۱۵) نفر فارغ و به شعبات مر بوطه شان معرفی شدند .

امسال پروگرام فاکولته را بصورت مجلات به از باب صاحب نظر و اصلاحیت دار تقدیم نمودیم تا در اطراف مضامین این فاکولته ابر از نظر نمایند .

امسال تعداد ۵۶۴۰۰ مضامین مختلف در سی را توسط گسستتر طبع و بد سترس استفاده طلاب گذاشتم .

امسال کتاب (حقوق جزا و تطبیقات آن در ترکیه) که از تالیف پرو فیسر ان ترکیه است ذریعہ مجمدا کیسه پامیر ترجمه و تحت طبع قرار دادیم .
و همین آقای محمد سرور رحیمی کتابی بنام (دکتورین اقتصادی) تالیف کرده که بزود ترین فرصت طبع و تحت استفاده قرار خواهد گرفت .

نفر کارگر ماشین طبع حروفی همیل برکز در انشای انجام وظیفه

بیت‌المذبح در اصفهان

مقرری و ترفیعات:

شیاغلی ایدوکتور محمد اکرم مسدیر تدریسات ثانوی و وزارت معارف به کفالت ریاست فاکولته حقوق .
شیاغلی فیض محمد ایسا نسبیه که جهت تحصیلات عالی به امر یسکا رفته و از آنجا در شق اقتصاد دپلوموم گرتفته بحیث استاد حقوق دوکتور یتهای اقتصادی واحصائیه مشغول تدریس شدند .

۵- فاکولته میانس :

امسال کتبا بخانه فاکولته را از حیث کتبا انگلیسی-فرانسوی - تقویه نمودیم .
امسال از شق فزیک و ریاضی و همچنان کیمیا و بیولوژی یک تعداد ایسانسیه ها به جامعه تقدیم خواهد شد .

مقرری ها :

شیاغلی ایدوکتور محمد انور استاد فاکولته بحیث رئیس فاکولته میانس شیاغلی عبدالغفار انچنیر استاد فاکولته که برای گرفتن دپلوم ماستر آف ساینس به لندن اعزام شده بودند موفقانه عودت نمودند .
شیاغلی محمد یاسین استانت بیولوژی بقسم سیکالرشیب به امر یسکا اعزام شد .

امور وزارت معادن

اجراآت وزارت معادن در سنه ۱۳۳۲ (به سه قسمت مهم ذیل منقسم است)

- ۱- در قسمت معادن ذغال و نمك
- ۲- در قسمت اخذ امداد تخنیکي از یونو
- ۳- در قسمت اخذ امداد تخنیکي از نقطه (۴) ترومن

الف : در قسمت معادن ذغال و نمك

معادن ذغال:

وزارت معادن در سنه ۱۳۳۲ بر حسب تجویزیکه در سنه ۳۱ نموده بود تو چه خاصی در بلند بردن پیمانہ استخراج ذریعہ بکار انداختن ماشین و ادواتیکه برای میکائیزیشن معادن ذغال بر حسب مشوره مشاورین تخنیکي نقطه (۴) ترومن از آلمان - انگلستان امریکا خریداری نمود و مواد مستخرجه را ذریعہ يك دستگاه مکمل ترانسپورت مربوط خویش که شرح آن در اقرارین گرامی در اجراآت وزارت معادن منتشره سالنامه کابل بابت ۱۳۳۱ مطالعه نموده اند از موضع استخراج الی مراکز مهم استهلاك نقل نموده و تا حدی هم در این منظور خود کامیاب گردید با آنکه مجبور شدیم با مشکلات زیادیکه در حین استخراج و در جریان نقلیه رخ داد هر يك آن مشکلات بعدی سهمناک بود که میتوانست ما را به کلی در این منظور ناکام سازد در اثر جدیت و کوشش کارکنان ازین برداشته شد و ما به فضل خداوند به همه آن مشکلات فائق شده توانستیم به نیل مطلوب خود کامیاب آئیم مشکلاتیکه به ما در سال ۳۲ پیش شد عبارت بود از احتراق طبیعی صوفهای لینز نمبر (۳) در معدن ایش پشته که که تا سنه ۱۳۳۰ قسمت زیاد ذغال ضرورت کابل از آنجا استخراج میشد این احتراق بعدی وسعت پیدا نمود که ما مجبور شدیم تمام این صوفهای این لینز بزرگ ذوغان را برای خموش کردن آتش مسدود نموده و از تمام نقاط کار صرف نظر و تمام لنگر کار استخراج را در لینز نمبر او ۲ - ادامه و در لینز (۴) که کار آن در اخیر سنه ۱۳۳۱ آغاز یافته بود انداخته و از آنجا ذوغان ضرورت کابل و گلبهار را تکافو نمائیم صوفهای استخراجی لینز نمبر ۲ تاکنون هم آماده کار نیست و هنوز هم گازهای مضره کار بن مونو اکساید که گاز مهلك و خطرناک است که در حین احتراق مذکور به وجود آمده و در بین صوفهای مذکور

موجود است - امید است در جریان سال جدید ما بتوانیم با وسایل جدید ماشینری از قبیل بکار انداختن ماشینهای قوی تهویه برای تخلیه صوفها از غازات مضره مذکور کامیاب و باز در این لیزر عملیات استخراج خود را ادامه بدهیم مشکلات مهم دیگر در نقلیه ذغال از معدن ایش پشته الی کابل بوده در جمله (۱۰۴) عراده لاری مر بوط دستگاه ترانسپورت ما موازی (۵۰) عراده موتر از مودل (فورد) بوده و قراریکه معلوم شد این موترها خیلی زودشکن بوده و همه در وقت کم دوچار شکست (تیوپ اکسل) شده و از کار بازمانده با آنکه تا حد امکان پرزه های شکسته آن تجدید شد مگر بازم این نقیصه رفع نشده حتی در جریان سنه ۱۳۳۲ - تقریباً (۱۷) عراده موتر فورد نسبت شکستن پرزه مذکور از کار بازمانده و مامجبور بودیم تمام نقلیه ذغال و نمک را ذریعه (۸۳) عراده خود ادامه بدهیم که این کار خود انگار بزرگ به سر دستگاه ترانسپورت انداخته و ما را دوچار خساره ساخت موترهای مامجبور بودند از طرف کابل تقریباً خالی (صرف نظر از جزوی عایدات مسافرین) حرکت کرده ذغال از معدن ایش پشته به کابل رسانیده اند که اینگونه ترا نسپورت البته اقتصادی نبوده و نقلیه ماراقیمت ساخته است .

زمستان امسال یکی از سخت ترین زمستان ها بوده نسبت بر فباری زیاد و مسدود شدن متواز کونل شبر و بین راه سکتگی بزرگی در جریان کاریش کرده با آنهم کوشیده شد که همه روز بیک گروپ (۸) عراده می برای نقلیه ذغال و یک گروپ دیگر برای آوردن نمک از خان آباد حرکت نمایند - چنانچه از روی احصائی کار دیده شده می تواند با وجود این همه مشکلات مامقادیر ذغال و نمک به کابل و غیره نقاط چلانده توانسته و فعالیت وزارت معادن روی هر فته در این سنه بیش از سنوات دیگر بوده است :

اقدامات مهمه در معدن ذغال ایش پشته

۱- یکی از اقدامات مهم مادر ایش پشته نصب دستگاه چارچ بطری های چراغ های معدنی است که بهیود قابل وصفی در عملیات استخراجی پیش نموده است قبل از این مرد کاران مادر داخل معدن برای تنویر از چراغهای کاربید که شعله برهنه دارد و مرد کار مجبور است آنرا همیشه بدست حمل نمایند و این خواهی نخواهی مانع کار و فعالیت او میشد استفاده می کردند چراغ کاربید اگر چه نور کافی برای کار میداد مگر چون شعله برهنه داشت خطر احتراق و انفلاق معدن هر آن و لحظه موجود بود در حالیکه ذغال ایش پشته از جنس پودری بوده و حینیکه ذغال مذکور استخراج میشود در بین صوفها گورد ذغال ترا کم می نماید این ترا کم ذرات ذغال خود می تو اند هر آن و دقیقه با شعله برهنه چراغ کار بید محترق گردیده

ویک انفلاق بزرگ به وجود آورد که از این درک مرد کاران همیشه در یک فضای خطرناک و مخوف کار نمایند علاوه بر آن قراریکه هم آن اطلاع دارند در اعماق اکثر معادن ذغال گازهای منفلقه میتان موجود است که اکثر انفلاق معدن از این ناحیه تراوش می نماید .

اکنون مرد کاران معدن که هر یک بایک کلاه خود مخصوص عمله معدن مجهز میباشد چراغ برقی در کلاه آنها نصب بوده و بطری چراغ مذکور در کمر بند آن بسته میباشد و چراغ مذکور نور کافی و سفید داده از هر گونه تولید خطر و انفلاق مرد کار را مصئون نگاه میدارد و دستهای مرد کاران فارغ بوده بخوبی فعالیت نموده می تواند بطری مذکور برای شانزده ساعت کنار کفایت نموده در ختم کار دوباره به ماشین چارج مربوط میشود در آنجا برای روز دیگر چارج شده به مرد کار تسلیم داده میشود تعداد چراغها با اندازه ایست که برای تمام مرد کاران کفایت کرده و برای دو (شیت) کارایش پشته به خوبی کفایت مینماید.

۲- برای واریسی صحیح از امورات فنی استخراج و نظارت عملیات استخراج و تربیه مرد کاران ما بکنفر شتایگر یعنی نگران فنی استخراج را ازالمان استخدام نموده ایم که شخص مذکور بکنفر شخص لایق و باتجربه میباشد از مدت (۴) ماه است در معدن ایش پشته کاری نمایی این شخص با وسایل بدست داشته در بلند بردن پیمانها روزانه استخراج و تربیه ذغال کن ها و غیره مصروف بوده و در اثر جدیت او و غیره کار کنتان معدن ممکن شد روزانه اندازه استخراج خود را از (۷۵) خروار به زیاده از (۱۲۰) خروار برسانیم ((علاوه تادر نظر استندریه همین شخص ماشینهای (اسکرپیپر) و غیره را که در سال گذشته از خارج خریداری و اکنون به کابل رسیده و بعضا به معدن نقل داده شده در نقاط لازمه نصب نموده و بان وسیله اضافه تر در بلند بردن پیمانها استخراج موفق شویم علاوه تا ماشین های تهویه صوفها و غیره نیز بکار انداخته خواهند شد تا مرد کاران در هوای صاف کار نموده اندازه فعالیت آنها به تدریج بلند برده شده بتواند ((

۳- برای رهایش مرد کاران که تا کنون در اطاق های غیر عصری زیست می نمودند تعمیرات جدید و خوش ساختی ذریعه یک نفر انجنیر تعمیراتی مستخدم وزارت معادن ترتیب و کار تعمیرات مذکور در جریان سال ۱۳۳۲ با انجام رسانید که عنقریب مرد کاران بانجا نقل مکان نموده و به خوبی گذران خواهند نمود علاوه تا یک باب شفاخانه کوچک مگر مکمل نیز تعمیر گردید که هنوز به پایه تکمیل نرسیده و کاران چاریست که در اوائل سال ۱۳۳۳ شفاخانه مذکور بکار آغار خواهد نمود این شفاخانه از یک معاینه خانه - دواخانه و یک اطاق مریض های قابل استراحت با چند بستره بوده و به خوبی تکافوی مقتضیات ایش پشته را خواهد نمود -

چند باب تجدیدخانه هاهم طرح و نقشه و تعمیر شد که بعضا به پایة تکمیل رسیده اند تعمیر يك باب حمام عصری نیز در نظر است که مواد و مصالح تعمیراتی آن تهیه و شاید در سنه آینده کار آن بانجام برسد .

۴- برای مردکاران معدن امسال هم لباس کار تهیه و توزیع شد و هم در بهتر ساختن وضعیت کوپراتیف آنها و مامورین توجه مزید شده مواد ضرورت اعاشه آنها در سر معدن تهیه و در دسترس شان قرار داده شد چون همگان اطلاع دارند که معدن ایش پشته يك معدن کوچک ذو غال بوده و ذخیره آن نسبتاً قلیل است که شاید برای چند سال دیگر کفایت کرده و بعد متروک شود لهذا ما تنها با ان چنان تعمیرات و غیره در آنجا اقدام نمودیم و یا خواهیم نمود که از اهم ضروریات باشد تا در حین متروکیت آن دو چار خساره بیجا نگردیده باشیم .

در اخیر سنه ۱۳۳۲ وزارت معادن برای تنظیم صحیح امورات ذوغال ایش پشته و کرکر تجویز نمود که يك اتحادیه ذوغال را بوجود آورده مرکز آن را در پیل خمری قرار داده هر دو معدن را تحت يك اداره مستقل که با سیستم تجارتهی کار می نماید و اقتدار کافی در توريد اصلاحات تخنیکي و اداری و غیره دارد قرار دهد که این پیشنهاد وزارت معادن از طرف حکومت متبوعه منظور و از آوان سال جدید شروع به کار خواهد نمود و راجع بان در اوراق آتی مفصلاً ذکر خواهیم نمود .

اقدامات مهم در معدن کرکر

۱- آغاز کار صوف افقی در اخیر برج عقرب ۱۳۳۱ در قسمت شمالی معدن به غرض سهولت استخراج و نقلیه آسانتر صوف مذکور که قبلاً الی اوایل دلو در حدود (۳۱۰) متر تمدید داده شده است به قطع دو نیم دو نیم متر بوده و تا حد ود (۳۶۰) متر از دهنه صوف مذکور در بین سنگک و نیشنل های تحتانی رك ذوغال در داخل کوه فرو برده شده و از این حصه به بعد صوف مذکور در بین سنگک ذوغال که ضخامت و سطحی ذوغال اینجا در حدود (۳) متر میباشد ادامه دارد - در این حصه ۲۶۰ - متری صوف افقی بایک صوف نشیبی سابق تقاطع کرده و در اثر آن يك (ویشنلشن) طبیعی بوجود آمده که این باعث سهولت کار استخراج شده است .

این صوف در امتداد خط طبقات سنگی فوقانی رگک ذوغال داخل رگک ذوغال امتداد خواهد یافت و تا آخرین نقطه ذوغال دار ادامه داده میشود در امتداد صوف مذکور خط آهن نصب و مواد مستخرج ذریعه واگون ها بیر و ن نقل داده میشود از حصه نقطه انقطاع صوف نشیبی با صوف افقی به مسافه (۱۸) متر از داخل صوف نشیبی موازی با صوف افقی تحتانی يك صوف جدید با همان قطع حفر شده که تا اوائل دلو در حدود (۵۰) متر صوف مذکور ادامه

داده شده است این صوف جدید افقی فوقانی به غرض تهویه طبیعی حفر شده که جریان هوا را از صوف افقی تحتانی به صوف مائل اول الذکر ارتباط و در این صورت ادامه کار صوف افقی تحتانی را امکان پذیر می سازد.

۲- در عین حال برای اخذ معلومات راجع به صوف های حریق شده قبل از سنه ۱۳۳۱ به غرض اینکه آیادر صوف های مذکور هنوز حریق ضعیفی موجود میباشد یا نه و امکان کار در انجام موجود است در سه نقطه صوف های جدید افقی کشیده شده است و کار آنها ادامه دارد.

۳- در قسمت جنوبی معدن کرکریک ساحه مترو که ذوغال دار را برای استخراج مقادیر ذوغال مطلوبه به سال ۱۳۳۲ انتخاب و در آنجا عملیات استخراج به عمل آمد و اکثر حوائج ذوغال امساله الی اخیر عقرب که فابریکه های پل خمی و شرکت بغلان در حدود (۳۶۴۷) تن میشود در همین جا بدست آمده است.

۴- علاوه از (۲۵) میزان الی اخیر جدی ۱۳۳۲ یعنی تقریباً در ظرف سه ماه یک سرک جدید از حصه دروارة کند پل خمی الی زیر صوف افقی به امتداد (۱۱) کیلو متر احداث و قسمت زیاد آن هم ریگ اندازی گردیده این سرک جدید در نقلیه ذوغال از سر معدن به پل خمی کمک شایانی نموده است.

اتحادیه ذوغال کرکریک پیشته:

وزارت معادن در اخیر سنه ۱۳۳۲ لازم دید که برای تنظیم صحیح اداری و استخراجی و تعمیل اصلاحات تکنیکی و غیره معادن ایش پیشته و کرکریک اتحادیه ذوغال به وجود آورد که وظیفه این اتحادیه اداره و تنظیم امورات مربوط این دو معدن بوده و موسسه مذکور شکل نیمه مستقل داشته بودجه و اداره آن از بودجه وزارت معادن به کلی مجزاء بوده تنها رئیس عمومی آن شخص وزیر معادن است اما در امور موسسه مذکور تحت نام معاون راسا تحت اداره وزیر معادن میباشد و در مورد اقدامات مهمه خود از وزیر معادن هدیای اخذ می نماید در باقی اجراءات مستقل است.

بودجه این اتحادیه فعلاً (ده ملیون) افغانی تعیین گردیده که از انجمله سه ملیون آن طور قرضه چهار ساله از دافغانستان بانک بانکت پولی چهار فیصد اخذ خواهد شد و مابقی (۷) ملیون دیگر از شرکتهای که خریدار ذوغال کرکریک میباشد چون شرکت فند بغلان شرکت سماجی پل خمی شرکت سمعت سازی تدارک و در دسترس اتحادیه مذکور طور پیشه کی قرارداد داده میشود اتحادیه در بدل (۷) ملیون افغانی پول شرکتهای مذکور ذوغال مطلوبه آنها را در ظرف سه سال تهیه و تسلیم میدارد.

اتحادیه مذکور طوریک موسسه تجارتي کار نموده کوشش خواهد کرد که در اثر تنظیم امور نظارت صحیح پیشرفت کار اصلاحات فنی و غیره رونق صحیح در امور هر دو معدن ذوغال بوجود آورد.

در حصه در واژه کند پیلخمری يك ساحه وسیع كه تخمین (صد) جریب زمین میشود
 خز یداری و در انجا به تعمیر يك قصبه عصری معدن خواهد پرداخت این تعمیرات مشتمل
 بر عمارات دفاتر شفاخانه، مسجد، تحویلخانه های سامان گندامهای ذوغال و در حدود (۵۰)
 ایار تمان برای مامورین و مستخدمین متاهل و يك تعمیر بزرگ برای اقامت (۲۱۰)
 نفر مرد کاران مجرد خواهد بود در احداث باغچه ها و زرع حبوبات و بقولات برای
 رفاهیت مرد کاران تصمیمات لازمه گرفته شده علاوه تا جنگل بزرگ چنار را که در بغلان
 میباشد و برای تهیه چوب پایه بندی معدن ذوغال کر که چندین سال قبل احداث گردیده
 بود نیز واریسی نموده در نگهداشتن حفاظت و باخبری آن توجه لازمه خواهد شد این
 قصبه ذریعه يك سرک عصری کار تعمیر آن ختم شده با معدن کر کر وصل میباشد مرد
 کاران همواره ذریعه لاریها از دروازه کند به معدن حرکت و بعد از اتمام کار به قصبه
 مراجعت خواهند کرد امکان دارد در آینده به طول (۱۱) کیلو متر معدن با قصبه ذریعه
 يك خط آهن مربوط شود تا ذوغال مستخرجه ذریعه آن به نقاط توزیع و بسپولت نقل داده
 شده بتواند و هم نقلیه نفر مرد کار به صورت بهتر میسر گردد پیشنهاد وزارت معادن راجع
 به تاسیس این اتحادیه طرف منظوری حکومت متبوعه قرار گرفته و سر مایه ابتدائی
 آن هم تاحدی تهیه شده و اکنون امور خریداری سازه تعمیراتی دروازه کند در پیلخمری
 رو بدست است امید است امور تعمیرات مذکور بر اساس نقشه های مرتبه
 انجنیر آرتمن مهندس تعمیراتی این وزارت در اوائل سال جدید آغاز یابد وزارت معادن
 متقین است که با این پریسیب مایه منظور خود که استخراج ذغال به مقادیر زیاد و توزیع آن
 و نقاط ضرورت و ترویج ذغال در محیط و صیانت جنگلها از خطر اتلاف به خوبی گامیاب
 خواهد شد.

معادن نمك

در معادن نمك طور عموم اصلاحات جدیدی به عمل نیامده است؛ و حتی يك پایه ماشین
 نمك بری را که در معدن تالقان طور امتحانی به کار انداخته بودیم امید داشتیم ذریعه آن
 بتوانیم اندازه استخراج روزانه را در اثر بریدن کنده های نمك در عرض دشت با ماشین بلند
 ببریم نیز معطل کرده و از آن صرف نظر نمودیم چونکه در جریان عمل معلوم شد که ماشین
 مذکور سرایا به خساره کار نموده و حتی عمل ماشین کمتر از عمل کان بران بوده خرج آن
 زیاد و سراسر در خساره بوده است در اثر آن کار ماشین را معطل نمودیم.
 در جریان سنه ۱۳۳۲ کوشیده شد تا حدی از سوء استفاده و قاچاق و غیره که در معادن
 مذکور موجود بود جلوگیری لازمه به عمل آید در این معادن اشخاص لایق جدیداً مقرر

گردیدېښد که تاحد توان ازاستفاده های غیرم شروع چلوگیری لازمه نموده و ننگذارند ازاین راه درواردات حکومت خسارات به عمل آید .

بامشوره وهم کاری ښاغلی نایب الحکومه فطرن کار تعمیریک پل اساسی ومستحکم بروی دریای ښکلی که راه موتررو خان آباد - معدن نمک آب تالقان ازروی آن عبور می نماید ویل سابقه آن شناسه کرده است درنظر گرفته شده بودنقشه پل مذکور ذریعه انجینیران وزارت فوایدعامه قبلاً ترتیب ومواد ومصالح تعمیراتی پل مذکوردر اوائل امسال تهیه و کانتکریت ریزی وتعمیریک پایه پل مذکوربه ختم رسیده است امیداست کارات تعمیرپل مذکور درسنه آینده تماماً انجام پذیرد وموتراهای نقایه مادرآن صورت خواهند توانست مستقیماً از معدن نمک راحمل وبه کابل برساندفعلاً نمک از معدن النی خان آباد ذریعه قراردادی هانقل داده میشود .

تولید مارکیت فروش برای احجارلاجورد افغانی در آلمان وفروش آن :-

درجریان سال ۱۳۳۲ بازارفروش لاجورد درارویا که در دوران جنگ بین المللی دوم وسنوات مابعد آن روبه کسادبود بازرونق یافته برعلاوه یک مقدار لاجوردیکه مادر سالیان گذشته برای فروش به سفارت های افغانی درپاریس ولندن ارسال کرده بودیم وبعدا بفرض فروش لاجورد مذکور تسلیم نماینده گی بانک ملی واقع (میونشن) آلمان گردیده بود بفروش رسید .

آقای (هانس مور) نماینده کمینی (میسوار) دوایدار اویرشتاین آلمان به کابل آمده وتا کنون مقدار ۲۶۴ ۷ کیلولا جوردرا به مبلغ ۶۸۶۱۷۰۰ دالر خریداری نموده است نماینده مذکور فعلا در کابل مقیم بوده در نظر دارد که مقدار مزید لاجورد از ماخریداری نماید در این اواخر که یانی (ایشکل ایند زوبنه) مبلغ (۵۰۰۰) دالر برای خریداری یک مقدار لاجورد طور نمونه به حساب واردات وزارت معادن حواله کرده ووعهده نموده است در آینده به پیمانیه زیاد لاجورد از ماخریداری نماید وزارت معادن ذریعه نماینده شرکت موصوف در کابل داخل مذاکره شده که با شرکت موصوف یک قرارداد برای فروش مقداری زیاد لاجورد عقد نماید در نظر است که همداز عقد قرارداد مذکور استخراج معدن لاجورد دوباره آغاز یافته و ذریعه متخصصین این وزارت مقدار زیاد لاجورد از اجناس سه گانه آن از معدن کران ومنجان استخراج وبه کابل نقل باهد در عین حال یک پایه ماشین مخصوص بریدن لاجورد ونصیفه سنگ های مذکور از سنگ مرمرادر کابل نیب نموده که ماشین مذکور عتقریب تحت نظر ښاغلی (مور) که خود متخصص برش لاجورد است به کار خواهد افتاد چون در تجویلخانه وزارت معادن ووزارت مالیه درارگه تعداد زیاد لاجورد که هنوز درجه بندی اساسی نه شده اند واز بقایای لاجوردهای استخراجی سابق میباشد درجه بندی وبعده برش گردیده و برای

فروش حاضر کرده شود قیمت لاجورد که تا این اواخر درجه اول فی کیلو (۲۰۰) دالر درجه دوم (۱۵۰) دالر درجه سوم (۹۰) دالر بود در آینده بلندتر می رود. وزارت معادن متیقن است که در سنه ۱۳۳۳ بازار فروش لاجورد توسعه شایانی یافته و از این درک بتوانیم یک مقدار اسعار بدست آوریم.

ارسال يك مقدار بيريل معدنی بغرض فروش با امریکا:

بریلیوم که یکی از فلزات قیمت بها بوده و دول متمدنه عالم از آن در صناعت فولاد سازی و غیره کار میگیرند و در طبیعت بصورت بریلیوم آکساید پیدا میشود معدن آن در دره اسمار مشرفی موجود است و کریستالهای آن در بین احجار خیلی خاره و سخت که آنرا یکمات می نامند با کریستالهای کوارس و فیلد سیار و ابرک و غیره یک جا پیدا می شود مقدار آن در سنگ مذکور از یک فیصد تجاوز نمیکنند برای استحصال آن از بین سنگ یک ساتت باید مصرف وقت و پول زیاد را در نظر گرفت مگر چون قیمت آن در بازار موجوده امریکا بلند است وزارت معادن در سال ۱۳۳۱ اقدام به کشفیات آن نموده و معلومات کرده بود که در منطقه اسمار طور تخمین تا حدود (۱۰۰۰) تن بریلیوم آکساید موجود میباشد و استخراج آن با نکه مصارف زیاد را ایجاد میکند تا حدی اقتصادی میباشد در جریان عملیات اکتشافی مذکور یک مقدار سنگ بریل هم استخراج شده بود که از آن جمله در ماه فوس هدا سنه مقدار (۹۶۵۰) کیلو گرام سنگ بریل مذکور را از طریق بشاور و به مدد گاری برلیس نیشنل کورپوریشن برای فروش در امریکا به نیویورک ارسال شد مقصود از ارسال این مقدار فوق تثبیت مارکیت و تجسس یک خردار اساسی است تا اگر ممکن باشد در اثر تثبیت مارکیت و تعیین خردارها در آینده اقدام با استخراج بریل خواهیم نمود.

کرومیت :

با وجود کوششات مزید و ارسال نمونه ها به خارج و مذاکرات و غیره متأسفانه تا اکنون بفروش کرومیت معدنی خود در امریکا یا جای دیگر کامیاب نشده ایم اتحادیه کاربن و کاربید امریکا که در اوائل اشتیاق خریداری (یکصد هزار) تن کرومیت مارکیت داشت در اوائل سنه (۱۳۳۲) از خریداری آن صرف نظر نموده است که شاید علت مهم آن مصارف گزاف نقدیه کرومیت از کابل الی نیویورک در حالیکه برای آنها کرومیت ترکیه ارزان تر دستگیری میکند با آنکه کرومیت افغانی در جنسیت خود عالی و قیمت بها است مگر چون مصارف نقلیه آن گران است پیدا کردن خریدار برای کرومیت مذکور تا اکنون بنا کامی منجر شده است.

در این اواخر در اثر مشوره مشخصین نقطه (۴) ترو من به کمیانی های متعدد امریکائیه و غیره داخل مکاتبه گردیده و شرایط فروش کرومیت خود را با آنها ارسال کرده ایم که تا اکنون جوابی از آنها وصول نکرده.

همچنان اقدامات مادر مورد تدارك ماركيت برای فروش سرب و جست معدنی پیدا و از خاک ریز قندهار نتیجه نداده است چون که قیمت آن در ماركيت عالم نزول کرده و فروش آن فعلا غیرا اقتصادی است .

یکی از پروژه هائیکه وزارت معادن در این اواخر رویدست گرفته و فعلا مورد غور و تعمق انجمن فنی این وزارت میباشد و امید است آنرا در جریان سنه اینده هجامه عمل پوشانیده بتوانیم تاسیس يك موسسه بنام (جیولوژیکل سروی افغانستان) میباشد که مر بوط وزارت معادن بوده و در آوان مرحله به صورت يك موسسه کوچک خواهد بود .

البته خواننده گان محترم مطلع خواهند بود که متاسفانه تا کنون افغانستان نه سروی صحیح توپوگرافی و نه سروی جیالوجی شده نقشه های موجوده توپوگرافی افغانستان د برای آنقدر نقایص میباشد که از آن نمی توان طوریکه باید و شاید استفاده نمود تهیه نقشه های توپوگرافی و جیالوجی کل افغانستان یکی از آرزوهای دیرینه وزارت معادن است چون اجرای این کار بودجه نهایت معتنا به متخصصین زیاد و وقت طولانی به اکاردارد لهذا این مقصود بزرگ ماهنوز هم تا سالیان متمادی امکان پذیر نباشد مگر بر ای اینکه اقلا ساحه های معدن دارو مهم خود را سروی صحیح نموده از ان نقشه های توپوگرافی و جیالوجی تهیه نمود کشفیات معادن را اساسی تر اجراء نموده بتوانیم تاسیس موسسه کوچک فوق در نظر گرفته شده است موسسه فوق اندک با اساس يك پر و گرام معین نقاط مهمه معدن دار و غیره نقاطیکه از نقاط نظر اقتصادی عمومی مهم باشد انتخاب و بعد ساحه های مذکور را بایسکیل معینه توپوگرافی نموده بعدا به نقشه گیری جیالوجی آن آغاز خواهد شد فعلا موضوع فوق و تاسیس موسسه مذکور مورد غور انجمن فنی این وزارت میباشد .

(راپورتاژ و اجراآت و کار کرده گی دستگه ترانسپورت وزارت معادن در جریان

سنه ۱۳۳۲)

اصل بست عراده ها

۱- انتر نیشنل مادل (ال) ۱۷۴-۳۲ عراده

۲- « « « « ۱۶۴-۳۲ »

۳- فور د « « « « ۵۰ »

جمله لاریها ۱۱۴ عراده

لاریهای قابل کار

۱- برای نقلیه میلاس تعیین شده ۲- عراده

۲- برای ریک اندازی سرب معین کرکر از تاریخ اول میزان الی اخیار سال

موظف گردیده ۲- عراده

۳- برای نقله ذوغال و نمک تعیین شده -۸۳ عراده

جمعه — ۸۷ عراده

از لاریهای که نسبت شکستادن تیوپ دیفرنشل و غیره عوارضات درهنگال سنه کار گرفته نشده — ۱۷ عراده

جمعاً — ۱۰۴ عراده

حاصل کار عراده ها از ابتدای سال الی (۱۴) حوت ۱۳۳۲

۱- از تاریخ اول حمل الی ۱۴ حوت نمک به مرکز وارد و تحویل گدا مدار شده

۲۵۱۴۷۷ پیر

۲- « » « » « » نماینده گی بامیان تحویل داده شده -۸۰۵۸۸ »

۳- « » « » « » چهار یکار « » - ۱۶۷۶۴۱ »

۴- « » « » « » شرکت یووالی مشرفی تحویل داده شده

۵۹۳۶۷ پیر

۵- از اول سال تنها نمک به جنوبی ارسال شده

۵۷۶۶۷

۶- « » « » « » غور بند « » - ۹۰۱۲

۷- « » « » « » بهسود « » - ۲۳۹۴

۸- « » « » « » غزنی « » - ۱۳۱۶۳

جمعه شد - ۶۴۱۳۰۹

از اشتر شهر غور بند شوره نمک آورده شده از ابتدای سال تا کنون - ۲۸۰۰

ذوغال از ابتدای سال از ایش رشته بفا بریکه بریکت تحویل داده شده الی ۱۴ حوت کیلو ۴۸۸۰۳۴۳

از ابتدای سال تا حال ذوغال بفا بریکه گلمبار تحویل داده شده - ۱۲۰۴۱۷۳

ذریعه دو عراده لاری میلاس از فا بریکه قند بفلان از ابتدای سال آورده شده و بفا بریکه بریکت سازی ذوغال تحویل داده شده - ۱۷۹۰۰ کیلو

(انجام کارهای متفرقه عراده ها از اول سال الی ۱۴ حوت ۱۳۳۲ قرار ذیل میباشد)

۱- برای تعمیر گارا جاهای مربوطه مدیریت ترانسپورت سنگ تهیه شده - ۳۰۰ متر مکعب

۲- « » « » « » چوب دستک تهیه شده - ۲۱۷۷ دانه

۳- « » « » « » چوب چهار تراش از جنوبی

آورده شده - ۸۸۵ دانه

۴- برای پایه بندی صوفهای معدن ایش رشته از بامیان ذریعه (۲۴۴) لاری به معدن

مذکور چوب رسانیده شده - ۶۶۲۰ دانه

۵- گندم کار آمد عمده معدن ایش پشته از دهنه غوری و پبل خمیری ذریعه (۱۸) عراده

لاری به معدن مذکور رسا نیده شده — ۱۴۴۰۰ سپر

۶- غله وزارت مالیه از رستاق، چاه آب و نالقان قطن به مرکز آورده شده ذریعه

(۲۶) لاری — ۲۰۷۰۰ سپر

۷- » » از مشرفی به مرکز آورده شده ذریعه (۱۸) لاری — ۱۴۳۰۰ سپر

— ۳۵۰۰۰ سپر

(واردات از بابت کرایه نقلیه سامان و غیره)

از ابتدای سال الی (۱۴) حوت ۳۲ — ۲۷۴۷۴۱۰۳ — افغانی

(واردات نقدی از بابت سواری نفر و غیره)

از ابتدای سال الی (۱۴) حوت ۳۲ — ۶۹۴۷۳۸۱۰۳ — افغانی

قرار فوق صورت کار کرده گئی عراده جات مدیریت ترا نسپورت وزارت معادن

از ابتدای سال ۱۳۳۲ الی (۱۴) حوت ۱۳۳۲ تذکار داده شد :

برای دستگاہ ترانسپورت از وزارت معادن يك تعمیر بزرگ و عصری ترمیم خانه

و گاراجها و غیره در زنده بانان مقابل فابریکه بریکت در اوائل سنه ۱۳۳۲ آغاز و در این

اواخر قریب با انجام می باشد مشتمل است بر :

۱- اطاق های متعدد دفاتر

۲- ترمیم خانه موتور مشتمل از شعبه میخانکی - آهنگری - ولد نسک - نجار خانه - و غیره

و شعبه چارج بطاری و غیره .

۳- (۵۰) عدد گاراج

تعمیرات مذکور روی هر هفته نزدیک به انجام است ماشینهای ترمیم و غیره ان که از اروپا

خریداری شده است بعضا به کابل موصلت کرده که عنقریب به نصب ان اقدام میشود مدیریت

عمومی ترانسپورت مربوط وزارت معادن فعلا به تعمیر مذکور گوشیده و در انجا مصروف

کار میباشند

احصائیه کار

کر کر

اشپشته

۵۸۰۰ تن

۱- اندازه استخراج تخمینی ذغال در جریان سنه ۱۳۳۲ ۱۱۰۰۰ تن

از جمله مقداری فوق استخراجی اشپشته به کابل رسا نیده

و بریکت ساخته شده که در آن جمله يك مقدار ذغال از سنه

گذشته فابریکه نیز در جمله گرفته شده است : الی ۲۹ دلو ۶۲۰۰ تن

— ۳۰۰ تن

الی اخیر سال طور تخمین

۶۵۰۰ تن

به شرکت نساجی گل بهار الی ۱۰ جدی رسا نیده شده است ۱۲۰۴۱۷۳ تن

۲- اندازه نمک فروش شده معادن طور سیر هانه

۸ ر ۷۵۰۳۰۲ - سیر	معدن نمک تالقان: الی اخیر قوس ۱۳۳۲
۹ ر ۲۵۰۱۰۰ - سیر	سه ماهه اخیر سال طور تخمین از روی اجراءات نه ماهه -
۷ ر ۱۰۰۰۴۰۳ - سیر	فروش سال تمام به اساس فوق
۴ ر ۱۳۵۲۳۵ - سیر	معدن نمک کلفگان الی اخیر جدی استخراج شده
۸ ر ۲۷۰۴۷ - سیر	دوماهه اخیر سال طور تخمین از روی اجراءات ده ماهه
۴۸ ر ۱۶۲۲۸۲ - سیر	اندازه استخراج سال تمام به اساس ارقام فوق
۸ ر ۷۰۲۲۲ - سیر	معدن نمک مزارشریف اندازه فروش ده ماهه
۵۶ ر ۱۴۰۴۴ - سیر	دوماهه طور تخمین
۳۶ ر ۸۴۲۶۷ - سیر	فروش سال تمام به اساس فوق

معدن نمک سار اندخوی:

۵۰ ر ۷۶۱۲۳۹ - سیر	فروش ده ماهه الی اخیر جدی
۹ ر ۱۵۲۲۴۷ - سیر	فروش دوماهه طور تخمین
۴۰ ر ۹۱۳۴۸۷ - سیر	فروش سال تمام بر طبق فوق

علاوه بر مقدار فوق که از طرف وزارت معادن استخراج شده و بفروش رسیده مبالغ ذیل از درک اجاره نمکسارها و معادن مختلفه دیگر عائد گردیده است:

۳- واردات مشتمله سالیانه:

۳۲۵۵۰ - افغانی	حاصل اجاره سالانه شور هزار ملک دین خیل مقر
۲۲۰۱۰۰ - افغانی	حاصل اجاره سالانه شور هزار ولایت قندهار
۲۱۱۵۷۴۵۶ - افغانی	حاصل محصول سالانه شور هزار ولایت هرات که بالای مواشی آن ایزاد شده -
۴۳۲۰۰۰ - افغانی	حاصل اجاره اشتر شهر غور بند تا امسال سالیانه شصت خروار که قیمت آن طور تخمین فی سیر نه افغانی است جمله ۴۳۲۰۰۰ - افغانی
۱۵۳۱۰ - افغانی	حاصل اجاره کل سفید ایرانی که اجاره سابقه آن سالیانه ۱۵۳۱۰ افغانی بود و در قوس ۳۲ به سر رسیده و برای سال نواز نو اجاره داده شده است
۳۶۰۰۰۰ - افغانی	سالیانه
۴۰۰۰۰ - افغانی	حاصل اجاره سالیانه کل قروغی
۴۰۰۰۰ - افغانی	حاصل اجاره سالیانه کل سر شوی
۲۴۵۵۳۹۶۰ - افغانی	جمله مبالغ مندرجه واردات مشتمله

۴- مقدار قیمت لاجوردیکه در مرکز کابل بفروش رسیده است ۷۴۲۶۴- کیلو که قیمت آن معادل است به مبلغ ۷۵۱۶۸۶۱- دالر

۵- مقدار سنگ بریل که برای فروش به خارج ارسال شده است ۹۶۵۰- کیلو راجع به قیمت مقداری بریل مذکور فعلاً معلوماتی داده نمیتوانیم مگر گفته شده میتواند که در فروش مواد مذکور در مقدار میباشیم.

راپور تاخذ امداد تخنیکي وزارت معادن از یو نو

در جریان سنه ۱۳۳۲ وزارت معادن تنها در موضوع پروژه هیدرولوژی از ریاست امداد تخنیکي یو نو مقیم کابل امداد تخنیکي نموده است چون مبادی و کوائف اجراءات مقدماتی پروژه مذکور قبلاً در سالنامه ۱۳۳۱ تحریر یافته است مادر این جاتنها راجع به اجراءات و عملیات مربوط پروژه مذکور را در جریان سنه ۱۳۳۲ تشریحات ذیل میدهم :-

در اوائل سنه ۱۳۳۲ ماشین برمه کاری مربوط پروژه هیدرولوژی در کابل حاضر کار گردیده و بر اساس خواهش وزارت معارف در (۹) نقطه در ساحه دارالمعلمین و در (۸) نقطه در غازی آباد ریش خور و در (۳) نقطه در ساحه تعمیراتی سیلوی غسله وزارت مالیه در مقابل قلعه جواد برمه کاری کامیابانه نموده و وضعیت آب تحت الارضی را در آنجا تعیین نموده که راپورت اجراءات آن از طرف سر برمه کار ترتیب و به سلسله وزارت معادن با آدرمهای فوق ارسال گردیده است و به عین حال در طول زمستان نفری متعلمین افغانی به آموختن عملیات برمه کاری مصروف و دونفر آنها مخصوصاً در شق ترمیم موترهای ثقیل و خفیف و ولدنگ کاری مهارت حاصل کردند. آقای دوکتور ترومپ سفر یک هفته ئی به ممدن کرکر که نقطه اول برمه کاری و بعداً ایبک (سمنگان) نموده و واپس مراجعت کرده با اساس ملاحظات مذکور در پروگرام کار تجدید نظر به عمل آمد پروگرام جدید تعیین شد بعداً آقای موصوف بتاریخ (۶) دسامبر ۱۹۵۲ مطابق ۱۴ فوس ۱۳۳۱ عازم وطن خود شده وعده کرد در ماه مارچ ۱۹۵۳ دوباره با فغانستان آمده عملیات تحقیقات پروژه مذکور را رویدست گیرد - در ماه مارچ آقای موصوف به کابل نیامده یو نو اطلاع داد که دوکتور ترومپ از اجرای وظیفه مذکور نظر به بعضی معاذیر معاف شناخته شد تا تعیین نفر عوضی او آقای مستر دولیو مشاور پطروول اجرای وظیفه مذکور را خواهد نمود - آقای دولیو با طرز و ترتیب کار ترومپ موافقه نداشته بود چه جدیدی را ترتیب و با شرط تجاوز نکردن اصل سر جمع بودجه در قصل و مواد بودجه تغییرات زیادی به عمل آورد و آنرا به مقام وزارت تقدیم کرد و هم از داخل بودجه پروژه مبالغ کافی به حساب جاری امانتی پروژه در افغانستان بانک خواهش نمود که از طرف وزارت حواله گردیده است.

از تاریخ اول حمل الی ۱۵ ثور ۱۳۳۲ وزارت معادن بانظار قدوم جیالوجست رئیس پروژه بوده که نتیجه نداد بالاخره چون وظایف آقای دولیو در افغانستان باتمام رسید نفر مذکور بوطن خود مراجعت و در عرض باز طور موقتی یکنفر توپوگراف بنام شباغلی دی یونگ مقرر و به وزارت معادن معرفی و خواهش شد که باید هیئت پروژه بصورت فوری با ماشین و ادوات خود عازم سمنگان گردند چونکه مصارفات دونفر جیو فزیکست هادر کابل بالای یونو خیالی زیاد میباشد ریاست یونودی یونگ را کفالتاً به حیث رئیس پروژه و شباغلی دوکتور سلطان احمد یویل راموقتاً برای دو هفته به حیث جیالوجست به معیت هیئت مذکور بعد موافقه وزارت معادن مقرر و هیئت بتاريخ ۱۷ ثور ۱۳۳۲ باتمام سامان و لوازمات ضروری و (۹) عراده موتر مربوط پروژه و چهار عراده لاری کرائی از کابل به آنصوب حرکت نمودند.

تیم پروژه اولاً به تحقیقات ساحه معدن ذوغال کرک و بعداً سمنگان را معاینه کرده متعاقباً به سوی دشت خیر آباد (آبدان میر علم) حرکت نموده و بتاريخ ۲۵ ثور به آنجا واصل و شروع بکار نمودند.

بتاریخ ۱۸ جوزا شباغلی چکلی رئیس جدید پروژه جیالوجست به کابل وارد و متعاقباً به آبدان میر علم حرکت و در آنجا امورات پروژه را متکفف شدند که باین وظیفه الی ۳۰ اسد مصروف کار بوده و تحقیقات شادیان در جنوب فزار شریف و غیره ذریعه آنها به سر رسیده و بعداً بتاريخ ۱۲ سنبله ۳۲ بر حسب خواهش یونو کبارت پروژه در فزار شریف بانجام رسانیده شد و جمله هیئت با سامان به کابل مراجعت نمود و قراریکه یونو رسماً به وزارت معادن اطلاع داده به قرار عقیده آنها طرز ترتیب کار موجوده پروژه نسبت ناموجود بودن یک پروگرام صحیح کار و فقدان نقشه توپوگرافی و جیالوجی و موجود نبودن تحقیقات مقدماتی یکنفر جیالوجست راجع بوضعیت طبقات الارضی آب و غیره کور کورانه تحقیقات جیو فزیکس کردن و برمه کاری نمودن بمرور میباشد لهذا اجرای امور پروژه معطل و جمله سامان به کابل نقل داده شود. حینیکه یکنفر جیالوجست که از طرف یونو به کابل برسد باتفاق یکنفر توپوگراف جمله نقاط بیست گانه مذکور را نقشه های توپوگرافی و جیالوجی نموده بعد از آن جیالوجست نقاطیکه در آنجا برمه کاری به عمل آید و نقاطیکه تحت عملیات جیو فزیکس قرار میگردد از هم تفریق نموده به مارا پورت خواهند داد بر اساس راپورت آنها پروگرام جدید عملیات از طرف یونو به همکاری وزارت معادن طرح و طبق آن اجرا آت به عمل خواهد آمد ناگفته نماند که وزارت معادن از بدل هیچگونه مساعی و تسهیلات در راه تعدیل پروژه وهم کاری بایونو نسبت دادن پروژه باختیار آنها و مصرف جنس بامضای شان دریغ نکرده است به همه حال در جریان عملیات شش ماهه پروژه مذکور در آوان سنه ۱۳۳۲ باین نتیجه رسیده ایم :-

عملیات برمه کازری و تفحصات و تجسسات آبهای تحت الارضی درخیز آباد دشت آبدان میر علم مربوط حکومتی خم مزارشرف ودشت شادیان مزارشرف منتج به نتیجه استفاده از آب زیرزمینی نشد زیرا آبهای زیرزمینی در طبقات خبلی عمیق وزیرین گورس موجود بوده و استفاده از آن امکان پذیر نیست از طرف دیگر فقدان پروگرام صحیح کار و نقشه تویر گرافی و جیا لوجی و تغییر تبدیل وقت بوقت رؤسای مسئول پروژه هم عملیات مذکوره را دوچار ساخته گئی معطلی و ناکامی نمود وزارت معادن نتایج عملیات پروژه هیدرو لوژی را بر یاست زراعت اطلاع و نظریات آنها را در این باره مطالبه نمود ریاست زراعت فیصله نمود که بر حسب نظریات متخصص قره قله در ساحه مهندسی شیرخان، مینه، اندخوی تجسسات آبهای تحت الارضی و برمه کاری ها به عمل آورده شود زیرا که از اهم ترین مناطق تربیه گوسفند های قره قلی بوده و از ایجابات حتمی آن نقاط تدارک و تهیه آب مشروباتی گوسفندان قره قلاست بنابراین تاریخ ۱۶ قوس ۱۳۳۲ مطابق (۸) دسامبر ۱۹۵۳ مذاکرات بین ع. ج. د. و کتور محمد یوسف خان وزیر معادن و آقای - اچ - ال - سینس رئیس امداد تخنیکسی یونومقیم کابل در عمارت وزارت معادن به عمل آمده اهمیت موضوع تجسسات آب زیرزمینی در ساحه مثلثی مذکور از حیث تربیه گوسفند های قره قلی و اش - احتیاج مالداران قره قلی طبق نظریه ریاست زراعت خاطر نشان گردید که در سال آتی بانیست از دیگر نقاط صرف نظر گردیده و توجه فطعی باین ساحه مذکوره منعطف گردد تا آبهای زیر زمینی تجسس رتدا رک و چاه های لازمه حفر گردیده موقفیت دست هد - باثر آن آقای مستر سینس عازم امریکه گردیده به راجع مر - حوطه داخل مقامه و اقدامات گردیده و اینک در این اواخر آقای مستر فیورر جیا لوجسترا به حیث رئیس پروژه هیدرو لوژی استفاده نموده که فعلا وارد کابل گردیده و تدمیم گرفته شد که این تقریب بدواً خود آقای موصوف بایسکنفر تریو گران پروژه موصوفه و نقاط مطلوبه در شبرغان و غیره رفته در ساحه مذکور مطالعات نموده در انجام سفر پروگرام مفصل عملیات خود را ترتیب و بعد از منظوری وزارت معادن در اوائل سال ۱۳۳۳ عملیات مذکور آغاز خواهد یافت؛ این بود صورت عملیات و اجراءات پروژه هیدرو لوژی در سنه ۱۳۳۲ و تصمیمیکه - برای جریان عملیات در سنه آینده راجع به پروژه مذکور در نظر گرفته شده است راپورتاژ اخذ امداد تخنیکسی و نتیجه عملیات پروگرام ریاست امداد تخنیکسی امریکه (که تحت نام نقطه (۴) ترومن معروف میباشد)

در قسمت

پر وژه های معدنی

برای اینکه فارغین گرام از موضوع امداد تخنیکي نقطه (۴) ترومن در افغانستان در شق معادن به کلی اطلاع حاصل نمایند تاریخچه اجراءات آنها را مفصل تر در این جا ذکر نمودیم تا همگان از آن واقف گردند :

ر حسب قرارداد مورخه (۷) فروری ۱۹۵۱ بین حکومت افغانستان و حکومت امریکه راجع به عملیات پروگرام تعاونی و اخذ مشوره و امداد تخنیکي شعبه (F.O.M) امداد تخنیکي نقطه (۴) ترومن آقای (سانفورد امریکه) انجمن معادن به حیث مشاور تخنیکي از طرف حکومت امریکه به مامرفی گردیده بود متخصص مذکور از تاریخ (۹) جوزای ۱۳۲۹ الی (۱۷) جوزای ۱۳۳۰ در معدن ذوغال ایش پشته به حیث انجمن و مشاور تخنیکي با موظفین افغانی معدن مذکور کار نموده در دوران کار خود به تریه نفر مرد کار بهیودی در عملیات استخراج — بکار انداختن ماشینهای کپریسور و جیک هایمها که خیلی ها در پیشرفت عملیات استخراج مفید واقع شده در تمام صرفهای استخراجی تمام این آلات ادوات بر اساس پیشنهاد مذکور از وزارت فواید عامه و غیره خریداری و در معدن به کار انداخته شد در عین حال وزارت معادن در تعمیم مشوره های مفید اورا جمع به مقیم ساختن مرد کار در سر معدن و تعمیرات برای رهایش فامیلی آنها و نگران هلی معدن زرع حبوبات و بقولات و احداث باغچه ها و غیره جدیت نموده و از طرف دیگر کوشیده شد یک شفا خانه کوچک در ایش پشته دائریک نفر دو کتور طب رادر آنجا مقرر نماید تا به تداوی مرد کاران مریض بپردازد — سر رشته کوپراتیف مامورین هم تاجد توان کرده شد — معاش آقای (سانفورد) از طرف حکومت پرداخته میشد و مسائل نقلیه اورا در چنین کسارت وزارت معادن تهیه نموده است ،

در (۳) اپریل ۱۹۵۱ نوبه بین وزارت معادن و سفارت امریکه در کابل تبادله و در اثر آن حکومت امریکه متعهد گردید که برای معادن ذوغال ایش پشته و کرکر دو نفر انجمنیان مشاور را در سلسله امداد تخنیکي یونو با افغانستان بامصارف خود (معاش — ماکولات سفر خرج از وطن شان الی افغانستان و بازگشت بامریکا) برای موعده دو سال ارسال بدارد — وزارت معادن مصارف نقلیه بودو باش تهیه بطرول تهیه خانه عصری در سر معدن و غیره را متعهد گردید .

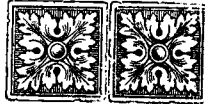
باساس آن دو نفر مشاور آقای (کلوز) جی — مورفی و سی؛ انسون اوو یگنسن مربوط نقطه (۴) ترومن با افغانستان آمد و از جوزای ۱۳۳۰ الی سنبله ۱۳۳۲ به حیث مشاور تخنیکي در معادن ذوغال کرکر و ایش پشته باتفاق متخصصین وزارت معادن کار نمودند .

اقدامات مهمه تخنیکي مشاورین مذکور در ایش پشته و کرکرد امورات توسعه وی معادن رفاهیت مردکاران- پیشنهاده راجع به سفیرات ضروریه و از همه مهم تر خریداری يك تعداد مکمل سامان رادوات استخراجی- تهریه وی- تنویریه معادن در بدل مبلغ یکمصد و ده هزار دالر از امریکاء- المان غربی و انگلستان بر حسب مشوره متخصصین مذکور بوده است يك قسمت کلی سامان مذکور در جریان سنه ۱۳۳۲ بافغانستان مواصلا کیده که از آن جمله ماشین چارج بطری و چراغهای معدنی و غیره در معدن ایش پشته نصب گردیده است و مابقی سامان هم علی الترتیب عندالضرورت نصب خواهد شد- سامان مذکور با انتخاب و توسط خود آقای مورفی خریداری شده است .

هر دو نفر متخصصین مذکور در ماه سنبله ۱۳۳۲ عازم وطن خود گردیدند در (۱۲) اکتوبر ۱۹۵۳ (مطابق ۲۹ میزان ۱۳۳۳) قرارداد فرعی توسعه وی معدن واخذ امداد تخنیکي نقطه (۴) ترومن در ساحه انکشاف معادن بین وزارت معادن و متر هیر بعد از امضای قرار داد اساس مورخه ۳۰ جون ۱۹۵۳ (مطابق ۸ سرطان ۱۳۳۲) بین حکومت افغانستان توسط وزارت اقتصاد ملی و حکومت امریکاء توسط مستر هیر رئیس امداد تخنیکي امریکاء در کابل امضاء گردید بر حسب قرارداد فرعی مذکور ریاست امداد تخنیکي مذکور متعهد گردیده است که در توسعه تولیدات معادن ذغال و انکشاف و توسعه منابع معدنی چون کرومیت بیریلیوم و غیره با ماهم همکاری تخنیکي نموده و يك نفر متخصص لایق این کار برای وزارت معادن استخدام و به کار بگمارد دو نفر متخصصین مذکور در تحت نظر یکسکنفر سر مشا ور کار نموده و هر بوط ریاست امداد تخنیکي نقطه (۴) ترومن که در فترش در سفارت امریکاء است خواهند بود -

بر حسب قرارداد موصوف بتاریخ ۱۸ دسامبر ۱۹۵۳ مطابق ۲۶ فوس ۱۳۳۲ آقای مستر هیر به حیث سرمشاور و یک نفر مستر اورفل انجنیر معدن به کابل واصل و به وزارت معادن معرفی گردیدند متخصصین مذکور بانجمن فنی وزارت معادن داخل مذاکرات گردیده و پروگرام اجرا آت کارشان که از طرف وزارت معادن تعیین گردیده بود مطرح مذاکره قرار گرفت در نتیجه فیصله گردید که متخصصین مذکور اولاسفری به معادن ذغال نموده راجع به نقشه گیری صوفهای موجوده معادن و پروگرام آینده کار و عملیات توسعه وی و غیره آن مطالعات نموده نتیجه را به وزارت حاضر نمایند چنانچه متخصصین مذکور باتفاق مدیر عمومي استخراج این وزارت بتاریخ (۱۷ دلو) عازم معدن کس کس شده

در تحت نظارت آنها امور نقشه گیری صوفهای کر کر ذریعه متخصصین داخلی این وزارت تاحدی اجراء گردید و هم نقشه عملیات توسعه وی واستخراجی آینده معدن کر کر از طرف مشاورین مذکور ترتیب یافته است که در آوان سنه ۱۳۳۲ تممیل خواهد گردید. در عین حال بر حسب مشوره متخصصین مذکوره وزارت معادن راجع بفروش مواد معدنی کرومیت خویش با کمپانی متعدد امریکائی و غیره داخل مکاتبه گردیده و شرایط فروش و رسانیدن مواد را الی سرحد افغانی و غیره بانجا اطلاع داده تا اگر ممکن شود کدام خریداری برای کرومیت دستگیری نماید در آن صورت استخراج کرومیت رویدست گرفته خواهد شد در نظر است که آقای اوغل منقریب برای ملا حظہ معدن بیریل به سوی مشرقی حرکت نمایند و در آنجا بعد از ملاحظات و تدقیقات در شرایط کار برای نفر موظف هدايات لازمہ راجع باستخراج بیریل اگر اقتصادی تمام شود خواهد داد انچنین ذوغال هم جدیداً از طرف ریاست امداد تخنیککی مذکور استخدام گردیده که هنوز به کابل نرسیده است. این بود صورت اجراءات و اخذ امداد تخنیککی از نقطه (۴) ترومن که فوقاً بغرض اطلاع خواننده کن محترم تقسیم گردید.

امور وزارت فواید عامه

اهمیت و ثقل وظایف و سنسگیزی مسؤلیتی را که وزارت فواید عامه در برابر فراهم آوری تسهیلات بجامعه و ارتباط موثر و مستقیم که بارشده های حساس کشور از لحاظ تهیه و اعمار مدارس و مسکاتب تعمیر شفاخانه ها - تعمیر بندها - احداث سرك و انهار و تعمیر گدام ها دارد پوشیده نخواهد بود و می توان گفت عین اهمیت را که عروق و شرائین در سلامت بدن و حیاسات انسان دارد شوارع و طرق اساسی در مملکت عین اهمیت را دارا بوده و کذاطرز ساختمان عمران و آبادانی تعمیراتی یک مملکت معرف ارتقاء سویه مدنی و پیمانانه مدنیت آن مملکت بشمار می آید. وزارت فواید عامه به تاسی از آرزوهای دولت در طی سال ۱۳۱۲ با احساس مسؤلیت و قیمت و وظیفه خود بدون ابراز خستگی بیوسته برای انجام وظایف خود با حرارت و جنبش محسوسی در فعالیت تکمیلی نسبت تعمیرات نیمه کاره بندهای مهم نیمه کاره و سرك های نیمه کاره بوده و بمنظور سرعت در عملیات طرح و پلانهای اساسی را بمنصه تطبیق و روی دست دارند و اینک تا آنجا که در وظیفه توفیق حاصل شده است ذیلاً فقط به ذکر اسمای اماکن - معاير و تعمیرات تحت کار و تکمیل شاه اکتفای ورزد.

اول کارهای که توسط دوائر مرکزی وزارت فواید عامه اجرا شده است
الف - قسمت تعمیرات .

تحت کار است

۱ - مقبره اعلی حضرت شهید رحمه الله علیه

۲ - تعمیر استود یوم

» » »

۳ - میدان کسلف

» » »

۴ - تعمیر چهل ستون

» » »

۵ - مسجد شریف با بر شاه

» » »

۶ - گراج های واقع آقا علی شمس

» » »

۷ - قصر بزرگ

» » »

۸ - هتل دارالمان

» » »

۹ - باکس ترسوژی

» » »

۱۰ - تجویل خانه وزارت اقتصاد

» » »

۱۱ - الحاقیه گمرک کابل

» » »

۱۲ - مطبخ وزارت مالیه

» » »

۱۳ - ترمیم گدامهای دهمزنگ

» » »

۱۴ - ترمیم گدامهای ریشخور

» » »

۱۵ - گلخانه دارالامان

» » »

- ۱۶ - حوض بابر شاه تحت کار است
 » » »
 ۱۷ - تعمیر هوتل کابل
 ۱۸ - تعمیر ارگک شاهي
 ۱۹ - کسار بند سراج غزني
 ب - قسمت معابر

- ۱ - کسار سرك تنگي غارو و حجم کار شده کي در آن ۷۷۰۱۳ مکعب متر
 ۲ - کار سرك شنکي و علمي خيل و حجم کار شدکي در آن (۳۲۹۲) » »

مدیریت فوائد عامه ولایت کابل:

- الف قسمت تعمیرات .
 ۱ - تعمیر کتا بچانه وزارت معارف
 ۲ - کار تعمیر فاکولته
 ۳ - تعمیر مکتب غازی
 ۴ - مکتب میخانکی
 ۵ - تعمیر دارالمعلمین
 ۶ - تعمیر شفاخانه مستورات
 ب - قسمت معابر
 حجم کسار در ترمیم معابر ۱۰۸۱۰۷ - مکعب متر .

مدیریت فوائد عامه ولایت قندهار:

- قسمت تعمیرات
 ۱ - تعمیر حکومت ارغنداب .
 ۲ - تعمیر حکومت سپین بولدک
 ۳ - تعمیر حکومت کشکک نخود
 ۴ - تعمیر حکومت پنجوائی
 ۵ - تعمیر حکومت شهر صفا
 ۶ - تعمیر ماموریت مالیه ارغنداب تعمیر آن بیوشش رسیده کاکگل کاری جاری است
 ۷ - تعمیر ماموریت سپین بولدک بیوشش رسیده است
 ۸ - تعمیر ماموریت مالیه پنجوائی تهاداب قریب به کرسی رسیده است
 ۹ - تعمیر ماموریت مالیه کشکک نخود تاحصه سر تاق رسیده است
 ۱۰ - تعمیر ماموریت شهر صفا تحت کار است

د کابل کالنی

پوشش شده استر کاری شده است
تا پوشش واستر کاری رسیده است
تحت کار است

- ۱۱ - تعمیر مکتب کشک نخود
- ۱۲ - تعمیر مکتب پنجوا نی
- ۱۳ - تعمیر ماموریت کشک نخود

مدیریت فوائد عامه ولایت هرات:

۱- قسمت تعمیرات

قسمت معابر -

- ۱- حجم کار در ساختمان معابر جدید
- ۲- حجم در کار ترمیمات معابر

۲۳۰۰ مکتب متر
۱۲۱۱۱ مکتب متر

مدیریت فوائد عامه ولایت قطن:

قسمت تعمیرات

۱- تعمیر محکمه عدلیه

۲- تعمیرات تلگراف خانه قندوز

۳- تعمیر مکتب متوسطه

۴- تعمیر گدام دهنه غوری

۵- تعمیر گدام خان آباد

۶- تعمیر گدام تالقان

۷- تعمیر گدام نهرین

۸- تعمیر گدام قندوز

نیم کاره است

» »

» »

» »

» »

» »

» »

» »

قسمت معابر:

الف . حجم کار در ساختمان معابر جدید

ب، ترمیمات

۵۱۷۴۴۸ مکتب متر

» » ۵۹۲

مدیریت فواید عامه ولایت مزار شریف:

قسمت تعمیرات

۱- کار سینما

۲- تعمیرات شفاخانه مستورات

۳- تعمیر گدام بلخ

۳- تعمیر تجویلخانه مستوفیت

۵- تعمیر مدیریت معارف

نیم کاره و تحت کار است

» »

» »

» »

» »

امور وزارت فوائد عامه

تحت کار است	۶- تعمیر حکومت نهرشاهی
»	۷- ترمیم سلام خانه
»	۸- تعمیر کوتی جهان نمای خلم
»	۹- تعمیر کوتی پیاده خانه
»	۱۰- تعمیر مدیریت اجراییه
	<u>قسمت معابر:</u>
۴۲۵ مکعب متر	الف - حجم کار در ساختمان معابر جدید
»	ب ترمیمات
»	۱۵۸۹۶۰

مدیریت فواید عامه ولایت جنوبی:

تحت کار است	قسمت تعمیرات
»	۱- تعمیر مکتب
»	۲- » دارالحکومگی

مدیریت فواید عامه ولایت مشرقی

تحت کار است	قسمت تعمیرات
»	۱- تعمیر جدید مستوفیت
»	۲- تعمیر مدیریت گهرگک
»	۳- » قیابیل
»	۴- » مکتب
»	۵- ترمیم شفا خانه
تکمیل شده است	۶- » شفا خانه مستورات
تحت کار است	۷- تعمیر مدیریت مخابرات

قسمت معابر:

(۸۹۲) مکعب متر	۱- حجم کار در ساختمان سرك و معابر جدید
----------------	--

مدیریت فواید عامه حکومت اعلیٰ عزنی

تحت کار است	الف قسمت مخابرات
»	۱- تعمیرات شفا خانه
»	۲- » سرشته داری

- ۳- « حرم سرای خواجه عمری » تحت کار است
 ۴- « گدام چغو » « »
 ۵- « گدام قر باغ » « »
 ۶- « گدام مقرر » « »
 ۷- « گدام حکومت اندر » « »

ب قسمت معابر:

حجم کار درسا ختمان معابر جدید (۳۴۵) مکتب متر

مدیریت فواید عامه حکومتی اعلی میمنه ..

الف قسمت تعمیرات

- ۱- تعمیر مترو لوژی .. تحت کار است
 ۲- تعمیر احاطه مکتب متو سغه « »

ب قسمت معابر

ترمیمات در معابر .. (۴۲۱۵۵۷) مکتب متر

مدیریت فواید عامه پروان ..

قسمت تعمیرات

- ۱- تعمیر ارگ چیل السراج تحت کار است
 ۲- « علاقاری قره باغ » « »
 ۳- « بازارک پنجشیر » « »
 ۴- « مکتب با میان » « »

ب- قسمت معابر

- ۱- حجم کار درسا ختمان معابر جدید (۲۴) مکتب متر
 ۲- « کار ترمیم معابر .. » (۸۷) « »

امروزارت صحیح

مدیریت صحیح علاوه بر اجراءات عادی در سال ۱۳۳۲ امور ذیل را توسط مدیریت فواید عامه انجام داده است :

- ۱- کانکریت فرش یا نرده اطاق عمارت شفاخانه ملکی
- ۲- تکمیل اطاق عملیات شفاخانه که از چند سال باینطرف نیمکاره مانده بود .
- ۳- تکمیل اطاق های لابراتوار در شفاخانه متذکره که محضی کار کانکریت فرش آن از جانب مدیریت فواید عامه جریان دارد .
- ۴- تکمیل اطاق های اکسیرین که در قسمت غربی عمارت شفاخانه واقع است .
- ۵- ترمیم عمومی شفاخانه مستورات از قبیل فرش خشت سطح اطاق ها سفیده کاری ، رنگمالی و غیره
- ۶- تهیه تمام سامان و لوازم برق ولین دوانی عمارت شفاخانه ملکی از قبیل سیم ، گروپ ، هولدر ، سوچ ، میتر و غیره

اجراءات مسلکی :

- ۱- مریضانیکه یوما فیوما در شفاخانهها تداوی شده اند (۶۵۱۲) نفر
- ۲- مدیریت صحیح برای حفظ ماتقدم مجادله با چیچک برای چهل و پنج هزار نفر و اکسین چیچک امسال از وزارت صحیح بدست آورده و در نقاط مختلف ولایت به تطبیق آن توسط هیئت های مربوط پرداخته است
- ۳- پودردی دی تی برای حفظه ماتقدم از مرض حمای لکه دار از طرف مدیریت صحیح امسال در همه حصص شهر قدیم و شهر جدید جلال آباد ، سرای ها ، حمام ها ، مساجد ، موسسات رسمی ملی مکاتب و مجس های بارک های افراد امنیه و ژانداره تطبیق شده است که نتایج سودمندی بار آورده .

اجراءات و کارروائی هاییکه در هذاعسنه شده حسب آتی است

- ۱- تدویر و بکار انداختن معاینه خانه امراض جلدی و زهروی ولایت قندهار و اعزام پرسونل فنی آن
- ۲- تعیین یک نفر دو کتور امراض جلدی و زهروی بمعیت معاون لابراتوار و پرستار تعلیم یافته جهت معالجه و تداوی مریضان امراض زهروی ولایت هرات
- ۳- اعزام دو کتور امراض جلدی و زهروی ولایت مزار شریف جهت معالجه و تداوی مریضان زهروی
- ۴- تدویر بکار افتیدن موسسه توبرکلوز و تعیین اکثریه پرسونل فنی آن که عنقریب افتتاح و بکار آغا ز خواهد نمود

- ۵- استخدام دو کتور محمد کتورس دندانسازی مردانه و زنانه از غرب المان وورد دو کتور و د کتور رس مذکور بتاريخ ۱۶ جدی و اول حوت و شروع نمودن مذکورہ بوظیفہ .
- ۶- تغییر و تبدیل عمومی سنویہ ہذا سنہ از قبیل سرطیبیان . دو کتوران و معاو نین . دو کتور . و دو اسازان . کمرو ندران آبلہ کوپان . ویرستاران . بر حسب مقررات دوسال در دو سال از یک منطقه به منطقه دیگر تبدیل شده اند
- ۷- فارغ التحصیل شدن (۲۵) نفر دوره سوم کورس کمیو ندری و شمولیت آن بشعبات مربوطہ بغرض ستازو توسعه معلومات
- ۸- علاوه بر پرسونل فنی زایشگاه سه نفر دکتور دیگر نیز معرفی شده اند تا در آن شق معلومات و تجربہ آموخته بعد معلومات لازمہ بدیگر ولایات تعیین و اعزام شوند تا اگر خدا بخواهد درین شی مصدر خدمات لازمہ شدہ بتوانند .

امور وزارت زراعت

زراعت به مفهوم اصلی خویش فن بلند بردن محصولات نباتی و حیوانی و یافتن بلند بردن تولیدات زراعتی است و برای این مطلوب بایست به عوامل تولید متشبه گردیم لکن بیشتر از اینکه ما عوامل تولید را از بین عوامل مختلفه موثر درک نموده و بخواهیم آنرا به محل تطبیق بگذاریم فوراً متوجه می شویم که بمقابل آمال ما عوامل مفاد دیگری موجود است که ما را از تشبیه به عوامل تولید باز میدارد و مراد از عوامل تنقیص میباشد. طوری این عوامل تنقیص بمقابل آرزوهای ما عرض اندام می نمایند که ما خود را مجبور می بینیم که بیشتر از اینکه به عوامل تولید متشبه گردیم عوامل تنقیص را هر چه زودتر از بین ببریم :

اینست که پهلوهای برجسته پروگرام و اقدامات وزارت زراعت آفتابی گردیده و معلوم میشود که وزارت زراعت در اجراآت خویش در سنه ۱۳۳۲ دو مقصد را تعقیب نموده است :
عوامل تنقیص تولیدات زراعتی را از بین بردن و عوامل تزئید تولیدات زراعتی را بروی کار آوردن و تقویه نمودن .

آیا این عوامل تنقیص که اینقدرها با آن اهمیت میدهیم و از همه اول تر جلب توجه مایان را نموده اند کدام اند ؟

۱- عمده ترین این عوامل تنقیص :

وجود امراض مدش حیوانی و نباتی است که بدون اینکه زیاده با آن متوجه گردیم هر سال ضربه های دهشت ناکی را بر بیسکر بزرگ تولیدات زراعتی ما وارد می آورند و هر سال میلیون ها خساره را با اقتصادیات مملکت متوجه می سازند. تنها طور مثال مرض تا کورا اگر مدنظر قرار دهید خواهید فهمید که چه مرض مدش بوده و وزارت زراعت در این سالهای اخیر بر ضد آن چه زحمت ها کشیده است .

مرض تا کو از ان جمله امراض ساری و فراگیرنده و مهاسکی است که ۹۵ فیصد حیوانات مصاب بمرض را هلاک می سارد .

حالا اگر تعداد گاوهای مملکت را به دو میلیون قیاس نموده و ۹۵ فیصد آنرا به معرض تلف قیاس نمائید خواهید فهمید که مجادله بر ضد این مرض و جلوگیری از شیوع آن چقدرها کار مهمی بوده است و هم میباشد .

همچنین است امراض دیگر حیوانی مثل مرض مرغ مرغی مرض کرم جگر گوسفند مرض طبق مرض چیچک گوسفند مرض سیاران مرض سیاه زخم و غیره که به نوبه خود تلفات عمده بی را بر حیوانات ما وارد می آورند و جای آنست که در قلیع و قمع آنها اقدامات موثر و فوری بعمل آورده شوده زیرا زوی همزفته این امراض هر سال تقریباً ثلث تعداد مجموعی حیوانات اهلی ما را با تلفات شیرسانند .

در حصره آفات و امراض نباتی نیز گفته می توانیم که آنچنان نباتی موجود نخواهد بود که به کدام حشره مضره و یا بکدام مرض دچار نباشد .
ملخ‌های صحرائی مرا کشی ایتالیائی جولاک-کک سبب کرم سرخ و خار دار پشه سوسک سبب و ناک حشرات مضره فیشکر و غیره از عمده حشرات مضره اند که بر ضد آنها اقدامات فنی شروع شده است .

۲- عوامل تزئید تولیدات زراعتی .

مراد از آن گونه عوامل اند که باعث بلند رفتن کمیت و کیفیت محصولات زراعتی میگرددند . تقویه زمین اصلاح جویب اصلاح آلات و ادوات زرع اصلاح نباتات و حیوانات بهبود حال زارعین تاسیس بانک‌های زراعتی توریدو ترویج ماشین‌های زراعتی تاسیس تجربه گاه و لابوراتوارها مادر اینجا کارهای عمده‌ئی را که وزارت زراعت در سنه ۱۳۳۲ در حصره از بین بردن عوامل تنقیص و بروی کار آوردن و تقویه عوامل تزئید محصولات زراعتی بعمل آورده است طور خلص در ذیل معلومات میدهم .

۳- اجراءات بر ضد مرض گاو مرگی تا کوه-

مرض گاو مرگی از امراض بس مدهش و فراگیرنده گاو ان است که در سنوات ۱۳۲۸ و سنه ۱۳۲۹ بصورت بس مسری در غرب و جنوب غرب مملکت شیوع نموده و در همان مراحل اول ذریعه متخصصین یونو بر ضد آن ذریعه تزریق واکسین ضد مرض و ایجاد معافیت در بین حیوان از طرف وزارت اقدامات جدیانه بعمل آورده شده است . واکسین تحت اثر متخصصین یونو ذریعه خود متخصصین وطنی در موسسه واکسین سازی خود وزارت بعمل آمده و تا سنه ۱۳۳۲ در حدود ۲۲۲۰۰۰ گاو بر ضد مرض پیچکاری شده و معافیت حاصل کرده اند یعنی از اتلاف نجات یافته اند تعداد گاو ان پیچکاری شده در سنه ۱۳۳۲ (تا اوایل فوس) ۳۸۹۵۸ بوده است .

لاکن نا گفته نمی گذاریم که پیچکاری ۲۵۰۰۰ به مقابل تعداد مجموعی گاو ان مملکت که در حدود ۲۵۰۰۰۰ تخمین شده می تواند چیز قلیل است و ۲۵۰ دفعه کار ماهنوز باقیمانده و وزارت زراعت چنین نظریه دارد که برای جلوگیری از مرض تا کو طور تامه و قاطع باید تمام گاو ان مملکت را بر ضد مرض پیچکاری نماید که این خود برای سنه ۱۳۳۳ و مابعد آن پروگرام وسیع تر و زحمات فراوان تری را ایجاب میکند .

مرض مرغ مرگی

از امراض عمده دیگری است که باعث اتلاف ملیون‌ها ضیور میگردد و خوشبختانه واکسین آن نیز تحت اثر متخصصین یونو ذریعه متخصصین وطنی و تطبیق اصول خیلی عصری

حاصل شده و درمرغان به مطلوب ایجاد معافیت در وجود شان درگرد و نواح منطقه کابل تطبیق میگردد از سنه ۱۳۳۲ تا سنه ۱۳۳۲ ۱۲۲۰۰۰۰ قطعه برضد مرض واکسین شده اند . تعداد مرغیکه در سال ۱۳۳۲ برضد مرض واکسین شده اند بالغ ۶۰۰۰۰ قطعه است در این حصه نیز بایست تعداد مجموعی مرغان مملکت که در حدود بیست ملیون میباشد مدنظر گرفته شود تا وسعت اهمیت کار های ۱۳۳۲ و سالهای مابعد آن برای با معلوم گردد. لکن مجادله با امراض حیوانی در سنه ۱۳۳۲ محدود با مجادله ضد گاومرگی و مرغمرگی نبوده است بلکه در اطراف امراض مهلك دیگر نیز ذریعه متخصصین و نو تحقیقات بعمل آورده شده است بلکه بگمان بگمان شان تحت تطبیقات نیز گرفته شده اند و عمده ترین آن مرض کرم جگر و چیچک گوسفندان و مرض سیاه ران و طبعی است .

واکسین مرض چیچک گوسفند در موسسه بیننی حصار ذریعه متخصصین و نو حاصل شده است و هم در مبادی ۴۵۰ راس طرر امتحانی به تطبیق گذاشته شده و نتیجه اطمینان بخشی بدست آورده شده است موسسه واکسین سازی بیننی حصار در سنه ۱۳۳۲ به کشف مرض کولرای طيور (وبای طيور) و ساختن واکسین آن موفق گردیده است و هم علاوه بر واکسین های استعمال شده فوق الذکر برای سال آینده یعنی سنه ۱۳۳۳ يك اندازه واکسین های مختلفه را ذریعه بکار انداختن ماشین درای فریزر تهیه و ذخیره نموده است تا عند الضروره بکار برده شوند قرار ذیل :

- ۱- واکسین ضد مرض گاومرگی برای ۳۸۰۰۰ فرد گاو .
- ۲- واکسین ضد مرض مرغمرگی برای ۲۰۰۰۰ قطعه
- ۳- واکسین ضد چیچک گوسفند برای ۶۰۰۰۰ قطعه

در شق مجادله برضد مرض تا کو و مرغمرگی و چیچک گوسفند و سیاران و کرم جگر در سنه ۱۳۳۲ کارهای مفید و عمد بعمل آورده شده و تاکنون (ماه دلو) که هیئت مجادله ریاست نسلگیری در ولایت مشرقی برضد امراض حیوانی داخل مجادله میباشد حیوانات ذیل برضد امراض مختلفه در نفاط مختلفه مملکت بیچکاری شده اند .

- ۱- برضد مرض تا کو ۲۸۹۸۵ فرد
- ۲- برضد مرض مرغ ۵۸۲۳ قطعه
- ۳- برضد چیچک گوسفند در ابتدا طرر امتحانی ۴۵۰ راس (در سنه ۱۳۳۳ توسعه میدهد)
- ۴- برضد مرض سیاران ۴۹۵۵ راس گاو
- ۵- برضد مرض طبعی ۵۸۸ (حیوانات مبتلا بمرض تداوی شده اند)
- ۶- برضد مرض کرم جگر گو-فند ذریعه دادن ۱۵۰۰۰ کرسول های تیترا کلورودوکاربن تحت تداوی گرفته شده اند روی هم رفته کارات تحقیقاتی و مجادله وی در زمینه امراض

مختلفه حیوانی در سنه ۱۳۳۲ روبه توسعه بوده است موسسه بینی حصار وسعت داده شده آلات وادوات فنی زیاده تری فراهم شده تعمیرات موسسه تحت تربیمات و اصلاحات و رنگمالی گرفته شده وعلاوه بران برای تکثیر نسل حیوانات مختلفه اهلی از قبیل مرغ وخرگوش وغیره یک تعمیر جدید ساخته شده است .

وتمام کارات فرق الذکر خواه تحقیقاتی باشد خواه تطبیقاتی گویا در مراحل اولیه خود بوده ودر سنه ۱۳۳۳ وما بعد آن قرار پروگرام مرتبه ریاست وسعت مزید یسرا خواهند پذیرفت یکی از مواد پروگرام سنه ۱۳۳۳ وزارت زراعت اصلاح نژاد حیوانات اهلی است . در سنه ۱۳۳۳ بر طبق سنوات گذشته بدست آوردن گاو ساله های دورگ فریزی ووطنی ادامه داشته چنانچه در سنه ۱۳۳۲ ، ۲۲ فر دازنورگه های مذکور بدست آورده شده است .

ب-مجادله برضد امراض وآفات نباتی :

با اینکه امراض وآفات نباتی هنوز داخل دائره تحقیقاتی میباشد گفته می توانیم در مملکت ما آنچنان نباتی موجود نخواهد بود که بیک یادوحشره وبامرض مبتلا نباشد ، سیب ، ناک ، آلو ، انگور ، بادام ، چارمغز ، انار ، نارنج ، لیمو ، گندم ، جو ، چواری پنبه ، لبلبو وغیره همه مبتلا به حشرات وامراض اند .

این حشرات وامراض تنها بر کمیت محصولات زراعتی ما اثر نمی اندازند بلکه از کیفیت یعنی از صفات آنها نیز میکاهند ودر بازار فروش آنها رامشبهه وکم قیمت معرفی میدارند . مبارزه بر علیه ملخ در همه اعصار ودر همه ممالک که در خط سیر آن واقع اند از مشغولیت های عمده بشر بوده است . در مملکت ما نیز هر سال از روی مساحه اتیلا شده وهجوم آن مجادله برضد آن به عمل می آید زیرا ملخ هارا بحال شان گذاشتن خود رابه فتر وفاقه دچار ساختن است ملخ ها که قسمت های شمالی مملکت را فرا گرفته اند عبارت از ملخ های مراکش وملخ های ایتالیائی بوده وهمه ساله حسب ایجابات فنی ولو ازم دست داشته گمی بمدافعه آن اقدامات میگردد روی هم رفته در اثر عملیات اکتشافی که در خزان سنه ۱۳۳۱ بعمل آمده است مساحه تخم گذاری آن قرار ذیل بوده است .

۱- ولایت قطغن :

- الف : مساحه اراضی که دیده بانئ گردیده — ۸۳۲۴۴ جریب
 ب : مساحه اراضی که نیچه ملخ دران کشف شده — ۱۲۵۱۲ جریب
 ۲- ولایت مزار شریب :
 الف : اراضی که دران کشفیات بعمل آمده است — ۷۶۳۷۵۰ جریب

- ب : اراضی که در آن نیچه ملخ کشف شده است — ۵۴۵۹۲ جریب
 ۳- ولایت هرات .
- الف : اراضی که در آن کشفیات بعمل آمده — ۴۷۳۵ جریب
 ب : اراضی که در آن نیچه ملخ کشف گردیده — ۴۷۳۵ جریب
 ۴- حکومت اعلیٰ میمنه .
- الف : اراضی که در آن کشفیات بعمل آمده است — ۳۱۰۵۴ جریب
 ب : اراضی که در آن نیچه ملخ کشف شده — ۱۱۴۲۹ جریب
 اراضی که از نقطه نظر بروز مچک در سال ۱۳۳۲ تحت عنایات قرار داده شده است علیحده و قرار ذیل است .
- الف : ولایت مزار شریف .
 در ولایت مزار شریف در نقاط مختلفه از نقطه نظر بروز مچک های ملخه را کشتی و ایتالوی مدافعه کیمیاوی و میکبا نیکی در مساحت ۵۷۴۵۰ جریب زمین بعمل آمده است
 ب : ولایت قطنن .
 در ولایت قطنن در نقاط مختلفه از نقطه نظر بروز مچک در مساحت ۳۷۰۸۶ جریب زمین مدافعه کیمیاوی و میکبا نیکی بعمل آمده است .
- ج : ولایت هرات .
 در ولایت هرات در نقاط مختلفه ۱۳۴۹۸ جریب مدافعه شده است
- د - حکومت اعلیٰ میمنه .
 در حکومت اعلیٰ میمنه در نقاط مختلفه بمساحت ۱۱۷۷۵ جریب زمین مدافعه شده است

اقدامات بر ضد ملخ های صحرائی

از اینک که همه ساله دسته های ملخ های صحرائی از خاک ایران و پاکستان بصورت پروازی در حصص سرحدی افغانستان وارد میگردد بقسم حفظ ماتدم و جلو گیری از اضرار ملخ های مذکور هیئت فنی مجادله به حکومت اعلیٰ فراه ولایت قندهار جنوبی مشرقی غزنی به عملیات اکتشافی و دیده بانی شروع شده و ملخ های وارد شده و مچک های آن قرار ایجابات فنی بطریقه های کیمیاوی و ملی مدافعه شده است .

بعد از ملخ حشره های که زیاد تر باشجار و اثمار باغات مملکت ماضرر رسانیده است جولانگه است که از آن دو قسم است : یکی که زیاد تر به درختان سیب حمله میکند و منسوب به آن است (هیپو نوموتا پومو-لوس Hypnoenta Pomolus) و دیگر آن که زیاد تر بدرخت آلو حمله ور میگردد و هم منسوب به آن میباشد (Hyponometa Padellus) این جولانگه بدرختان بادام و سیب و غیره

دره های غوربند و سرخ یارسا و یغمان متضرر گردیده و هر سال بر ضد آن اقدامات فنی بعمل می آید

در باغات غزنی و در بادام های فلات نیز آنچه دیده میشود و مدتی بنام مورپت دار یاد می شده است همین جولا گنگ بوده است .

در سنه ۱۳۳۲ از طرف شعبه دفع آفات وزارت مستقل زراعت يك هیئت فنی طبق سال گذشته با وسائل لازمه به غوربند و سرخ و یارسا فرستاده شده و به کسارات ادویه پاشی درختان نقاط مذکور اقدامات گردیده است و تخمیناً در حدود ۲۲۰۰۰ اصله اشجار تحت عملیات قرار داده شده است علاوه از نواحی مذکور در نقاط دیگر نیز به عملیات دفاعی مبادرت شده است :

در حصص کاریزمیر و مناطق مربوطه شش گروهی مرکز به ۲۴۸۹۲ اصله دوازده شده است در حکومت اعلی بدخشان به تعداد ۲۵۸۰۴ اصله درخت دوا پاشی گردیده .

در حکومت محلی جاغوری بالای ۵۸۰۰ اصله درخت دوا تطبیق شده است ناگفته ننگذاریم که بمنظور پیشبرد اقدامات تدافعی بر ضد حشرات علاوه از لوازم و وسائل دست داشتگی شعبه مجادله آفات وزارت در سال گذشته يك تعداد سامان و ادویه ضد ملخ و غیره حشرات نیز از خارج خریداری شده است .

۱- بمبه های پودری پاشی دستی نیز از خارج خریداری شده - ۳۰۲ عدد

۲- بمبه پودری پاشی بطری و لی « « « « ۲ »

۳- ادویه () « « « « ۷۰ تن

مجادله بر ضد جولا گنگ که از حشرات بس فراگیرنده و مسمری است یکی از فقرات عمده پروگرام وزارت زراعت است و در سنه ۱۳۵۴ به پیماننه وسیع تری مطابق به نفر و لوازم فنی دست داشتگی اش اقدامات بعمل خواهد آورد .

با اینکه تحقیقات و تطبیقات در زمینه حشرات و امراض نباتی ترتیبات و تجهیزات وسیعی را ایجاد میکنند وزارت زراعت فعلاً دارای يك لابراتوری امراض نباتی میباشد که با وجود قلت نفر فنی و محدودیت وسائط به يك حصه تحقیقات مفیدی فائق شده است که در ذیل خلاص میگردد :

۱- به اکثر زارعین معلوم است که در بین گندم هادر کابل و حکومت پروان يك گونه **کرم** () سبزرنگ پیدا میشود که به گندم و غیره ضررهای قابل توجهی میرساند .

نسبت باینکه نوعیت حشره مذکور معلوم نبود در لابراتوار کرم مذکور تحت تربیه گرفته شده است تا دوره تحولاتش معلوم و نوعیت حشره تثبیت و طریقه دفع آن مشکوف گردد .

۲- برای دفع حشره مذکور (غنج گندم) در بتخاک از زیست و دیر هندکسیدول ده فیصد بطور پودر و طعمه در بتخاک تطبیق گردید و معلوم شد که پودر آن نسبت به طعمه نتیجه بهتر داده است .

۳- به جمع آوری نمونه‌های حشرات نقاط مختلف ممالک ادامه داده شده و کلمکسیون‌های منظم و وقت‌گسک حشرات در لا بورا توارا نری ترتیب داده شده است که این کار از جمله تحقیقات عمده بشمار میرود.

۴- تجارب مفیدی بر ضد حشره جولا گسک برای دریافت زهر موثر بعمل آمده و از ادویه های B.H.C (بنزین هگرا کلوراید) ۵۰ فیصد و ۷ فیصد هی‌پی‌تی فیصد و ۰ E7۰ ضرورتاً در غرنی و غور بند کار گرفته شده و از نتایج چنین ثابت شده است که پی‌پی‌تی هفتاد و پنج فیصد نسبت دوا دویه دیگر بهتر نتیجه میدهد.

۵- یک سلسله تجارب از تطبیق محلولات E7۰ در زمستان سال ۱۳۳۱ در غرنی بعمل آمده بود و از ملاحظات اول بهار چنین استنباط میگردد که محلول‌های مذکور در نرم کردن قشر کرم‌های مذکور موثر است و آنها را از زیاده تر معروض باضرار گرم و سرما گذارنده موجب هلاکت شان را فراهم می نماید.

۶- پرازیت های (طفیلی‌ها) جولا گسک تحت مطالعه قرار داده شده اند و در نتیجه به تعداد شان زده نوع پرازیت کرم جولا گسک جمع گردیده و برای تشخیص به موسسه حشره شناسی لندن فرستاده شد تا اسما و نوعیت شان تثبیت گردد و فعلا معلومات لازمه در این باره بدست آورده شده است و اسمای حشرات مذکور بانوعیت شان در لا بورا توارا ثبت میباشند.

۷- در سنه ۱۳۳۲ در اکثر تاکهای انگور شمال مملکت آثار مرض آتشک پیدا شده و کلتور قارح مذکور در لا بورا توری امراض نباتی وزارت تحت تجربه گرفته شد و هم طور امتحانی از مخلوط بورا و کارگر و است تاراه مثبتی پیدا و برای سنه ۱۳۳۳ ترتیبات دفاعی بر ضد آتشک مذکور اتخاذ کرد.

۸- استماع شده بود که در بین نیشکر های مشرقی و جوارا و برنج رفیره آن حشرات و امراض موجود است که اخذ ترتیبات دفاعی را ایجاد میکنند لهذا ذریعه متخصصین وزارت تحقیقاتی در اطراف آن بعمل آورد شد و حشراتی که بحال کرم بردند در لا بورا توری تحت تجربه قرار داده شده و پروانه‌های آن حاصل و هم نوعیت شان تثبیت و خرد حشرات داخل کلمکسیون های لا بورا توری گردید.

مجادله ضد حشرات مذکور در وقت لزوم بعمل خواهد آمد.

همچنین یک عمده حشرات مضره نارنج نیز جمع آوری شده و تشخیص گردید.

۹- برای دفع باضرار موش که حیوانات بس موذی و جهان گیر است یک مقدار دوا از خارج خریداری و تجربتا به محل تطبیق گذاشته شده و نتیجه خوبی هم بدست آمد تا بتوان در توری مقدار مزید آن اقدامات لازمه بعمل آورد.

کارات لابورا توری کیمیاوی وزارت زراعت، علم آوری باجرای خاک و نبات که زاده آن است از مباحث مسائل زراعتی بحساب میرود. اجزای خاک را دانستن و به تقویه و اصلاح آن پرداختن در زراعت عصری خیلی مهم است لایو اتوری، کیمیاوی وزارت زراعت که ذریعه متخصصین خود وطن به کار انداخته می شود در سنه ۱۳۳۲ به تجزیه نمونه های خاکهای زراعتی و تجزیه آبهای معدنی و غیر معدنی نقاط مختلف مملکت پرداخته و این عملیات ادامه دارد آبهای قابل تجزیه زیاده تر از وزارت معادن رسیده است تقویه خاکهای زراعتی که در اثر قرن ها زراعت فوه و استعداد خودها را باخته اند و امروز حاصل خیلی قلیلی میدهند از آن جمله مسائل عمده زراعتی است که نمیتوان ازان طور سرسری گذر نمود. برای اصلاح و تقویه اراضی زراعتی دو مرحله را بيمودن میباشیم؛ اول اینکه این خاکها تجزیه شده و نقشه عمومی تجزیه اراضی ترتیب داده شود دوم اینکه به هر زمین از روی ضرورتش پاروهای کیمیاوی داخل کرده شود همین دو موضوع مهم است که در لابورا توری کیمیاوی تحت تحقیقات گرفته میشود.

کارات تجاری در تجزیه گاه، علی آباد و قوریه گذرگاه.

از کارهای وزارت زراعت است که نهال ها و حبوب اصلاح شده را بدسترس اعالی ضرورت مندان بگذارد. بهمین منظور است که در فارم جدید علی آباد يك مقدار زیاد هسته و تخم های اشجار شمر و غیر شمر از قبیل بادام سیب ناک زرد آلو شفتالو آلو بخارا، و بته های زینتی مثل مورپان ناجونیم جاپانی انواع کلاب یاسمن، چمبیلی را بیللی و غیره کاشته شده که پیوند شده گی و به قیمت ارزان بدسترس اهالی گذاشته خواهد شد.

این فارم، فارم وسیعی بوده و در آن از اصول و آلات و ادوات عصری کار گرفته خواهد شد و طابه مسکتب و دیگر شائقین ازان استفاده لازمه خواهند نمود.

همچنین در قوریه گذرگاه نیز در تیر ماه سنه ۱۳۳۲ انواع تخم ها و هسته و نهال ها جهت استفاده عموم کاشته شده است.

اصلاح حبوب؛ در حصه اصلاح حبوب خصوصا گندم از مدتی است تجارب تصفیه و اصلاح جنس ادامه دارد کارهای متخصصین یونودراین زمینه ذریعه اشخاص وطنی که بر یردستی متخصصین کار کرده اند در ۱۳۳۲ مطابق هدایات متخصصین مذکور ادامه داده شده است. تقریباً ۱۰ نمره گندم تحت عملیات اصلاح قرارداد شده اند.

در قوریه گذرگاه برای بدست آوردن تخم های سبزیجات مرغوب و اصلاح آنها يك مقدار زیاد متنوعه تخم های سبزیجات خارجی و وطنی تحت اثر اشخاص فنی و وطنی که بر یردستی متخصصین خارجی کار کرده اند ذریع گردیده است.

در شق تعاون تکنیکی یونو : امروز زراعت درزندگی ملل آنقدر اهمیت پیدا کرده که ضعف و نقص آنرا بایست عیناً ضعف و نقص ملت بایست پنداریم. زراعت کنونی با تکنیکی و صنعت دوش بدوش روان است و ازین جهت هر جایی که میخواهند به توسعه و اصلاح زراعت دست دراز نمایند بایست به ذرایع تکنیکی متشبث گردند. در مملکت ما نیز از چند سال است که از طرف موسسه خورا که وزارت در شقوق مختلفه زراعتی معاونت ها بعمل می آید که عمده ترین آن فرستادن اشخاص فنی میباشد.

در سنه ۱۳۳۲ به طبق سنوات گذشته نفر فنی یونو در شق های مختلفه زراعتی مشغول تحقیقات و تطبیقات بوده اند و ما در اینجا طور خلاص در ذیل تذکاری بعمل می آوریم :

۱- در شق تربیه قره قل : از باعث اینکه صفحات شمال مملکت ما نسبت به آب و تاب و وفور

علوفه که مخصوص تپه ها و میدانهای آن است برای تربیه گوسفند قره قل مساعدت طبیعی را دارا است و عده پوست قره قل که هر سال بدست می آید از دو ملیون تجاوز می کند موضوع تکثیر و اصلاح قره قل که مع الاسف در این سالهای اخیر صورت تقلیل را اختیار نموده است از موضوعات خیلی مهم اقتصادی است. از اینجا است که وزارت زراعت باین وضعیت متوجه شده و تنها ذریعه اصلاح این نقیمه ممکنه مستقبله را به مطالعات و اتخاذ تدابیر فنی دیده و از مدتی است که متخصصین FAO که در فن تربیه قره قل مهارت دارند در موضوع اصلاح و تربیه قره قل راپورت های بوزارت زراعت تقدیم نموده اند که تمام محتویات راپورت های مذکور با اساس چهار فقرات ذیل میباشد :

- ۱- برای گوسفندان در موسم سخت و سرد علوفه و خورا که تهیه و ذخیره شود.
- ۲- در توسعه و اصلاح چراگاهها بر داخته شود.
- ۳- بر ضد امراض گوسفندان که بریم آنرا هر سال به اتلاف میرساند اقدامات فنی شود.
- ۴- در نقاطیکه علف طبیعی وجود است لکن آب نوشیدنی برای گوسفندان مهیا نیست تهیه آب کرده شود.

در اطراف فقرات فوق مطالعات مفیدی ذریعه مستر لوریج متخصص قره قل بعمل آمده است وزارت زراعت در بعضی فقرات فوق داخل اقدامات هم شده است؛ برای مجادله بر ضد مرض کرم جگر که ۹۲ فیصد گوسفندان ما به آن مبتلا میباشد از کپسوله های تیترا کلورود دو کاربن کار گرفته شده و تحت هدایات متخصص ۱۵۰۰۰ از این کپسوله هادر بین گله های گوسفند صفحات شمال تقسیم شده است.

در شبرغان برای تربیه اصلاح قره قل مركز كوچك تربیه قره قل تشکیل داده شده است که بالتدریج توسعه داده خواهد شد.

۲- در شق تربیه پیله :

چون تمام حصص افغانستان (باستثنای حصص کوهستانی هزاره جات) برای زراعت درخت توت و تربیه پیله وری مساعد است و اهالی خصوصاً اطفال و زنان که هیچ کار ندارند به وقت و زحمت کم میتوانند از این مشغله نفع قابل توجهی بردارند و یکی از مواد مهم تجارتي و صناعتي را که مراد از ابریشم است در مملکت تکثیر بخشد بنا بر این همه مواجب که پیله وری در مملکت ما توسعه و اصلاح پذیرد .

برای این مرام مطابق بدرخواست وزارت زراعت يك نفر متخصص پیله مستر کی بادونفر معاونینش در فطن مشغول تجارب و اقدامات فنی میباشد و هم بعضی تجارب خود را در نواحی کابل شروع نموده است تا پیله وری در گرد و نواح کابل توسعه پیدا کند .
پلان مستر کی با اساس فقرات ذیل است :

۱- بدست آوردن تخم پیله اصلاح شده در خود مملکت .

۲- ترویج اصول جدید و فنی پیله وری در افغانستان بعوض يك دفعه دودفعه و حتی سه دفعه پیله گرفتن .

۳- تولید جنس توت مخصوص پیله و تکثیر آن در افغانستان .

در جریان سنه ۱۳۳۲ در باره هر سه شقوق فوق الذکر تجارب و نتایج مفیدی بدست آمده که در اصلاح و پیله وری آئینده در مملکت رول مهمی را بازی خواهد نمود .
مستر کی متخصص پیله يك مقدار کافی تخم پیله جنس جدید را در پلان بدست آورده است که برای سنه ۱۳۳۳ در بین پیله وران تقسیم خواهد شد .

در ترویج اصول جدید پیله وری نیز اقدامات مفیدی بعمل آورده است و یکمده از جوانان فطن را با اصول جدید آشنا ساخته است که در آئینده بقسم نگران های پینه از آنها کار گرفته خواهد شد .

مستر کی یکمده نهال های جنس پیله را نیز از جایان خواسته و در پلان غرس نموده است و یکمده از آن در باغ ریشخور نیز شانده شده است تا در ثانی از این نهال های پیوند گرفته شده و در نهال های خشک وطنی پیوند زده شود زیرا درختان توت وطنی ما برای تربیه پیله برگ فراوان و نرم که پیله وری سه دپورمی را کماتیت کنند داده نمی توانند .

مستر کی در اواخر سنه جاری با هیئت فنی ریاست از مشرقی که برای تربیه پیله مساعدت دارند وهم در نقاط مخصوص آن پیله وری با اصول فنی معمول است بازدید نموده و راپورت خود را در باره توسعه و اصلاح پیله وری مشرقی وزارت زراعت تقدیم نموده است و راپورت مذکور تحت غور گرفته شده است .

۱۰
 وطن و وطن را و وطن خود را
 حب وطن را و وطن را
 دوستی و تعاون و ایثار
 را بر سرین تمام است
 که هر چه در این است

یارب که هم تو جوانان وطن
 لوح جان صدف حقین باطن

خدام وطن که صدق اینند
 لائق بجزا که نه تحسین باشند

یعنی که از غمی بهیچ وطن
 از صراطی وحدت افکار کنی

یا ان پی اصلاح و طریقی کنی
 در وضع تعلق با او جان کار کنی

ای نور نظر ملکیت خدمت کن	از حسن صداقت و محبت بوطن
بر از لیاقتی بجز ساعت کن	منقون و اسپر خود دولت کن

۳- در شق امراض گوسفند :

گوسفند دز مملکت ما اساس مالداري است و تکثير و اصلاح آن در تقويه اقتصاديات مملکت از مهمات اصلاح زراعت بحساب ميرود .

زياده از يك ربع گوسفندان ما هر سال از امراض کرم جگر و چيچک و سياه زخم و کرم روده با تلاف ميرسند. براي جلوگيري از اين گونه امراض مستمرک فرسن متخصص امراض گوسفند در اطراف امراض گوسفند داخل مطالعات و تحقيقات است و از زوي راپورت هاي متخصص برمي آيد که ۹۲ فيصد از گوسفندان مملکت به مرض کرم جگر مبتلا ميباشند و هم مرض چيچک و کرم روده و سياه زخم هر سال از تعداد آنها ميکاهد و مواجب ضعف و تنقيص و تقليل محصولات شان را فراهم مي نمايد .

بعد از گردش در نقاط مختلف مملکت متخصص مذکور پلان کار خود را ترتيب داده است و براي مجادله بر ضد کرم جگر با اندازه ده هزار کپسول تيتراکلو رايدد کاربن را از تجو بلخانه شعبه نسلگيري وزارت با خود در قطغن برده و بالای گوسفندان مريض تطبيق نموده و نتيجه خوبي بدست آورده است .

مستمرک فرسن در باره پرازيت هاي خارجي (طفيلي هاي جادي) گوسفندان نيز مطالعاتي بعمل آورده و هم در مسلخ کابل در باره امراض گوسفندان مطالعات و ملاحظات مفيدی نموده است و براي مجادله بر ضد کنه ها و خشک ها وغيره که خون گوسفندان را ميکشد و آنها را معروض با امراض و آفات مختلفه ميکند رند تهييه حوض هاي غسل ضد عفوني را پيش بين شده است که تحت غور وزارت ميباشد .

مک فرسن در باره اينکه از تفاله هاي ليلبودر خورا که حيوانات استفاده بعمل آورده شود تجاربي در بقلان بعمل آورده است که در مورد استفاده از فاضله ليلبوداري اهميت معلوم مي شود .

۴- در شق واكسين سازي ضد تاكو وغيره امراض حيواني :

امراض حيواني خصوصاً مرض تاكو که چندي قبل يکعده زياد گاو و گاو را هلاک نموده بود هر سال زياده از ربع حيوانات اهلي ما را با تلاف ميرسانند. متخصصين FAO که به مطلوب مجادله بر ضد امراض حيواني با فغانستان آمده اند از همه زياده تر در اطراف مرض تاكو که مدهش ترين امراض است مطالعات و تطبيقات نموده اند به تعقيب کسارات مهم و درخشان مستر آلتن مستر پيرسن و بعد از آن مستر رازمليک در زمينه مجادله بر ضد مرض تاكو و مرض مرغ مرگي اجراءات بس مفيدی نموده اند .

مستر رازمليک در باره تهييه نمودن واكسين ضد چيچک گوسفند و ضد مرض سپاران از سنه ۱۳۳۲ مطالعات مفيدی بعمل آورده است و با اساس يك مقدار واكسين ضد چيچک و سپاران نيز

درموسسه واکسین سازی بیخی حصار کابل شده و به محل تطبیق گذاشته شده است چنانچه شرح آن تحت عنوان اجراءات دائره نسلگیری ریاست داده شده است .

۵- در شق حشرات مضره:

وجود حشرات و امراض در نباتات علت عمده تقلیل حاصلات آن است و برای مجادله برضد آن یک نفر متخصص مستر کاترل مطالعاتی بعمل آورده است کارهای مستر کاترل در سنه ۱۳۳۲ درباره حشرات مضره داخل چوکات مطالعاتی و تحقیقاتی بوده است و راپورت های آن به شعبه دفع آفات نباتی تحت غور قرار داده شده است . متخصص مذکور برضد بعضی حشرات از قبیل جولانگگ سیب از غور بند و غزنی ادویه های مختلفه را بقسم تجارتی تطبیق نموده است و در اثر پیشنهاد متخصص مذکور در این اواخر به اندازه یک تن هکستدل از خارج ذریبه FAO آماده شده است تا در سنه ۱۳۳۳ از آن برضد حشرات کار گرفته شود .

۶- در حصه آلات زراعتی:

برای ترویج ماشین و آلات ساده زراعتی که رولشان در بلند بردن حاصلات زراعتی خیلی مهم است یک نفر متخصص از طرف FAO در سنه ۱۳۳۲ با ادامه کارات سنه ۱۳۳۱ داده شده است متخصص مذکور در سنه ۱۳۳۱ و سنه ۱۳۳۲ در صفحات شمال مملکت به سطلوب ترویج دادن آلات زراعتی خصوصا یک نوع داس کلان گندم دروی مطالعات مفیدی بعمل آورده و هم یک عده از آلات ساده زراعتی به محضر عموم زارعین مجال مختلفه بکار انداخته و اصول استفاده از آن را به آنها تلقین نموده است .

متخصص مذکور در سنه ۱۳۳۲ قرار مطالعه ریاست صناعتی بانک ملی بدسترس شرکت های قند و شکر گذاشته شده بوده است و متخصص مذکور در فقطن مطالعات مفیدی بعمل آورده و ماشین های مختلفه زراعتی را بکار انداخته و راپورت های خود را بوزارت تقدیم نموده است

۷- در شق اصلاح حبوب:

مستر اگر برگ متخصص اصلاح حبوب با اینکه بشعبه متخصص سابق درباره اصلاح بعضی انواع حبوب خصوص گندم کارهای مفیدی را شروع نموده است لکن تا هنوز هم منتهی به کدایم نتیجه قطعی نگردیده است زیرا که اصلاح حبوب یک دوره طولانی اقلای پنج سال را طور مسلسل و وقت زیادی را ایجاب میکند و حال آنکه متخصص مذکور بعد از یک سال تجارب در اوائل سنه جاری عازم وطن خود گردیده و فعلا کارها به یکمده فارغ التحصیلان وطنی که بزیردستی اش کار می کردند سپرده شده است تا آنرا الی رسیدن متخصص دیگر ادامه بدهند .

در حصه تربیه نفر :

پیشرفت پروگرام ریاست زراعت بانفرقنی از تباط کلبی دارد بدرجه‌ئی که می‌توان از روی تعداد نفرقنی اندازه پیشرفت کار را مقایسه نمود .
در سنه ۱۳۳۲ دونفر بقسم فیلوشیب به‌خارج فرستاده شده است و سیف‌الدین در امریکا در شق کیمیاوی زمین‌خواجه عبدالروف در ترکیه در شق تربیه زنبور عمل .
برای تحصیل یک نفر عبد المجید در شق امراض نباتات با امریکا از طرف ریاست زراعت فرستاده شده است .
علاوه بران برای تربیه نفر کورس های مخصوص در خود ریاست زراعت افتتاح شده است از قبیل کورس دفع امراض نباتی و کورس آموختن لسان انسک لمبسی .

امور چاپ مطبوعات

مدیریت عمومی نشرات داخلة :

الف :- به جرايد و مجلاتيکه مطابق قانون مطبوعات اجازه نشر داده شده است

۱- جريدة پیام حق

۲- مجله ميرمن مؤسسه نسوان

۳- مجله ادب فاکولته ادبيات

۴- مجله ننداری سينما و پوهنی ننداری

بسبه محررين، نامه نگاران جرائد که کارت نامه نگاری داده شده است .

۱- جريدة آئينه

۲- جريدة پامير

د- ترتيب و تدوين يك تعليمات نامه در قيد « ۳۰ » ماده بفرض بلند بردن وضع صوري.

معنوي- صحافتي، ثقافتی، و نشر بموقع تمام جرايد و مجلات وارسالی آن بدوائر جرايد و مجلات

۱- ترتيب جدول برای اغلاط و اشتباهاتيکه در جرايد و مجلات واقع ميشود وارسال

هفته وار اغلاط و اشتباهات مذکور بصورت صحيح آن بدوائر اخبار و مجلات :

۲- هدايت دادن لازمه نسبت به جلو گيري از تکرار اشتباهات و اغلاط .

۳- ترتيب و ترسيم گراف مقاييسی عنوانين موضوعاتی که در مرور سال بين نويسندگان

کان و جرائد کشور دلچسب و افيح می گردد و بالای آن مباحث زیادی بيه وجود می آيد

که در حقيقت گراف ميلان افکار عمومی توده مردم را نمايشد گمی می کنند .

مدیریت دائرة المعارف :

مدیریت دائرة المعارف در سال ۱۳۳۲ ع. علاوه بر کار دائرة المعارف به کار عمده

ديگرى نیز اقدام نمود و آن تدوين و طبع گزير مي باشد که عبارت از فراهم ساختن

مواد جغرافيه افغانستان از قبيل شهرها، ولايات، فراه، قصبات، سركهاى عمده، كوهاى

معروف، درياهاى بزرگ، بندها، انهار، مزارات وغيره، اما كن مقدسه. لذا وظيفه انجمن

دائرة المعارف درين سال به دو شعبه منقسم گردیده است.

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم اللهم العن الرجس الميمر
 ان الله يامر بالعدل والاحسان وايتاي
 ذي القرني وينهي عن الفحشاء والمنكر والبغى
 ويعظكم على ان تكونوا مسلمين

شنیدم که در طاق ایوان حم
 پستین بود با خط زرین رقم
 که با شمشیر شاد و جیب نعیم
 که در چشمه دکنش زندگی
 در بیغ آنکه همپو در راه
 کسبی دم زرد پشته سازد و دم
 حیات اندر کونامی است
 نه در زور روزگار بکام و هم

الف - گزینہ :

تدوین و طبع گزتر کہ عبارت از قاموس جغرافی کشور است به ترتیب آبی آغاز گردیده
۱- از جمله اعلام جغرافی کہ مدیریت دائرۃ المعارف قبلاً ذریعہ اشخاص با صلاحیت
از خریطہ های افغانستان استخراج کرده بود و متجاوز از یازدہ ہزار آرتیکل اسمای
جغرافیائی میباشد۔ در حدود (۳۰۰۰) آرتیکل آن را کہ حاوی حروف الف الی حروف ج
میباشد بر اساس قاموس الاعلام شمس الدین سامی در آورده و طول البلد و عرض البلد آنها
را تعیین و قید نموده است .

۲- تمام طول البلدہا و عرض البلدہای مراد فوق الذکر را کہ در ماخذ و خریطہ ہا بہ
(فوت) و (انچ) بود بہ سلسلہ متری در آورده است .

۳- تا جائیکہ امکان داشته و میسر گردیدہ علاوہ بر موقیعت طول البلد و عرض البلد بہ ہر
کدام بعضی معلومات جغرافی دیگری از قبیل تعداد نفوس - تعداد خانہ وار - حیوانات - نباتات
پیداوار زراعتی - صنایع مروجہ - بیشہ و حرفہ اعالی نیز بوسائل مختلفہ وثیقہ فراہم کردہ
و در اکثر مواد افزودہ است .

۴- مواد متذکرہ را با صورت تشکیلات اداری افغانستان کہ از وزارت داخلہ خواستہ
شدہ است تطبیق نمودہ و تغییراتی را کہ واقع گردیدہ بود بر طبق تشکیل حاضر اطلاع و تنہیت
کردہ است .

۵- فاصلہ ہر شہر ، دہ ، قصبہ ، قریہ ، علاقہ داری و حکومت محلی را حتی الامکان از
حکومت کلان یا حکومت اعلی ویا ولایت مربوط آن تعیین نمودہ است .

۶- تعداد مکاتب را از وزارت معارف خواستہ و در ہر قریہ و حکومت و علاقہ داری کہ
مکتب ہا تاسیس گردیدہ است در تحت اسم آن قید کردہ است .

۷- ارتفاع شہرہای عمدہ و ولایات و حکومتات و مشاطح معروف افغانستان را از سطح
بحر حتی الامکان معلوم نمودہ و در تحت اسم ہر کدام قید نمودہ است .

بہ این ترتیب کار گزتر آغاز و در حدود (۵۰) صفحہ آن طبع گردیدہ و طبع آن هنوز جاری
میباشد کہ اگر بہ انجام برسد یک قاموس حاوی یکہزار صفحہ بہ حجم دائرۃ المعارف
آریانا خواهد شد . کار تدوین این اثر در مدیریت دائرۃ المعارف جریان دادہ شد .

ب- دائرۃ المعارف :

۱- یک مقدار موادیکہ تہیہ شدہ بود بذریعہ همکاران و معاونین بصورت ترجمہ
و تطبیح فراہم نمودہ است .

۲- يك مقدار ډا في موضوعاتي که تصفيه نشده بود به مآخذ تطبیق و تعدیل و تصفیه کرده است .

۳- مضامین باقی مانده متعلق به افغانستان را توسط اشخاص با صلاحیت فراهم کرده است .

۴- موضوعات متعلق به حروف ب، پ، ت، ث، ج برای ملاحظه و تصفیه اماده شده است .

۵- رسم ها ، گراف ها، فارمول های مواد تصفیه شده نیز توسط رسام تهیه و به مضامین مربوطه هر يك منضم ساخته شده است

۶- مضامین جلد سوم دائره المعارف بصورت مکمل تهیه و برای طبع مردف و آماده ساخته شده که بعد از انجام طبع جلد دوم بپتو دائره المعارف در ماه جدی سال ۱۳۳۲ کار طبع جلد سوم آریانا دائره المعارف آغاز گردید که اگر مشکلات طباعتی از مطبعه برداشته شود جلد سوم آریانا دائره المعارف نیز عنقریب از طبع فارغ خواهد شد .

مدیت عمومی روابط فرهنگی:

امسال در تشکیل جدید مدیریت عمومی نشریات خارجی ریاست مستقل مطبوعات به مدیریت عمومی روابط فرهنگی تبدیل گردید و فعالیت شعبات مربوطه به آن ذیلتند کار میشود

الف - شعبه مراوده

۱- شعبه مراوده با اتا شه های مطبوعاتی افغانی در خارج تماس مستقیم دارد و مسکات به فیما بین جاریست در طی سال بست جدیدی در آنقره به عده اتا شه های مطبوعاتی افغانی در خارج افزود گردیده چنانچه مصارف آن به بودجه فعلی ریاست مستقل مطبوعات تزئید و بناغلی ضیاء قاریزاده به این بست تعیین شد .

۲- درخواستها و مراجعات اشخاص خارجی و موسسات بین المللی که در باره افغانستان معلومات میخواهند به این شعبه تعلق میگیرد و به سوالات آنها عندالموقع جواب لازم گفته و مطالبات شان تا حد لزوم تهیه شده ارسال میگردد .

۳- این شعبه با سفارت ها، قونسکریها، هیئت کلتوری و سائر نمایندگان گبهای افغانی در خارج در امور مطبوعات و اطلاعات مراوده دارد .

۴- اخبار مجلات، و دیگر نشرات خارجی که به این شعبه می آید پس از تفریق و ملاحظه بمقامات مربوط فرستاده میشود .

۵- شعبه مراوده در چندین موسسه مقطوعه فروشی اشتراک دارد و در طی سال متجاوز از چهل و پنج هزار مقطوعه اخبارهای خارجی را به دو اثر ذی علاقه کشور فرستاده است .

ب - شعبه نیوز بولتن :

در قوس سال ۱۳۳۲ شعبه بنام مدیریت نیوز بولتن در مدیریت عمومی روابط فرهنگی مطبوعات تشکیل یافت و بناغالی محمدحسن فهیمی در اس آن بحیث کفیل مدیر فرار گرفت از آن به بعد نیوز بولتن علاوه بر خبرهای داخلی مملکت با داشتن تازه ترین و مهم ترین خبر های جهان روزانه نشر یافته است و نظر به تقاضای مراجعین در تعداد شمار های آن نیز افزونی بعمل آمده است .

ج - سیاحین :

در سابق شعبه اول نشریات خارجی امور مر اوده ملل متحد و سیاحین را اجرا مینمود بعد از آن که در تشکیل جدید شعبه سیاحین روی کار آمد و دو شعبه دیگر مجزا شد اجرا آن شعبه سیاحین بعد از آن تاریخ قرار آتی است .

سیاحین و روز نامه نیکارائیکه وارد افغانستان گردیده و در ضمن جهت سهولت امور خودها باین اداره مراجعه کرده اند قرار ذیل است :

۱) ماک این هارلی امریکائی

۲) موریل هیلن

۳) جیمز کائین هارلی

۴) ایرک نیف

۵) بیرین پولیم کورسن

۶) کیواش جافزو خانوش

۷) آران پیرسن

۸) رابرت سیمسون انگلیس

۹) یوگن و پرویل فرانسوی

۱۰) بار پروت فرانسوی

- (۱۱) مرین پروز
- (۱۲) کلورمر کاری
- (۱۳) رون کنت سویدنی
- (۱۴) البرت چارج دونا هه
- (۱۵) کار تراپو
- (۱۶) فزردو ورلیون
- (۱۷) ناشیدت
- (۱۸) مروویکس اوسکارا کی
- (۱۹) مستر روس المانی و خانمش
- (۲۰) روی اجوی
- (۲۱) بوف ای جردو
- (۲۲) آکه ایرن

بعلاوه این اشخاص پتر شهزاده یونان بچیث رئیس و سه نفر اعضای هیئت علمی دنمارکی در نیمه سال ۱۳۳۲ وارد افغانستان گردیدند. شهزاده موصوف بعد از اقامت چند هفته و دیدن جاهای تاریخی افغانستان به هند معاودت نمود و اعضای هیئت مذکور تا حال مشغول مطالعات علمی راجع به مردم شناسی میباشد چنانچه ابتدا در نورستان و بعد در شمال مملکت گردش نمودند. در اواخر سال دو نفر اعضای مذکور (ایدلبرگی و کلاوس فردیناند) جهت ادامه مطالعات به چهار ایماق و غوروات هرات مسافرت کردند.

به کلیه سیاحان و روز نامه نگاران که وارد کابل میشوند از طرف شعبه سیاحین مساعدت و رهنمائی میشود از قبیل اخذ نمودن پترول مسائل پاسپورت، ملاقات با اشخاص برجسته کشور و نشان دادن جاهای دیدنی.

د- تشریفات :

در اواسط سال ۳۲ حسب صوابدید مقام ریاست مطبوعات اداره بنام تشریفات تشکیل شد که در آینده دعوت ها و کنفرانس هارا توسط این شعبه جدید التامیس بعمل آرند .

دپیتو ټولني د لوی مدیریت کارونه :

دپیتو ټولني د لوی مدیریت خانگو چه په تېر کال کښي کوم کارونه کړي دي دادی :

د تالیف او ترجمی مدیریت :

۱- د افغانستان د ملی او رسمی دائرو راغلی جد ولونه او نورې پانې لکه اصولنامې او شهادتنامې چه به پښتو ترجمه شوی دي ټولې (۹۵) مخونه کېږي .
۲- د ملی او رسمی مؤسسو او خانگونو مونه چه په پښتو وضع شوی دي (۱۱۱) نومونه کېږي .

۳- د تالیف او ترجمی د مدیریت د ننگراني لاندی دپیتو آریانا دائرة المعارف د تصحیح او مقابلی کارونه هم شوی دي .

۴- د دې خانگی له خوا له خارجی مطبوعاتو څخه مفید مضامین ترجمه شوی او په کابل مجله اوزیری کښي خپاره شوی دي .

۵- دوه کتابونه چه یوې (مسلم لیگ کپاهی؟) دي په (۱۱۲) مخونو کښي اوبلې (سعادت الزو جین) دي په (۴۱۴) مخونو کښي ترجمه او یا کښویس شوی دي .

دپیتو دائرة المعارف خانگه :

دپیتو آریانا دائرة المعارف خانگي په ۱۳۳۲ کال کښي دا وروسته وظائف په دې ډول

اجرا کړی دي :

۱- دپیتو دائرة المعارف دنهم اولسم ټوك مضامین بس له ترجمه کولو څخه له اصل سره مقابله، تصحیح او یا کښویس شوې دي او یا د چاپ دپاره دمطبعي ته لېږل شوی دي .

- ۲- د پښتو دائرة المعارف نهم اولسم توان د جدی تر (۲۰) نېټې پورې چاپ شوی دی .
- ۳- په دې کتال کښي د پښتو دائرة المعارف دوهم مجلد هم تکميل شو او په (۱۰۰۰) صفحو کښي له طبع څخه راووت او دا ځانگه د دې ستر علمی کار په ګواډو لاسمايه شوه .

نوت د دائرة المعارف دوهم جلد د پښتو او سواحلي رښتین او سواحلي سیفی په سګرانی او اهتمام طبع او نشر شو .

د ادبیا تو ځانگه :

- ۱- د بهامی « جان کایات لې په (۲۰۰) مخونو کښي چاپ کړی دی .
- ۲- د کاکام خان شیدا دیوان « په چاپ پورې پیل کړی دی او د پوره برخه ئې چاپ شوی ده
- ۳- شمس الدین کاکړ دیوان « په چاپ پورې لاس پورې کړی دی . او ریانه برخه ئې چاپ شوی ده .
- ۴- له (۱۳۱۱ش) کال څخه راپه شې خوا چه تر (۱۳۲۲ش) پوری کومې پښتو مشاعرې شوي دي هغه ټولي په دې ځانگي کښي ټولي شوي او د يو کتاب په ډول سره د چاپ د پاره تيارې دي .

۵- دوهم طبع الله دیوان « له قلمي نسخې څخه پاڼو پيس شوی دی .

۶- د پښتو مملونه چه د پښتو ټولني په چاپ شوی کتاب کښي نه دی راغلی په دې ځانگه کښي دهيواد د هر ګوټ څخه راټول شوی او تيار شوی دی اوله پخوانی چاپ شوی کتاب سره په نيو بل کتاب په ډول سره چاپ شی .

۷- دملي ادب په برخه کښي د (پښتو لنه ی) چه د پښتو ټولني د چاپ شوی کتاب (ملي سندرې) په کتاب کښي نه دی راغلي د پری زياتي راټول شوی اود (ملي سندرې) له کتاب سره په چه اوس دهغه کتاب چاپ شوې نسخې تمام شوی دی او نه موندل کېږي د پوره مکمل کتاب په ډول به بيا چاپ او دملي ادب مينانو ته به وړاندي شی .

دلغاتو او قواعدو خانګه :

۱- په دې کال کېې هم د پښتو قاموس د دوهم ټوک د کتنې او تصحیح او چاپولو کار جاری و او دلغاتو خانګې د پروسې کال په شان په هفته کېې دوه ځله د پښتو پوهانو په مجلس کېې دلغاتو د تصحیح کار کاوه .

۲- څنګه چې پښتو ټولني اراده کړې ده چې د ښاغلي عبداللہ افغانې نویس لوی قاموس چې د فارسی او عربی په مقابل کېې په پښتو لیکل شوی دی چاپ او نشر کړی دې کار هم د پخوا په شان جریان درلود او په هفته کېې یوه ورځ د دغه قاموس د کتنې مجلس شوی دی او د جیم ترر دیف پورې تر مجلس تیر شوی دی .

نوټ : د پښتو د دغو دواړو قاموسونو د تصحیح په مجلسونو کېې د غوړو وروسته کسانو برخه اخیستې ده :

ښاغلي رښتین ښاغلي عبدالله افغانی نویس ، ښاغلي هاشمی ، ښاغلي سیفی ، ښاغلي ثابت ښاغلي ژواک ، ښاغلي عبدالغنی ، ښاغلي عبدالرزاق ښاغلي فضل محمد اڅکزی .
۳- د پښتو قاموس د دوهم ټوک د چاپولو کار جاری دی او د (ګ) ترر دیف پورې چاپ شوی دی او نور هم ورپسې چاپیږی .

د کابل د مجلې مدیریت :

ان د ځانګې په تیر کال کېې د کابل مجله پرله پسې په هر وینځو ورځو کېې یو ځل پخوانه په لویه قطع اوزیاتو صفحو کېې نشر کړې ده یعنې په دی کال کېې د کابل مجله په لویه قطع په (۴۸) مخونو کېې چاپیږی .
ب: د کابل مجلې په دی کال کېې دی وروسته کتابونه خپله غینې کېې د نشر موقع ورکړې ده .

۱- دکاظم شیدا د دیوان یوه برخه ۲- دشمس الدین کاکړ د دیوان یوه برخه
۳- دسلطان شهاب الدین غوری یوه برخه ۴- دبهائی جان کلیات ۵- دادبی بحثونو کتاب چې د ښاغلي الفت اتردی ۶- دبايزيد روښان کتاب چې د ښاغلي خادم اتردی .
ج- د کابل مجلې د تشویق په غرض خپلو قلمی ملګروته د پښتو چاپ شوی کتابونه د بخشش په توګه ورننویس کړی دی .

د زېری خانګه :

۱- زېری په هفته کېې یو ځل خپور شوی دی او د پښتو ادب د پښتو ژبې او پښتني ځویونو د پاره ژبې ښه مضامین نشر کړی او خپل ټول نشریات ژبې له حق الزحمې څخه په وریا ډول انجام کړی دی .

د ۱۳۳۲ کال په اوایو کښې د زیری قطع د پخوانۍ لېزه لویه شوی ده او په صحافت او طباعت کښې نې بوره تغیر راغلی دی

۳. د زیری د ځانگې له خوانه د ښاغلی بختانی په کوشش اوزبار د (شعر او ادب) یوشه کتاب ترتیب شوی دی او اوس د چاپ لاندی دی چا زبه له چاپه څخه راوځی .

د کورسو نو مدیریت :

د کورسو نو مدیریت ۱۳۳۲ کال اداری او ندریسی لښه اجراءات :

د مرکز د کورسو نو شمیر - ۲۰۵ کورسه

د ولایاتو د کورسو نو شمیر - ۲۶۰ کورسه جمله ۴۶۵ کورسه

۱- په مرکز کښې له لمری سمستر نه تر پنځم سمستر پوری د متفرقو کورسو نو (۱۶) امتحانونه اخیستلې شوی او د شپږم سمستر هم (۱۲) امتحانونه اخیستلې شوی دی .

۲- په ولایاتو کښې له اول سمستر نه تر پنځم سمستره پورې د متفرقو کورسو نو (۲۰) امتحانونه اخیستلې شوی دی .

۳- په دی کال کښې د مرکز او ولایاتو د شپږم سمستره بریالې (۲۲۶) تنه کښې چه د غوټه د پښتو شهادت نامی هم ورکړی شوی دی او دغه شهادت نامی د ننا ټچو په دفتر کښې معامله شوی دی .

۴- د پښتو ټول کورسونه همیشه د مفتش له خوا نفتیش شوی دی او نفتیش د نتیجی اطلاع هم کورس ته ورکړ شوی ده .

۵- د پښتو کلي گانو د ډبر کتابونه په لږ قیمت ټولو کورسو نو ته ورکړی شوی دی .

۶- په دی کال کښې د پښتو لایقو معلمانو ته د حق الزحمی په ډول د پښتو کورسو ورکړی شوی دی او په دی واسطه د کورسونه په تعلیمی چارو کښې د مخ تگک راغلی دی .

۷- د معارف له وزارت څخه د پښتو کورسونو د معلمی دپاره د دار المعلمین درې تنه فارغ التحصیلان راغوښتل شوی دی او د پښتو کورسونو په معلمی مقرر شوی دی .

۸- د معارف وزارت او د ملی دفاع وزارت ته د پښتو امتحانونه داخیستلو دپاره هر وخت متحنین لېږل شوی دی .

د پښتو ټولنی د لوی مدیر یت نور کارونه :

۱- په دی کال کښې پښتو ټولنی د خو شحال خان د باز نامی یوه قلمی نسخه په قیامت واخیستله او بیانی په ښایسته طبع باندی د ښاغلی رشتین په تصحیح او اهتمام چاپ کړ .

۲- د میاروښان ادبی بحثونو ، بهائی جان کلیات ، کاظم شیداد پوان ، شمس الدین کاکړ د پوان ، د شعر او ادب کتابونه تر چاپولو دمخه د ښاغلی رشتین له خوانه په غور کتل شوی او تصحیح شوی دی .

۳- دپیتو ټولنی نوی اوزارده آثار په زیاته اندازه په داخل او خارج کښی توزیع شوی دی .

۴- د داترو ، مؤسسو دلارو او جادو د نومونو ایښودلو کار په ښه شان شوی دی او د ښار والی د جادو نو مونه دپیتو ټولنی په سالا ایښو دل شوی دی .

۵- (دپیتو قیصو) کتابچه د کابل په مجله کښی پر له پسې خپرېده په دې کمال کښی لځانده هم چاپ او توزیع شو .

د کابل مجلې مدیریت

د کابل مجلې مدیریت په ۱۳۳۲ کال کي په خپل وسه زیارا بستلی دی چه د کابل پنځلس ورځنی مصوره مجله په خپل وخت راوباسی او د کابل مجله مسلك ئی ښه ترا پرمخ پسی بیولی دی او مختلف مضامین ئی دپیتو د تاریخ، ادب، لغت، گرامر او فوق الفنی په باب کښی خپاره کړی دی .

د کابل مجلې پدې کال کي دخپلو نورو نشریاتو په لړ کي د لاندنی کتابونه چاپ کړی او خپاره کړی دی :

د بایزیدروشان کتاب د ښاغلی خادم^(تالیف)

د بائی جان کلیات د ښاغلی رشتین او د بیاتو د خانگی په اهتمام

اد بی بختونه د ښاغلی الفت په لیکنه

باز نامه د ښاغلی رشتین په اهتمام

کوم کتابونه چه د کابل مجلې اوس تر چاپ لاندی نیولی دی نو

د کاظم خان شیدا دیوان د ښاغلی بینوا اورشتین په اهتمام

د شمس الدین کاکړ دیوان د ادبیاتو د خانگی او د ښاغلی رشتین په اهتمام

امریکا بیان څوک دی د ښاغلی محمد ولی لخمی ترجمه چه په کابل مجله کي مسلسل

خپریځی

د اجتماعیا تو عنم د ښاغلی محمد ولی لخمی تالیف او تتبع

مدیریت مجله افغا نستان :

مجله افغانستان که اینک نهمین سال نشریاتی خود را آغاز می نماید یگانه نشریه مصوری است که در پایان هر سه ماه بزبان فرانسوی وانگلیسی وهم بعضا ایتالیائی والمانی از طرف مدیریت مجله افغانستان نشر می شود .

این مجله بصور از بدو تاسیس خویش تا امروز بمطالب بسیار دلچسپ ومستندی جهت معرفی افغانستان از پهلو های مختلف منتشر نموده است که در کمتر نشریه نظیر آن بهلاحظه میرسد .

چون موضوعات این مجله سراسر تبعی و علمی بوده و روشنائی زیادی به مسائل تاریخی جغرافیائی - باستان شناسی - طبقات الارضی - سکه شناسی - آرت - تمبر شناسی و غیره کشور می اندازد ازین لحاظ در تمام نقاط جهان و مخصوصاً در حلقه های علمی و فرهنگی خریداران و علاقه مندان زیادی دارد و چون شماره های آن در اندک فرصت بفروش میرسد بنا برین امروز بهیچ وجه ممکن نیست یک کلمکسیون مکمل ازین مجله را دستیاب نمود. مدیریت مجله افغانستان بر علاوه نشر این مجله رساله های مستقل دیگری نیز وقتاً فوقتاً در موضوعات تاریخی و فرهنگی و مسائل مربوط به پشتو نستان بزبان انگلیسی و فرانسوی نشر نموده و بدسترس علاقه مندان میگذارد.

برجسته ترین موضوعاتیکه مجله افغانستان در طول سال ۱۹۵۳ بغرض معرفی و شناسائی افغانستان در رشته های مختلف نشر نموده است عبارت اند از:-

تحقیقات باستان شناسی در افغانستان .

قدیم ترین معبد بامیان .

مؤکل شهر کاپیسا .

پایتخت های امپراطوری کوشانی در عصر کنیشکا .

بیانیه بناغلی دوکتور نجیب الله در دهلی .

مطالعات مقدماتی راجع به اوضاع طبقات الارض کرکر .

مسجد جامع هرات .

تحقیقات باستان شناسی در سرخ کوتل .

افغانستان از نقطه نظر آیین .

بحر عهد سوم طبقات الارضی دوآب .

سلاح پهلوانان آریائی در عصر اوستا .

آرپ نورستان .

بیانیه بناغلی دوکتور نجیب الله به مناسبت روز پشتونستان .

زبان های پامیر .

یک اثر جدید راجع به لشکر گاه .

افغانستان در مجاورت هند .

کستیبه هفتالی هادر اروزگان .

زمان شاه

حوادث آتش فشانی قدیم در شمال افغانستان .

صنعت قالین بافی در افغانستان .

نیمروز .

- تکت های بست افغانی .
- درامتداد کوه بابا وهریرود .
- روابط فرهنگی افغانستان و هند .
- نتایج حفريات سرخ کوتل ،
- صنایع دستی در افغانستان .
- تکت های بست هوائی .

مدیریت کمترول

الف-شعبه نقدی :-

- ۱- اجرای معاشات عادی مامورین .
- ۲- مصارفات عادی مامورین .
- ۳- ترتیب تا بلوهای ماهوار .
- ۴- سنجش اسناد و غیره و تطبیق بحسابات مربوطه .

ب-شعبه واردات :-

- ۱- اقدام به تحصیل باقیات سالهای گذشته .
- ۲- ترتیب تا بلوهای ماهوار و ترتیب را یور هفته وار .

ج - شعبه جنسی :

- ۱- اجرای حواله جات قرطاسیه و کتب و غیره ترتیب تا بلوی جنسی سالانه و موجودی .
- تحويلاتها و تطبیق به حسابات تعویلمداران مربوطه .

د ماموریت کنترول سینما:

- ۱- ترتیب بیلانس های سنوات گذشته .
- ۲- « « « « مربوط مالیات بر عائدات ،
- ۳- تصفیه حساب باقیات .
- ۴- اجرای معاشات و مصارف مامورین و مستخدمین ،
- ۵- ترتیب تا بلوهای وارداتی .
- ۶- « « مصارفاتی .
- ۷- تطبیق پول های فروش تکت های سینما .
- ۸- حسابات به حسابات مربوطه .
- ۹- موجودی تحویلخا نها .

امور مدیریت عمومی سینمای کابل:

۱- قرارداد های که توسط مدیریت عمومی سینما با کمپانی های هندی و امریکائی درهند برای توريد - فلم های هندی و امریکائی بکابل در سال ۱۳۳۱ عقد گردیده و بعضی از قرار داد های مذکور تا آخر سال ۱۳۳۲ هم دامنه داشت - برای اینکه در نیمه اول سال ۱۳۳۲ بانک از دادن اسعار به نرخ مستقل انکار و در حالیکه مجبور بودیم از یکطرف قرارداد های سابقه را نزد خود معتبر دانسته از بازار آزاد اسعار تهیه - و به اوشان در خارج بفرستیم از طرف دیگر کوشش نمودیم تا این مشکلات را از خود رفع نموده قرارداد توريد فلم را به پول افغانی بداریم و برای سال ۱۳۳۳ با این مرام خود موفق و لله الحمد توانستیم با تاجر افغانی به پول افغانی توريد فلم را برای سینما های مربوط ریاست مطبوعات برای ۶ ماه قرار داد بداریم .

۲- با نماینده شرکت تجارتي و صنعتي اينستورنگ شوروي مطابق قرار داد سال

گذشته توريد فلم قرار داد شد .

۳- فلم های وارده

امريکائی ۷۲

هندي ۵۰

روسی ۷۴

بعلاوه چند فلم اروپائی و مصري نیز نمايش داده شده است .

۴- آغاز و نشر مجله ۱۵ روزه بنام ننداری برای استفاده علاقه مندان سينما با خلاصه

و كز يتبك فلمهای وارده .

۵- تياتر كه سابقاً بنام (پوهني ننداری) ياد می شد و جزئی از اجزای نشرات رادیو

بود در تشكيل تازه بنام مدیریت تياتر قبول و سينما و تياتر را مجلس مسلكی ریاست بنام

مدیریت عمومی پوهني ننداری (نمایشات) قبول نموده خواهند ازین راه در ترقی

واحیای هنر و صنعت باستانی این کشور خدمت شود.

۶- برای شروع صنعت فلم گیری در وطن پروژه افتتاح يك شرکت را زیر نظر

گرفته است و مدیریت عمومی پوهني ننداری با وزارت اقتصاد ملی درین راه داخلی

مذاکره می باشد.

۷- برای تعمیر سینماها و تياتر در ولایات و حكومات اعلى پلان پنجساله را ترتیب

و بمقامات عالیله برای حصول منضوری مصارف آن تقدیم نموده اند .

امور ولایت کابل

مدیریت عمومی معارف:

- اجراآت مدیریت عمومی معارف ولایت کابل در سال ۱۳۳۲ بر حسب ذیل است:
- ۱- بر علاوه (۲۸) باب مکاتبات دهاتی که در سال ۱۳۳۱ در حصه های مختلف مناطق هزاره هجرت لوگر، کوهدامن و شش کوهی تاسیس گردیده بود در سال ۱۳۳۲ طبق پلان توسعه معارف دو باب مکتب دهاتی دیگر در علاقه داری شکر دره تاسیس شد که یک باب در قریه غازه و دومی در قریه دره شکر دره افتتاح و عده کافی اطفال در آن شامل گردیدند.
 - ۲- برای استفاده مجوسین قابل تعلیم یک کورس اکا بر پر مجس عمومی دهمزنگ تاسیس و عده زیادی از مجوسین در آن داخل و شامل تعلیم شده اند، در نظر است یک عده کورسهای اکا بر برای اشخاص بیسواد در نقاط دیگر هم تاسیس کرده شود.
 - ۳- برای پیشرفت مزید تعلیم و تربیه در مکاتب و رفع مشکلات تیکه از جهات مختلفه امور اداری و تدریسی در مکاتب احساس میشد و چاره جوئی آن لازم بنظر میامد در آغاز سال تعینمی بعد از استیذان از وزارت معارف یک مجلس عمومی که در آن مدیر و معاون و اراکین مدیریت و مفتشین مدیریت عمومی معارف و ما مور های معارف محالات مربوطه ولایات و مدیر معارف لوگر اشتراک ورزیدند، در مدیریت عمومی معارف برای سه روز دائر و بعد از غور بر مسائل مورد بحث، تصمیماتی مفید اتخاذ گردید که بعد از ابلاغ موضوع بوزارت معارف و حصول اجازه تطبیق آن از موضوع بمکاتب ارقام شد که بعد از تطبیق آن در مکاتب نتایج خوبی بملاحظه پیوست.
 - ۴- برای شش باب مکتب اساسی که سال گذشته در هزاره هجرت عمارات عصری و ابرومندی تعمیر و ایجاد گردیده بود در سال ۱۳۳۲ میز و چوکی طلبه و سامان ضروری به ترتیب مکاتب عصری آماده شد که در نتیجه نواقص و مشکلات مکاتب مذکور از هر حیث رفع گردید.
 - ۵- بموجب مقررات لوائح تفتیش و زارت معارف برای هر یک از مفتشین در باب مکتب تعین و مکاتب مربوطه از طرف هر یکی شان دو مرتبه بصورت اجراآت بالفعل و اصلاحی معاینه و رسیدگی و یکبار هم در ختم سال تفتیش گردید بر علاوه همه مکاتب در طول سال متناوباً از جانب مدیر عمومی معارف و معاون مدیریت نیز معاینه و مورد بررسی قرار داده شد. در اثر ملاحظه اوراق تفتیش بعد از طی مراتب اصولی و ارائه موضوع بمحفل مشوره ولایت از روی لایحه برای شش نفر معلم تحسین ابخشش و برای چهل و یک نفر مجازات از نوع اخطار بازگشت معاش و تنقیص قدم داده شد.

- ۶- در موقع ترفیعات سنوی بملاحظه سچل خوب و سوابق نیکو به (۷۳) نفر معلمین مطابق با اصول مقررہ یکرتبه ترفیع داده شد .
- ۷- یک عده معلمین که مسکن ایشان در مر بوطات ولایت کابل وقوع داشته و بولایات دیگر اجرای وظیفه مینمودند . از جانب وزارت معارف بمدریت عمومی معارف ولایت معرفی شده و در عوض آنها یک عده دیگر از سر معلمین و معلمین که قبلاً در ولایت کابل تقرر داشتند از طرف وزارت در ولایات دیگر زیر نظر گرفته شدند بمدریت عمومی معارف ولایت کابل بتاسی از هدایت وزارت جلیله معارف معلمین جدیداً التقرر راحتی الامکان به نزدیک جاهای مسکونه شان در تشکیل مقررریها آورده موضوع را بعد از تصویب محفل مشوره ولایت بمراجع مربوطه ابلاغ نمود و معلمینی را که دو سال در یک مکتب اجرای وظیفه نموده بودند و از روی مقررات وزارت تجلیله معارف مستحق تبدیل به نزدیک جاهای مسکونه خود بودند بعد از تصویب مجلس مذوره به نزدیک جاهای شان مؤظف گردانید و برای مکتبایی که سر معلمین آن تبدیل ولایت یا کمبود یا مسئول شده بودند سر معلمین لایق از فارغ التحصلان بکاموریا و اشخاص صاحب رتبه و با تجربه تعیین و اعزام نمود .
- ۸- یک عده زیاد کتب خارج پروگرام موجوده مکاتب مطبوعه افغانستان که در تحویلخانه های مدیریت عمومی معارف موجود بود نظر بامرواجازه وزارت جلیله معارف و سنجیش لازمه برای استفاده معلمین و طلاب لایق مکاتب بتسوی بلداران و سر معلمین سپاریده شد که مطابق اصول مقررہ در حضور هیئت های معینه با اشخاص مستحق از طبقه معلمین و طلاب توزیع کرده شود، کتب مزبور متروک نمانده از آن استفاده بعمل آید .
- ۹- با تخصیصیه که از وزارت معارف اخذ کرده بود عمارات مکتب بی بی مهر و ده یحیی ، بگرامی ، شیوکی ، چار آسیاب ، تنگی سیدان ، چار قلعه ، سپین کلی ، خواجه مسافر ، مرکز یغمان ، سرای خواجه محمد آغه ، کابلنگار ، برکی برک ، سید آباد ، میدان و مخصوصاً عمارت مدیریت عمومی معارف که از هر حیث قابل ترمیم توری دیده میشد ، ترمیم کرده شد که اکنون این عمارت بخوبی قابل استفاده شده است .
- ۱۰- از جمله طلاب فارغ التحصیل مکتب ابتدائی نظر بامرو و صوابدید وزارت جلیله معارف یک عده کافی طلاب از مر بوطات حکومت کلان دایرنگی ولوگر و کوه دامن و یغمان و حکومت ششکرویی برای شمول مکاتب مسلکی لبایه دارالمعلمین ، لبسه ابن سینا و مکتب میخانیکی و عده زیادی هم برای شمول در مکاتب نهاری مرکز و مکتب پرستاری معرفی کرده شدند ، این عده طلاب علاوه از آن تعداد است که ذریعه هیئت اعزامی وزارت دفاع ملی در تحت ریاست فرماندان حربی بیونئی برای شمول در حربی بیونئی و عده هم با اثر انتخاب هیئت ژاندرمه برای شمول در مکتب ژاندرمه انتخاب شدند .

۱۱- برای اخذ طلاب جدید الشمول مکاتب مطابق مقررات تعلیمات نامه و ایجاد مقررات موضوعه و وزارت معارف هیئت های اخذ جدید الشمول به موجب حکومتهات اعزام گردیده و طلاب جدید الشمول لازمه مکاتب ذریعه هیئت های اعزامی و منتخبه بر حسب مقررات اخذ و بکتاب شامل گردیدند.

۱۲- چون اخراج طلاب فوتی، فراری، ناکامان چندین ساله و کلان سال ظهور پشکی از مکاتب خیلی ضرور است و بالعقابل نور مزید و اعتنا در مورد اخراج همچو طلاب نیز نهایت لازم دیده میشود مدیریت عمومی معارف درین موضوع بوزارت جلیله معارف عرضی تقدیم و از آنجا هیئتی ولایت اعزام گردید. هیئت اعزامی وزارت بکتاب گردش نموده بملاحظه شهرت مکتمه و شرائط لایحه اخراج طلاب لازم الاخراج را از مکاتب خارج نمودند که باین وسيله یکی از مشکلات مکاتب رفع گردید.

۱۳- باستفاده از بودجه و تخصیص و اضافه از وزارت جلیله معارف سامان مورد ضرورت مکاتب از انواع مفر و شات و ادوات و قرطاس سیمیه و لوازم محروقات مکاتب ابتدائی ذریعه هیئت های خریداری از موسسات رسمیه و مراکز صناعتی و مارکیت های عمده خریداری و تهیه کرده شد. در مورد تهیه سامان ضروریه مکاتب از قسم میز و توکی طلاب و الماری مفر و شات مکاتب لوگر و داپزنگی شعبه صناعتی مجلس ولایت کابل و مدیریت عمومی معارف همکاری زیاده کرده است که قابل تذکر دیده می شود.

۱۴- در ارج قوس بیانی موقع امتحان سالانه مکاتب بر حسب مقررات تعلیمات نامه مکاتب ابتدائی از مرکز مدیریت نگرانیهای عمومی امتحان که در آن اراکین و مفتشین مدیریت عمومی معارف نیز شمولیت داشتند بکتاب اعزام گردید و امتحان در تحت انضباط و انتظام صحیحی اخذ شد که نتیجه آن رضایت بخش است.

۱۵- در اثر فوت، تقاعد و استعفاي يك عده اشخاص در بعضی مکاتب کمبود معلم احساس میگردد، مدیریت عمومی در مورد رفع کمبود معلم از مکاتب از یکطرف با شعبات وظیفه دار وزارت معارف داخل مذاکره گردید، از طرف دیگر یک عده اشخاص باصلاحیت و صاحب فضیلت را از قری و قصبات بعد از جستجو پیدا و پس از اخذ امتحان و ترتیب اصولی موضوع تقرر ایشان عوض کمبود معلم مکاتب معرفی نموده و باین ترتیب تقیصه کمبود معلم از مکاتب رفع گردید.

۱۶- چون رسیدگی بکتاب از طرف مدیریت عمومی معارف نهایت لازم است وزارت جلیله معارف موضوع رسیدگی و معاینه مکاتب را در ردیف اولین و ظایف مدیرهای

معارف ولایات قراردادده . برای انجام این وظیفه وجود يك عرادۀ موثر جیب را برای مدیریت های معارف ولایات لازم دیده و برای ولایات قندهار ، هرات ، فطغن ، زارشریف و مشرقی يك يك عرادۀ موثر جیب خریداری شده بود . از طرف مدیریت عمومی معارف راجع به لزوم توجه خریداری موثر جیب برای مدیریت موصوف که ذریعۀ آن مدیر عمومی معارف به موم مکاتب مخصوصاً مکاتب هزاره جات که در آنجا تردد عرادۀ آنها نهایت کم و مشکلات راه نیز زیاد میباشد ، رسیدگی نمایند تهیم گردید که اجازۀ دهند بر حسب اجراءات دیگر ولایات ، مدیریت عمومی معارف ولایت کابل هم يك عرادۀ موثر جیب از داخل بودجه معارف ولایت ذریعۀ ریاست انحصارات دولتی تهیه و به ورود استغذیه خود قرار بدهد . پیشنهاد مدیریت عمومی از طرف وزارت جلیله معارف مورد قبول و تأیید واقع گردیده در نظر است که موثر مورد ضرورت مدیریت عمومی معارف ولایت کابل در سال ۱۳۳۳ خریداری و مورد استفاده قرار یافته بتواند ، بهم درین سال برای گردش مفتشین مدیریت بمکاتب گردد و نواح و جاها نیکه تردد بایسکل ممکن دیده می شود . بایسکلها خریداری کرده شد .

امور ولایت قطن

الف مدیریت عمومی معارف:

- ۱- تاسیس مکاتب دهاتی به شرح ذیل:
در قریه جمال شاه دشت ارجی مربوط علاقه داری خواجه غار یکباب
» حاجی شبر محمد »
» دوران خان »
» ملاقلی »
» » » » »
» » » » »
- ۲- افتتاح و تاسیس یک کورس اکابر در مرکز حکومتی محلی خان آباد.
ب- مدیریت عمومی مخابرات:

- ۱- در پلخمری وقتندز برای تاسیس تلگراف خانۀ بی سیم محل مناسب خریداری و مصالح تعمیراتی آن هم تهیه شده که عنقریب کار تعمیر آن شروع میشود.
- ۲- انتقال دوائر مدیریت عمومی مخابرات به تعمیر جدید و اساسی آن.
- ۳- انتقال و نصب سوچ بورد پنجاه لینه تلیفون به تعمیر جدید مخابرات.
- ۴- تبدیل لاینهای تلیفون دوائر مرکزی دار الحکومتگی به سیم پوشدار دولینه.
- ۵- تجدید ۶ کیلو متر لاین جدید تلیفون از دار الحکومتگی تا حکومت محلی بغلان که سابق تلیفون آن به لاین عمومی بسته بود.

امور ولایت مشرقی

در ولایت مشرقی در ظرف سال ۱۳۳۲ علاوه بر اجراءات عادی و همه ساله دوائر آنچه بیشتر قابل اهمیت و تذکار است ادامه فعالیت های عمرانی واحداث عمارات جدید است چنانچه کار تکمیل عمارت بزرگ قوماندانی ژاندارم در قسمت جنوبی شهر قریب اتمام است. مدیریت گمرک توانست از اداره سابقه خویش در عمارت جدید گمرک که اساس امور تعمیراتی آن بسر رسید نقل مکان کند، عمارت مستوفیت و مدیریت عمومی قبایل امسال با صرف فعالیت بیشتری به ختم نزدیک شده است و درین سلسله فعالیت های عمرانی جریان امور تعمیراتی فابریکه قندجلال آباد که اولین فابریکه است که درین ولایت بتوجه حکومت بهیخواه ما اساس گذاشته شده است با سرعت زیادی روبه اتمام است. فعلا بسته کاری ماشینها بشدت جریان دارد.

چنانچه ملاحظه میشود کار تدویر فابریکه و تعمیر آن سر بر اه شده و ممکن است فابریکه مذکور در بهار سال آینده که اتمام سال جاری است توسط کارمندان فعال آن قابلی استفاده قرار گیرد

امور ولایت جنوبی

الف محاکم عدلی :

- ۱- فیصلہ ہائیکہ دریازدہ ماہ سال ۱۳۳۲ از محکمہ مرافعہ صورت گرفته (۱۰۶۶) فقرہ بودہ و نسبت بہ سال گذشتہ (۹۹) بیشتر تحت فیصلہ آمدہ است .
- ۲- فیصلہ ہائیکہ دریازدہ ماہ اول سال ۱۳۳۲ از محکمہ ابتدائہ بعمل آمدہ عبارت است از (۵۷۵) فقرہ .

مستوفیت :

- ۱- تصفیہ امور حسابی ریاست بلدیہ از سال ۱۳۲۳ الی ۱۳۳۱
- ۲- ماموریت مالیہ جدران از سال ۱۳۳۰ الی ۱۳۳۲
- ۳- مدیریت فوائد عامہ ولایت جنوبی از سال ۱۳۲۷ تحت تصفیہ و تفتیش بودہ
- ۴- ماموریت مالیہ سید کرم از سال ۱۳۲۷ الی ۱۳۳۰
- ۵- خزانہ حکومت جانی خیل منگل

مدیریت معارف :

مدیریت معارف ولایت جنوبی امتحان مکاتب ابتدائہ و متوسطہ را گرفته و نتائج را بشعبہ مر بوطہ سپردہ و بک تعداد طلاب جدید نیز در مکاتب ولایت مذکور شامل نموده است .

مدیریت مخابرات :

مدیریت مخابرات در سال ۱۳۳۲ دو پوستہ خانہ جدید یکی بہ قشلہ عسکری قوماندانی قول اردو و دیگر بحکومت محلی زرمتم تعمیر نموده و مامورین آن شروع بہسکار کردہ اند .

مدیریت فوائد عامہ :

مدیریت فوائد عامہ در سال ۱۳۳۲ در مواضع مختلف سربک حتمہ کننہ و ترمیمات سربک مذکور را از قبیل جبل کاری، سربک پرانی، سربک کاری معبرها وغیرہ صفاکاری سطح سربک پرکاری برخی حصص آن سربک اندازی، ترمیم وشکست ریخت آن بہ حجم (۳۳۷۵۴۸۰) متر مکعب سربک مذکور انجام دادہ اند و ہکذا در حصص مختلف سربک تیرہ (۹۰۰) متر سربک اندازی (۱۵۵۰۰) متر مکعب صاف کاری سطح سربک مذکور بعمل آمدہ است .

مدیریت صحیہ :

مدیریت صحیہ ولایت جنوبی در مرور سال ۱۳۳۲ (۱۲۰۰۰) ذکور و (۳۰۰۰) انک و (۲۷۶۰) طفل را تداوی و (۲۴۳) نفر را داخل بستر شفاخانہ و (۱۲۲۰۰) نفر را توسط مامورین فی آبلہ کوی نموده است .

حکومت اعلیٰ ممبئہ

تعمیر و تکمیل یک عمارت الحاقیہ برای رہائش دوایر ماموریت احصائیہ در جوار عمارت مقام حکومتی اعلیٰ .
تعمیر و تکمیل یک عمارت عصری برای رہائش دوایر مدیریت گمرک در نزدیکی جادہ ظاہر شاہی .
افتتاح ہفت باب مکاتب دہاتی در محلات مربوط حکومت اعلیٰ تخریب و تہداد گذاری جادہ سمت جنوبی شہر بنام جادہ (نادر شاہی) بطول ۶۵۰ متر و عرض ۴۰ متر .

حکومت اعلیٰ بدخشان

- ۱- نہر دشت فراخ بہارک کہ از چند سال باینطرف زیر کار بود، در سال جاری بہ اثر توجہ حدی - حکومت اعلیٰ قابل استفادہ و تقریباً ہفتہزار جریب زمین تحت آبیاری گردیدہ است .
- ۲- تعمیر کافی کوکچہ کہ در کنار دریای مذکور چہت تفریح اہالی بنا گردیدہ بود بپایہ تکمیل رسیدہ .
- ۳- تعمیر باغ کوتی کہ بہ مرور زمان ویران و خراب شدہ بود، امسال تعمیر مذکور زیز ترمیم گرفتہ شدہ کہ چہت بودوباش مسافرین آمادہ است .

حکومت اعلیٰ غزنی

- ۱- تعمیر بند سراج غزنی که از عرصه ده سال قبل دیوار جانب بین کاسه بنده به نسبت خرابی پائین شده بود پانزده متر بلند شده
- ۲- قشله جانپخیل که به کلی منهدم واروکار گرفته نمیشد در سال ۳۲ آباد و قابل رهایش افراد ژاندرام گردیده.

مدیریت معارف

- ۱- اسمای مکتب قیاق و موشکی بنام مکتب دهاتی تبدیل گردید.
- ۲- کنفرانس های ۱۵ روزه در موقع جریان مکتب جهت ابر از لیاقت متعلمین جریان داشته

مدیریت فواید عامه

- ۱- ساختمان بعضی بلهبا بین سرک کابل و غزنی، غزنی و قندهار
- ۲- یرک اندازی سرک های عمومی توسط لاری های فواید عامه

مدیریت صحیه

- ۱- مریضا لیکه به شفا خانه مراجعه کرده و با سمان گردیده (۱۵۷۴۸) نفر
- ۲- در شفا خانه بستری شده (۷۰) نفر
- ۳- اغفا لیکه واکسین ضد چیچک شده (۱۵۶۸۸) نفر
- ۴- واکسین ضد مجرقه همای لیکه داروغیره . (۲۵۰۰) نفر
- ۵- باشیدن دی دی تی در محبس و منازل و غیره جاهای لازمه (۲۵۰۰) کیلو

مدیریت مطبوعات :

اخبار سنائی که قبلاً در هفته دوروز نشر میگردید در سال ۳۲ بجیت روز نامه نشر می شود

حکومت اعلیٰ پروان

۱: جریده پروان که قبلاً هفته دو بار نشر میشد در اثر پیشنهاد حکومت اعلیٰ و منظوری ریاست مستقل مطبوعات از تاریخ ۸ برج سرطن ۱۳۳۲ به بعد بروزنامه مبدل شد.
 ۲: حسب پیشنهاد حکومت اعلیٰ پروان و منظوری وزارت جلیله معارف در هذا سنه ۱۲ باب مکتب دهاتی طبق بلان توسعه معارف در مناطق آتی افتتاح و سامان و لوازم تحصیل بانها داده شده است :

الف: درقریه فراج مربوط حکومت پنجشیر
 ب: درقریه توخچی »
 ج: درقریه احمد زائی مربوط حکومت کلان کاپیسا
 د: درقریه شکوت »
 ه: درقریه میاخیل »
 و: درقریه نوآباد مربوط علاقداری محمود عرافی
 ز: درقریه کشکستان »
 ح: درقریه کوه صافی »
 ط: درقریه استرغچ »

ی: درقریه خج »
 ک: درقریه پریشان »
 ل: درقریه روئی دوآب »

۳- کار ترمیم تعمیر ارگ جبل السراج که در هذا سنه حسب الامر مقامات رفیه شروع شده بود، تا قبل از حلول زمستان ۱۳۳۲ قسمت زیاد آن ترمیم شد .

۴- تعمیر سینمای ریاست شارولالی که در سال ۱۳۳۱ تهداب آن گذاشته شده بود ، در هذا سنه کار آن تا بعد آهن پوش رسیده و قسمت زیاد آن آهن پوش نشده است و در اوائل سال ۱۳۰۳ به تکمیل خواهد رسید .

۵- در ظرف سال ۱۳۳۲ از طرف هیئت های مدیریت صحیه به تعداد ۱۹۸۰۰ طفل در محالات غور بند ، پنجشیر ، کوهستان ، بگرام ، قره باغ و مر بو طات مرکز پروان آبله کربی ضد چیچک گردیده اند .

حکومت اعلای پروان

- ۶- همچنين (۲۲۷۰۰) نفر ذكور و اناث و اطفال در بولي كاپينيك مديريت مذکور معاینه شده و از انجمله (۱۶۶۴۰) نفر ادويه را بندگان برده اند .
- ۷- در هداسته ۱۱۹۲ نفر در شفاخانه مرکز پروان جراحی شده اند
- ۸- از جمله ۱۸۹ نفر که در ظرف سال در شفاخانه بستری شده اند ۸ نفر آن فوت و ۱۸۱ نفر صحت گردیده اند
- ۹- ۱۱۴۰ پونديشیر خشک و ۱۴۰۰ پوند صابون و ۱۰۰۰۰ کاپيسول و يتامين ارسالى رياست روزنتون از طرف مديريت صعيه به اطفال بي بضاعت و مادران حامله و شیر دهنده توزیع شده است .
- ۱۰- در سال ۱۳۳۲ از طرف مديريت صعيه در مرکز حکومت اعلی به ۱۵۷۷ خانه مشمول دکاکين سراي ها و غيره (۱۳۹۹۵۰) پارچه البسه بودردی دی تی پاش داده شده است
- ۱۱- توزیع تذکره جدید در حکومت اعلای پروان از تاریخ (۲۷/۴/۳۲) آغاز تا کنون ذریعه سه گروپ در مرکز و حکومت جیل السراج ، بگرام و علاقه داری قره باغ تذکره جدید توزیع شده است .
- ۱۲- سه نفر از مفتشین مديريت معارف جهت شمول در کورس تدریسات جدید بتاريخ ۱۹ جدی بجلال آباد اعزام و پس از اختتام کورس بتاريخ ۱۰ دلو به پروان مراجعت کردند .
- ۱۳- از ابتدای سال ۱۳۳۲ تا «۳۰» دلو از طرف مامورین و اهالی مرکز حکومت اعلای پروان و مربوطات آن مجموعاً «۳۶۹۴۰» افغانی طور اعانه بموسسه سره میاشت پرداخته شده است .
- ۱۴- در تعمیرات مربوطه مديريت فوائد عامه مانند ترمیم ارگک جیل السراج ، تعمیر علاقه داری قره باغ تعمیر مکتب بازارک پنجشیر ، تعمیر مکتب بامیان و تعمیر جدید قره قل قره باغ مجموعاً با اندازه «۳۲۵» متر مکعب سنگک کاری ۱۲۶ متر مکعب خشت کاری بخته ۱۰۱ ر ۵۹ مربع متر فرش ۱۲۵۷۰ متر مکعب خشت کاری خام ۱۰۵۲۹۳ ر ۱۰۵۲۹۳ متر استر صندله ۲۲۶۶ مربع متر پلستر چونه و ریگ ۱۷۵۱ متر مربع سفید چونه ۹۵۱ متر مربع کاکل ۸۰ ر ۶۲۱ متر مربع گیل ۳۵۴۶۶ ر ۳۵۴۶۶ متر رنگمالی روغنی ۳۰۸۹۷۸۰ ر ۳۰۸۹۷۸۰ متر رنگمالی خمیره در مرمر ۴۲۷۲۳ ر ۴۲۷۲۳ متر ارچه کاری مسطح ۲۵۴۴۱ ر ۲۵۴۴۱ متر ارچه کاری دروازه ، ۴۰۰ متر تر اشکاری دیوار ۱۱۲۰ متر مکعب خاک کشی اطاقهای مغروبه و ۸۹۲ تخته آهن پوش کاری بعمل آمده است .
- ۱۵- در عائدات ۹ ماه سال ۱۳۳۲ محکمه مرافعه پروان از بابت فروش نکت محصولی نکت و ثایق و نکساح خط نظر به عایدات سال تمام ۱۳۳۱ محکمه موصوف مبلغ ۳۸۱۶۵ افغانی افرو دی بعمل آمده است .
- ۱۶- بتاريخ ۲۲/۳/۳۳ تهادنیک فابریکه بزرگ نساجی در شیر خان خیل گدابهار گذاشته شد .

- ۲- ولایت قندهار بناغلی آقامحمد وکیل نوزاد - بناغلی سیدمحمد وکیل شہراو د - بناغلی کندل وکیل دایہ چویان .
 - ۳- ولایت هرات بناغلی محمدعلی قاضی زاده وکیل پشتون زرغون - بناغلی غلام محمد مجددی وکیل کپسان بناغلی محمد اکبر وکیل انجیل .
 - ۴- ولایت مزار شریف - محمد یعقوب وکیل سمنگان بناغلی عبد الاحد وکیل بلخ - بناغلی ملانور وکیل شور تپہ .
 - ۵- ولایت فطرن بناغلی محمد عمر وکیل یشگی قلعہ - بناغلی عبدالمحمد وکیل خان آباد بناغلی عبدالله وکیل بلخمری .
 - ۶- ولایت مشرفی - محمد صدیق وکیل چغہ سرای - بناغلی عبد الخلیل خلیل مهمند وکیل کسامہ - بناغلی محمد عثمان وکیل رودات .
 - ۷- ولایت جنوبی - بناغلی علیچان وکیل مرکز خوست - بناغلی شاهچان وکیل کومل - بناغلی امیر محمد وکیل سیدکرم .
 - ۸- حکومت اعلای پروان - بناغلی عبدالغفور وکیل مرکز پروان - بناغلی غلام نقشبند وکیل نجراب .
 - ۹- حکومت اعلای غزنی - بناغلی سید سکندر وکیل چغتو - بناغلی محمد بشیر وکیل کوچی غزنی .
 - ۱۰- حکومت اعلای بدخشان - بناغلی محمد سرور وکیل فیض آباد - بناغلی عبدالقدوس وکیل کشم .
 - ۱۱- حکومت اعلای فراه - بناغلی دوست محمد وکیل چغانسور - بناغلی محمد یسین وکیل انار درہ .
 - ۱۲- حکومت اعلای میمنہ - بناغلی محمد صدیق وکیل قبصار - بناغلی محمد اعظم وکیل پشتو نکوت .
- باعداد اعضای کمیسیون امور داخلہ - - سمعش کتایات - وضع تفسیر و تغییر قوانین و امور قبایل :
- ۱ ولایت کابل بناغلی جهاندارشاه وکیل دہ سبز بناغلی عبدالغفار وکیل کلمنگار .
 - ۲ « قندهار » سید محمد وکیل - « پل شورابک » کمال محمد وکیل پنجوا ائی .
 - ۳ « هرات » عبد الباقی وکیل کرخ « حاجی محمد صدیق وکیل اوبہ .
 - ۴ « مزار شریف » محمد عمر وکیل افچہ « جمعہ بک وکیل درہ صوف .
 - ۵ « فطرن » حاجی عبدالقدوس وکیل اندراب « عبدالحسی وکیل قندز .
 - ۶ « مشرفی » عصمت الله وکیل سرکانی - بناغلی عبد الله وکیل سرخرود .
 - ۷ « جنوبی » لعل گل فریاد وکیل ارزو - بناغلی محمد فقیر وکیل زرمت .

د کابل کالنی

- ۸- حکومت اعلای پروان ښاغلی سید سلطانهلی وکیل بامیان .
 - ۹- » » غزنی » جمعه محمد وکیل شرن .
 - ۱۰- » » بدخشان » عبدالله » درواز .
 - ۱۱- » » فراه » میرزا محمد » بکو واء .
 - ۱۲- » » مېمنه- » عبدالروف وکیل بدچراغ .
 - ۱۳- تصویب ۲۰۰۱۹ سرطان راجع بشیبت وکالت سید گلاب وکیل مرکز لوگرد .
 - ۱۴- تصویب ۲۱ سرطان راجع بشیبت وکالت ښاغلی عبدالقدوس وکیل کشم .
 - ۱۵- تصویب ۲۶ سرطان راجع بتعین اعضای کمیسیون دفاع ملی و اعضای کمیسیون مخا برات فوائد عامه معادن و زراعت
- الف - کمیسیون دفاع ملی .

- ۱- ولایت کابل ښاغلی ولی محمد وکیل شهرستان
- ۲- » قندهار » کمال الدین » گرمیر
- ۳- » هرات » محمدخان » چچهچران
- ۴- » مزار شریف » میرزا محمود » سریل .
- ۵- » قطغن » ارسلاح » دوشی .
- ۶- » مشرقی » رحمت الله » عهدمنده .
- ۷- » جنوبي » گت خان » موسی خیل منگل

۸- حکومت اعلای پروان ښاغلی عبدالعزیز وکیل بگرام .

۹- » » بدخشان » عبد الجبار » جرم .

۱۰- حکومت اعلای فراه ښاغلی محمد سرور وکیل خاکریز .

ب- کمیسیون مخا برات- فرایدهامه- معادن و زراعت :

۱- ولایت کابل- ښاغلی محمد اکبر وکیل پغمان .

۲- » قندهار- » محمدرسول وکیل تیزین .

۳- » هرات - » شیخ محمد ابراهیم وکیل گذاره .

۴- » » » محمد یوسف وکیل چونده .

۵- » مزار شریف- » محمد علی وکیل شهرغان .

۶- » مشرقی- » سید حب علی شاه وکیل جلال آباد .

۷- » » » محمد شعیب وکیل کنړ خاص .

۸- » جنوبي- » شهزاده وکیل حاجی میدان .

۹- » قطغن- » میر عبدالقیوم وکیل خوست توفرننگ .

۱۰- » » » حاجی گل وکیل بغلان .

امور ریاست شورای ملی

- ۱۱- حکومت اعلای پروان- بناغلی عبدالواحد وکیل جبل السراج .
- ۱۲- حکومت اعلای غزنی- بناغلی معراج الدین وکیل مقرر .
- ۱۳- حکومت اعلای بدخشان- بناغلی عاشور محمد وکیل و اخان .
- ۱۴- حکومت اعلای فراه- بناغلی سید محمود وکیل غزنی .
- ۱۵- حکومت اعلای میمنه- بناغلی عبدالاحد وکیل تگاب شیرین .
- ۱۶- تصویب تاریخی ۲۶ سرطان راجع به تعیین اعضای کمیسیون معارف صحیحیه و مطبوعات که از طرف وکلای ولایات و حکومتات اعلیٰ منتخب و معرفی گردیده است :
 - ۱- ولایت کابل- بناغلی محمد زمان وکیل وردک .
 - ۲- « قندهار- بناغلی عبدالغنی وکیل اجرستان .
 - ۳- « هرات - « حاجی عبدالغفار وکیل پوچمن .
 - ۴- « مزارشریف- « ملایشمراد وکیل دولت آباد .
 - ۵- « قطن- « مولوی محمد امین وکیل فرخار .
 - ۶- « مشرقی- « عبدالقدوس پرهیز وکیل کوز کتر .
 - ۷- « جنوبی- « محمد عالم اتمان وکیل مرکز گردیز .
 - ۸- حکومت اعلای پروان- بناغلی عبدالعلیم وکیل کوهستان .
 - ۹- « « بدخشان- بناغلی رحمت الله وکیل شکا شم .
 - ۱۰- « « فراه - « محمد ظریف وکیل گلران .
 - ۱۱- « « « میمنه - « محمد یوسف وحدت وکیل کوچی ریگستن گرمسیر .
- ۱۷- تصویب ۲۷ سرطان راجع بتعیین اعضای کمیسیون خارجه که از جانب وکلای ولایات و حکومتات اعلیٰ انتخاب و معرفی شده اند .
 - ۱- ولایت کابل بناغلی خادم حسین بیگ وکیل لعل و سر جنگل .
 - ۲- ولایت قندهار بناغلی مهتمد وکیل شنکی .
 - ۳- « هرات « عبدالقادر وکیل مرغاب .
 - ۴- « مزارشریف « محمد لطیف وکیل سنگ چارک .
 - ۵- « قطن- « محمد صابر وکیل چال و اشکمش .
 - ۶- « مشرقی « غلام نبی وکیل کوچی ننگهاری .
 - ۷- « جنوبی « دین محمد وکیل جدران .
 - ۸- حکومت اعلای پروان- بناغلی محمد کبیر وکیل غوربند .
 - ۹- « « غزنی- « داد محمد وکیل دفسد .
 - ۱۰- « « « میمنه- « عبدالرؤف وکیل ارغنداب .

د کابل کابلی

۱۸- تصویب ۲۷ سرطمان راجع بتعین اعضای کمیسیون امور اداری عدلیه که از جانب وکلای ولایات و حکومت اعلیٰ انتخاب شده اند .

- ۱- ولایت کابل- بناغلی محمد امین و کیل سروبی .
- ۲- « قندهار » عبدالله و کیل موسی قلعه .
- ۳- ولایت هرات بناغلی مولوی محمد اسماعیل و کیل قلعه نو
- ۴- ولایت مزار شریف شاغلی سید اغا و کیل نهر شاپه .
- ۵- ولایت فطهن بناغلی میا عبدالحکیم و کیل تالقان
- ۶- « مشرفی » محمد جان « لغمان .
- ۷- « جنوبی » حاجی چنار « چاچی
- ۸- حکومت اعلای غزنی شاغلی محمد یونس و کیل کتواز .
- ۹- « » « پروان » مولوی لطف الله « کاپیسا .
- ۱۰- « » « فراه » عبدالقادر بلیغ « فراه .
- ۱۱- « » « بدخشان » بنجوک « نورستان .
- ۱۲- « » « میمنه » علی محمد « شنوار .

۹- تصویب ۲۷ سرطمان در موضوع تکمیل اعضای کمیسیونها و انتخاب شاغلی

یار محمد و شاغلی لعل محمد و شاغلی فیض محمد بکمیسیون دفاع ملی .

۲۰- تصویب ۲۷ سرطمان راجع بانتخاب هیئت رئیسه کمیسیونهای هفتگانه .

الف کمیسیون امور مالی - بودجه و اقتصاد :-

۱- شاغلی علی جان و کیل خوست بحیث رئیس ۲- شاغلی عبد العلی و کیل بگرامی معاون ۳- بناغلی محمد اکبر و کیل انجیل منشی

ب- کمیسیون امور داخله شکایات وضع تفسیر و تعیر قوانین امور قبایل :

۱- شاغلی عبد الباقی و کیل کرخ بحیث رئیس ۲- شاغلی عبد الغفار و کیل کلنگار معاون ۳- شاغلی میرزا محمد و کیل بکوا منشی .

ج- کمیسیون امور اداری وزارت عدلیه :

۱- شاغلی سید عبد الحکیم و کیل تالقان بحیث رئیس ۲- شاغلی مو اوی

محمد اسماعیل و کیل قلعه نو معاون ۳- محمد جان و کیل لغمان منشی
د- کمیسیون امور خارجه :

۱- شاغلی عبدالروف و کیل ارز غنډاب بحیث رئیس ۲- دین محمد و کیل جدران معاون

۳- داد محمد و کیل دند منشی

ه- کمیسیون دفاع ملی :

۱- شاغلو محمد سرور و کیل خاکریز بحیث رئیس ۲- عبد الجبار و کیل چرم معاون

۳- فیض محمد و کیل خلم منشی

- ۲- عبدالجبار و کیل جرم معاون
- ۳- فیض محمد خان و کیل خلم منشی .
- و- کمیسیون معارف صحیفه و مطبوعات :
- ۱- شاغلر عبدالقدوس یرهیز و کیل کوزکنر رئیس ۲- مولوی محمد امین
- و کیل فرخار معاون ۳- محمد عالم و کیل گر دیز منشی .
- ز- کمیسیون مخایرات- فواید عامه- معادن و زراعت -
- ۱- بیاغلی محمد اکبر خان و کیل یغمان بحیث رئیس ۲- سید حب علی شاه و کیل جلال آباد
- معاون ۳- میر عبدالقیوم و کیل خوست و فرنگک منشی .
- ۲۱- جلسه ۳۰ سرطان راجع بتعیین یک کمیسیون جداگانه باشمول رؤسای انجمن های هفت گانه جهت مطالعه و ترتیب و ایج و وظایف انجمن های شو رای ملی .
- ۲۲- تصویب مورخه ۲- اسد ۳۲ مجلس عمومی شورا راجع بتعیین واعزام هیئت تمدید
- انتخاب و تأیید پیش نهاد ۲۱ میزان ۱۳۳۱ هشتاد و پنج نفر از و کلا که رئیس شورا در انتخاب و تعیین هیئت های اعزامیه اختیار دارد .
- ۲۳- تصویب ۲- اسد راجع بقرائن و تحریر تصاویر مجلس به فارسی و پشتو قبل از اینکه بامضای نمایندگان رسانیده شود .
- ۲۴- تصویب ۳- اسد راجع به تقسیم روزهای کار کمیسیون ها و مجلس عمومی .
- ۲۵- تصویب ۱۰- اسد که ریاست المیک مر بوط صدارت عظمی باشد و کما فی السابق ازان مقام واری شود .
- ۲۶- تصویب ۱۱- اسد راجع به طبع ۱۷۰ نسخه از لایحه جدید انتخابات و کلاه ولایحه جدید وظایف داخلی شورائیهت مطالعه و تدقیقات قبلی و کلاه
- ۲۷- تصویب ۱۲- اسد در موضوع انفکاک قریه اهنگران بنسبت بعد مسافه و مشکلات اهالی از علاقه داری شبر و ارتباط آن بحکومت محلی بامیان که از اثر خوارش اهلالی قریه اهنگر ان تجویز وز مینه توسط مکتوب ۶۴ ۳۹ - ۱۹ سنبله ۲۹ وزارت داخله بشورا و اصل شده بود .
- ۲۸- در جلسه ۱۸ اسد پیش نهاد ۱۶۱ - ۲۵ جزوا ۲۸ ریاست کلمات مامورین ملکیه راجع باینکه و کیل اثبات جرم در محکمه مرافعه میتواند ادعای جدیدی علاوه بر ادعای که در محکمه ابتدائیه تحت فیصله امده تقدیم بدارد و محکمه مرافعه بر ان غور کند مورد مذاکره قرار گرفته در نتیجه فیصله شد که چون طبق ماده (۵۳-۵۴) اصولنامه مجاکمات وظیفه مرافعه غور و فیصله ابتدائیه و مرافعه است و همچنین ماده ۱۷ - اصولنامه مبعاد مرافعه و تمیز عدلیه را صریحا توضیح میدارد که تمام مسایل قبل از جریان در محکمه ابتدائیه نباید

هیچ نوعی از انواع بمحکمه مرافعه یاریاست تمیز تحت غور قراردادده شود. لهذا نظر بتوضیح مواد فوق محکمه مرافعه نمیتواند ادعای تجدید وکین اثبات جرم را که در فیصله ابتدائیه داخل نبوده و در ابتدائیه مورد تدقیق قرار نیافته سمع کند در صورتیکه بمغنی موضوعات از فیصله ابتدائیه مانده و در انمورد رسیدگی نشده باشد فیصله مذکوره بمحکمه ابتدائیه مسترد شود تا مورد غور و فیصله قرار داده شود.

۳۰- تصویب روز یکشنبه ۱۴ اسنبله مبنی بر اینکه هیئت های تجدید انتخابات مطابق اصولنامه انتخابات و وظایف خود را انجام دهند ، و بعد از تکمیل وثیقه و تعیین اکثریت ، هیئت شورا بحکومت مربوط ابلاغ نماید تا اعتبار نامه وکیل منتخبه را تحریر و هیئت شورا نیز در ان ملاحظه شد نماید .

۳۱- تصویب دوشنبه ۵ اسنبله راجع باینکه - (برای مامورین رتبه ۴-۵ الی رتبه ۱۱ حکومت در موردیکه برای مامورین عالی رتبه یا سپورت مخصوص و سیاسی داده میشود پاسپورت خدمت داده شود) .

۳۲- تصویب دوشنبه ۱۵ سنبله راجع باینکه - چون بر حسب ماده (۱۰۴) اصولنامه بلدییه وزارت داخله با اجرای آن مکلف میباشد لذا باید استفسار دکابل شاروالی بسلسله وزارت موصوف بریاست شورا فرستاده شود تا وزارت داخله از مشکلاتی که در مورد تطبیق مواد اصولنامه بلدییه در بلدییه ها واقع میشود مسبوق بوده و توضیحات لازمه را که از ریاست شورا داده میشود ، بتمام بلدییه ها ابلاغ دارد .

۳۳- تصویب ۳۲ سنبله قرار کمیسیون قوانین دوره هفتم را تا بقید میکند که معاش میرزا محمد داؤد از طرف وزارت مجازات داده شود .

۳۴- تصویب یکشنبه ۲۱ سنبله راجع باینکه مضمون ذیل بنام ضمیمه قانون مامورین و متقا عدین ملکیه ترتیب و بعد طی مراحل اصولی نشر شود . « مامورینیکه مطابق مقررات قانون مستعفی میشوند در خلال مدت یکسال استعفا که قانوناً باموریت حکومت قبول نمیشود (باستثنای شعبات اداری بلدییه) در سایر شرکت ها و موسسات تجارتنی و بانک های ملی شامل وظیفه شده میتوانند . »

۳۵- تصویب یکشنبه ۲ سنبله در اطراف مکاتیب استفساریه ریاست قبا یلی وشعبه اجرائیه شورا .

۳۶- تصویب ۳۲ سنبله راجع به قبولی استعفای شاغلی وحدت از کمیسیون معارف صحیبه و متابوعات و تعیین شاغلی صالح محمد وکیل سرخ و یارسانا بعوض شان .

۳۷- تصویب ۲۲ سنبله راجع بانتخاب شاغلی باز محمد وکیل جانی خیل شاغلی محمد نادر وکیل چمکنی شاغلی عبدالحق وکیل زنده جان هرات و شاغلی محمد حسن وکیل کابل بکمیسیون خارجه .

۳۸- تصویب ۲۲ سنبله نسبت به انتخاب شاغلی عبدالله و کیل چاه آب - شاغلی علیمردان و کیل حضرت امام و شاغلی سید محمد و کیل ادر سکن بکمیسون فواید عامه - معادن و زراعت ،

۳۹- تصویب ۲۹ سنبله راجع به پیشنهاد شاغلی عبدالاحد فراهی و قرار کمیسیون زراعت دوره هفتم که سواد پیشنهاد مذکور قرار کمیسیون زراعت بصدارت عظمی ارسال و تذکر داده شود که دوائر مربوطه در اطراف این پیشنهاد مطالعه و تدقیق لازمه کرده در مورد تاسیس شرکت عمران ویا طرز دیگریکه برای آبادی زمین های لامزوع و خرابه فراهم مفید تر باشد نظریات خویش را بر ریاست شورای ملی ارسال دارند .

۴۰- تصویب ۴ میزان بساعت ۳ بعد از ظهر والا حضرت سر دار محمد داود صدر اعظم بفرض بیان پالیسی حکومت خویش حضور بهم رسانید و بعد از اخذ اجازه از رئیس مجلس چنین اظهار نمود -

(افتخار دارم که در مجمع ملی بحضور وکلای ملت که نمونه دیموکراسی حقیقی است قرار دارم پروگرام های اصلاحی و عمرانی مملکت که شوق مختلف تحت غور حکومت است هنوز تکمیل نیافته و بعد از اكمال ان بسمع وکلای محترم ملت بفرض حصول موافقت رسانیده میشود - آنچه فعلاً طور اختصار بعرض میرسانم اینست که حکومت من در تقویه دیموکراسی اسلامی و وحدت ملی در استواری عدالت و حاکمیت قوانین در قلع و قمع رشوت و ظلم و مفاسد اخلاقی در بهبودی او ضاع اقتصاد و جد و جهد بلیغ مینماید و از حقوق حقه برادران پشتونستان پشتیبانی کامل میکند . انجام این وظایف به همکاری و اعتماد ملت و نمایندگان ملت ضرورت دارد و حکومت بان نیاز مند است . سیاست خارجی حکومت افغانستان با اساس دوستی متقابل و صلح پسندی جهانی استوار است و حقوق ملل و دول را مطابق مقررات بین المللی محترم میداند بعد از شنیدن بیانات شاغلی صدر اعظم که رؤس مطالب آن تذکر یافت ما نمایندگان ملت نسبت باوا عتماد و طرف داری کامل خود را با اتفاق آراء اظهار مینمائیم و بیالیسی حکومت صدراعظم موافقت داریم .

۴۱- در جلسه یکشنبه ۴ میزان سه مواد پروژه مکلفیت عسکری که اصل بر ویژه در دوره هفتم از شورای ملی گذشته و تصویب شده بود مذاکره شد و بعد مطالعه قرار ۲۳-۱۴ ۱۶ اسد ۱۳۳۲ کمیسیون دفاع ملی و سوابق آن تجدید نظر را در مورد سه مواد مذکور لازم شمرده قرار ذیل تصویب نمودند :

الف - موافقت دائمی :

۱- مجلوبیکه تنها تکفل معیشت جد - پدر یا برادر عیانی یا حالاتی بصحت ساله بومتجاوز از آن باشد .

- ۲ - مجلو بیکه متکفل معیشت جد- پدر یا برادر عیانی و علاقی معلول علاج ناپذیر باشد .
۳ - مجلو بیکه متکفل معیشت جد- پدر یا برادر عیانی و علاقی معلولی باشد که بنا به عدم دسترس بوسائل لازمه و یا استعداد مالی علاج آنها ممکن نیست .
۴ - مجلو بیکه متکفل مادر - زن باشد .

ب - معافیت موقت :

- ۱ - مجلو بیکه متکفل معیشت پدر یا برادر عیانی یا علاقی علاج پذیر باشد .
۲ - مجلو بیکه متکفل معیشت فرزند - برادر - خواهر صغیر الی سن ۱۸ باشد .
ج - ماده واحده بدل نقدی پروژه ملقی قرار داده شد .
۴۲ - تصویب ۴ میزان نسبت بتعدیل ماده ۲ ضمیمه ۵ - اصولنامه حاضری و رخصتی مامورین منتشره ۱۰ اسرطان ۱۳۱۴ بشرح زیر :-

(مستخدمین اداری که بدادن سوانح عمری مکاف نامیاشند سالانه یکماه رخصت ریضی بیست روز رخصت ضروری بامعاش استحقاق دارند. اگر علاوه بر آن غیر حاضر شوند برای پنج روز اول در مقابل یکروز غیر حاضری دوز و اضافه بر آن در مقابل یکروز غیر حاضری یکروز معاش کسر میشود.)

۴۳ - تصویب ۴ میزان نسبت بنائید پیشنهاد وزارت خارجه و تصویب مجلس عالی وزراء راجع بصدور پاسپورت خدمت برای مامورین رتبه ۴ - الی یازده همچنین موافقت بتبصره ذیل که از طرف مجلس اعیان بعمن آمده است :

« هرگاه مسافرت مامورین مذکور بفرصت معالجه و سیاحت هم باشد میتوانند از امتیاز پاسپورت خدمت استفاده نمایند . »

۴۴ - نسبت بشروع انتخابات دوره دوم بشراوالی و تائید ماده ۵۳ اصولنامه بلدیة و اجراءات مکتوبی ۹۳۱۱ ر ۳۲۵ و ۵۲۴ ر ۳۲۴ مقام ریاست شورا عنوانی وزارت داخله و ضدارت عظمی که راجع بتجدید انتخابات باساس مواد اصولنامه موضوعه بعمل آمده است .

۴۵ - تصویب ۵ میزان پیشنهاد نودویک نفر و کلا راجع بتثبیت و کالات شاغلی عبدا لواحد وکیل جیل السیراج .

۴۶ - تصویب ۵ میزان راجع بموازنه سال ۱۳۳۰ و اثر تجارتی مملکت .

۴۷ - تصویب یکشنبه ۱۱ میزان راجع بمصوبه ۱۶ میزان کمیسیون مالی و بودجه دوره هفتم نسبت اموال ممنوعه و اقلامی که محصول آن اضافه شده است. که کمیسیون تحقیق در اطراف پیشنهادیه وزارت اقتصاد و فیصله کمیسیون دوره هفتم تعیین شود تا تمام اقلام ممنوعه و بانای اقلام را که محصول آن اضافه شده به ورت عمیقانه نظر اندازی و سنجش کرده و بعد از تکمیل نظریات خرد موضوع را بفرص مطالعه و تصویب مجلس عمومی حاضر نمایند .

۴۸ - تصویب دوشنبه ۱۲ میزان در اطراف پیشنهاد یناغلی دهقان وکیل اهالی بدخشان در دوره هفت و انجمن زراعت دوره هفتم راجع بموسسات صحی و تهیه ادویه و استخدام دکترین ماهر مینی را اینکه (چون قرار کمیسیون توضیحات کفافی نداشته و از جا نپدیر با نماینده قوه اجرائیه مفاهمه بعمل نیا مده موضوع بکمیسیون معارف - صحیه و مطبوعات دوره هشتم داده شود تا دران باره تدقیق کامله بعمل آورد و در صورت لزوم با وزارت صحیه مفاهمه کرده نظریات خویش را بمجلس عمومی تقیم دارند.)

۴۹ - تصویب ۱۳ میزان راجع بمواد اصولنامه انتخابات موضوعه و مواد لایحه جدید انتخابات که در دوره هفتم شورای تنظیم و در دوره هشتم قرار یادداشت و کلابخض مطالعه مقدماتی و کلا طبع و بدسترس همه گذاشته شده بود که یک کمیسیون مرکب از وکلای هرولایت و حکومت اعلی در اطراف لایحه جدید و اصولنامه موضوعه مرعی الاجرا که قبلا هم تعدیلاتی در قسمت تعداد و کلا دران بعمل آمده است مطالعه و تدقیق عمیقانه کرده، مواد را که تطبیق آن بمقاد ملت باشد بمواد و نظریات مفیده دیگر که نظر بمشاهدات خود لازم بدانند اضافه و بمجلس عمومی روز یکشنبه ۱۸ میزان ۳۲ حاضر دارند تا در مجلس عمومی تحت غور قرار داده با اصولنامه انتخابات تعدیل و ضمیمه شود :

اعضای کمیسیون قرار ذیل است :

- ۱ - یناغلی وکیل ده سبز.
 - ۲ - « « فرغه نبی .
 - ۳ - « « گردیز .
 - ۴ - « « اندخوی .
 - ۵ - « « زنده جان .
 - ۶ - « « پنجشیر .
 - ۷ - « « سمنگان .
 - ۸ - « « گرشک .
 - ۹ - « « مقر .
 - ۱۰ - « « فرخار .
 - ۱۱ - « « شهرقندهار .
 - ۱۲ - « « چخانسور .
 - ۱۳ - « « جرم بدخشان .
- ۵۰ - مصوبه ۱۸ میزان راجع به تثبیت و کالات گل اصغر و کبیل کوچی ننگرهار
- ۵۱ - تصویب ۲۰ میزان مجلس عمومی در اطراف بودجه سال ۳۲ مملکتی .

۵۲۔ تصویب یکشنبہ ۲۵ میزان راجع بہ تثبیت و کثات بناغلی سید محمود وکیل غزنی
 ۵۳۔ تصویب ۲۸ میزان راجع بہ تائید قرار مورخہ ۲۴ میزان ۳۲ کمیون امور مالی
 بودجہ و اقتصاد شورا راجع بہ قرار داد تجارتی بین المان غربی و افغانستان و مکتوب
 مورخہ ۱۲ ار ۳۲ وزرا کہ (چون میعاد قرارداد تجارتی بین افغانستان و المان غربی طبق مادہ ہشتم
 موافقہ نامہ برای یکسال بودہ و معاہدہ متذکرہ در خلال تعطیل سنویہ سال ۳۱ بر حسب
 اصل ۳۲ اصولنامہ اساسی دولت در اثر فرمان شاہی اجرا گردیدہ و بعدا بشورامعرفی شدہ
 است لذا قرار مذکور تائید است .

۵۴۔ تصویب ۲۸ میزان بتائید قرار کمیون امور مالی بودجہ و اقتصاد راجع بخریداری
 دہ ہزار تن غلہ از امریکا بہ قیمت یک ملیون و پنجصد ہزار دالر کہ متضمن شرایط ذیل میباشد،

- ۱۔ میعاد تادیہ قرضہ مذکور سی و پنج سال است .
- ۲۔ در مدت شش سال اول اقساط پول مذکور تادیہ نمیگردند .
- ۳۔ تادیہ تکت پولی فیصد دو نیم بودہ و بعد از چہار سال شروع میشود .

فقرا تیکہ در کمیونہای سال ۳۲ شورای ملی تدقیق شدہ است :

- الف کمیون امور داخلہ سمع شکایات وضع تفسیر تغیر قوانین امور قبایل :
- ۱۔ موضوع دادن صلاحیت بمجلس عالی وزرا نسبت صدور پاسپورت سیاسی باشخاص .
 - ۲۔ دادن پاسپورت خدمت بمامورین رتبہ ۴ الی ۱۱ .
 - ۳۔ وظیفہ ہیئت های تجدید انتخاب و کلای شورا یملی .
 - ۴۔ شروع انتخابات دورہ دوم شاروالی .
 - ۵۔ تشکیل حکومت اعلیٰ گرشک .
 - ۶۔ موضوع حبس میرزا غلام نبی .
 - ۷۔ حاضری و کلای شورا .
 - ۸۔ تعیین مرجع محاکمہ سر معلم و مدیر معارف غزنی .
 - ۹۔ دورتبہ ترفیع کردن یکما مور در صورت مرور میعاد و اتمام خدمت عسکری .
 - ۱۰۔ معاش ایام توقیفی وکیل مشورہ جنوبی .
 - ۱۱۔ تفسیر مادہ ۱۷۔ اصولنامہ مامورین و تائید تصویب دورہ ہفتم .
 - ۱۲۔ عرض قربان محمد مامور سابق شکر .
 - ۱۳۔ تعدیل مادہ ۵۸۔ اصولنامہ مجاکمات .
 - ۱۴۔ تغیر مادہ ۶۲ قانون اساسی .
 - ۱۵۔ تعدیل تعداد و کلای شورا یملی .

- ۱۶ - احداث بند در دریای او رده هامون از طرف انگلیسها و خشک شدن اراضی مزروعی مردم شورابک .
- ۱۷ - وضع فیصد دوافقانی تقاعد از معاشات مسلکی و امتیازی :
- ۱۸ - توضیح ماده ۱۳ - اصولنامه مامورین .
- ۱۹ - تفسیر کلمه (تعزیر) در اصولنامه دلالتی .
- ۲۰ - مجرائی دوره خدمت عسکری بقدم و ترفیع مامورین پیشیکه قبل و بعد از دوره عسکری بیکار بوده اند .
- ۲۱ - معاش مامورین پیشیکه منتظر خدمت میباشند .
- ۲۲ - وکیل در محاکمات قانونی .
- ۲۳ - تفسیر ماده ۷۳ اصولنامه مامورین .
- ۲۴ - راجع برای گیری گیزاب قندهار .
- ۲۵ - کسرات اضافه مریشی از معاش امتیازی و مسلکی .
- ۲۶ - راجع با مامورین مبتلا با امراض ساری .
- ۲۷ - انفکاک قریه سرچشمه از حکومت بهسود .
- ۲۸ - باقیداری میرزا عبدالکریم گدامدار سابق و از خواه .
- ۲۹ - مجرائی مدت خدمت عسکری در مدت تعطیل ملازمت مامورین :
- ۳۰ - تعدیل ماده ۳ - اصولنامه را دیو .
- ۳۱ - استعفای کاتبان موقت که تنزیل رتبه نشوند .
- ۳۲ - منع طبع و توزیع روز نامه و مجله از طرف خارجیها .
- ۳۳ - توقیفی و محاکمه میرزا سیدگل که بقره قتل متهم است .
- ۳۴ - عدم تعیین وکیل اثبات جرم از مامورین تفتیش و تحقیق .
- ۳۵ - راجع عرض غلام نقشبند و حبیب الله ناچران ورشکست .
- ۳۶ - راجع عرض لاهور نام نسبت فقدان رخت دیو و قبضه انجمن رفاه عامه .
- ۳۷ - وضع یکماده جدید بضمیمه اصولنامه پاسپورت .
- ۳۸ - لایحه وظایف مجلس مشوره .
- ۳۹ - تمدید دوره وکلا .
- ۴۰ - دربار تنزیل رتبه نظر محمد صدقی
- ب- کمیسیون امور اداری وزارت عدلیه :-
- ۱- محصول فیصد دوافقانی از وصیت نامه های شرعی .
- ج- کمیسیون خارجه :-
- ۲- لایحه وظایف کمیسیون خارجه .

- ۲- تعديل ماده ۸ اصولنامه بگاړسياسي .
- ۳- کنوانسيون های صليب احمر بين المللي .
- د- کميسون بودجه وامور مالي واقتصاد :-
- ۱- شرکت يووالي ورفيع انحصار چوب .
- ۳- بودجه سال ۳۲ مملکتی .
- ۴- عدم قبول ايزاد سيزده چوکی رتبه اول دواير .
- ۵- شمار محصول مواشي برای سه سال .
- ۶- بودجه های تجارتي- تقاعد- قروض سال ۳۲ و تجارتي وقروض سال ۳۱ .
- ۷- قرارداد تجارتي بين افغانستان والمان غربي .
- ۸- عدم اخذ محصول صرفيات داخلی .
- ۹- خريداري غله از امریککا .
- ۵- کميسون امور دفاع ملي :-
- ۱- لايحه وظايف کميسون دفاع ملي .
- ۲- پروژه مکلفيت عسکری .
- ۳- مجلای بيکسي افراد عسکری .
- ۴- تقويمات افراد عسکری .
- ۵- معاش منصبدارانيسکه زیر محاکمه ميايند .
- ۶- بسم الله مجنوب که مستحق معافي است .
- و- کميسون معارف- صعيه ومطبوعات :-
- ۱- مضامين قرآن کریم ودينيات که فريعه علمای مجلي تدریس شود .
- ۲- قرار داد باموزه پنسلوانیای امریککا .
- ز- کميسون امورمخابرات- فوايد عامه- معدن وزراعت :-
- ۱- لايحه وظايف کميسون .
- ۲- قرضه عامه .
- ح- اجراءات انجمن تدقيق وثايق که تاکنون از مجلس عمومي گزارش نيافته است :-
- ۱- قرار ۲۴ سنبله در موضوع وکالت بناغلي عبدالجبار وکيل مشوره بگرامی واعتراض عبداللطيف معارض مذکور که در نتیجه وکالت مشوره عبدالجبار باتفاق ارا اصولی دانسته شده وعريضه معارض مذکور بعد از سپري شدن ميعاد سمع شکايات صورت گرفته قابل سمع دانسته نشد .
- ۲- قرار ۲۴ سنبله راجع بشبیه وکالت بناغلي غلام حبیب وکيل مشوره حکومت کابلان لوگرد .

۳. قرار ۷ میزان راجع بتثبيت وكالت بناغلی محمدشاه وكیل کوچی كتوازغزنی.
۴. قرار ۱۴ میزان راجع بوكالت بناغلی سید عبدالرحمن ووكالت بناغلی بدل مراد
که هر دونفر مذکور بوكالت مشوره مرکز میمنه انتخاب شده اند مبنی براینکه مجلس
عمومی اختیار دارد تا این موضوع را ذریعه هیئت تجدید انتخاب فیصله نماید یا تصویب جداگانه
صادر کند.

۵. قرار ۱۴ میزان در مورد تثبيت وكالت مشوره خدای داد مربوط
حکومت شورا بك

امور مجلس عالی اعیان

۱. لایحه نرخهای جدید صكوك
۲. موضوع خریداری پنجهزارتن از آرد امریکه
۳. ضمیمه اصولنامه پاسپورت که برای مامورین رتبه ۴ الی ۱۱ در موقع مسافرت
پاسپورت خدمت داده شود
۴. ضمیمه قانون مامورین و متقاعدین ملکبیه راجع بمامورین مستعفی که باسشتای
شعبات بلدیة در سائر شرکتها و موسسات تجارتي و بانكک هاشام وظیفه شده میتوانند.
۵. ضمیمه اصولنامه مکلفیت عسکری راجع به تعدیل بعضی مواد اصولنامه مذکور
۶. ضمیمه اصولنامه حاضری و رخصتی. تعدیل ماده (۲) ضمیمه ۵ منتشره ۱۰ سرطان
۱۳۱۴ اصولنامه مذکور در موضوع رخصتی های مستخدمین.

امور دارالتجیر شاهی

ذوات محترمی که در سال ۱۳۳۲ از حضور مبارک اعلی حضرت همایونی به اعطای نشان نائل شده اند :

- ۱- بموجب اعتبار نامه نمبر ۷۷۲ تاریخی ۳۲۳۳۴ برای جلالتماب احمد فتیحی العفاد سابق سفیر کبیر مصر مقیم کابل نشان سردار اعلی .
- ۲- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۰۴۹ تاریخ ۳۲۳۳۴ برای شیخ غلام علی افنجیر معدن کر نشان خدمت طلائی
- ۳- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۰۵۰ تاریخ ۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی بر دل نگران معدن کر نشان خدمت نقره نئی .
- ۴- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۲۲۴ تاریخ ۱۶۱۶-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی احمد قلی رئیس کمرک هرات نشان ستور درجه دوم .
- ۵- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۲۲۵ تاریخ ۱۶۱۷-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی محمد ناصر حاکم شیندند هرات نشان ستور درجه سوم .
- ۶- بموجب اعتبار نامه ۱۲۲۶ تاریخ ۱۶۱۸-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی عبد اللطیف مدیر فواید عامه هرات نشان ستور درجه سوم .
- ۷- بموجب اعتبار نامه ۳۱۶ تاریخ ۱۵۰۹-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی سارم ازمان معلم حرابی پوهنخی نشان ستور درجه سوم .
- ۸- بموجب اعتبار نامه نمبر ۳۱۷ تاریخ ۱۵۱۰-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی بای فواد دو غو معلم حرابی پوهنخی نشان خدمت ستور درجه سوم .
- ۹- بموجب اعتبار نامه نمبر ۳۱۸ تاریخ ۱۵۱۱-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی بای نجم الدین سر معلم حرابی پوهنخی ستور درجه سوم .
- ۱۰- بموجب اعتبار نامه نمبر ۳۱۹ تاریخ ۱۵۱۲-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی بای بدری الوتونا معلم حرابی پوهنخی ستور درجه سوم .
- ۱۱- بموجب اعتبار نامه نمبر ۳۲۰ تاریخ ۱۵۱۳-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی بای رفیق اولون معلم حرابی پوهنخی ستور درجه سوم .
- ۱۲- بموجب اعتبار نامه نمبر ۳۲۱ تاریخ ۱۵۱۴-۳۲۳۳۴ برای شیخ غلامی بای نجات بیل معلم حرابی پوهنخی ستور درجه سوم .

- ۱۳- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۲۲۸ ر ۱۶۲۰ ر ۲۷ ر ۳۲۳ برای شباغلی عبدالغنی رئیس بلدیہ ہرات نشان خدمت نقرہ ٹی .
- ۱۴- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۲۲۹ ر ۱۶۲۱ ر ۲۷ ر ۳۲۳ برای شباغلی سید احمد شاہ مدیر مخابرات ہرات نشان خدمت نقرہ ٹی .
- ۱۵- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۲۳۰ ر ۱۶۲۲ ر ۲۷ ر ۳۲۳ برای شباغلی میر عبدالعلی مدیر مطبوعات ہرات نشان خدمت نقرہ ٹی .
- ۱۶- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۲۳۱ ر ۱۶۲۳ ر ۲۷ ر ۳۲۳ برای شباغلی محمد سعید مشعل مدیر تحریرات ہرات نشان خدمت نقرہ ٹی .
- ۱۷- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۲۳۲ ر ۱۶۲۴ ر ۲۷ ر ۳۲۳ برای شباغلی سعادت خان قوماندان ژاندارم ہرات نشان خدمت نقرہ ٹی .
- ۱۸- بموجب اعتبار نامه نمبر ۲۴۱۴ ر ۴۰۷۶ ر ۳۲۳ برای شباغلی غلام قادر حکمران تالقان نشان خدمت طلائی .
- ۱۹- بموجب اعتبار نامه نمبر ۲۴۱۵ ر ۴۰۷۷ ر ۱۱ ر ۳۲۳ برای شباغلی سید آغا معاون مهندس نشان خدمت نقرہ ٹی .
- ۲۰- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۰۰۵ ر ۴۸۵۴ ر ۲۲ ر ۳۲۳ برای حاج بای بدری آلپ یلدیز سر معلم استحکام حربی بوهنجی نشان ستور درجہ سوم .
- ۲۱- بموجب اعتبار نامه نمبر ۱۳۶۹ ر ۵۸۹۰ ر ۳۰ ر ۳۲۳ برای عیش چودت اورگان سر معلم تویچی حربی بوهنجی نشان ستور درجہ دوم .
- ۲۲- بموجب اعتبار نامه نمبر ۳۰۶۳ ر ۵۳۶۷ ر ۲۴ ر ۷ ر ۳۲۳ برای شباغلی حاجی گلستان قطفنی نشان خدمت طلائی .
- ۲۳- بموجب اعتبار نامه نمبر ۳۰۶۴ ر ۵۳۶۸ ر ۲۴ ر ۷ ر ۳۲۳ برای شباغلی محمد مقیم بای مزاری نشان خدمت طلائی .
- ۲۴- بموجب اعتبار نامه نمبر ۲۴۵۳ ر ۶۰۰۷ ر ۶ ر ۳۲۳ برای شباغلی محمد اسماعیل مشاور ریاست تدریسات عمومی معارف نشان درجہ اول معارف .

تذکره رجال افغانستان که در سال ۱۳۲۲ ترفیع کرده اند

شاه علی موالی عبدال بصیر
عضو رتبه سوم ریاست
عالی تمیز وزارت عدلیه

شاه علی دوكتور مجیداتور
که چیدیدا به حیث رئیس
فکولته سیاس مقرر شده

شاه علی محمد ارسلان سلیمی
معاون ریاست قبایل

ذواتیکه در سال ۳۲ بدرجهٔ ماستر آف ساینس و اخذ نشان موفق شده‌اند

بناغلی محمد اسماعیل مشاور
تدریسی و زارت معارف
که به اخذ نشان درجه اول
معارف موفق شده

بناغلی محمد الغفار انجمن که
بدریافت درجه ماستر آف
ساینس موفق شده

امور حکومت اعلیٰ گرشک

۱- اوضاع تخنیکي و صناعتي از اول ثور تا اوسط قوس سال ۱۳۳۲: درین مدت کار گاه افغانی موضع تعمیرات لشکری بازار را ترتیب کرده، طرح سرکهای آنجا را ریخته و بمبههای آب رسانی را نصب کرده همچنان از داشها و کوره های خشت پزی تا محل تعمیرات لشکرگاه سرکی بطول (۱۲) میل کشیده بر سرک اطراف شرقی و غربی پل جدید همانند که جای انجیر رابه لشکری بازار وصل می کند جغه اندازی شده مقدار (۳۶۰) جریب زمین را برای فارم تجر بسوی T.G.H در شمال آن آماده ساخته که آنها باینقسم آماده شده است

حفر نهر عمومی از شمال بطول دو کیلو متر
» » » » »
» » » » » یک کیلو متر
» » » » » ۱۳۵۰ متر که موازی شمال کشیده شده است.
» » » » » یک کیلو متر

همکذا پانزده آبخوره کانکریتی تعمیر و دروازه های آهنی برای کنترل آب در جوچه ها نصب گردیده و سرکی بعرض دوازده متر با تعمیر پلچکها و چغله اندازی آن دوران در فارم زراعتی ساخته شده و آن سرک (۱۶۰) جریب زمین را درم طارای خود دارد. گروپ اول افغانی مقدار (۸۰۰) جریب زمین را در شمال از جنگلات تصفیه کرده و (۱۶۰) جریب آنرا مساعد آبیاری زراعت ساخته است.

و همچنین کارگاه افغانی (۱۴۰۰۰) جریب زمین در خود ناد علی باسقا و زراعت آماده ساخته است و علاوه تا ماشین و آلات هم درین مدت ترمیم کرده است.

جوی نهر بغرا (۶۰×۵۰۰) کیلو متر و آبیاری اراضی مردم توسط آنها رجدا اول فرعی در زیر مراقبت صحیح گرفته شده است نباتات خودروی داخل جوی درو شده و تصفیه جامنکها بعمل آمده است چون احیاناً جریان آب به کناره های جوی ضرری عاید می کند اصلاح آن هم بعمل آمده و در حدود هفتاد میل سر کیکه در حصص متفرق وادی کشیده شده و در زیر تصدی مدیریت حفظ و مراقبت این ریاست است ترمیم شده و باصلاح شکست و ریخت و باران بردگی ها پرداخته و همچنان پل های عرض راه ترمیمات کافی دیده است

ب- در حصه تعمیرات اجراءات و فعا ایت های ذیل بعمل آمده.

۱- در حصه ناد علی: در حصه تعمیرات قسمتی از آن توسط خود مدیریت و حصه توسط تیکه داران صورت گرفته است:

کاه گل روی کار- ۴۸- تعمیر دوفاميله توسط تېکه داران تکميل شده است

» اطافها - ۴۰ - » » » » » » » »

» صحن اطافها- ۳۸ - » » » » » » » »

» چوپ بندی - ۶۰ - » » » » » » » »

» غوره گل - ۴۶ - » » » » » » » »

» کاه گل اول - ۵۳ - » » » » » » » »

» کاه گل دوم - ۸۶ - » » » » » » » »

ج (۲۷) تعمیر دوفاميله جديد دها تي » » » » » » » »

۲ در حصه نادعلی طور (امانی) توسط خود مدیریت تعمیرات کاه گل

کاری روی گاره تعمیر

» » اطافها ۱۷ »

» » صحن خانها ۱۷ »

۳ در حصه لپنکری بازار: اساسا در نظر بود در سال ماضی (۱۲) تعمیر عصری

چپته ره ایش مشاورین TCA به تکمیل برسد

از جمله چهار تعمیر اول دو منزله بوده يك خانه سه منزله دارد

» » » » دوم يك منزله » » دو منزله دارد

» » سوم » » » » » » » »

تفاوت چهار تعمیر اخیر با چهار تعمیر دوم در آنست که دهلیز گروپ سوم تعمیرات

پوشش نمی شود و صرف بر فرش سنگی آن اکتفا می گردد و در پیش روی آن دیواری و در

مقابل تعمیر پنج پته زینه و سه ستون مرمری بنا می یابد

از جمله دوازده تعمیر ۹ تعمیر به پایه تکمیل رسیده و اختتام پذیرفته و یکی هم به

پوشش و دو دیگر قریب الختم است. چونکاتهای اکثر منازل بسته و این برق دو انده

شده وسائل نلدوانی هم فراهم می شود دروازه و تشناب و نصب خشت کاشی تعمیر اول

ختم و قابل رعایش است بر گرداگرد عمارات نشیمن چری توسط کمپنی حفر می گردد

و در آن بلول سمتی ریخته ای تهیه می گردد. آبرو آن به يك حوضیکه قبلا کتده

شده خوا ه- درفت.

۳ تهیه مصالح لپنکری بازار:

مصالح تعمیرات لپنکری بازار يك قسمت آن توسط تېکه داران و قرار دایان و يك حصه آن توسط

خود مدیریت تهیه مصالح لشکری بازار تهیه و بدسترس تعمیرات گذاشته می شود و مدیریت

تهیه مصالح علاوه بر اینکه مصالح را توسط لاری ها از قرار دادی ها تا تعمیرات لپنکری

بازار حمل و نقل می کند داش های بخت مصالح نیز تهیه نموده که بخت مصالح می کنند که هر داش بخت مصالح خشت و چونه تهیه می کنند مدیریت تهیه مصالح ، مصالحتاتی که تهیه دیده قرار ذیل است :

خشت بخته	۹۴۰۰۳۲ — قالب
خشت کاشی رنگه ۱۶ × ۱۶ سانتی	۱۵۵۵۰ — »
خشت خام تهیه شده	۱۲۶۱۵۶۵ — »
سنگ سیاه تراشیده	سنگ زینه ۳۵۳ دانه
سنگ سفید تراشیده شده	سنگ تسمه و غیره ۱۲۲ متر
بلون بخته گلی رنگه و سفید	۱۰ ر ۴۱ متر
۴ — تعمیرات مرکز گرشک :	۴۳۸۸ عدد

۱ — تعمیر بزرگ کافی سر بند و باغ و دیوار و کتار اطراف آن تعمیر به آخر رسیده
 ۲ — تعمیر شش اطاق الحاقیه هتل با تحویل خانه و ترمیم آشپز خانه بعمل آمده و فعلاً جای نشیمن است

۳ — دو تعمیر جدید عصری (فامیلها) با تشنابها و آشپزخانه و پیاده خانه تکمیل شده و اکنون جای رهائش است که بروک شایر و یکنسفر امریکائی دیگر با فامیل شان در آن سکونت دارند .

۴ — تعمیر الحاقیه ایوان متر و لوژی ، بایک سالون و یک اطاق تشناب آن بصورت درست تکمیل شده

۵ — تعمیر سه پوره دار خانه پوره شده

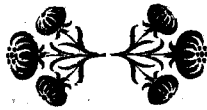
۶ — چند اطاق مکتب برای بانك و خزانه بانك مساعد کرده شده .

۷ — دیگر ترمیمات از قبیل ترمیم کلوب ، تعمیر کاشی سازی — بعضی ترمیمات جای نشیمن بناغلی رئیس عمومی مکتب ، و غیره بعمل آمده است .

ج : زراعت در حصه زراعت هم مانند حصص دیگر فعالیت های شایانی شده از جمله : در حدود (۳۰۰۰۰) نهال مشمر و غیر مشمر در سر معابر و منازل و مزارع ناقلین و حصص متفرق این بوادی غرس گردیده و تخمیناً ۱۸ هزار جریب دیگر جنگل رویانیده شده است . در سال ۱۳۳۲ از هفت هزار جریب بهره برداری شده که از جمله یک هزار و پنجاه جریب توسط حکومت کاشته شده بود و حصه اعظم مابقی توسط ناقلین زرع شده و کمی از آن با جاره داده شده بود همکذا در سال ۱۳۳۲ بیست و نه (۲۹) هزار جریب کاشته شده از جمله زمین مزروع یک هزار جریب باغ ناقلین است و یک هزار جریب دیگر فارم

تجربوی است ازین جمله (۹۰۰) جریب فارم نسل گیری و (۱۰۰) جریب مزرعه آزمایشی حبوبات و سبزیجات متنوع خارجی و داخلی میباشند. اکثر اراضی مزرعه گندم بذر شده و درهشت هزار جریب دیگر علاوه بر گندم تخم رسته هم افشاند شده بر علاوه مقدارده هزار جریب زمین به اجاره کاشته شده است. از صدر اس حمور و بقور واسپان دست داشته نسل گیری (۱۸) فردگوساله و غیره در طون سال ۱۳۳۲ بدنیای آمده و مقدار (۲۳۵۰۰) پاو شیر خالص گاوی حاصل شده است. علاوه (۲۳) کیلومتر زا بر جدید عمومی توسط کمپنی مورینس کننده شده و هم چهار کیلومتر زا بر جدید فرعی توسط کمپنی مورینس کننده شده است و رطوبت در بلول های ریخته ای که سابقاً تهیه شده جریان می کنند.

د - ناقلین : از جمله ۹۱۲ فاملیکه جدیداً در ناد علی مسکون گردیده اند ۴۴۲ خانوار آن در سنه ۱۳۳۲ اسکان گردیده اند. این ناقلین متعلق ۲۵ قبیله بوده بهر خانه وار بر طبق دساتیر موضوعه مبلغ (۳۳۰۰) افغانی تقاوی داده شده تا گاو و مرکبی بخرند. و مبلغ هزار افغانی و (۶۲) من تخم ریز بهر خا نواده بطور مجانی داده شده است. همچنان معادل (۱۴۰) افغانی آلات زراعتی (۲۷) جریب زمین زراعتی ؛ دو جریب زمین باغی و یک جریب خانه و احاطه منزل برای نشیمن و زرع سبزیجات لازمه به هر خانوار ناقل داده شده علاوه در منازل ناقلین نهال پارس گردیده و جهت دفع باد های مضره از مزارع ایشان نهال های توت در ماحول کشت زارهای ناقلین شانده شده و در وقت ضرورت بقدر توان و طاقت به ناقلین محتاج بصورت قرصه غله داده شده است.

راپور مختصر کارروائیهها

واجراآت سال ۱۳۳۲ جمعیت افغانی سره میاشت

طبعاً در موجودیت و حیات عملی العموم جمعیت هو و مؤسسات یک حالت مدو جزر موجود بوده مؤسسه افغانی سره میاشت دوره توقف خود را طی نموده و فعلاً وضعیت جمعیت طبق مقتضیات کنوانسیون های ژینو و پرنسپ های انجمن صلیب احمر و هلال احمر ها رو به انکشاف و وسعت است ، حتی مؤسسه افغانی سره میاشت در قسمت کمک ها با وضعیت موجوده و متناسب بنیه مالی خود توانسته است معاونت های فوق العاده به مصیبت رسیدگان و درمندگان داخل و خارج از مملکت نموده و ازین حیث از مؤسسات رسیده جهان پس نمانده است . اجراآت سال ۳۳ جمعیت قرار ذیل است .

کمک های جمعیت

الف در داخل مملکت :

- ۱- بریاست مجادله ملار یا که یک تشکیل وه مؤسسه علیجده بوده سالانه پنجاه هزار افغانی از جانب جمعیت معاونت بعمل آمده و در مجادله با این مرض مهلك مؤسسه افغانی سره میاشت برای هشت سال چهار لك افغانی را تمهید شده است .
- ۲- در زمستان سال ۱۳۳۲ که یک زمستان بسیار سخت و تحیل فر ساء بود برای پوشاك و خوراك غرباء و یتیمان مرکز (کابل) مبلغ هشت لك افغانی رخت و نان تخصیص داده شده و ازین امداد جمعیت یک هزار یکصد و هشتاد و هشت فامیل که عمو مابه اندازه چهار هزار نفر تخمین شده مستفید گشته اند و در حدود بیست هزار متر رخت و نان پخته کمک بعمل آمده است .
- ۳- در کامپ صحی افغانی سره میاشت در جشن استقلال به تعداد یک هزار و سه صد و هشتاد و چهار نفر معاینه و تداوی گشته و بقیعت پانزده هزار افغانی ادویه رایگان داده شده است .
- ۴- بیک نفر عبد الاحد نام مصیبت دیده که با اثر چپه شدن موتر در دریا تمام اموال و اولادش تلف گشته بود دو هزار افغانی کمک شده .
- ۵- به اثر سیلابهای مدهش نیکه در ابتدای سال ۳۳ و او اخیر ی سال ۳۲ در چخانسور سرازیر گشته ۱۹۱۵ خانه خراب و ۵۴۵۱ نفر بی خانمان شده جمعیت افغانی

سره میاشت به اندازه شش لاک افغانی رخت، گندم، وادویه به مصیبت رسیدگان حادثه مذکور کمک و امداد نموده است.

ب - در خارج مملکت :

۱ - مبلغ دوهزار پوند، وسیله هلال احمر ترکیه به مصیبت زدگان قریه گو سن و نتیجه معاونت بعمل آمد.

۲ - در آخر سال ۳۲ و ابتدای سال ۳۳ یک هزار پوند به اهالی مصیبت رسیده شهر بغداد کمک شده.

۳ - مبلغ یک هزار و دو صد فرانک سویسی به انجمن صلیب احمر بین المللی اعانه داده شده.

علاوتاً در سال های قبل به حادثه زلزله عشق آباد روسیه، زلزله تروود ایران - مهاجرین فلسطین - بیمار کولرای مصر و غیره هم امداد لازمه داده شده است.

(عوائد جمعیت)

از آنجا که جمعیت افغانی سره میاشت یک مؤسسه جوان بحساب می رود تا حال عوائد مستمر وثابت ندارد. عایدات فعلی عبارت از مدارک آتی است.

- از درک حق العضویت ها -

۲ - « اجانه جات و تبرعات (افراد و حکومت) ».

۳ - عایدات مخصوص هفته سره میاشت.

۴ - مفادیک قسمت سرمایه که در بانک ملی افغان و بعضی شرکتها بکار انداخته شده

چون ملت افغانستان یک ملت نوع دوست و کریم الطبع است عوائد ما در سال ۱۳۳۲

قناعت بخش بوده و تخمین ۲۰۴۰۰۰۰ افغانی حاصل شده. امید می رود در آینده مقیدار آن بلند تر برود.

(شعبات جمعیت)

با وجود اینکه جمعیت تازه فعالیت خود را انکشاف داده معیناً در مدت خیلی کم نظر به حسن استقبال مردم که از فعالیت مؤسسه تقدیر میکنند توانسته ایم که تأسیس و افتتاح شعبات خود را در تمام ولایات و حکومتات اعلی افغانستان تکمیل نموده و متسلسلاً درین راه پیش میرویم.

(اعضای جمعیت)

گرچه تعداد اعضای جمعیت به تناسب اعضای جمعیت های رسیده جهان نبوده و بسیار محدود است بایشم توانسته ایم که در سال گذشته به اندازه شش هزار نفر اعضای جدید

را بر علاوه اعضای سابقه تدارک نمایم. به اثر حسن استقبال مردم به خود اطمینان میدهم که دو آینده بیشترت خوبی نصیب ما شود.

(تبلیغات جمعیت)

تبلیغات جمعیت به نسبت سویه مردم اضافه تر بصورت (تعلیم بصری و سمعی) پیش برده خواهد شد در سال ۱۳۳۲ آفیش‌ها و پوستره‌های دیواری مصوره تعداد زیاد رایگان توزیع شده و بصورت مداوم در رادیو نسبت کار روایی و اهمیت سره میاشت خبرها نشر و کنفرانسها ایراد گشته است. هفته مخصوص سره میاشت برای پیشبرد تبلیغات زیاد تر مفید ثابت شده تبلیغات ماروز بروز پیش میرود در سال ۱۳۳۳ نشر مجله نیز در نظر گرفته شده.

(دارائی جمعیت)

تمام دارائی جمعیت نقد، سهم، منقول و غیر منقول در حدود چهارده میلیون افغانی بوده جمعیت در صدداست مانند مؤسسات مترقی و رسیده منابع دایمی و استمراری دیگری درک نماید. در آن حال جمعیت خواهد توانست که بتناسب بنیه مالی خود، تشبثات و وظایف مهمتر اقدام نماید.

کتابخانه ملی افغانستان - کابل

شماره ۵۰۰ - ۱۳۲۲

شایغلی محمد سرور و وفا

وقایع مهمه سال ۱۳۲۲

دردنیای امروزه کسی نیست که علایق و دلچسپی خاصی به حوادث مهمه جهان نگیرد. اخبار و امواج هوایی و رادیو زودترترین نقاط اطلاعات را بدسترس علاقه مندان و افراد بشر میرساند بنا بر این بشر نیز عطش زیادی برای بدست آوردن اطلاعات تازه نشان میدهد و هم نیازمند است که بدانند در جریان روز

میل و مسافتی در محیط زندگی و وطن و خارج از کشورش چه واقعات و حوادث رخ دادند آیا دنیا و عالمیان و بهلولان میدان سیاست بکدام طرف است بنا بر این نیازمندید با خبری از اوضاع گذشته و واقعات تازه انسا ترا مجبور میسازد تا آنرا زوی صحایف اخبار، مجلات سالنامه رادیو جستجو کند. بناءً اهم ترین رویداد های مهمه جهانرا در جریان سال ۳۲ برای مزید معلومات قارئین گرام کرد آورده در سالنامه کابل که در حقیقت ذخیره برای خوانندگان است زیر عناوین وقایع داخلی و وطن و حوادث دنیای خارج نشر می نمایم.

شایغلی محمد سرور و وفا

داخلی:

در اواخر سال ۳۱ و ابتدای سال ۳۲ مسافرت میمنت ما نوس ذات شهنیاری در اطراف واکتافه کشور صورت گرفت با خبری از احوال رعیایا و اوضاع اجتماعی واقفیت از اقتصادیات و مشاهدات عمرانی کشور همیشه آرزوی ساول شاهانه شان است و بدین مناسبت ذات ملوکانه بعد مرور چندی همیشه به اطراف واکتافه کشور عزیز گشت و گذار کرده با افراد رعایای شاهانه بدل تفقد و شفقت فرموده و به عرایض شان دادرسی می نمایند. با مثال اراده شاهانه موکب ملوکانه بساعت ۷ قبل از ظهر روز ۲۹ خوت در حالیکه شایغلی علی محمد معاون صدارت عظمی، شایغلی میر محمد حیدر حسینی وزیر اقتصاد ملی، شایغلی غلام یحیی طرزی، وزیر مالیه و شایغلی محمد زمان تره کی رئیس مستقل

زراعت بملاوه سایر ملتزمین رکاب ملوکانه شرف معیت ذات شاهانه را داشتند. بطرف سمت غربی بمالکت عزیمت فرمودند. موکب شاهانه ساعت ۱۱ قبل از ظهر بغزنی واصل و در آنجا در حالیکه به هر دو طرف جاده مامورین ملکی و نظامی علما و مشایخ اعزه، طلاب معارف و عامه اهالی و عساکر شاهانه صف بسته بودند مراسم احترام و سلام ذات شاهانه بجا آورده شد. روزنامه بینائی شماره فوق العاده خود را که مزین به فوتوی ذات شاهانه بود توزیع کرد. پس اعلیحضرت معظم همایونی از قبول سلام عساکر و رعایای و فاشعار شاهانه و تقدیم به اقامه گاهشان در غزنی نزول اجلال فرمودند. پس از توقف مختصری در غزنی بطرف مقر عزیمت نموده ساعت ۱ و ۵ دقیقه، بعد از ظهر موکب همایونی به مقر مواصت فرمودند. در آنجا مامورین، علماء، معززین، طلاب معارف، عساکر و عامه اهالی که بدو طرف جاده به انتظار موکب شاهانه صف بسته بودند استقبال پر حرارتی نمودند ذات شاهانه بعد از آنکه با مستقلمین تفقد فرمودند. با قمامتگاه شان در هتل مقر تشریف فرما شده و آنشب را در هتل مذکور استراحت داشتند.

پس اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبوب ما باذوات معیته بان و بنیاد علی نایب الحکومه قوماندان عسکری قندهار که جهت استقبال اعلیحضرت همایونی بمقر آمده بودند ساعت ۷ روز پس از وداع بانیاغلی حاکم اعلی و بنیاد علی قوماندان عسکری اهنزنی و مامورین و معارف مقر بطرف قندهار عزیمت فرمودند و ساعت ۱۰ و ۲۵ دقیقه قبل از ظهر موکب ذات شاهانه به قلات مواصت نمودند. در آنجا تمام مامورین ملکی و عسکری سران قوم طلاب معارف عساکر و عموم طبقات اهالی که از مواضع دور و نزدیک جهت استقبال پادشاه محبوب خود بقات آمده و بدو طرف راه صف بسته بودند و وصول موکب شاهانه را انتظار داشتند. ذات ملوکانه حین وصول بمقابل صفوف مستقلمین از موتور فرود آمده سلام رعایای و فاشعار شاهانه را قبول و به آنها تقدیم فرمودند درین وقت صدای زنده باد اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبوب و مهر بان ما و پاینده باد افغانستان در فضا طنین انداز گردید. بعد از آن ذات شاهانه به قمامتگاه شان تشریف برده و پس از صرف نان چاشت ساعت یکسوم بعد از ظهر طرف قندهار عزیمت فرمودند و ساعت ۵ عصر موکب پادشاه محبوب ما در آرام گاه احمد شاه کبیر در قندهار نزول اجلال فرمودند مردم قندهار جوان و پیر عارف و عامی دانشمندان و سران قوم ورود پادشاه محبوب خود را با صمیمیت و حرارت تهنیت میگفتند و غریب و عمر دی دهر شه پادشاه در اطراف و فضا طنین می افکند طبقات اردوی شاهانه با پرچم های سه رنگ افغانی از قوماندان بزرگ اردوهای افغانی یعنی از پادشاه ویدر محبوب خویش با صفوف آراسته و آئین شاندار عسکری استقبال میکردند روزنامه طلوع افغان شماره فوق العاده خود

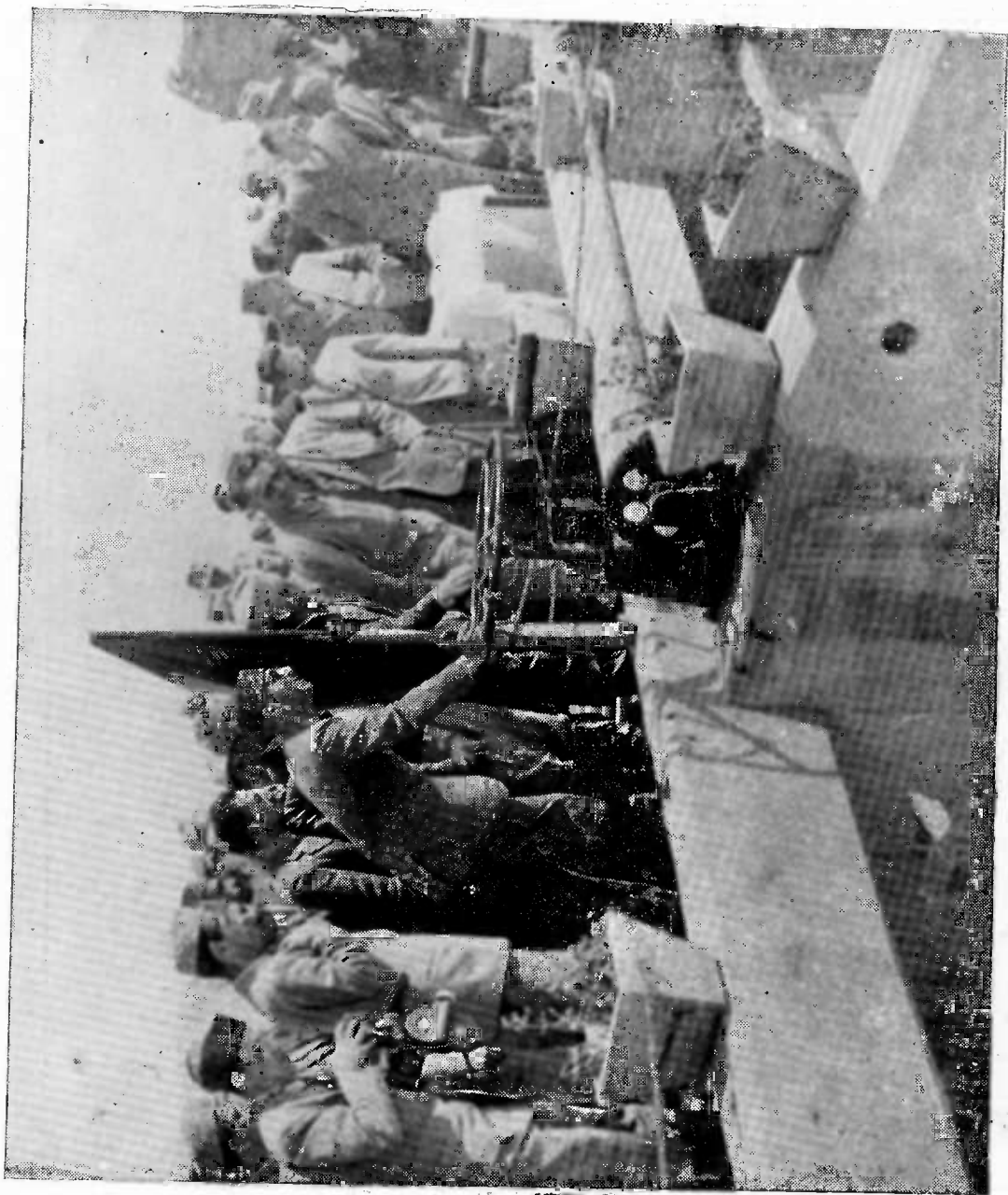
را به مردم توزیع نمود. مردم طلوع او لېن بهار را با کوکب فرخنده، دیدار یاد شاه محبوب خویش توأم دیده ارسال نو به میمنت و مبارکی و خرمی و شادی تقاضا می کردند. اعلیحضرت همایونی پادشاه محبوب ما روز نخستین سال نو را در قندهار بسر بردند. ذات همایونی نخست زیارت خرقه حضرت رسول اکرم (ص) شرفیاب شدند و در آنجا برای رفاه و سعادت ملت شاهانه شان دعا کردند. یاد شاه محبوب مایس از آن زیارت آرام گاه احمدشاه کبیر تشریف فرما شده و پرروان آن شهنشاه بزرگ فاتحه خواندند سپس بمزار میرویس نیکه در کو کران تشریف برده و بر تربت آن مرد بزرگ تاریخی دعا کردند. پادشاه محبوب ما از مزار میرویس نیکه بیباغ سوخته و از آنجا به ارغنداب نزول اجلال ارزانی فرمودند و پندار غنداب را با ملاحظاتی آن مورد مطالعه قرار داده شب را در قندهار استراحت داشتند.

روز ۲ حمل خوانین، مشران و معززین حکومت تیرین، دهر او ده، خاکریز، ارغنداب، قلات و اقوام سرحدی پنج وائی، دهله، از غستان، جلدک، اچکزائی و نور زائی بحضور اعلیحضرت معظم همایونی شرفیاب و خرمقدم بعرض رسانیده مسرت قلبی اهالی مواضع مذکور نسبت بوز و پادشاه مهربان خود بحضور شهرباری اظهار نمودند ذات منو کانه به ایشان فرمودند هر بار یکی بقندهار می آئیم احساسات مردم قندهار ما را جلب مینماید و لهذا مشتاق میشویم که باز هم بقندهار بیائیم مردم قندهار امتحاناتی داده اند که تاریخ آنرا قرا موش ننکرده است امروز مردم قندهار یک زندگانی نوین داخل شده و در امتحان هستند که اهمیت آن از امتحانات سابق کمتر نیست این آزمایش قوم را و اادار میسازد که برای حیات و خوشبختی آینده خود و نسلهای آینده خدمت نمایند چنانچه روز اول گفته ایسم حصول نتیجه مطلوب از این امتحان بسته به اتحاد و اتفاق بوده و آنچه پروگرام های این موضوع را پیشبرده و بسر میرساندم آهنگی و همکاری ملت با حکومت است ملت باید بداند که درین صحنه عمل چه وظیفه و تکلیف دارد نه تنها اعزه و اشراف بلکه هر فرد این سرزمین یک مسئولیت بزرگ و وظیفه سنگین خواهد داشت تمام افغانستان و حتی دوست و دشمن اعمال و مساعی آینده شانرا نگران میباشد ما بازم تکرار مینمائیم بار دیگر که درین دیار می آئیم آرزو مندیم علاوه بر اینکه از قوم احساسات یگانگی و مربوطیت فوق العاده مشاهده کنیم باید پروگرام موضوع انجام و قوام یابد، نه پیشبرد. این پروگرام حاضر آمده باشد و طوریکه تمام نیاکان در میدان خونین امتحانات مردانگی داده اند شمام در پیشبرد تنظیم حیاتی برای هر کار و عمل حاضر باشید.

ذات شاهانه موقع التقات بر اقوام سرحدی مجدداً جمعیتها را مخاطب ساخته از زحماتی که مردم قندهار در آزادی پشتونستان کشیده اند اظهار مسرت فرمودند بعد از

اعلیحضرت معظم مہارونی دریکی از کارگاہای بسته کاری و پرزہ سازی
درایشچا یکی از کارکنان افغانی عملی و زبانی از طرز و چگونگی کار ماشینہ بحضور پادشاہ کار
آگاہ خویش معلومات عرضہ میدارد

ذات معظم هما یونی درمیشکام افتتاح نهر شمالان که بدست مبارک خویش دروازه آذرا بالا و آبرا به این
شاخه مهم بغرا چاری فرمودند

آن ذات شاهانه در دعوتی که از طرف زارعتی ترتیب و عده زیادتی از اجزای معارف فندهار شامل بودند حضور بهم رسانیدند ابتدا تلاوت قرآن مجید بعمل آمد سپس شیخ غلیح حبیب الله عظیمی و کبیل مرکز فندهار در مجلس مشوره و بعد از آن شیخ غلیح بنید الرحیم نقیض کبالی و متعاقب آن بناغلی - عبدالرحیم مخض بیانیه های خیر مقدم ایراد نمودند پس از طرف طعام صاحب منصبان عسکری و طلاب معارف زامورد لطف و نوازش قرار دادند و متعاقبا مامورین ولایت فندهار محل لطف و شفقت همایونی قرار گرفتند.

ذات شاهانه بساعت ۴ و ۱۵ دقیقه بمنزل باغ تشریف فرما شده کمیته های آنجا را ملاحظه و دعوت عصریه ریاست انکشاف زراعتی وادی هیرمند و از غنای آنجا قبول و ساعت ۷ شام بقرارگاه سلطنتی معادلت فرمودند.

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۸ قبل از ظهر روز ۴ حمل ارگت فندهار را معاينه فرموده سپس بمعارف دارالحکومه کی تشریف فرما شدند در آنجا علماء و مشایخ معززین و تجار فندهار بحضور ذات شاهانه شرفیاب گردیدند و به ساعت ۹ خوابت و شتران پیشروستان بحضور اعلیحضرت همایونی مشرف شدند متعاقبا ذات شاهانه ننداه و توفیق را که اشیای ساخت فندهار در آنجا بمعرض نمایش قرار داده شده بود معاينه فرمودند و بعد از آن از تعمیرات شهر جدید دیدن نمودند ساعت یک بعد از ظهر بمرشد تشریف برده طعام چاشت زادر آنجا صرف و بساعت ۷ بقرارگاه شایان مراجعت فرمودند.

روز ۵ حمل اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ده و پنجده دقیقه قبل از ظهر از قرارگاه سلطنتی فندهار بعزم گرشک حرکت نمودند و ساعت ۱۱ و ده دقیقه باغ کوکران را ملاحظه و بساعت ۱۲ در قاعه میرآخوردعوت شیخ غلیح میر احمدخان پسر مرحوم سید احمدخان سابق مشاور صدارت عظمی را قبول فرمودند طعام چاشت را با مامورین و اشخاص معروف فندهار در آنجا صرف کردند سپس با مامورین و اشخاص معروف فندهار و داغ فرموده ساعت ۴ بعد از ظهر از آنجا عزیمت نمودند و به ساعت ۲ و ۴۰ دقیقه بعد از ظهر بگرشک مواصلت کردند. در عرض راه از طرف اهالی حکومت کشکنخود و بیخچال پذیرائی ذات همایونی بعمل آمد همچنان در حکومت اهالی گرشک و کبشاهانه از طرف مامورین، اهالی و عساکر در حالیکه با قیرهای توپ بدرقه میشد استقبال شدند ساعت ۴ بعد از ظهر سر بند نهر برار را معاينه کردند و ساعت ۱۰ و ۵ دقیقه بموقف شاهانه عودت فرمودند. شب ۶ حمل از طرف ریاست شاروالی گرشک بافتخار بذات شاهانه دعوتی ترتیب یافته بود و ذات ملوکانه آنشب در گرشک توقف داشتند.

روز ۶ حمل اعلیحضرت معظم همایونی به قصد ملاحظه نهر شمالان و زمین های اطراف آن و قلعه بست و لشکری باز ساعت ۹ و ۴۰ دقیقه از قرارگاه شایان حرکت فرموده ساعت ۱۰ قبل از ظهر به سر بند نهر شمالان رسیدند از آنجا تا ختم نهر و اراضی اطراف را که لغز نهر

مذکور آب پلری خواهد شد معاینه نمودند سپس رود هلمند را ذریعه کیمه عبور و به ساعت ۱۱ به قلمه بست که یکی از مراکز تاریخی وطن است و اصل و بعد از ملاحظه مواضع مذکور و اجماع به حفاظت آثار باقی مانده هدایت دادند و به ساعت ۱۲ ارکک و ملحقات لشکری بازار را که آن هم از بناهای تاریخی و آثار سلطان مسعود غزنوی است دیدن نموده و بساعت ۱۲ و ۳ دقیقه بموضع که برای مرکز ریاست انکشاف وادی هلمند منتخب و معین گردیده نزول اجلال فرمودند چینیکه نقشه های مراکز ریاست موصوف از حضور شاهانه گذارش داد. میشد به شاغلی رئیس انکشاف وادی هلمند هدایت لازمه اعطاء نمودند در ختم این معاینات حین بازگشت ساعت ۲ و ۳۰ دقیقه به کمپ جای انجنیر توقف نموده و طعام چاشت را صرف نمودند در پایان محفل ساعت ۲ و ۳۰ دقیقه حرکت و ساعت ۴ به موقع شاهی درگرشک معاودت فرموده شب ۷ حمل دوگرشک تشریف داشتند.

روز ۸ حمل بعد از وداع موکب ملوکانه به قصد فراه حرکت فرموده و بساعت ۲ و ۳۰ دقیقه به دلارام واصل شدند و از طرف یناغلی حاکم اعلی و یناغلی قوماندان عسکری و یک قطعه همکری تشریقاتی و اهالی موکب ملوکانه استقبال شد. پس از صرف طعام چاشت در هوتل دلارام موکب شاهانه بطرف مرکز فراه روانه شده در عرض راه اهالی سلطان بکواه بوخرمالق موکب همایونی را پذیرائی کردند در فراه ورود موکب ملوکانه با فیرتوب بدرقه میشد طلاب معارف ترانه و معروضه های خیر مقدم قرائت نمودند و از طرف اهالی معروضه مینویس احساسات شاه دوستی و مسرت شان از ورود موکب ملوکانه بعرض رسانیدند و اخبار فونی العاده سیستان که بمناسبت تشریف آوری ذات شاهانه طبع شده بود به مردم توزیع گردید. و ذات شاهانه صفوف مستقبلین را عبور و همگان را مورد تفقد شاهانه قرار دادیم به (باغ پل) نزول اجلال فرمودند.

روز ۹ حمل ساعت ۱۱ قبل از ظهر اهل حضرت معظم همایونی بعرض بازدید قشله عسکری حکومت اعلای فراه حرکت نموده قشله موصوف را معاینه فرمودند و پس از صرف طعام در قشله بقرارگاه سلطنتی مواصلت فرموده و بعد از مراسم تودیعی بامعززین، مامورین و معاریف حکومت اعلای فراه از آنجا عزیمت نمودند.

ساعت ۶ بعد از ظهر روز مذکور بموضع حدودی هرات مواصلت و مراسم استقبال ذات ملوکانه از طرف یناغلی قوماندان عسکری یک قطعه عساکر تشریقاتی، معاریف و مامورین بعد آمد ذات ملوکانه بامستقبلین لطف و شفقت نموده بعطف هرات عزیمت کردند و در شین دند از طرف قطعه عسکری طلاب معارف مامورین و اهالی بااگر مجوشی زیاد استقبال شده ذات ملوکانه مستقبلین را مورد نوازش قرار داد و شب ۱۰ حمل دو هوتل شین دند تشریف داشتند شب مذکور معاریف و معززین شین دند جوقة جوقة بعضی و اهل حضرت همایونی شرفه یاب میشدند.

اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی باتعمین ودقت شاہانہ راجع بہ ساختن بند ویر چاروہ
کچکی از متخصمین استفسار فر مرده ونظریات آنہا راسم می فرما بند

اعلیٰ حضرت معظم ہمایونی خیر
 مقام یکی از مو سفیران است۔ کان
 شدگان منطقہ نادعلی را کہ بحضور
 ہمایونی مشرف شدہ است قبول
 فرمودہ و با او ملاطفت و احوال
 بررسی می فرمایند

ذات اعلیٰ حضرت ہمایونی در روی نقشہ مرتبہ و وقتیت بند کجکی و پرچا وہ آن را اعطائے میفرمایند

اعلیحضرت همایونی به روز ۱۰ حمل با مامورین و معارفین شین دند وداع نموده ساعت ۵ و ۹ دقیقه قبل از ظهر بطرف هرات حرکت فرمودند در عرض راه مامورین و معارف حکومت ادرسکن موکب پادشاه مهربان خود را بکمال صمیمیت استقبال و پذیرائی نمودند، موکب شاهانه ساعت ۱۱ و ۵ دقیقه روزمذکور بمیدان هوآنی هرات مواصلت و حین ورود ذات ملوکانه قیرهای توپ بعمل آمد و در آنجا عساکر شاهانه، مامورین، معارف، مشایخ و اهالی هرات موکب ذات ملوکانه را با گرمجوشی پذیرائی نمودند .

و فتنیکه موکب شاهانه بشهر رسید عساکر، متعلمین، معزین، معارف و طبقات اهالی شهر و اطراف هر دو طرف جاده صف بسته احترام بجا آوردند و ورود موکب شاهانه بفر توپها بدرقه شد ذات همایونی از برابر صفوف مستقبلین عبور نموده در هر حصه با آنها تفقد خاص میفرمودند درینوقت یکی از شاگردان معارف بوکالت سائره تهلین بیانیه خیر مقدم ایراد نمود — جادهها با بیرقها و رواقهای مجلل زیبایی خاص گرفته بودند درین اثنا شماره های فوق العاده روزنامه اتفاق اسلام که مزین بفتوی اعلیحضرت همایونی بود ذریعه مدیریریت مطبوعات توزیع شد. ذات شاهانه همگانرا طرف لطف و نوازش قرار داده بهوتل پارک زول اجلال فرمودند شب ۱۱ حمل درهوتل پارک تشریف داشتند .

روز دیگر اعلیحضرت معظم همایونی دعوت چاشت دارالحکومه کی را قبول فرمودند. عده زیادی از سران قوم، علماء، مشایخ، مامورین و صاحب منصبان نیز حاضر بودند پس از صرف طعام شاغلی محمدعلی قاضی زاده سرمنشی شورای ملی معروضه مبنی بر خیر مقدم و احساسات شاه دوستی حاضرین و کافه رعایای هرات بعرض رسانیدند که با کفایت دنیای متوالی بدرقه میگرددید. اعلیحضرت معظم همایونی باالمقابل چنین ارشاد فرمودند .

من احساسات نیک شمارا تقدیر مینمایم و از خداوند بزرگ سعادت شمارا می طلبم . سه سال قبل در راه مسافرت به اروپا بعلت عارضه چشم و کمی وقت نتوانستم بهرات توقف نمایم بنابراین خاطرۀ نیک و برجسته که از محبت و صمیمیت شما عزیزان داشتیم اینک بلائذ از آنجا نمودیم تا این خطه علم و معارف و دانشرا از نزدیک مشاهده کنیم هرات در تحول و پیشبردشئون اجتماعی و ملی چه در زمانهای گذشته و چه در وقت حاضر سهم بزرگ و بارزی داشته و ثابت است که این سرزمین برای تکامل و قبول فرهنگ و مدنیت مصلحت نیز استعداد ککلملی دارد و نیز یقین و ائق داریم که استعداد طبیعی این خاک و هوش و ذکاء افراد این دیار برعاشر مدنی و نهضت های اجتماعی دخالت عمیق و موثر دارد پس شما باید ازین استعداد سرشار و خویش استفاده شایانی نموده خوت مادی و لیاقت فطری خودرا در راه توسعه صنعت و عمر افت کشور خود افغانستان بیشتر بکلر ببندازید تا بخواست خداوند (ج) و در اثر زحمات و مساعی و بکار بردن استعداد فطری شما وطن بمسارج عالی ترقی نایل گردد .

نارخداوند. متعال استدعای نمایم که باشمایاری کنند تا با حکومت خود بیشتر ازین
ممکن و همینا گردید. و در حصول آمال دولت که بهبود شما و تمام افراد کشور بر آن
مضمر است سعی و مجاهدت نمایند.

ذات شهبازی بیاعت دویم روز مذکور به گبازر گناه شریف (آرامگاه حضرت
خواجه عبدالله انصاری رحمه الله علیه) تشریف فرما شدند و بر روان پاک آن عارف کامل
و بروح اعلی حضرت امیر دوست محمدخان مرحوم فاتحه خواندند. بعداً کتیبها و آثار تاریخی
بقعه شریف و صندوق هفت قلم را که یکی از صنایع ظریفه و تاریخی و نماینده مدنیت و صنعت
بزرگ این سرزمین باستانی است یکایک ملاحظه فرمود. و راجع به حفظ آثار و مینیا تور
رواقه مبارکه بد شاعنی کفیل نایب الحکومگی هدایاتی اعطا فرمودند و پس از صرف
عصریه و ادای نماز شام در مهمانخانه گبازر گناه شریف بقرار گناه شاهی معاودت فرمودند
و شب دعوتی را که از طرف شاعنی کفیل دار الحکومگی که در پیغ شاهی ترتیب گردیده بود
قبول فرموده به آنجا تشریف بردند.

روز ۱۱ حمل اعلی حضرت همایونی از قرار گناه سلطنتی حرکت فرموده رسم گذشت
عساکر هرات و بازگشای عسکری را معاینه فرموده تعلیم و تربیه یک قطعه عسکر را
از نزدیک مورد بررسی قرار دادند.

بسیاست ۶ بعد از ظهر ذات همایونی بناهای تاریخی شهر هرات را ملاحظه فرموده
و به اماکن ذیل تشریف بردند.

(۱) مسجد جامع بزرگ شهر هرات که از بناهای عصر سلطان غیاث الدین غوری میباشد
و در عصر فرخنده اعلی حضرت همایونی کاشی کاری آن بطرز قدیم تجدید شده است
در باره قسمت باقیمانده ترمیمات نیز به شاعنی کفیل نایب الحکومگی هدایات لازم دادند.
(۲) زیارت خرقه مبارکه.

(۳) مقبره وزیر معروف زمان سلطان حسین میرزا و تعمیر مقبره علی شیر نوائی.

(۴) مصلاهای تاریخی که نماینده عظمت و شکوه باستانی هرات است.

بعد از مراجعت ذات همایونی گناه در قرار گناه شاهی طلاب منتخبه معارف و مشو بین
فخر المدارس را بحضور شاهانه بنییرفته در زمینه علم و عرفان و خدمتیکه ازین ناحیه
بوطن می توان نمود به آنها توجه و ایرادات قیمندی فرمودند ذات ملو گناه
شب ۱۲ حمل دعوت تجار هرات را که به نمایندگی شاعنی حاجی محمد هاشم خان در هرات
یارک ترتیب شده بود قبول فرمودند و شب دزلمقامتگاه شاهی تشریف داشتند.

روز ۱۳ ذات همایونی وکلای شورای ملی هرات را بحضور شاهانه شان پذیرفتند
و معروضه منبئی بر سیاسی کناری و امتنان مردم نسبت به توجهات حکومت متبوعه بقرض

ذات همایونی برای در نظر گرفتن تدابیر آینده در منطقه کاربرد کجکی
هدایات میسر ما یند

ترقی و تعالی مملکت از طرف محمد ابراهیم و کیل کنده هرات فرأت گردید که جمله مورد لطف و تفقد شاهانه واقع شدند .

بعداً ذات ملوکانه بقارم زراعتی تشریف برده و نقاط لازم را معاینه فرمودند و بساعت ۱۲ و نیم مجدداً به گسازرگاه شریف تشریف برده و آرامگاه حضرت خواجه عبدالله انصاری را بار دیگر زیارت نمودند و غذائی چاشت را که از طرف شاغلی میر صاحب کابازرگاه شریف ترتیب شده بود در آنجا صرف نمودند .

ذات شاهانه حین مراجعت از گسازرگاه شریف موسسه برق شهر هرات ، کلوپ عمومی معارف ، صنایع دستی اطفال کودکان ، عمارت جدید دارالعلوم مکی و ستاد یوم جدید را ملاحظه و هدایات لازمه به نائب الحکومه اعطا نمودند .

ذات شاهانه دعوت عصریه زارعین را که بنمایندگی شاغلی مختار زاده وهم دعوت شب را که از طرف هیئت زارعین بنمایندگی شاغلی حاجی احمد قلی خان ترتیب یافته بود قبول فرمودند . اعلیحضرت همایونی روز ۱۳ حمل ساعت ۱۱ و ۴ دقیقه شفاخانه اکسریز (بالاخصار قدیم) مزار حضرت عبدالله بن معاویه و آرامگاه میر حسین سادات مؤلف نزحتمه الارواح و زاد المسافرین و کنزالموز را که یکی از مؤلفین معروف وطن بودند و زیارت حضرت ابوالقاسم بن جعفر بن محمد بن امام زین العابدین (رح) و تعمیرات تانک بطرول را شنیدند . ذات شاهانه به نوین تشریف فرما شده دعوت چاشت خلیفه صاحب نوین را قبول فرمودند و بساعت ۵ از آنجا حرکت نمود . بیاب شیدائی که یکی از مواضع تاریخی شهر هرات است عصریه را صرف فرموده و بساعت ۷ و نیم بقرارگاه شاهی معاودت نمودند لیل ۱۴ حمل ذات شاهانه دعوت شاغلی محمد کریم رئیس شرکت آنجا دبه هرات را پذیرفتند .

روز ۱۴ حمل ساعت ۱۵ و ۹ دقیقه موکب شهر یاری بطرف حکومت اوبی حرکت نموده و ساعت ۶۱ در زمان آباد واصل شدند و دعوت چاشت را که از طرف شاغلی محمد زمان الکوزائی نماینده زارعین ترتیب شده بود بایک عده هم رکابی و معارف آنجا صرف نمودند بساعت یک و ده دقیقه از زمان آباد حرکت فرموده و ساعت ۳ موکب همایونی وارد حکومت اوبی شدند . اهالی و طلاب معارف مقدم ذات شاهانه را با کمال مسرت پذیرائی کردند . بعداً موکب همایونی بطرف هوتل چشمه اوبه که یک موضع شاداب و خوش منظری است نزول اجلال فرمودند و شب در آنجا تشریف داشتند دعوت شاغلی حاجی عطا الله ارباب زاده رئیس تصفیه شرکت هارا که در همان موضع ترتیب گردیده بود پذیرفتند . روز ۱۵ حمل ذات شاهانه از هوتل چشمه (اوبی) بطرف چشت شریف حرکت فرموده و در آنجا (مزار خواجه گان) چشت شریف را زیارت نموده دعا خواندند — اعلیحضرت

هما یونې ساعت ۱۲ به پل شیر خاج تشریف برده محل مذکور را از نقطه نظر امکانات احداث بند بر هریرود مطالعه فرمودند ساعت چهار به تخت (پای چنار) واقع چشت شریف که موضع خوش آب و هوا می باشد موصلت نمودند به ساعت ۷ مجدداً در هوتل چشه اوبی معاودت نمودند در موضوع چشت شریف و قصبات بین راه موکب شاهانه از طرف اهالی به گرمجوشی زیاد استقبال می نمودند و احساسات مردم با الطاف ملوکانه مقابله میگردید . روز ۱۶ حمل ذات شهر یاری از موضع شکار گاه طاغمه مربوط حکومتی پشتون زرغون دیدن کردند در آنجا مقدم — شهر یاری با مسرت و گرم جوشی زیاد از طرف اهالی پذیرائی گردید ساعت یک و سی دقیقه پس از صرف چاشت موکب ملوکانه به هرات معاودت نموده و شب در هوتل پارک توقف نمودند . ذات شاهانه روز ۱۷ حمل به ساعت ۹ و ۳۰ دقیقه صاحب منصبان عسکری را بحضور شاهانه شان پذیرفته در باره وظایف شان و صا پای قیمتداری گوشزد فرموده و بعداً با علما ، مامورین ، معارف ، مشایخ و کافه اهالی که همگان منتظر ورود ذات شاهانه بودند پس از استماع معروضه جاوی تمثیلات و احساسات نیک مردم هرات و جوابیه ذات شاهانه به معروضه و دا عیبه محتسوی خورسندی ذات شاهانه از پیشرفت های شقوق مختلفه آن و لا موکب ملوکانه جانب کرخ عزیمت نمود چینیکه از شهر هرات عزیمت میفرمودند بناغلی کفیل نایب الحکومه گئی هرات و رئیس شاروالی را حضور ملوکانه پذیرفته و راجع به آرامگاه سلطان حسین مبرز را شهریار معارف پرور افغانستان و مقبره امیر علی شیر نوائی وزیر نامدار او که روبه انهدام گذاشته است اوامر و هدایات مفصل دادند ساعت ۲ و ۲۰ دقیقه از میان صفوف عساکر و اهالی که در دو طرف جاده صف بسته بودند جانب کرخ عزیمت فرمودند .

ساعت ۳ و ۲۰ دقیقه به کرخ تشریف فر ما شدند اهالی کرخ و طلاب معارف موکب ملوکانه را با مسرت زیاد استقبال نمودند و اطفال معارف ترانه های جذابی قرأت نمودند که هر یک مورد الطاف شاهانه قرار گرفت ذات شاهانه به مقبره صوفی اسلام حضرت سید عبدالواحد شهید که یک تن از مجاهدین و مدافعین وطن بودند تشریف برده دعا خواندند شب مذکور دعوت حضرت صاحب کرخ را قبول فرمودند .

ساعت ۴۵ ر ۸ — ۱۸ حمل از کرخ حرکت و در سر بند کوتل سبک مقدم هما یونې از طرف جم غفیری از مردم و حکمران یادغیسات استقبال گردیده و هراتی شیرین سخن یک قطعه استقبالیه را قرأت نمود . چون کوتل سبک مناظر دلفریبی داشت ذات شاهانه چند ساعت در آنجا توقف فرموده و از موضع متعدد عکس برداری نمودند و پس از صرف طعام به ساعت یکتیم مجدداً حرکت نموده و ساعت ۲ و ۴۵ دقیقه به قلعه نو رسیدند اهالی و طلاب معارف موکب شاهانه را بخوشی زیاد استقبال میگردند .

پادشاه محبوب ما از ساعت ۷:۱۵ با شاغالی رئیس زراعت و مدیر جنگلات هرات موضع بسته لقا مشاهده و هدایات لازمه به آنها اعطا فرمودند. موکب شاهانه شب در قلعه نونوف و دژین شب دعوت معززین را پذیرفتند. بتاريخ ۱۹ حمل اعلیحضرت معظم همایونی جمعی از مالداران و تجار بادغیس را بحضور شاهانه پذیرفته و یک سلسله وصایا و ارشادات قیمته داری در اطراف محافظه علف چرها را توسعه و تکثیر مالداران و طریق زراعت للمی گوشزد نمودند. راجع به اصلاح و بهتر ساختن کرک که از پیداوار نفیس و مشهور هرات است به کفیل نائب الحکومت مگنی هدایات لازمه اعطا فرمودند. اعلیحضرت همایونی ساعت ۱۱ از قلعه نونوف حرکت فرمودند در بین راه اهالی قراء و طلاب معارف موکب شاهانه را با سرور و حرارت زیاد استقبال نمودند. ساعت ۳ و ۳۰ دقیقه ذات شاهانه به حکومت بالا مرغاب وارد گردیدند. اهالی و طلاب معارف مقدم ذات شاهانه را با مسرت تمام استقبال می نمودند. مستقبلین را ذات شاهانه با لطف خاص افتخار بخشیدند. در اینجا شاغالی حاکم اعلی میمنه و شاغالی قومندان عسکری مزار شریف میمنه که بغرض استقبال آمده بودند بحضور اعلیحضرت مشرف گردیدند. روز ۲۰ حمل ذات ملوکانه زمین داران و مالداران بالا مرغاب را بحضور شاهانه پذیرفته راجع به تکثیر مالداران نگهبان علف چرها و طریق زراعت للمی به ترتیبیکه طراوت زمین از بین نرود به آنها توصیه فرموده و هدایت دادند و با شاغلو کفیل نائب الحکومت مگنی و قومندان عسکری و معارف هرات که موکب شاهانه را تا اینجا مشایعت میکردند و هم چنان با اعزه و معارف بالا مرغاب وداع فرمودند. ساعت ۸ و ۴۵ دقیقه جانب فیضار عزیمت فرموده به ساعت ۱۰ و ۴۵ دقیقه ذات شهر یاری به علاقه داری (غور ماچ) که آخرین منطقه مربوط هرات است رسیدند. در اینجا اهالی مقدم شاهانه را با مسرت و حرارت استقبال نموده و بر از احساسات نمودند.

میمنه:

موکب شاهانه که با فرهای توپ بدرقه می شد در حصه سرحد حکومت اعلی میمنه از طرف یک قطعه عسکری به شمول موزیک و اعزه و اکابر میمنه استقبال شد و معروضه های خیر مقدم خوانده شد. اعلیحضرت معظم همایونی صفوف مستقبلین را عبور نموده و همه را مورد لطف شاهانه قرار دادند. ذات شاهانه در میان راه بزار آلتی عزیزان که مشهور به (اصحاب کهنف) هستند تشریف فرما شدند و دعا خواندند. ساعت ۱۲ و ۳۰ دقیقه در منطقه سرچشمه (چیچک تو) از طرف اهالی مقیم آنجا احساسات سرشاری جلو موکب همایونی ابراز گردید. و آنها بنوازش ملوکانه افتخار یافتند. ساعت یک و ۳۰ دقیقه موکب ملوکانه به فیضار وارد شده و عده زیادی اهالی این جا با یک قطعه عسکری ورود شاه محبوب خود

را استقبال کرده و خیر مقدم عرض نمودند. طلاب معارف ترانه‌های شاه دوستی خواندند. اعلیحضرت معظم همایونی مستقبلم را مورد لطف و نوازش شاهانه قرار داده و در باغ عمومی به قرارگاه شاهي نزول اجلال فرمودند. شب را در قیصار تشریف داشتند و دعوت اهله و سران قیصار را پذیرفتند.

۲۱ حمل موکب شاهانه از حکومت قیصار جانب میمنه حرکت فرمودند. در عرض راه خورد و بزرگ علاقه‌داری المار و حکومت پشتون کوت موکب شاهانه را با کمال مسرت و گرمجوشی استقبال نموده و مورد لطف و تفقد شهر یاری قرار یافتند. ساعت ۱۲:۵۰ دقیقه این روز به شهر میمنه که جاده‌های آن بار و اقهای اعزازی پرچم هری سهرنگه ملی و بیرق‌های شاهي مزین بود مواصلت نمودند. در اینجا مقدم همایونی به قیصرهای توپ بدرقه گردیده و متعاقباً قطعات اردوی شاهانه مراسم لوی سلامی را با موزیک بجا آوردند. حینیکه موکب پادشاهی بصنوف طلاب معارف مواصلت نمود یکی از شاگردان معروضه خیر مقدم قرائت نموده و طلاب مورد لطف شاهانه قرار گرفتند. شادمانی و شادمانی میمنه به کفایت اهالی شهر خیر مقدم و خوش آمدید بپرز رسانیده و از خدمتیکه اعلیحضرت شهید سعید و اعلیحضرت همایونی و امام معظم شان که هر کدام بنوبه خود برای افغانستان انجام داده اند اظهار شکران و قدردانی نمودند.

ذات ملوکانه خطاباً بر رئیس شاروالی و اهالی چنین فرمودند: «ما از حسن نظر و احساسات شما تشکر میکنیم و سعادت شمارا از خداوند متعال میخواهیم افراد خانواده ما بجز ادای وظایف ملی و تکالیف وجدانی خود چیز دیگری نه نموده‌اند چون اراده خداوند متعال بود که افغانستان از سیطره دوره انقلاب آزاد شود. خداوند بزرگ خانواده مارا وسیله این اقدام خیر گردانید ساکنین میمنه و باقی نقاط افغانستان نزد ما یکسان است از بعد راه تکلیف احساس نمیکنیم همیشه شمارا آرام و آسوده مشاهده می‌کنیم خیلی مسرور میشویم اراده داشتیم اهالی این سرزمین را از نزدیک دیده از احوال ایشان مستحضر شویم. اللهم الحمد این آرزوی ما عملی شد و امید داریم در اثر توجهات دولت و همکاری مردم افغانستان عزیز آینده بهتر و مسعود تری را استقبال کنند»

مدیریت مطبوعات میمنه شماره فوق‌العاده چریده ستوری و قطعات تمثال فرخنده همایونی را که بصورت جداگانه طبع نموده بودند بمردم توزیع کردند.

مقایسه وضعیت عمومی شهر:

اعلیحضرت همایونی روز ۲۲ حمل ساعت ۳:۰۰ دقیقه عصر در حالیکه شاغل و حاکم اعلای میمنه و شاغلی محمد گل قوماندان عسکری هزار و میمنه شرف معیت شاهانه را داشتند از جاده‌ها و وضعیت عمومی شهر دیدن فرمودند. شاغلی سید عبداللہ نائب الحکومه هزار شریف

کاسه پلہ کچھکی در بنجارا ضلع اسیما کہ آب غالب بز جاوہ رسیدہ و جمیل بز کٹ تشکیل دلاہ

که به استقبال همایونی به میمنه آمده بودند در اینجا بحضور ملوکانه مشرف و عرض احترام و خیر مقدم بجا آوردند ذات شهریاری شب مذکور در قرار گناه شاهی در میمنه استراحت داشتند .

در دعوت شاروالی میمنه به عده از معارف میمنه که بافتخار ورود شاهانه دعوت شده بودند شرف صحبت اعطا کردند ذات شاهانه از احساسات شاه دوستی آنها اظهار رضایت نمودند و فرمودند که « این خاطره ها هرگز فراموش من نمیشود . » اعلیحضرت همایونی آنها را بوحث عملی و همکاری با حکومت در اجرای پلانهای اصلاحیه که دولت پیشرو دارد توصیه فرمودند و دعا کردند که خداوند متعال به ملت و حکومت در این اعمال و آرزو توفیق اعطا فرماید .

ذات شاهانه ضمناً نسبت تولید برق آبی برای شهر میمنه اصلاح و تعدیل نقشه شهر و تسریع کار آن به وظیفین امور هدایات لارمه اعطا نمودند عده از اکابر و اعززه میمنه را در قرار گناه شاهی پذیرفته و صایای قیمتداری راجع به اتحاد و اتفاق توحید نظر و عمل بایشان گوشزد فرمودند .

ساعت ۹ صبح ۲۳ حمل ذات شهریاری صاحب منصبان عسکری را بحضور مبارک شهریاری پذیرفته در اطراف وظایف مقدس عسکری ارشادات و وصایای قیمتداری بانها گوشزد فرمودند ساعت ۱۰ دقیقه با معارف و مامورین و سائر اهالی شهر که دو طرف جاده عرض خدا جافظی صنف بسته بودند و داغ نموده طرف شهر غان رهسپار شدند . و بساعت ۱۱ موکب ملوکانه به شیرین تکاب رسیده در اینجا به افتخار ورود شاهانه روانه قهای مجملی برافراشته شده بود اهالی در حالیکه در دو طرف جاده صنف بسته بودند از ذات اشرف ملوکانه استقبال بر حرارتی نمودند در دولت آباد (قوم قل) نیز مقدم همایونی با حرارت و گرمجوشی زیادی استقبال گردید .

ساعت ۳۰۲ دقیقه بعد از ظهر موکب ملوکانه به شهر اندخوی موصلت فرمودند . جاده های شهر اندخوی بار و افهای اعزازی که ترتیب شده منظره زیبایی بخود گرفته بود و مقدم ذات شاهانه در اینجا از طرف يك قطعه عسکری . مامورین طلاب معارف ، و سائر اهالی که تا فاصله زیادی در دو جانب راه منتظر دیدار شاه محبوب خود بودند با کمال خوشی و مسرت استقبال گردید . ذات شاهانه طعام چاشت را که از طرف بای های اندخوی ترتیب گردیده بود در عمارت حکومتی صرف نمودند پس از آنکه معزین و بای های اندخوی بحضور ملوکانه شرفیاب گردیدند ذات ملوکانه ساعت ۳۰۳ دقیقه از اندخوی جانب شهر عان حرکت فرمودند در منطقه (بغز قم) که حد فاصل میمنه مزار شریف است شاغلی نائب الحکومه که پس از باریابی بحضور شاهانه در میمنه مرخص شده بودند با جمعی از معارف مزار شریف در اینجا موکب همایونی را استقبال کردند .

ساعت ۴:۰۶ دقیقه عصر اعلیحضرت معظم همایونی به شبرغان مواصلت نموده از جانب مامورین و سائر مردم با منتهای صمیمیت و سرور استقبال گردیدند ذات ملوکانه شب ذرهوتل شبرغان توفیق داشته و دعوت بیاروایی را پذیرفتند در آنجا بناغلی خاکم سریل باجمعی از معاریف و اعزه که باستقبال موکب ذات شاهانه حاضر شده بودند بحضور اشراف ملوکانه مشرف گردیدند.

موکب ملوکانه ساعت ۱۵:۰۹ دقیقه ۲۴ حمل بقصد مزار شریف حرکت فرمودند. موکب همایونی ۳۰:۱۰ دقیقه به آنچه مواصلت نموده و در اینجا مقدم ذات شهر یاری از طرف معاریف، تجار، اهالی و طلاب معارف در حالیکه ترانه و بیابیه های خیر مقدم ایراد میگردد با کمال مسرت استقبال گردید از طرف افاغنه جدران مقیم آنجا اتن ملی صورت گرفت موکب ملوکانه ساعت یک و ۸ دقیقه طرف مزار روانه و ساعت ۲:۵۰ دقیقه در دهمادی مواصلت نموده و از آنجا مستقیماً به میدان تعلیم گاه که تمام فرقه عسکری منتظر ورود ذات شاهانه بودند روان گردید و وصول ذات شاهانه به منابل صفوف عساگر به فیر توپ آغاز گردید رسم تعظیم را عساگر شاهانه به جا آوردند و سلام شاهی ذریعه موزیک نسواخته شد. اعلیحضرت همایونی صفوف عساگر را عبور و آنها را مورد لطف و تفقد شاهانه قرار دادند بعد جاب شهر مزار شریف حرکت نمودند. از حصة خواجه آب جوش نامزار حضرت شاه اولیا مامورین. طلاب معارف و اهالی در دو طرف جاده که بار واقفای مجللی تزئین گردیده بود صیف بسته و بای صبری زیاد انتظار دیدار شاه محبوب خود را می کشیدند حین نمودار شدن موکب ملوکانه مستقبلین با هلهله و شادی و جوش و خروش زیاد مقدم شادانه را پذیرائی نموده دسته های گل نثار مقدم شاه جوان مینمودند و از هر طرف نعره های (زننده باد اعلیحضرت) (زننده باد مهمان عزیز ما) بلند گردید معروضه های خیر مقدم قرأت شد و شماره فوق العاده روزنامه بیدار که به تمثال فرخنده شهر یاری زینت یافته بود از طرف مدیریت مطبوعات به مردم توزیع گردید.

اعلیحضرت معظم همایونی مستقبلین را با لطف و نوازش شاهانه افتخار بخشیده و از بین صفوف مردم عبور نمودند و از مدخل نظر گاه به مزار حضرت شاه ولا یتماپ داخل شدند ذات شاهانه باذوات معیتی و ملتزمین رکاب به مزار خلیفه چهارم (رض الله تعالی عنه) دعا نمودند حین مراجعت ایشان های روضه مبارکه معروضه خیر مقدم و دعائیه به حضور اشراف ملوکانه قرأت نمودند.

ذات شاهانه به موقف شاهی در باغ حضور نزول اجلال فرمودند درین جا طلبات مکتب نسوان مزار شریف معروضه خیر مقدم و ترانه ها خوانده دسته های گل نثار مقدم شاهانه نمودند که باعث مسرت همایونی گردید و ایشان را مورد تفقد و لطف خاص شاهانه قرار دادند اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۱۲:۴۰ دقیقه بعد از ظهر در عمارت (کوئی ما بین)

واقف در باغ حضور علما، مشایخ مزار شریف را که توسط شیاعلی نایب الحکومه حضور ملوکانه معرفی میگردد دیدند شرف ملاقات بخشید شیاعلی مولوی محمد امین آزاده رکن جمعیت العلماء بیانیة جذابی مینوی بر شاه دوستی و تهنیت از ورود میارک ذات ملوکانه بمنار شریف ابراز نمود. حضار مورد لطف و نوازش شاهانه واقع شدند. ذات شاهانه از احساسات پاک علمای کرام ممنونیت فرموده از شادان سودمندی ایراد فرمودند سپس جمعی از معزین و سران شهر مزار شریف بحضور شهریاری مشرف و باریاب گردیدند و هر کدام بواسطه شیاعلی نایب الحکومه معرفی می شدند شیاعلی هلال الدین بدری و کیل مجلس مشوره بیانیه مملو از احساسات شاه دوستی و اظهار خورشیدی از تشریف آوری ذات شاهانه بمنار شریف ابراز نمود و حاضرین مورد تقدیر و لطف ذات ملوکانه قرار گرفت.

بعد مامورین ملکی و رؤسای موسسات ملی در حالیکه توسط شیاعلی نایب الحکومه بحضور ملوکانه معرفی شدند. شیاعلی محمد ابراهیم کامروی بوکالت جمله مامورین بیانیة خیر مقدم ایراد نموده و حضار مورد لطف همایونی قرار گرفتند.

اعلیحضرت همایونی ارشادات و نصایح سودمند و قیمتمنداری به ایشان گوشزد فرموده از خداوند متعال توفیقات خدمت برای مامورین و منسوبین دولت خواستند.

در آخر هیئت تدریسی و بعضی از معلمین صنوف عالی مدرسه اسدی به حضور اعلیحضرت مشرف گردیده و از جانب شیاعلی محمد اسلام سرمدرس مدرسه موصوف بیانات جذابی ایراد شد و کلمتکسیون مقالات و اشعار که نسبت به ورود ذات ملوکانه از طرف هیئت تدریسی و معلمین مدرسه تهیه شده بود بنام ارمغان اسدی بحضور پادشاه محبوب خود تقدیم نمودند.

خوانین و معزین مر بوط حکومت کلان بلخ نیز به حضور اعلیحضرت شهر یاری مشرف گردیده و از لطف و نوازش شاه سر فراز گردیدند.

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت یک بعد از ظهر با هیئت معیتی خویش برای بازدید موزه مزار شریف بعمارت موزه تشریف فرما گردیدند و دعوت چاشت شر والی را پذیرفتند و پس از صرف طعام باقا متسکاه شاهی تشریف فرما گردیدند. فرمای آنروز نندارتون مصنوعات مزار شریف را معاینه فرموده و راجیح به پیشرفت و بهتر ساختن مصنوعات آنجا توصیه نمودند بعد از ذات ملوکانه به موضوع که تعمیر لابراتوار نباتی و حیوانی زیر نظر بود تشریف برده محل لابراتوار را انتخاب فرموده به شیاعلی رئیس مستقل زراعت هدایات لازم دادند سپس بازار جدید را که بطرف دشت شادیان تمديد شده است معاینه فرموده بقرارگاه شاهی عودت نمودند و ساعت یک ۵۰ دقیقه ذات شاهانه به هدایای تشریف فرما گردیدند از قشله قلعه جنگی و میدان طیاره دیدن نمودند و به شیاعلی فرقه مشر مزار شریف هدایت لازمه داده تعلیم و تربیه یک قطعه عسکر سوار و پیاده را از نزدیک بررسی فرمودند.

ساعت ۳ و ۵ دقیقه جانب چشمه شفا حرکت فرموده موضع مذکور را از حیث امکانات احداث کدوم بند تحت مطالعه گرفتند بدمعاینه مجدداً جانب دهسادی عزیمت فرمودند و شب در قرار گاه شاهی استراحت داشتند. ذات شاهانه بقصد عزیمت جانب ولایت قطغن از اقامتگاه شاهی حرکت فرموده و از برابر صفرف عسکر که رسم تعظیم را بانواختن موزیک و فیر توپ انجام آ آوردند گذشتند بعد از مقابل صفوف عنما، معزین و مامورین و اهالی عبور فرموده و با همگان وداع نمودند ذات ملوکانه از مهمان نوازی هی مردم ولایت مزار شریف اظهار مسرت نموده حاضرین را مورد لطف قرار دادند.

سپس سواری موتر از مقابل صفوف رعایای شاهانه عبور نموده به زیارت روضه شاه ولا یتساب کرم الله وجهه رفتند ذات ملوکانه پس از اتحاف دعا بزیارت روضه شریف با هیئت همراهِ کابلی جانب (خلم) عزیمت کرده و به ساعت ۱۲ و ۴ دقیقه به آنجا مواصلت نمودند. در خلم و کب ملوکانه از طرف مامورین علما معزین و سایر اهالی به کمان مسرت پذیرائی گردیدند ذات شاهانه پس از قبول سلام مستقبلین را با لطف خاص شاهانه سرافراز گردانیدند بعد به عمارت (باغ جهان نما) نزول اجلال فرمودند. طعام چاشت را در باغ جهان نما که از طرف موسسار ملی ترتیب شده بود صرف نموده و ساعت ۲ و ۴ دقیقه جانب قندز حرکت فرمودند. پس از عزیمت شاهانه حکمران و بعضی از مامورین سمنگان که به خلم حاضر شده و از آنجا تاخیر آباد موکب شاهانه را مشایعت کرده بودند مرخص گردیدند.

اعلیحضرت معظم همایونی با اعضای معینی و ملتزمین رکاب شاهانه در حد یل جدید (چهار دره) واصل شدند و از طرف شاغلی نایب الحکومه ولایت قطغن و شاغلی قوماندان عسکری و یک قطعه عسکر و موزیک و جمعی از اهالی استقبال گردیدند. در کمیکه در کنار رودخانه برافراشته شده بود ذات شاهانه ساعتی توقف نموده طعام چاشت را که از طرف شرکت پنبه تهیه شده بود صرف فرموده و جانب قندز حرکت کردند.

مواصلات به قندز

ساعت ۳ و ۵ دقیقه موکب ذات شهر یاری به قندز مواصلت کرده عساکر شاهانه، طلاب معارف شاگردان مدرسه تخارستان کارگرهای شرکت پنبه کلانان قندز، تالقن، قلعه ذال، بقلان خان آباد و حضرت امام (رح) و مامورین حکومت کلان قندز حکومت خان آباد و شرکت پنبه در دو طرف جاده صف بسته و هر آن ورود پادشاه محبوب خود را انتظار می کشیدند. ذات همایونی از موتر فرود آمدند رسم تعظیم و احترام شاهانه با سلام عسکر توام با موزیک و فیرهای توپ بجا آورده شد سپس طفل خرد سائی مقاله خیر مقدم فرات نمود که طرف توجه و لطف همایونی واقع گردید. متعاقباً یکی از شاگردان خردسال مکتب شرعیه تخارستان

تونل آبیاری بند کجکی: این تونل علاوه از تونلی است که برای قوه برقی درموازی آن داخل کوه کشیده شده است.

بیانیه ایران کرد ذات شاهانه صفوف مستقبلین رایکی بمد دیگری عبور نموده حاضرین را مورد لطف و تفقد خاص شاهانه قرار دادند .

در آستانه درب کلوب شرکت پنبه طفل بسیار خرد سال بیانیه خیر مقدم از حافظه ایراد نمود که بسیار شیرین و پر لطف بود ذات اشرف ملوکانه این طفلک را با کمال شفقت در آغوش شهر یاری گرفته روی او را بر سیده و لطف و تفقد بسیار فرمودند .

ذات همایونی پس از ساعتی توقف در قرارگاه شاهی ساعت ۴ و نیم جانب (گورتیه) تشریف بردند باغ ذخیره شرکت پنبه و بل جدید عقلا ن را که پر رودخانه عقلا ن بنا یافته بود معاینه نموده ساعت ۶ و نیم به قرارگاه شاهی مبادت فرمودند .

اعلی حضرت معظم همایونی ستاد یوم قندز تعمیر جدید شاروالی و بالا حصار قند زرا معاینه نموده و محل ساختمان عمارت لابرا نوار نباتی و حیوانی را تعیین فرمودند ذات شهر یاری بعد ملاحظه ستاد یوم گله اسپ های تریه شده را که در آنجا حاضر کرده بودند دیدن فرمودند سپس به شرکت پنبه وری تشریف برده دستگاهای آنرا یک یک دیده و مصنوعات ساخته و بافته دستگاهای مذکور را که در یک طاق بصورت نمونه نهاده شده بود ملاحظه فرمودند و ابراز مسرت کرده به بهبود آینه آن اظهار امیدواری نمودند بعد از معاینه عمارت جدید شاروالی فارم بزراعتی را ملاحظه فرموده محل ساختمان عمارت لابرا نوار نباتی و حیوانی را تعیین نمودند و راجع به تقویه فارم هدايات لازمه دادند ذات شاهانه بالا حصار قندیم و مخروبه قند زرا مشاهده فرموده و درباره امکان تسطیح و آماده ساختن آن برای بعضی پروژه های دیگر به مامورین مربوطه هدايات لازمه اعطا نمودند ساعت ۵ و نیم به اقامت گناه شاهی در کلوب شرکت پنبه عودت فرمودند فرمای آن ساعت ۱۰ و نیم ذات اشرف ملوکانه از اقامت گناه شاهی به ستاد یوم و دوره شهر قندز تشریف فرما شدند در اطراف این میدان کمپهای زیادی از طرف حکومت کلان قندز تعلقان و حکومت محلی خان آباد حضرت امام (رح) قلعه زال شرکت پنبه، پشتونستانی های مقیم قندز، مهاجرین و غیره فاصله به فاصله نصب گردیده بود که مخصوص و مجملیکه برای مهمان عزیز اعنی ذات همایونی برافراشته شده بود از دور نظیر ربانی می کرد .

درین میدان قریب سی هزار نفر از قندز و سایر نقاط ولایت قطن باجمعی از محترمین و معاریف شهر مزار شریف اجتماع نموده و مردسته به مرتبه های اطراف این میدان موضع گرفته بودند و موکب پادشاه محبوب و مهربان خود را انتظار می کشیدند و رود ذات اشرف همایونی با قیرهای توپ ابلاغ گردید و در رسم سلام و احترام توسط یک دسته عسکر و موزیک به جا آورده شد همینکه ذات شاهانه به کمپ شاهی واصل شدند مستقبلین با کف زدن های متد و صداهای (زنده باد پادشاه محبوب ما) اظهار احساسات نمودند درین ضمن شمارة

فوق العاده اتحاد که به تمثال فرخنده اعلیحضرت معظم همایونی مزین گردیده بود بین حاضرین توزیع گردید متعاقباً نمایشات ذیل آغاز یافت .

- ۱ - عبور یکدسته تراکتور های زراعتی
- ۲ - نمایش و گذشتن اسب های سواری به ترتیب حکومتی ها
- ۳ - مسابقه اسب دوانی بین اهالی قطن
- ۴ - آتن های ملی از طرف اقوام متعدد
- ۵ - سایر شطارت ها و سپورت های ملی

پس از ختم نمایشات ساعت یک ذات همایونی با جمع غفیری نماز را در صحن میدان ادا نمودند و بعد از ادای نماز و دعا بدرگاه خالق بینایز مجدداً بکمپ شاهی تشریف آورده و طعام چاشت را که هر یک از معززین شهر قندز در خانهای خود تهیه و مشترکاً در خوان نهاده بودند صرف فرمودند ساعت ۳ بعد از ظهر مسابقه های بزکشی شروع گردید به این ترتیب که در دفعه اول دوم و سوم سوار کاران مزاری و قطنی و دفعه چهارم در بین خود سوار کاران قطنی انجام یافت تمام این سپورت ها مخصوصاً بزکشی بسا هیجان آور و دلچسپ بود در ختم نمایشات شاغلی نایب الحکومه قطن بیانیه مبنی بر اتحاد و اتفاق رعایای شاهانه و اظهار خلوص و ارادات و صمیمیت مردمان ولایات قطن به حکومت و شاه محبوب شان ایراد و از جانب اعلیحضرت معظم همایونی مجاب گردید سپس ذات ملوکانه کمیها را یکی بعد دیگری ملاحظه نموده و در کمپ تالقان عصریه را صرف فرمودند .

در موقع معاودت از استادایوم ذات اشرف ملوکانه به حاضرین خطاب نموده چنین فرمودند این روز بانهایت خوبی و خوشی سپری گردید طوری که هرگز فراموش من نخواهد شد من به این گوشه وطن یک علاقه تاریخی دارم آن علاقه این است که پدر مرحوم ما اعلیحضرت شهید (رح) داشتند الحمد لله که من به تعقیب ارادات پدر خویش موفق می شوم و نتایج آرزوهای آن مرحوم را درین دیار مشاهده می نمایم در خاتمه اهالی از خلوص دل برای طول عمر پادشاه محبوب خود و موفقیت در آرزوهای ترقی خواهانه شاهانه دعا نمودند .

روز ۳۱ حمل اعلیحضرت معظم همایونی با مامورین قندز تالقان و دیگر حکومتی ها معززین و اهالی آنجا وداع فرموده جانب بگلان و بلخمرزی روانه شدند .

حینیکه موکب ملوکانه به چوک چهارسرك شهر مواصلت نمود ذات همایونی از موتر فرود آمده سنگ تهادت یادگاری را که به تذکار خدمات شیرخان نایب الحکومه مرحوم بنامی گردید گذاشته بروح آن مرحوم دعا خواندند .

سهس نواده خرد سال شیرخان مرحوم موسوم به زرغون که به لباس میلی مجلس بود به حضور شهر باری ایستاده از این قدردانی که ذات ملوکانه بخندام وطن می نمایند معروضه شکریه قرأت نمود که مورد الطاف شاهانه واقع گردید درین ضمن اهالی نیز بنوبه خود ازین تقدیر و قدرشناسی پادشاه محبوب خود ابراز احساسات نموده طول عمر و موفقیت ذات همایونی را از خداوند کریم مسئلت نمودند.

بعد ازین مراسم و کب همایونی مجدداً جانب بغلان حرکت نمود ساعت یکنیم به کاب فابریکه قند بغلان نزول اجلال فرمودند پس از ساعتی توقف اعلیحضرت همایونی بغرض معاینه لا را توار پیله و فارم زراعتی که جدیداً ترتیب شده است تشریف فرما گردید در حالیکه شاغلی کمی متخصص پیله وری تشریحات لازمه بحضور شاهانه بعرض میرسانیدند آنجاها را دیدن فرمودند. موقع وصول ذات شاهانه در بغلان صنعتی و نیز هنگامیکه ذات ملوکانه لا براتوار و فارم زراعتی آنجا را بررسی میفرمودند اهالی و طلاب مکتب بغلان و عمده فابریکه و مامورین باحرارت و صمیمیت زیاد ابراز احساسات نمودند پس از صرف طعام چاشت ساعت ۳ ر۴ دقیقه ذات ملوکانه جانب پلخمری حرکت فرمودند ساعت ۴ و نیم موکب ذات شاهانه وارد پلخمری گردید در حالیکه اهالی مامورین شرکت نساجی و عمده آن باطلاب معارف در دو جانب جاده صف بسته بودند مقدم شهر یاری را با کمال مسرت استقبال نمودند ذات شاهانه از احساسات سرشار مستقبلین اظهار مسرت فرموده ساعت ۴ ر۵ دقیقه در کافی باغ ذخیره نزول ابلال فرمودند و شب درهما نچا دعوت شرکت نساجی را پذیرفتند.

وزارت دربارشاهی در قندز برای ۴ صد نفر معززین ولایت قطن دعوت ترتیب داده بود که مدعوین بمعیت حضور همایونی طعام صرف نمودند. ذات همایونی ساعت سه و نیم بغرض معاینه معدن ذغال سنگ کر کر تشریف فرما شدند در موقع معاینه سمچماو دهلیزهای معدن ذغال و ترتیب استخراج آن توضیحات از طرف وزیر معدن که به همین مطلب از کابل به پلخمری حرکت نموده بود بعرض رسانیده می شد. پس از معاینه و بررسی نقاط مختلف معدن ذات همایونی راجع به مسایل صحیحی عمده و ساختمان منازل و تفرجگاههای شان و هم ذرایع حمل و نقل ذغال و ساختن راه آساسی از سر معدن تا موضع دروازه کان هدایات مفصل و قیمتداری بشاغلی وزیر معادن اعطا فرمودند. درختم شاغلی غلام علی انجنیر معدن و شاغلی پردل که هر کدام مدت ۲۲ سال در شق معدن خدمت نموده اند از حضور اشرف ملوکانه بدر یافت نشان خدمت و انعام سرافراز گردیدند. پس از معاینه معدن کر کر اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۶ شام با قامتگاه شاهی عودت فرمودند.

ذات اشرف ملوکانه در اقامتگاه شاهی ساعت ده حرکت و بغرض افتتاح ماشین های پانزده هزار دوک جدید وارد فابریکه نساجی پلغمری شدند درمدخل فابریکه تمام مامورین و متخصصین و عمله و فوج این دستگاه صاف احترام بسته و از مقدم مبارک شهرباری پذیرائی نمودند ساعت ۱۰ وده دقیقه ذات شاهانه فیتنه رنگ را باقیچی قطع نموده و فرمودند:

«باید هدف حقیقی و آرزوی مؤسسات آسوده حالی توده و تکمیل احتیاجات شان باشد مورت دارم از اینکه به بسیار زودی ماشینها نصب و بکار آغاز کرد تا سیس چنین دستگاه را محصول زحمت اشخاص مجددی نباید بنداشت. بلکه اساس این نوع مؤسسات را نتیجه عرق ریزی کن نفوس و توده دانسته لازم است برای خوشی و بهبود تمام ابائی وطن زحمت ها کنید و کار کرد (بعد از ان ذات شاهانه تمام ماشینهای جدید را در حالیکه همه بکار آغاز کرده بودند یگان یگان ملاحظه نموده و حین خروج از فابریکه مجدداً خطاب به عمله فابریکه فرمودند: «چون شما درین کار پیشقدم شده و سهم بزرگ دارید زیاد تر کوشش کنید که کار شما برای تمام طبقات جامعه و برای خیر و بهبود جامعه باشد.» سیس ذات شهرباری بنام مامورین حکومت پلغمری و اهالی آنجا وداع نمود. ساعت ده و ۳۰ دقیقه جانب دره اشرف حرکت کردند پس از صرف طعام چاشت دردوشی ساعت هشت و سی دقیقه شام مع العزیر و العافیة بدره اشرف واصل شدند گویا با مواصلت ذات شاهانه بدره اشرف سفرا علی حضرت معظمه همایونی بدوره شمال مغرب و شمال افغانستان عزیز رسماً خاتمه پذیرفت و این مسافرت از ۲۹ حوت تا ۲۴ ثور ۳۴ روز را دربرگرفت. درین مسافرت در هر ولایت و شهر و دیار مؤسسات و تعمیرات و لایات بالنیاصه عمرانات وادی هیرمند معاینه گردید با اقوام و لایات قرا و قصبات آن از نزدیک تماس پیدا شد و از ملاقات هائیکه با سران و بزرگان قوم صورت گرفت موفقیت و نتایج خاطر خواه بدست آمد درین سفر دفتر هم کابلی شاهانه به دهمه رار قطع عرایض جوابات لازمه اصدار نمود علاوه مراحم نقدی و جنسی بامعنی مستحقین و پیریشان حالان بعمل آمد (۳۹۲) نفر مجبوسین از حبس رها و در مدت حبس (۲۳۵) نفر تخفیف داده شد چون این سفر طولانی بی تکلیف نبود از ان جهت ذات شاهانه چند روز بدره اشرف راحت نموده بعدا وارد مرکز شدند.

مسافرت والا حضرت شهزاده احمد شاه بطرف قندهار

والا حضرت سردار احمد شاه فرزند ارشد ذات شاهانه روز ۷ جدی ۱۲۴۲ - نظر به علاقه مخصوصیکه به پیشرفتهای عمرانی و اقتصادی کشور دارند معه محمد انور صاحب ذات شاهانه و یاوران شان بطرف شهر تاجیک قندهار مسافرت نموده در عرض راه

از طرف مامورین ملکی و عسکری و اهالی و طلاب معارف پذیرائی شاننداری میشدند و الا حضرت از پیشرفت های عمرانی، زراعتی، اقتصادی ولایت قندهار اطلاع حاصل و در این مسافرت والا حضرت شهزاده جوان از نزدیک با اهالی علاقه های آنجا تماس میگرفتند. و مقامات متبر که مانند خرقه مبارکه رسول خدا مزار بابا ولی را در قندهار زیارت و به مزار احمد شاه کبیر و مزار میر ویس بابا و مزار شهدای میوند شهداء سرسین بولدک تشریف فرما گردیده و بر روان پاک شان اتحاف درود و دعا نمودند و الا حضرت موصوف در سرسین بولدک سنگ تهادت مزار حبیب الله تولیمشر را نیز بدست خویش نهادند شهزاده جوان از موضع تاریخی چهل زینه دیدن نمودند. قرار معلوم والا حضرت حین مسافرت شان در آن سمت دعوت خوانین آن والا را قبول فرموده و هنگام توقف با بناغلی نایب الحکومه فرماندان عسکری و مدیر مطبوعات چپته معاینه امور عمرانی زراعتی - تربیوی ریاست انکشاف زراعتی وادی هیرمند و ارغنداب بصوب لشکری بازار و ناداعی تشریف فرما شدند. و از معاینه عمرانی و زراعتی آنجا که در هر مورد از جانب کفیل ریاست انکشاف زراعتی به حضور شان توضیحات داده می شد اظهار مسرت میکردند بعد از آن بجای انجنیر تشریف بردند پس از ملاحظه مناظر عمرانی و زراعتی آنجا به لشکری بازار واصل و از طرف اهالی و ناقلین آنجا با ترانه ها و آئین های ملی استقبال شدند.

پس از اجتماع اشعار و خطابه ها والا حضرت به یاد خاسته بیانات موجزی بزبان پشتو ایراد فرمودند که ترجمه آن ازینترار است : «اعلی حضرت معظم همایونی پدر بزرگوارم و حکومت مطبوع جز اصلاح و بهبود احوال ملت آرزوی ندارند و اینکه می بینیم شما برادران عزیز به آسوده حالی زیست می نمایند و ما سرور می سازد زیرا این یکی از پروژه های است که در نزد پدر تاجدارم (اعلی حضرت معظم همایونی) و حکومت مطبوعه مقام شامخی دارد من امیدوارم که ملت نجیب افغان طوریکه ذات شاهانه آرزو دارند همیشه در رفاه و سرور کامل به سر برند و افغانستان عزیزم در تحت سایه شهریار جوان ما مراحل ترقی و تعالی را به پیمایند» این بیانیه والا حضرت با کفزدن ها و قیرهای تفنگ بدرفه شد. و الا حضرت کاسه بند کجکی را نیز که از طرف اشخاص فنی توضیحات داده می شد معاینه فرمودند و الا حضرت حین توقف در قندهار در منزل باغ نیز تشریف بردند امور کمیونی مور یسن کنودسن را که از طرف هیئت فنی تفصیل داده می شد معاینه فرمودند. اخیراً والا حضرت شهزاده جوان پس از دیدن و اوادیدها با معززین و بر ازندگان قوم و توقف مختصر حین بازگشت در قندهار مع الخیر و العافیه مع ذرات معبئی شان بطرف کابل حرکت و وارد مرکز شدند.

شمول والا حضرت شهزاده به حربی پوهنځی ؟

نظر به توجه خاص که حضور اعلی حضرت همایونی پادشاه محبوب و عسکر نو از ما در باره عسکر و عسکریت دارند اراده فرمودند تا والا حضرت احمد شاه پسر ارشد ذات همایونی را که در هدا سنه تحصیلات خود را در لیس، استقلال باموقفیت انجام داده اند به حربی پوهنځی شامل فرمایند والا حضرت موصوف بروز شنبه ۱۱ دلو به معیت ښاغلی وزیر دفاع ملی بحربی پوهنځی تشریف فرما گردیدند و شامل صنف اول حربی پوهنځی شده و بدروس خود آغاز شو دند.

بتاریخ ۲ ثور در اثر دعوت ریاست شرکت نساجی زعیم ملی سردار شاه محمود خان صدراعظم بحضور وزرا علما و مامورین دولتی - واریاب جراید و جمع انبوهی از اهالی گلپهار و کوهستان سنگ تهاداب فابریکه گلپهار را گداشتند .

خبر دیرگریکه در جریان سال قابل ملاحظه است تقریم خواهشنامه تاریخ ۱۱ سنبله شاه محمود غازی صدراعظم کنور بحضور ملوکانه است که نظر به کسالت مزاج مستدعی کناره گیری از عهده صدارت گردیده اند ذات شهریاری مراتب استدعای والا حضرت را پندیرفتند و به پاسخ مرساله ۱۱ سنبله تحت نمبر ۲۷۵۰ ر ۴۰ ر ۴۷ جوابیه اعلی حضرت همایونی عنوانی والا حضرت افخم مبینی بر قبولی خواهش سردار شاه محمود شرف صدور بخشیده و ښاغلی سردار محمد داؤد رامامور تشکیل کما بیته نمودند .

وفات تأسف اور سردار محمد هاشم صدراعظم سابق افغانستان نیز درین سال صورت گرفت والا حضرت فتیدان مردان کشور بودند که اکثر حصه عمرش را وقف عبادت خالق و خدمت خلق نموده اند والا حضرت مرحوم برای هفده سال کامل در خطیر ترین دوره ایکه دنیا بدوی یک جنگ جبهان سوز روان به د زمان صدارت افغانستان را به کف با کفایت خویش گرفته بودند و افغانستان در اثر تدبیر و فکر رسای سردار محمد هاشم مرحوم از آسیب جنگ برکنار ماند همه قوا و افکارش مصروف وظیفه و خدمت خلق الله بود امنیت و آسایش در سراسر کشور مرهون باخبریها و فعالیتهای ښاروژی آن مرحوم می باشد .

ورود ښاتور نولیند رئیس کمیته ارتباط خارجه سنای امریکا و آمدن ښاغلی نکسن نایب رئیس جمهور امریکا به کابل است ذوات موصوف چین اقامت باز عمای کشور افغان ملاقاتها نمودند ښاغلی نکسن از مکتب حبیبیه مؤسسه عالی تخنیک و غیره دیدن نمودند .

عده مشران و معززین ایالات مختلفه پنتونستان چین توقف بناغلی نسکسن به کابل آمده و مکتوبی به بناغلی نسکسن تقدیم و توجه امریکارا برای آزادی کشوری پنتونستان و رفع مظالم حکومت پاکستان جلب نمودند .

وقایع خارجی:

ایران در جریان سال موضوع اختلافات انگلیس و ایران بر سر موضوع نفت جریان داشت چندین محاکم عدلی شکایت کمیته انگلو ایران وارد کرد و آنرا خلاف قانون خواند. کشتی های جایان و ایطالیه به نقل تیل ایران اقدام نمودند. شایعات وجود اختلاف بین اعلیحضرت شاهنشاه ایران و دوکتور مصدق صدر اعظم ایران را رادیو تهران تکذیب کرد.

امشارتوس رئیس پولیس تهران از طرف اشخاصی ناشناس ربوده شد حکومت ایران شوفر او را زیر نظارت گرفته و برای یافتن بناغلی افشار توس پنج هزار پوند جایزه گذاشته شده که اخیراً ذریعه یت راننده تا کسی جسد افشار توس در محل (الشکرک) کشف گردید و فرار اطلاع رادیو تهران دوکتور بقائی یکی از شخصیت های معروف پارلمانی ایران متهم به دست داشتن به قتل افشار توس شده هم چنان (باوج فرائی) یکی از عاملین بزرگ قتل (افشار توس) نیز گرفتار شد بناغلی زاهی سابق وزیر داخله ایران نیز طبق اطلاع بغداد در عمارت شورای ملی مملکت متحصن شده است .

نطق دوکتور مصدق برای پادبیر جا بودن و با انحلال مجلس حاضره شورای ملی مهم است و گفت هر فردی که حکومت وی برداشته در اثر همکاری ملت به موفقیت منجر شده از رویه دسته مخالف در شورای ملی که بنا بر گفته وی علیه مقاصد ملت و دولت ایران سردست گرفته بودند تذکر داد و آنها را متهم نمود که درصدد بودند دولتی در ایران روی کار آرند که میتواند مقاصد دشمنان خارجی ایران را برآرد دوکتور مصدق گفت فعلاً مجبور است تمام حقایق را به ملت توضیح و از آنها استمداد بجوید زیرا اگر وضع شور را آنطور باشد به مفاد مردم ایران کاری از دست دولت بر نخواهد آمد .

واقعه مهم دیگر در ایران کودتای افسران گاردشاهی ایران است که ذریعه افسران و افراد گاردشاهی ترتیب شده بود ابتدا افراد مسلح بناغلی (فاطمی) وزیر خارجه و مهندس حق شناس وزیر راه و مهندس (زیرک زاده) عضو مستعفی مجلس شورای ملی را در (شمیران) گرفتار و آنها را در سعاد آباد توقیف میکنند پس از آن عده دیگری برای گرفتاری سرطیبریاچی رئیس ارکان حریه عمومی ایران بمنزل او میروند چون موصوف در خانه نمی باشد به گرفتاری او موفق نمی شوند در عین این جریان سرهنگک نصیری رئیس گاردشاهنشاهی با عراد مسلح و یک تا یک و عده افراد نظامی به خانه دوکتور (مصدق) صدر اعظم ایران میروند

و بنام اینککه میخواستند به ایشان مکتوبی بدهند کوشش گرفتاری او را داشتند اما چون تمام افراد محافظ خانه دوکتور مصدق بدقت مراقب اوضاع بودند فوراً او را با افراد معتدی اش گرفتار می کنند توطئه چیان تمام لین های تلفون ریاست ارکان حریه را با مقامات دولتی قطع و تلفون خانه مرکز تهران را هم اشغال و معاون ریاست ارکان حریه را هم تویف کرده بودند مبارزه برای عقیم ساختن این کودتا تا ساعت ه صبح ادامه پیدا کرد در آن ساعت تمام افراد متجاوز گارد شاهنشاهی گرفتار و وزیر خارجه و وزیر راه و (زرک زاده) که در سعد آباد محبوس بودند از طرف معاون رئیس ارکان حریه عمومی که بیشتر از حبس رهائی یافته و به سعد آباد رفته بود آزاد شدند افراد گارد عمر ما سلاح گری دید .

با آن زمان طبق اطلاع رادیو تهران (ترباپهلوی خانم شان) و دونفر دیگر که سر یاور مخصوص ریلموت شان بود بعد از ناکام شدن کودتای گارد شاهنشاهی علیه دولت دکتور مصدق مملکت ایران را ترک گفته بصورت غیر مترقبه ذریعه طیاره از راه مسر واقع جنوب بحیره خزر به بغداد مواصلت کردند. متعاقب آن کودتای دیگر به سرکردگی جنرال زا هدی صورت گرفت و دو دکتور مصدق که در خانه مهندس معظمی وزیر بست و تسکراف سابق در تهران بود دستگیر گردید و حکومت بدست جنرال زا هدی درآمده و مصدق بدست حکومت جنرال زا هدی زیر نظارت قرار گرفت .

عبداللہ معظمی سابق رئیس مجلس شورای ملی ایران دکتور صدیقی و دکتور شایگان نیز به معیت دو دکتور مصدق گرفتار و زیر نظارت قرار داده شدند .

همین طور هم حاکم اعلی اصفهان و دونفر زعیم حزب چپه ملی ایران گرفتار شدند. شاهسندان ایران در جستجوی فاطمی وزیر خارجه ایران بوده و تراو اخیر سال طبق خبر رادیو لندن از قصابات شمال تهران فاطمی پیدا شد .

اعلی حضرت پادشاه ایران ذریعه طیاره شخصی از بغداد به تهران مراجعت کردند از طرف اعضای حکومت جنرال زا هدی و فامیل های ایران در مرکز هوائی تهران پذیرائی شدند .

پاکستان :- از وقایع مهم پاکستان همانا شورش توده علیه قادیانی ها و حمایت حکومت پاکستان از آنان است حکومت نظامی لاهور بجرم فعالیت ضد قادیانی ها علامه سید ابوالعلاء مودودی و عیدالستار نیازی را محکوم به اعدام نمودند که بالاخره در اثر احتجاجات مردم وهم پیغامهای بعضی برآزندگان دول اسلامی اعدام علامه موصوف به حبس تبدیل گردید .

کابینهٔ بناغلی خواجه ناظم الدین بنا بر عدم موفقیت در رفع مشکلات پاکستان و فندان استعمار و کاردانی در پیشرفت روابط و امور خارجی و داخلی سقوط نموده و محمد علی سفیر کبیر پاکستان مقیم واشنگتن مامور تشکیل کابینه گردید. هم چنان بناغلی خواجه ناظم الدین از ریاست مسلم لیگ استعفا نمود.

حکومت پاکستان با امریکا پیمان نظامی را امضاً و مقابل دریافت کمک نظامی و عده واگنداری بایگهای نظامی را در داخل خاک پاکستان برای اتا زونی داده است که این پیمان مورد تنفروا کرام توده پاکستان و کشورهای همسایه و دول اسلامی قرار گرفت. مسئله مهم دیگر که حکومت موجوده پاکستان به آن مواجه شده شکست مسلم لیگ در انتخابات بنگال شرقی است که حزب جبهه متحد ۶۴ چوکی و مسلم لیگ ۳ چوکی و حزب آزاد هم سه کرسی را احراز نمود.

هند - در هند بناغلی نهرو با تعاق آرا بحیث رئیس گروپ پارلمانی حزب کانگرس و مولینا ابوالکلام آزاد به صفت معاون او انتخاب گردید حکومت هند در داخل کشور خویش مصروف فعالیت ها و اصلاحات داخلی قابل تقدیری است بناغلی نهرو راجع به مستعمرات فرانسه خصوصاً پانیدیچری که در داخل خاک هند است در یکی از خطابه های خود یاددهانی نموده و گفته است که آنرا از طریق مسالمت کارانه حل خواهد نمود. هندوستان نسبت به معاونت نظامی امریکا به پاکستان تشویش واضعتراب زیادی دارد. کنفرانس بین المللی حقوق دانان در دهلی جدید از طرف راجند را پرشاد رئیس جمهور هند که در آن ۴۰ نمایندهٔ دول خارجی و ۶۰ نمایندهٔ هندی شرکت کرده اند افتتاح گردید در زمرهٔ دیگر مسایل حقوق بین المللی راجع به حقوق بشر قوانین ملیت و موسسات هوانوردی - تشکیلات محاکم قضائی حقوق پیشه وری بحث و منشور یونو را نیز تجدید نظر خوا هشد نمود.

کشمیر - در کشمیر برضرفی شیخ عبدالله صدراعظم کشمیر و تقریر بخشی غلام محمد نائب سابقه او بحیث صدراعظم کشمیر عوض مومی الیه جلب توجه می کند. دکتور کرا هام حکم یونو برای کشمیر راپور مذاکرات خود و نمایندگان هند و پاکستان را که در ماه فروری در موضوع غیر نظامی ساختن کشمیر صورت گرفته بود به مجلس امنیه پیش کرد و نام برده اظهار نمود که وی نتوانست از حکومت هند و پاکستان در این باب موافقه بدست بیاورد.

اندونیزیا :- در سال جاری دو کتور علی ساستر آمیچو و رئیس حزب ناسپو نالست اندونیزیا مامور به تشکیل کابینه گردید نامبرده کابینه خود را تشکیل و حلف وفاداری یاد نمود. صدراعظم مذکور چندی بعد از تقرر خویش خطابه ایراد و روشنی بر سیاست خارجی کشورش انداخت در این باب باینه عدم ارتباط کشور اندونیزیا را به هیچ یک از دسته بندیهای شرق و غرب اظهار داشت وزیر خارجه اندونیزیا گفت که اندونیزیا باملل آسیائی و افریقائی همکاری داشته روابط مودت کشورش با آنها قائم خواهد ماند. درباره تادیبه غرامات جنگک جاپان با اندونیزیا نیز موافقه حاصل و معاهده صلح را امضاء خواهند نمود . حکومت اندونیزیا به خروج خویش از اتحادیه هلند در ظرف سال جاری تصمیم گرفته است و خواسته است تمام روابط خود را با اتحادیه مذکور قطع کند و نیز شرط آن میباشد که باید دولت هلند نیز دوستانه به این آرزوی اندونیزیا موافقه نماید .

هند چین :- در هند چین شدت وحدت حملات ملیون ویتن و محاصره بعضی مواضع مهمه و پیشرفت شان بجانب لوانگک پراپانگک مرکز لائوس جریان دارد که تقریباً آن حصه را زیر تصرف خویش در آورده اند اخیراً پس از جنگهای خونین که طرفین متخاصمین آنها را به نفع خویش میخوانند و فرانسه اگرچه در بعضی موارد مقاومت قوای خویش را اظهار نمود بخش و تحمیل تلفات ویتن ها را زیاد نشان داده اما تا جائیکه از خلال خبر هادیده می شود موفقیت نظامی باوصف وصول امداد به فرانسه نصیب ویتن ها است. صدراعظم ویتنام پیغامی راجع به اعطای آزادی به کمبودیا - لائوس و ویتنام در داخل بعضی شرا یسط از طرف حکومت فرانسه دریافت کرده است .

چین :- در بیکننگک به تقریب چهار مین سالگره تشکیل چین کمونست یک ما نوره بزرگ عسکری بعمل آمد و جنرال چوتی سه سالار عمومی قوای مسلح چین حین مراسم مانوره مذکور بمساکر چین توصیه کرد که می باید برای مقابله باهر پویش آمد آماده باشند زیرا هنوز قسمتی از خاک چین (جزیره فارموسا) بدست قوای اتانزونی است . هم چنان در ظرف سال چین کمونست یک دسته عسکر خود را جهت سر کو بی اغنشا شیون منطقه واقع قسمت شرقی تبت روانه و اغنشا را که به مناسبت قلت خورا که تولید گردیده بود آرام ساخت .

کوریا :- در ابتدای سال جنگهای کوریا با تمام حدت و شدت خویش جریان داشت اخیراً به غرض - بهبود اوضاع از طرف چوئن لای صدراعظم چین کمونست پیشنهادی

راجع به تبادل اسرای جنگ کوریا ترتیب و تقدیم گردید اقوام مشغول ملل متحد به پیشنهاد را به نظر نیک تلقی کرده و آنرا روزنه امید برای خاتمه جنگ کوریا که روابط شرق و غرب را خراب کرده است دانسته اند نطق وزارت خارجه انگلستان نیز این اقدام را امید بخش گفته علی الخصوص نمایندگان ممالک عرب و آسیا روی کار آمدن متارکه را از روی این پیشنهاد نزدیک گفته اند این پیشنهاد در مراکز سیاسی هند و فرانسه به حسن نظر تلقی و آنرا عامل متارکه کوریا دانسته اند.

پس از اکتوبر سال گذشته مجدداً برای اولین بار میان افسران ارتباطی چین کمونسو و کوریای شمالی و ملل متحد دریا نمونه انجام جرگه منعقد و در آن بلان تبادل فوری مجوسین مجروح و مریض جنگ کوریا مورد مذاکره قرار یافت بناغلی مولوتوف وزیر خارجه اتحاد شوروی نیز موافقه کلی درین باره اظهار و این طرفداری وزیر خارجه شوروی را وزارت خارجه امریکا نیز به نظر نیک نگریسته محافل سیاسی واشنگتن گفته اند که اندازه صدق اظهارات شان چنین مذاکرات مبادله مجوسین و مجروحین معلوم میگردد آیزنهاور نیز در طی نطق خویش این امر را تمجید کرده و گفت که در مسئله میادله اسرا برای اولین بار صداقت کمونسو ها و صلح خواهی شان مورد امتحان قرار خواهد گرفت اخیراً ساعت ۱۰ صبح روز ۲۷ جولائی این موضوع جامه عمل پوشید و در قصر دارالصلح متارکه کوریا صورت عملی را اختیار کرد.

جایان - در جایان تبادل یاد داشت های غیر رسمی میان اتازونی و جایان قابل تذکار است جایان می خواهد قوایش از یکصدوده هزار به دوصدو هفتاد هزار ترزید باید علاوه به موضوع خروج تدریجی قوای امریکا از جایان نیز موافقت بعمل آمده در توکیو بین دولت اتازونی و جایان توسط سفیر کبیر امریکا مقیم جایان وزیر خارجه جایان معاهده همکاری متقابل دفاعی به امضاء رسید.

حادثه دیگر عبارت از صدمه برداشتن ماهی گیران جایان در اثر انفجارات و رادیو اکتیویسم آتومی امریکا در بحر الکاهل است که در اثر تجربه آن یک عده ماهیگیران جایان آسیب سخت برداشت و بنا بر آن حکومت جایان توسط سفیر خویش به حکومت امریکا پروتست و طاب تاوان خسارات وارده گردید.

سیلون - در سیلون خواهش رئیس الوزرای آن کشور از صدر اعظم های هند - پاکستان - برما - اندونیزیا برای تشکیل کنفرانس جهت بحث بر مسائل مشترک تا اندازه جلب توجه می کند و این کنفرانس در ۱۹۵۴ در کومپو انعقاد خواهد شد.

عراق: — آنچه در عراق شایان تذکر است همانا مسافرت اعلیحضرت فیصل دوم شاه عراق معاً نوری سعید — صدر اعظم سابقه عراق و الاحضرت عبه الاله ولیعهد عراق بیباکستان می باشد .

سوریه: — در سوریه مسئله قابل تذکر و تاجر آور تخطی و اقدامات بیهودیها بغرض حفر کانال در علاقه سر حدی سوریه است که باعث فگرانی شدید سوریائیها گردیده یهودیها بدان واسطه میخواهند که مجرای آب یوردان را تغییر دهند که این اقدام شان دولت سوریه را بسیار متضرر می سازد بنا بر این دولت سوریه التیما توم شدیدی بحکومت نام نهاد اسرائیل ارسال و در آن خواسته اند که تا ۴۸ ساعت آینده از حفر کانال دست بگیرند .

واقعه دیگر گرفتار یهای بعضی زعمای سیاسی سوریه نسبت به آشوب افگنی مقابل حکومت ششگلی و سوء استفاده از قانون اساسی دولت میباشد که به اثر آن در سرا سر سوریه حکومت نظامی قائم گردید متعاف آن واقعه کودتا بود وقوع بیوشه که جمعی از اهالی شمال کشور بهمد فوای شمالی و غرب و شرق کشور بر یاست مصطفی همدون علیه حکومت قیام و بناغلی ششگلی استعقای خود را به پارلمان پیش و از خاک سوریه ذریعه طباره خارج و دمشق به تصرف انقلابیون درآمد بناغلی هاشم الاتاشی کفیل رئیس جمهور سوریه اعلام گردید .

عربستان: — در عربستان سعودی مسئله قابل تذکر تجاوزات فوای تانکدار برطانیه در نخلستان بریمی و صدور پروتست حکومت عربستان سعودی به مقامات مربوطه برطانوی بدان مناسبت می باشد .

اعلیحضرت عبدالعزیز ابن سعود پادشاه عربستان سعودی که یکی از بزرگان عالم اسلام بودند وفات نموده و عالم اسلام را سوگواری ساختند پسر ارشدشان امیر سعود عوض پدر بر تخت شاهی عربستان جلوس نمود .

فلسطین: — حملات یهودیها در جریان سال در علاقه های سر حدی عرب ادامه دارد یهودیها توصیه های هیئت های یونورا بهم نقص کرده میروند . دولت نام نهاد اسرائیل به یک اقدام غیر قانونی دیگر که انتقال وزارت خارجه یهود از تل عقیف به بیت المقدس است متشبث گردید که بالائر نمایندگان سیاسی دول عربستان سعودی — عراق — سوریه — لبنان — مصر — اردنیه — ماشیه و یدن مقیم واشنگتن نزد کفیل وزارت خارجه اتازونی رفته بنا بر نقل

وزارت خارجهٔ یهود از تل عقیف به بیت المقدس پروتست نمودند و هم اظهار داشتند که این اقدام امید-صلح رادر شرق میانه میکاهد .

ترکیه :- آنچه قابل یاد داشت دیده شد پذیرفتن دعوت نامهٔ جنرال آیزن هاویر از طرف جلال بایار رئیس جمهور ترکیه و مسافرت موصوف بجانب اتازونی و دید و وادی ها بار و ساری کشور اتازونی است دیگر از حوادث قابل تامل ترکیه زلزلهٔ ابتدای سال است که شرابی های زیادی در منطقه زلزله زده رسانیده و تعداد بی خان مانها به هزاران نفر میرسد .

اروپا:

انگلیستان :- نطق الیزابت دوم ملکهٔ انگلیستان هنگام افتتاح جلسات سومین دورهٔ پارلمان آن کشور جلب نظر می کنند که در بیانیهٔ خود اظهار داشت : اتازونی - فرانسه - انگلیستان برای بهودی اوضاع جهان با اتحاد شو روی چرگه تشکیل وهم گفت روابط مط سیاسی ایران و انگلیستان باید باز قایم گردد وهم پیمان اتلانیک که اساس سیاست انگلیستان است یابی تقویه شود .

در پایان کنگرس سالبانه زعمای حزب محافظه کار نطق بیباغی چرچل نکات جالب توجه دارد که گفته است حکومت محافظه کار خواهد کوشید تا زعمای دول بزرگ کنفرانس تشکیل و در آن بر مسایل متنازع فیهای شرق و غرب بحث کنند و زیاده نمود که حکومت انگلیستان برای دفاع اروپا طرفدار تشکیل چنان اردوی است که یکدسته بزرگ فوای آلمان غرب در آن شامل باشد و انگلیستان ما بل نیست که آلمان را مقابل شو و روی وشور وی را مقابل آلمان استعمال کند .

در لندن وزراء خارجهٔ دول غربی برای دوروز جلسه و بر قضیه بین المللی مخصوصاً روابط غرب با اتحاد شوروی و قضیه تریت بحث کردند . در کنفرانس برای تشکیل جلسه وزراء خارجه چهار دولت معظم در برلین چته وحدت آلمان و امضاء پیمان صلح آستریا موافقه کردند که اجلاس مذکور بتاريخ ۴ جنوری افتتاح خواهد شد .

فرانسه :- در کشور فرانسه آنچه در جریان سال مهم دیده می شود بحراناتی است که در کابینه های فرانسه رونما و شمت بحران بعدی رسید که رئیس جمهور فرانسه بناچار باستثنای حزب کمونسنت بقیه روئسای تمام احزاب را طلبید تا آنها تسهیلات و پروگرام مشترگی برای رفع بحران کابینهٔ فرانسه بسنجند اخیرا پس از ناتوانی چندین کابینه

لائبل موفوق به تشکیل کابینه گردید. در انتخابات فرانسه (رنی کوتی) (یکی از سنا توره‌های محافظه کاران معتدل و معاون مجلس سنا) کاندید ریاست جمهوری گردید و ۴۷۷ رای حاصل و بیث رئیس جمهور منتخب شد.

در یاریس شورای ملی فرانسه لایحه تصویب و در آن بحکومت خود اجازه داد تا در کنفرانس چینوا روی مسئله هند چین آزادانه بحث کنند تنها دگولیت ها پیشنهاد کردند که فرانسه در حال میتواند بمالک هند چین مقابل تعرض و یتمن هامساعدت کند که در داخل اتحادیه فرانسه آزاد شوند و الامسئولیت دفاع مالکشان بدوش خود آنها خواهد بود. لائیل رئیس الوزراء فرانسه کنفرانس چینوا را بهترین راه حل معضله هند چین خواند.

هسپانیه :- دروزارت خارجه هسپانیه میان دولت هسپانیه ودولت اتارونی قراردادهای اقتصادی ودفاعی بامضاء رسید که به اساس قرار داد مذکور دولت هسپانیه برای استفاده قوای اتارونی در داخل هسپانیه مراکز نظامی را باختیار شان خواهد گذاشت ودولت اتارونی در طرف ۹ ماه آینده معادل ۲۲۲ میلیون دالر به هسپانیه معاونت نظامی واقتصادی خواهد داد.

دیگر از قضیه مهم هسپانیه موضوع تقاضای استرداد جبل الطارق به هسپانیه است که از طرف سفیر هسپانیه در لندن بحکومت انگلستان داده شد انگلستان به این خواهش هسپانیه جواب نفی داد و بنا بر این مسئله هزاران نفر متعلمین هسپانوی مقابل سفارت انگلستان در مادرید به مظاهرمشدید پرداخته وآئینه های عمارت سفارت در اثر سنگباران اکثراً شکسته بود.

ایطالیه :- در ایطالیا نیز در جریان سال بحرانات کابینه آن کشور قابل دفت است دگاسپیری زعمیم حزب دیموکرات مسیحی ایطالیه. پیچونتی ایلپو - فان فانی هر یک از ذوات مذکور را در مورد سال امر تشکیل کابینه داده شد آنها نتوانستند رای اعتماد را حاصل وهمه مستعفی شدند اخیراً شلبا به تشکیل کابینه مامور شد. اما اتحادیه عمومی کارگران ایطالیا باوی موافقه نداشته علیه او توطئه می کنند. دیگر از حوادث مهم سال در ایطالیه همانا مانوره ها وسوقیات عسکری در ایطالیا در سرحدات کشور مذکور جانب سرحد یوگوسلاوی بمناسبت مناقشات مسئله تریست میباشد.

قارئین گرام از قضیه مهم تریست خبردارند که علاقه مذکور به دو منطقه (الف) و (ب) تقسیم شده یوگوسلاویه منطقه (ب) تریست را میخواست ضم خاک خود نماید و ایطالیه (بقیه در صفحه ۲۹۹)

فعالیت‌های باستان‌شناسی

در افغانستان بعد از آغاز جنگ دوم جهانی تا امروز

در سال ۱۹۳۹ ناگهان آتش جنگ دوم جهانی متعل‌ شده و دامنه آن از کناره‌های
سواحل رود دریا به سائر نقاط جهان منتشر گردید و بار دیگر اضطراب و تشویش دنیا برافرا
گرفت. در حالیکه نیمه جهان در خاک و خون می‌خوید و نیمه دیگر آن در اضطراب شهید

دست رگر بیان بود افغانستان با احراز سیاست
بیطرفی هر امن و سلام می‌زیست. در چهار سان
جنگ در حالیکه تحقیقات باستان‌شناسی در تمام
روی زمین متوقف بود افغانستان تنها استثنائی
بود که تحقیقات عتیقه‌شناسی در آن بکلی ساقط
نشد بر و فیسرها کن (Hackin) مدیر هیئت
حفریات فرانسوی برای اجرای وظایف ملی
خودش با همکاران خود بفرانسرفت ولی متعاقباً
بجایش دانشمند دیگر فرانسوی موسیو کپرشمن
(Ghirshman) وارد کیا پل گردید در سال
های ۱۹۴۰ و ۱۹۴۱ در پایتخت کشور ماماند.

کپرشمن دانشمند ممالخورده که تحقیقات او در
زمینه‌های قبلی تاریخ در تبه‌های کاشان و چین و سیالک در خاک هلی ایران و دریانه

های سرخ‌داغ و سفید داغ در حوالی زرنج قدیم در سیستان افغانی معلوم است.

در طی دو سال اقامت خویش در افغانستان در سه نقطه مهم برج عبدالله، بگرام، صدق آباد

ریزه کپستان که هر سه در علاقه کاپیسا در شمال کابل و لقم است به یک سلسله کاوش‌ها

حفریات و تحقیقات باستان‌شناسی متوصل شد و ثمره تجسسات او که مر بوط به سال‌های جنگ

است بصورت دو کتاب بسیار مهم نشر شده است یکی: بگرام، تحقیقات باستان‌شناسی

تاریخی راجع به کوشانی‌ها و دیگری یفتلی‌ها

Begram Recherch archeologique et Historiques sur le Kou Chans.

(Les chionites Ephaites)

موسیو گیرشمن بعد از دو سال اقامت در کابل در آغاز ۱۹۴۳ به فرانسه احضار شد و جزو تقرر موسیو شلوم بر ژه (M. Sulzberger) بحیث مدیر هیئت باستان شناسی فرانسه در افغانستان بکابل رسید و چون تقرر او تصادف به سال اخیر جنگ بود و آمدن او مدتی به تعویق افتاد موزه کابل در رشته مهم دیگر که عبارت از گذاشتن اساس یک موزه انسانوگرافی باشد دست زد و در اثر مساعدت بسیار قیمت دار اعلی حضرت هماونی پادشاه افغانستان بزرگان مملکت موفق شد که کولیکسیون های بسیار نفیس البسه و خامک دوزی ها و انواع بافت و دوخت از نقاط مختلف افغانستان بدست آورد. مجموع آثار در (۱۶) اطاق در عمارت مخصوص در کارته چهار قریب کابل برای مدت یککماه بمعرض نمایش گذاشته شد و مورد دلچسپی زیاد علاقه مندان داخلی و خارجی قرار گرفت .

بارسیدن موسیو شلوم بر ژه به کابل و آردن چند نفر اعضا و همکاران جدید و تشکیل کتابخانه و کانون مطالعه در ۱۹۴۶ هیئت تنیقه شناسی فرانسیس و سرو صورت جدیدی بخود گرفت و دارای یک پروگرام جدیدی شد .

شبههائی نیست که تحقیقات هیئت های حفريات فرانسیس در سال های قبل از جنگ در مدت تقریباً ۱۷ سال بیشتر منحصر به آئین بودائی و آرت و تاریخ بودائی افغانستان شده بود و بامختصر استثنایات تقریباً شکل یکنواختی داشت مدیر جدید هیئت در پروگرام جدید خود که متن آنرا در اکادمی حفظ آثار و اسناد فرانسه :

L'Academie des inscriptions et Belles Lettres

گذارش داد و تحقیقات هیئت خویش را در افغانستان به دوره های ذیل مترتب ساخت :

- (۱) قبل التاریخ .
- (۲) تمدن یونانی .
- (۳) مدنیت یونان و بودائی در شرق و غرب هندک ساسانی در غرب افغانستان معا صر هم .
- (۴) به اساس این پروگرام از سال ۱۹۴۷ تا امروز که هفت سال میشود یک سلسله حفريات مهم مربوط به دوره های فوق در نقاطی مثل : بلخ، کمه، دکه، میرزکوه، لشکرگاه

مندیگک، سرخ کوتل، قندوز بعمل آورد که بجایش از هر کدام علیحده صحبت خواهد شد .

چون در سال ۱۹۵۲ سی ساله موعده اجازه حفريات فرانسیسها در افغانستان به پایان میرسد در اثر موافقت حکومت افغانستان و فرانسه موافقت نامه اجازه حفريات برای ۳۰ سال دیگر تجدید شده به تزییدیک ماده که طرفین هر وقت عزم فسخ قرارداد راداشته باشند یکسال بیشتر طرف مقابل را آگاه خواهد ساخت .

هیئت موزه تاریخ طبیعی نیویورک در سال ۱۹۴۹ موزه تاریخ طبیعی نیویورک با اعزام مستر فیرسر و ایس (Walter A. Farseris) بسکابل اجازه تحقیقات را در دوره‌های حجر و دورهای اولیه قبل‌التاریخ از وزارت معارف افغانستان خواست و بعد از مطالعه موضوع اجازه یک دوره امتحانی شش‌ماهه تحقیقات در سیستان افغانی بین حوزه ارغنداب و هیرمند و هامون برای آخر سال ۱۹۵۰ و اوایل ۱۹۵۱ به موزه مذکور داده شد. مستر فیرسر و ایس و همکار او مستر لوی دیویس در طی یک گردش طولانی بطول ۶ هزار میل بین گرشک و فراه و چغانسور تقریباً (۶۰) نقطه را جزا ماکن قبل‌التاریخ ثبت کردند و شواهد رهایش بشری در اخیر دوره (پاله اولی تیک) دوره قدیم حجر و در جریان دوره (نیولی تیک) دوره جدید حجر در خاک‌های جنوب غربی افغانستان اشکارا شدند در اخیر ۱۹۵۱ لوی دیویس یکی از اعضای هیئت موزه تاریخ طبیعی امریکا کاوش‌های کوچک‌ولی نسبتاً مهم در دو مراسی غندی و در شمشیر غار که هر دو در پنجوایی ده میل جنوب غربی قندهار واقع است بعمل آورد.

هیئت امریکائی موزه دانشگاه پنسلوانیا در بهار ۱۹۵۲ مستر رینی مدیر موزه دانشگاه پنسلوانیا بسکابل آمد و بعد از تماس با وزارت معارف افغانستان قرار دادی برای یک دوره غیر محدود و با قوه فسخ برای طرفین بشرط اطلاع قبلی ۶ ماهین موزه کابل و موزه دانشگاه پنسلوانیا عقد شد و در خزان سال جاری مختصر کاوش‌های از طرف هیئت موزه مذکور در قندهار و بلخ صورت گرفت.

از سال‌های جنگ دوم جهانی باینطرف تا امروز یک سلسله کشفیات اتفاقی هم در افغانستان بعمل آمده است مانند کشف چندین هزار مسکوکات در میرز که گردیز، کشف کتیبه‌های هیر و در غوریان هرات و کلمکان سمت شمالی و کتیبه‌های یونانو کوشانی یفتای در ارزگان (ولایت قندهار) کشف خزانه مسکوکات قلعه زال (حکومت کلان قندوز) و غیره.

نقاطی که در سال‌های جنگ و بعد از آن حفاریات شده.

(۱) برج عبدالله حوزه کایسا که در شمال وادی کابل بین رشته کوه‌های پغمان و پنجشیر و کوه‌های

صافی و کوتل خیرخانه افتاده و چهار رودخانه خروشان غوربند، شتل، سالنگ، پنجشیر آنرا آبیاری میکنند از قرن ۵م که افغانها با هخامنشی هامجادله داشتند تا قرن (مسیحی) که های عربی بآئین اسلام را وارد کردند در حدود ۳۰۰ سال سر راه بلخ و ننگاراه

دیونیز و دیولیس (Nagara Dionopolis) یعنی جلال‌آباد و تا کنون یلاو قندهار در آستانه دره‌های هند و کش موقعیت مهمی داشت و شاخه جنوبی راه ابریشم که از بلخ یکطرف جانب تا کنون یلاو و طرف دیگر جانب غزنی و قندهار امتداد داشت از اینجا

مگذشت. درین حوزه خرابه های مهمی در پروان، بگرام، اوپیان، سارس-کندری و جاهای دیگر افتاده و مرکز آن همان نقطه ئی بوده که جغرافیة نگاران کلاسیک بنام کار تانا (Cartana) مورخین چینی به اسم کاپیسی (Kapisi) خوانده اند و عبارت از بگرام فعلی میباشد که در مجاورت التصاق چهار رود خانه فوق الذکر قرار دارد برج عبد الله بمفاصله ۶۰۰ متری شمال بگرام در نقطه اشترک غور بندو پنجشیر روی یوزه سنسنگی واقع شده و محلی است که موسیو فوشه A. Fouler آنرا بصفه «شهر جدید شاهی» خوانده است و بصورت حاضره عبارت از محوط کوچک مربع شکلی است که بچهار طرف آن شواهد دیوارهای قدیمه دیده میشود.

موسیو گیرشمن Cruieshman در سال (۱۹۴۴) در دو نقطه یکی در وسط نیمه شرقی و دیگری دریای دیوارهای گوشه جنوب شرقی کاوش های بعمل آورد. در نقطه اولی جز یکی دو پارچه صنعت گریسکو بودیک Bas relief de l'art gréco loudhique و یک سکه نقره ئی خسرو دوم (Khasroes II) چیز دیگری نیافت. در پای دیوارهای حصار برج عبد الله دو نوع دیوار ملاحظه نمود یکی دیوارهایی که خشت کاری آن روی تهداب مختصری از سنگ دریائی گذاشته شده بود و دیگری دیوارهایی که خشت های بزرگ آن بدون داشتن تهداب روی زمین گذاشته شده بود. به علاوه روی بعضی از خشت های مذکور علائمی بصورت برخی از حروف الفبای یونانی مشاهده کرد موسیو گیرشمن خشت کاری های روی زمین را به عجله ئی که اسکندر در کار دفاع داشت نسبت داده و به اساس پاره ملاحظات دیگر در سیستم آبیاری که با عصر یونانی باختری و کوشانی مغایرت دارد به این نتیجه میرسد که برج عبد الله باینکه سابقه قدیم تری داشته در عصر اسکندر بشکل قلعه نظامی در آورده شده و با اسکندریه بای فقه از که در پروان وقوع داشت موقعیت نظامی خویش را در حوزه کاپیسا در مدخل دره های هندو کش مستحکم و استوار ساخت.

بگرام : بگرام، کاپیسی متذکره ماخذ چینی مرکز کاپیسا، مقر شاهان یونانی باختری در جنوب هندو کش، پایتخت تابستانی کوشان شاه بزرگ کنیشکا از خوالی تقریباً ۲۰ سال با بنظر ف که باز اول چارل مسن (Charles masson) انگلیس چندین هزار سکه از گردو نواح آن بدست آورد معروف است و هندو شناسان آرو پائی و دانشمندان خود هندوستان از اهمیت مقام تاریخی و باستان شناسی و جغرافیائی آن اطلاع دارند و بعد از حفريات بسیار مهم موسیو هاکن (Hackin) در سال های ۱۹۳۷ - ۱۹۳۸ - ۱۹۳۹ که آثار گران بهای یونانی، یونانو مصری، هندی، و چینی از

آنجا بدست آمده است درجهان تهذیب و فرهنگ مقام‌شامخی احراز کرده و موزة کابل را بی نهایت غنی ساخته است. چون در بحث ما اینجا تحقیقات و حفاریات سال‌های قبل از جنگ شامل نیست لذا بگرام را در روشنی حفاریات و تحقیقات موسیوگیرشمن مختصر مطالعه میکنم.

برج عبدالله و بگرام متصل هم به فاصله (۶۰۰) متری یکدیگر قرار دارند. دانشمندان فرانسوی قراریکه متذکر شدم اولی را (شهر قدیم شاهی) و دومی را (شهر جدید شاهی) میخوانند. از اثر ملاحظات باستان‌شناسی و حفاری موسیوگیرشمن در طی سالهای ۱۹۴۱ و ۱۹۴۲ در شهر جدید بگرام سه طبقه آبادی به ملاحظه رسید است .

(۱) قسمت قدیم مربوط به عصر شاهان یونانو باختری که با ورود ایشان از شهر بکترا (Bactra) از صفحات شمال هندو کش به جنوب پناشده و تا اخیر عصر سلاله اول کوشانی یعنی دوره کد فیزس ها (K d p h s s) دوام داشته

(۲) مرحله دوم شهر که مربوط به سلاله دوم کوشانی است و موسس دو دمان مذکور کنیشکای کبیر میباشد .

(۳) مرحله سوم شهر که سلاله سوم و چهارم کوشانی در آن استقرار داشت و این سلاله‌ها را معمولاً در تاریخ افغانستان بنام کیداری‌ها (Kidarites) و کوشانی‌های خورد یاد میکنند .

گیرشمن به شهادت کثرت مسکو کات بنای شهر جدید شاهی بگرام را به شاهان یونانو باختری در قرن دوم ق م نسبت میدهد. و از نظر نقشه‌سازی یونانی آنرا او لبن شهری در آسیای مرکزی میخواند که معیارات خود را حفظ کرده است . بعقیده او از لحاظ پلان، شهر کاپیسی صورت (هیپودام)

(Hippodam) یعنی شکل مستطیل داشت و دو گوشه از وسط هر ضلع جدا شده و در وسط آن تقاطع میکرد و ازین نقطه نظر بین کاپیسی و شهر (دیورا - ارو پوس) (Dura Europos) که یکی از شهرهای یونانی آسیای داخلی بود شباهت‌های تام موجود است . شهر کاپیسی از نظر پلان یونانی و از لحاظ شکل استحکامات حصار خود بایش برآمدگی‌های مرتب در امتداد دیوارها و با داشتن برج‌ها در کنج‌ها باشهرهای معاصر خود در خوارزم مانند (بازار قلعه) و ایاز قلعه شباهت بهم میرساند و چون خوارزم قبل از اینکه شاهان یونانو باختری بطرف جنوب هندو کش بایان شوند تحت نظارت ایشان بود شکل استحکامات محلی باختر و خوارزمی و پلان شهر سازی یونانی بهم آمیخته شده و شهر کاپیسی قدیم عصر یونان و باختری را بهمین آورده است از طرف دیگر چون مظاهر تمدن یونانو باختری (گریکو بکتریان) در آرت

و هنر نمودار شده باید در شهر سازی هم ایجا بات هر دو تمدن را مشاهده کنیم . اهمیت حفريات موسیو گیر شمن در بگرام منحصر به دو چیز است : یکی تعیین مراتب و راه های مختلف آبادی شهر کاپیسی و دیگر مطالعه حیات مذهبی و مدنی و اجتماعی اهالی آن در دوره های مختلف کوشانی .

قراریکه بالا متذکر شدیم آبادیهای قدیم ترین قشر خاکي کاپیسی را که اینجا به نام بگرام نمبر ۱ یاد میکنیم به شاهان یوفانو باختری نسبت میدهد که تا اواخر سلاله اول کوشانی ادامه داشت . به اساس مطالعات وی خانه های شهر نمره (اول) بگرام با خانه های تا کر یلا (T' xila) یکسان بود یعنی در هر دو جای در حالیکه خانه ها فقط دارای يك منزل معلوم میشود از خود زیر زمینی های هم داشته چنانچه (Apoll niso de Tyan e) ایولونیوس تیانی که در سال ۴۴ عهده مسیحی تا کر یلا را دید و (Philostrate) فیلو سترات سوانج نگار او می نویسد که تا مبرده در تا کر یلا خانه های يك منزله دیده که هر کدام از خود زیر زمینی داشت . منازل بگرام (۱) عینا به همین ترتیب بنیافته بود .

شهر دوم بگرام که بادودمان دوم کوشانی و امپراطور کنیشکا بنا یافته شهری بوده که در حدود ملاحظات باستان شناس فرانسوی در چندین اطاق دیوار های آن روی سنگ تهداب به اصول پخته آباد شده بود و گیر شمن با قید فرض چنین نظریه دارد که اصول پخته کاری با کنیشکا شروع شده است .

شهر سوم بگرام شهر یست که دودمان سوم و چهارم کوشانی یعنی کیداری های یا کوشانی های خورد تا اواخر قرن چهارم مسیحی در آن زیست داشتند و بقعیده گیر شمن در انرورود قبایل (خپونی - یفتالی) Chionites Eplitalies متروک مانده و به نظر به او شهر کاپیسی را که تقریباً دو نیم قرن بعد از متروک شدن شهر سوم بگرام هیوان تسنگ زایر چنی دیده محل دیگری است که باید کشف شود و احتمال دارد موقعیت آن در محلی موسود به (غندی بیسه) باشد

چیز مهمی که در شهر سوم بگرام قابل ملاحظه است این است که منازل شهر هر کدام دارای دسته اطاق هائی بوده که تعداد آن ها به ۵ - ۶ میرسد . دیوار های اطاق از خشت خام و تهداب آنها عموماً از سنگ های دریائی تعمیر شده است . اطاقها فقط يك يك دروازه داشته و هر منزل دارای پس خانه بوده . آنچه قابل ملاحظه است وجود محراب های است در همین پس خانه ها که در قاعده هر کدام تخته سنگ هائی به مشاهده رسید و گیر شمن روی تخته سنگ ها در بعضی موارد آثار هیكل تراشی بودائی در برخی موارد دسگر مجسمه ربه انواعی را بنام (اردو خوش) (Ardokhsho) و بعضی

چراغ‌های گلی یافته است و واضح می‌شود که باشندگان کوشانی شهر سوم بگرام در طی قرن ۳ و ۴ مسیحی ربه النوع مذکور را می‌پرستیدند و در منازل خود معابدی ساده و مخصوص داشتند و در مقابل مجسمه مرخراب عبادتگاه خود چراغ‌های گلی روشن میکردند، تفسیر این اطاقها را سوسو سیریک (Seyrik) در شهر پالمیر (Palmyra) هم ملاحظه نموده است.

صدق آباد : صدق آباد دهکده ایست در ریزه کپستان در سرحل چپ رود خانه پنجشیر. فاصله آن از بگرام روی يك خط هوایی فرضی ۶-۷ کیلو متر میباشد و در مقابل کوه پهلوان و شترک بگرام افتاده است. در سال ۱۹۴۲ در اثر کشف بعضی مسکوکات فقط برای يك روز حفريات مختصری در یکی دو قبر بعمل آمد در نتیجه دو وجهه بعضی بعضی ظروف مفرغ و گلی و مسکوکات کشف شد. با اینکه مدت کاوش در صدق آباد منحصر يك روز و اشیای مکشوفه بسیار محدود است معذاک از نظر اهمیت قابل توجه زیاد میباشد زیرا آثار مکشوفه بيك دوره تاریک تاریخ افغانستان که دوره یفتلی ها باشد روشنی می‌اندازد. گیرشمن راجع به تحقیقات خود در صدق آباد کتابی در ۱۹۴۸ در قاهره به طبع رسانیده و معلومات مختصری از آنجا اقتباس میشود.

اقوام یفتلی خویش را به نام (خیونی) یاد میکردند. خیونی‌ها به دودسته تقسیم میشوند. یکی (یفتلی‌ها) یادسته شمالی و دیگری (زابلی‌ها) یادسته جنوبی که در شمال و جنوب هندوکش استقرار یافتند. خیونی‌ها مردمان جنگجو، دارای اسلحه خوب بودند و برای سواری اسب استعمال میکردند. یفتلی‌ها از صفحات شمال هندوکش بطرف خاک‌های ایران ساسانی متوجه شدند و زابلی‌ها در جنوب هندوکش بجانب هندگوپتا فتوحاتی نمودند. در قبایل اولی در اثر تماس و تصادم و جنگ‌ها و فتوحات متقابل تمدن ساسانی و در قبایل دومی مدنیت هندی تاثیر کرد. در زبانه یفتلی‌ها، پهلوی ساسانی و در زبانه زابلی‌ها سانسکریت تاثیر نمود.

خیونی‌ها عندالورود از آسیای مرکزی آئین آفتاب پرستی داشتند بعد از اینکه وارد خاک افغانستان شدند در آئین و عقاید آنها باره تحولانی رخ داد به این معنی که قبایل یفتلی که در صفحات شمال هندوکش بیشتر متمرکز شدند به آئین بودائی تمایل پیدا کردند و مدافع دین مذکور شدند و زابلی‌ها در جنوب هندوکش به دیانت آفتاب پرستی خود اصرار ورزیدند و این اصرار آنها در عصر (میهر اکولا) برای بودیزم در گندهارا خطری ایجاد کرد. روی هم رفته خیونی‌ها در امور مذهبی مسامحه میکردند و آزاد دی مذاهب را احترام می‌نمودند چنانچه در دوره آنها در خاک افغانستان، بودیزم،

زور استریزم، آفتاب پرستی، آئین مانی، دین مسیحي نسطوری همه رواج داشت. عصر خيوني تا اندازه زياد جلال و شوکت داشت. اثاث البيت طلائي و نقره‌ئي، البسه مردانه و زنانه ابريشمي و خامک دوزي، زيورات و جواهرات، بخصوص البسه و جواهرات زنان يفتلي. معا بد باشکوه آفتاب پرستی در زابل و استويه هتي پوشيده از ورقه طلاهر کدام بجای خود دليليست که انبساط پایه حیات اقتصادی و ثروت و آبادی کشور را در عصر يفتلي ها ثابت ميسازد. چون ايشان بين سردريا و آمودريا در شمال هندوکش و سپس در جنوب سلسله کوه مذکور احراز نفوذ کردند و تمام قلمرو کوشاني های بزرگ را اشغال نمودند افغانستان عصر ايشان کشوری بود بزرگ که تمام راهای تجارتي آسیای ميانه از ان ميگذشت و يفتلي در نظارت راهای تجارتي دست داشتند و کاروان های بزرگ و محتمم چين و هند از اقطار قلمرو تحت نظارت ايشان ميگذشت. دوره شکوه يفتلي ها که فصلي از فصول بسيار مهم تاريخ افغانستان است اخير قرن دواوئل قرن ۶ مسيحي را در بر ميگيرد. درين زمان خيوني ه از ترکستان چين تا سرحدات ايران و دهانه سند امپراطوری بزرگی در افغانستان تشکيل داده بودند که موثرات تجارتي و فرهنگي آن در کشورهای مجاور بی تاثير نيست. ما خنچيني تذکر ميدهند که در اواسط قرن ۶ مسيحي مخصوصاً بعد از ينگه در سال های ۴۵۱-۴۶۶ هيت تجارتي از کشورهای يوجی های بزرگ چين رفت ساختن ظروف شيشه در چين معمول شد. اين کشورهای يوجی های بزرگ در قرن ۶ مسيحي همان افغانستان عصر يفتلي است و واضح ميشود که در اثر تملقات تجارتي و بازرگانی که بين افغانستان يفتلي و چين در طی قرن ۶ مسيحي قايم بود طرز ساختن ظروف چيني از افغانستان به چين منتقل شد.

مدتها به اشتباه تصور ميشود که يفتلي ها شاخه ئی از هن ها هستند و ايشان را بر بر و خرابکار و مخرب مدنيت می پنداشتند حال آنکه حفريات «بگرام- کاپيسی» نشان ميدهد که يفتلي ها چون به آئين بودائی گرائيدند در حفاظت و توسعه معابد مجاهدات بسيار کردند. چون قلمرو امپراطوری خيوني در مرحله عروج خود علاوه بر خاک های افغانستان در حواشی ترکستان چين و هند و ايران هم انبساط داشت در انتشار و امتزاج فرهنگ سهمی بسزا گرفتند. ايشان معيزات هنرايرانی را در آئين بودائی کاشغر وارد کردند و صنعت گويتهای هندی را از هند به افغانستان ارمغان آوردند چنانچه کشفیات سر اورل آلتين درختن و کاشغرو کشفیات و ملاحظات هاکن در باميان، ککړک، فندقستان (دره غوربند) اين نظريات را تائيد ميکند. راهب گوريائي (هوی تچا او Houei tchao) که در سال ۷۲۷ م وارد باميان گرديد می نويسد: «شاه رئيس اقوام به آئين سه جواهر احترام ميگذارد و معابد و راهبين به تعداد زياد وجود دارد» اين نظر به نشان ميدهد

که بامیان در عصر یفتلی ها مقام و منزلت بزرگ دینی خود را محفوظ نگه داشته بود در زمان خلیفه منصور (۷۷۵-۷۵۱م) شهزاده بامیان به دین مقدس اسلام داخل شد ولی باز برای یک قرن دیگر در وضعیت آئین بودائی در دره مذکور تغییر فاحشی پیش نشد فقط در سال ۸۷۰ م خانه های راهبها بین در بامیان چور و چپاو ویران شد و بت های قیمتدار طلائی را به بغداد فرستادند و در ماه ربیع الثانی سال ۲۵۷ هجری (ماه مارس ۸۷۱م) به شهر بغداد پایتخت خلفای عباسی رسید. به اساس نظر به «بارتولد» (Barthold) مشرق رومی پایتخت شارهای بامیان (شارلقب امرای محلی بامیان بود) که بجنوب غرب هیکل های بزرگ بودائی فرار داشت ویران گردید و شهر جدید معروف به «غلقه» جای آنرا گرفت که در سال ۱۲۲۱ بدست چنگیز ویران گردید.

یفتلی ها بعد از مقاومت شدید علیه ساسانی ها بالاخره بدست ترکان غربی مضمحل شدند و زبانی ها را بعد از یک سلسله فتوحات در هند عصر گویتا عرب ها از پای در آورند و امپراطوری آنها تجزیه شد و بقایای نژادی آنها در نقاط مختلف افغانستان در غربستان مالستان، جاغوری، ارزگان، ریزه کهستان و مخصوصاً در بدخشان باقی ماند چنانچه در نقطه اخیر الذکر هنوز هم در حدود بیست هزار کس از ایشان زندگانی دارند.

یک مسئله دیگر که مربوط به یفتلی ها در تاریخ افغانستان اهمیت دارد موضوع (زابلی) و (زابلستان) است که بعد از استقرار قبیله زاوی یفتلی در غزنه و حوالی آن بحیث موطن ایشان شهرت پیدا کرده و ساحه جغرافیائی آن که اول محدود بغزنه و حوالی فریب آن بود به تدریج وسعت یافته و تا قندهار (حوزه ارغنداب) و حتی دورتر تاسیستان (حوزه هیرمند) را فرا گرفته است. اخیراً در نفس زابلستان در ارزگان بین مجرای وسطی ارغنداب و هیرمند که روی نقشه های جغرافیائی اسمای (اجیرستان) و (وجیرستان) خوب تر از آن نمایندگی میکند کتیبه های یفتلی کشف شده است. مرکز ارزگان تقریباً (۱۵۰) میل بطرف شمال غرب قندهار واقع شده و در ناحیه نهستانی که اطراف مرکز ارزگان را گرفته این کتیبه های مذکور دیده شده است. این کتیبه ها روی گاو سنگ ها حک شده و هر کدام آن دارای دو سطر است. حروف رسم الخط های مذکور یونانی است ولی بسیار تغییر کرده و معمولاً حروف یونانی تغییر کرده را (یونانی کوشانی شده) میخوانند و این حروف در چندین قرن عهد مسیحی در افغانستان متداول بود و یفتلی ها آنرا استعمال کرده اند و این اولین بار است که کتیبه های یفتلی در خاک افغانستان کشف شده است. درین کتیبه ها اسم (زابلی) و اسم شاه دین داری بنام (میرو) تذکار یافته است و احتمال دارد که این (میرو) (مهیراکولا) پادشاه معروف یفتلی زابلی باشد. بهر حال بنام (میرو) شاه دیگری یفتلی هم در تاریخ افغانستان تذکار یافته است.

شبهه‌ئی نیست که شاهان یفتلی قبیله زابلی درهند پاره فتوحاتی کرده اند اهمیت این فتوحات از نظر نظامی بجایش باشد اینجا از نظر دیانت همین قدر متذکر میشویم که بافتوحات شاهان زابلی بخصوص با کشور کشائی های (تورامانا) آیین آفتاب پرستی درهند زیاد شیوع یافت. البته میدانیم که دیانت آفتاب پرستی قرار تذکرات (بهاوشیا پورانه) با اسکائی ها بار اول وارد هند شد ولی یفتلی ها آنرا عمومیت دادند و (تورامانا) معبد آفتاب پرستی در ملتان بنا کردند و سرش (میپیراکولنا) متجملاً همان کسی که کتیبه او در ارزگان پیدا شده است آئین مذکور را درهند بیشتر ترقی و توسعه داد.

بلخ در ۱۹۴۷ :ام البلاد بلخ شهر باستانی ماکه در تمام دوره های تاریخ ادبی و فرهنگی مملکت چه در عصر اسلام و چه در دوره های قدیم قبل الا سلام همه وقت شهرت بسزائی داشت نقطه ایست که باستان شناسی ازان انتظار زیاد دارد. در ۱۹۲۲ اولین حفریات هیئت باستان شناسی فرانسوی تحت نظارت پروفسور فوشه در آنجا بعمل آمد ولی بعد از ۱۸ ماه کار طوری که انتظار میرفت نتایج بدست نیامد. چون صفحات باختر دیده و دامنه خرابه ها منبسط است و شهر بلخ در دوره های مختلف حیات خود حتماً کسب و ایش تغییر محل داده است یافتن نقاط مطلوب برای حفریات آسان نیست. بدین مناسبت ۲۵ سال بعد بار دیگر هیئت باستان شناسی فرانسوی متوجه بلخ شد و موسیو شلوم برزه در چهار منطقه معین : تپه زرگران ، بالا حصار ، حوالی دروازه بابه قویا دروازه جنوبی ، منطقه مرکزی در حوالی میدان جدید بلخ یک سلسله کاوش هائی را بصورت چاهای مربع شکل که طول هر ضلع آن یک و نیم متر بود آغاز کرد و در حدود (۶۰) چاه حفر نمود در نتیجه این کاوش ها که در سال ۱۹۴۷ صورت گرفت این قدر واضح شد که در میان چهار منطقه فوق الذکر خرابه های تپه زرگران بیشتر مواد دور های پیش از اسلام را دارد و این تپه اقلاً یکی از اتلال بلخ عصر یونانی بشمار میرود.

کمه‌د که بعد از ۱۹۲۳ که (موسیو گودار) حفریات بسیار مهم خویش را در تپه کلان هده در ۱۰ کیلومتری جنوب جلال آباد شروع کرد و بیش از ۲۳ هزار پارچه های نفیس آثار هنری مدرسه گر یکو بود یک کشف شد تا سال ۱۹۴۸ در ولایت مشرقی افغانستان کدام حفریات دیگر بعمل نیامد (۵) سال قبل موسیو لوبر مهندس هیئت حفریات فرانسوی در (کمه‌د که) یا (دکه کوچک) که در مقابل سلطان پور افتاده به حفر معبد کوچک بودائی شروع کرد و یکعده سرهای گلی نفیسی بدست آورد که در موزیه کابل موجود است و از نظر سبک و روش هنری شباهت آن زیاد به آثار هده دارد.

لشکرگاه)؛ فراریکه در تمهید این مقاله، تذکر شد، در پیر و گرامی که هشیب حفريات فرانسوی در سال‌های بعد از جنگ تریب داد تحقیق در تمدن و تهذیب اسلامی افغانستان هم شامل بود البته همه میدانیم که دورهای درخشان تاریخ تمدن و فرهنگ اسلامی مملکت ما متنوع است و در آن میان تهذیب و فرهنگ اسلامی عصر غز نوبی که در یک ساحه وسیع خارج از خاک های افغانستان هم شعشه پاشی داشت مقامی بارز و برجسته دارد .

غز نه پایتخت امیرا طوری غز نوبی، کانون تمدن و فرهنگ اسلامی افغانستان در طی قرن‌های دده و یازده که بلاشبه در عصر خود یکی از مراکز مهم جهان اسلامی و شرقی و آسیایی محسوب میشد از نظر تحقیقات باستان‌شناسی تا حال دست نخورده و قبل از اینکه حفريات در خاک توده‌ها و اتلال این شهر عملی شده اتفاقات که بیشتر اوقات در تعین سر نوشت کاوش‌های علمی دخیل است باستان شناسان را از غز نه به‌وادى سغله هیر مند بر دو عوض اینکه حفريات در پایتخت غز نوبیان صورت بگیرد در جوار بست در یکی از قشله‌های نظامی آنها که در حوزة هیر مند و در حاشیه سیستم موقعیت خاصی داشت عملی شد. لشکر گاه یا لشکری بازار حصه اداری و نظامی شهر معروف بست است که بفاصله ۶ کیلومتر در شمال شرق خرابه‌های شهر مند کورد رسوا حلقه رودخانه هیر مند افتاده است .

روی هم رفته از سال ۱۳۲۸ تا ۱۳۳۰ در بهار و خزان پنج مرحله حفريات بعمل آمد از لحاظ تحقیقات باستان شناسی مجموعه خرابه‌های عظیم لشکری بازار به سه دسته تقسیم میشود (۱) دسته جنوبی (۲) دسته شمالی (۳) دسته مرکزی. مهمترین این سه دسته، دسته جنوبی است که خرابه‌های کوشک سلطنتی جز آن می‌آید و این کوشک در زمان آبادی خود یکی از نفیس ترین قصور سلطنتی عصر غز نوبیان بود. حفريات لشکری بازار از نظر تاریخ عمرانی و فرهنگی و تهذیبی و اجتماعی عصر غز نوبیان اهمیت بسیار دارد و بسیار مطالب مهم عبرت‌آموز را که تا این زمان ماهیت ادبی و افسانه‌ئی داشت آشکارا و واضح ساخت. در نتیجه حفريات تصاویر بزرگ دیواری بدست ما آمد که در نوعیت خود بی سابقه است و در تاریخ تمدن اسلامی جایگاه مخصوصی را احراز کرده است. این تصاویر تماماً ویردسته غلامان اخص الخصاص سلطانی است که در دوره سلطنت ابوالقاسم محمود پسرش مسعود را در داخل بارگاه سلطنتی به محافظت شخص سلطان می پرداختند و خوشبختانه بعد از تقریباً هزار سال تصاویر برخی از آنها بدست ما و معلومات ما را از نظر رسامی نقاشی، البسه، اسلحه عصر غز نوبی وسعت بخشید. از لشکر گاه در جوار تالار دربار سلطنتی مقصوده یا مسجد کوچک اختصاصی سلاطین غز نوبی کشف شده است و قطعات تزئینات و کتیبه‌ها و محراب آن به موزة کابل آورده شده است تا بار دیگر مسجد مذکور که قدیم ترین مسجد افغانستان بوده مجدداً ساخته شود. خلاصه کشف لشکر گاه و حفريات در قدر سلطنتی دشت لیکن مسئله

است که در تاریخچه باستان‌شناسی ما اهمیت سزائی دارد و اولین حفريات بزرگ است که ميراثات و هنر و فرهنگ اسلامي مارادر دوره درخشان نژو نويان آشکارا ساخت.

ده مراسي غندي: در ۱۹۵۱ هيئت امريکائى موزه تاريخ طبيعى نيو يورک در اثر تحقيقات خویش در حوالی قندهار در دهکده پنجوائی که با فاصله ۱۲ ميلی جنوب غرب قندهار واقع است در يك تپه نئی که ۶ متر بلندی داشت حفريات را آغاز کرد. چیز مهمی که در این حفريات کشف شده مجسمه کوچک گل پخته است که آنرا را بته النوع مادر یاد میکنند رابته النوع زمین و فراوانی و حاصل خیزی میباشد و امثال آن از نقاط مختلف آسیا از حوزه سند و از حوزه های بین النهرین و سواحل بحر الروم و جزیره قبرس و دیگر نقاط کشف شده است. قدامت این هیكل به دو یا دو نیم هزار سال ق م میرسد. در اثر این اکتشاف واضح شده است که در طی ۴ هزار سال قبل از امروز و بیشتر از آن مدنیت بزرگی در ادوار قبل التاريخ بین حوزه ارغنداب و سند وجود داشته. عجالتاً شواهد مقایسه میان مراتب تهنیدی قندهار و کویت پیدا شده و یقین است که در آینده عواملی از حوزه ارغنداب و هیرمند بدست خواهد آمد که ارتباط تهنیدی بین حوزه های ارغنداب و هیرمند را با حوزه سند ثابت خواهد ساخت. هيئت امريکائى حوزه تاريخ طبيعى نيو يورک ميراثات تهنیدی تپه ده مراسي را بنام (تهذيب مراسي) یاد میکنند.

مند يلك (خاکریز) بیش از جنگ دوم جهانی در سال ۱۹۳۶ هيئت (هاکن گیرشمن) در سيستان افغانی در تپه های مغرب و به قریب (نادهلی) که بقایای شهر تاریخی (زرنج) پایتخت قدیم سيستان باشد به تحقیقات قبل التاريخ پرداختند و در تپه های موسوم به (سفید داغ) و (سرخ داغ) کاوش های نمودند و مظاهر تمدن هزار سال اول تمام را کشف کردند بعد از جنگ فرايکه بیشتر دیدیم هيئت امريکا موزه تاريخ طبيعى نيو يورک هم در پنج وائی قندهار در ده (مراسي) کاوش های کرد و شواهد (۲۵۰۰) سال ق م کشف شد بالاخره از سلسله تحقیقات قبل التاريخ موسیو و مدام کسزال در میان حوزه هر مند و ارغنداب ۷۵ کیلومتر شمال غرب قندهار در علاقه خاکریز به کشف تپه نئی موفقی شدند که (مند یگک) نام داد و تا حال دوسه مرحله حفريات در اینجا عملی شده است، تپه مند یگک تپه ایست که تقریباً (۲۰) متر از سطح جلگه مجاور ارتفاع دارد و بسیار سائیده بنظر میخورد در اثر جریان حفريات معلوم شد که در مند یگک چندین ضبقه آبادی وجود دارد که یکی بالای نیگرفرا گرفته و تعیین مراتب آن قرار اتی است.

اثارا و لین اشغال تپه مند یگک بصورت سوراخهایی نمودار شده که هر کدام جای ستون های خیمه بوده و ظاهر گردیده که در آبادی نمره اول خشت و سنگ بکار گرفته بود و مردمان کوچی و بدوی محض با استفاده کردن خیمه ها و خرگاه اکتفا کرده بودند

مردمانی که بار اول در تپه مندیکک زندگانی داشتند ظروف تپیکری بسیار ساده بدون نقش داشتند هنوز اطلاعی نداشتند و از ادوات و افزار سنگی یسکی دوبارچه بدست آمد و اثر فلزات در آبادی نمره دوم دیوار پخته‌ئی و بعضی پارچه های کلفت تپیکری ظاهر شد در آبادی نمره سوم خشت خام پدیدار شد و بعضی مهرها کشف گسردید بدون کدام نوشته نظیر این مهرها از کوپته هم کشف شده است. درین مرحله بعضی هیکل های گل پخته هم کشف شده است مانند گاو کوهان دارولی هیکل انسانی دیده نشد بعدتر یعنی بالاتر در طبقات خاکئی ظروف سنگئی یشم هم نمودار گردید و بالاخره ادوات و افزار مفرغ (برونز) از طبقه ئی که پنج متر از سطح تپه پایان تر قرار داشت مکشوف گردید موازی با افزار مفرغی شکل و خمیره ظروف گلی هم تغییر کرد و تپیکرهائی سیاه و خاکئی و گلابی هم ایجاد گردیده است.

بدین طریق طبقات خاکئی یسکی بعد دیسگر نمودار گردید و در طبقه هشتم مهره هائی از سنگ لاجورد هم بدست آمد.

روی هم رفته در تپه مندیکک در اثر کاوش های علمی چندین مرحله زندگانی دیده شده و قرار تجزیه ذو حال مندیکک دو (شیکاکو) به اثبات رسیده است که اواسط تاریخ اشغال تپه مذکور به اواسط هزار سوم ق م یعنی در حدود ۲۵۰۰ سال ق م تصادف میکند و بعضی قسمت های قدیم تر آن تا نزدیکی های سه هزار سال ق م خواهد رسید. دامنه حفاریات تپه مندیکک ادامه دارد و در حوزان امسال از سر گرفته خواهد شد. مندیکک از نظر تحقیقات قبل التاريخ اهمیت بسیار دارد و با آثار و شواهد ادوات و افزار سنگئی که تا حال بدست آمده یقین کامل می رود که تحقیقات اجتماعی زندگانی قبل التاريخ بین حوزة ارغنداب و حوزة اندوس یکطرف و روابط میان سیستان افغانی و خاک های ایران از طرف دیسگر روشن خواهد شد.

آتشکده سرخ کونل: یکی از نقاط بسیار مهم دیگر که حفاریات آن جز فعالیت های باستان شناسی بعد از جنگ دوم جهانی قابل تذکر است کشف آتشکده ایست روی تپه سرخ کونل. تپه سرخ کونل به فاصله ۱۵ کیلو متر پل خمیری روی سرخ کونل بل مزار شریف قرار دارد. این تپه در اواخر سال ۱۹۵۱ کشف شد و حفاریات آن توسط موسیو شلوم برژة در بهار سال ۱۹۵۲ شروع گردید. روی این تپه هم چندین طبقه آبادی وجود داشته که تقریباً همه آن آتشکده ها بوده که در دوره های مختلف تاریخی آباد شده است.

مهمترین قسمتی ا کتشافات باستان شناسی درین تپه آتشکده ایست بسیار بزرگ و مهم که نظیر آن تا حال نه در افغانستان و نه در خاک های ممالک مجاور دیده شده است. از روی مسکوکات به ثبوت رسیده است که این آتشکده در عصر کوشانی ها محتملاً در جریان

قرن اول مسیحی آباد شده است. عوامل معماری یونانی در قاعدهٔ فیل پایه های بزرگ سنگی و در سرستونها مشهود است از روی بعضی پارچه های هیکل تراشی ظاهراً چنین معلوم میشود که مدرسه گریکو بودیک اینجا و درین عصر هم نفوذی داشته ولی حقیقت چنین نیست زیرا آتشگاه قبل از ترقی مدرسه مذکور بنا شده بود. آتشکده سرخ کوتل از نظر مطالعه ارت و فرهنگ یونان باختری بسیار مهم است زیرا این اولین باری است که در صفحات شمال هندوکش در یک گوشهٔ از بکتریان، باختریش قدیم با عمراناتی بدین پهنائی و عرض و طول مواجه شده ایم تا حال در سرخ کوتل هفت خشت سنگی با حروف رسم الخطی (یونانو کوشانی) کشف شده و اخیراً کتیبهٔ دیگر درین رسم الخط بدست آمده است. طبیعی مبدع رسم الخط یونانی در بکتریان به عصر یونانیان باختری به (۲۵۰ ق م) میرسد و در جریان قرون دوم و اول ق م معمول و متداول بوده و کوشانیانی که در آغاز مهد مسیح جای ایشان را گرفته اند رسم الخط یونانی را هم کامفی السابقی استعمال میکردند و البته در شکل بعضی حروف پاره تغییرات جزئی وارد کردند. بهر حال در سرخ کوتل در آتشکده بزرگ که حتماً در عصر و زمان خود یکی از مهمترین آتشکده های باختر بوده کتیبه هائی درین رسم الخط وجود داشته و از روی کتیبه اخیر که دران اسم یکتفر یونانی تذکار یافته احتمال زیاد میرود که تعمیر آتشکده تحت نظر کدام مهندس یا معمار یونانی بعمل آمده باشد.

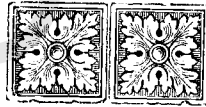
خطوط اساسی عمارت، دهلیزها، برنده ها حیاط، وسیع و فراخ، قطار فیل پایه ها بلستر کاری سنگی دیوارها عظمت بنا، ممیزات معماری همه دلالت بر این میکنند که آتشکده تحت نظر مهندس یا معمار یونانی صورت گرفته باشد.

بهر حال خود آتشکده و بنای آن حتماً در زمان اقتدار و حکومت کوشان شاهان بزرگ صورت گرفته. کثرت مسکوکات کوشانی، هیکل بزرگ یکی از شهزادگان کوشان، درین مفکوره هیچ شبهه و تردیدی باقی نمیگذارد و بعد از اینکه مسکوکات و دایره حفاریات به پایان برسد حتماً به آن حد قادر خواهیم شد که بصورت دقیق تر عصر و زمان پادشاهی را که این آتشکده در عصر او بنا شده است هم تعیین نمائیم. اطاق مرکزی آتشکده اطاقی است بزرگ در وسط آن صغه سنگی به ارتفاع ۸۰ سانتیمتر از خشتهای سنگی تراشیده شده بصورت مربع ساخته شده بود که هر ضلع آن تقریباً چهار متر طول داشت و بطرف غرب خود سه پته زینته سنگی داشت. روی این صغه در آتشگاه بزرگ و بلند فلزی آتش میکردند و برای اعیاد مذهبی آتشگاه فلزی را روی صغه بیرونی میکشیدند و زبانتهای آتش از فراز تپه در تمام دند غوری دیده میشد.

در اثر جریان حفاریات امسال در قسمت جنوبی آتشکده بزرگ، آتشکده دیگر

کشف شد که حتماً در يك عصر و زمان بعد ترشاید در قرون ، یا ازان هم بعد تر ساخته شده است . اینجا هم اطاق آتشکده يك اطاق مربع ای ولی کوچک تر اینجا هم در وسط اطاق آتشگاهی بوده ولی این آتشگاه با صفت و دیگر ملاحظات خود همه از کل ساخته شده بود و خوشبختانه بدون اینکه صدمه زیاد بدان رسیده باشد کشف شد . در جدار شرقی صفت آتشگاه اشکال دو عقاب در حالیکه بال کشاده میباشند دیده میشود بالای صفت اجاقی است که آنجا آتش مذهبی را روشن میکردند و تمرکز خاکستر مخصوص بصورت قطع این نظریه را تأیید میکند. بیرون مدخل اطاق در محل مخصوص دیگر خاکستر های آتش مقدس را ذخیره میکردند تا بصورت تبرک به زوار داده شود و مقداری ازین خاکستر تا حال باقی مانده است .

منظره خارجی آتشکده سرخ کوتل شکل قلعه نظامی داشته . برج ها تیرکش ها موید این نظریه است . در امتداد دیوار بیرونی آتشکده حجره هایی مشاهده شده است که غالباً محل رهائش محافظین مسلح بوده و در یکی ازین حجره ها بعضی از اوزم سپاهیان مانند پارچه زره و غیره بدست آمده است .

آریادانام تاریخی کشور

افغانستان است

۱. مقدمه: روح تاریخ ما

۲. آریادانام آریایی

۳. آریانای هزاران سال

۱. مقدمه: روح تاریخ ما

حقایق تاریخی

اگر بدورنمای تاریخ نسکاهی می اندازیم می بینیم که همین دور زمانیک مجموعه نظامها و نشیب و فرازها تشکیل یافته که گاهی محسوس است و آگاه چنان: زمانی از زمانه یکام این پاره چرخیده و وقتی به آرزوی آن دگری. به عبارت دیگر کمیت تاریخ عبار تست از مجادله حق و باطل و مبارزه طبقات که بیشتر دارای هدف اقتصادیست و شعله این مناقشه تا ادوار زیادی فرو نمی نشیند. اما با اینهمه یک حقیقت در عقبه همه قرار دارد و از خلال آن جلوه نمایی میکنند و این خود پرتوی از حقیقت نهایتست و این آنست که او وجود مجادله طبقات و مبارزه روشنی و تاریکی بالاخره مهر حقیقت و او که از خلال ابر باره های ضخیم اغراض و ناراستی باشد، پیر توافشانی آغار میکنند و حق بجای خود قرار میگیرد. ایمان داشتن بحقیقت بشر را امیدوار میسازد که حق و حقا نیت ابدأ از بین نمیروند و تماماً مغلوب ابا طبل و اغراض آلوده نمیگردند.

محمد حیدر زوبل

در طی قرون متعددی هر که از بیگانگان خواست در مورد ما و تاریخ ما سخن بگوید، گفت، اما هر کدام از نگاه خود و از پهلوی منافع خود چیزی نوشته اند چنانچه در اواخر نزدیک

و در وح تاریخ کشور ما از بین برود و بیم آن بود که حتی منوران و تربیت یافتگان ما چه در داخل مملکت و چه در خارج از صورت وجود تاریخی مدنیتهای پنج هزار ساله این مذهب و منشاء نژاد آریا در تردد و اشتباه باقی بمانند. تاریخهاییکه بنا بر اغراضی نوشته شده بود ولو که از هند، فارس، تورک، مغول، روس و انگلیس بوده هر کدام بر نی انطفای هوس خود نوزده بیست ملیون نفوس داخل مرز و بیرون مرز افغانستان را بنام، بصدها قبایل و عشایر، نسل، زبان و... پارچه پارچه کرده و هر آن برای افتراق ما از یکدیگر نیرنگهای تازه ای بکار برده اند. اگر موضوع قبایل و عشایر کهنه شود و ناسیونالیسم (ملیت) قرن نوزده جای آن را گرفت، زمانی موضوع مذهب را رویکار آوردند اگر آنهم از مود افتاد موضوع نژاد و زبان را بر خ کشیدند و اگر جایی آنهم کار نکرد اختلاف طبقات را بیاد دادند و اینک در پی ریختن نیرنگ دیگری اند تا در اثنای دموده شدن فریب پیشین آنرا بکار بیندازند.

اما امروز که نور دانش و روشنائی حقیقت سراسر جهان را فرا گرفته و زوایا و اکناف تاریک وطن ما را نیز روشن میکنند و از هر کنج و کنار ویرانه های کشور ما آثار بر از نده و پر قیمت مدنیتهای باستانی و افتخارهای قدیم را هویدا و ظاهر میسازد و از ربع قرن باینطرف یک جنبش محسوس تاریخ نویسی در کشور ما پیدا آمده و قسمتی از مطالب صحیح را از سقم و سره را از ناسره جدا میکند؛ دیده میشود که در آثار تاریخی از هیر و دوت مورخ کلاسیک یونان گرفته تا کرزن انگلیسی مطالعاتی کرده می آید و در آنچه مؤلفان و مصنفان منصف و حق بین نوشته اند و پرده های اشتباه و اغماض را از روی حوادث و وقایع کشور باستانی افغانستان برداشته اند و حقیقت و راستی را بی پرده و پوشش در نگاه جهانیان جلوه داده اند و این کارگاهی هم در آثار غالب مورخان متعصب اجنبی خواهی نخواهی دیده میشود، مجبور بگفتن حقایق شده اند. البته از پیشروان اینراه و کسانیکه برای نخستین بار خامه بدست گرفته و بتحقیق و تتبع در بحر تاریخ باستانی کشور ما شناوری کرده اند لازم می آید اراقیان میرغلام محمد غبار و احمد علی کهزاد یاد آور شوم چه حقوق این دوتن درین رشته فراموش ناشدنیست، بخصوص که درین مقاله تا بسیار حد از آثار ایشان استفاده کرده ام وایشان بوده اند که بیشتر از دیگران درینراه رفته اند و پرده های تاریکی را از روی تاریخ باستانی ما برداشته اند.

با آنهمه اغماض و اغراض مورخان بیگانه که در بسیار موارد حقایق را پوشانیده اند، یکسلسله حقایقیست که دوکنج و کنار صفحات تاریخ مجبوراً از آن سخن رانده اند، از آنجمله است و همه منتقدند درینکه تقریباً در چهار هزار سال قبل افغانستان امروز از طرف قبایل آریایی که از سواحل سیحون و جیحون، هجرت کردند اشغال شدند نخست در ولایت هرات سکون گرفتند و بتابعیت نام مهاجرین آریایی، اول این ولایت «آریا» و بعد اطراف آن

«آريانا» ناميده شد. دوسه هزارسال پيش از امروز (تخمينا) كه اين نژاد آريايى در ولايت بلخ سلطنتى را تشكيل دادند حدود قلمرو سلطنت خود را با كتر يا ناميدند و در اثر همين تبديلات طبيعى بود كه ولايت مشرقى آريانا با كتييا و يا با كتييا خوانده شد و ساكنان ولايت مشرقى افغانستان ياكوتين يا بكتون و يا پكتا نه گفته شدند كه كلمه پختون، پختا نه، پشتون و پشانا نه كه امروز هم بر ساكنان قسمت مشرقى اين كشور استعمال ميشود، از نظر اتما لوزى (علم اشتقاق) از همانجا آمده و رابطه پختون و باختر، يا با كتر يا ظاهرا هر ميشود.

يونان در زمانى مجموع افغانستان را اكسيما گفتمند و گاهى اراكوزى ناميدند هند به اين كشور را يكبار باه لوكاه و زمانى راجهاى هندو آنرا آلپيك ديس خواندن. فارسها در نخست آريانا را آرياورتا گفتمند و سپس نيمروز ناميدند و آننگه زابل ياد كردند شاميهها از با كتر، با ختر ساختند. عربها و اسلام اين كشور را خراسان نام نهادند و در بعض زمانها بنا بر تاثير تشكيلات مختلف سياسى اين كشور بنا مهائ متعدد ولايات خود ياد مى شد چنانچه زمانى با دشا ه افغانستان امير كابل خوانده ميشد و غيره در بسكى دو قرن اخير از همين جمله است كلمه افغانستان رايج شد و اين در نخست جزئى از اين مملكت بود بنا بر تسميه كل با سم جزء، بر تمام كشور اطلاق شد. در مورد كلمه «آريانا» و تاريخ اين كلمه و جغرافياى آن در اين مقال بتفصيل صحبت ميكنم.

اما اقتدار و سلطه سلطنتهاى افغانستان (آريانا) با تا قلب كشور هاى همجوار رفته و امپراتورى بزرگى را تشكيل داده است و گاهى هم جغرافياى سياسى آن طورى آمده كه اكثر اراضى طبيعى واصلى آن خارج دايره حكومت آن مانده و جزء ممالك همجوار بشمار رفته است. مثلا در عهد حكومتهاى يونانو باخترى (يونان بلخ) و يادور سلطانهاى كوشانى و يفتلى در قبل الاسلام و ياد در زمان سلطنتهاى غزنه و غورى و ياتيموريان هرات و ياد ر عصر عروج ابداليان، كشور آريانا (افغانستان تاريخى) داراى چنان يك تشكيلات عظيم امپراتورى بود كه مرزهاى سياسى آن علاوه آرياناى طبيعى شامل قسمتى از ممالك ماوراء النهر، خوارزم، برخى از فارس و هند بود كه گاهى هم تعداد اتباع امپراتورى آريانا بيشكصد مليون ميرسيد. و همچنين عكس اين قضيه نيز مدتى در زمان نازماندگان غزنويه و ياد در زمان باركزيها و ياد امروز ديده ميشود كه قسمتى از آرياناى طبيعى جزء ممالك همجوار است منجمله تاحواشى درياى سندهى پختونستان يكجزء آرياناى كبير است كه بظلم و تعدى از آن جدا شده و اكنون جزء سلطنت بيگانه بسر ميرد. جغرافياى طبيعى آريانا رو به مرته طورى است كه در صفحات شرقى و شمالى كشور آريانا فرورفتگيهائى دارد كه مرز طبيعى آن را از يك طرف تا درياى سند و از طرف ديگر

تاریخ آریانا و مورخستانهای خوا رزم میرساند و قسمت باقی مانده کشور سطوح مرتفعی میباشد. اکنون که مقدمه را بهمین جارسانیدم و مقدمات موضوع تا حدی روشن شد، بهتر است باصل موضوع پردازم. از آن باید بگویم که این مقاله دارای سه بخش است:

یکی مقدمه ای زیر عنوان روح تاریخ و در آن دیدیم که اگر چه مورخان مغرض خواسته اند تاریخ اینکشور را تحریف کنند اما باز هم بسگفتن حقایقی مجبور شده اند و نام آریانا فراموش حافظه تاریخ نشده اینکشور در مرور زمان نامهای مختلفی بخود گرفت جغرافیای آن تغییر کرد اما اصلیت آن ازین نرفت و نام آریانا تا امروز باقی ماند

دیگر فصل اول زیر عنوان آشیانه آریای که در آن کلمه آریا و قدیمترین مفهوم آن، آریا ورته و محلها یکی بدین نام منسوب شده است، نخستین مجلزیست آریاییها یا آریانه و بجه و مهاجرت آریاییها مطالعه شده و می بینیم که کلمه آریانه و بجه از نظر لغت، جغرافیا و اسناد، رقصتهای شمالی آریانا (افغانستان) تطبیق میشود.

سه دیگر فصل دوم زیر عنوان آریانای هزاران سال که در آن این کلمه را از نظر لغت، از نظر مهاجرت، از نظر متون و بدوا و استوار طرز ساختمان آن نگرسته و می بینیم چرا بعضی آنرا پنهان کردند و مورخان کلاسیک یونان آنرا بروشنی آوردند و سرحداتی طبیعی آنرا واضح کردند. خراسان و افغانستان جانشین آریا ناست. آریا نا و تاریخش با جغرافیای آن دوباره احیاء میشود و آریانا نام تاریخی و ملی کشور افغانستان است.

۲ آشیانه آریائی

آریا - آریا ورته - آریانه و بجه

نام آریا طوریکه در مقدمه گفتیم بریکدمه مردمی اطلاق میشود، که سرودهای ویدی بدنها متعلقست؛ اگرچه احفاد آنمردم امروز ملل جدا گانه ایرا تشکیل داده باشند، ازینجاست که قبایل ویدی تنها خود را بنام آریا یاد میکردند. آریا را از نظر مذهبی بمعنی پرستنده، معتقد و قربانی دهنده نیز گرفته اند و کلمه آریه را بمعنی شریف و آزاده و نجیب و بزرگوار و گرا نمایه نیز آورده اند و اینمردم وقتی خود را با این نام یاد میکردند که هنوز در دوظرفه هندوکوه (افغانستان امروز) متمرکز بودند و مفهوم طبقاتی ایشان هنوز بمیان نیامده بود که اینهارا میتوان بیشتر کلمه آریایی باختر نامید. و واضحست که پیش از استقرار در باختر بدین نام نامیده نشده اند و بار اول در مورد کلمه باختری در بلخ، افغانستان، این نام سرزبانها آمد.

آریاییهای بلخ (باختر) با این اسم فـرهنګ ، تشکیلات اداری، تمدن، زبان و آیین معین را نمایندگی می نماید. سلاله های پاراداتا یا پیشدادیان بلخی و کوی یا کیان بلخی که در اوستا و شاهنامه آمده است نخستین خاندانهای سلطنتی اینکشوراند ؛ که بعداً مهاجرت غیر محسوس و آهسته ایشان بطرف شرق و غرب بجا کهای هند و فارس کنونی صورت گرفت .

البته وقتی کلمه آریارا استعمال میکنیم باید تذکر داد که مفهوم آن بسیار قدیمی میشود و هنگامی را دربرمیگیرد که همه آریاییهای هندو فارس پیش از مهاجرتیکه از آن بصورت غیر محسوس، ذکر کردیم ، درینکشور ، درافغانستان امروز جمع بودند و اگر کلمه صفت آنرا استعمال کردن بخواهیم ، آریایی میشود که با آریانی فرق دارد و بجای خودش ذکر شود .

آریاورته یکی از اسمای ترکیبی خیلی قدیم آریائی است و زمانیرا نشان میدهد که کلمه آریا هنوز از باختر شروع با انتشار و مهاجرت نکرده اند و سرچشمه حوزه آکسوس را دربر میگیرد و معادل آن در اوستا نیز ذکر رفته و آنرا مهد آریایی توان ترجمه کرد که در شمال هندو کش بوده و بدو طرف سلسله کوهای مذکور بین آکسوس و اندوس واقع بود .

این کلمه متشکل از دو قسمت است : یکی آریا، دیگر آورته که بقرار تجزیه یور داؤد جزء اول یا (آریا) نام یکی از اقوامیست معروف که در اصطلاح علمی بهند و اروپائی مشهور است و تنها آلمانها آنرا هند و زرمان نامیده اند. جزء دوم یا (آورته) در زبان سانسکریت بمعانی مسکن، منزل و میهن و امثال اینها آمده است که بنا بر قواعد زبانشناسی از آریا آورته، الفی حذف شده و (آریا ورته) گشته است .

نام آریاورته انسانرا متوجه شمال هندو کش یا بخدی زیبا و جوار سرچشمه آکسوس یعنی آریانا و یجومیسازد که مقریاما یا جم و جمشید اولین پادشاه پیشدادی بلخی افغانستان است . وقتیکه قسمتی از آریاییها بهند مهاجرت کردند در معنی آریا تغییری رخ داد و آریاورته را نیز بد انجالتعال دادند . البته این مهاجرت مثلیکه بعرض رسید یکبار آنی نبود بلکه بتدریج و بصورت غیر محسوس پیشرفت و این خود واضحست که قبل از تهاجمات هندوسیتها و اسکاییها حتی بیشتر از لشکر کشهای اسکندر، باختریها از افغانسان امروز (آریا نای باستان) پایین شده راه خود را شرقاً بهند و غرباً پیارس باز کردند . اینموضوعرا آقای کهزاد از کتاب واله دویوسن بتفصیل نقل میکند و بر ای تفصیل به آریا نای کهزاد مراجعه شود .

در مورد تطبیق نام آریا و رته که نخست صفحات شمال افغانستان بود و با مهاجرت آریاییها به هند منتقل شد آقای پورداد و دمسامحه میفرمایند و از اولین مجنیکه بنام آریا ورته یاد شده ذکر نمیکنند و یا بزودی از آن میگذرند، آنجا بیکه میگویند: پس از اینکه آریاییها از مسکن اصلی خود ببلخ آمدند و از آنجا قسماً از دریای سند گذشته بقطعه پهنای هند سرانیز شدند آنجا را آریا ورته نام گذاشتند و این قدیمترین نام آنکشو راست و بر قسمتهایی از شمال هند از سر زمینهای رود سند یا حواشی رود گنگک یعنی پنجاب و سند اطلاق میشود. باز هم شکر که نام بلخ (در افغانستان) را متذکر شده اند و از شخصیت ماندایشان توقعست از افتخارهای بیکه بکشور مامتو جهت بتفصیل ذکر کنند و اینچنین مسامحات رواندارند.

مجله اولی زیست آریاییها هنوز مورد گفتگو و سوالست اما باغلب احتمال که بیشتر دانشمندان آنرا پذیرفته اند در کوههای بزرگ حوالی پامیر (بامدنیاست). گرچه بعضی مردم پیرامون بحر خزر نیز گفته اند اما نظر نخستین مستندترست. دسته ای از هندوکش گذشته از راه کابل وارد پنجاب شدند. البته زمان این مهاجرت بتخمین از دو نیم هزار سال تا سه و نیم هزار سال پیش از امروز است که ایشان به هند سرانیز شدند و داسوها بومیان هندی را از بین برده و هند را زیر سلطه تمدن آریایی آوردند. در هند بر علاوه چندین دسته از بانهای آریایی چندین دسته از بانهای غیر آریایی نیز موجود است که دین و تمدن آریایی با وجود شقاق زبانها یکنوع اتحاد ملی بین شان ایجاد کرد.

این واضحست گاهی که آریاییها از باختر بکرانه رود سند آمدند قسمتی از سرود های ریگ وید را که در باختر (بلخ) سروده شده بود با خود ارمغان آوردند و تا هنوز که الفبا نداشتند آنرا به حافظه ها سپرده از یکی بدیگری انتقال دادند.

دسته دیگر این آریاییها یا اجداد مادر حوالی آسیای مرکزی در اطراف دریای چیخون یا آمو گرد آمدند. همین دریاست که یونانیانش اکسوس نامند و در متون قدیم ما به (واخشو) نیز نامیده شده است. اینها مسکن خود را به (آریانا و یجه) موسوم ساختند؛ ناگفته نماند که کلمه آریا را نمیتوان بر سایر اقوام هند و اروپایی نام نهاد بلکه فقط مخصوص اقوام هندی و آریانی است که عبارتست از قطعه پهنای هند و فلات آریان (منلیکه قبلاً متذکر شدیم). سایر اقوام هند و اروپایی بنامهای نژاد خودشان مانند اسلاو، لاتین و ژرمن معروفند. گرچه یکبار اشتباهی پیش آمد و بعضی عالمان همه را آریه گفتند اما زود اصلاح شد و این کلمه آریه را فقط برای تعیین همین اقوام مختص ساختند.

آریانا و یجه قسمیکه بعرض رسید اولین فرودگاه آریاییها خوانده شده است که اوستا منجمله شانزده سرزمین آریایی یا آریانی: سغد، مرو، بلخ، نسا، هرات، کابل قندهار، هلمند سیستان را که در افغانستان واقعند در فصل اول و بندیداد تذکر میدهد. همچنین در اوستا مطالبی آمده که اهورا مزدا بر رتشت سپنتمان درباره زیبایی و نیکویی آریانا و یجه حرف میزند و از سردی اقلیم آریانا و یجه نیز یاد میکند.

امروز در بسیاری از موارد علمی که میخواهد تاریخ، جغرافیا، فرهنگ و مدنیت یک کتله را آشکار سازند و تحقیقات باستانشناسی بکنند بیشتر از راه زبانشناسی یا فیلولوژی و فقه اللغه پیش میروند و ازین راه بنتایج نیک و درستی نیز رسیده اند و ما نیز در اینجا ناگزیریم از اینکه بتحقیق زبانشناسی نپردازیم بلکه میخواهم از راه زبانشناسی بمطلب باستانشناسی و فرهنگ پی ببریم.

لغت و یجه که بعد از پهلوی و یج شده است و در زبان دری امروز نشانی از آن نمانده، در سانسکریت بصورت (بیجه) یا (ویجه) بمعنی تخم آمده است. زبان پشتو که از جمله لهجات افغانستان و رابطه آن با زبان دری که در افغانستان زاده شده، بسیار مستحکمست، طوریکه دو قرن پیش فکرمی شد با سانسکریت پیوند محکم دارد، ندارد؛ بل طوریکه تحقیقات نوین نشان میدهد از زاده های زبان اوستایست و با آن زبان رشته قرابت را دارا میباشد بمقایسه بکتهد ادکلمات اوستایی، دری و پشتو بموضوع روشنی بیشتری می اندازد که در اینجا خارج موضوع است. بهمه حال در لهجه های پشتو نیز، او یجه یا اورشه بمعنی سرزمین آمده است و تا هنوز زنده است. اصطلاحیست در پشتو که میگویند «دخدای پر او یجه» یعنی «پر زدی» یعنی که «وی را بر زمین خدا نیمانند» و این در موردی استعمال میشود که شخصی را بهیچ جایی نگذارند. (صفحه ۲۱ شماره اول سال اول مجله آریانا). اینست که او یجه بمعنی سرزمین فیز آمده است که بناء آریانا و یجه بمعنی سرزمین تخمه و نژاد آریانی می آید و ورشه یا ورشو تا هنوز در پشتو بمعنی مرتع و چراگاهست. در قسمت دیگری از اوستا (مهریشت ۱۴ و ۱۳) بر علاوه آنچه گفتیم کلمه ایریو شیا نه یعنی آشیان آریاییها یا خانمان آریانیها آمده و بر مرو و هرات و سغد و خوارزم تعبیر شده است همچنین ایریواوه بمعنی یاری دهنده آریاییهاست که بر یکی از خاندانها اطلاق شده است.

در مورد موضع نخستین آریاییها آنچه در سینه ای ۱۱ و ۱۰ از اوستا آمده اینست که (فراز کوه، اوپاری ساین و سره کوه ستر و ساره) است که اولی اوپاری ساین بمعنی بلند تر از پرواز عقاب را دارد و عبارتست از سلسله هندوکش، یا ستون فقرات افغانستان و دومی بمعنی ستاره سر را میدهد و سلسله کوه های خود را دربر میگردد که هر دوی آن

دوسلسله عمده کوه‌های افغانستان (آریانا) را احتوا می‌کنند و در گرداگرد همان سرزمینها نیست که روزی آریا یا یبهای نخستین در آن زیست داشتند. و یا پادشاه که در ادبیات دری بصورت جم یا جمشید آمده نخستین بار شربت هوما یا سوما را در آنجا نوشید و پرچم حکمرانانی را بر آریانا از مرکز باختر (باخ) بلند کرد.

بالاخره در مورد آریانا و بجه هیچ جای تردید نخواهد ماند که آریانا و بجه عبارت از قطعه زمین بلند، مرتفع و خوش آب و هوا است قریب سرچشمه اکسوس یا آمو دریا که بدخشان افغانستان (بخاراستان) را دربر می‌گیرد و دامنه آن تا بلخ افغانستان (باختر) ادامه داشت.

۳. آریانا نامی هزاران سال

در لغت مهاجرت، درویدا، اوستا
مورخان کلاسیک یونان و خاورشناسان

طوری که قبلاً دیدیم کلمه (آریه) درسا نکریت و (بیریه) در اوستا و (اری به) در پارسی باستان هخامنشی مورد استعمال بسیار زیاد دارد. البته از اصل موضوع دور خواهیم رفت اگر بگویم که این هر سه زبان پهلوی هم پیداشدند و نخستین مادر زبانهای هندی و دومی یعنی اوستا ریشه زبان دری و پهلوی خراسانی و پشتو و سایر لهجه های افغانستان و سومی اساس لهجه های جنوب ایران و پهلوی غربی و غیره استند، و در جزئیات این موضوع به پیچیم. همچنین کلمه (آریانا) در زبان اوستایی بمعنی (آریایی) بحیث صفت استعمال شده که آنرا آریانی نیز توان قبول کرد. یونانیان که پس از حمله اسکندر باین بلاد بماندند این کلمات را بصورت (آریانا) تلفظ کردند و نوشتند و آنرا در مورد کشور ما که عبارت از افغانستان بزرگ امروز باشد و در بعض دورهای اسلامی بخراسان معروف بوده استعمال کردند و اینست که حتی در قرون هژده و نوزده نیز شرق شناسان همین کلمه ((آریانا) را در مورد نام این کشور استعمال کرده اند و بعضی از آنها کلمه افغانستان را بین قوس در برابر آریانا نوشته اند.

استعمال کلمه آریانا برای افغانستان امروز و برای سرزمینی که بمرزها و حدود افغانستان امروزی یا خراسان دور اسلامی منطبق میشود؛ فکری مجعول نیست بلکه اساس تاریخی دارد و مفهومیست تماماً مستند که از ودا و اوستا گرفته تا آثار کلاسیک یونان آثار مورخان اسلام و شرق شناسان و معاصران ما همه از آن ذکر میکنند که اینک چسته چسته ولی با کمال اختصار از آنها یاد میکنیم و گفتار خود را پدانه‌هاستند میسازیم و حدود طبیعی

آنها واضح میکنند تا بهمه کسانیکه فکر میکنند کشور افغانستان از دوسه قرنی باینطرف بوجود آمده است؛ ظاهر گردد که کشور افغانستان تاریخ بسیار باستانی و گذشته درخشانی دارد که بتاریکیهای قبلالتاریخ میرسد و افغانستان امروز جانشین همان آریانای کهن میباشد، گرچه دردورهای اسلامی سرزمین ما را خرابان نامیدند و اینک یکدو قرنیست کلمه افغانستان را بعوض آن استعمال میکنند اما باید دانست که نام تاریخی و ملی قطعه زمینی که بین سند و آمو واقعست؛ «آریانا» میباشد که تاریخ چند هزارساله دارد

قراریکه گفتیم، قسمتی از مردمان آریایی که به هند نرفته بودند و در حواشی و کرانه دریای آمو یارود «واخشو» یعنی از حومه باکتریان یا ایالت باختر که بلخ امروز است و در صفحات شمال افغانستان واقعست، میزیستند، از آنجا بجنوب هند و کش بقارس سرازیر شدند و باین ترتیب تمام فلات آریان را گرفتند. و آنجا پیرا که نخست در آن میزیستند یعنی ایالت باختر جنوب هند و کش یعنی قسمتهای شرقی فلات آریان را بنا م ملی خود موسوم ساخته و (اریانه) یا (آریانا) گفتند و صفتیکه ازین اسم بصورت طبعی ساخته شده و بیلومورخ انگلیس نیز آنرا یاد کرده است «آریانی» میباشد که هر کس و یا هر چیز متعلق به آریانان را «آریانی» توان گفت.

و همچنانیکه چیزی را و یا شخصی را که منسوب به اسکنندیا یا باشد اسکنندیاوی و یا اگر متعلق باستینیا یا یوگوسلاویا باشد استونی و یا یوگوسلاوی گویند آنچیز و یا آن کسیرا که به آریانا منسوب است مثلاً مردم و ساکنین آنرا، «آریانی» میشود گفت. یگانه جاییکه، یگانه مملکتی که معلومات ویدا و اوستا هر دو در آن تطبیق میشود و در مورد آن ویدا و اوستا متمم و مکمل یکدیگر شمرده میشوند که کشور آریانای باستان یا افغانستان امروز است و این بزرگترین افتخار ماست که آنچه خوبان همه دارند این کشور تنها دارد. در مورد آریاییهای هند، ویدا و معلوماتی بما میدهد و در مورد آریاییهای پارس اوستا مطالبی میگوید اما تنها در مورد آریاییهای افغانستان (آریانا) است که هم ویدا و هم اوستا سخن میراند و آنهم هر دو باهم مطابقت میکنند. همینست که خاک کشور ما همان خاک اوستایی است و آن مهد پیر و رش مدنیت ویدی و کستله باختر است که بعداً شرقاً غرباً به هاجرت پرداختند.

اینست که کلمه اوستایی آریانا که صفت است و بمعنی آریایی است، در اوستا بتکرار ذکر شده که مفسرین اوستا بعد از زمان سانسانیان آنرا تعریف کردند و بزبان پهلوی زاریج خودشان نوشتند اوستا آریانا و بیجه را بر سر زمینی استعمال میکنند که سفید مرو بلخ نسا، هرات، کابل، قندهار، هلمند و سیستان جزء آنست، همچنانیکه در فصل اول ویندیداد

اینده مطالب را ذکر می‌کنند در جایی دیگر از زیبایی کشور آریانا بحث می‌کنند . در بنده‌های ۱۳ و ۱۴ مهریشت از اوستا خانمان آریایی را بر چند شهر آریانا اطلاق می‌کنند که هرات جزو آنست .

همچنین وجود کلمه (ویجه) از اصطلاح (آریاناویجه) اوستا در بعضی لهجه های کشور ما به وضوح روشنتر می‌اندازد .

ریشه آریا، در کلمه آریانا از قدیمترین ریشه‌هاست و در غالب ترکیبها و کلمات دیده میشود که مرور زمان آنرا از بین نبرده است . در دوره اوستایی بکلمه آریا ، (ن) علاوه شد و صورت آریان رایجود گرفت، در ویداها، آریان صورت جمع آریاست، که گویند (های نسبتی بدان اضافه شدو آریانه یا آریانا مسکن آریاها یعنی نجیبان را) اضافه می‌کنند . بعبارت دیگر (نا) که همان (ن) اخیر عصر اوستایی است بحیث پیوند یابسوند بکلمه اول آریا، اضافه شد که حیثیت ادات نسبتی را دارد و آریانا بحیث مسکن آریایی استعمال شد این ، شکل دریا کتر یانا (باختر) سا کستانا (سیستان) در انجیا نا (زرنج) که عبارت مند از مسکن باختر یها ، مسکن اسکاییها و مسکن زرنجیها نیز دیده میشود . این سرزمین را (آریانه) بفتح (ن) نیز یاد کردند این بود بگونه ساختمان کلمه آریانا برای کشور ما از کلمه آریین و آریا که نخستین باشندگان مملکت ما و اجداد ساکنان امروزی این کشور اند که آقای کهزاد بر اساس منابع خارجی مدارک اروپایی تحقیق فرموده اند . همچنین آقای ریشتمین مدیر عمومی پشتو توله در مقاله ای که در شماره (۳۵۳) مجله کابل نوشته اند و قسمتی از آن در شماره ۱۳۴ - آریانا اقتباس شده مقاله ای نوشته اند و در آن طوری که دریا و رقیها مأخذ را نشان میدهند از کتاب تاریخ افغانستان تألیف آقای احمد علی کهزاد تبسیع کرده اند ، ضمناً اظهار نظری میکنند که ساختمان کلمه آریین و آریا با دستور زبان پشتو تماماً موافقت و البته دزین شکلی هم شاید نباشد ، زیرا لهجه های مختلف پشتو در افغانستان و پشتو نستان که با وجود زبان دری و لهجه های بلوچی ، نورستانی ، دسته زبانهای غلجیه ، از جمله زبانهای اصلی افغانستان بشمار میروند ، بقایای قدیمترین زبانهای آریایی فلات آریان مانند زبان باختری باستان ، اوستا ، زند و پهلوی افغانستان (خراسانی) میباشد . وی گوید که (اینویا) هر دو لاحقتهایی هستند که جهت ساختمان صفت ذاتی استعمال شوند مانند بیکه از (خاوری) : (خاک) (خاورین) (خاکی) شود و با از جل (درخش) ، جلیبا (درخشان) شود . وی در مقاله خود سپس ترازینکه این نام قدیمترین نام افغانستان است و مورخان یونانی مرزهای آنرا نشان داده اند ذکر میکنند . و پس ازینکه توجیه آقای کهزاد را تذکر میدهد توجیه دیگری نیز برای ساختمان این کلمه ارائه میدارد . وی گوید که « آریانا » از « آریا » و « یانا » یا « یانه » درست شده است و « یانه »

« یانه » يك لاحقۀ بسیار قدیمی است که در آخر کلماتی بیاید که برعلاقه‌ها اطلاق می‌گردد مانند باکتر یانه از باکتر، سغد یانه از سغد، یکتیا نه از یاکتیا، همچنین لودیانه در هند هم معنی مسکن لودیهارا افاده کند. « یانه » اکنون هم بصورت ادات ظرفی وجود دارد و مستعملست مانند کوکیانه زوزیانه و غیره .

و همچنین آقای رشتین امکان دیگری را نیز یاد کند که « آریانا » مانند « یکتیان » « ولوزیان » جمع « اری » باشد و « ان » علامه جمع باشد در بصورت « آریان »، « آریانا » هم نام قوم و هم ناء علاقه باشد مانند یک که مهمند هم نام قوم و هم نام مسکن و علاقه است . بالاخره محترم رشتین از بحث فوق نتیجه می‌گیرد که « آریانا » کلمه ایست پشتو و صورت شکل و ساختمان آن هم پشتو است .

بنظر من با اساس آنچه قبلاً گفته آمد نظر نخستین آقای رشتین که « یانه » ادات ظرفست که در اخیر آریا آمده باشد بحقیقت قرین معلوم میشود و با توجه آقای کهزاد بسیار نزدیک بنظر می آید و از اینکه آقای رشتین اثبات پشتو بودن کلمه آریانا را نموده اند، کمال امتنان داریم. درینکه زبانهای امروزی افغانستان (اعم از دری، پشتو، بلوچی، غلجه، نورستانی و غیره) همه بهمان اصل آریایی باز می‌گردد و پشتو هم جزئی از آنهاست بنا بران از حقیقت دور نیست اگر طرز ساختمان کلمات و دستور زبان و زبانهای باستان آریایی ما با پشتو و با از پشتو با آنها تطابق کند، بلکه باید باهم انطباق کند و ازینست که ما نظریه آقایان کهزاد و رشتین را تلفیق می‌کنیم و هر دو را عین چیز میدانیم، بهمه حال آریانا - عبارتست از سرزمین و طرف هندو کش یعنی افغانستان امروزی. شاهانیکه وید او اوستا از ایشان یاد میکنند شاهان آریانا است و باختر (بلخ) پایتخت آن ایپرا طوری بشمار می آید .

کلمه آریانا پس از یکدوره خاموشی دوباره بزبان نویسندگان کلاسیک یونان که بشرق و فرهنگ آن علاقه ای داشتند دیده می شود و از نوشتههای آنها ظاهر میشود که جمعی بقصد میخواستند این نام و مفهوم جغرافیایی، نژادی، تاریخی و سیاسی آنرا پنهان نگهدارند. هخامنشیهای فارس که از شکوه تاریخی مملکت آریانا و بزرگی شاهان و نفوذ سیاسی آنها اطلاعی کامل داشتند خواستند که این نام و مفهوم آنرا در تار یکیهای فراموشی محو کنند و خاک آریانا را بصورت ایالت پراگنده نشان داده اند و در کتیبه های خود در جمله اراضی مفتوح از هر قسمت جداگانه نام برده اند و آریانا را بصورت کلی ذکر نکرده اند، در حالیکه بشهادت نویسندگان کلاسیک یونان که بعد بیاید، چه در زمانه هخامنشی و چه در دور فتوح اسکندر هنوز خاطرهای عظمت و شکوه کشور زیبای آریانا از بین نرفته بود .

نخستین بار اراتوستن در نیمه اول قرن سوم ق. م. مورخ یونانی اسم آریانا را یاد کرده که استرابو جغرافیا نگار و مورخ یونانی ۶۰ ق. م. تا ۱۹۱ م. از زبان او این نام را ذکر میکند. استرابو که از جغرافیا نگاران قرن اول میلادی شمرده می‌شد کبابی نوشته که آقای دکتر نجیب الله معلم اسبق قفاکولته ادبیات و حقوق دارانفنون کابل که بنده در سال ۱۳۲۶ شرف شاگردی شانرا داشتم مستون فرانسه وانگلیسی آنرا از نظر گذشتانده و آنچه را متعلق بکشور ماست زیر عنوان «سترابون و آریانا» در رساله ای گرد آورده و منتشر کرده است، این مورخ کلمه «آریانا» را متذکر میشود و آنرا بر قسمتهای اطلاق میدارد که افغانستان امروز را احتواء میکند.

وی سرحد شرقی آنرا رود اندوس (سند)، مرز جنوبی آنرا بحر هند و حد شمال آنرا پاراپامیزوس و سیر دریا (آمو) و خط غربی آنرا پارتیا داند. ایالت باختر (بلخ) مروارید آریانا و پایتخت آن شمرده می‌شد. واگر این حدود را امروز بجغرافیا تطبیق کنیم تماماً با افغانستان امروز منطبق میشود، منتها با این فرق که قسمتی از خاکهای اصلی این کشور ضمیمه خاکهای بیگانه و همسایه شده است مانند پشتوستان و بدوستان و غیره اما مختصات فرهنگی، نژادی و غیره را همان صور تیکه در افغانستان امروز است، حفظ کرده است.

بلی در سال ۵۱۲ ق. م. دار یوش بهند لشکر کشی کرد در سال ۳۲۷ ق. م. اسکندر از بلخ بیرون رفت و پس از عبور از هندوکش بهند سر ازیر شد، در هر دو مورد رود سند یا (ایندوس) سرحد هند و آریانا نایب داشت و هر دو وقتی خود را بهند دیدند که از رود سند گذشتند. واگردار یوش و اسکندر هر دو در نخست پیش از لشکر کشی بهند، رود سند (ایندوس) را سرحد آریانا و هند شناخته اند، آیا ظلم نیست که امروز یک خط فرضی دیورند دو قسمت آریانا را از هم جدا کند و سند مرز طبیعی کشور آریانا نباشد و قسمتی از افغانستان بزور گز بزر از بیکره اش جدا شده باشد؟

در قرون اسلامی که از آریانا بنام خراسان یاد میشود، با مر لجه بکتاب حدود العالم که بقرن چهارم هجری نگاشته شده ظاهر میگردد، که سرحد خراسان اینقرن عیناً همان مرزهای آریانا است و در بکتاب سرحدهای شرقی خاک را رود سند و هندوستان داند، مرز جنوبی را بیابان سند و مغرب آنرا بعضاً حدود دهری و بعضاً نواحی گرگان گوید شمال آنرا رود جیحون (آمو) و جوزجان و تخارستان شناسد که اگر این همان آریانای باستان و یا افغانستان امروز نیست پس کجاست؟

آریانای باستان در هر عرصه و دور دولتهای آزاد و مستقل و مشخص داشتند، چنانچه پس از فتوح اسکندر سلطنت آزاد یونان و باختری، کوشانیها، بعضاً کوشانیهای خورد،

کابلشاهان و برهمن شاهان سلاسه های تاریخی اینکشورند، همچنین پس از فتوح اسلام طاهریان هرات ، صفاریان سبکتان و سامانیان بلخی در همین خاک شالوده سلطنت ریختند ، اگر چه عربها در ینگاه مملکت ما را خراسان گفتند که چنانش همان آریا ناست (با مقایسه استرابو و حدود العالم) امیر اطوری غزنوی از همین کسانون فروغ گرفت ، غو دیها ، تیموریهای هرات شیانیها و هوتکیها سلطنتهای مشخصی در همین خاک داشتند . گفتیم در قرون هژده و نژده عملاً کلمه آریانا بازنوشتهای مورخانه و شرق شناسان داخل شد و مستشرقان دوباره این کلمه را از صفحات تاریخ بیرون کردند . چنانچه از جمله ه . ه . ویلسون کتابی درینمورد نوشته و نامهای آریانای عیق را با افغانستان یکجا ذکر میکند و نام اخیر اللغ کرر احداث میداند . بعلاوه ویلوز از نام آریانا ، تاریخ و قبایل آن در کتاب خود موسوم به تحقیقاتی در نژاد شناسی افغانستان « مفصلاً صحبت میدارد . رالیسیون نیز کلمه آریانا را نقل قول میکند و مسیو فوشه در کتاب هزیرانو بودایی خود آریانه را در مورد کشور افغانستان تطبیق میکند و طوریکه آقای کهنزاد نقل قول میکند (آریانا تالیف کهنزاد) اینها تذکر میدهند همانکشوریکه زمانی نردفارسها آریاورته بود و یونانیانش آریانا نامیدند ، عربها بخراسانش موسوم کردند ، امروز افغانستان نامیده میشود .

این نامیکه هزاران سال پیش ازین اجداد ما بر کشور خود گذاشتند تا امروز هنوز از بین نرفته و پیش ازینکه کلمه آریانا دوباره درین کشور مرسوم بشود و کسارته آریانا ، کلپ آریانا ، آریانا دلیریه المعارف ، مجله آریانا ، جایزه آریانا ، تیم سپهرتی آریانا ، جایزه آریانا ، دوا خانه آریانا و غیره بمیان بیاید تا قرن هژده و نژده گاهییکه خاور شناسان از تاریخ کهن افغانستان و ادوار عتیق آن یاد کردند میخواستند آن را بنام « آریانا انتیکوا یا آریانای باستان » یاد کرده اند و در کتابهای تاریخ و جغرافیا از آن سخن رانده اند ، پلی این نام از تقریباً دو نیم تاسه هزار سال باینطرف پابرجاست و هنوز بهمان صورت خود مورد استعمال دارد . در حالیکه نام کشور آریا بیهای هندی یعنی آریاورته تنها در متون قدیم سانسکریت دیده میشود و در استعمالات روزانه ظاهراً از بین رفته است .

کلمه آریانا در جنبش جدید تاریخی کشور برای نخستین بار در شماره های سال اول مجله کابل (۱۴۱۰) بنظر رسید که یکسلسله مقالاتی زیر عنوان نگاشتی بتاریخ قدیم افغانستان بقلم آقای غیار نوشته شده و ازین کلمه تم کم گرفته است . همچنین مقاله ای از همین نویسنده بمسالنامه ۱۳۱۱ کابل است که آنجا نیز این نام یاد شده . سپس در شماره (۹۸) مجله کابل آقای کهنزاد مقاله ای در باب آریانا قدیمترین نام کشور نگاشته اند که بعد آنرا بصورت رساله ای در آورده اند . این کتاب به ۱۳۲۱

چاپ شده و جایزه آریانا گرفته . آنگه در جلد اول تاریخ افغانستان تالیف کهزاد نیز بنفصیل از آریانا، و سرحدات آن سخن رفته است همچنین دکتور نجیب الله خان کتابی مختصر در تاریخ قبل الاسلام دیگر بمداز اسلام در دو جلد زیر عنوان آریانا یا افغانستان نوشته و رساله ای دیگر بنام استرابون و آریانا دارد که قبلا از آن متذکر شدیم . اینک ناچاییکه باستاد دسترسی داشتیم ظاهر کردیم که « آریانا » قدیمی ترین نام تاریخی و ملی کشور افغانستانست و همین کلمه است که در برابر مغرضان قدامت تاریخی ، تاریخ درخشان و آزادی چندین هزارساله کشور ما را اثبات میکند . مغرضان و مخالفان عظمت و شکوه این کشور نام آریانا را بارها خواستند بتاریکیهای فرا موشی مدفون کنند ؛ اما آفتاب این حقیقت بدرخشیده و این نام روشن شد و باین نام تاریخ چندین هزار ساله ما ، آزادی ، شکره و فراتاریخی ما ، سلطنتهای بر عظمت ما ، فرهنگ و کولتور ما ، هنر و آرت ما نمایان گشت .

- برای مطالعات و تحقیق بیشتر درشمورد منابع و ادبیات ذیلرا متذکر میشوم و قسمتی ازینها کم یا بیش دراثنا ی نگارش اینمقاله مستقیم یا غیر مستقیم مورد استفاده قرار گرفته و یا بد آنها مراجعت شده که محض ادای حق شان از آنها یاد آوری میکنم :
۱. احمد علی کهزاد : جلد اول تاریخ افغانستان (چاپ کابل)
 ۲. « آریانا قدیمترین نام تاریخی کشور (مقاله در شماره ۹۸-۹۹ مجله کابل ۱۳۱۸) »
 ۳. « رساله آریانا » (چاپ کابل)
 ۴. دکتور نجیب الله استرابون و آریانا ()
 ۵. « آریانا یا افغانستان » ()
 ۶. م. غبار : نسگامی بتاریخ افغانستان (مجله کابل سال اول و دوم ۱۳۱۸-۱۳۱۹)
 ۷. « » (سالنامه ۱۳۱۱ کابل)
 ۸. « افغانستان بیک نظر » (از نشرات پشتو تولنه) . چاپ کابل
 ۹. حدود العالم من المشرق الی المغرب
 ۱۰. یوردانود : ایران و هند
 ۱۱. ویلسون : آریانا انتیکو
 ۱۲. ریر سی سایکس : تاریخ افغانستان
 ۱۳. بیلو : تحقیقات در نژاد شناسی افغانستان
 ۱۴. « : نژاد های افغانستان
 ۱۵. واله دوپرسن : هندواروپایی و هند و ایرانی
 ۱۶. رالینسن : باکتر یا
 ۱۷. مسکد و نال : هند قدیم
 ۱۸. فوشه : گر بسکو بود بیک گند را
 ۱۹. مجله های آریانا
 ۲۰. مقاله زشتین در مجله کابل

عرف و عادات در نورستان

نورستان با آن همه زیبایی های خود در شمال شرق پروان و در شمال غرب ولایت
 مکر فی واقعیت. تاریخ نورستان و نورستانی ها تا چند سال قبل مغلو نبود ولی بهمت
 انجمن تاریخ افغانستان کتابی که در زمان حکیم میرزا پسرهما یون ۴۰۰ سال قبل از
 امروز نگاشته شده است. درین نازگیمها بدست آمده. نویسنده این کتاب مهم فاضلی

محمد سالم نام دارد. و کتابش از کتابستان پسر کب
 است که هر یک جنگی را بیان میکند و از نظر اعلام
 جغرافی و عتاقها و عرف و عادات اسلحه و غیره
 نورستان ارزش زیادی دارد بقرار تحقیقات مستشرقین
 خارجی یکی از دو نفر مورخین هم کتاب سکندر
 مقدونی نوشته است که سکندر در کدام نقطه
 نورستان شب را گذرانید و چون سر بازانش بیمار
 شدن خط سپهر در یار تعقیب کرده از نورستان
 خارج گردیدند. بقول دو نفر مورخ آلمانی
 اهالی نورستان شاخه ازها چرین آریایی صححات
 شمال افغانستان می باشند که بار اول در (کانتوا)

نیاغلی عبدالحق ولایه
 گردیدند. زبان نورستانی شاخه از خانواده آریایی هندو آریایی است و باز با نهای هند نزدیک
 می باشد. رب النوع قدیم نورستان (امرا) نام دارد که در مجموعه آریایی انواع ایشان مقام
 (اندرا) را دارد. عولرض زردشتی نیز در کیش نورستانی های قدیم ذی دخل است چنانچه
 هر ده گان خود را در میان تابوت ها قرار داده در هوای آزاد می گذاشتند همچنین آثار بودایی
 در حواشی بیرونی نورستان (در دره کتر) کشف شده است چنانچه در نزدیکی چغه سری ای
 استوپی است که در آن سریک گاو میش از سنگ مرمر بدست آمده ولی بقول خود نورستانی
 ها اینها از ایشان از ماورای آمودریا به آن سرزمین مهاجرت کرده اند و تقریباً هر
 نورستانی میتواند شجره نسب خود را بیان کند. بقول مارگن سیمان مستشرق معروف
 مهاجرت بزرگ در داخل نورستان از کانتوا به سایر نقاط هم حدود ۹۰۰ تا ۱۰۰۰ سال

قبل صورت گرفته ثقافت امروزی نورستان خیلی بسیط ولی منکشف است. طرز تعمیر و آبیاری نورستانی ها با در نظر گرفتن فقدان وسایل عصری، حیرت آورمی باشد. هارپ نورستان از هارپ کند هارا قدیمتر می باشد و حتی از هارپ سومری هائیز قدامت دارد. ادبیات نورستان نیز در همین بسیط بودن زیبایی خاصی دارد و سرود های دسته جمعی در آن - در زمین خیلی عروست.

انهار نورستان از شعب جبال هندو کش سرچشمه می گیرند و در يك تالاب بزرگ که به مندول موسوم است، فرو میریزند. مندول شکل بیضی دارد و یکی از زیبا ترین تالاب های جهان است. عمق آن تخمیناً ۵۰ فوت بوده ماهی تروت در آن به کثرت دست می آید. تالاب مندول در میان يك حلقه از جبال مشجرا حاطه شده و مانند نگین از الماس در میان حلقه از فیروزه می درخشند و سیاح را باز بیایی خود مهیوت می سازد.

قبل از اینکه به توضیح عرف و عادات نورستانیها بپردازم باید متذکر شوم که عرف و عادات از نظر علم اجتماعات چیست و در جامعه چه نقش دارد؟

ویلیام گراهام سمنر William Graham Sumner یکی از علمای اجتماعات امریکایی کتابی به نام عرف و عادات Folkway برشته تحریر در آورده است که از حیث مطالعه موضوع در خور تقدیر شایانی می باشد. وی در کتاب خود از انواع رسم و رواج ها و ماهیت تجملی آنها بحث رانده و برای عرف و عادات دو صفت میبیزه را قایل شده است:

۱. تنوع، ۲. ارزش.

تنوع عرف و عادات در مورد ازدواج، تولد، مرگ، مسایل جنسی، خورشید و آندیس، عبادت، کسار، تجارت، تولید، لباس و هنر مقررات مختلفی را اراقه میکنند. فردی که هرگز از قریه خود بیرون نه نهاده است گمان میکنند رسم و رواج ما حول او بهترین عرف و عادات جهان می باشد. بر علاوه باید ملتفت بود که فرائد طبیعی ما را به عرف و عادات مخصوص رهنمائی نمیکند.

جنبه دیگر عرف و عادات ماهیت اجباری آنست چنانچه بطور مثال در دعوت رئیس دولت يك سفیر کبیر باید از وزیر مختار بالاتر بشینند و وزیر مختار نباید از وی مقدم تر داخل اطاق نان بشود.

وقتی عرف و عادات به کارها می متعلق باشد که نسبت به ترتیب جلوس در میز طعام مهمتر تلقی گردد مانند ازدواج بایک یا چند زن، در آن صورت جنبه آمره آن قوی تر می شود. سمنر میگوید مقصد من از عرف و عادات رسوم و عنعناتی است که به تصور مردم به سعادت جامعه منتهی می گردد و فرد را مجبور می سازد تا به تمیل آنها همت گمارد، گرچه کدام مقام صلاحیتدار به تنظیم آن نه پرداخته است.

جامعه اجازه نمیدهد افراد مخالف عرف و عادات محیط خود رفتار کنند. انسان امروز بسختی میتواند از غلامی طرفداری کند. با وصف آن، عرف و عادات همیشه جنبه منفی نداشته مانع اقدام مثبت نمیگردد. چنانچه در جامعه که نظام خانوادگی قوی بوده محاکم عدلی در آن وجود ندارد و یا کافی نمیباشد، یک خانواده انتقام خود را شخصاً از خانواده دیگری میگیرد. همچنین در چنین محیطهای مرد باید انتقام لیکه دار شدن نام و آبروی دختر یا خواهرش را خودش اخذ نماید.

نکته دیگری که باید در نظر داشت این است که بقول سمیر عرف و عادات هر چیز را حق بجانب نشان میدهد چنانچه در آلمان هتلری دیه و کراسی محکوم شده بود. عرف و عادات حتی کارهای منفوری را نیز مناسب و بجا میسازد چنانچه در چین باستانی تصور میکردند خون افراد خانواده شاهی توسط ازدواج خواهران با برادران پاک تر و عالی تر ساخته میشود یا اینکه کامها Camis مسکونه کوچن چین جگر دشمنان مقول خویش را میخورند و عقیده دارند که جگر مرکز شجاعت است و با خوردن آن شجاعت دشمن در بدن ایشان انتقال می یابد.

عرف و عادات چیزی را در یک عصر حق بجانب و در عصر دیگری غلط میسازد. چنانچه یک قرن قبل غلامی کار حق بجانبی بود و امروز در سراسر جهان غلط دانسته میشود. سر جیمز جینز Sir James Jeans می نویسد که «فضیلت و زینت دورو رخیات و سیرا عصار اکثر آجای خود را با یکدیگر بدل کرده اند چنانچه سوختن جلاب و گران فضیلت و سود خواری زینت بشمار میرفت.»

عرف و عادات بر طرز تفکر ما نیز حکم فرمائی دارد چنانچه در اتا زونی دیه و کراسی داخل عرف است و فکر انتقادی را جمع به آن مشکل می باشد.

رسوم و رواجهاییکه سرعت آمده و زود از بین میروند، فیشن نامیده میشوند. والتر باگهوت Walter Bagehot دوام رسم و رواج را «کیف عرف و عادات» می نامد و مقصد او این است: طوری که لای بهرور زمان سخت میشود، عرف و عادات نیز بهمان ترتیب مستحکم می گردد. و این استحکام در جامعه سکونی Static نسبت به جامعه حرکتی Dynamic بیشتر است. همچنین قوه نافذ عرف و عادات نیز در جامعه عقب مانده و سکونی بیشتر می باشد زیرا در جامعه که سرعت تغییر کرده میرود، عرف و عادات برای مدت مدیدی تکرر نمیکند تا به آن وسیله قوه انفاذ بدست آرد. همچنین در جامعه امروزی هیچکس نمیتواند طبقات مختلف را که عرف و عادات غیر متجانس دارند، وادار به انطباق بسازد.

اینک بعد ازین مقدمه می‌پردازیم به عرف و عادات نورستان .
مردم نورستان در عمارات دو منزله سنگی بسر می‌برند که طبقه فوقانی آن برای خودشان و طبقه تحتانی برای مواشی آنها تخصیص داده شده .
طرز معماری این خانه‌ها با اسلوب خانه‌های مناطق کوهستانی دیگر اختلاف با رزی ندارد . و فقط هر قدر ارتفاع بگیرد و به قریه‌های بلندتر برسد از تعداد کالین‌های منازل کاسته شده می‌رود .
بانددهای مرکب از ۲ خانه و قریه‌های متشکل از خانه در هر کجای نورستان به ملاحظه می‌رسد . البته قریه که دارای صد خانه باشد نیز در قسمت‌های شمالی نورستان دیده می‌شود .
نظر به فقدان محافل و مجامع عمومی ، آمیزش مردم باهمدیگر بسیار کم است و یگانه موضعی که در آن مردمان گرد می‌آیند مسجد می‌باشد . محافل عروسی و مجالس فاتحه خوانی کمتر این منظور را برآورده می‌سازد .
دو مرکز اداری نورستان کامدیش و ژونیا می‌باشد که اولی در جنوب و دومی در شمال واقع شده و از قریه‌های پراکنده نورستان بسیار دور افتاده و از آن سبب مراجعین این مراکز انگشت شمار می‌باشد . شخصیکه به پول ضرورت احساس میکند ، نزد همسایه خود رفته بدون دادن حجت و غیره آنرا بدست می‌آورد . در صورتیکه بخواهد کدام پارچه زمین بخرد ، قیمت آنرا مطابق نرخ روز پرداخته از مالک آن کاغذی در یافت می‌نماید که در آن مالکیت وی باخط غیر خوانائی تصدیق میشود و با مهر و بایع و شهادت چند نفر همسایه و پلوان شریک شکل قباله را بخود می‌گیرد . جنگها و اختلافاتی که بین نورستانی‌ها بروز میکنند ، توسط ریش سفیدان شان حل و فصل میگردد .
هر قریه یک یا چند ریش سفید دارد و شخصیکه جرمش باثبات برسد ، در اثر فیصله ریش سفیدان به مضرر چیران خساره میدهد که اگر مرکب از چند بزرگوسفند می‌باشد .
یگانه موردیکه در آن نورستانی‌ها به مراکز اداری مراجعه میکنند ، هنگام ظهور نام جوانان شان در خدمت سربازی است ایندادر غیر آن صورت لزومی نمی‌بینند چند روز سفر کرده خود را به مراجع حکومتی برسانند و ازین جهت آمیزش افراد نواحی مختلف در نورستان کمتر صورت می‌گیرد .
از بهترین ساعات تیری های نورستانی‌ها یکی هم شکار حیوانات وحشی است . ایشان تنها یادردسته‌ها به کوه‌های پوشیده از بلوط ، چهار مغز و غیره رفته با بانهک ، خرس ، شادی ، گرگ یار و بابه داخل پیکار می‌شوند و با تفنگ‌های پنج تکه و یازده تکه آنها را از یاد می‌آورند . پوست پلنگ و روباه را به خریدارانی که گاه گاه از مشرفی یا پنجشیر وارد نورستان میشوند ، بفروش میرسانند و خرس را صابون بخته می‌کنند .
ساعت تیری درجه دوم نورستانی‌ها نگاهداشتن مرغ‌های از قبیل کبک و مینامی باشد . بنده با نورستانی‌های زیادی برخوردارند که قفس‌های کبک را حمل می‌کردند و کبک‌های خود را برای جنگ انداختن از یک قریه به قریه دیگر می‌بردند .

فمار بازی و اعتیاد به مسکرات از قبیل چرس و بنگ که در سر تاس شرق میانه به پیمانۀ زیادی مروجست، در نورستان بسیار منفرمی باشد. بنده تنها یک نفر را دیدم که گفت چند سال قبل در کابل به حشیش مبتلا شده بود ولی در نورستان آنرا ترک دادا اکنون صحتش بسیار خوب است.

در باغ‌های نورستان هر کس می تواند هر قدر میوه که بتواند بپزد و با خود ببرد. و این مهمان نوازی نورستانی‌ها را ثابت میکند.

نان اکثر نورستانی‌ها جواری است و در بعضی خانه‌ها نان گندم هم میسر می‌شود. بهترین قنغ نورستان رامیتوان شیرو روغن دانست. در کاسه‌های چوبی نان راز یزه کرده بالای آن شیر بز و سپس قدری روغن داغ کرده می‌ریزند با وجود نداشتن شکر، لذت خوبی دارد. چای در نورستان معمول نیست اما تقریباً در هر خانه متوسط برای مهمان قدری چای را طور احتیاط نگاه میدارند و در موقع ضرورت عذر مهمان را می‌کنند ولی از بوره یا قند معذرت می‌خواهند. پلو و طعام‌های دیگر افغانستان در نورستان زیاد معمول نیست و از غذاهای بسیار لوکس بشمار می‌رود.

نورستانی‌ها با در دادن بکثرت چوب از چاندان ارچه خانه‌های خود را روشن می‌کنند ولی نظر باینکه چوب مذکور بسیار دود غلیظ میکند، سقف هر خانه سیاه شده و مخصوصاً طاقچه که چراغ چوب در آن گذاشته میشود، از همه سیاه‌تر است.

در اواسط بهار هنگامیکه برف‌های وادی‌ها آب میشود و صرف بر فلل جبال کلاه سفیدی از برف باقی میماند، چوپان‌ها رمه‌های بزرگ را نقل داده به مراتع مرتفع می‌برند و در آغیل‌های سنگی که سقف آن از تکه‌های بافت خود نورستان پوشیده میباشد سکونت اختیار میکنند. آغیل‌های مراشی سقف ندارد و صرف یک چهار دیواری سنگی می‌باشد که در داخل آن چوبی رامی‌گذارند تا مانع عبور گوسفندان مخصوصاً بزهای شیطان بشود. آغیل‌های چوپانان که صرف در نورستان به بانده موسوم است در میان فلل جبال و دامان کوه واقع شده و در کنار آغیل گوسفندان و بزها قرار دارد و مهمان‌خانه‌های محقر ولی صمیمانه برای مسافرین و عابرین تشکیل میدهد چنانچه خود من در هوای بسیار سرد شبی را در آنجا بسر بردم و از سناج چوبان توت بپسندیدم و خوردم و از شیر بزهای گوش سفیدش نوشیدم و در زیر شال چرک و درشتش خسیم.

چوپان‌ها شبر را در دیگ‌های کلان مسی جوشانده در مشک‌ها می‌اندازند و آنرا حرکت میدهند تا اینکه مسکه‌اش جدا شود و مسکه را بعد از جمع آوری به پنجشیری‌ها و غیره می‌فروشدند. صنایع دستی در نورستان بقدر کافی نشوونما کرده و چون روابط مردم نورستان با سایر نقاط نسبتاً مقطوع می‌باشد، مردم مکنتی بخود نریخته شده اند و زنان در بافتن

برك ، گلیم و غیره مهارت خوبی حاصل کرده اند ولی مردان بافتن این چیزها را عیب بزرگی میدانند .

نورستانی ها خیلی متدین می باشند و شعایر اسلام در آنها بقدر واضح دیده میشود که هیچ منطقه نمیتواند درین مورد با ایشان برابری کند زیرا بر علاوه اینکه نماز پنجگانه را در مساجد می گذارند ، از سرقت و کارهای ممنوع دیگر جدا پرهیز می کنند و اگر کدام چوپان از مناطق همسایه نورستان چیزی را بدزدد ، تمام قریه او را تعقیب نموده به زرای سنگینی میرساند و از همین جهت است که اکثر خانهها بازمی باشد و زنان در مزارع کار میکنند و مردان بی مشاغل خود میروند و جز اطفال احدی در خانه ها نمی ماند و هیچ چیزی از هیچ جائی مفقود نمی گردد و حتی گاوها و گوسفندان به مراتب نزدیک قریه رفته پستان های خود را از شیر مملو می سازند و بخانه صاحب شان برمی گردند و دختر زیبائی آنها را می دوشد و شیر آنها را در جای مخصوصی میگذارد و دختر بیکسو و گاوها بسوی دیگری می روند .

از فضایل دیگر نورستانیها که خیلی قابل تحسین است ، این است که در زمین شیرین ایشان قطعاً کلمه برای دشنام وجود ندارد و از آن برمی آید که نورستانیها در زمان آنرا کزیمتی خویش به فحش و دشنام نمی برداختند ولی در اثر پیدا کردن ارتباط با اقوام دیگر بان آشنا شدند و اکنون هنگامیکه مناسبات شان با شخصی خراب می شود او را بزبان فارسی دشنام میدهند و بقیه سخنان خود را به لسان نورستانی ادامه میدهند .

مهمترین صفت مبنیة عرف و عادات نورستان تقسیم کار است که در آن سر زمین شاید از قرن ها باینطرف رایج است زنان نورستان به مشاغل زراعتی پرداخته با بیل های کوچک و دسته دراز خود زمین های جواری زار را آبیاری میکنند و مردان در خانه به تربیه اطفال و طبخ طعام می پردازند . بعضی اوقات يك زن در خانه می ماند تا برای مردان و اطفال نان تهیه کند یا مخصوصاً خمیر کردن و پختن نان را بعهده بگیرد .

اگر يك نورستانی گاهی به خانم دیگری علاقه مند شود قطعاً نمیتواند درد اخل نورستان با او رابطه قائم کند و لهذا با خانم مذکور از نورستان خارج می شود و ریش سفیدان قریه تمام دارائی او را به شوهر خانم مفرور بصورت جبر آن خساره می دهد و اگر برادر مفرور با وی همدست شود جای داد او نیز ضبط گردیده به شوهر زن مفرور تسلیم داده میشود . در نتیجه این عرف و عادات هر نورستانی حیات مامرنی بسر می برد و اگر تراغ های خبیله ختمه یا پود ، آن سرزمین زیبا نمونه از بهشت برین باخواد شد .

منابع : مجله افغانستان مقاله خرد بنام نورستان کنفرانس بیاغلی کهزاد و کنفرانس بیاغلی اید کیمرک عضو هیئت مردم شناس دنمارک کتاب عرف و عادات تالیف سمر کتاب اجتماعات تالیف آکبر بن سید احمد خان

فابریگه قند ننگرهار و رول

اجتماعی آن

مادیات و معنویات را اگر چه برخی از افراط پسندان در دو قطب مخالف قرار می دهند اما چنان نیست. بلکه این دو عامل بزرگ حیات شری خینی ها بایک دیگر نزدیک بوده و رابطه فریبی دارند.

مللی که در روز زمان درین این همه کش و کور بین المللی خود را حفظه و وقایه نموده و اینک به اوج ترقیات حقیقی رسیده اند کاملاً به این حقیقت آگاه بوده و آن دور ادوش بدوش پیش برده یسکی را توسط دیگری تقویه نموده اند. و قایع حال و گذشته شاه این امر است که هرگز ملتی نتوانسته است ذریعه مادیات محض و یا توسط معنویات تنها کاری از پیش برده باشد چه از یک جانب وجود یکی بدون هستی دیگر امکان پذیر نیست و از جانب دیگر معیار مادی و معنوی مللی عیناً عبارت از معیار ترقی و تمدن ایشان به شمار می رود. همچنانیکه معنویات را با مادیات رابطه مضبوطی است بد که لازمیک دیگر بوده هیچ یک بدون اتکاء بد دیگری استقرار نمی یابد به همان ترتیب مادیات را نیز در جمیع امور حیاتی چه فردی باشد چه اجتماعی و از آن هم گذشته در روابط بین المللی دست بزرگی است.

چنانچه بدون داشتن اقتصادیات نیکو و معارف و عرفان را که می ماند سیاست خشنی می شود، قوه و نیرو وضعیف می گردد، اخلاقیات سقوط می کنند و حیات متلاشی می شود خلاصه آنکه بدبختی یأس و ناامیدی چهره نما شده خوشبختی و امید، نشاط و سرور و امثال آن رخت بی بندد. بدین ترتیب ازواجیات هر فرد ملت و خصوصاً از وظایف عمده دولت است تا وضع اقتصادیات را بطور عموم مدنظر داشته و سخت متوجه آن باشد تا دیر یا زود شده بتواند جمیع مشکلات و غوامض حیاتی و اقتصادی افراد ملت بدون استثنی آهسته آهسته یکی بعد دیگری رفع شود و بدان ترتیب اقسام رنج و تعب افراد هم مرتفع گردد.

چه زمانی که سطح زندگی عمومی بلند می رود و اتحادی به قیام می رسد و جان می گیرد روح نالی و جدیدی نیز طبعاً توأم با آن عرض اندام می کند و بدین ترتیب صاحبان این روحیه و آن زندگی برای هر گونه زحمت کشی و خدمت به ملک و ملت آماده و تقویه می شوند. بعکس چون غر بتر روح رامی کشد و صاحبان ارواح پژمرده و خفه شده جز یأس و ناامیدی چیزی پیش روی خود نمی بیند. هذا القیاس مادیات را با اخلاقیات هم رابطه بس نزدیک است و از جمله

بدیهیات استفسر سرزمینی که افراد آن از راه گذر اقتصادیات تاحدی مرصه و آرام می باشند اکثر آن بلکه جمعا از ارتکاب لبقام چربیم و خلاف ورزشی ها بدور می باشند و همچنانست رابطه مادیات با سیاست ممالک مترقی امروزی توانسته اند این نقایص را بعضا از دژك ترقی صنعت و ژمانی از رهگذر

از عمرانات سال ۳۲ مشرقی ترمیم خانه فابریکه قند مشرقی

زراعت و تجارت مر تفع سا زنده چه از يك جانب مملکتی و او هر قمر زراعتی هم باشد نمی توانست از صنعت کشاورزی نیاز پافی ما بدست از جانب دیگر اساس تجارت امروز به بیمانه کوچک و وسیع متکی بر دواصل فوق است و حیات مدنی بر آن سه پایه بنا می ناید.

ایفغانستان عزیز هم به یمنانه خوبی از نقاط نظر فوق دارای استعداد خوبی بوده و گنجایش اصلاحات نیکوئی را در راست. چنانچه تا جائیکه تحت پلان های شنجیده و دقیق در این موارد کناری شده است نتیجه خوب و مطلوبی داده است. و تا حدی برخی از احتیاجات ما را رفع ساخته است. که از آن جمله خصوصا فابریکات شکر و نیاجی را در این اواخر باید متذکر شد.

از عمرانات سال ۳۲ مشرقی دفتر فابریکه مشرقی

در همین سلسله است که امروز فابریکه جدید التاسیس قند در سمت مشرقی و طن عزیز بریاست تا از نیش کمر که عمده ترین ماحولات ویدوار آن دیار است در عوض کرسیم قند سفید حاصل داشته و مورد استفاده هموطنان عزیز قرار دهند. در او اواخر سال ۱۳۳۱ در ضمن آن توسعه

میدان فعالیت‌های اقتصادی مملکت از یک جانب و از طرف دیگر
مقامات صالحین باره بدل توجه نموده و زمینه تعمیر و ترمیم ملشین‌های آن‌وا کف‌سابقاً نیز
موجود بوده و از مهمیها ساختند .
چنانچه همه می دانند استحصال قند سیاه از نیشکر تا ایندم هم در دست‌گاه‌های ساهه و کوچک
غیر دولتی انجام می‌گیرد و با وجود زحمات زیاد مردم به آن مشغولند و از این رهگذر

می‌توانند بحدی که
احتیاجات حیاتی خود را
رفع کنند اما با بدان
گفت که کار و زحمت
ایشان در این زمینه
فوق العاده ظاهر
فرسای خسته کن بوده
و قدهر قسم از اصول
و اسباب عصری است .
و امید است مگر دیگر
افتادن این فایر بیکه
نتیجه مطلوبی که مقاد
عموم دار آن حاضر

از عمرانات سال ۳۲ کلوپ فابریکه قندسازی مشرقی

باشد بدست آید و به یاری وسایل و تجهیزات ضروری بیش از پیش کار و بار اهالی آن ولایت
هم از رهگذر استحصال قند و هم از طرف زراعت نیشکر رونق می‌گیرد و از بهر دو جنبه
گرمین جا باید منتظر کرد

محد که این او این فایر بیکه
ایست که در مملکت مشرقی
وطن عزیز بکشوری افتد
همچنانکه در بر سخی
از ولایات دیگر وطن
عزیز مینوی بر پیداوار
آن ولایت و یا مینوی
بر ذخایر و یا محتاج
طبیعی آن ولایت
اقسا کارکنان محاسبات
خورسوز بزرگه انگشت

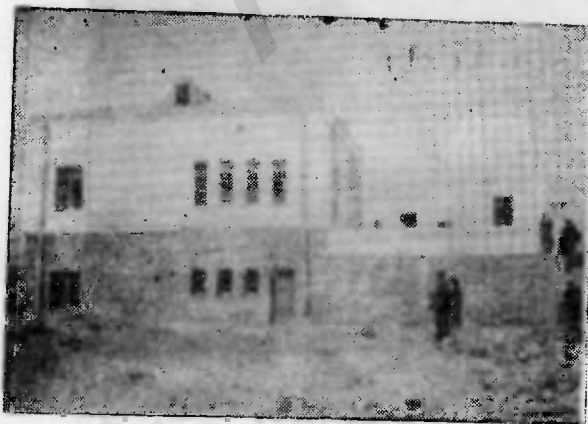
از عمرانات سال ۳۲ کونتی نمبر ۹ نشین متخصصین فایر بیکه

شماره بکار انداخته شده است و نتایج خوبی داده امید است این فابریکه جدید نیز دردی را دورا کند و مایه امید گردد. و همچنان در بهبود حیات اقتصادی و ذهنی باشندگان آن دیار تأثیر خوبی بخشیده و باب دیگری برای کارگران و اهالی آن باز کند. چیه نمر کسر کار خانجات و فابریکه ها با وجود آنکه کلیم بیکاریها که مایه فساد و بد بختی است

از عمرانات سال ۳۲ کونی نمبر ۱۰ نشیمن متخصصین فابریکه

های مادی و معنوی دارد می کوشند و در زمینه با وجود شهرها حتی دهات دودست را نیز از نظر دور نمی دارند بلکه در هر گوشه و کنار مملکت جهت بهبود اهالی مناسب زمان و مکان و درخور استعداد مالی و اقتصادی چنین دستگاهها را بکار می اندازند که شامل دستگاههای تقیل

از عمرانات سال ۳۳ مشرقی منزل اول و دوم کونی

۶۱ بهمارت نشیمن متخصصین فابریکه

می بچد و راه فعالیت را که منجر به سعادت می شود هموار می سازد در بین اطرافیان و باشندگان گردد و تواجی خود یک ذ همت تخنیککی نیز تولید می کند و از همین جا است که پیشوایان فکرو و با تدبیر ممالک و ملل متوقفی پیش ز پیش در رخ راه تو سعه چنین دستگاهها که فایده

و کوچک هر دومی باشد بر همین اساس بود که حکومت متبوعه تحقیق و تکمیل این کار یعنی احیای اقتصاد آن فابریکه قند و شکر از نقطه نظر وظیفه و زیادت است آنحصار است دولتی میگرد تا هر چه زود تر در آن باره علم آوری نموده و دعوت بکار شوند که متعا قیماز باست موصوف هیأتی را تحت نگرانی

شیانغلی «دیمل» انجینیر فابریکات برای تحقیقات ابتدائی جهت توضیح امکانات بکار انداختن فابریکه مذکور به جلال آباد فرستاد و در نتیجه هیات مذکور در راپور مکملی که بعد از ملاحظه سامان و امباب موجوده فابریکه به ریاست انحصارات تقدیم کرد اطمینان داد که خوشبختانه فابریکه

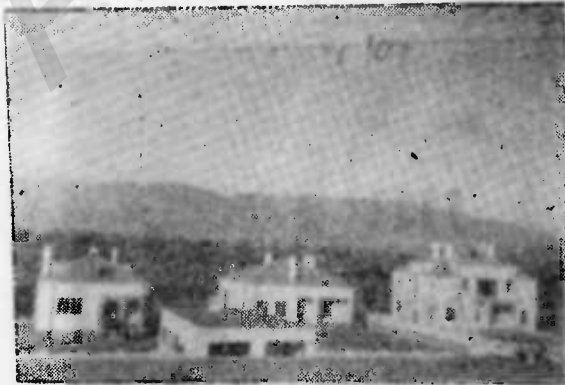
موصوف سالم بوده و نواقصی که در آن موجود است آنهم قابل اصلاح و جزئی بوده و برودی ممکن است از آن استفاده شود. چنانچه مع اساس آن شیانغلی «دیمل» بنا براراده و خط مشی ریاست انحصارات

از عمرانات سال ۳۲ کوهی نشین محافظین فابریکه

و بکار انداختن آن فابریکه متعهد شده و از جانب ریاست مذکور استخدام و برای انجام امور فابریکه مؤظف و گماشته شد. چنانچه بعد از ترتیب تشکیلات اداری و تعمیراتی و غیره موضوع تعمیرات تقریباً در دو نیم صلی شهر جلال آباد متصل فریه «چکنوری» در جنب سرک عمومی جلال آباد

و کابل تعیین و اولین سنگت تهیه اب آن در اوایل عقرب (۱۳۳۱) گذاشته شد و کار آن به حدت تمام شروع گردید و در اسرودز که تقریباً هژده (۱۸) ماه از آن روز می گذرد بایک سرعت فوق العاده بکار تعمیر آن به پایه

از عمرانات سال ۳۲ صور نمای کابل و عمارات نشین

اختتام رسیده و مامورین کابل کنان آن

متخصصین فابریکه

حتی در قایستان گرم جلال تقریباً بدون داشتن وسایل نام راحت باجد و جهه و دلیگری می

قابل تو صیف مشغول کار و فعالیت بود ند و هیچوقت دست از کار نکشیده در ایام تابستان در جلال آباد و جاهای نزدیک آن نسبت به گرمی زیاد و شدت تابش آفتاب کار کردن دشوار می نماید به کار خود ادامه داده و مفکوره عطلات و بیسکاری را از بین بردند و به اثبات رسانیدند که در راه خدمت حقیقی و تصمیم جدی هیچ چیزی نمی تواند مانع و سد راه شود و در نتیجه همین زحمات و عرق ریزی های مسلسل و پی هم ایشان بود که اینک کار تعمیراتی فابریکه مذکور بصورت عموم تکمیل شده و به تمام معنی برای استفاده حاضر می باشد .

عمارات مذکور مطابق نقشه مهندسی و بصورت خوبی ساخته شده است ، ازدور و نزدیک نظر تماشاچی را بخود جلب می کند و بدیدن تعلق دارد ، و حصص جدا گانه آن قرار ذیل می باشد :

- ۱- : عمارتی که محل نصب ماشین هاست .
- ۲ : عمارت ترمیم خانه که به طرف جنوب شرق فابریکه وقوع دارد .
- ۳ : عمارت گدام فابریکه که ظرفیت آن گنجایش مقدار زیادی از شکر را دارد
- ۴ : عمارت دفتر و محل کار اعضای اداری و فنی فابریکه که بجانب جنوب فابریکه به پا استفاده است .
- ۵ : عمارت دو منزله کلوب فابریکه که به انواع لوازم و اثاثیه عصری مجهز می باشد این عمارت بجانب شمال غرب فابریکه واقع است .
- ۶ : عمارت که جانب غرب فابریکه واقع است و با تمام لوازم ضروری برای نشیمن انجمن فنی فابریکه آماده می باشد .
- ۷ : عمارت دیگری که جانب غرب فابریکه به پا استفاده است و مخصوص مستخدمین باعایله خارجی است . جمیع سامان و لوازم ضروری این عمارت نیز مرتب و مکمل میباشد .
- ۸ : عمارت دو منزله دیگری که در جنوب غرب فابریکه وقوع دارد نیز با جمیع لوازم قابل استفاده بوده و نیز مخصوص مستخدمین با عایله خارجی است .
- ۹ : عمارت مخصوص مستخدمین بی عایله داخلی که جمیع لوازم آن تکمیل و آماده است به طرف شرق فابریکه قرار دارد .
- ۱۰ : عمارت ماموریت دروازه و بهره دار خانه که در جنوب فابریکه واقع است .
- ۱۱ : عمارات تحویلخانه های جنسی فابریکه که طرف غرب آماده استفاده میباشد
- ۱۲ : تعمیر کوچک ماشین بطرولی برق که در شمال فابریکه وقوع ندارد
- ۱۳ : گراج های موتر و غیره .

این بود عمارات و جاهای که تا ایندم بنایافته و کار آن تکمیل شده است .
فعالیت‌های تخنیکي و امور بسته کاری فابریکه نیز بسرعت تام دوش بدوش عملیات
تعمیراتی آن در جریان است و چنانچه بکار افتادن یکپایه ماشین برق از قسم « دیزل »
بقوة (۳۶) کلیوات و یک پایه ماشین پطرولی به قوه (۲۰۰) اولت که تماماً تعمیرات فوق را
تنویر مینماید و بلا انقطاع هر شب از ساعت (۶) الی ساعت (۱۱) جمیع حصص فابریکه را
روشن میدارد نتیجه آنست علاوه بر این انتقال جمیع ماشین‌های ثقیل از مرکز شهر جلال آباد
به فابریکه در آن شامل بوده و امور بک کاری و بسته کاری آن توسط چار نفر انجنیران
و بسته کاران اطریشی که جدیداً استخدام و وارد جلال آباد گردیده اند جریان دارد
امید است که این فابریکه دوره امتحان حاصلات خویش را در دوران سال ۱۳۳۳ کامیابانه
طبی کند.

په پښتو نستان کېنږ څه کېږي؟

کله چې (د منځني ایشیا نوم په څېر) د ولس خپلې نښې او سیمې ورسره پښتون خپل ولس او دغه نښې او سیمې ته راشي، د دې خبرې لوی دلیل ه ا دی چې د پښتون د ولس منځني ایشیا تاریخ پسر او اغېز لري دی او د پښتو خاوره د منځني ایشیا زړه او مرکز دلی د

دخار یې په اهانو، پشهها، دات پښتون د ایشیا یو قوی او غښتلی نسل دی، له زرگونو کلوونو راپسې د اکوس (آمر) او ایلو (تاجیکستان) تر منځ څارو کي ژوندون کوي او د سترې غلې او هنر و کش مسووری درې او خپل اړي امني ددوی د ایتوگوني خورنې او بی بی دې د ایشیا دې غښتلي توکم او تور بالی او لوی شادامام دېر دود چپا و ونو مخی ته خپلې سیمې دال کړې دي او دخپلو سرو نو او سرانو په قیمت لږ خپله خاوره، خپله آزادي او خپلواکي غواړي ده. ددوی په ځا وړه اوسیمه کېنږ کولې او یو

بیاد علی صدیق الله زینتین

فانتازیا او یرغلگروه د لارو او خورنو په نېلا نو کېسکری، ځا وړی شو او له ارامانو د زړونه گورو ته تللي دي له دې کبله ویلای شو، چې پښتانه تر هر څه د منځه خپلواکي او آزادي ته زیات اهمیت وړ کوي او د ایتو د خپلو سرو نو په قیمت کېنږي لوسا تی. کله چې چاندوی آزادي پایله د ایتو د لوی عزت او شرافت ته په سیکه سترگه کتلي دي نو دوی هم ورسره هغه لوی کړنې دي، هغه لوی ورتنه اریانه هاتی شوی ده، د زړو کيسو تاریخ بیانول خوښایسته دېر وخت او پوره فرصت غواړي؛ سمدستي زموږ دور اړی د پښتو نستان د څو کالو د مجاهدي قصه پرته ده. زړدي او له و شول چې پښتانه د مغلو او انگرېزانو څخه وروسته د یو بل غلیم سره مخامخ شوی دی، چې ظاهري بڼه یې روشن او پت بل شان دی، په اول کېنږي که څه هم لږی ساده مزاج خلک او د بڼې و خولېدل لږ ورو ورو د حقیقت له منځه پرده پورته شوه. او هر چاته څر گنده مشوره چې حقیقت څه شی دی د

همدا وجه ده چې د پښتو نستان پښتو خپله نه هیلیم جاری او ساکله او دخپلې خپلواکي او آزادي د باره یې په نورو قربانیو وړ کولو گوتی پوری کړی، په همدې کوم پښتو نستان کېنږي

دخان عبدالغفار خان، خان عبدالصمد خان غوندي ننگيالي اوسر تېر مشران اودغسی نور په سوونو اوزر گونو پښتانه شېنډ کاله په تورو جيلخانوکښي په ډېرو کړاوونواخته شول په سرحدی علاقو کښي هم غیرتمنو پښتنو دهمت توره په لاس ونيوله او دپاکستان دیر غلډگرو، زیاتې گرو قولونو مخي ته ئې خپل پتروونه سنگر کړل، لکه چه هر چاته څرگنده ده په دې اوه کاله کښي ډېرې جگړې اونښتې زشوي، ډېر واقعات پېښ شول، ډېرې تودې سړي راغلي او پښتنو ورته په مېرانه لمان پېنځک کړ او دخو شحال خان داوصيت ئې هیر نکړ (شېخلمی به خپل هوډ پرې نږدی له لاسه) دتېرو شېنډ وکلونو واقعات دکابل په کالنيو کښي هر کال خپاره شوي دي او دا دی په ۱۳۳۲ کښي دپښتو نستان غټی غټی پېښي په لاندی صورت گرا نو اوستو نکو ته وړاندی کوو

جنوبی پښتونستان

په جنوبی پښتونستان کښي دآزادی مجاهده په قوی صورت جاری وه او د(توبی) دغرونو ناوونه او اوچت سررونه دزیات فعالیت مرکز و، په توبه کښي دیر ننگيالي پښتانه ډېرو کړاوونو اوزحمتونو سره په خپله مجاهده بوخت وو په دې کال کښي هم دجنوبی پښتونستان ډېر غیرتی پښتانه اوبلوخ دپښتونستان دآزادی په مجاهده کښي دبرخی اخیستو په غرض دجنوبی پښتونستان دمجلې حکومت موفتی مرکز (توبی) ته راغلی دی ، اودخپل مرکز له خوانه په ډېر ښه صورت ددوی هر کښي شوی دی .

دبلوچستان توریانو خلکو ته په دا خل کښي له خپلو مجاهدو څخه لاس اخستی دی اونه ئې په سرحدی برخو کښي دآرام شپه اودکلاری ورځ تېره کړې ده هره گړی اوهر ساعت دپاکستان دزیاتې گرو حکومت له عسکرو سره په جنگ جگړو بوخت وی دبلوچستان په کوپټه کښي هم ډېر بیدار اویوه لخمی دپښتو او پښتونستان خدمت دپاره دکار او خدمت ډگرته ملاتړلی راوتلی دی اوبه پاخه تادوئی دقومی تعمیر دیوالونه شروع کړي دي له دغو مهمو کارونو څخه یو کار د(پښتو) په نامه دیوی خوژی پخی مجلی راویستل دی چه د۱۹۵۴ کال له جون څخه ئې په خپرونه لاس پوری کړی دی اودپښتو ژبی اوپښتو په باب پکښي ډېر ښه مضامین خپریږي . سر بیره پردې دپښتنو اوبلوچو لخوا نود آزادی مجاهدی او کوششونه دې حدته ورسیدل چه له پاکستان څخه ئې لوری اولودن وړک کړ او په ډېره وارختا ئې ئې لښنی کارونو ته لاس وغځاوه ، خوفایده ئې ونکړه اوپښتنو مشرانو ورته غاړه کښي نیوده ، د(وطن دلي) دخپل گران مشر خان عبدالصمدخان په مشرۍ په نوی فعالیت لاس پوری کړ اود(پښتون ورور) په نامه ئې دپښتنو دیوالی اواتحاد اراده وکړه اوس دپاکستان په مقابل کښي دخان عبدالغفارخان اوعبد الصمدخان شریکه غوښتنه داده چه پښتانه دی سره یوشی اودپاکستان هغه ټولې علاقې دې چه پښتوپکښي و بلی کښي دپښتونستان په نامه سره یوځای شی .

منځنی پشتونستان

منځنی پشتونستان خواهه ډېر پخوانه د آزادۍ د جگړو وروسته د دې په دواړو کڼو (ګرویک) دغرونو په منځ کښی دیوی بخڼوری سمع له منځ څخه دیوداسی فقیر له خوا اداره کښی چه معنوی قوت ئې له ډېر وغښتلو او فوی واګوالانو څخه زیات دی . دافقیر میرزا علیخان نومبڼی چه (۱۴) کاله ئې له انګرېزانو سره کښکی جگړی کړی دی اویس له هغه دپشتونستان د آزادۍ په لپاره کښی دپاکستان دزور ګېرو فوځونو سره په جنگ جگړه اخته دی . دجنگ، جگړو غیر منظم فعالیتونه دپشتونستان له و او بر څو څخه په دې برخه کښی زیات دی او مونږ به تېر کال کښی هر دمیاشت بلکه په هر هفته کښی ددی لځای د لخوانانو د فوځو پانېو خبرونه اوریدلی دی . دوزیرستان درست قومونه لکه و زیر ، مسعود، بیتنی دود ، توری ، مروت ، بشګڼ ، خټک اونور په دغو ملی مجاهدو او جگړو کښی برخه لری او د پاکستان د حکومتو او ګوالان همیشه ددوی دغیر منظم فعالیت څخه په دې اندازه پریشان او نا کراره دی چه نه په آرام دودۍ خوړی شی او نه خوب کولای شی . په تیره ددوی په سرحدی چونډولکه وانا ، سپین وام ، میرانشاه ، رزمک ، پارس اچنار اونور لځایونو کښی چه کوم عسکر پراته دی هغوی خو ۲۴ ساعته لځاونه دتو پونو او ګولو په زور ساتی او د کلا بند و عسکر و په څېر دپښتو په خاوره کښی دمرګ شپې ور لځی تیروی دمنځنی پشتونستان په دغو ټولو لځایونو کښی دپښتنو لځمیانو پر غلونه ، چپاونه ، داری ورختی اونور شعابلتونه کښی او کله کله خبره دی حدته ورسپڼی چه پاکستانی عسکر دالو تګواوتښګو نوبه زور لځانونه له بیخي تباهی څخه بچ کړی .

د کور می په علاقه کښی هم دپښتنو او پاکستانی عسکر و تر منځ مسلسل اخ و ډب او جنگ جگړی شوی دی او ډېر پاکستانی عسکر ددوی په ګولو سته شوی دی . تیر کال په وزیرستان کښی سر بیره په دې دو لوسر حدی جگړو او دائمی دزود وز د خلکو دپوهولو ، غونډولو او تنظیم دپاره هم ډیری غونډی او جرګی شوی دی او همیشه دجناب ایبی فقیر صاحب اودده د غښتلو منګرو موالی محمد ظاهر شاه مولوی محمد وارث شاه مولوی حبیب الرحمن ، شاغلی ظهورالدین رضانی اونور پوهانو او مشرانو له خوانه لوی دوری شروع شوی دی . لکه چه ۱۳۳۲ د میزان په (۲۵) په (موسی نیکه) کښی دوزیر ویوه او په جرګه وشوه او دپشتونستان دجوړیدو په لپاره کښی ئې دپوره زیار او ایشار فیصله وکړه په تیر کال کښی دملاطالب جان خټک په شهادت بانندی چه دپاکستان د عسکرو له خوا شهید شوی ؤ دمنځنی پشتونستان پښتنو ډیر ځیګان ښکاره کړ او د کسات او بدلې اختللو په جوش ئې دپاکستان په ډیرو ټاټوبو حملی وکړی او ډیر زیانونه ئې ورو رسول غرض داچه تیر کال په منځنی پشتونستان کښی دپشتونستان د آزادۍ مجاهدی او جگړی دپخوا پشان

روانې وی او هیڅ فرق او کمی پکښې نه و راغلی ، دمنځنی پښتو نستان دغه وایه و اړه جنگونه که څه هم په جنگي لحاظ به دومره مهم نه وی مگر په تبلیغی لحاظ ډیر اهمیت لری اود پښتونستان د نظریې سره ئی ډیره تینگه کړی ده .

شمالي پښتونستان

شمالي پښتونستان هم له ډېر پخوا څخه د آزادی د مجاهد ویو قوی مرکز دی د تیراننگیالی پښتانه د مومند او باجوړ غیر تمن خلک ټول عمر دخپلی آزادی له غلیمیا نوسره جنگیدلی دی اوله لځان نه ډېر و قوی د پښتانا نوسره ئی په توره اوسیاست دواړو کلمکه مقابله کړی ده . دوی څرنگه چه ډیر نگیانو مخی ته غښتلی ولاروو ، دغسی اوس هم خپله آزادی په کلمکه سره ساتی اویه هیڅ صورت په خپله خاوره کښی د پاکستان لاس وهل نه منی . د تیرا غرونه ، دخیبر دره ، د زیارت غاښی ، د باجوړ سیمه ددې څېرو کلمک اوقوی شاهدان دی .

د پاکستان حکومت که څه هم له ډېر ولارو څخه دغی خاورې ته اړم دی ، اود ډېری زیاتې بیسی هم ښندی ، مگر سره ددې هم په خپل ناوړه مرام کی کامیاب شوی نه دی اونه به کامیاب شوی ډېر چلونه ئی جوړ کړل ، ډېری دسیسې ئی سازی کړی خو هیڅ ونشول اود شمالي پښتونستان یوه و خلکو ورته هره پلاخره ماتې لخوا بونه ور کړل .

اویه خپلوقومی جرگونې دخپلی آزادی دساتلو کلمکی فیصلی او پرېکړې وکړې په تیر کال کی د تیراخیبر اړېدو شینوارو اودغه شان اور کړوهم همیشه د پاکستانی عسکرو د زور زیاتې دمخې نیولو دپاره ددوی په چوڼو ، تا نواو فوځی مورچلو لکه لنډی کوتل ، شاگی او نورو ډېرې حملی اړچیاونه کړی دی ، اویه هره پلانې ډېر زیات تاوانونه وراړولی دی . دغه شان مومند وهم په کړ په میچنی او لځینو نو روځا یونو کښی د پاکستان له عسکرو سره گوتی اچولی دی اود ډېری وډې غټې جگړې ئې ورسره کړی دی . د باجوړ په برخه کښی د اتمان خیلو ، سالارزو او ماموندو قومونو د پاکستان د درزو او اختلاف اچرلو دسیاست مخه نیولی ده اویه ښه صورت ئی ددوی د تجاوز سیاست کا میا بېدو ته نه دی پرې ایښی ، ددیر ، سوات ، چترال او ښار په ریاستونو کښی هم د پښتونستان دخپلواکی کوششونه چیرته په پټه او چیرته په ښکاره روان دی اود ننگ او غیرت خاوندانو اصیلو اوسوچه پښتنو هیچیرته له خپلو ملی او پښتنې مجاهدو څخه لاس نه دی اخستی ، که څه هم د چترال اود زیره علاوق کښی د پاکستان له خوا زیات زور اچول شوی ؤ اویه رقم رقم گواښ و تالاش ئی غوښتل چه د پاکستان دانا وړه غوښتنی ومنی ، مگر ددغو لځواونو ملی خلکو ورته سرو نه ښکته نه کړل او دخپل پټ او ښکاره مقاومت څخه ئی لاس وانه خپست .

مومند وهم دخپلي خاورې دساتلو دپاره تير کال څو جرگې وکړې او دزيارت غاښي په يوه لويه قومي جرگه کې ټي دا فيصله وکړه چه دخپل ملک او وطن يوه اويشت خاوره به هم چاته نه پرېږدو .

دمومند ويوه بله جرگه ۱۳۳۲ کال دمیزان په دوهمه له (ميتي) څخه روانه شوه او ددير قومي لښکر سره ، په سره کمر ، دانشکول او کمالی باندی وگرځيده او دقوم ديو والی او اتفاق دپاره ټي ښي فيصلې وکړې .

دشمالی پښتونستان دجلالاعلاقوله پيښوا وواقعا توڅخه داخبره په ټينگه ټا بټينزې چه پښتانه په هيڅ صورت درا کستان اثر او حاکميت منلو ته تيار نه دی ، بلکه ديو خپلواکي پښتونستان دجوړيدو ککک آرزومن دی او په دې لپار کېښي دخپلومجاهدوڅخه اوريدونکی نه دی .

دمحکوم پښتونستان

دمحکوم پښتونستان خاوره دسیاسی بیداری- له کبله ډیره مخکښی تللی ده ، او ډیر پښتانه چه پخوا دلخینو سببونو له کبله په کنړه لپاره روان وو ، اوس سمی لارې ته رااوښتی دی او په دې خبره پوهیدلی دی چه دپښتونیک مرغی دخپل واکي مستقل حکومت په لمن کېښي نغښتی ده ، دخدای خدمتگارو ډله خوبی له هغی هم له دیرشو کالوز اهیسی په یوه داسی لار روانه ده چه لږه بدگمانی پری هم دپښتو لی په کمزوری- دلالت کوی . دپاکستان دجوړيدو نه وروسته چه دوی کوم زحمتونه اور برونه وگالل ؛ هغه هر چاته څرگند او دپښتونستان په تاریخ کېښي دسرورزو په اوبونلیکلو وردی . دمحکوم پښتونستان دآزادی- په مجاهده کېښي چه دپښورپښتونولخه وکومه قربانی ورکړه ، او کومو کړ اوو نوت ټي لخانونه خپله کړل ؛ هغه هم څکله دهیرولو نه دی اوشانی چه دپښتو تاریخ وړباندی ونازیښي . په تیره دهه میش گل تا کالی او محمداجمل څک بی مثاله قربانی اود ننگیالی غیرتی پښتون صنو بر حسین خلیل مومند ، دسپین زیر توب ایثار به کوم پښتون بچی له یادو وو یستلی شی ، دغه ښاغلی پښتانه اوس هم دپاکستان په جیلو نو کېښي په نو جنو خښتو ددې را کازی او دغه دعول او نیاودعوه گیره دنیاڼي گوری .

په نیر کال کې که څه هم دپاکستان حکومت دلخینو سببونوله کبله خان عبدالغفارخان او خان عبد الصمد خان او ددوی لښنی نور ملگری لکه امیر محمدخان ، عبدالولیکان او نور یرې ښودل ، خودڅه ویلو او کار کولو مخه ټي ور نکړه اولاس تر لی ، خولی تر لی ټي له بند یخانی څخه بهرته راویستل . په خپله خان عبدالغفار خان خود پښور صوبې ته دراتلو حق هم نهاری او په کراچی او پنجاب کېښي دیوسیاسی نظر بند په توگه شپي ور لځی تهروی .

هو ! کله کله که د پښتنو د حقوقو یاد پښتونستان د جوړېدو په باب له خولې نه کوم
تکی وباسی نو د پاکستان د حکومت مشران ورته له قاره و پرسیږی اوسر کاري
اخبارونه ورته په بد وردو ویلو لگیاښي . دغه شان یا بندی په خان عبدالصمد خان
او نورو ملي او قومي مجاهدینو باندې هم لگول شوی ده چه که به ظاهره ایله
شوی دی خو په معنی کښی هماغسی بندیان دی .

په محکوم پښتونستان کښی که څه هم د پاکستان د حکومت د ډېر تشدد ، او عسکری
حکومت له کبله کوم ښکاره فغانیت نشته ، لاکن په پټه کښی ټول ملي پښتانه په خپل
کار بوخت دی او د پاکستان د لاس لاندی ژوند تېرواوتنه په هېڅ شان تیار نه دی .
د محکوم پښتونستان د خلکو په ظاهری غلی توب او چټیا کي هم بوه داسی معنی پرته ده
چه هغه په خپله د پښتونستان د جوړېدو و یو زېر دست اعلان دی پاکستان که د محکوم
پښتونستان په خاوره کښی هر څه کوی ، هغه ټول مو قتی شیان دی اود پښتنو په ارا ده
او عزم هېڅ اثر نشی غورځولی .

په محکوم پښتونستان کښی چه کله ناکله د پاکستان نادود او ناکړدو ډېر زیانی
کړی دی نو پښتانه هم ورته د خپل پروگرام له کښی نه اوښتی دی او چنگک چگره پېښه
شوی ده .

مگر اساساً د محکوم پښتونستان پښتانه غواړی چه لومړی د قانون او انتظاماتو
له لپاری نه خپله خاوره د پاکستان له منگو او څخه وکازي او په دې باب کښی د خلکو
آزادی او اخیستارته رجوع وشي ، مگر پاکستان دې قانونی لپاری ته غاړه
ډدی او یواځی د توب او ټوپک په زور د پښتنو خاوره خورل غواړی . لاکن دا یوه پوچه
سودا او غلط فکر دی . دیو ملت او قوم دا رادې د سیلاب په مخکښی د شگو بندونه
جوړول هېڅ معنی نه لری . پښتونستان د شل ملیونه ملت د قری عزم او ارادې یو ژونسی
مثال دی چه یا به خامخا جوړېږی او یا به پرې دغه ټول تپاه کیږی .

وقائع مهمه سال ۳۲

(بقیه از صفحه ۲۵۰)

آنرا حق خویش میدانند که مقابل آن ا دعای یوگوسلاویه فوراً قشون ایتالیه بطرف سرحدات یوگوسلاویه سوق داده شد
صدر اعظم ایتالیه در یک بیانیه خود بهترین راه حل مسالمت کارانه آنجا اخذ برای گیری را دانسته .

مسافرت یلا صدر اعظم ایتالیه به ترکیه و ملاقات موصوف باشا غلی مندرس صدرا عظم ترکیه از مسایل مهم ایتالیه است یلا اظهار داشت می باید دو لنین ترک و ایطالیه در راه دفاع خویش با یک دیگر همکاری کنند و یونان هم باید در این همکاری شرکت کند .

روسیه در روسیه شوروی آنچه در خلال سال ۳۲ مهم به نظر میرسد خطابه بنا غلی مالنکوف صدر اعظم اتحاد جماهیر شوروی است که در آن از بم هیدروژن تند کنار و صریحاً اظهار داشته که بم هیدروژن منحصر و مربوط به اتاژونی نیست بلکه موضوع ایجاب می کند تا به کنترل آن موافقه بین المللی گرفته شود .

روسیه آرزوی زمین گیری ندارد بلکه میتواند سرمایه داری واشتراکیت یکسان پیش برود از بیانیه بنا غلی مالنکوف معلوم میشود که آنچه مبصرین در باره ساختن بم هیدروژن و انفجارات امتحانی آن در روسیه تبصره میکردند به یقین مبدل گردید .
واقعه دیگر که بیشتر جلب نظر می نماید همانا برطرفی لاورنتی بیریا وزیر داخله و نایب صدر اعظم اتحاد شوروی از طرف کمیته مرکزی حزب کمونسنت اتحاد شوروی بجرم خیانت با ملت اتحاد شوروی است که نامبرده تحت محاکمه گرفته شد که بعد ختم محاکمه محکوم به اعدام گردید . موضوع دیگر تا اندازه ای که اهمیت داشت صدور یادداشت دولت اتحاد شوروی به ترکیه به مناسبت ازدیاد ورود کشتی های جنگی اچاناب در بنادر آبنا های بحر سیاه است . ترکیه در جواب خود این حرکت را یک نوع مداخله در امور داخلی ترکیه خواند باز هم روسیه به جواب ترکیه قانع نشده یادداشت دیگری به ترکیه ارسال و خواهان جواب قناعت بخش شده است .

دولت اتحاد شوروی به جواب متحدالعمال انگلستان - اتاژونی و فرانسه نسبت به تشکیل کنفرانس وزرای خارجه جهت بحث بر موضوع وحدت المان و امضا پیمان صلح آستریا موافقه خود را اظهار و در آن زیاده کرده که باید علاوه بر دو موضوع فوق مسئله تقلیل سلاح و مراکز نظامی در کشورهای خارجی نیز زیر بحث آید و دعوت نمایند چینی کمونسنت را در کنفرانس مذکور لازم شمرده است

یوگوسلاویا... مسئله تاجاییکه در ظرف سال در یوگوسلاوی قابل یادداشت بود عقد قرارداد باهمی و تعاون متقابله میان دولت ترکیه و یوگوسلاوی برای یک سال دیگر است. یوگوسلاویه مقابل سوویتات عسکری ایتالیه نسبت به تظاهرات نظامی به ایتالیه پروتست نمود و هم منابع یوگوسلاویه خبر میدهند که گویا قوای ایتالیه چهار بار به خاک یوگوسلاوی تجاوز و یک طیاره اش تا ۴۰۰ متر در داخل خاک یوگوسلاوی داخل گردید همچنان هیجانان زیادی در یوگوسلاویه نسبت الحاق منطقه الف تریست به ایتالیه دیده می شود که در صورت دخول عسکر ایتالیه به منطقه مذکور عساکر یوگوسلاویه نیز بنای مارش را خواهد گذاشت و اگر وضع عملی شود انفجار مدتش آن فضای بین المللی را تیره خواهد ساخت یوگوسلاویا در داخل کشور نسبت به وخامت اوضاع رخصتی های نظامی را ممنوع قرار داده و جهازات زیاد به منطقه ب تریست روانه کرده است.

مسئله مهم دیگر انعقاد پیمان دفاعی بین ترکیه - یوگوسلاویه و یونان است که در بلگراد به اعضاء رسید.

المان: از وقایع مهم در المان حادثه سقوط طیاره در فضای کاربرد و بر این است که مناسبات شوروی و انگلستان را در المان خیلی ها نازک ساخته است بالاخره نمایندگان اتحاد شوروی و انگلستان در برلین تشکیل جلسه داده و نسبت جلوگیری از تصادمات فضائی در برلین و دهلز هوائی به بحث آغاز نمودند.

در جریان سال قیود ترافیکی شدیدی میان برلین شرقی و غربی پیدا شد که در اثر مذاکرات فرماندانه های دول اشغال کننده وضعیت بحال نورمال عود و قیود مرفوع گردید. بتاريخ ۱۷ جون اغتشاش بسیار مدهشی در آلمان شرقی رونما شد که آنهم اثرات ناگواری پیش نموده بود. در ظرف سال جاری سولیناه گز بنان از المان شرقی به المان غربی داخل میشوند.

بیاغلی ادناور صدراعظم المان غربی مسافرت بسوی اتازونی نموده و بیاغلی آیزن هاور رئیس جمهور اتازونی و وزیر خارجه امریکا ملاقات نموده و از مساعدت های دولت اتازونی اظهار امتنان نمود و حین بازگشت خود اظهار داشت که به موفقیت های بزرگ نایل گشته است نامبرده چندی بعد به لندن مسافرت و با بیاغلی چرچل نیز تبادل افکار نمود بیاغلی ادناور مسافرت به یونان و ترکیه نیز نمود در مسافرت خویش بیاریس بیاغلی ادناور بالانیل صدراعظم و بیرو وزیر خارجه فرانسه راجع به مسئله سار مذاکره و آنها می خواهند سار بحیث یک منطقه بین المللی اروپائی شناخته شود.

پارلمان آلمان غربی تصویب نمود تا برای جلسه وزراء خارجه که به تاریخ ۲۵ جنوری در برلین انعقاد شدنی است فضای مأمون و مساعدی ترتیب دهند.

امریکا :

در امریکا مهمترین مسئله جاریه سال انعقاد جلسه حاکم های ۴۵ ریاست اضلاع متحد امریکا بر ریاست شیاغلی آیزن هاور است که چند روز متواتر همه يك جا بر اوضاع آشفته بین المللی وحالات اتازونی از نگاه سیاست جهان غور و تدقیق نمودند.

درواشنگتن کنفرانس وزراء خارجه دولسه گانه غرب نیز صورت گرفت جان فاستدلس راجع به این جلسه سخنرانی نموده اظهار داشت که «مطلب انعقاد این مجلس صرف برای سعادت بشر و استحکام صلح جهان می باشد تا از اوقات مساعد استفاده شود و به تعقیب آن اعلامیه نشر و آمادگی خودها را برای مذاکره به اتحاد جماهیر شوروی در خزان سال راجع به مذاکره برای وحدت آلمان و غیره مسایل متنازع فیه ابراز داشتند.

مسئله بار دیگر در براعظم امریکا - کنفرانس وزراء ممالک امریکائی در (کامراکاس) مرکز ویتز ویلا است در این جلسه مهم مسایل سیاسی کشور های براعظم امریکا زیر بحث گرفته شد وزیر خارجه ارجنتین در مجلس مذکور بیانیه مهم و جالب توجهی بصورت ذیل ایراد کرد .. « بعد ازین دول غیر امریکائی باید بساط استعمار و نفوذ خود را از امریکا برچینند زیرا ملل دنیا اکنون می خواهند مقررات ملی خود را خودشان اداره کنند و ازین حیث بزودی نظام استعماری از تمام جهان رفع خواهد شد »

هدف کنفرانس مذکور تحکیم فکر همکاری بین کشورهای امریکائی است تا جمعا مقابل رژیم استعماری ایستاده و ترتیب روی کار آورند که ممالک انگلستان - فرانسه - هالیند مستعمرات خود را در براعظم امریکا و آنگادار شونند و مناطق مذکور بدول امریکائی تعلق گیرد چنانچه در باب آزادی گیانای برطانوی نیز در کنفرانس مذاکره بعمل آمد.

شیاغلی آیزن هاور به اتاوا مرکز کانادا مسافرت نمود و راجع به تقویه ترتیبات دفاعی امریکای شمالی و دیگر مسایل مهمه با حکومت کانادا مذاکره کرد.

دولت اتازونی جزایر اوشیما و امامی را که در بحر الکاھل واقع است و هنگام محاربه عمومی قوای امریکا آنرا اشغال کرده بود به حکومت جاپان مسترد نمود.

مسئله دیگر یکه برجستگی دارد موضوع سیاسی امداد نظامی است که اتازونی میخواهد بممالک آسیای مرکزی و مخصوصاً پاکستان - عراق - عربستان سعودی بدهد و اکثر سیاست مداران کشور امریکا در شرق میانه و غیره نقاط جهان بمنظور فوق ویا کسب اطلاعات صحیح راجع به اوضاع ممالک مسافرت ها نمودند دلس وزیر خارجه امریکا در قاهره مسافرت و اظهار داشت که در باره مسایل شرق میانه با صدر اعظم مصر مذاکره

می کند تا سوء تفاهات میان اتا زونی و دنیای عرب را مرفوع سازد گرنش ابرک جانسن نیز در شوق میانه مرید مسئله فوق است.

از اشخاص برارنده امریکا که بغرض مشاهده اوضاع کشور های جهان بر آمدند شاغلی ایدلی ستیو سن رئیس حزب دیهوکرات اتا زونی و مسافرت آقای اسکسن معاون رئیس جمهور امریکا است.

در ظرف سال جاری در مجلس نمایندگان کانگرس اتا زونی واقعه مهمی پیش گردید چهار نفر اعضای استقلال پور تور یکبار نمایندگان کانگرس فیر تفنگچه نمودند حزب مذکور طرفدار آزادی و انفکاک پور توریکا از اضلاع متحده امریکا است در اثر این حادثه علاوه بر فیر کنندگان پنج نفر دیگر هم در شیکاگو مجرم شناخته شده و گرفتار گردیدند. و حکمران پور توریکا با آیزن هاور ملاقات و ابراز تاثر نموده و چهار نفر مذکور را معطل توده پور توریکا نکفت بلکه نماینده عمده محدود خواند در امریکای جنوبی آنچه قابل یادداشت است همانا انکشاف نهضت آزادی خواهی در گیانا است گیانا در طرف شمال امریکای جنوبی واقع است. در کشور جگن رئیس حزب مترقی گیانا به تحصیل آزادی آن کشور اصرار و با فشاری مفرطی دارد.

افریقا :

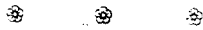
مصر :- در ظرف سال جاری شاغلی نجیب نطق های مهمی ایراد و در لای بلای بیانیه های موصوف نکات ذیل برارندگی دارد مصر بدون اخراج بلا شرط قوای برطانوی از کانال سویز به دیگر چیز رضایت ندارد اهالی مصر مرگ را به این اسارت بهتر میدانند امروز مصر را هیچ کس فریب نمیدهد انگلستان وعده نمود که بزودی منطقه کانال سویز را تخلیه کند امریکا وعده امداد اقتصادی نمود اما تا حال به کدام نتیجه نرسید.

برطانیه نیز به عدم واگذاری کانال سویز پافشاری دارد و میتواند اصل مسئله را از نطق مورخه ۲۳ ثور شاغلی چرچل استنباط نمود که گفته بود اگر عساکر مصر در کانال سویز تعرض نماید عساکر انگلیس بدفاع خواهند پرداخت.

خبر استعفای شاغلی نجیب از مقام ریاست جمهوری، صدارت و ریاست شورای انقلابی و تقرر شاغلی جمال عبدالناصر به حیث صدراعظم و رئیس شورای انقلابی از حوادث مهمه مصر به شمار میرود جمال ناصر برای یکروز ریاست جلسه کابینه را نمود علت استعفای شاغلی نجیب را همانا عدم قبولی اختیارات فوق العاده برای موصوف از طرف شورای انقلابی میدانند.

ساریت سلسله کشیده گی ها و وخامت اوضاع در مصر اخیراً شورای انقلابی جلسه تشکیل و مجدداً شاغلی نجیب را به قبول عهده ریاست جمهوری و ریاست شورای انقلابی و ادار

ساختند جمال عبدالناصر به حیث معاون صدارت و معاون شورای انقلابی تعیین گردید. راجح به انتخابات پارلمانی سودان موافقه حاصل و حکومت مصر کمسیون پنجنفری برگزیده تا در مورد باگورنر جنرال سودان مفاهمه کند. متعاقباً جنرال نجیب اظهار داشت اگر سودان به مصر منبوط شود اولیای امور مصر و سودان سیاست خارجی خود را به مشوره همدیگر تعیین خواهند نمود.

سودان: در انتخابات سودان حزب ناسیونال یونیونیست که طرفدار الحاق سودان بمصر میباشد بر سایر احزاب کما میاب گردید و از جمله ۹۷ چوکی مجلس نمایندگان ملی ۴۴ چوکی را بدست آوردند در مقابل حزب امه (طرفداران آزادی سودان) چوکی کفی را احراز کرد چون روز اول مارج پارلمان سودان رسماً افتتاح می شد شاغلی نجیب رئیس جمهور مصر نیز باشاغلی صلاح سالم وزیر هدایت ملی مصر (که امور سودان را هم در کابینه مصر اداره می کند) ذریعه ضیاره عازم خرطوم گردید در میدان فضائی پنجاه هزار نفر جمع شده بود حزب امه علیه آن بمظاهره پرداخت که در نتیجه زدوخورد بین دو حزب و مداخله اجباری پولیس ۳۰ نفر مقتول و متجاوز از ۲۰۰ نفر مجروح گردید که متعاقب آن در خرطوم حکومت نظامی اعلام گردید و افتتاح پارلمان هم تا دهم مارج معطل شد شاعلی اسماعیل الازهری صدراعظم سودان به عبد الرحمن المهدی رئیس حزب امه امر نمود که باتمام پیروان خود از خرطوم براید و ۴۲ نفر اعضاء برجسته حزب بجرم مظاهره و تحریک زدوخورد گرفتار و محاکمه خواهند شد حزب اتحاد ملی و منابع مصری این پیش آمد را به اولیاء امور برطانوی نسبت داده می گویند آنها میل ندارند که سودان بمصر ملحق شود انگلیس ها آنرا تکلیف کرده می گویند که اگر از طرف برطانیه این توطئه صورت می گرفت طبعاً باید یک نفر قوماندان انگلیس در آن به قتل نمیرسید این مسئولیت واقعات اخیر سودان را بدوش کسانی انداخته که میکوشند احساسات مردم را بشدت تحریک نمایند زیرا حکومت انگلستان اهالی سودان را اجازه داده که خط مشی سیاسی خویش را آزادانه و بدون اعمال نفوذ کدام کشور خارجی انکشاف و تعیین کنند.

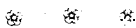
تونس و مراکش: در جریان سال جاری اقدامات مبنی بر آنجا غرض حصول حق مشروع آزادی علیه فرانسه و زجر و تشدد فرانسوی ها جهت اختناق آزادی آنها ادامه دارد که بالا اثر چهارده مملکت عربی و آسیائی بنا بر اینکه فرانسه بی هم توصیه های اسامبله عمومی را رعایت نکرده و آن را نقض می کنند به مجلس امنیه شاکی شدند که بالاخره در تونس اصلاحاتی که در سال ۱۹۵۲ برای تعمیل تهنیات مشروع اهالی تونس و حفظ منافع فرانسه در آن کشور ترتیب و منظور گردیده بود و امید است برای حسن روابط مردم دو کشور مؤثر باشد از طرف حاکم آن کشور زیر تطبیق قرار گرفته

و به اساس آن بعد از این در کابینه تونس هشت نفر وزیر از توده تونس و چهار نفر از فرانسوی ها خواهند بود و شورای تونس هم صورت دیموکراسی خواهد داشت که نمایندگان آن آزادانه انتخاب میشوند رئیس مجلس بلدیة نیز از بین اعضای مجلس شوری تعیین می شود تعداد اعضای اسامبله ۴ نفر تعیین شده . در تونس واقعه جگر خراش کشته شدن هانی شا کر زعیم حزب دستور از جانب طرفداران و هواداران فرانسوی است که این حرکت تأثیر ناگوار انداخته دسته های ملیون بریک موثر تیر اندازی و در آن حادثه یک نفر فرانسوی مجروح شد ، نتوان . در مرکز مراکش همسایه نوی اجتماع چهار صد تن زعمای قبایلی و رؤسای مذمبوی بادو هزار نفر دیگر در حضور حاکم اعلاهی همیا نوی است که در آن فیصله را امضاء و متقاضی آن اند که باید برای خلیفه مراکش همسایه نوی (که قایم مقام اصلی محمد بن یوسف سلطان سابق مراکش میباشد) اختیارات سیاسی و اداری و مذهبی داده شود یا اینکه مولای بن عرفة که از جانب فرانسوی ها به سلطنت تعیین گردیده و اهالی مراکش همسایه نوی او را بر سمیت نشناخته و به وی اطاعت نمی کنند عزل گردد در آن علاوه شده که چون حکومت فرانسه بدون مشورت با مقامات همسایه نوی محمد بن یوسف را از سلطنت عزل و بجزیره کورسیکا تبعید نمود البته همسایه نوی بدون مشوره با فرانسوی ها این مطلب را عملی خواهد ساخت . پیشنهاد مذکور بمادرید برای جنرال فرا نکور رئیس دولت همسایه نوی روانه شد که متعاقب آن فرانسوی ها برای جلوگیری از وخامت اوضاع ترتیبات نظامی گرفتند .

در لیبیا آنچه قابل تذکر است عزیمت شاه لیبیا بطرف مراکش است تا در باره مسایل مشترک بحث و مذاکرات لازمه نمایند در حقیقت این ملاقات شاهان هر دو کشور در تحکیم روابط شان موثر میباشد .

در سال ۲۲ حکومت فرانسه پیشنهادی به ایبیا نمود که گویا فرانسه میخواهد در مقابل گذاشتن پایگت های هوایی بغرض استفاده فرانسه به لیبیا معاونت اقتصادی نماید اما لیبیا این خواهش فرانسه را رد ساخت .

حبشه - از رویدادهای داخلی حبشه مسأله که بیشتر جلب توجه میکند همانا انعقاد پیمان نظامی میان اتا زونی و حبشه است بر طبق پیمان مذکور اگر باری حبشه مورد تعرض قرار گیرد برای دفاع حبشه اتا زونی به آنجا عسکر خواهد فرستاد ،

کینیا - در کینیا دسته جات ملیون بر مرکز پولیس حملات نموده ۳۰ نفر از قبیله ککوتی را که طرفدار حکومت کینیا اند به قتل رسانده اند حکومت کینیا از خوف بر تعداد مصافظین و مهمات حربی افزایش داده در لندن هم بین وزیر مستعمرات برطانیه ، صدراعظم مذاکرات بر موضوع جریان دارد جنرال هار دنک رئیس ارکان حزب قوای انگلستان عازم کینیا گردید تا برای جلوگیری آنها با منصبیداران نظامی کینیا مقابله و مذاکره بعمل آرد در نایروبی پولیس کینیا ۱۲۰۰ نفر را به گمان عضویت داشتن در موسسه ماوماو زیر نظارت گرفت .

فہرست مندرجات سالنامہ

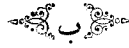
سال ۱۳۳۲-۳۳

الف مضامین :

صفحہ	مضمون
۱	د افغانستان ۱۳۳۲ کال کانگریس
۳	» بادشاہ
۵	مختصر سوانح بناغلی صدر اعظم
۶	تشکیل دوائر صدارت عظمیٰ
۱	» وزارت خارجہ
۷	» » داخلہ
۹	» عدلیہ
۱۱	» مالیہ
۱۶	» معاشیاتی
۲۱	» استخبارات
۲۳	» فریاد
۲۵	» محاسبات
۲۶	» صحیحہ
۲۸	» معدن
۲	
۲۸	» وزارت زراعت
۳	
۲۸	» مطبوعات
۴	

ولایات و حکومت اعلیٰ :

۲۸	تشکیل دوائر ولایت کابل
۷	
۲۹	» قطعن

۲۹	تشکیل	»	»	»	مشرقی
۳۰	»	»	»	»	جنوبی
»	»	»	»	»	حکومت اعلیٰ قراہ
۳۱	»	»	»	»	پروان
»	»	»	»	»	غزنی
۳۳	»	»	»	»	ریاست شورای ملی
۳۹	»	»	»	»	عالی اعبان
۴۰	»	»	»	»	وزارت دربار
۴۱	»	»	»	»	دارالتحریر شاهی
۴۲	»	»	»	»	حکومت اعلیٰ میمنہ
۴۳	»	»	»	»	ریاست نباروالی

نوٹ: تشکیل ولایت قندھار، ہرات، مزار شریف، حکومت اعلیٰ بدخشان، حکومت اعلیٰ کرشک تا ختم سالنامہ نرسید.

۴۵	»	»	»	»	امور دوائر صدارت عظمیٰ
۴۹	»	»	»	»	وزارت خارجہ
۶۳	»	»	»	»	داخلہ
۶۴	»	»	»	»	مالیہ
۷۲	»	»	»	»	معارف
۱۳۴	»	»	»	»	معین
۱۵۳	»	»	»	»	فوائد عامہ
۱۵۷	»	»	»	»	صحیہ
۱۵۹	»	»	»	»	زراعت
۱۷۲	»	»	»	»	ریاست مطبوعات
۱۸۶	»	»	»	»	ولایت کابل
۱۹۰	»	»	»	»	قطغن
۱۹۱	»	»	»	»	مشرقی
۱۹۱	»	»	»	»	جنوبی
۱۹۲	»	»	»	»	حکومت اعلیٰ میمنہ
»	»	»	»	»	بدخشان
۱۹۳	»	»	»	»	غزنی
۱۹۴	»	»	»	»	پروان
۲۹۶	»	»	»	»	ریاست شورای ملی

۲۰۹	امور دوائر ریاست عالی ابدان
۲۱۰	« دارالتحریر شاهی
۲۱۹	« حکومت اعلای گرشک
۲۱۹	« ریاست سره میاشت افغانی
۲۲۲	وقائع مهمه سال ۱۳۳۲
۲۵۱	فعالیتهای باستان شناسی
۲۶۶	آریانا نام تاریخی کشور افغانستان است
۲۸۰	عرف و عادات در نورستان
۲۸۶	فابریکه قند ننگرهار و رول مهم اجتماعی آن
۲۹۳	به پشتو نستان کهنی شه کینیزی

ب- فوتوها :

مقابل صفحه ۱	فوتوی اعلیحضرت معظم همایونی
۲ » »	« والا حضرت شهزاده احمد شاه
۴ » »	« شیاغلی سردار محمد داؤد صدراعظم
۶ » »	« محمد نعیم وزیر خارجه
۷ » »	« مامورین صدارت وغیره که در سال ۳۲ ترفیع کرده اند ۶ قطعه
۲۰ » »	« شیاغلی وزیر دفاع ملی و شیاغلی رئیس مستقل قبایل
» » »	« صاحبمنصبان عسکری که در سال ۳۲ ترفیع کرده اند
۴۴ » »	« مقرریهای جدید ریاست تباروالی ۶ قطعه
۴۸ » »	« هیئت کلتوری و فرهنگی افغانی در میدان هوایی هند
۵۶ » »	« در دعوت عصر به سفیر افغانی در هند»
۵۷ » »	« تیمها کی افغانی در دهلی
۹۶ الی ۸۸	« عمارات مسکاتی مربوط وزارت معارف
	« مطبعه جدید وزارت معارف و شعبات
۱۳۳ الی ۹۷	« ماشین کاری مطبعه مذکور
صفحه ۱۱۴-۱۱۳	« ترفیحات دوائر مختلفه ۵ قطعه
مقابل صفحه ۱۶۸ و ۱۹۲	« کتیبه شیاغلی محمد حیدر خوشنویس ۲ قطعه
» » ۱۰۸	« محمد ابراهیم خلیل
۲۲۸ الی ۲۲۲	« فوتوهای سفر اعلیحضرت همایونی ۶ قطعه
» » ۲۳۶ و ۲۳۲	« کاسه بند کجکی و تونل آبیاری بند مذکور ۲ قطعه